

**INSTYTUCJA ZARZĄDZAJĄCA REGIONALNYM PROGRAMEM
OPERACYJNYM WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO NA LATA 2007 – 2013
ZARZĄD WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO**

**ROCZNE SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
REGIONALNEGO PROGRAMU
OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA
LUBELSKIEGO
NA LATA 2007 – 2013
ZA ROK 2010**

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WOJEWÓDZTWO
LUBELSKIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

SPIS TREŚCI

STRESZCZENIE	7
1. INFORMACJE WSTĘPNE	9
2. PRZEGLĄD REALIZACJI PROGRAMU OPERACYJNEGO	10
2.1 REALIZACJA I ANALIZA POSTĘPÓW	13
2.1.1 Informacje na temat postępów rzeczowych w realizacji programu operacyjnego.....	13
2.1.2 Informacje finansowe.....	13
2.1.3 Informacje na temat podziału wykorzystania funduszy wg kategorii interwencji.....	13
2.1.4 Pomoc w podziale na grupy docelowe	13
2.1.5 Pomoc ponownie wypłacona lub wykorzystana	13
2.1.6 Analiza jakościowa.....	14
2.2 INFORMACJE NA TEMAT ZGODNOŚCI Z PRAWEM WSPÓLNOTOWYM	114
2.2.1 Zasada równości szans	121
2.2.2 Zasada partnerstwa.....	124
2.3 NAPOTKANE ZNACZĄCE PROBLEMY ORAZ PODJĘTE ŚRODKI ZARADCZE	128
2.4 ZMIANY W KONTEKŚCIE REALIZACJI PROGRAMU OPERACYJNEGO (W STOSOWNYCH WYPADKACH).....	130
2.5 ZASADNICZE MODYFIKACJE W ROZUMIENIU ART. 57 ROZPORZĄDZENIA NR 1083/2006 (W STOSOWNYCH WYPADKACH).....	132
2.6 KOMPLEMENTARNOŚĆ POMOCY Z INNYMI INSTRUMENTAMI WSPARCIA.....	132
2.6.1 Wpływ działalności KM, instytucji i grup na zapewnienie koordynacji i komplementarności wsparcia.	133
2.6.2 Informacje na temat stosowanych mechanizmów i narzędzi służących zapewnieniu koordynacji i komplementarności wsparcia oraz ich oceny.....	135
2.6.3 Cross-financing	146
2.6.4 Koordynacja i komplementarność jako przedmiot badań ewaluacyjnych.....	147
2.6.5 Przykłady projektów komplementarnych.	148

2.6.6	Mechanizmy unikania podwójnego finansowania działań realizowanych w ramach Polityki Spójności z działaniami realizowanymi w ramach Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybackiej.....	154
2.6.7	Kontrole krzyżowe Programu	156
2.7	MONITOROWANIE I OCENA	160
2.8	KRAJOWA REZERWA WYKONANIA POMOCY	167
3.	REALIZACJA W PODZIALE NA PRIORYTETY, POSTĘP WDRAŻANIA PROGRAMU WG OSI.....	173
3.1	OŚ PRIORYTETOWA I	173
3.1.1	Osiągnięcie celów i analiza postępów	176
3.1.2	Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi....	208
3.2	OŚ PRIORYTETOWA II	209
3.2.1	Osiągnięcie celów i analiza postępów	211
3.2.2	Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi.....	234
3.3	OŚ PRIORYTETOWA III	235
3.3.1	Osiągnięcie celów i analiza postępów	237
3.3.2	Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi.....	253
3.4	OŚ PRIORYTETOWA IV	254
3.4.1	Osiągnięcie celów i analiza postępów	256
3.4.2	Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi.....	268
3.5	OŚ PRIORYTETOWA V	269
3.5.1	Osiągnięcie celów i analiza postępów	271
3.5.2	Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi.....	293
3.6	OŚ PRIORYTETOWA VI	294
3.6.1	Osiągnięcie celów i analiza postępów	296
3.6.2	Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi.....	310

3.7 OŚ PRIORYTETOWA VII	311
3.7.1 Osiągnięcie celów i analiza postępów	313
3.7.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi.....	333
3.8 OŚ PRIORYTETOWA VIII	335
3.8.1 Osiągnięcie celów i analiza postępów	337
3.8.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi.....	354
3.9 OŚ PRIORYTETOWA IX	355
3.9.1 Osiągnięcie celów i analiza postępów	357
3.9.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi.....	359
4 PROGRAMY EFS – SPÓJNOŚĆ I KONCENTRACJA.....	361
5 PROGRAMY EFRR/FUNDUSZU SPÓJNOŚCI: DUŻE PROJEKTY	361
6 POMOC TECHNICZNA	364
7 PROMOCJA I INFORMACJA.....	368

ZAŁĄCZNIKI:

Załącznik I. Tabela 1. Postęp fizyczny programu operacyjnego

Załącznik II. Tabela 2. Osie priorytetowe w podziale na źródło finansowania

Załącznik III. Tabela 3. Podział kumulatywny przyznanego wkładu wspólnotowego wg kategorii

Załącznik IV. Tabela 4. Podział fizyczny wg priorytetów

Załącznik V. Tabela 5. Wskaźniki kontekstowe

Załącznik VI. Tabela 6. EU 2020

Załącznik VII. Tabela 7. SUE RMB

Załącznik VIII. Formularz sprawozdawczy dotyczący promocji i informacji

Załącznik IX. Lista projektów dotkniętych powodzią

Załącznik X. Projekty na drogach wojewódzkich i powiatowych realizowane w ramach RPO WL na lata 2007 -2013

Załącznik XI. Core Indicators

Wykaz skrótów

B+R- badania i rozwój
B+RT- badania i rozwój technologiczny
BGK – Bank Gospodarstw Krajowego
COI – Centrum Obsługi Inwestora
COIE - Centrum Obsługi Inwestorów i Ekspertów
CSK – Centrum Spotkania Kultur
DF - Departament Finansów
DSiRR – Departament Strategii i Rozwoju Regionalnego
EASA - Europejska Agencja Bezpieczeństwa Lotniczego
EBI - Europejski Bank Inwestycyjny
EFI - Europejski Fundusz Inwestycyjny
EFR – Europejski Fundusz Rybołówstwa
EFRR - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFRROW – Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
EFS – Europejski Fundusz Społeczny
e-LSI – wersja on-line Lokalnego Systemu Informatycznego
FS – Fundusze Strukturalne
GUS – Główny Urząd Statystyczny
IC – Instytucja Certyfikująca
ICT - Technologie informacyjno-komunikacyjne
IK – Instytucja Koordynująca
IOB – Instytucje Otoczenia Biznesu
IP II - Instytucja Pośrednicząca II stopnia
IPOC - Instytucja Pośrednicząca w Certyfikacji
IW IP II - Instrukcja Wykonawcza Instytucji Pośredniczącej II Stopnia
IW IZ - Instrukcja Wykonawcza Instytucji Zarządzającej
IWIPK - Indykatorywny Wykaz Indywidualnych Projektów Kluczowych
IZ RPO - Instytucja Zarządzająca RPO WL
JBR – Jednostki Badawczo-Rozwojowe
JST – Jednostki samorządu terytorialnego
KE – Komisja Europejska
KK NSRO – Komitet Koordynacyjny NSRO 2007- 2013
KM RPO - Komitet Monitorujący RPO WL
KPR - Krajowy Program Reform
KRW - Krajowa Rezerwa Wykonania
KSI (SIMIK 07-13) - Krajowy System Informatyczny
KUL – Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
LAWP - Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości
LSI – Lokalny System Informatyczny
MF – Ministerstwo Finansów
MRR - Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
MŚP - mikroprzedsiębiorstwa oraz małe i średnie przedsiębiorstwa
NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia
NGO – organizacje pozarządowe
NIK - Najwyższa Izba Kontroli
NIP - Numer Identyfikacji Podatkowej

NSRO – Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia
OK - Oddział Kontroli
OOŚ – Ocena Oddziaływania na Środowisko
ORP - Oddział Realizacji Projektów
OSZiK - Opis Systemu Zarządzania i Kontroli
OZE – Odnawialne Źródła Energii
PAN – Polska Akademia Nauk
PIAP – Publiczny Punkt Dostępu do Internetu
PKB – Produkt Krajowy Brutto
PKD – Polska Klasyfikacja Działalności
PO IŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PO IG - Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka
PO KL - Program Operacyjny Kapitał Ludzki
PO RPW - Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej
PO RYBY - Program Operacyjny Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013
PROW – Program Rozwoju Polski Wschodniej
PT – Pomoc Techniczna
PZP - Prawo zamówień publicznych
RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RPK – Roczny Plan Kontroli
RPO WL - Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego
RSI – Regionalna Strategia Innowacji
SGH - Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
SSPW - Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej
SR MB – Strategia Regionalna dla Morza Bałtyckiego
SUE RMB – Strategia Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego
TIC – Technologie Informacyjno - Komunikacyjne
UE – Unia Europejska
UMCS - Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
UMWL – Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego
URPO - Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych RPO WL 2007-2013 – Uszczegółowienie Programu
UTW – Uniwersytet Trzeciego Wieku
WDB – Wartość Dodana Brutto
WPGO - Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami
ZPORR - Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego
ZWL - Zarząd Województwa Lubelskiego

STRESZCZENIE

W niniejszym sprawozdaniu z realizacji wdrażania RPO WL na lata 2007-2013 Instytucja Zarządzająca Programem przedstawiła podjęte działania i ich efekty w zakresie wydatkowania środków finansowych z EFRR. W opisie uwzględniono aktualne uwarunkowania makro i mikroekonomiczne.

Województwo Lubelskie należy ciągle do jednych z najmniej rozwiniętych województw w Polsce. Przeważa rolniczy sektor gospodarki, a w strukturze przedsiębiorstw dominują mikroprzedsiębiorstwa (95,2% w stosunku do ogółu przedsiębiorstw w regionie). Wskaźnik PKB per capita kształtuje się na bardzo niskim poziomie – 5 855,99 EUR (23 219 PLN). Stawia to Lubelszczyznę na 10 miejscu w kraju.

Mając na uwadze powyższe uwarunkowania oraz trwanie światowego kryzysu finansowego IZ RPO podejmowała szereg działań mających na celu przyśpieszenie wdrażania środków unijnych, w tym m.in. umożliwienie przeznaczenia środków wspólnotowych na projekty, w obszarach mających jednoczesny wpływ na niwelowanie skutków spowolnienia gospodarczego.

Rok 2010 był kolejnym rokiem wdrażania Programu, w którym widoczne są coraz większe postępy w osiąganiu wyników zarówno finansowych jak i rzeczowych. Jednocześnie w roku sprawozdawczym prowadzono prace nad zmianą dokumentów programowych i operacyjnych m.in. dostosowujące dokumenty do zmieniających się przepisów prawa.

W trosce o optymalizację Lokalnego Systemu Informatycznego (LSI) w 2010 roku przeprowadzono szereg aktualizacji systemu. Aktualizacje dotyczyły zmian w generatorze wniosków o dofinansowanie oraz w części przeznaczony dla pracowników Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego. Głównym celem podjętych działań było usprawnienie działania generatora wniosków oraz skrócenie czasu potrzebnego do wprowadzenia wniosku do KSI.

Od początku uruchomienia programu ogłoszono 70 konkursów, w ramach których na realizację projektów przeznaczono 804 320 529,39 EUR (3 189 130 899,03 PLN) dofinansowania z EFRR, co stanowi 69,59% alokacji środków RPO WL. Włączając w to środki zarezerwowane na realizację tzw. inwestycji kluczowych poziom przyznaných funduszy jest jeszcze wyższy i wynosi 85%.

Do końca 2010 r. Beneficjenci Programu złożyli 4 903 wnioski o dofinansowanie w których Beneficjenci wnioskowali o dofinansowanie w wysokości 2 043 769 461,83 EUR (8 103 545 916,17 PLN), co stanowi 254,10% środków, jaką do tej pory przeznaczono na konkursy oraz 176,82% alokacji w ramach RPO WL.

Od początku wdrażania Programu Zarząd Województwa Lubelskiego zatwierdził do realizacji 1 688 wniosków o dofinansowanie na kwotę 820 227 597,77 EUR (3 252 202 425,14 PLN), przy czym podpisano umowy/wydano decyzje o dofinansowaniu w przypadku 1 567 projektów na łączną wartość odpowiadającą środkom UE w wysokości 691 655 598,58 EUR (2 742 414 448,37 PLN), co stanowi 59,84% alokacji RPO WL. W okresie sprawozdawczym podpisano 878 umów i wydano 8 decyzji o dofinansowaniu na łączną wartość wsparcia z EFRR 488 075 063,86 EUR (1 935 217 628,20 PLN), co stanowi 42,23% alokacji RPO WL. Realizacja RPO WL wykazana na podstawie

zakontraktowanych środków w ramach I – IX Osi Priorytetowych wzrosła w stosunku do poprzedniego okresu sprawozdawczego z 17,61% do 59,84%.

Od uruchomienia Programu Beneficjenci złożyli wnioski o płatność, w których wykazali poniesienie wydatków ogółem na kwotę 439 099 423,83 EUR (1 741 029 215,48 PLN) z czego 258 985 149,68 EUR (1 026 876 118,47 PLN) to dofinansowanie ze środków UE. Do końca okresu sprawozdawczego, na podstawie danych z IZ, IC poświadczyła i wykazała w deklaracjach skierowanych do KE wydatki do refundacji na kwotę 272 432 272,37 EUR (1 080 193 959,95 PLN), co stanowi 23,57 % alokacji na Program.

Realizacja celu głównego RPO WL, który zakłada podniesienie konkurencyjności Lubelszczyzny wpływa na poprawę podstawowych wskaźników społeczno-gospodarczych. Priorytetowy wskaźnik celu głównego, jakim jest „*dodatkowy wzrost wartości PKB wygenerowany dzięki interwencji RPO*” już osiągnął¹% wartości docelowej określonej na 2010 rok (.....²%) i wyniósł na koniec roku sprawozdawczego³%. Natomiast z uwagi na obecne tempo przemian gospodarczych oraz prawdopodobne przeszacowanie wartości docelowych niektórych wskaźników na etapie programowania, wskaźnik obrazujący liczbę utworzonych miejsc pracy netto i brutto został osiągnięty na stosunkowo niskim poziomie (odpowiednio 17,17% i 6,70%). Stopień osiągnięcia wartości wskaźników celów szczegółowych Programu, a także wskaźników produktu i rezultatu poszczególnych Osi priorytetowych jest bardzo zróżnicowany. W 2010 roku przeprowadzone zostało badanie ewaluacyjne „*Weryfikacja wartości docelowych wskaźników RPO WL w kontekście realizacji celów programu*”, które miało na celu określenie, na podstawie dotychczas podpisanych umów i zrealizowanych projektów, realnie możliwych do osiągnięcia wartości docelowych wskaźników oszacowanych dla RPO WL dla roku 2010, 2013, 2015, biorąc pod uwagę cele oraz stan zaawansowania realizacji Programu. Przedmiotowe badanie ewaluacyjne wykazało m.in., iż realizacja wskaźników odnoszących się do utworzonych miejsc pracy brutto na poziomie Osi Priorytetowych jest zagrożona. IZ RPO wykorzystwała wyniki wspomnianego badania do sformułowania propozycji zmian Programu w zakresie wskaźników, m.in. zmniejszenia wartości docelowych w/w wskaźników.

¹ Dane zostaną uzupełnione po zakończeniu ekspertyzy dotyczącej określenia wskaźników RPO WL w oparciu o model ekonometryczny HERMIN

² j.w.

³ j.w.

1. INFORMACJE WSTĘPNE

PROGRAM OPERACYJNY	Cel: KONWERCENCJA
	Kwalifikowany obszar: POLSKA / WOJ. LUBELSKIE
	Okres programowania: 2007 - 2013
	Numer programu (CCI): 2007PL161PO007
	Nazwa programu: REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO NA LATA 2007-2013
ROCZNE SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI	Rok sprawozdawczy: 2010
	Data zaakceptowania sprawozdania przez Komitet Monitorujący RPO WL:

2. PRZEGLĄD REALIZACJI PROGRAMU OPERACYJNEGO

Celem głównym Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 (RPO WL) jest **Podniesienie konkurencyjności Lubelszczyzny prowadzące do szybszego wzrostu gospodarczego oraz zwiększenia zatrudnienia z uwzględnieniem walorów naturalnych i kulturowych regionu**. Cel ten realizowany jest poprzez osiągnięcie trzech celów szczegółowych, tj.:

1. *Zwiększenie konkurencyjności regionu poprzez wsparcie rozwoju sektorów nowoczesnej gospodarki oraz przez stymulowanie innowacyjności,*
2. *Poprawę warunków inwestowania w województwie z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju,*
3. *Zwiększenie atrakcyjności Lubelszczyzny jako miejsca do zamieszkania, pracy i wypoczynku.*

Osiągnięciu pierwszego z ww. celów ma posłużyć wdrożenie trzech Osi Priorytetowych RPO WL:

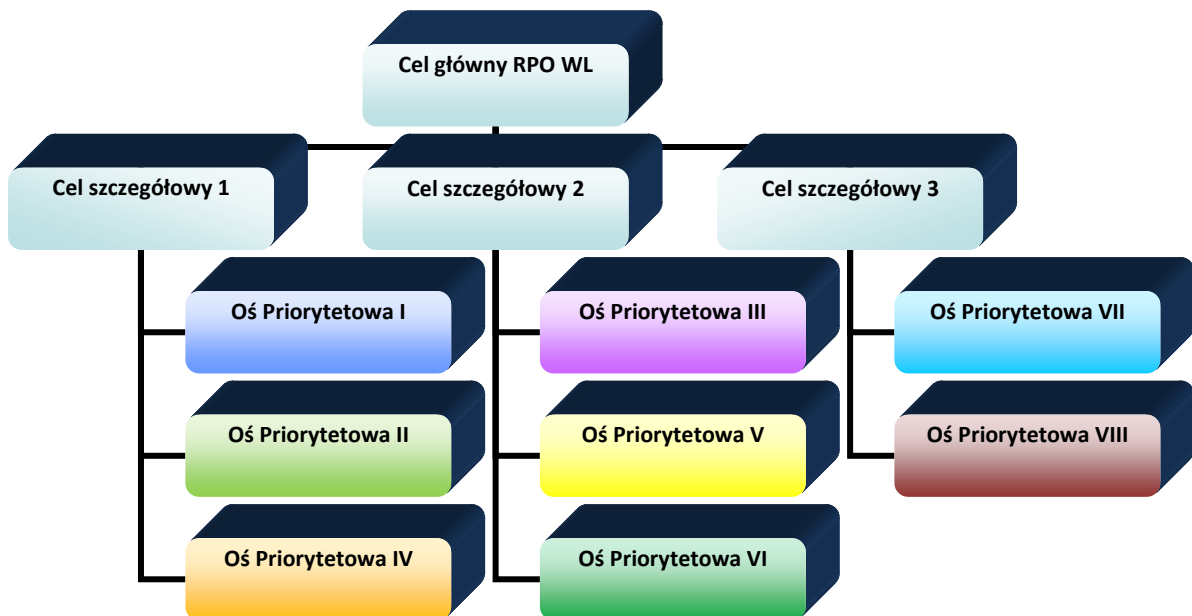
- I Przedsiębiorczość i innowacje**, której celem jest wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw w regionie,
- II Infrastruktura ekonomiczna**, która zmierza do stworzenia przyjaznego otoczenia dla prowadzenia działalności gospodarczej w regionie,
- IV Społeczeństwo informacyjne**, mająca na celu wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój lokalnej i regionalnej infrastruktury oraz usług społeczeństwa informacyjnego.

Drugi z celów szczegółowych RPO WL realizowany jest poprzez wdrożenie kolejnych trzech Osi Priorytetowych:

- III Atrakcyjność obszarów miejskich i tereny inwestycyjne**, która ma na celu wzrost atrakcyjności inwestycyjnej regionu poprzez wsparcie dla obszarów rewitalizowanych i terenów inwestycyjnych,
- V Transport**, której realizacja dąży do poprawy wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej Lubelszczyzny,
- VI Środowisko i czysta energia**, mającej na celu poprawę stanu, zachowanie bioróżnorodności oraz zapobieganie degradacji środowiska naturalnego oraz promowanie „czystej” energii.

Trzeci z celów szczegółowych zostanie osiągnięty poprzez wdrażanie kolejnych dwóch Osi Priorytetowych:

- VII Kultura, turystyka i współpraca międzyregionalna**, zmierzającej do zwiększenia udziału sektorów kultury i turystyki w gospodarce województwa lubelskiego oraz wzmocnienia powiązań międzynarodowych regionu,
- VIII Infrastruktura społeczna**, której celem jest poprawa warunków kształcenia oraz dostępu do wiedzy, usług medycznych i pomocy społecznej.

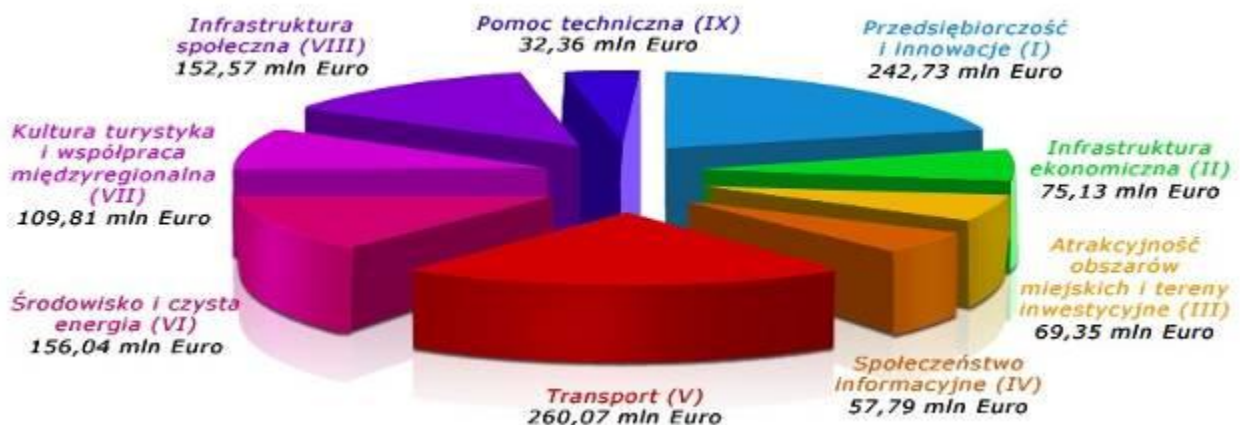

Struktura celów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013.

Dla zapewnienia realizacji powyższych celów Komisja Europejska przeznaczyła w ramach RPO WL środki z **Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego** w wysokości **1 155 854 549,00 EUR** (4 582 963 286,79 PLN). Wysokość alokacji przeznaczanej na realizację Programu (środki na ogłoszone konkursy oraz projekty kluczowe) do końca **2010 r.** wyniosła **1 013 124 045,24 EUR** (4 017 036 839,39 PLN), co stanowi **87,65%** dostępnych środków z EFRR na Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego w latach 2007-2013, w tym na projekty kluczowe przeznaczono **250 441 361,92 EUR** (993 000 000,00 PLN), co stanowi **21,67%** alokacji. Szacuje się, że środki przeznaczone na realizację celów Strategii Lizbońskiej wyniosą łącznie około **470 039 907 EUR** (1 863 708 231,26 PLN), tj. **40,67%** ogółu środków Programu.

Do obliczeń w sprawozdaniu zastosowano kurs z dnia 30.12.2010 r. **1 EUR = 3,9650 PLN.**

Podział środków z EFRR na poszczególne Osie Priorytetowe

Wdrażanie RPO WL przebiega wielotorowo poprzez realizację działań tj.:

- prowadzenie naborów wniosków o dofinansowanie projektów ze środków dostępnych w ramach RPO WL,
- realizację projektów o strategicznym znaczeniu dla rozwoju regionu w ramach Indykatywnego Wykazu Indywidualnych Projektów Kluczowych (IWIPK),
- realizację projektów systemowych w ramach Pomocy Technicznej RPO WL,
- obsługę procesu zarządzania RPO WL oraz rozliczania i kontroli projektów wybranych do dofinansowania i realizowanych w ramach RPO WL,
- działania informacyjno – promocyjne skierowane do społeczności regionu, mające na celu promocję funduszy unijnych, rozpowszechnienie informacji o możliwościach, jakie oferuje RPO WL oraz edukację potencjalnych Beneficjentów w zakresie wsparcia z RPO WL.

Pomoc oferowana w ramach RPO WL skierowana jest do następujących grup Beneficjentów:

- instytucje otoczenia biznesu,
- jednostki naukowe,
- samorządowe jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną,
- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia,
- kościoły, związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych,
- organizacje pozarządowe,
- osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki oświatowe,
- spółki prawa handlowego, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki,
- PGL Lasy Państwowe z jednostkami organizacyjnymi,
- mikro, małe, średnie i duże przedsiębiorstwa,
- uczelnie wyższe oraz osoby prawne i fizyczne je prowadzące,
- zakłady opieki zdrowotnej działające w publicznym systemie ochrony zdrowia,
- podmioty działające w oparciu o ustawę o partnerstwie publiczno-prywatnym,
- spółki wodne,
- klaustry, inicjatywy klastrowe,
- Policja, Staż Pożarna,
- organizacje turystyczne nie działające dla zysku,
- podmioty świadczące usługi transportu zbiorowego,
- zarządcy infrastruktury kolejowej,
- organy administracji publicznej Rzeczypospolitej Polskiej,
- stowarzyszenia, których przedmiotem działalności jest działalność lotnicza,
- instytucje uczestniczące w Krajowym Systemie Ratowniczo – Gaśniczym,
- Ochotnicze Hufce Pracy,
- domy pomocy społecznej.

2.1 REALIZACJA I ANALIZA POSTĘPÓW

2.1.1 Informacje na temat postępów rzeczowych w realizacji programu operacyjnego

Postęp rzeczowy celu głównego i celów szczegółowych programu został przedstawiony w załączniku I do sprawozdania w Tabeli 1, w załączniku V w Tabeli 5 oraz punkcie 2.1.6.2. Postęp finansowy i rzeczowy.

2.1.2 Informacje finansowe

Informacje finansowe zostały przedstawione w załączniku II do sprawozdania w Tabeli 2 oraz punkcie 2.1.6.2. Postęp finansowy i rzeczowy.

2.1.3 Informacje na temat podziału wykorzystania funduszy wg kategorii interwencji

Informacja nt. podziału wykorzystania funduszy wg kategorii interwencji została przedstawiona w załączniku III do sprawozdania w Tabeli 3.

2.1.4 Pomoc w podziale na grupy docelowe

Informacje o pomocy w podziale na grupy docelowe, sektory lub obszary zostały zamieszczone w pkt. 2.1.6. Analiza jakościowa.

2.1.5 Pomoc ponownie wypłacona lub wykorzystana

W roku sprawozdawczym nie stwierdzono zaistnienia zasadniczych modyfikacji na mocy art. 57 *Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (D .U. UE L z dnia 31 lipca 2006 r.)*.

W okresie sprawozdawczym w przypadku 4 projektów zostały odzyskane środki na łączną kwotę wkładu publicznego 76 356,40 EUR (302 753,12 PLN), w tym wkład UE wyniósł 63 066,39 EUR (250 058,23 PLN).

Ponadto w 11 projektach dokonano wycofania środków po anulowaniu na łączną kwotę wkładu publicznego 15 728,43 EUR (62 363,22 PLN), w tym wkład UE wyniósł 11 414,53 EUR (45 258,60 PLN).

Zarówno środki odzyskane, jak i wycofane zostały zwrócone do Programu zwiększając alokację na Osie RPO WL.

2.1.6 Analiza jakościowa

2.1.6.1 System realizacji RPO WL

W roku sprawozdawczym w toku realizacji Programu pojawiały się potrzeby zmiany dokumentów programowych i operacyjnych, a także zmiany systemu instytucjonalnego istotnego dla sprawnej realizacji Programu. Zakres zmian został opisany poniżej:

Zmiany w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013.

W dniu 4 marca 2010 r. Komitet Monitorujący RPO WL, Uchwałą Nr 30/10 zatwierdził zmiany w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013. Zmiany te dotyczyły rozdziału III, w którym:

- rozszerzono katalog wskaźników rezultatu dla IV Osi Priorytetowej *Społeczeństwo informacyjne*, poprzez rozdzielenie wskaźnika rezultatu *Liczba usług publicznych zrealizowanych on-line (liczba korzystających z usług on-line)* na dwa następujące wskaźniki i określono ich wartości docelowe na rok 2013:
 1. *Liczba usług publicznych zrealizowanych on-line* – 100 szt.
 2. *Liczba korzystających z usług on-line* – 10547 osób

- uzupełniono wartości docelowe w roku 2013 wskaźników rezultatu „*Oszczędność czasu w euro na nowych i zrekonstruowanych drogach w przewozach pasażerskich i towarowych*” oraz „*Oszczędność czasu w euro na nowych i zrekonstruowanych liniach kolejowych w przewozach pasażerskich i towarowych*” dla V Osi Priorytetowej *Transport*:
 1. *oszczędność czasu w euro na nowych i zrekonstruowanych drogach w przewozach*:
 - *pasażerskich* - 22 235 614,66 Euro
 - *towarowych* - 6 473 497,61 Euro
 2. *oszczędność czasu w euro na nowych i zrekonstruowanych liniach kolejowych w przewozach*:
 - *pasażerskich* - 116 355 Euro
 - *towarowych* - 2 355 Euro

Zmiany w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych RPO WL - Uszczegółowieniu Programu (URPO):

W roku 2010 r. Zarząd Województwa Lubelskiego (ZWL) dokonał ośmiokrotnej zmiany URPO w formie uchwał:

1. Nr CCLXXXIX/3762/10 z dnia 19 stycznia 2010 r.
2. Nr CCCIII/3968/10 z dnia 16 marca 2010 r.
3. Nr CCCXII/4127/10 z dnia 27 kwietnia 2010 r.
4. Nr CCCXIV/4180/10 z dnia 11 maja 2010 r.
5. Nr CCCXXI/4351/10 z dnia 22 czerwca 2010 r.
6. Nr CCCXXXVIII/4703/10 z dnia 14 września 2010 r.
7. Nr CCCXLII/4794/10 z dnia 5 października 2010 r.
8. Nr CCCLVII/5026/10 z dnia 30 listopada 2010 r.

Zakres zmian dotyczył m.in.:

- dostosowania zapisów URPO do aktualnie obowiązujących *Rozporządzeń Ministra Rozwoju Regionalnego w sprawie:*
 - *udzielania pomocy na inwestycje w zakresie: energetyki, infrastruktury telekomunikacyjnej, infrastruktury sfery badawczo - rozwojowej, lecznictwa uzdrowiskowego w ramach regionalnych programów operacyjnych;*
 - *udzielania pomocy na wzmocnienie potencjału instytucji otoczenia biznesu w ramach regionalnych programów operacyjnych;*
 - *udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych;*
 - *udzielania pomocy na rewitalizację w ramach regionalnych programów operacyjnych.*
- dostosowania zapisów URPO do aktualnie obowiązujących *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie:*
 - *reguł dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązek świadczenia usług publicznych w ramach zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego w gospodarce odpadami;*
 - *warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej.*
- dostosowania zapisów URPO do interpretacji Ministra Rozwoju Regionalnego dotyczącej zgodności z zapisami Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami (WPGO) oraz doprecyzowano zapisy dotyczące spalarni odpadów niebezpiecznych.
- dostosowania zapisów URPO do wytycznych Instytucji Zarządzającej RPO WL:
 - *Wytycznych dla opracowania Lokalnych Programów Rewitalizacji;*
 - *Wytycznych dotyczących kwalifikowania wydatków w ramach RPO WL na lata 2007-2013. Podręcznik kwalifikowania wydatków”;*
 - *Wytycznych w zakresie jednolitego systemu zarządzania i monitorowania projektów indywidualnych.*
- dostosowania zapisów URPO do zapisów zmienionego Programu.
- aktualizacji zapisów URPO w zakresie listy indywidualnych projektów kluczowych w części obejmującej listę podstawową projektów kluczowych.
- realokacji środków z Działania 8.3. *Ochrona zdrowia* na Działanie 8.2 *Infrastruktura społeczna*.

Szczegółowe informacje dotyczące wprowadzonych zmian w URPO zamieszczone są na stronie internetowej www.rpo.lubelskie.pl.

Kryteria wyboru projektów

Komitet Monitorujący RPO WL w roku sprawozdawczym 2010 dwukrotnie dokonał zmiany w *Kryteriach wyboru projektów w ramach III-VIII Osi Priorytetowej RPO WL* (Uchwałą Nr 31/10 z dnia 4 marca 2010 r., Uchwałą Nr 36/10 z dnia 7 września 2010 r.) oraz w *Kryteriach wyboru projektów w ramach I- II Osi Priorytetowej RPO WL* (Uchwałą Nr 32/10 z dnia 4 marca 2010 r., Uchwałą Nr 37/10 z dnia 7 września 2010 r.).

Ponadto Uchwałą Nr 38/10 z dnia 7 września 2010 r. Komitet Monitorujący zatwierdził Kryteria strategiczne wyboru projektów do umieszczenia w Indykatorywnym Wykazie Indywidualnych Projektów Kluczowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013.

Opis Systemu Zarządzania i Kontroli (OSZiK)

Opis Systemu Zarządzania i Kontroli Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 (OSZiK) był czterokrotnie aktualizowany w formie uchwał ZWL:

1. Nr CCXCI/3777/10 z dnia 26 stycznia 2010 r.
2. Nr CCXCIX/3901/10 z dnia 2 marca 2010 r.
3. Nr CCCXXXIII/4621/10 z dnia 17 sierpnia 2010 r.
4. Nr VII/96/10 z dnia 28 grudnia 2010 r.

Zakres zmian dotyczył dostosowania zapisów OSZiK do:

- znowelizowanej ustawy o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r.,
- znowelizowanego Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 17 grudnia 2009 r. *w sprawie płatności w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz przekazywania informacji dotyczących tych płatności,*
- znowelizowanego Rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego (MRR) z dnia 18 grudnia 2009 r. *w sprawie warunków i trybu udzielania i rozliczania zaliczek oraz zakresu i terminów składania wniosków o płatność w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich,*
- rekomendacji i uwag Instytucji Certyfikującej w zakresie jej zadań, Instytucji Koordynującej RPO dotyczących systemu informatycznego, Instytucji Audytowej w zakresie jej zadań oraz uwag przesłanych przez Instytucję Pośredniczącą w Certyfikacji;
- zmian w strukturze organizacyjnej IZ RPO, polegających na wprowadzeniu do zapisów OSZiK dwóch dodatkowych Departamentów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego (Departament Organizacyjno – Prawny i Departament Kontroli i Audytu Wewnętrznego) uczestniczących we wdrażaniu Programu,

Instrukcja Wykonawcza Instytucji Zarządzającej RPO WL (IW IZ)

W 2010 r. Instrukcja Wykonawcza Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego (IW IZ) została 3-krotnie zaktualizowana w formie uchwał ZWL, tj.:

- Nr CCXCVI/3866/10 z dnia 16 lutego 2010 r. (wersja 0.8),
- Nr CCCCXXII/4409/10 z dnia 29 czerwca 2010 r. (wersja 0.9),
- Nr II/20/10 z dnia 7 grudnia 2010 r. (wersja 0.10).

Zakres zmian dotyczył dostosowania zapisów IW IZ do:

- znowelizowanej ustawy o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r. (DZ.U. 2009, nr 157, poz. 1240) (m.in. wprowadzenie do systemu finansowania RPO WL Banku Gospodarstwa Krajowego)
- zaktualizowanych *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego* w zakresie:
 - procesu kontroli w ramach obowiązków Instytucji Zarządzającej Programem Operacyjnym,

- sprawozdawczości (usprawniono proces sprawozdawczości w ramach RPO WL poprzez uszczegółowienie trybu oraz terminów sprawozdawczości, zaktualizowano wzór sprawozdania okresowego, list sprawdzających, a także wprowadzono nowe instrukcje wypełniania tabeli finansowych do sprawozdania rocznego i sprawozdań okresowych),
 - procesu naboru, oceny, zatwierdzania i podpisywania preumów/zobowiązań dla projektów kluczowych, m.in. w celu zapewnienia spójności w zakresie terminów dokonywania ocen wniosków o dofinansowanie pomiędzy IW IZ a *Wytycznymi w zakresie tworzenia zasad Indykatorywnego Wykazu Indywidualnych Projektów Kluczowych RPO WL 2007 – 2013 oraz systemu oceny i zatwierdzania projektów kluczowych do dofinansowania*, wprowadzono wzór listy sprawdzającej do sprawozdań miesięcznych beneficjentów oraz doprecyzowano termin zawarcia preumowy),
- *Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 23 czerwca 2010 r. w sprawie rejestru podmiotów wykluczonych z możliwości otrzymania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich;*

Ponadto zgodnie z rekomendacjami Komisji Europejskiej oraz Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, usystematyzowano i doprecyzowano procedury związane z wyborem projektów do dofinansowania przez Zarząd Województwa Lubelskiego; zaktualizowano procedury dotyczące odzyskiwania kwot, sprawozdawania z pomocy publicznej oraz doprecyzowano zapisy regulaminów wewnętrznych w zakresie zamówień publicznych. Przy każdej aktualizacji *Instrukcji* wprowadzane były również uwagi Instytucji Pośredniczącej w Certyfikacji, która opiniuje zatwierdzoną przez ZWL IW IZ i w razie stwierdzenia potrzeby przekazuje uwagi do w/w dokumentu celem uwzględnienia ich przy kolejnej aktualizacji.

Instrukcja Wykonawcza Instytucji Pośredniczącej II stopnia (IW IP II)

Instrukcja Wykonawcza Instytucji Pośredniczącej II Stopnia zaangażowanej we wdrażanie I i II Osi Priorytetowej RPO WL (IW IP II) była pięciokrotnie aktualizowana w formie uchwał ZWL:

1. Nr CCXCII/3824/10 z dnia 2 lutego 2010 r.;
2. Nr CCCVII/4018/10 z dnia 30 marca 2010 r.
3. Nr CCCXXVI/4487/10 z dnia 20 lipca 2010 r.;
4. Nr CCCXXVII/4536/10 z dnia 27 lipca 2010 r.;
5. Nr CCCXLVII/4896/10 z dnia 26 października 2010 r.

Wytyczne dla Wnioskodawców w ramach I i II Osi Priorytetowej RPO WL 2007 – 2013 były trzykrotnie aktualizowane w formie uchwał ZWL:

1. Nr CCCXXVI/4488/10 z dnia 20 lipca 2010 r.;
2. Nr CCCXXVII/4535/10 z dnia 27 lipca 2010 r.;
3. Nr CCCXLVII/4897/10 z dnia 26 października 2010 r.

Wzór umowy o dofinansowanie realizacji projektu w ramach Działania 2.1 został zaktualizowany uchwałą Nr CCCVI/3999/10 ZWL z dnia 23 marca 2010 r.

Wzór umowy o dofinansowanie realizacji Projektu, z wyłączeniem działania 2.1 został zaktualizowany uchwałą Nr CCCXLVII/4895/10 ZWL z dnia 26 października 2010 r.

Zmiany w powyższych czterech dokumentach miały na celu ich dostosowanie do:

- znowelizowanej *ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych* oraz dotyczyły m. in. uregulowania kwestii dotyczących dokonywania płatności w części odpowiadającej środkom budżetu państwa oraz dokonywania zleceń płatności do BGK w części odpowiadającej środkom europejskim.
- zaleceń pokontrolnych IPOC, m.in. poprzez doprecyzowanie zapisów dotyczących obowiązku przeprowadzania kontroli krzyżowych u Beneficjentów;
- *Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 23 czerwca 2010 r. w sprawie rejestru podmiotów wykluczonych z możliwości otrzymania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich.*

Ponadto wprowadzono uproszczenia w zakresie procedury dotyczącej obsługi wniosków o płatność;

Porozumienie między IZ a IP II

Uchwałą Nr CCLXXXIX/3763/10 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 19 stycznia 2010 r. zostały przyjęte zmiany do Porozumienia w sprawie systemu realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 (Aneks nr 4 podpisany w dniu 19 stycznia 2010 r.).

Zmiany miały na celu m. in. dostosowanie *Porozumienia* do zapisów *ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych* oraz dotyczyły m. in. uregulowania kwestii dotyczących dokonywania płatności w części odpowiadającej środkom budżetu państwa oraz dokonywania zleceń płatności do BGK w części odpowiadającej środkom europejskim.

Zmiana wytycznych funkcjonujących w ramach RPO WL:

W związku z wejściem w życie dnia 1 stycznia 2010 r. nowej ustawy o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r. uległ zmianie system przekazywania środków tytułem refundacji lub zaliczki Beneficjentom RPO WL. Środki pochodzące z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego przekazywane są bezpośrednio Beneficjentom przez Bank Gospodarstwa Krajowego na podstawie zleceń płatności wystawionych przez IZ i IPII. Część dofinansowania pochodząca ze środków budżetu Państwa przekazywana jest przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego na rachunek IZ RPO, która przekazuje je bezpośrednio Beneficjentom Osi Priorytetowych III-VIII oraz IPII, przekazującej tę część dofinansowania Beneficjentom I-II Osi Priorytetowej. Z tego względu Zarząd Województwa Lubelskiego w dniu 2 marca 2010 r. zatwierdził nowe *Wytyczne dla Instytucji Pośredniczącej II stopnia w zakresie wdrażania powierzonych osi priorytetowych RPO WL na lata 2007-2013.*

W 2010 r. dwukrotnie zmianie uległy *Wytyczne w zakresie poświadczania wydatków przez Instytucję Pośredniczącą II stopnia w ramach powierzonych Osi Priorytetowych RPO WL na lata 2007-2013.* Zmiany związane były z wprowadzeniem procedur częściowego zamknięcia programu operacyjnego, które musiały zostać uwzględnione w Instrukcjach Wykonawczych IPII i IZ RPO a także dotyczyły *Instrukcji wypełniania załącznika 4a do Wytycznych w zakresie warunków certyfikacji oraz przygotowania prognoz wniosków o płatność do Komisji Europejskiej w Programach Operacyjnych w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013,* która

wprowadziła obowiązek wykazywania w Poświadczeniach do celów informacyjnych wkładu prywatnego Beneficjentów.

Indykatorywny Wykaz Indywidualnych Projektów Kluczowych (IWIPK)

W dniu 20 kwietnia 2010 r. Zarząd Województwa Lubelskiego zatwierdził wstępną aktualizację listy projektów kluczowych (IWIPK). Spośród 15 zgłoszonych propozycji projektów kluczowych, po dokonaniu oceny strategicznej na podstawie kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący RPO WL, ZWL zdecydował o wpisaniu na listę podstawową IWIPK 6 nowych projektów, które spełniły kryteria decydujące o wpisaniu projektu na listę IWIPK, potwierdzające ich strategiczny charakter. Były to następujące projekty:

- 1) Projekt zgłoszony przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury pn. „Renowacja Pałacu Morskich dawnej Resursy Kupieckiej przy ulicy Krakowskie Przedmieście 62 w Lublinie” planowany do realizacji w ramach Działania 3.2 RPO WL,
- 2) Projekt zgłoszony przez Kościół Rektoralny pw. Wniebowzięcia NMP w Lublinie pn. „Renowacja pobrygidkowskiego zespołu klasztornego w Śródmieściu miasta Lublina” planowany do realizacji w ramach Działania 3.2 RPO WL,
- 3) Projekt zgłoszony przez Województwo Lubelskie pn. „Budowa Regionalnej Infrastruktury Informacji Przestrzennej” planowany do realizacji w ramach Działania 4.1 RPO WL,
- 4) Projekt zgłoszony przez PKP Polskie Linie Kolejowe SA pn. „Modernizacja przejazdów kolejowych w celu podniesienia bezpieczeństwa ruchu na skrzyżowaniach linii kolejowych z drogami publicznymi na terenie województwa lubelskiego w zakresie urządzeń zabezpieczenia przejazdów” planowany do realizacji w ramach Działania 5.4;
- 5) Projekt zgłoszony przez Gminę Wólka pn. „Przebudowa drogi gminnej Nr 106104L” planowany do realizacji w ramach Działania 5.5,
- 6) Projekt zgłoszony przez Województwo Lubelskie pn. „Opracowanie i wdrożenie systemu promocji Województwa Lubelskiego” planowany do realizacji w ramach Działania 7.2.

Ponadto zmiany na liście IWIPK dotyczyły zmian związanych z podpisanymi preumowami / przyjętymi zobowiązaniami. Jeden z projektów (projekt drogowy zgłoszony przez Gminę Miejską Biała Podlaska) został wykreślony z listy z powodu niewłaściwego przygotowania wniosku o dofinansowanie, a w przypadku innych projektów dokonano pewnych korekt finansowych, które zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Lp.	NAZWA PROJEKTU	BENEFICJENT	KOSZT CAŁKOWITY PROJEKTU	KWOTA DOFINANSOWANIA	CZEGO DOTYCZY ZMIANA
Działanie 5.1					
1.	Rozbudowa drogi Lublin - Port Lotniczy Świdnik	Województwo Lubelskie	12,11 mln EUR (48,00 mln PLN)	8,47 mln EUR (33,60 mln PLN)	<ul style="list-style-type: none"> • Zmiana nazwy projektu na : „Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 822 Lublin – Port Lotniczy Świdnik” • Zmiana kosztu całkowitego inwestycji na 23 437 799,57 EUR (92 930 796 PLN) • Przewidywany okres realizacji: 2012-2013
2.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 835 Lublin-Wysokie-Biłgoraj-Sieniawa-Przeworsk-Kańczuga-Dynów-Grabownica Starzeńska od km 72+800 do km 85+860 Frampol - Biłgoraj /do planowanego	Województwo Lubelskie	15,67 mln EUR (62,14 mln PLN)	10,97 mln EUR (43,50 mln PLN)	<ul style="list-style-type: none"> • Zmiana kosztu całkowitego inwestycji na 24 355 188,40 EUR (96 568 322 PLN) • Zmiana nazwy projektu na: „Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 835 Lublin-Wysokie-Biłgoraj-Sieniawa-Przeworsk-Kańczuga-Dynów-

	początku obwodnicy Biłgoraja/				Grabownica Starzeńska na odcinku od km 72+800 do km 85+972,43 o dł. 13,17243 km Frampol - Biłgoraj"
3.	Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 826 Markuszów - Nałęczów na odcinku od km 0+010 do km 10+930	Województwo Lubelskie	8,45 mln EUR (33,50 mln PLN)	5,91 mln EUR (23,45 mln PLN)	<ul style="list-style-type: none"> Zmiana nazwy projektu na „Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 826 Markuszów - Nałęczów na odcinku od km 0+010 do km 10+930” Zmiana kosztu całkowitego inwestycji na 9 190 269,61 EUR (36 439 419 PLN) Zmiana nazwy projektu na: Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 826Markuszów - Nałęczów na odcinku od km 0+010 do km 10+930 o dł. 10.920 km Przewidywany okres realizacji projektu: 2010-2011
4.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 849 Zamość - Jacnia – Józefów -Wola Obszańska na odcinku Lipsko – Kaczórki od km 9+711 do km 24+100	Województwo Lubelskie	10,84 mln EUR (43,00 mln PLN)	7,59 mln EUR (30,10 PLN)	<ul style="list-style-type: none"> Zmiana kosztu całkowitego inwestycji na 11 647 440,86 EUR (46 182 103 PLN) Przewidywany okres realizacji projektu: 2012-2013
5.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 808 Łuków-Serokomla-Kock na odcinku od km 0+039,39 do km 6+000 oraz od km 20+100 do km 25+142,45	Województwo Lubelskie	8,83 mln EUR (35,00 mln PLN)	6,18 mln EUR (24,50 mln PLN)	<ul style="list-style-type: none"> Zmiana kosztu całkowitego inwestycji na 9 394 673,90 EUR (37 249 882 PLN) Zmiana nazwy projektu na: Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 808 Łuków-Serokomla-Kock na odcinku od km 0+039,39 do km 0+901, od km 1+038,50 do km6+000 oraz od km 20+100 do km 25+142,45 od dł. 10,8656 km Przewidywany okres realizacji projektu: 2010-2011
6.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 814 Radzyń Podl.-Suchowola - Żminne na odcinku od km 0+140 do km 6+600	Województwo Lubelskie	6,18 mln EUR (24,50 mln PLN)	4,33 mln EUR (17,15 mln PLN)	<ul style="list-style-type: none"> Zmiana kosztu całkowitego inwestycji na 6 500 601,51 EUR (25 774 885 PLN) Przewidywany okres realizacji projektu: 2010-2011
7.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 846 Małochwiej Duży- Wojślawice-Teratyn na odcinku od km 0+100 do km 6+100	Województwo Lubelskie	6,20 mln EUR (24,58 mln PLN)	4,34 mln EUR (17,20 PLN)	<ul style="list-style-type: none"> Zmiana kosztu całkowitego inwestycji na 6 454 440,35 EUR (25 591 856 PLN) Przewidywany okres realizacji projektu: 2010-2011
8.	Przebudowa ulicy Lubelskiej od ulicy Szpitalnej do ulicy Podwalnej waz z przebudową Ronda Jana Pawła II oraz od ulicy Przechodniej do ulicy Hrubieszowskiej w Chełmie	Miasto Chełm	2,52 mln EUR (10,00 mln PLN)	1,77 mln EUR (7,00 mln PLN)	Zmiana zakresu rzeczowego i zmiana kosztu całkowitego inwestycji na 2 833 397,73 EUR (11 234 422,00 PLN)
9.	Przebudowa ulicy Lwowskiej w Chełmie od dworca PKS do ulicy Orłąt Lwowskich wraz z przebudową skrzyżowania z aleją I Armii Wojska Polskiego i aleją Armii Krajowej	Miasto Chełm	0,74 mln EUR (2,92 mln PLN)	0,32 mln EUR (1,25 mln PLN)	<ul style="list-style-type: none"> Zmiana zakresu rzeczowego i zmiana kosztu całkowitego inwestycji na 999 454,28 EUR (3 962 836,24 PLN) Przewidywany okres realizacji inwestycji: 2010
10.	Przebudowa Alei Solidarności wraz z budową mostu i łącznika do ul. Sidorskiej w Białej Podlaskiej	Gmina Miejska Biała Podlaska	-	-	Projekt wykreślony z listy
	Działanie 5.2				
11.	Poprawa wewnętrznej spójności komunikacyjnej	Powiat Lubelski	44,25 mln EUR (175,46 mln)	33,19 mln EUR (131,60 mln)	Zmiana kosztu całkowitego inwestycji na 42 857 591,86

	województwa lubelskiego poprzez budowę i przebudowę dróg powiatowych zwiększających dostępność do dróg krajowych i wojewódzkich		PLN)	PLN)	EUR (169 930 351,79 PLN)
	Działanie 5.4				
12.	Przebudowa układu komunikacyjnego wraz z modernizacją wiaduktu kolejowego i przejścia podziemnego w obrębie dworca kolejowego Lublin	PKP Polskie Linie Kolejowe S. A.	8,79 mln EUR (34,85 mln PLN)	7,47 mln EUR (29,62 mln PLN)	Koszt całkowity nie uwzględniał podatku VAT. Zmiana kosztu całkowitego inwestycji zgodnie z preumową.
13.	Modernizacja części infrastruktury technicznej linii kolejowej Nr 7 Warszawa Wschodnia – Dorohusk w obrębie przystanku osobowego Lublin Północny oraz stacji Świdnik dla sprawnego skomunikowania aglomeracji	PKP Polskie Linie Kolejowe S. A.	4,74 mln EUR (18,80 mln PLN)	4,03 mln EUR (15,98 mln PLN)	Koszt całkowity nie uwzględniał podatku VAT. Zmiana kosztu całkowitego inwestycji zgodnie z preumową.
14.	Modernizacja linii kolejowej Nr 30 Łuków – Lublin Północny na odcinku Lubartów – Lublin Północny	PKP Polskie Linie Kolejowe S. A.	10,18 mln EUR (40,38 mln PLN)	8,66 mln EUR (34,33 mln PLN)	Koszt całkowity nie uwzględniał podatku VAT. Zmiana kosztu całkowitego inwestycji zgodnie z preumową.
15.	Modernizacja linii Nr 63 Dorohusk – Zawadówka Naftobaza (SZ) na odcinku Granica Państwa Dorohusk - Wólka Okopska w km 0.100 – 4.000	PKP Polskie Linie Kolejowe S. A.	7,49 mln EUR (29,68 mln PLN)	6,36 mln EUR (25,23 mln PLN)	Koszt całkowity nie uwzględniał podatku VAT. Zmiana kosztu całkowitego inwestycji zgodnie z preumową.
16.	Zakup taboru kolejowego do przewozów pasażerskich	Województwo Lubelskie	10,34 mln EUR (41,00 mln PLN)	3,99 mln EUR (15,82 mln PLN)	Zmiana kosztu całkowitego inwestycji na 10,97 mln EUR (43,5 mln PLN)
	Działanie 5.5				
17.	Rozbudowa Regionalnego Portu Lotniczego: Port Lotniczy Lublin S.A. (Świdnik)	Port Lotniczy Lublin S.A.	44,06 mln EUR (174,68 mln PLN)	21,63 mln EUR (85,75 mln PLN)	<ul style="list-style-type: none"> Zmiana kosztu całkowitego inwestycji na 56 446 116, 74 EUR (223 808 852,86 PLN) PROJEKT STAŁ SIĘ PROJEKTEM DUŻYM Przewidywany okres realizacji projektu: 2010-2011
18.	Budowa toru dojazdowego od stacji Świdnik do terminalu Portu Lotniczego Lublin S.A. w Świdniku wraz z infrastrukturą towarzyszącą	PKP Polskie Linie Kolejowe S. A.	3,73 mln EUR (14,79 mln PLN)	3,17 mln EUR (12,57 mln PLN)	Koszt całkowity nie uwzględniał podatku VAT. Zmiana kosztu całkowitego inwestycji zgodnie z preumową.
19.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 2101L	Powiat Lubelski	3,19 mln EUR (12,63 mln PLN)	2,39 mln EUR (9,48 mln PLN)	Zmiana kosztu całkowitego inwestycji na 2 979 911,38 EUR (11 815 348,62 PLN)
20.	Przebudowa drogi gminnej Nr 106115L i 106116L	Gmina Wólka	0,92 mln EUR (3,63 mln PLN)	0,69 mln EUR (2,73 mln PLN)	<ul style="list-style-type: none"> Zmiana kosztu całkowitego inwestycji. Nowy projekt zgłoszony do listy IWIPK pn. „Przebudowa drogi gminnej nr 106104L” Przewidywany okres realizacji projektu: 2010-2011
	Działanie 7.1				
21.	Budowa Centrum Spotkania Kultur w Lublinie	Województwo Lubelskie	33,91 mln EUR (134,47 mln PLN)	28,83 mln EUR (114,30 mln PLN)	Przewidywany okres realizacji projektu: 2012-2013

Po wstępnej akceptacji przez ZWL aktualizacji podstawowej listy projektów indywidualnych, dnia 28 kwietnia 2010 r. rozpoczęto konsultacje społeczne nowych projektów wpisanych na listę IWIPK. Konsultacje przeprowadzono za pośrednictwem strony internetowej www.rpo.lubelskie.pl. Raport z konsultacji społecznych został przyjęty przez Zarząd Województwa Lubelskiego w dniu 11 czerwca 2010 r. Propozycje nowych projektów wpisanych na listę IWIPK nie uległy zmianie w stosunku do wstępnie

zaakceptowanej listy z dnia 20 kwietnia 2010 r., z wyjątkiem dwóch zmian o charakterze finansowym, dotyczących zmiany kosztów dwóch projektów.

ZWL dokonał ostatecznej aktualizacji IWIPK w dniu 29 czerwca 2010 r. Zaktualizowana lista podstawowa IWIPK zawierała 31 projektów o ogólnej wartości 365 730 138,71 EUR (1 450,12 mln PLN) i kwocie dofinansowania 216 002 522,07 EUR (856,45 mln PLN), co stanowi 18,35% alokacji na Program.

Po dokonaniu aktualizacji IWIPK w czerwcu 2010 r., IZ RPO przystąpiła do procedury podpisywania preumów oraz przyjmowania zobowiązań. Podpisano cztery preumowy, przyjęto jedno zobowiązanie, a beneficjent jednego projektu („*Opracowanie i wdrożenie systemu promocji Województwa Lubelskiego*”) odstąpił od procedury przyjęcia zobowiązania i złożył wnioski o dofinansowanie 23 września 2010 r.

Ponadto w ramach prac nad kolejną aktualizacją listy IWIPK (tj. po 29 czerwca 2010 r.), oceną zostały objęte kolejne zgłoszone projekty. Ogółem nadesłano 28 propozycji nowych projektów do wpisania na listę podstawową IWIPK. Zgłoszone projekty podlegały ocenie strategicznej zgodnie z kryteriami zaktualizowanymi i zatwierdzonymi przez Komitet Monitorujący RPO WL w dniu 7 września 2010 r. Kryteria te były następujące:

- strategiczny charakter projektu;
- kwalifikowalność projektu oraz beneficjenta;
- zgodność projektu z celami SRK, NSRO, programu operacyjnego oraz ze strategiami wojewódzkimi i strategiami sektorowymi;
- skala oddziaływania projektu przynajmniej na szczeblu regionalnym / lokalizacja projektu na terenach szczególnie dotkniętych klęską żywiołową i jego wpływ na usunięcie skutków tej klęski żywiołowej;
- stopień wpływu projektu na osiągnięcie wskaźników SRK, NSRO oraz programu operacyjnego;
- dostępność środków finansowych w ramach alokacji danego priorytetu programu operacyjnego.

Zmiana kryteriów strategicznych podyktowana była potrzebą wprowadzenia na listę IWIPK projektów z obszarów objętych klęską powodzi, która miała miejsce na wiosnę 2010 r.

Na podstawie przeprowadzonej oceny strategicznej w dniu 19 października 2010 r. Zarząd Województwa Lubelskiego zatwierdził wstępną aktualizację listy IWIPK wpisując na listę projektów kluczowych 9 nowych projektów:

1. W ramach Działania 4.1 *Społeczeństwo informacyjne* dwa projekty: „*Lubelska Biblioteka Wirtualna*” zgłoszony przez Gminę Lublin oraz „*Wrota Lubelszczyzny – Informatyzacja Administracji*” zgłoszony przez Województwo Lubelskie;
2. W ramach Działania 5.1 dwa projekty pn.: „*Przebudowa Alei Solidarności wraz z budową mostu i łącznika do ul. Sidorskiej w Białej Podlaskiej*” zgłoszony przez Gminę Miejską Biała Podlaska oraz projekt pn. „*Przedłużenie ul. Jana Pawła II do Al. Kraśnickiej z odwodnieniem i oświetleniem w Lublinie*” zgłoszony przez Miasto Lublin;
3. W ramach Działania 5.5 *Transport lotniczy* projekt pn. „*Zapewnienie standardów bezpieczeństwa dla rozbudowywanego Regionalnego Portu Lotniczego Lublin (Świdnik) poprzez budowę infrastruktury i zakup sprzętu*” zgłoszony przez Port Lotniczy Lublin S.A.;
4. W ramach Działania 6.1 projekt pn. „*Modernizacja i rozbudowa miejskiej oczyszczalni ścieków w Nałęczowie*” zgłoszony przez Gminę Nałęczów;
5. W ramach Działania 6.3 trzy projekty pn. „*Biogazownia w gminie Jeziorzany*” zgłoszony przez Gminę Jeziorzany, projekt pn. „*Mała Elektrociepłownia Biogazowa MEB*”

w Gminie Rejowiec” zgłoszony przez Gminę Rejowiec oraz projekt pn. „Biogazownia w gminie Batorz” zgłoszony przez Gminę Batorz.

Dokonując oceny zgłoszonych wniosków IZ RPO kierowała się także rekomendacją Komisji Europejskiej, wynikającą ze spotkań rocznych dotyczących przeglądu wdrażania regionalnych programów operacyjnych, nakładającą na nią **obowiązek zapewnienia wyważonego wdrażania programów w zakresie projektów kluczowych i konkursowych.**

Po wstępnej akceptacji przez ZWL aktualizacji podstawowej listy projektów indywidualnych w dniu 21 października br. rozpoczęto konsultacje społeczne nowych projektów wpisanych na listę IWIPK. Konsultacje przeprowadzono za pośrednictwem strony internetowej www.rpo.lubelskie.pl. Raport z konsultacji społecznych został przyjęty przez Zarząd Województwa Lubelskiego w dniu 9 listopada 2010 r. Jednocześnie w tym samym dniu uchwałą nr CCCLI/4958/10 Zarząd Województwa Lubelskiego przyjął zaktualizowany o nowe projekty Indykatorywny Wykaz Indywidualnych Projektów Kluczowych. Propozycje nowych projektów wpisanych na listę IWIPK nie uległy zmianie w stosunku do wstępnie zaakceptowanej listy z dnia 19 października 2010 r. Zaktualizowana lista IWIPK zawierała 40 projektów o ogólnej wartości 421 823 455,00 EUR (1 672,53 mln PLN) i kwocie dofinansowania 250 441 361,92 EUR (993 mln PLN), co stanowi 21,94 % alokacji na Program.

Pomoc publiczna w ramach RPO WL

IZ RPO nie jest podmiotem odpowiedzialnym za przygotowanie programów pomocowych w ramach programów operacyjnych. W związku z powyższym również w okresie sprawozdawczym IZ RPO nie była bezpośrednio zaangażowana w proces legislacyjny związany z ich opracowaniem i przyjęciem.

Zasady udzielania pomocy publicznej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 regulują poniższe programy pomocowe:

- *Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. z 2010 r., Nr 239, poz. 1599) – rozporządzenie to weszło w życie 21 grudnia 2010 r., zastępując dotychczas obowiązujące z dnia 11 października 2007 r.*

Projekt nowego rozporządzenia w sprawie regionalnej pomocy inwestycyjnej został przygotowany w związku z koniecznością pełnego dostosowania poprzedniej obowiązującej wersji rozporządzenia do przepisów unijnych tj. rozporządzenia Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (Dz. Urz. UE L 214 z 09.08.2008 r.) oraz w związku z oficjalnym stanowiskiem Komisji Europejskiej dotyczącym kwalifikowalności kosztów w ramach regionalnej pomocy inwestycyjnej.

Regionalna pomoc inwestycyjna udzielna jest na projekty realizowane w ramach następujących Działań RPO WL:

- Działanie 1.1 *Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw*
- Działanie 1.2 *Dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw*

- Działanie 1.3 *Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw*
- Działanie 1.4 *Dotacje inwestycyjne w zakresie dostosowania do wymogów ochrony środowiska oraz w zakresie odnawialnych źródeł energii*
- Działanie 1.5 *Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki*
- Działanie 7.1 *Infrastruktura kultury i turystyki*
- Działanie 8.1 *Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych*
- Działanie 8.2 *Infrastruktura szkolna i sportowa*

W sytuacji, kiedy nastąpi zagrożenie wystąpienia pomocy publicznej, wsparcie jest udzielane zgodnie z w/w schematem pomocy.

- *Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 7 grudnia 2009 r. w sprawie udzielania pomocy na inwestycje w zakresie: energetyki, infrastruktury telekomunikacyjnej, infrastruktury sfery badawczo-rozwojowej, lecznictwa uzdrowiskowego w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. z 2009r., Nr 214, poz. 1661)*

Rozporządzenie to weszło w życie dnia 31 grudnia 2009 r. Zgodnie z nim pomoc jest udzielana na projekty realizowane w ramach Działania 2.2 *Regionalna infrastruktura B+R* oraz Działania 6.2 *Energia przyjazna środowisku*.

- *Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 20 maja 2009 r. w sprawie udzielania pomocy na wzmocnienie potencjału instytucji otoczenia biznesu w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. z 2009 r., Nr 85, poz. 719)*

Rozporządzenie to weszło w życie dnia 5 czerwca 2009 r. Zgodnie z nim pomoc jest udzielana na projekty realizowane w ramach Działania 2.3 *Wsparcie instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy*.

- *Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 8 października 2009 r. w sprawie udzielania pomocy na inwestycje w zakresie portów lotniczych w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. z 2009 r., Nr 174, poz. 1356)*

Rozporządzenie to weszło w życie dnia 3 listopada 2009 r. Zgodnie z nim pomoc jest udzielana na projekty realizowane w ramach Działania 5.5 *Transport lotniczy*, w ramach którego nie planuje się wyboru do dofinansowania projektów w trybie konkursowym. Cała alokacja jest przeznaczona na projekty, wyłonione do dofinansowania z RPO WL w trybie dotyczącym projektów indywidualnych.

- *Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 15 czerwca 2009 r. w sprawie udzielania pomocy przez fundusze pożyczkowe i poręczeniowe w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. z 2009 r., Nr 105, poz. 874 z późn. zm.)*

Rozporządzenie to zostało znowelizowane wchodząc w życie dnia 29 września 2010 r. Wprowadzone zmiany dotyczą zakresu przedmiotowego rozporządzenia oraz rezygnacji z katalogu zamkniętego zawierającego indykatywną listę wydatków kwalifikowanych, które mogą być finansowane pożyczką udzielaną przez fundusz pożyczkowy lub kredytem poręczanym przez fundusz poręczeniowy w ramach pomocy *de minimis* na rzecz katalogu otwartego bez wskazania wprost konkretnych wydatków.

W ramach RPO WL wsparcie dla funduszy pożyczkowych i funduszy poręczeniowych udzielane jest w Działaniu 2.1 *Instrumenty pożyczkowe i poręczeniowe dla przedsiębiorstw* (Poddziałanie 2.1.1 *Dokapitalizowanie i tworzenie funduszy pożyczkowych* oraz Poddziałanie 2.1.2 *Dokapitalizowanie i tworzenie funduszy poręczeń kredytowych*). Co do zasady, Działanie to nie jest objęte pomocą publiczną. Jednakże w przypadkach, kiedy Beneficjent w wykonaniu umowy udziela mikro, małym lub średnim przedsiębiorstwom pożyczek/poręczeń na preferencyjnych warunkach, udziela ich na zasadach określonych w w/w *Rozporządzeniu*. Odpowiednie zapisy w tym zakresie zostały zawarte w umowach o dofinansowanie realizacji projektu w ramach Działania 2.1.

- *Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 9 czerwca 2010 r. w sprawie udzielania pomocy na rewitalizację w ramach regionalnych programów operacyjnych* (Dz. U. z 2010 r., Nr 117, poz. 787)

Rozporządzenie weszło w życie 16 lipca 2010 r. Zgodnie z nim pomoc jest udzielana na projekty realizowane w ramach Działania 3.2 *Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich*. Wejście w życie programu pomocowego z zakresu rewitalizacji umożliwiło ogłoszenie w dniu 27.09.2010 r. naboru wniosków o dofinansowanie w ramach przedmiotowego Działania RPO WL.

- *Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych* (Dz. U. z 2010 r., Nr 236 poz. 1562) – rozporządzenie to weszło w życie 14 grudnia 2010 r. i zastąpiło dotychczas obowiązujące z dnia 2 października 2007 r. (Dz. U. z 2007 r., Nr 185 poz. 1317)

W nowym rozporządzeniu zawarto regulacje umożliwiające udzielenie pomocy publicznej na tzw. „drugim poziomie” czyli przez Beneficjentów. Zgodnie z nim udzielana jest pomoc na projekty realizowane w ramach następujących Działań RPO WL:

- Działanie 1.1 *Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw*
- Działanie 1.2 *Dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw*
- Działanie 1.3 *Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw*
- Działanie 1.4 *Dotacje inwestycyjne w zakresie dostosowania do wymogów ochrony środowiska oraz w zakresie odnawialnych źródeł energii*
- Działanie 1.5 *Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki*
- Działanie 1.6 *Badania i nowoczesne technologie w strategicznych dla regionu dziedzinach*
- Działanie 1.7 *Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw przez doradztwo*
- Działanie 2.4 *Marketing gospodarczy*

W 2010 r. obowiązywały również:

- *znowelizowane Wytyczne w zakresie reguł dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązek świadczenia usług publicznych w ramach zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego w gospodarce odpadami*, które wnioskodawca jest zobowiązany stosować przy aplikowaniu o środki w ramach RPO WL - Działanie 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska*, Kategoria II *Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi*.

- *znowelizowane Wytocznice Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie zasad dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązek świadczenia usług publicznych w transporcie zbiorowym*, które Wnioskodawca jest zobowiązany stosować przy aplikowaniu o środki w ramach RPO WL - Działanie 5.3 *Miejski transport publiczny* oraz Działanie 5.4 *Transport kolejowy*.

2.1.6.2 Postęp finansowy i rzeczowy

Sytuacja społeczno – gospodarcza województwa lubelskiego

Podczas programowania RPO WL na lata 2007 – 2013 opracowano analizę SWOT, która wskazywała problemy z jakimi boryka się region. Do słabości województwa zaliczono m. in. niekorzystne trendy demograficzne, słaby rozwój gospodarczy, braki w infrastrukturze społecznej, turystycznej, kulturalnej a także trudne warunki i niską jakość życia mieszkańców (rosnąca skala ubóstwa oraz wykluczenia społecznego), które podzielono na obszary: społeczeństwo, gospodarka oraz terytorium.

Głównymi przyczynami niekorzystnej tendencji demograficznej, jaką jest malejący przyrost rzeczywisty ludności w województwie, są czynniki migracyjne, natomiast w mniejszym stopniu ujemny przyrost naturalny. Z powodów ekonomicznych z regionu wyprowadzają się ludzie głównie młodzi, co z kolei ma bezpośredni wpływ na starzenie się społeczeństwa.

Kolejną kwestią poruszoną w diagnozie sytuacji województwa jest jakość kapitału ludzkiego, która charakteryzowała się stosunkowo niskim poziomem kompetencji cywilizacyjnych, oraz nieadekwatnością uzyskanych kwalifikacji i posiadanych umiejętności zawodowych do potrzeb rynku pracy. Dlatego też w ramach RPO WL, dostrzegając iż sytuacja powyższa generuje poważne konsekwencje dla rozwoju województwa, położono szczególny nacisk na projekty przyczyniające się do zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej regionu.

Zgodnie z diagnozą sytuacji społeczno-gospodarczej regionu do jednego z podstawowych czynników wzrostu konkurencyjności regionalnej należy poprawa jakości i dostępności oraz upowszechnienie technologii informacyjno-komunikacyjnych, co widoczne jest zwłaszcza w zwiększeniu się liczby usług on-line oraz upowszechnienia się bezpłatnego dostępu do Internetu (Publiczne Punkty Dostępu do Internetu).

Kolejnym z kluczowych problemów województwa lubelskiego był brak odpowiedniej infrastruktury komunikacyjnej. Oprócz niskiej jakości dróg odczuwalny był brak lotniska o zasięgu międzyregionalnym. Z powyższych powodów region był mało interesujący dla ewentualnych inwestorów. W wyniku realizacji Programu widoczna jest znaczna poprawa infrastruktury drogowej, głównie poprzez budowę i modernizację dróg o twardej nawierzchni (od początku realizacji Programu zrekonstruowano 87,55 km dróg). Nastąpiła znaczna poprawa bezpieczeństwa na drogach i komfort podróżowania oraz skrócenie jego czasu (od początku realizacji Programu oszczędność czasu na nowych i zrekonstruowanych drogach w przewozach pasażerskich wynosi 2 225 480,47 EUR - 8 824 030,06 PLN). Z tego względu poprawiała się zarówno wewnętrzna, jak i zewnętrzna dostępność regionu a województwo stało się bardziej atrakcyjne dla potencjalnych inwestorów. Dostępność regionu zwiększy się ponadto znacznie po otwarciu Regionalnego Portu Lotniczego w Świdniku realizowanego w ramach RPO WL.

Program wspiera ponadto system rozwoju przedsiębiorczości oraz system transferu innowacji i technologii. W wyniku realizacji Programu do końca 2010 roku powstały 104 nowe przedsiębiorstwa, które tworzą dodatkowe miejsca pracy, tym

samym obniżając poziom bezrobocia. W 2010 r. nastąpił znaczny wzrost nakładów inwestycyjnych, największy udział w przychodach województwa miał przemysł. W ramach wdrażania RPO utworzono specjalne tereny inwestycyjne (ok. 4 ha), podwyższając miejsce województwa lubelskiego w rankingu atrakcyjności inwestycyjnej kraju. Przewycięzanie istniejących barier w rozwoju gospodarczym regionu przygotowuje do wdrażania kolejnych działań wykorzystujących jego silne strony, takich jak duży potencjał B+R, powstawanie struktur klastrowych, rozwijanie sektorów o dużym potencjale rozwoju.

W diagnozie wskazano również na słabo rozwiniętą kanalizację, infrastrukturę oczyszczania ścieków oraz gospodarki odpadami. Działania związane z wdrażaniem RPO spowodowały wzrost liczby ludności korzystającej z wodociągów i kanalizacji (wzrost o blisko 20% w stosunku do sytuacji wyjściowej opisanej w diagnozie Programu – szczegółowe dane zostały zawarte w pkt. 3.6.1). Dzięki temu nastąpiła znacząca poprawa w zakresie jakości życia mieszkańców. Dodatkowo miało to pozytywny wpływ na ochronę zasobów naturalnych regionu, głównie jakości wód powierzchniowych.

Wskazany w diagnozie niezadowolający poziom usług zdrowotnych uległ podwyższeniu w wyniku doinwestowania tej sfery ze środków RPO. Widoczne jest to wyraźnie w aspekcie wyposażenia w sprzęt medyczny oraz modernizacji szpitali.

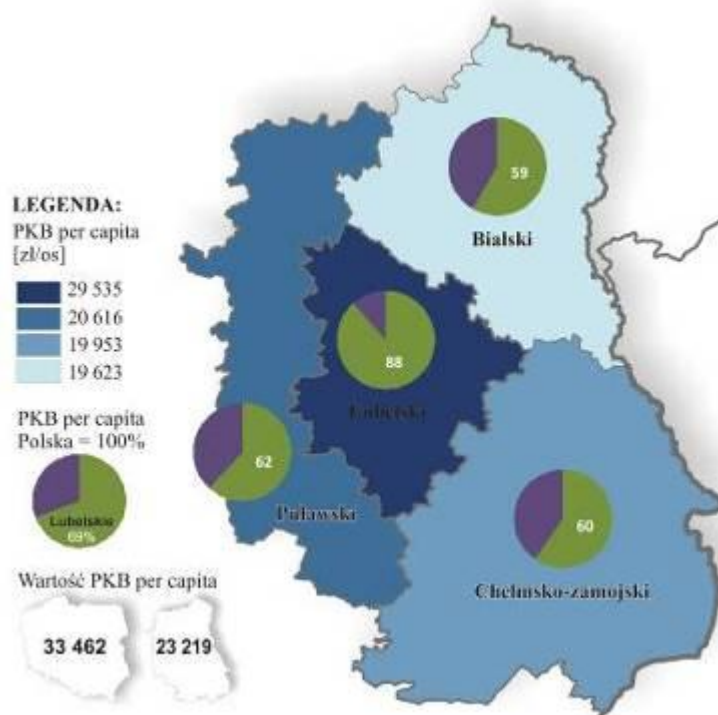
Województwo lubelskie cechował słaby dostęp społeczeństwa do usług i dóbr kultury. Bezpośrednią przyczyną tego stanu rzeczy były niskie nakłady na działalność kulturalną i jej bazę materialną. Inwestycje RPO służące upowszechnieniu i promowaniu kultury spowodowały zwiększenie liczby widzów w takich instytucjach jak kina i muzea (wzrost liczby osób odwiedzających kina i muzea o 111 tys. od początku realizacji Programu).

Aktywność gospodarcza

Województwo lubelskie w 2008 r. wytworzyło 50,2 mld zł produktu krajowego brutto, co stanowiło 3,9% PKB w Polsce (10 lokata). Realny wzrost PKB w skali roku był wyższy niż średnio w kraju i wyniósł 6,7%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca PKB wyniósł 23 219 PLN i był o 30,6% niższy od przeciętnej wartości dla kraju. Pomiedzy podregionami województwa występuje duże zróżnicowanie w udziale wytworzonego PKB – największy udział miał podregion lubelski (42,0%), a najmniejszy – bialski (12,0%).

Pomimo dość wysokiego w ostatnich latach tempa rozwoju województw Polski Wschodniej, dystans w stosunku do pozostałych województw kraju w zakresie podstawowych wielkości makroekonomicznych zmniejszył się w niewielkim stopniu lub zwiększył, tak jak w przypadku województwa lubelskiego. W latach 2000 – 2006 dystans regionu lubelskiego w relacji do średniej krajowej w zakresie PKB na 1 mieszkańca zwiększył się z 70,5% do 67,6%. W następnych dwóch latach zmniejszył się do poziomu 69,4%.

PKB/cap. w województwie lubelskim w 2008 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

W 2008 roku dominującą pozycję w strukturze Wartości Dodanej Brutto wytworzonej w kraju zajmowały usługi, stanowiąc 65,3% jej wartości ogółem, w tym udział usług handlu i napraw, hoteli i restauracji, transportu, gospodarki magazynowej i łącznie kształtował się na poziomie 26,9%, pośrednictwa finansowego oraz obsługi nieruchomości i firm – 19,6%, a pozostałej działalności usługowej – 18,89%. W dalszej kolejności uplasował się przemysł z udziałem na poziomie 23,9%. Mniejszą rolę w tworzeniu WDB odegrały pozostałe sektory produkcyjne – budownictwo (7,0%) i rolnictwo (3,7%).

Struktura sektorowa Wartości Dodanej Brutto wytworzonej w województwie lubelskim jest charakterystyczna dla regionów słabo uprzemysłowionych i rozwiniętych gospodarczo. Udział rolnictwa w 2008 roku wyniósł podobnie jak w warmińsko – mazurskim 6,6%, przewyższając o 2,9% średnią dla kraju. Większy był tylko w województwie podlaskim (9,6%). W skali kraju sektor rolnictwa województwa lubelskiego wygenerował 7,1% WDB, plasując je na 4 miejscu, po mazowieckim (20,9%), wielkopolskim (12,9%) i łódzkim (9,4%). Świadczy to o dużym potencjale rolnictwa Lubelszczyzny nie tylko w skali regionu, lecz również kraju.

Jednostki funkcjonujące w sektorze przemysłu wytworzyły 19,6% ogólnej wartości WDB w regionie lubelskim. Udział przemysłu był tutaj niższy od średniej krajowej o 4,3%. Wynika to z faktu małego na tle kraju uprzemysłowienia regionu, jak również niezbyt korzystnej struktury branżowej, z dużym udziałem firm należących do przemysłów niskich i średnio-niskich technologii wytwarzających produkty o niskiej wartości dodanej.

W województwie lubelskim udział sektora budownictwa w generowaniu WDB był porównywalny do przeciętnej dla Polski, wynosząc 7,0%. W skali kraju stanowił on 3,9%,

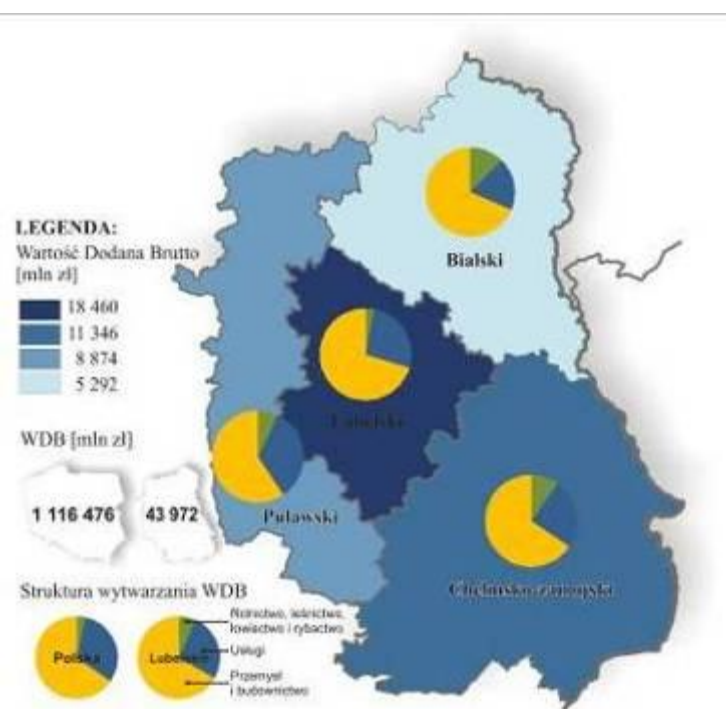
co daje regionowi 10 miejsce. Udział usług rynkowych należących do sektora o niskiej i średnio-niskiej wiedzochłonności, mianowicie handlu i napraw, hoteli i restauracji oraz transportu, gospodarki magazynowej i łączności w tworzeniu WDB regionu wyniósł w 2008 roku 26,7% i był porównywalny ze średnią krajową. W skali kraju udział Lubelszczyzny w tworzeniu WDB w sektorze usług rynkowych o niskiej i średniej wiedzochłonności wyniósł 3,9%, plasując region na 10 miejscu przed województwami Polski Wschodniej oraz opolskim i lubuskim.

W regionie lubelskim udział wyspecjalizowanych usług wiedzochłonnych w tworzeniu WDB był o 3,6% niższy od krajowego, wynosząc 16,0%. Niższym udziałem charakteryzowały się regiony: świętokrzyski, podkarpacki, podlaski, opolski, lubuski i kujawsko-pomorski. W skali kraju jednostki usług wyspecjalizowanych z województwa lubelskiego wygenerowały 3,2% WDB, co dawało regionowi 10 miejsce, podobnie jak w zakresie usług nisko i średnio wiedzochłonnych.

Wysoki udział w tworzeniu WDB regionu w zakresie pozostałej działalności usługowej charakteryzował województwa o niskim poziomie rozwoju gospodarczego, w tym największy był w lubelskim (24,1%), a znacznie większy od średniej krajowej w warmińsko-mazurskim (23,0%), podlaskim (23,7%) i podkarpackim (22,5%).

Najwyższą Wartością Dodaną Brutto charakteryzował się podregion lubelski (18 460 mln zł) natomiast najniższą podregion bialski (5 292 mln zł).

Struktura Wartości Dodanej Brutto według podregionów w województwie lubelskim w 2008 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

W województwie lubelskim dominujący udział we wszystkich sektorach, oprócz rolnictwa, posiada podregion lubelski, w tym w przemyśle 42,1% (40,9% w 2007 roku), w budownictwie 41,7% (39,0% w 2007 roku), usługach handlu, hoteli i restauracji, transportu i łączności 42,4% (43,0% w 2007 roku), pośrednictwie finansowym oraz

obsłudze nieruchomości i firm 51,3% (51,2% w 2007 roku), w pozostałej działalności usługowej 41,7% (41,6% w 2007 roku).

Podregion chełmsko-zamojski wyraźnie specjalizuje się w rolnictwie. Jego udział w tworzeniu WDB tego sektora wyniósł 37,7% (37,8% w 2007 roku). W pozostałych sektorach udziały podregionu zawierały się w przedziale od 21% do 27% z tendencją wzrostową w relacji do poprzedniego roku w usługach i malejącą w przemyśle.

Specjalizacje podregionu puławskiego stanowią przemysł oraz budownictwo. Jego udział w sektorze przemysłu w regionie wyniósł 26,3% (24,6% w 2007 roku), w tym w przetwórstwie przemysłowym 30,0% (27,4% w 2007 roku), a w budownictwie 22,8% (22,3% w 2007 roku). Stosunkowo niski jest jego udział w usługach, stanowiący około 18%.

Najmniejszym udziałem we wszystkich sektorach, poza rolniczym, charakteryzuje się podregion bialski. Jego udział w rolnictwie wyniósł 22,0% (22,0% w 2007 roku), w pozostałych zawierał się w przedziale od 7,1% w przemyśle do 13,4% w usługach, w tym. w zakresie wyspecjalizowanych usług obsługi biznesu wyniósł zaledwie 9,8% (9,5% w 2007 roku).

Struktura tworzenia WDB jest zróżnicowana wewnątrz regionu. Podregion bialski charakteryzuje się najmniej korzystną strukturą, wyróżniającą się największym spośród podregionów udziałem rolnictwa (12,1%), najmniejszym udziałem przemysłu (11,6%) oraz dużym udziałem usług (68,6%), powyżej średniej krajowej. Jest to skutkiem rzadkiej gęstości sieci miast i wynikającej stąd niskiej koncentracji potencjału przemysłowego. Wysoki udział usług wynika z dynamicznego rozwoju usług związanych z obsługą transgraniczną, w tym handlu i transportu.

Najkorzystniejszą strukturę tworzenia WDB zbliżoną do struktury średniej dla kraju, a w udziale usług nawet korzystniejszą, posiada podregion lubelski. Udział rolnictwa wynosi tutaj 3,0%, przemysłu – 19,7%, budownictwa – 7,0%, a usług – 70,4%. Korzystna struktura tworzenia WDB jest wynikiem wysokiej koncentracji potencjału gospodarczego w Lublinie (ok. ¼ ogółu potencjału województwa), w tym zwłaszcza usług wyspecjalizowanych, takich jak obsługa nieruchomości i firm oraz nauka, usługi ochrony zdrowia, usługi kultury.⁴

W końcu grudnia 2010 r. w województwie lubelskim wpisanych do rejestru REGON było 164,1 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. 4,2% podmiotów w kraju (taki sam udział jak w roku poprzednim). W 2010 r. nakłady inwestycyjne w województwie lubelskim wyniosły 2994,5 mln zł, co stanowiło 3,4% nakładów inwestycyjnych w kraju. W skali roku odnotowano, największy w kraju, wzrost nakładów inwestycyjnych – o 38,2% (w Polsce spadek o 5,1%).

W 2010 r. przedsiębiorstwa⁵ o liczbie pracujących powyżej 9 osób, osiągnęły przychody z całokształtu działalności większe o 9,1% niż w 2009 r. Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów wzrósł o 2,1 pkt. proc. w stosunku do poprzedniego roku. Zmalał zaś udział przychodów netto ze sprzedaży towarów i materiałów o 2,0 pkt. proc., a finansowych o 0,2 pkt. proc. Udział pozostałych przychodów operacyjnych pozostał na tym samym poziomie. Udział sektora prywatnego w ogólnej kwocie przychodów wyniósł 89,8%, więcej o 1 pkt. proc. Niż przed rokiem. Największy udział w osiągnięciu ogólnego poziomu przychodów, tak jak przed rokiem, miały sekcje należące do przemysłu – 43,6%, handel; naprawa pojazdów samochodowych – 41,3% oraz budownictwo – 6,5%.

⁴ *Udział województwa lubelskiego w tworzeniu PKB, Rachunki Regionalne w 2008 roku.* Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie, Lublin, Styczeń 2011

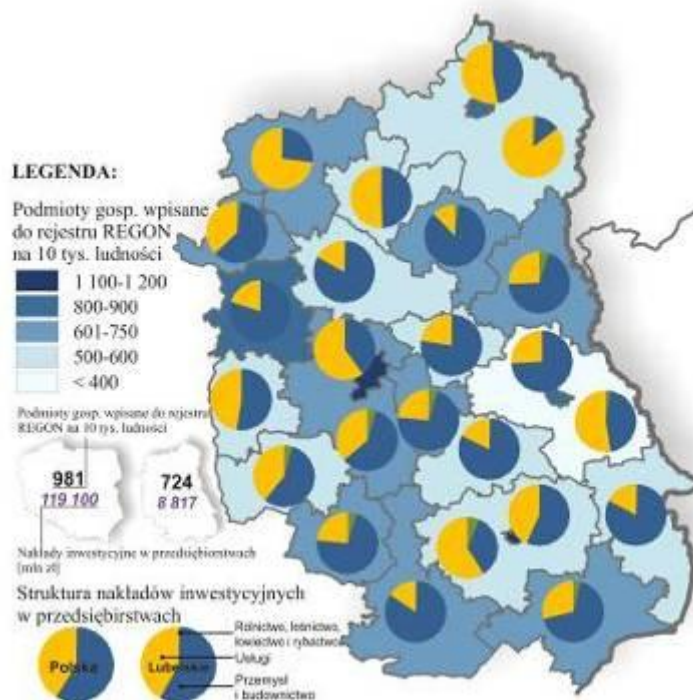
⁵ Dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe

W porównaniu z 2009 r. odnotowano polepszenie podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych, m.in.:

- spadł wskaźnik poziomu kosztów,
- zwiększył się wskaźnik rentowności ze sprzedaży,
- zwiększyły się wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto,

Poprawiła się również zdolność przedsiębiorstw do bieżącego regulowania zobowiązań mierzona poziomem wskaźników płynności finansowej.⁶

Podstawowe dane o przedsiębiorstwach w województwie lubelskim w 2009 r.⁷

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Po spadku w 2009 roku zwiększyła się w 2010 roku produkcja sprzedana przemysłu i wyniosła 21 783,9 mln zł (wobec 19 565,2 mln zł w 2009 i 21 535,4 mln zł w 2008 roku) w tym w przetwórstwie przemysłowym 16 886 mln zł. Najwyższą wartość produkcji sprzedanej stanowiły – produkcja artykułów spożywczych (5 781,7 mln zł), produkcja napojów (1 341,5 mln zł) oraz produkcja mebli (1 113 mln zł) przy czym najwyższy wzrost zanotowano w ramach produkcji wyrobów z metali (wzrost o 64,6%).

W województwie lubelskim systematycznie wzrasta produkcja sprzedana budownictwa. W roku 2010 wyniosła 4 452,3 mln zł i wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 9,6%. W tym samym okresie produkcja budowlano-montażowa wzrosła o 12,6% by osiągnąć w roku 2010 wartość 3 047,3 mln zł. Najwyższą wartość produkcji sprzedanej stanowiły – budowa budynków (1 216,3 mln zł) oraz budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej (1 151,3 mln zł), natomiast najwyższy wzrost (o 26,5%) odnotowano w kategorii roboty budowlane specjalistyczne.

W 2010 r. w województwie lubelskim oddano do użytkowania 5,7 tys. mieszkań, co stanowiło 4,2% wszystkich mieszkań oddanych do użytkowania w kraju. W skali roku

⁶ Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w województwie lubelskim w 2010 r. Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin, Kwiecień 2011

⁷ Najnowsze dane dotyczące powiatów dostępne są za rok 2009.

liczba oddanych mieszkań w województwie zmniejszyła się o 6,9% (w kraju o 15,1%). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosiła 107,7 m² i była o 1,6 m² większa niż średnia w kraju.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2010 r. kształtowało się na poziomie 2892 zł i wzrosło o 6,5% w skali roku (wobec 3,4% w kraju). Wynagrodzenie w województwie było o 15,7% niższe od średniego w kraju. Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie wyniosła 1404 zł, a rolników indywidualnych – 947 zł (tj. odpowiednio 85,5% i 99,2% średniej krajowej).

W 2009 r. województwo lubelskie wytworzyło 8,4% krajowej globalnej produkcji rolniczej i 7,6% towarowej produkcji rolniczej. Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych wyniosła 2888 zł, wobec 3743 zł w kraju. W 2010 r. w województwie lubelskim powierzchnia uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi obejmowała 882,7 tys. ha (o 3,6% mniej niż przed rokiem), co stanowiło 10,9% powierzchni tych upraw w kraju. w 2010 r. w woj. Lubelskim powierzchnia uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi obejmowała 882,7 tys. ha (o 3,6% mniej niż przed rokiem), co stanowiło 10,9% powierzchni tych upraw w kraju. Szacuje się, że zbiory zbóż podstawowych wyniosły 2416,0 tys. t (9,5% produkcji krajowej – 3 lokata) i były o 12,6% mniejsze w porównaniu z 2009 r. (w kraju spadek o 9,0%). Zbiory rzepaku i rzepiku, przy powierzchni uprawy 34,0 tys. ha (o 13,8% mniejszej niż w 2009 r.), ukształtowały się na poziomie 80,7 tys. t i były mniejsze o 2,5%. (w kraju spadek o 16,8%). Ziemniaki zajmowały 44,1 tys. ha tj. o 6,4% więcej niż w 2009 r. Zbiory ziemniaków wyniosły 824,9 tys. t (9,4% krajowej produkcji – 3 lokata) i były o 5,3% wyższe niż przed rokiem.

Atrakcyjność inwestycyjna województwa lubelskiego

Według raportu „*Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2010*” opracowanego przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową województwo lubelskie zajmuje w rankingu atrakcyjności 15 przedostatnie miejsce w Polsce przed województwem podlaskim (w 2009 roku miejsce 16), a więc należy do województw o najniższym poziomie atrakcyjności inwestycyjnej. W opracowaniu wzięto pod uwagę siedem czynników: dostępność transportową, koszty pracy, wielkość i jakość zasobów pracy, chłonność rynku zbytu, poziom rozwoju infrastruktury gospodarczej i społecznej, poziom rozwoju gospodarczego oraz poziom bezpieczeństwa powszechnego. Jedynie w ostatniej kategorii (bezpieczeństwo powszechne) region lubelski uplasował się w czołówce rankingu (3 lokata). Najniżej oceniono chłonność rynku zbytu, infrastrukturę społeczną (16), dostępność transportową oraz zasoby i koszty pracy (15).

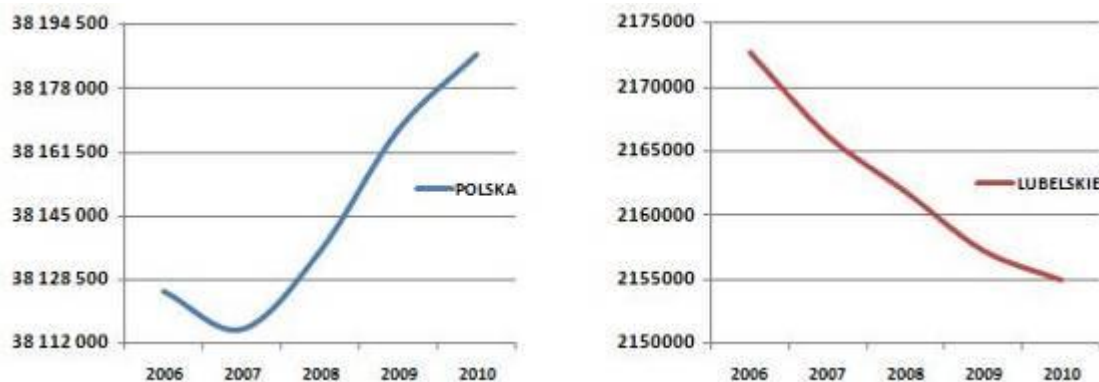
Procesy demograficzne

Województwo lubelskie jest jednym z większych pod względem powierzchni regionów w kraju (3 lokata). Obszar 25,1 tys. km² zamieszkuje blisko 2,2 mln osób, tj. 5,7% ogółu ludności Polski (8 lokata). Zalicza się do najstąbiej zaludnionych i zurbanizowanych województw. Średnia gęstość zaludnienia wynosi 86 osób na 1 km² (12 lokata w kraju), przy średniej dla kraju 122 osoby na 1 km². W miastach mieszka 46,5% ludności (w kraju 61,0%) co plasuje województwo na 14 miejscu.

W województwie lubelskim pogłębiła się obserwowana w latach poprzednich tendencja spadkowa ludności (według stanu w końcu września). Liczba ludności

województwa w okresie I-III kwartał 2010 r. była o 5,6 tys. mniejsza w porównaniu z analogicznym okresem 2009 r. Spadek liczby ludności zanotowano mimo dodatniego przyrostu naturalnego na 1000 ludności (0,2). Wpływ na liczbę ludności województwa miały migracje ludności; ogólne saldo migracji na pobyt stały wyniosło minus 2,3 na 1000 ludności i było najniższe w kraju.

Zmiany liczby ludności (stan na IV 2010).

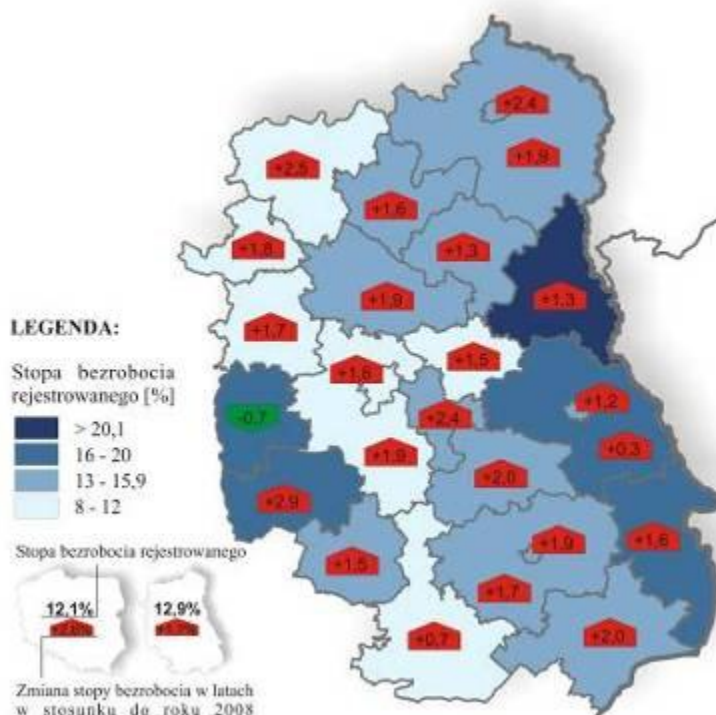
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Rynek pracy

Liczba aktywnych zawodowo w IV kwartale 2010 r. w województwie lubelskim wyniosła 1147 tys. i była o 3,3% większa niż przed rokiem. Współczynnik aktywności zawodowej ukształtował się na poziomie 56,6% (wzrost o 0,3 pkt. proc. w odniesieniu do IV kwartału 2009 r.), przy średniej dla kraju na poziomie 55,8%. Liczba osób pracujących wyniosła 1037 tys., tj. zwiększyła się o 4,4% w porównaniu z IV kwartałem 2009 r. W większym stopniu wzrosła liczba pracujących kobiet (o 5,0%) niż mężczyzn (o 3,9%). W strukturze sektorowej największy wzrost odnotowano w rolnictwie (o 6,5%), a następnie w usługach (o 4,4%) oraz przemyśle i budownictwie (o 1,4%). Zwiększył się udział pracujących w rolnictwie (o 0,6 pkt. proc.), natomiast zmniejszył w przemyśle i budownictwie (o 0,7 pkt. proc.) oraz w usługach (o 0,1 pkt. proc.).

Po odnotowanym w 2009 r. wzroście, w 2010 r. w województwie lubelskim nastąpił spadek bezrobocia. W IV kwartale 2010 r. liczba osób bezrobotnych ukształtowała się na poziomie 110 tys. osób i w ujęciu rocznym zmniejszyła się o 5,2%. Spadła zarówno liczba bezrobotnych mężczyzn (o 8,1%) jak i kobiet (o 3,6%). Osoby w wieku poniżej 25 lat stanowiły 26,4% wszystkich bezrobotnych (wobec 24,1% w kraju) i w odniesieniu do ub. roku ich liczba zmalała o 1,2 pkt. proc. (wobec spadku w kraju o 2,5 pkt. proc.).

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie lubelskim w 2009 r.⁸

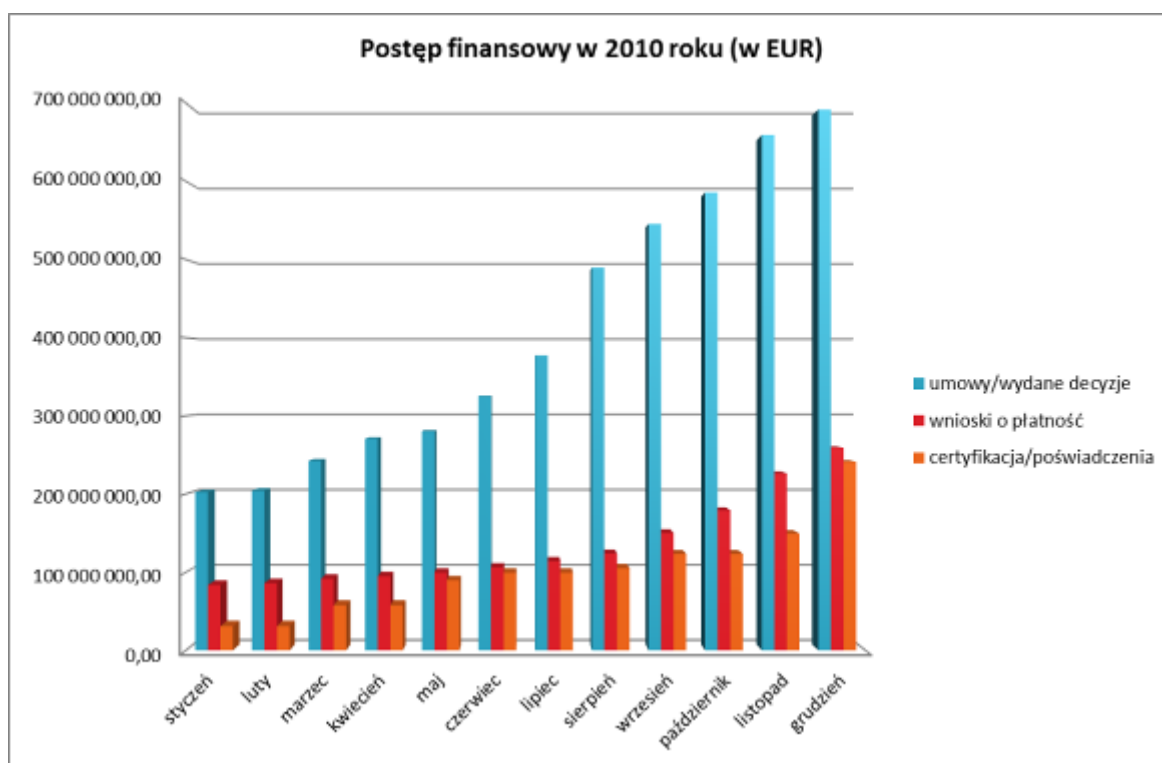
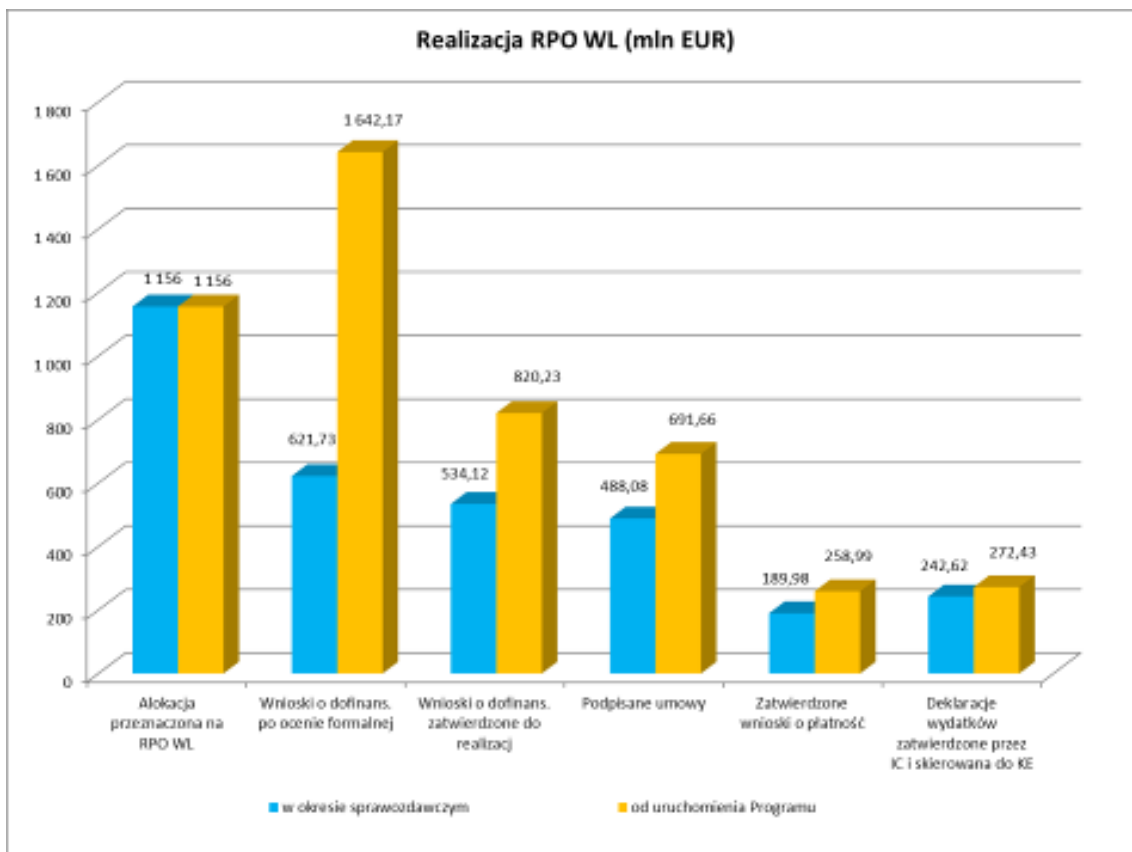
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

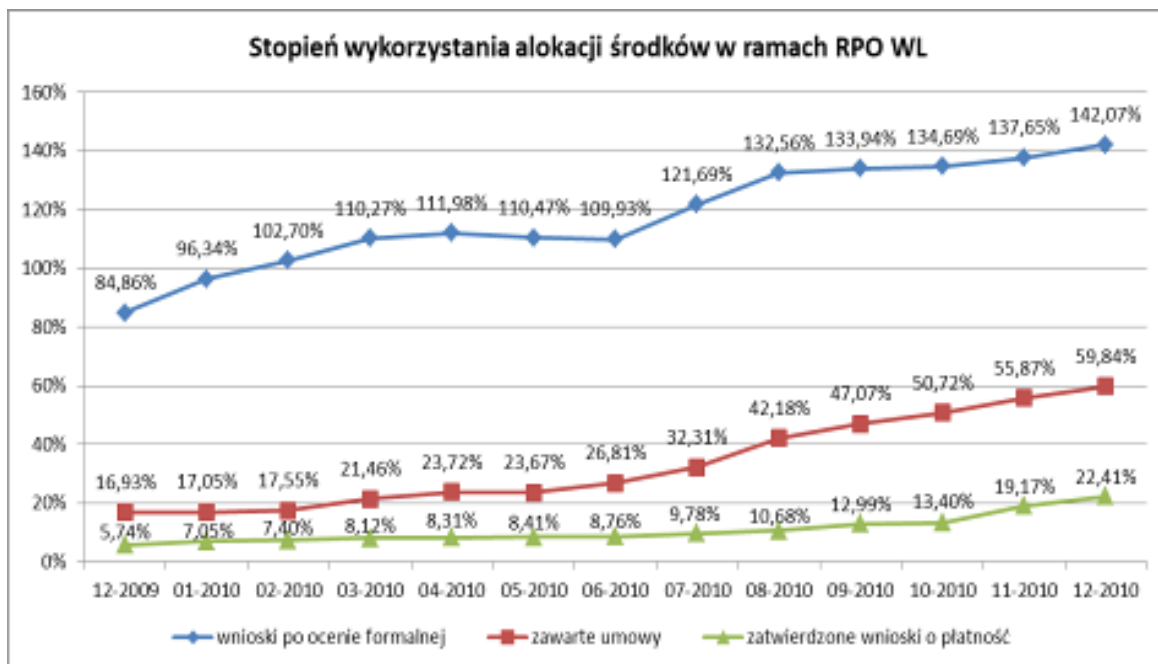
Liczba osób niepracujących przypadająca na 1000 osób pracujących w województwie lubelskim zmniejszyła się w skali roku – w IV kwartale 2010 r. na 1000 pracujących przypadało 956 osób biernych zawodowo i bezrobotnych (983 przed rokiem). Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w 2010 r. wynosiło 171,7 tys. osób i było wyższe o 3,0% w porównaniu z 2009 r. (największy wzrost spośród wszystkich województw), wobec wzrostu 1,0% średnio w kraju.⁹

W 2010 r. dzięki podejmowanym działaniom widoczne są duże przyrosty liczby i wartości projektów realizowanych na poszczególnych etapach wdrażania Programu tj. złożone przez Beneficjentów wnioski o dofinansowanie, podpisywane umowy, rozliczenia płatności i certyfikacji wydatków do KE. Według stanu na dzień 31 grudnia 2010 roku w ramach RPO WL zostały złożone 2 902 wnioski o dofinansowanie poprawne formalnie, na łączną kwotę dofinansowania wynoszącą 1 642 173 148,89 EUR (6 511 216 535,33 PLN). Zarząd Województwa Lubelskiego zatwierdził do realizacji 1 688 wniosków na kwotę 820 227 597,77 EUR (3 252 202 425,14 PLN), przy czym podpisano umowy/wydano decyzje o dofinansowaniu w przypadku 1 567 projektów na łączną wartość odpowiadającą środkom UE w wysokości 691 655 598,58 EUR (2 742 414 448,37 PLN), co stanowi 59,84% alokacji RPO WL. Od uruchomienia Programu Beneficjenci złożyli wnioski o płatność, w których wykazali poniesienie wydatków ogółem na kwotę 439 099 423,83 EUR (1 741 029 215,48 PLN) z czego 258 985 149,68 EUR (1 026 876 118,47 PLN) to dofinansowanie ze środków UE. IZ RPO poświadczyła i wykazała w deklaracjach skierowanych do KE za pośrednictwem IC wydatki do refundacji na kwotę 272 432 272,37 EUR (1 080 193 959,95 PLN).

⁸ Najnowsze dane dotyczące powiatów dostępne są za rok 2009.

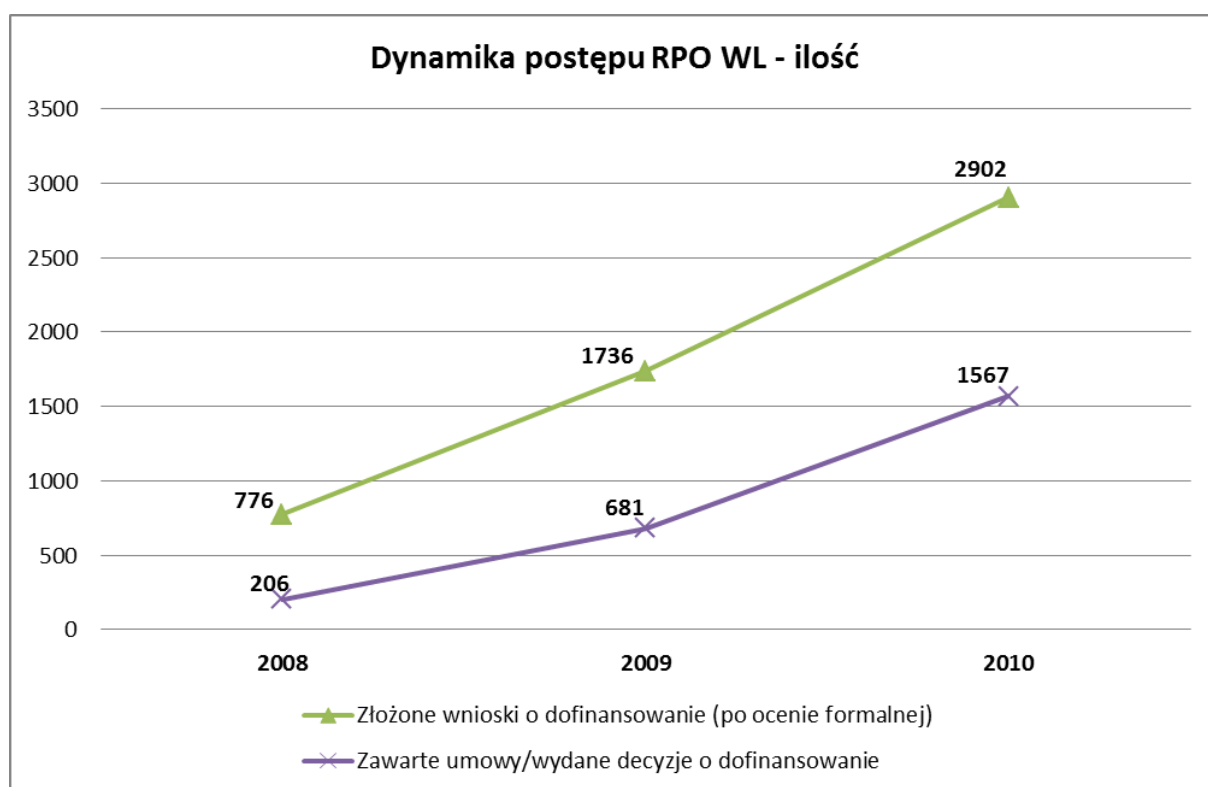
⁹ Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej województw., Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, Kwiecień 2011

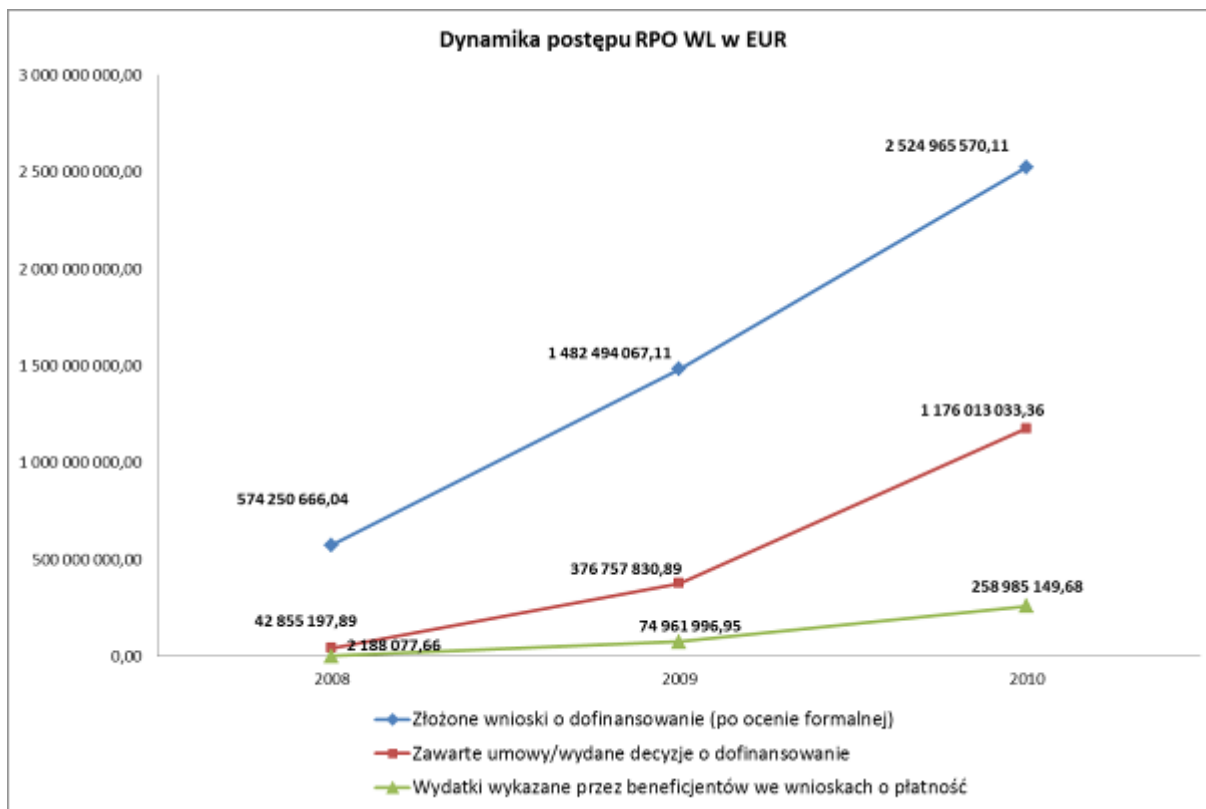

Prezentowane dane w zakresie postępu finansowego pokazują tendencję wzrostową z zauważalnym dynamicznym wzrostem w IV kwartale 2010 r. Do czynników powodujących taką tendencję należy zaliczyć fakt, iż realizacja projektów wybranych do dofinansowania na początku wdrażania Programu dobiega końca i pojawiają się coraz większe jej rezultaty. Ponadto innym czynnikiem powodującym przyspieszenie realizacji Programu były wzmożone działania związane z perspektywą uzyskania dodatkowych środków z Krajowej Rezerwy Wykonania polegające m.in. na promowaniu najefektywniejszych Beneficjentów wyłonionych w ramach ogłoszonych przez IZ RPO 2 edycji konkursu „**EUROLIDER LUBELSKIEGO**”. Do grona uczestników konkursu zaliczono m.in. szpitale, szkoły, uczelnie, organizacje pozarządowe oraz samorządy. Warunkiem udziału było przyspieszenie realizacji projektów o **10%** lub **100 tys. zł** i wydanie w krótszym czasie więcej środków niż zakładał harmonogram złożony przez każdego uczestnika konkursu. Podobne działania zostały podjęte przez IP II, która wraz z Polską Fundacją Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego „OIC Poland” oraz Stowarzyszeniem „Innowacyjne Lubelskie” przeprowadziła w okresie 15 sierpnia – 1 października 2010 r. konkurs „**Innowacyjny Przedsiębiorca Województwa Lubelskiego**”. Celem konkursu było zaprezentowanie oraz nagrodzenie firm, korzystających z funduszy unijnych w ramach RPO WL, które ideą innowacyjności i konkurencyjności podnoszą poziom życia gospodarczego regionu Lubelszczyzny z uwzględnieniem jego walorów naturalnych i kulturowych. W ramach konkursu nagradzani byli Beneficjenci w 5 kategoriach: **Innowacyjna firma** (premiowano przedsiębiorstwa wykazujące się największą liczbą wprowadzonych innowacji, największą skalą innowacyjności i konkurencyjności oraz wprowadzeniem technologii ICT), **Dynamicznie rozwijająca się firma** (adresowane do przedsiębiorstw wykazujących się największym wzrostem zatrudnienia, największą skalą innowacyjności i najlepszą strategią firmy), **Lider funduszu RPO WL** (premiowano Beneficjenta, który podpisał największą liczbę umów biorąc pod uwagę działania I Osi Priorytetowej i działanie 2.4 schemat A II Osi Priorytetowej RPO WL), **Najlepszy start** (premiowano nowo powstałe mikroprzedsiębiorstwa, które wykazały się największą skalą konkurencyjności,

wprowadziły nowe lub ulepszone produkty/usługi i których założone wskaźniki finansowe są możliwe do osiągnięcia i utrzymania w okresie trwałości projektu), **Najlepszy produkt turystyczny** (premiowano firmy, które różnicując ofertę turystyczną w regionie, realizują cele Planu Marketingu Turystyki w Województwie Lubelskim oraz rozwiązują definiowane potrzeby turystyczne w regionie).

Konkursy

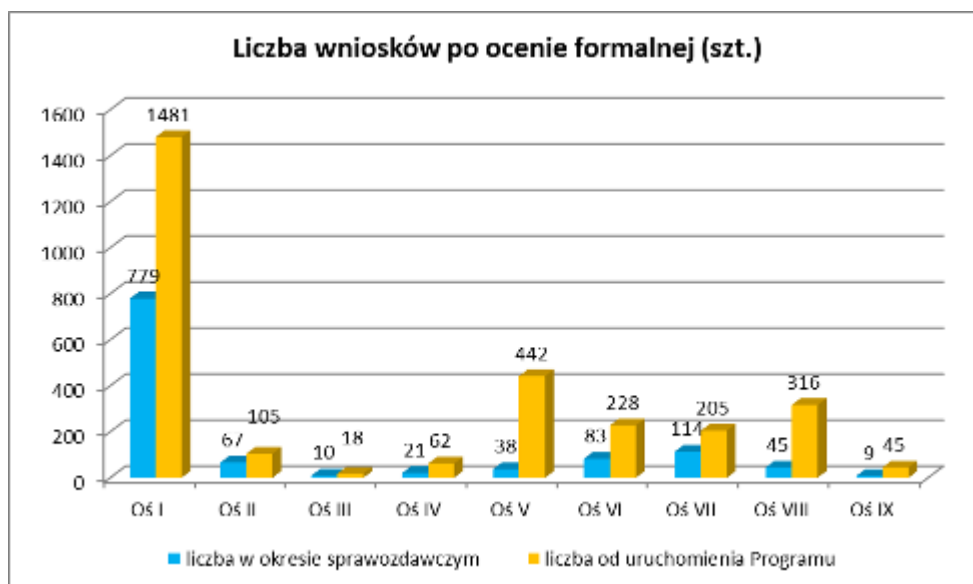
W okresie sprawozdawczym ogłoszono 16 naborów wniosków o dofinansowanie, przeznaczając na realizację projektów kwotę 138 241 946,73 EUR (548 129 318,79 PLN), co stanowi 11,96% dostępnych środków w Programie. W ramach ogłoszonych konkursów Beneficjenci złożyli 1216 wniosków o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania wynoszącą 340 544 238,81 EUR (1 350 257 906,90 PLN), co stanowi 246,34% środków przeznaczonych na ww. konkursy. Świadczy to o bardzo dużym zainteresowaniu Beneficjentów w pozyskiwaniu wsparcia środkami z UE.

Od uruchomienia Programu ogłoszono 70 konkursów, w których na realizację projektów przeznaczono 804 320 529,39 EUR (3 189 130 899,03 PLN) dofinansowania z EFRR, co stanowi 69,59% alokacji środków RPO WL. W ramach wszystkich naborów złożono 4 903 wnioski, w których beneficjenci wnioskowali o dofinansowanie w wysokości 2 043 769 461,83 EUR (8 103 545 916,17 PLN), co stanowi 254,10% środków, jaką do tej pory przeznaczono na konkursy oraz 176,82% alokacji w ramach RPO WL.

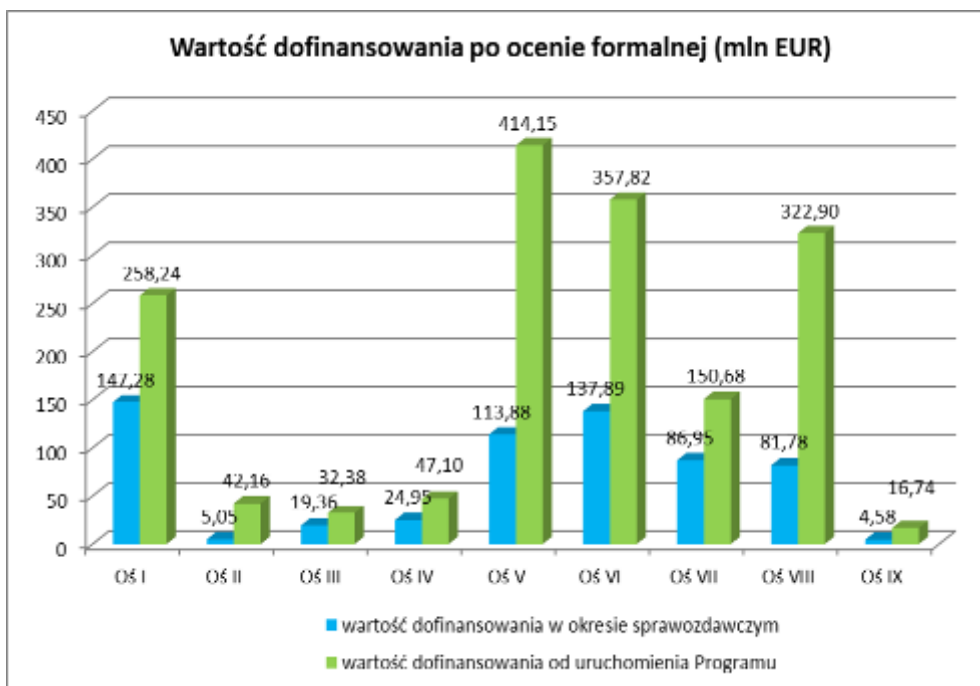
Wnioski o dofinansowanie poprawne formalnie

W okresie sprawozdawczym Beneficjenci złożyli 1166 wniosków o dofinansowanie poprawnych formalnie (dane dotyczą również konkursów ogłoszonych w poprzednim okresie, których ocena prowadzona była w 2010 r.) na łączną wartość dofinansowania 621 729 570,09 EUR (2 465 157 745,42 PLN). Najwięcej wniosków złożono w ramach Osi Priorytetowej I *Przedsiębiorczość i innowacje* – 779, co stanowi 66,81% ogólnej liczby wniosków w okresie sprawozdawczym.

Narastająco od uruchomienia Programu, pozytywnie pod względem formalnym oceniono 2 902 wnioski o dofinansowanie o wartości wydatków ogółem 2 524 965 570,11 EUR (10 011 488 485,47 PLN), przy dofinansowaniu wynoszącym 1 642 173 148,89 EUR (6 511 216 535,33 PLN). Najwięcej wniosków złożono w ramach Osi Priorytetowej I – 1481, co stanowi 55,03% ogólnej liczby wniosków.

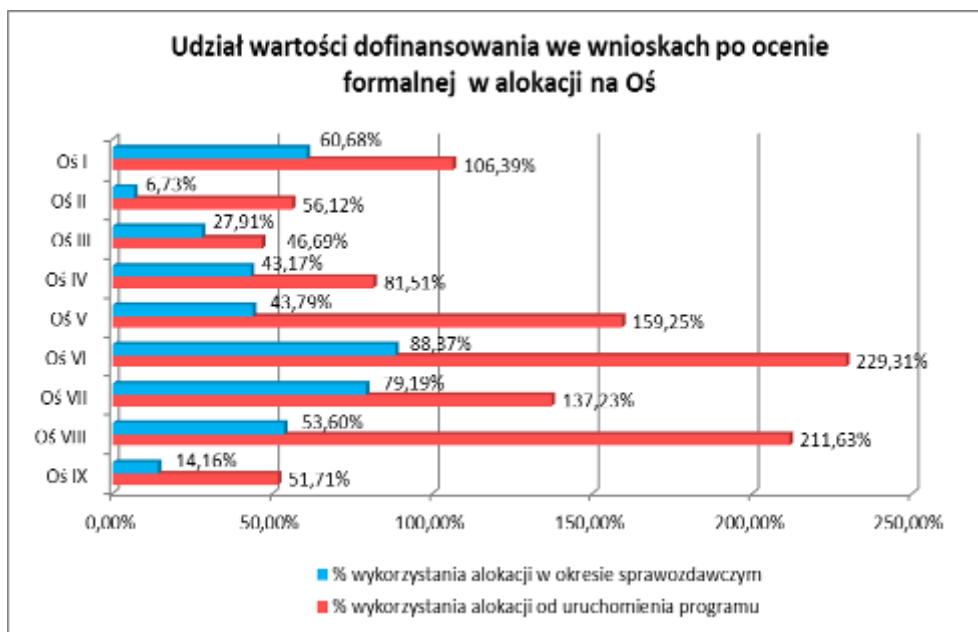
Liczba złożonych wniosków o dofinansowanie poprawnych formalnie w poszczególnych osiach nie jest równomierna. Najwięcej wniosków złożono w I Osi Priorytetowej z uwagi na fakt, iż od uruchomienia Programu w ramach tej Osi przeprowadzono najwięcej konkursów (17). Ponadto Beneficjentami tej osi są głównie mikro i małe przedsiębiorstwa, realizujące nieduże projekty. Przyczyną najmniejszej ilości wniosków złożonych w III Osi - *Atrakcyjność obszarów miejskich i tereny inwestycyjne* jest wejście w życie *Rozporządzenia w sprawie udzielania pomocy na rewitalizację w ramach regionalnych programów operacyjnych* dopiero w dniu 16 lipca 2010 r., co wstrzymywało ogłaszanie konkursów w ramach tej Osi.

Najwyższa wartość dofinansowania przypada na V Oś Priorytetową – *Transport* pomimo, iż w I Osi Priorytetowej zostało złożonych o 1039 więcej projektów. Związane jest to z największą kwotą alokacji przewidzianą na V Oś, jak również z dużym zainteresowaniem Beneficjentów pozyskaniem środków i potrzebami regionu w zakresie infrastruktury transportowej. Ponadto w ramach tej Osi występują głównie projekty o dużej wartości, przy jednoczesnej największej liczbie projektów kluczowych (28 z 40 wszystkich projektów kluczowych).

W okresie sprawozdawczym wnioski o najwyższej łącznej wartości dofinansowania 147 277 627,45 EUR (583 955 792,83 PLN) wpłynęły od Beneficjentów Osi Priorytetowej I, co stanowi 23,69% ogólnej wartości wszystkich poprawnych wniosków w tym okresie oraz w Osi Priorytetowej VI *Środowisko i czysta energia* – 137 891 725,84 EUR (546 740 692,94 PLN), co stanowi 22,18% ogólnej wartości wszystkich poprawnych wniosków.

Od momentu uruchomienia Programu wnioski o najwyższej łącznej wartości dofinansowania 414 151 308,01 EUR (1 642 109 936,26 PLN) wpłynęły od Beneficjentów Osi Priorytetowej V - *Transport*, stanowią one 25,22% ogólnej wartości wszystkich poprawnych wniosków oraz w Osi Priorytetowej VI *Środowisko i czysta energia* – 357 819 223,00 EUR (1 418 753 219,18 PLN), stanowiących 21,79% ogólnej wartości wszystkich poprawnych wniosków.

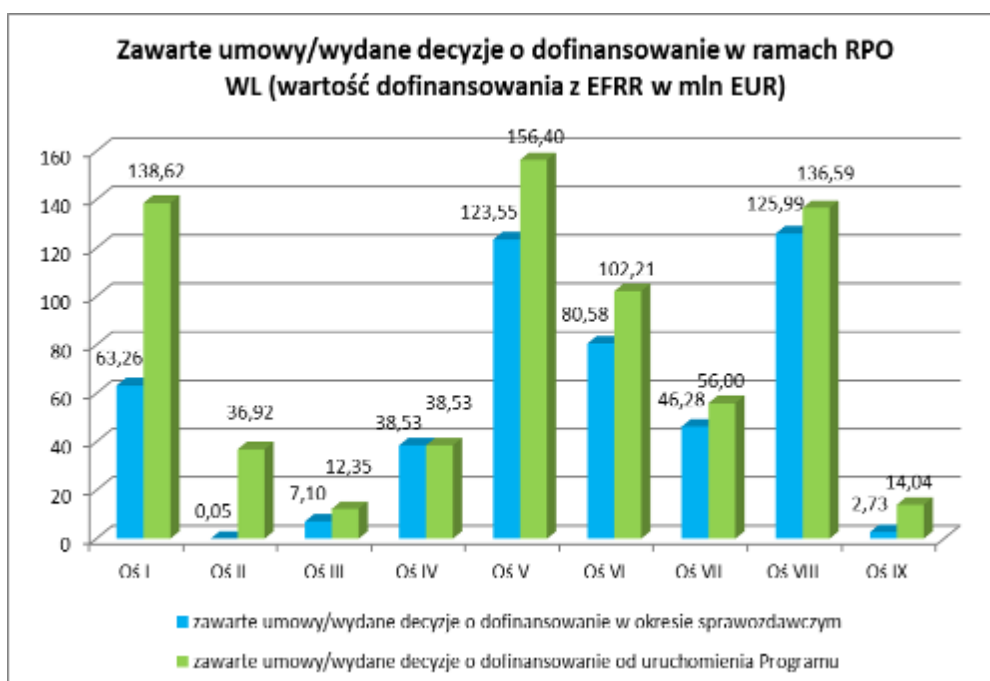
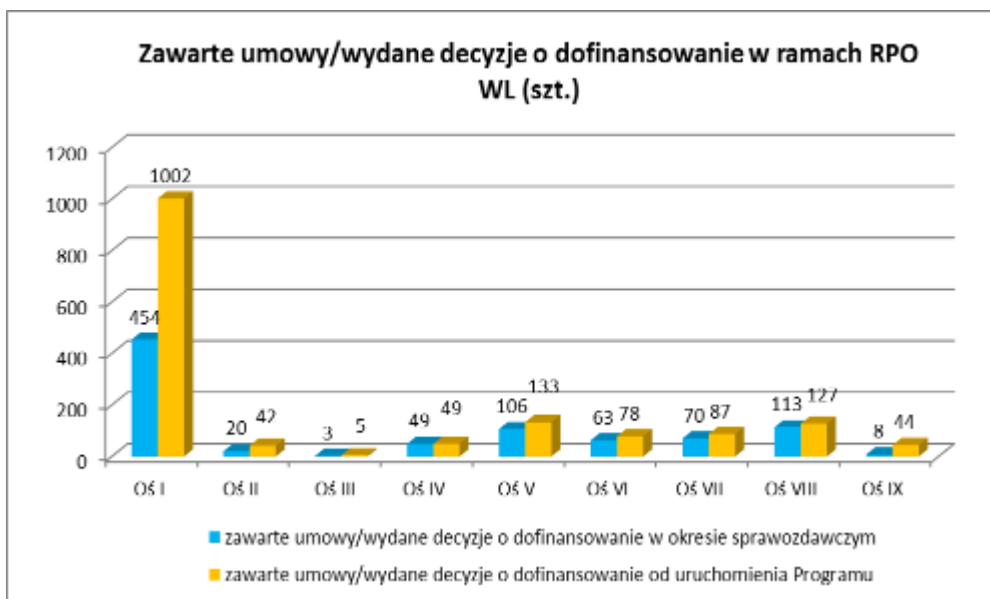

Analizując powyższe dane można stwierdzić, iż fundusze w ramach Programu są zbyt małe w stosunku do zapotrzebowania Beneficjentów na dodatkowe środki inwestycyjne w województwie lubelskim. Wartość dofinansowania projektów znacząco przewyższa dostępność środków przewidzianych na poszczególne Osie Priorytetowe (np. 229,31% w VI Osi). Potwierdza to przedstawioną w Programie tezę, iż nakłady inwestycyjne w województwie lubelskim są najniższe w kraju i wymagają znacznych, dodatkowych, zewnętrznych źródeł finansowania.

Umowy

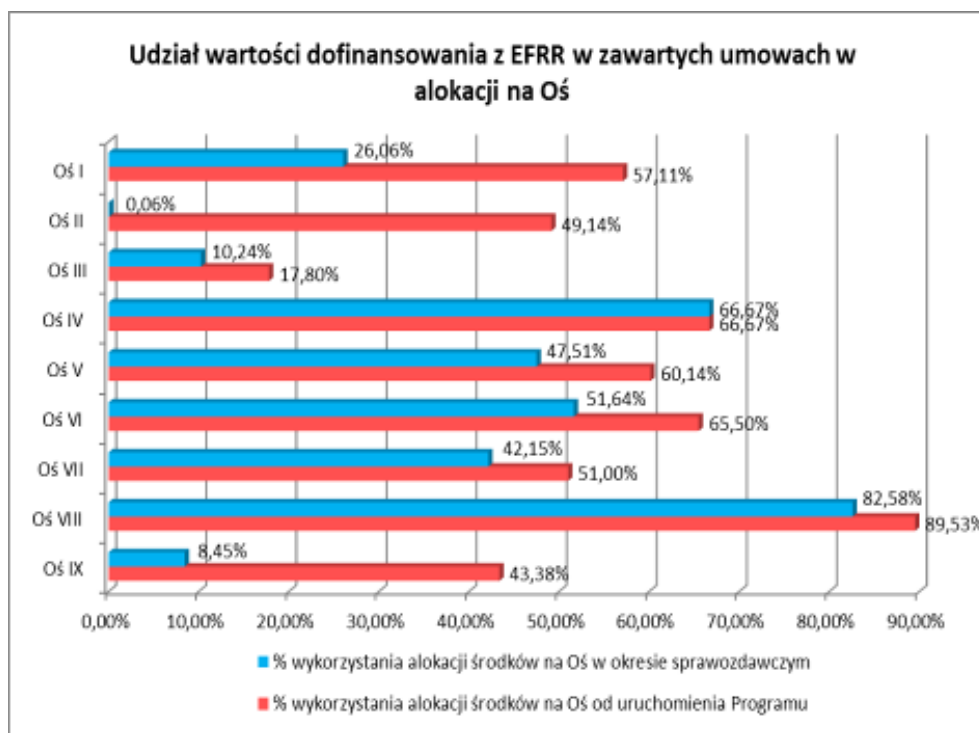
W okresie sprawozdawczym podpisano 878 umów i wydano 8 decyzji o dofinansowaniu na łączną wartość wsparcia z EFRR 488 075 063,86 EUR (1 935 217 628,20 PLN), co stanowi 42,23% alokacji RPO WL. Realizacja RPO WL wykazana na podstawie zakontraktowanych środków w ramach I – IX Osi Priorytetowych wzrosła w stosunku do poprzedniego okresu sprawozdawczego z 17,61% do 59,84%.

Narastająco od uruchomienia Programu podpisano łącznie 1523 umowy i wydano 44 decyzje o dofinansowanie na łączną kwotę wsparcia z EFRR wynoszącym 691 655 598,58 EUR (2 742 414 448,37 PLN).

Rozpatrując stan wdrażania RPO WL według poszczególnych Osi Priorytetowych, znaczący udział w podpisanych umowach o dofinansowanie projektów posiada I Oś Priorytetowa - *Przedsiębiorczość i innowacje*. Zarówno pod względem ilości (1 002, co stanowi 63,94% ogólnej liczby podpisanych umów), jak i wartości dofinansowania z EFRR (138 619 478,59 EUR/549 626 232,60 PLN, co stanowi 20,02% ogólnej kwoty). Wynika to z dużego zainteresowania Beneficjentów oraz wysokiej alokacji przeznaczanej na tą Oś (21% alokacji RPO WL). Należy jednak zauważyć, że w ramach tej Osi dominują małe projekty, a średnia wartość dofinansowania z UE wynosi jedynie ok. 138 342,79 EUR (548 529,17 PLN). Najmniej umów zostało natomiast podpisanych w ramach Osi Priorytetowej III *Atrakcyjność obszarów miejskich i tereny inwestycyjne* - jedynie 5 umów na wartość dofinansowania z EFRR wynoszącą 12 347 723,14 EUR (48 958 722,26 PLN), co stanowi odpowiednio 0,32% i 1,79% ogólnych wielkości. Wynika to z faktu, iż w Działaniu 3.2. *Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich*, w/w rozporządzenie

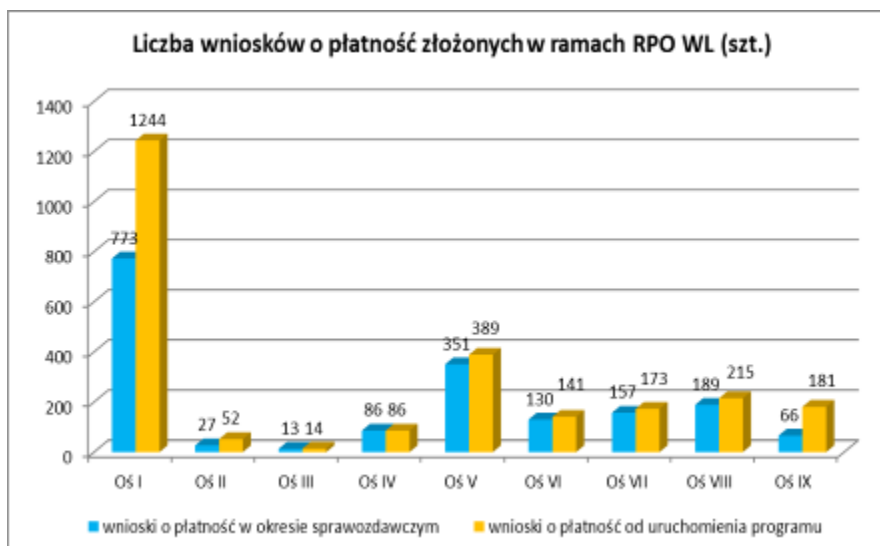
wykonawcze - Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy na rewitalizację w ramach regionalnych programów operacyjnych weszło w życie dopiero 16 lipca 2010 r. i w ogłoszonym konkursie we wrześniu 2010 r. na koniec okresu sprawozdawczego trwała jeszcze ocena formalna. Natomiast w ramach Działania 3.1. *Tworzenie terenów inwestycyjnych* drugi konkurs rozstrzygnięty został we wrześniu 2010 roku i umowy są w trakcie przygotowywania.

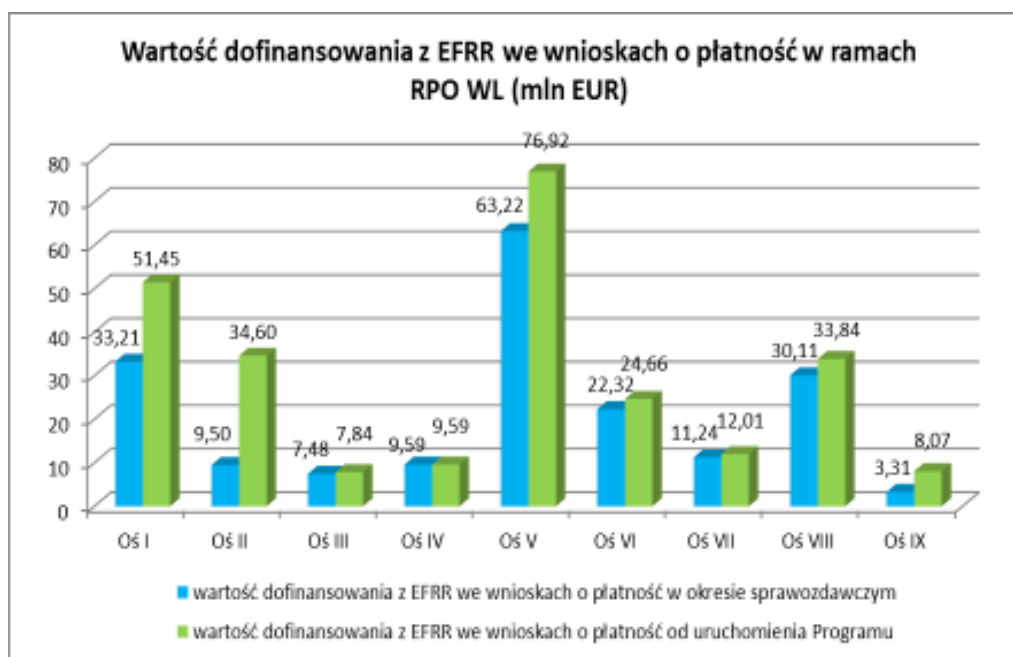
Prezentowane dane pozwalają zauważyć wyrównaną, w okresie sprawozdawczym, tendencję wykorzystania alokacji środków dostępnych w ramach poszczególnych Osi. Do czynników generujących taki stan należy zaliczyć kontraktację (podpisywanie umów z konkursów przeprowadzonych w poprzednich latach), jak również działania związane z możliwością uzyskania dodatkowych środków z Krajowej Rezerwy Wykonania. Odmienna sytuacja występuje jedynie w II Osi – *Infrastruktura ekonomiczna*, będącej wynikiem specyficznego rozłożenia alokacji, gdzie główne wartości przypadają dla Działania 2.1 *Instrumenty pożyczkowe i poręczeniowe dla przedsiębiorstw* (34 675 637,00 EUR – 137 488 900,71 PLN), przy czym umowy podpisano w 2009 r. Na pozostałe Działania w ramach tej Osi przypada znacznie mniej środków, w konsekwencji podpisane w okresie sprawozdawczym umowy nie wpływają w znaczący sposób na procentowe wykorzystanie alokacji w w/w Osi.

Wnioski o płatność

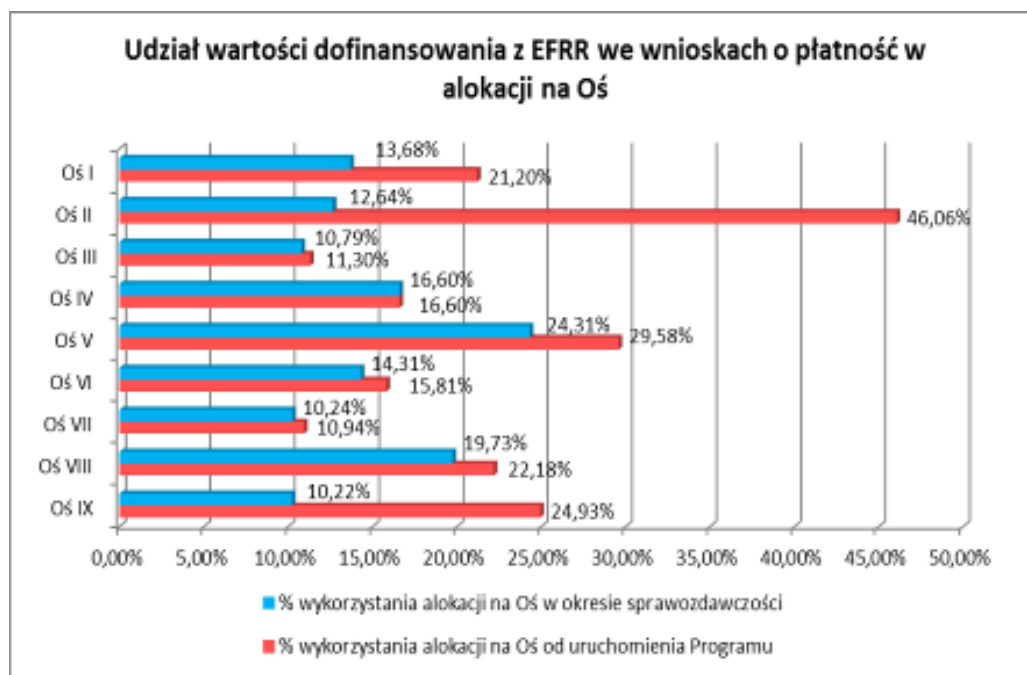
W okresie sprawozdawczym Beneficjenci złożyli 1792 wniosków o płatność. Całkowita kwota wydatków kwalifikowalnych odpowiadających dofinansowaniu z UE objęta złożonymi wnioskami wyniosła 189 978 519,45 EUR (753 264 829,60 PLN), co stanowi 16,44% alokacji na Program.

Od początku uruchomienia Programu złożono 2495 wniosków o płatność wykazujących wydatki w łącznej wysokości przy dofinansowaniu z UE wynoszącym 258 985 149,68 EUR (1 026 876 118,47 PLN). Dotychczas najwięcej wydatków we wnioskach o płatność wykazali Beneficjenci Osi Priorytetowej V *Transport* – 76 916 370,84 EUR (304 973 410,39 PLN), stanowiących 6,65% alokacji na Program i 29,58 w ramach Osi oraz w Osi Priorytetowej I *Przedsiębiorczość i innowacje* – 51 453 356,77 EUR (204 012 559,59 PLN), stanowiących 4,45% alokacji na Program i 21,20% przewidzianej w danej Osi. Natomiast najniższe wydatki w zweryfikowanych wnioskach o płatność odnotowano w Osi Priorytetowej III *Atrakcyjność obszarów miejskich i tereny inwestycyjne* – 7 837 479,89 EUR (31 075 607,76 PLN) wyczerpujących zaledwie 0,68% alokacji na Program i 11,30% przewidzianej w danej Osi. Należy zauważyć, że sytuacja ta wynika z faktu, iż przeprowadzony w okresie sprawozdawczym nabór wniosków o dofinansowanie w ramach Działania 3.1. *Tworzenie terenów inwestycyjnych* został rozstrzygnięty dopiero we wrześniu 2010 roku, a projekty znajdują się we wczesnej fazie realizacji.

Podobnie jak we wnioskach po ocenie formalnej pomimo największej liczby wniosków o płatności składanych w I Osi Priorytetowej, najwyższa wartość dofinansowania przypada na V Oś Priorytetową – *Transport*. Przyczyny takiej sytuacji zostały już wcześniej przedstawione.

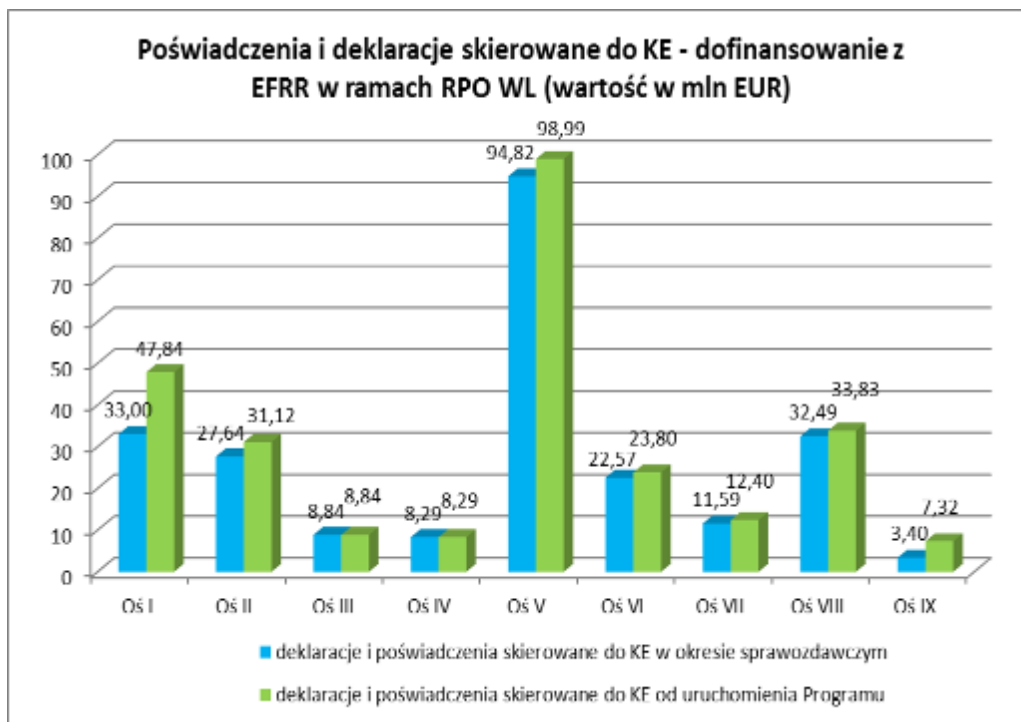

Duży udział wykorzystania alokacji w II Osi wynika z faktu, iż w wyniku podpisania umów z funduszami pożyczkowymi i poręczeniowymi zostały złożone jednorazowo wnioski na całą umowę. W przypadku pozostałych Osi wnioski składane są sukcesywnie w miarę postępów w realizacji inwestycji.

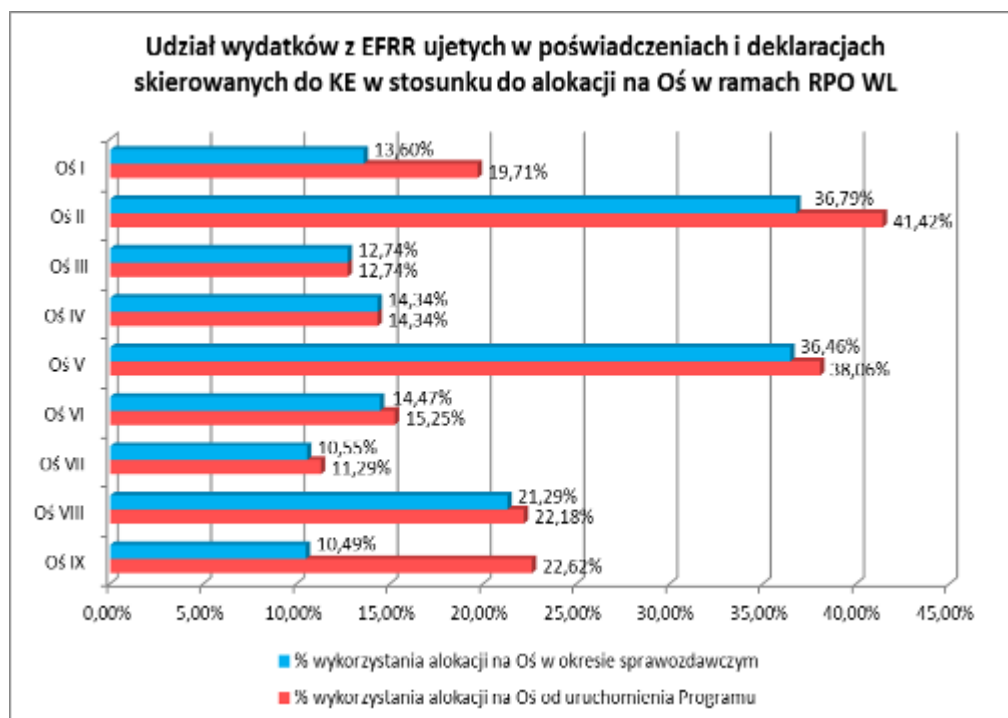
Poświadczenia i certyfikacja

W okresie sprawozdawczym IZ RPO poświadczyła i skierowała do KE za pośrednictwem IC wnioski o refundację środków w wysokości 242 621 295,12 EUR (961 993 435,13 PLN) , co stanowi 20,99% alokacji środków z EFRR w ramach RPO WL.

Od początku uruchomienia Programu IZ RPO poświadczyła i skierowała do KE płatności na kwotę 272 432 272,37 EUR (1 080 193 959,95 PLN), co stanowi 23,57% alokacji z EFRR na Program.

Na V Oś – *Transport* przeznaczono najwięcej środków w ramach Programu. Konkursy w ramach tej Osi przeprowadzone były najwcześniej tj. już na początku 2008 r. Ponadto są to duże inwestycje, z których wiele zostało już zrealizowanych. Dlatego też wartość wydatków poświadczonych do KE w ramach tej Osi tak bardzo przewyższa certyfikację w pozostałych Osiach.

Procentowe wykorzystanie alokacji przypadającej na daną Oś w największym stopniu występuje w II i V Osi. Przyczyny takiej sytuacji zostały opisane powyżej.

Realizacja założonych w Programie i Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych RPO WL wydatków, jakie mają być zrealizowane w kolejnych latach zgodnie z zasadą n+3/n+2 nie jest zagrożona. Zgodnie ze zmianami jakie zostały wprowadzone *Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 539/2010 z dnia 16 lipca 2010 r. zmieniającego Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności w odniesieniu do uproszczenia niektórych przepisów oraz w odniesieniu do niektórych przepisów w zakresie zarządzania finansowego* obecnie zasada n+3 nie ma zastosowania do roku 2007, natomiast zwiększone zostały odpowiednio kwoty do osiągnięcia za lata kolejne. W myśl zasady n+3 za 2008 r., do końca roku 2011 Instytucja Zarządzająca RPO WL powinna zawniekskować do KE o refundację kwoty odpowiadającej 16,68% alokacji na cały okres programowania, co po pomniejszeniu o 9% wypłaconej przez KE zaliczki, daje 7,68%. Na dzień 31-12-2010 r. RPO WL spełniło już zasadę n+3 za 2008 r. Według zasady n+3 za 2009 r., do końca 2012 r. należy zawniekskować do KE o refundację wydatków odpowiadających kwocie $33,69\% - 9\% = 24,69\%$ alokacji na cały okres programowania, co dla RPO WL wynosi 285 414 183,25 EUR. IZ RPO WL przesłała do KE za pośrednictwem IC do końca okresu sprawozdawczego wnioski o refundację na łączną kwotę 272 432 272,37 EUR, co stanowi 95,45% kwoty jaka powinna zostać refundowana do końca 2012 r. aby spełnić zasadę n+3 za 2009 r.

Projekty indywidualne

Zaktualizowana w roku 2010 ostateczna lista IWIPK zawierała 40 projektów o ogólnej wartości 421 823 455,00 EUR (1 672,53 mln PLN) i kwocie dofinansowania 250 441 361,92 EUR (993 mln PLN), co stanowi 21,94 % alokacji na Program. Kumulatywnie od początku realizacji Programu podpisano 17 preumów, 9 zobowiązań do prawidłowego przygotowania projektu oraz w 6 przypadkach odstąpiono od podpisania preumowy z uwagi na gotowość Beneficjenta do złożenia wniosku o dofinansowanie.

W 2010 roku IZ RPO podpisała sześć aneksów do preumów dotyczących następujących projektów indywidualnych:

1. *Przebudowa ulicy Lubelskiej od ulicy Szpitalnej do ulicy Podwalnej waz z przebudową Ronda Jana Pawła II oraz od ulicy Przechodniej do ulicy Hrubieszowskiej w Chełmie* – podpisany aneks dotyczył przedłużenia o 1 miesiąc terminu złożenia wniosku o dofinansowanie; zmiana terminu złożenia wniosku o dofinansowanie wynikała z późnego otrzymania przez Beneficjenta zaktualizowanych kosztorysów inwestorskich określających wartość robót budowlanych, co wymusiło korektę analizy kosztorysu oraz analizy ekonomicznej studium wykonalności.
2. *Modernizacja linii kolejowej Nr 30 Łuków – Lublin Północny na odcinku Lubartów – Lublin Północny* – podpisano dwa aneksy; pierwszy dotyczył zmiany zakresu rzeczowego projektu spowodowanego przyjętą koncepcją modernizacji infrastruktury kolejowej, ujętą w opracowanym studium wykonalności, natomiast w przypadku drugiego aneksu zmiana dotyczyła przesunięcia o 1 miesiąc terminu złożenia wniosku o dofinansowanie, czego potrzeba wynikała z opóźnień w opracowaniu studium wykonalności.

3. *Modernizacja linii Nr 63 Dorohusk – Zawadówka Naftobaza (SZ) na odcinku Granica Państwa Dorohusk - Wólka Okopska w km 0.100 – 4.000* – podpisany aneks dotyczył zmiany zakresu rzeczowego i terminu (o 2 miesiące) złożenia wniosku o dofinansowanie. Powyższe spowodowane było opóźnieniami w opracowaniu studium wykonalności oraz procedurze Oceny Oddziaływania na Środowisko (OOS).
4. *Rozbudowa Regionalnego Portu Lotniczego: Port Lotniczy Lublin S.A. (Świdnik)* – podpisano dwa aneksy do preumowy. Potrzeba sporządzenia pierwszego aneksu wynikała z faktu przedłużającego się postępowania dotyczącego wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach projektu, natomiast w przypadku drugiego aneksu beneficjent argumentował prośbę o podpisanie aneksu nieprzedstawieniem przez ekspertów Jaspers oceny projektu, ich uwag związanych z budową terminala, a ponadto niezakończonym programem emisji obligacji; ostatecznie aneksy przesunęły termin złożenia wniosku o dofinansowanie o 10 miesięcy w stosunku do pierwotnie planowanego.
5. *Rozbudowa drogi powiatowej Nr 2101L* – podpisany aneks dotyczył przedłużenia terminu złożenia wniosku o dofinansowanie o 3 miesiące; zmiana terminu złożenia wniosku o dofinansowanie wynikała z konieczności przeprowadzenia czasochłonnych procedur administracyjnych związanych z uzyskaniem stosownych decyzji, tj. zezwolenia na realizację inwestycji drogowej oraz decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji inwestycji.
6. *Przebudowa drogi gminnej Nr 106115L i 106116L* – podpisany aneks dotyczył przedłużenia terminu złożenia wniosku o dofinansowanie o 2 miesiące; konieczność aneksowania preumowy wynikała z opóźnień prac geodezyjnych związanych z niesprzyjającymi warunkami atmosferycznymi oraz złożonego procesu dotyczącego pozyskiwania gruntów.

Ponadto w roku 2010 zmianie uległy również zobowiązania przyjęte dla dwóch projektów własnych samorządu województwa w zakresie zmiany terminu złożenia wniosków o dofinansowanie: „*Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 835 Lublin – Wysokie – Biłgoraj – Sieniawa – Przeworsk – Kańczuga – Dynów – Grabownica Starzeńska na odcinku od km 72+800 do km 85+972,43 o długości 13,17423 Frampol – Biłgoraj*” (przesunięcie terminu o 1 miesiąc z powodu przedłużającej się procedury uzyskania zezwolenia na realizację inwestycji drogowej) oraz „*Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 814 Radzyń Podl. – Suchowola – Żminne na odcinku od km 0+140 do km 6+600*” (przesunięcie terminu o 3 miesiące ze względu na przedłużającą się procedurę uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, co z kolei spowodowało opóźnienie w uzyskaniu decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, studium wykonalności i w rezultacie możliwości przeprowadzenia procedur przetargowych oraz złożenia wniosku o dofinansowanie, a także rzeczowego rozpoczęcia realizacji inwestycji).

W okresie sprawozdawczym podpisano 15 umów o dofinansowanie z Beneficjentami projektów kluczowych na łączną kwotę 101 818 411,10 EUR (403,71 mln PLN) oraz w sumie wypłacono Beneficjentom projektów kluczowych kwotę w wysokości 30 587 641,87 EUR (121 280 000 PLN).

W drugiej połowie roku 2010 zintensyfikowano też prace nad wprowadzeniem do listy IWIPK projektów mających na celu usuwanie skutków powodzi z 2010 r. W tym celu we wrześniu Komitet Monitorujący RPO WL zatwierdził zmiany w kryteriach strategicznych, co zostało przedstawione powyżej. Ostatecznie w grudniu 2010 r. IZ RPO

przedstawiła Ministrowi Rozwoju Regionalnego trzy projekty, które otrzymają dofinansowanie z EFRR w ramach RPO WL. Są to:

1. „*Odbudowa gminnego stadionu sportowego w Szczekarkowie*”, VIII Oś Priorytetowa *Infrastruktura Społeczna*, Działanie 8.2 *Infrastruktura szkolna i sportowa*, maksymalna wartość dofinansowania w ramach RPO WL wynosić może 192 938,21 EUR (765 000,00 PLN), co stanowi 85% kosztów kwalifikowalnych projektu.
2. „*Udrożnienie systemu komunikacyjnego na terenie gminy Wilków poprzez budowę infrastruktury mostowej*” V Oś Priorytetowa *Transport*, Działanie 5.2 *Lokalny układ transportowy*, maksymalna wartość dofinansowania w ramach RPO WL wynosić może 1 554 224,46 EUR (6 162 500,00 PLN), co stanowi 85% kosztów kwalifikowalnych projektu.
3. „*Udrożnienie systemu komunikacyjnego na terenie gminy Wilków poprzez budowę infrastruktury drogowej*” V Oś Priorytetowa *Transport*, Działanie 5.2 *Lokalny układ transportowy*, maksymalna wartość dofinansowania w ramach RPO WL wynosić może 3 103 947,04 EUR (12 307 150,00 PLN), co stanowi 85% kosztów kwalifikowalnych projektu.

Wskazać należy, iż wszystkie projekty kluczowe przed złożeniem wniosku o dofinansowanie podlegają systemowi monitoringu, który opiera się na informacjach przedstawianych przez beneficjentów w sprawozdaniach miesięcznych dotyczących przygotowania projektu kluczowego. Na tej podstawie oceniane są postępy w przygotowaniu projektów kluczowych. W przypadku zaistniałych opóźnień Zarząd Województwa, pełniący obowiązki IZ RPO, może podjąć konkretne działania wobec projektów, które wykazują opóźnienia. Katalog tych działań został rozszerzony wraz ze zmianą *Wytycznych w zakresie zasad tworzenia Indykatywnego Wykazu Indywidualnych Projektów Kluczowych RPO WL 2007 – 2013 oraz systemu oceny i zatwierdzania projektów kluczowych do dofinansowania*, która miała miejsce w grudniu 2010 roku. Uwzględni on następujące działania:

- a) przedłużenie wykonywania umowy/zobowiązania (na odpowiednio uzasadniony wniosek beneficjenta) lub
- b) wypowiedzenie umowy z beneficjentem na skutek niedotrzymania przez beneficjenta zobowiązania zawartego w preumowie / zobowiązaniu oraz wykreślenie projektu z IWIPK lub przeniesienia go na listę rezerwową.
- c) obniżenie maksymalnego poziomu dofinansowania projektu określonego w uchwale ZWL w sprawie przyjęcia/aktualizacji IWPK. W tym przypadku IZ RPO występuje do beneficjenta z wnioskiem o wyrażenie zgody na obniżenie maksymalnej kwoty dofinansowania z zastrzeżeniem rygoru rozwiązania preumowy. Jeżeli beneficjent w wyznaczonym terminie nie wyrazi zgody na obniżenie dofinansowania, umowa ulega rozwiązaniu, a projekt podlega wykreśleniu z IWIPK.

Ponadto w ramach działań monitoringowych, w przypadku wydłużania się opóźnień beneficjenci proszeni są o szczegółowe wyjaśnienia, które przedstawiane są w formie pisemnej.

W celu przyspieszenia realizacji projektów kluczowych oraz uniknięcia kolejnych opóźnień, IZ RPO podjęła decyzję na początku roku 2011 o upublicznieniu informacji dotyczących opóźnień w przygotowaniu projektów kluczowych. Było to podyktowane

potrzebą zmobilizowania beneficjentów i wręcz „wymuszenia” intensywnych działań z ich strony.

Dodatkowo beneficjenci projektów kluczowych korzystali z usług doradczych w ramach *project pipeline* (m.in. projekt pn. „Budowa Regionalnej Infrastruktury Informacji Przestrzennej), a dwa projekty („Rozbudowa Regionalnego Portu Lotniczego: Port Lotniczy Lublin S.A. (Świdnik)” oraz „Budowa Centrum Spotkania Kultur”) zostały objęte wsparciem ekspertów JASPERS.

Należy dodać, że rok 2010 i pierwszy kwartał 2011 r. to okres, podczas którego można zauważyć przyspieszenie realizacji projektów kluczowych. Według danych na koniec kwietnia 2011 r. beneficjenci projektów kluczowych złożyli 26 wniosków o dofinansowanie (kwota dofinansowania ze środków UE – 144 769 230,77 EUR 574,01 mln PLN) oraz podpisano 23 umowy o dofinansowanie na łączną kwotę 131 134 930,64 EUR (519,95 mln PLN).

Terytorialny rozkład udzielonego wsparcia

Biorąc pod uwagę dotychczasowy poziom kontraktacji (podpisane umowy) w Programie wynoszący 691 655 598,58 EUR (2 742 414 448,37 PLN) dofinansowania z EFRR, 60,18% środków tj. 416 229 440,95 EUR (1 650 349 733,37 PLN) przeznaczonych zostanie na wsparcie projektów realizowanych na obszarach miejskich. Natomiast inwestycje umiejscowione na obszarach wiejskich otrzymają wsparcie z EFFR w ramach RPO WL w wysokości 275 426 157,63 EUR (1 092 064 715,00 PLN). Dzięki wsparciu 1067 projektów środkami wspólnotowymi wydatki wszystkich inwestycji na obszarach miejskich wyniosą 716 735 343,65 EUR (2 841 855 637,58 PLN), zaś na obszarach wiejskich w ramach 500 zawartych umowach wydatki ogółem wyniosą 459 277 689,71 EUR (1 821 036 039,69 PLN).

Poniższa tabela przedstawia liczbę projektów realizowanych w poszczególnych powiatach województwa lubelskiego.

L.p.	Powiat	Osie Priorytetowe RPO WL										Ogółem RPO WL*	% udział projektów w powiecie do całości
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX			
1	Powiat bialski	56	3	0	2	12	9	5	9	0	96	5,67%	
2	Powiat biłgorajski	23	1	0	6	12	13	4	4	0	63	3,72%	
3	Powiat chełmski	19	0	0	2	10	4	2	5	0	42	2,48%	
4	Powiat hrubieszowski	13	2	0	2	1	3	1	3	0	25	1,48%	
5	Powiat janowski	14	1	0	3	4	3	3	2	0	30	1,77%	
6	Powiat krasnostawski	16	1	0	3	9	3	2	6	0	40	2,36%	
7	Powiat kraśnicki	23	0	0	4	5	3	4	7	0	46	2,72%	
8	Powiat lubartowski	46	4	0	5	12	4	4	2	0	77	4,55%	
9	Powiat lubelski	68	7	0	5	10	11	4	10	0	115	6,79%	
10	Powiat łęczyński	11	2	0	3	6	3	4	0	0	29	1,71%	
11	Powiat łukowski	43	1	0	2	9	3	0	3	0	61	3,60%	
12	Powiat m. Biała Podlaska	17	1	1	2	2	0	1	5	0	29	1,71%	
13	Powiat m. Chełm	34	0	0	3	3	0	4	3	0	47	2,78%	
14	Powiat m. Lublin	362	17	2	6	5	1	14	20	44	471	27,82%	
15	Powiat m. Zamość	28	1	0	4	5	0	5	7	0	50	2,95%	

16	Powiat opolski	21	1	1	5	4	2	6	1	0	41	2,42%
17	Powiat parczewski	17	2	0	3	5	2	2	3	0	34	2,01%
18	Powiat puławski	49	3	1	7	10	2	9	6	0	87	5,14%
19	Powiat radzyński	9	0	0	3	5	3	3	3	0	26	1,54%
20	Powiat rycki	29	0	0	3	7	3	2	1	0	45	2,66%
21	Powiat świdnicki	48	1	0	3	3	2	1	3	0	61	3,60%
22	Powiat tomaszowski	36	3	0	2	10	9	3	8	0	71	4,19%
23	Powiat włodawski	17	2	0	3	6	5	6	8	0	47	2,78%
24	Powiat zamojski	32	2	0	3	4	4	7	8	0	60	3,54%
Ogółem		1031	55	5	84	159	92	96	127	44	1693	100,00%
<p>* Liczba projektów ogółem w powiatach (1693) nie pokrywa się z liczbą zawartych umów (1567) prezentowaną w sprawozdaniu, ponieważ w powyższej tabeli uwzględnione zostały projekty partnerskie, które realizowane są na obszarze kilku powiatów.</p>												

Działalność gospodarcza skupia się wokół największego ośrodka miejskiego woj. Lubelskiego tj. Lublina. Liczba projektów realizowana w powiecie (lubelskim, m. Lublin i świdnickim) stanowi łącznie 38,21 % wszystkich podpisanych umów. Widoczne jest jednak zainteresowanie z innych mniejszych ośrodków. Realizacja projektów w powiecie: biłgorajskim, lubartowskim, łukowskim czy tomaszowskim przewyższa liczbę projektów ze znacznie większych ośrodków jakimi są powiaty: zamojski czy chełmski. Biorąc pod uwagę natomiast rozkład projektów w poszczególnych osiach należy zauważyć, iż największa liczba podpisanych umów od początku Programu (60,9 %) przypada na I Oś Priorytetową. Związane jest to z tym, iż beneficjentami tego Priorytetu są głównie przedsiębiorstwa mikro i małe, realizujące stosunkowo nieduże projekty (średnie dofinansowanie projektu z EFRR to 138,34 tys. EUR – 548,52 tys. PLN). W pozostałych osiach II-VIII kwota ta wynosi 1 034,55 tys. EUR (4 101,97 tys. PLN).

Obszary wsparcia w podpisanych umowach o dofinansowanie projektów

Obszar/nazwa kategorii	kod kategorii	Założenia w Programie	Liczba podpisanych umów	Wartość ogółem projektów (w EUR)	Dofinansowanie (w EUR)	Dofinansowanie z EFRR (w EUR)	Stopień realizacji (w%)
1	2	3	4	5	6	7	8
BADANIA I ROZWÓJ TECHNOLOGICZNY, INNOWACJE, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	1-9	292 431 201	981	355 321 846	188 645 443	165 590 464	56,63%
Infrastruktura B+RT (w tym wyposażenie w sprzęt, oprzyrządowanie i szybkie sieci informatyczne łączące ośrodki badawcze) oraz specjalistyczne ośrodki kompetencji technologicznych	2	15 026 109	0	0	0	0	0,00%
Transfer technologii i udoskonalanie sieci współpracy między MŚP, między MSP a innymi przedsiębiorstwami, uczelniami, wszelkiego rodzaju instytucjami na poziomie szkolnictwa pomaturalnego, władzami regionalnymi, ośrodkami badawczymi oraz biegunami naukowymi i technologicznymi (parkami naukowymi i technologicznymi, technopoliami itd.)	3	5 201 346	1	28 707,69	12 302,65	10 457,25	0,20%
Wsparcie na rzecz rozwoju B+RT, w szczególności w MŚP (w tym dostęp do usług związanych z B+RT w ośrodkach badawczych)	4	2 889 636	15	1 713 042,98	958 842,57	815 016,18	28,20%
Usługi w zakresie zaawansowanego wsparcia dla przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw	5	53 747 237	110	48 520 610,98	39 129 573,90	36 972 014,66	68,79%
Wsparcie na rzecz MŚP w zakresie promocji produktów i procesów przyjaznych dla środowiska (wdrożenie efektywnych systemów zarządzania środowiskiem, wdrożenie i stosowanie/użytkowanie technologii zapobiegania zanieczyszczeniom, wdrożenie czystych technologii do działalności produkcyjnej przedsiębiorstw)	6	2 311 709	2	2 084 307,69	932 001,26	792 201,07	34,27%

Inwestycje w przedsiębiorstwa bezpośrednio związane z dziedziną badań i innowacji (innowacyjne technologie, tworzenie przedsiębiorstw przez uczelnie, istniejące ośrodki B+RT i przedsiębiorstwa itp.)	7	40 454 909	410	144 390 503,57	70 469 734,54	59 899 274,19	148,06%
Inne inwestycje w przedsiębiorstwa	8	144 481 818	425	144 308 994,84	66 888 807,48	56 855 486,14	39,35%
Inne działania mające na celu pobudzenie badań, innowacji i przedsiębiorczości w MŚP	9	28 318 437	18	14 275 677,89	10 254 180,48	10 246 014,67	36,18%
SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE	10-15	67 033 638	60	56 795 426	46 756 547	46 756 547	69,75%
Infrastruktura telekomunikacyjna (w tym sieci szerokopasmowe)	10	18 782 636	33	31 097 856,29	25 194 717,28	25 194 717,28	134,14%
Technologie informacyjne i komunikacyjne (dostęp, bezpieczeństwo, interoperacyjność, zapobieganie zagrożeniom, badania, innowacje, treści cyfrowe itp.)	11	17 643 974	19	20 501 735,40	17 154 170,36	17 154 170,36	97,22%
Usługi i aplikacje dla obywateli (e-zdrowie, e-administracja, e-edukacja, e-integracja itp.)	13	21 938 119	8	5 195 834,07	4 407 659,06	4 407 659,06	20,09%
Inne działania mające na celu poprawę dostępu MŚP do TIK i ich wydajne użytkowanie	15	8 668 909	0	0	0	0	0,00%
TRANSPORT	16-32	262 523 466	142	263 147 098	164 853 110	164 853 110	62,80%
Kolej	16	36 480 828	0	0	0	0	0,00%
Tabor kolejowy	18	4 438 482	1	9 109 394,70	3 989 911,73	3 989 911,73	89,89%
Drogi krajowe	22	6 935 127	0	0	0	0	0,00%
Drogi regionalne/lokalne	23	147 835 855	123	216 064 686,80	134 629 377,41	134 629 377,41	91,07%
Ścieżki rowerowe	24	19 216 082	10	14 800 622,57	9 207 065,62	9 207 065,62	47,91%
Transport miejski	25	20 805 382	8	23 172 393,51	17 026 755,20	17 026 755,20	81,84%
Transport multimodalny	26	1 155 855	0	0	0	0	0,00%
Inteligentne systemy transportu	28	1 155 855	0	0	0	0	0,00%
Porty lotnicze	29	24 500 000	0	0	0	0	0,00%
ENERGIA	33-43	47 282 530	10	18 115 279	14 586 650	14 488 883	30,64%
Energia odnawialna: wiatrowa	39	6 646 164	0	0	0	0	0,00%
Energia odnawialna: słoneczna	40	7 802 018	8	15 810 347,88	13 252 644,92	13 252 644,92	169,86%
Energia odnawialna: biomasa	41	13 581 291	1	802 615,38	682 223,08	682 223,08	5,02%
Energia odnawialna: hydroelektryczna, geotermiczna i pozostałe	42	7 802 018	0	0	0	0	0,00%

Efektywność energetyczna, produkcja skojarzona (kogeneracja), zarządzanie energią	43	11 451 039	1	1 502 315,78	651 781,91	554 014,62	4,84%
OCHRONA ŚRODOWISKA I ZAPOBIEGANIE ZAGROŻENIOM	44-54	138 702 545	69	133 097 222	88 271 696	88 271 696	63,64%
Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi	44	34 675 637	6	26 783 020,90	17 601 305,47	17 601 305,47	50,76%
Gospodarka i zaopatrzenie w wodę pitną	45	27 740 509	16	40 535 029,91	26 117 093,98	26 117 093,98	94,15%
Oczyszczanie ścieków	46	47 852 378	21	51 612 821,48	32 761 501,50	32 761 501,50	68,46%
Zintegrowany system zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń	48	6 935 127	0	0	0	0	0,00%
Rewaloryzacja obszarów przemysłowych i rekultywacja skażonych gruntów	50	6 935 127	0	0	0	0	0,00%
Promowanie bioróżnorodności i ochrony przyrody (w tym NATURA 2000)	51	4 161 076	5	501 966,12	358 869,75	358 869,75	8,62%
Zapobieganie zagrożeniom (w tym opracowanie i wdrażanie planów i instrumentów zapobiegania i zarządzania zagrożeniami naturalnym i technologicznym)	53	6 935 127	2	732 200,02	622 370,01	622 370,01	8,97%
Inne działania na rzecz ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom	54	3 467 564	19	12 932 183,49	10 810 554,94	10 810 554,94	311,76%
TURYSTYKA	55-57	65 305 782	93	77 131 328	36 724 189	33 409 391	51,16%
Promowanie walorów przyrodniczych	55	29 474 291	0	0	0	0	0,00%
Ochrona i waloryzacja dziedzictwa przyrodniczego	56	4 912 382	1	877 929,75	614 550,82	614 550,82	12,51%
Inne wsparcie na rzecz wzmocnienia usług turystycznych	57	30 919 109	92	76 253 398,20	36 109 637,95	32 794 840,40	106,07%
KULTURA	58-60	59 382 027	37	48 883 698	31 738 062	31 493 479	53,04%
Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego	58	22 105 718	21	26 039 800,55	17 723 597,77	17 723 597,77	80,18%
Rozwój infrastruktury kulturalnej	59	4 912 382	7	17 618 545,48	9 925 173,33	9 680 590,60	197,07%
Inne wsparcie dla poprawy usług kulturalnych	60	32 363 927	9	5 225 351,75	4 089 291,00	4 089 291,00	12,64%
ODNOWA OBSZARÓW MIEJSKICH I WIEJSKICH	61	27 740 509	1	3 960 788	2 959 531	2 959 531	10,67%
Zintegrowane projekty na rzecz rewitalizacji obszarów miejskich i wiejskich	61	27 740 509	1	3 960 788,39	2 959 531,30	2 959 531,30	10,67%
INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ	75-79	157 309 651	116	200 965 685	128 363 979	128 363 979	81,60%
Infrastruktura systemu oświaty	75	54 419 192	39	77 948 319,91	56 858 252,99	56 858 252,99	104,48%

Infrastruktura ochrony zdrowia	76	40 700 664	58	46 180 833,22	35 198 497,20	35 198 497,20	86,48%
Infrastruktura mieszkalnictwa	78	23 117 091	0	0	0	0	0,00%
Pozostała infrastruktura społeczna	79	39 072 704	19	76 836 531,42	36 307 228,85	36 307 228,85	92,92%
DZIAŁANIA NA RZECZ REFORM DOT. ZATRUDNIENIA I WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO	80	1 155 855	14	2 079 511	1 430 638	1 430 638	123,77%
Promowanie partnerstw, paktów i inicjatyw poprzez tworzenie sieci współpracy odnośnych podmiotów	80	1 155 855	14	2 079 511,24	1 430 638,23	1 430 638,23	123,77%
WZMOCNIENIE KRAJOWYCH, REGIONALNYCH I LOKALNYCH ZDOLNOŚCI ADMINISTRACYJNYCH	81	4 623 418	0	0	0	0	0,00%
Rozwiązania na rzecz podniesienia jakości opracowania, monitorowania, ewaluacji polityk i programów na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, wzmocnienie zdolności w zakresie realizacji polityk i programów	81	4 623 418	0	0	0	0	0,00%
POMOC TECHNICZNA	85-86	32 363 927	44	16 515 153	14 037 880	14 037 880	43,38%
Przygotowanie, realizacja, monitorowanie i kontrola	85	27 509 338	30	13 887 381,59	11 804 274,23	11 804 274,23	42,91%
Ocena, badania/ekspertyzy, informacja i komunikacja	86	4 854 589	14	2 627 771,90	2 233 606,10	2 233 606,10	46,01%
OGÓŁEM		1 155 854 549	1 567	1 176 013 033	718 367 725	691 655 599	59,84%

Rozkład projektów wg rodzajów Beneficjentów

Rodzaj Beneficjenta	Liczba zawartych umów		Wartość ogółem projektów (w EUR)	Dofinansowanie (w EUR)	w tym dofinansowanie z EFRR	
	szt.	udział %			EUR	udział %
Jednostki samorządu terytorialnego	440	28,08%	656 513 800,01	426 769 441,45	426 524 858,72	61,67%
Państwowe jednostki organizacyjne	5	0,32%	501 966,12	358 869,75	358 869,75	0,05%
Przedsiębiorcy	1023	65,28%	372 614 770,99	178 610 399,77	152 538 311,84	22,05%
Uczelnie/jednostki naukowe	18	1,15%	46 882 883,82	35 152 926,13	35 150 101,98	5,08%
NGO	12	0,77%	31 796 163,62	26 104 727,64	25 728 117,59	3,72%
Zakłady opieki zdrowotnej	55	3,51%	50 365 265,35	39 477 474,55	39 477 474,55	5,71%
Kościoły i związki wyznaniowe	14	0,89%	17 338 183,46	11 893 885,59	11 877 864,15	1,72%
Ogółem	1567	100,00%	1 176 013 033,36	718 367 724,87	691 655 598,58	100,00%

Informacje dotyczące weryfikacji i realizacji projektów indywidualnych (kluczowych) zostały zawarte w punkcie 2.1.6.1. niniejszego sprawozdania.

W diagnozie Programu nie zostały określone kryteria wyodrębnienia obszarów defaworyzowanych. Nie było więc możliwe przedstawienie w sprawozdaniu rozkładu projektów ww. obszarach.

Analiza stopnia realizacji wskaźników określonych na poziomie Programu

Podstawowym wskaźnikiem celu głównego zdefiniowanym na poziomie Programu jest „*dodatkowy wzrost wartości PKB wygenerowany dzięki interwencji RPO*”, którego wartość na koniec okresu realizacji Programu oszacowano na poziomie 2,3%. Szacuje się, że do końca 2010 r. wskaźnik ten osiągnął wartość ...¹⁰%, co stanowi% zakładanej wartości docelowej na rok 2010.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 zakłada utworzenie 6500 miejsc pracy netto, oraz 7380 miejsc pracy brutto do końca 2013 roku, które to wskaźniki określone zostały jako podstawowe cele realizacji Programu. Obecny poziom realizacji tych celów wynosi odpowiednio ...¹¹% i 6,80%. Pojawiają się wątpliwości związane z osiągnięciem przyjętych w Programie w/w wskaźników. Przyczyną takiego stanu jest spowolnienie gospodarcze, jakie ujawniło się w Polsce w roku 2009 (światowy kryzys gospodarczy). W 2010 roku przeprowadzone zostało badanie ewaluacyjne „*Weryfikacja wartości docelowych wskaźników RPO WL w kontekście realizacji celów programu*”, które miało na celu określenie, na podstawie dotychczas podpisanych umów i zrealizowanych projektów, realnie możliwych do osiągnięcia wartości docelowych wskaźników oszacowanych dla RPO WL dla roku 2010, 2013, 2015, biorąc pod uwagę cele oraz stan zaawansowania realizacji Programu. Przedmiotowe badanie ewaluacyjne wykazało, iż realizacja wskaźników odnoszących się do utworzonych miejsc pracy brutto na poziomie Osi Priorytetowych jest zagrożona. Z tego względu IZ RPO w ramach renegotjacji Programu zamierza wystąpić do KE o zmniejszenie wartości docelowych przedmiotowych wskaźników, a co się z tym wiąże o zmniejszenie wartości docelowych wskaźnika celu głównego. **Liczba utworzonych miejsc pracy brutto.** Należy zauważyć, że we wnioskach o dofinansowanie Wnioskodawcy deklarują wartość wskaźnika zatrudnienia na minimalnym poziomie, który gwarantuje otrzymanie maksymalnej liczby punktów na etapie oceny strategicznej (asekurując się z uwagi na ciągle niestabilną sytuację gospodarczą i polityczną na świecie). W rzeczywistości przewiduje się, że realizacja projektów przyczyni się do dużego wzrostu gospodarczego, wywoła efekt dźwigni finansowej, a w związku z tym utworzonych zostanie więcej miejsc pracy niż to wynika z umów o dofinansowanie projektów. Instytucja Zarządzająca planuje wykonanie w tym zakresie badania ewaluacyjnego pod koniec okresu realizacji Programu.

Stopień osiągniętych wartości wskaźników celów szczegółowych, wynikający z wartości wskaźników produktu i rezultatu w poszczególnych Działaniach i Osiach Priorytetowych jest zróżnicowany i zależy w głównej mierze od stopnia wykorzystania

¹⁰ Dane zostaną uzupełnione po zakończeniu ekspertyzy dotyczącej określenia wskaźników RPO WL w oparciu o model ekonometryczny HERMIN

¹¹ Dane zostaną uzupełnione po zakończeniu ekspertyzy dotyczącej określenia wskaźników RPO WL w oparciu o model ekonometryczny HERMIN

alokacji w Osiach. Postęp w realizacji celów szczegółowych Programu, biorąc pod uwagę zakończone projekty, odnotowano we wszystkich celach szczegółowych.

W **1 celu szczegółowym**, wartość poszczególnych wskaźników wynosi odpowiednio:

1. „liczba przedsiębiorstw, które skorzystały z bezpośredniego wsparcia” **56,94%** w stosunku do zakładanej wartości docelowej w 2010 roku,
2. „liczba utworzonych miejsc pracy brutto” **28,30%** w stosunku do zakładanej wartości docelowej w 2010 roku,
3. „liczba przedsiębiorstw, które wprowadziły innowacje w wyniku uzyskanego wsparcia” **134,67%** w stosunku do zakładanej wartości docelowej w 2010 roku,
4. „liczba projektów współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a jednostkami badawczymi” **2%** w stosunku do zakładanej wartości docelowej w 2010 roku.

W **2 celu szczegółowym**, wartość poszczególnych wskaźników wynosi odpowiednio:

1. „powierzchnia urządzonych terenów inwestycyjnych” **39,8%** w stosunku do zakładanej wartości docelowej w 2010 roku. Na podstawie podpisanych umów szacuje się osiągnięcie w 2013 r. przedmiotowego wskaźnika na poziomie 343,21 ha, co stanowi ponad 457% wartości założonej w Programie. Jednakże biorąc pod uwagę realizację zakładanego przez Beneficjentów wskaźnika w 2010 r. (2% zakładanej wartości z umów) należy z dużą ostrożnością podejść do szacunków, dlatego IZ RPO nie zaproponowała zmiany wartości tego wskaźnika w ramach renegocjacji Programu.
2. „liczba utworzonych miejsc pracy” **0%** w stosunku do zakładanej wartości docelowej w 2010 roku. Wzrost tego wskaźnika będzie widoczny dopiero po podpisaniu umów w III Osi Priorytetowej, która realizuje ten wskaźnik.
3. „wzrost liczby firm z udziałem kapitału zagranicznego” **0%** w stosunku do zakładanej wartości docelowej w 2010 roku. Na podstawie podpisanych umów szacuje się osiągnięcie w 2011 r. przedmiotowego wskaźnika na poziomie 2 szt., co stanowi zaledwie 18,19% wartości założonej w Programie. IZ RPO w ramach Renegocjacji Programu z KE wystąpi o zmianę metodologii obliczania przedmiotowego wskaźnika, a w konsekwencji zmniejszenie jego wartości docelowej. Szczegółowe uzasadnienie zmniejszenia wartości wskaźnika zostanie przedstawione KE wraz z projektem zmiany Programu.

W 2010 r. nastąpił również postęp w realizacji **3 celu szczegółowego** RPO WL. Wartość poszczególnych wskaźników wynosi odpowiednio:

1. „liczba osób, które skorzystały z infrastruktury edukacyjnej zrealizowanej w ramach programu” **14,65%** w stosunku do zakładanej wartości docelowej w 2010 roku. Na podstawie podpisanych umów szacuje się osiągnięcie w 2013 r. przedmiotowego wskaźnika na poziomie 289 tys., co stanowi 152% wartości założonej w Programie,
2. „potencjalna liczba specjalistycznych badań medycznych przeprowadzonych sprzętem zakupionym w wyniku realizacji projektu” **6,48%** w stosunku do zakładanej wartości docelowej w 2010 roku. Na podstawie podpisanych umów szacuje się osiągnięcie w 2013 r. przedmiotowego wskaźnika na poziomie 386 677 szt., co stanowi 70% wartości założonej w Programie. Na poziom osiągnięcia powyższego wskaźnika wpływ ma sposób finansowania przez NFZ usług medycznych w publicznym systemie ochrony zdrowia – kontrakty, które

określają koszt badania i pulę środków, jakie dana jednostka może wykorzystać na badania. Dlatego też niejednokrotnie zdarzają się przypadki, iż Beneficjenci nie mają możliwości wykonania zadeklarowanej liczby badań. Z tego też powodu IZ RPO, w ramach renegocjacji Programu z KE, wystąpi o zmniejszenie wartości docelowej tego wskaźnika.

3. „liczba turystów” **20%** w stosunku do zakładanej wartości docelowej w 2010 roku. Na podstawie podpisanych umów szacuje się osiągnięcie w 2013 r. przedmiotowego wskaźnika na poziomie 300% wartości założonej w Programie.
4. wskaźnika oddziaływania „saldo migracji” na podstawie danych z GUS za 2009 rok wynosi -4,1, co wskazuje na zmniejszenie migracji w porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym (dane GUS za 2008 r. -4,4).

W roku sprawozdawczym na zlecenie IZ RPO zostało przeprowadzone badanie ewaluacyjne funkcjonującego systemu wskaźników pt. „Weryfikacja wartości docelowych wskaźników Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013”. W raporcie z badania ewaluatorzy wskazali najistotniejsze zadania, jakie należy wykonać w celu poprawy jakości systemu wskaźników RPO WL, tj.:

- ▶ poprawa bazy danych lokalnego systemu informatycznego,
- ▶ określenie definicji wskaźników w celu uniknięcia ich wieloznaczności,
- ▶ poprawę spójności wskaźników na różnych poziomach wdrażania,
- ▶ uzyskanie od beneficjentów brakujących wartości wskaźników, których nie wykazują, a które są ważne dla realizacji celów Programu.

Ponadto w wyniku analizy oszacowano wartości wskaźników możliwych do osiągnięcia a także zdiagnozowano Działania problematyczne, które będą potrzebowały pomocy z zewnątrz (np. zasilenia dodatkową kwotą dotacji) oraz takie, które będą potrzebowały ukierunkowania pozostałej kwoty dotacji na realizację brakujących wskaźników. Zdiagnozowano również wskaźniki, które nie były wykazywane przez beneficjentów lub zostały błędnie przez nich określone. Szczegóły przedmiotowej ewaluacji wraz ze wskazaniem terminów wdrożenia rekomendacji zostały opisane w punkcie 2.7 niniejszego sprawozdania - *Uzgodnienia w zakresie monitorowania*.

Wnioski dla dalszej realizacji Programu, w tym dotyczące planowanych realokacji oraz podziału środków krajowej rezerwy wykonania i dostosowania technicznego zostały zawarte w pkt. 2.1.6.4 niniejszego sprawozdania. W odniesieniu do wskaźników, których szacowana na podstawie umów realizacja znacznie przekracza wartość docelową, IZ zaproponowała zwiększenie wartości tylko dla tych wskaźników, których realizacja na podstawie wniosków o płatność końcową przebiega zgodnie z szacunkami. W pozostałych przypadkach IZ pozostawiła wartości docelowe na niezmiennym poziomie.

2.1.6.3 Rekomendacje Komisji Europejskiej

Rekomendacje KE zostały przekazane do IZ RPO pismami zn. REGIO H.1 BG/sp D92010) 870605 z dnia 1 września 2010 r. oraz zn. DG REGIO.H1//D(2011). Instytucja Zarządzająca RPO WL przeanalizowała powyższe rekomendacje oraz uwagi Komisji i uwzględniła je w niniejszym sprawozdaniu.

Uwagi zawarte w piśmie zn. REGIO H.1 BG/sp D92010) 870605 z dnia 1 września 2010 r.

IZ RPO starała się zniwelować opisane słabe punkty sprawozdania w postaci:

- *sprawozdanie roczne powinno być lepiej skonstruowane, tak aby prezentowane informacje nie były rozproszone w kilku miejscach – z uwagi na instrukcję wypełniania sprawozdania przygotowaną przez MRR, która niejednokrotnie wymaga opisanie tego samego tematu w kilku punktach sprawozdania, nie było możliwe całkowite wypełnienie rekomendacji,*
- *analiza jakościowa priorytetów powinna łączyć wszystkie najważniejsze informacje dotyczące danych obszarów tematycznych,*
- *sprawozdanie powinno mieć mniej opisowy, a bardziej analityczny i syntetyczny charakter – pomimo starań IZ RPO sprawozdanie jest dość obszerne z uwagi na otrzymane rekomendacje i zalecenia KE, wymagające zamieszczenia w sprawozdaniu wielu nowych informacji, jak również fakt, iż w instrukcji wypełniania sprawozdania MRR pojawiło się szereg nowych wymagań, które trzeba było opisać,*
- *prezentowane dane powinny być lepiej wybrane oraz skierowane na ukazanie wpływu realizowanych projektów w sposób zwięzły i przejrzysty. Dodatkowo można uzupełnić te dane poprzez efektywnie użyte wykresy, mapy i tabele,*
- *należy prezentować informacje finansowane dotyczące osi priorytetowych w przejrzystej tabeli,*
- *należy unikać powtarzania informacji (np.: informacje dotyczące etapów wyboru projektów były w sposób jasny przedstawione na wykresie; zamiast powtarzania tych informacji w części opisowej, należało raczej przedstawić analizę działań cieszących się największym i najmniejszym zainteresowaniem lub o najwyższym i najniższym postępie we wdrażaniu),*
- *umowy powinny być analizowane raczej kumulatywnie, od początku uruchomienia programu,*
- *należy zadbać o spójność prezentowanych danych (np. szacowana wartość wskaźników dla liczby projektów realizowanych w I Osi Priorytetowej – różnice pomiędzy częścią opisową a tabelą wskaźnikową),*
- *należy przejrzysto przedstawiać osiągnięte i planowane wartości wskaźników, należy skoncentrować się na wskaźnikach programowanych na 2013 rok (pozostałe na 2010 i 2015 są zawarte w tabeli),*
- *należy włączyć w analizę jakościową Osi Priorytetowych projekty kluczowe, należy jasno wskazać procent alokacji przeznaczony na projekty kluczowe.*

Mając na uwadze rekomendacje KE odnośnie ogólnych wskazówek do analizy jakościowej Instytucja Zarządzająca kontynuowała prace nad poprawą analizy jakościowej postępu realizacji Programu:

- opisano sytuację społeczno-gospodarczą oraz główne trendy w gospodarce regionalnej a analiza podpisanych umów w poszczególnych Priorytetach zawiera elementy analizy SWOT Programu Operacyjnego,
- analiza podpisanych umów pod kątem zrozumienia w jakim stopniu program odpowiada potrzebom regionu wymaga dodatkowych badań ewaluacyjnych oraz zakończenia realizacji większości projektów. Na obecnym etapie realizacji Programu zaprezentowano:
 - ✓ liczbę i wartość projektów w podziale na sektory gospodarki, na podstawie REGON lub klasyfikacji PKD,
 - ✓ podział projektów w regionie według powiatów,
 - ✓ podział projektów według obszaru realizacji tj. miejskiego i wiejskiego,
 - ✓ podział projektów ze względu na typ beneficjenta.

- w podziale środków w relacji do założeń programowych zwrócono wagę na wpływ projektów kluczowych,
- w analizie postępu rzeczowego przedstawiona jest sytuacja społeczno-gospodarcza odnosząca się do danego Priorytetu oraz prezentowane są wybrane wskaźniki kontekstowe,
- opisano w odrębnym rozdziale jakie działania realizują Strategię Lizbońską oraz zaprezentowano przy każdej Osi stopień realizacji SL do założeń przewidzianych w Programie na poszczególnej Oś Priorytetową,
- przedstawiono rekomendacje Instytucji Zarządzającej dotyczące obecnego okresu programowania dotyczącą zmian alokacji środków oraz poziomu wskaźników,
- odniesiono się w odrębnym rozdziale jak inwestycje realizowane w ramach Programu mają się do tematów priorytetowych, celów głównych i kluczowych inicjatyw zidentyfikowanych w dokumencie EUROPA 2020,
- komplementarność z inwestycjami realizowanymi w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej, w szczególności w obszarach: innowacje i B+R, szkolnictwo wyższe, społeczeństwo informacyjne, transport oraz tereny inwestycyjne będą przedstawione po dokonaniu dodatkowych badań ewaluacyjnych. W bieżącym sprawozdaniu omówiono w szerszy zakresie komplementarność z zakresu budowy i modernizacji infrastruktury uczelni wyższych,
- wnioski dotyczące mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń zidentyfikowanych dla sektorów regionalnej gospodarki (wnioski te powinny w szczególności dotyczyć kwestii wzajemnych powiązań pomiędzy ośrodkami wzrostu i obszarami peryferyjnymi). Obecny poziom wpływu oddziaływania środków pochodzących z RPO WL jest zbyt niski aby dokonać takiej analizy.

Uwagi zawarte w piśmie zn. DG REGIO.H1//D(2011)

1. Należy lepiej opisać postęp rzeczowy Programu w odniesieniu do założonych celów. Analiza danych i porównanie postępu rzeczowego i finansowego w obrębie poszczególnych osi priorytetowych powinna być kluczowym elementem sprawozdania w celu określenia czy działania realizowane w ramach Programu są na właściwym torze, przebiegają prawidłowo.
Rekomendacja wdrożona - IZ RPO starała się aby analiza jakościowa została przedstawiona, zgodnie z zaleceniami KE.
2. Zapewnienie synergii pomiędzy inwestycjami drogowymi realizowanymi na poziomie regionalnym i lokalnym. Priorytetowo powinny być traktowane drogi łączące region z krajową siecią drogową. Należy unikać realizacji dróg lokalnych skupiając się na regionalnych. Należy opisać komplementarność inwestycji transportowych oraz wskazać, które kluczowe drogi zostały zbudowane lub zmodernizowane. KE chciałaby aby IZ RPO kontynuowała dobrą praktykę w formie przedstawienia mapy projektów drogowych.
Rekomendacja wdrożona - IZ RPO priorytetowo traktuje drogi regionalne. Dowodem na to są propozycje IZ dotyczące alokacji dodatkowy środków i realokacji w ramach dotychczasowej alokacji programu. IZ RPO podjęła decyzję aby pozostające środki w Działaniu 5.2, dotyczącym dróg lokalnych, przesunąć na realizację infrastruktury lotniskowej i drogowej na poziomie regionalnym. Szczegółowe informacje zostały opisane w dalszej części niniejszego sprawozdania (pkt. 3.5.1 projekty kluczowe) oraz zostaną przedstawione KE w ramach renegotjacji Programu. Dodatkowo, wzorem roku poprzedniego, IZ RPO przedstawiła mapę projektów drogowych.

3. Rozwój inteligentnych specjalistycznych strategii na podstawie RSI - Szczególna uwaga powinna być poświęcona synergii projektów innowacyjnych realizowanych w regionach sąsiednich, zapewniając ich komplementarność oraz zapobiegając podwójnemu finansowaniu. – rekomendacja niewdrożona ze względu na brak wystarczających danych. IZ RPO przeprowadzi analizę w tym zakresie oraz dołoży starań aby takie informacje zostały zawarte w przyszłym sprawozdaniu rocznym.
4. Instrumenty inżynierii finansowej – przestrzeganie prawa zamówień publicznych, pomoc publiczna, wprowadzenie monitoringu i kontroli jakości – przetargi nie powinny wprowadzać ograniczeń ani geograficznych (tylko pośrednicy z regionu) ani też ze względu na osiągnięte zyski (tylko organizacje non-profit). Wciąż brak informacji na jakie cele udzielane są pożyczki i poręczenia. W Polsce istnieje potrzeba wprowadzenia bardziej sformalizowanego monitoringu, mechanizmów raportowania oraz ewaluacji inżynierii finansowej. Wskazane byłoby ustalenie minimalnego katalogu wymaganych informacji, które byłyby gromadzone przez instrumenty inżynierii finansowej.
Rekomendacja w dużym zakresie wdrożona – szczegółowy opis znajduje się w części sprawozdania dotyczącego instrumentów inżynierii finansowej.
5. Duże projekty – dobrze przygotowane wnioski aplikacyjne, wysokiej jakości będą szybciej zatwierdzone przez KE – personel instytucji zarządzających/wdrażających powinien uzgadniać treść wniosków aplikacyjnych na początkowym etapie, przed złożeniem ich przez beneficjentów. To gwarantować będzie, iż gdy trafią do KE będą sprawnie i efektywnie sprawdzane i zatwierdzone.
Rekomendacja wdrożona – szczegółowe informacje dotyczące stanu prac nad projektem „Rozbudowa Regionalnego Portu Lotniczego: Port Lotniczy Lublin S.A. (Swidnik) zostały przedstawione w punkcie 5 sprawozdania.
6. Aktywny udział w sieci ENEA (European Network for Environmental Authorities – Europejska sieć instytucji ds. środowiska) – KE zachęca regiony do aktywnego udziału w spotkaniach grupy.
Rekomendacja wdrożona – IZ RPO bierze udział w ramach sieci ENEA w pracach Grupy Roboczej ds. Oddziaływania na środowisko.
7. Opóźnienie w przygotowaniu projektów kluczowych – KE rekomenduje wzmocniony monitoring z określeniem ścisłych terminów na dostarczenie kompletnej dokumentacji a także ustanowienie sankcji za niedotrzymanie ustalonych warunków. Ponadto należy zrewidować wykonalność projektów kluczowych, przeanalizować ryzyko i zaproponować rozwiązania.
Rekomendacja wdrożona – szczegółowe informacje dotyczące monitorowania przygotowania projektów kluczowych zawarte zostały w pkt. 2.1.6.2 Sprawozdania. Biorąc pod uwagę rekomendacje KE dotyczące sprawozdania rocznego za 2009 r. zawarte w piśmie znak: REGIO H.1 BG/sp D92010) 870605 z 1 września 2010 r., należy podkreślić, że zagadnienia uwzględnione w ww. sprawozdaniu związane z analizą projektów kluczowych (w tym szczegółowy opis systemu monitorowania) zostały wymienione jako mocne strony ww. sprawozdania. IZ RPO pragnie w dalszym stopniu podtrzymywać taki wysoki standard i w obecnym sprawozdaniu rozszerza jeszcze informacje związane z przygotowaniem, realizacją oraz monitorowaniem projektów kluczowych, kładąc szczególny nacisk na dokładne omówienie projektu dużego realizowanego w ramach RPO WL, czyli projektu lotniskowego.
8. Udzielanie zaliczek – w porównaniu do innych regionów stosowanie zaliczek w Lubelskim jest ograniczone. KE zaleca aby IZ RPO rozważyła czy zwiększenie skali udzielanych zaliczek nie wzmocniłoby/polepszyłoby wdrażanie programu.

Rekomendacja wdrożona – W ramach RPO WL od października 2009 r. został wprowadzony system zaliczkowy w ramach III-VIII Osi Priorytetowej. Wypłata zaliczek następuje na wniosek Beneficjenta po spełnieniu określonych wymogów (m.in. zaliczka musi być uwzględniona w harmonogramie, nie może przekraczać 85% wartości projektu). Od początku wprowadzenia tego systemu IZ przekazała 153 zaliczki (w 2009 r. – 6, w 2010 – 147 zaliczek) na kwotę 40 345 972,66 EUR (159 971 781,59 PLN). Wysokość zaliczek wnioskowanych przez Beneficjentów w zależności od rodzaju projektu i potrzeb finansowych Beneficjentów, wahała się od kilkudziesięciu tysięcy do kilkunastu milionów PLN. W ramach I – II Osi Priorytetowej nie wprowadzono systemu prefinansowania ze względu na typ Beneficjenta i związane z tym ryzyko nieprawidłowego wykorzystania środków i konieczność ich późniejszego odzyskiwania.

9. Komplementarność - w kontekście przedstawionych przez IZ RPO podczas spotkania rocznego uwag dotyczących możliwości opisanie komplementarności w raporcie rocznym, KE zachęca do przeprowadzenia badania ewaluacyjnego w tym zakresie. Raport roczny powinien przedstawić jak zasada komplementarności jest realizowana w praktyce. W tym celu IZ RPO może:

- przedstawić ogólny opis wybranego obszaru komplementarności gdzie:
 - wcześniej zdefiniowane i ograniczone liczbowo projekty na to pozwalają np. projekty w zakresie edukacji lub B+R realizowane w Programie Rozwój Polski Wschodniej; zmapowanie projektów drogowych realizowanych w Programie Infrastruktura i Środowisko z tymi realizowanymi w programie regionalnym.
 - komponenty programu sektorowego są wdrażane w regionie przez Departament UMWL
- przedstawić syntetyczne dane dotyczące komplementarności w podziale na regiony (niektóre krajowe sprawozdania roczne za 2009 rok przedstawiały dane w podziale na regiony; takie informacje mogłyby być wykorzystane przez regiony gdyby projekty sprawozdań za 2010 rok programów sektorowych zostały udostępnione w odpowiednim czasie przez MRR
- przedstawić przykłady projektów komplementarnych (informacje mogłyby zostać przygotowane we współpracy ze znaczącymi beneficjentami np. uniwersytetami)

KE zachęca IZ do przedstawienia propozycji rozwiązań, które polepszyłyby współpracę z innymi instytucjami w dziedzinie komplementarności.

Rekomendacja w zdecydowanej większości wdrożona – szczegółowe informacje zawarte zostały w pkt. 2.6.2 Sprawozdania.

2.1.6.4 Rekomendacje IZ RPO i innych instytucji

W wyniku przeprowadzonej przez IZ RPO analizy postępu rzeczowego i finansowego RPO WL, w tym także w wyniku analizy raportu z przeprowadzonego badania ewaluacyjnego *Weryfikacja wartości docelowych wskaźników Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013*, jak również w związku ze zbliżającym się procesem przeglądu i renegocjacji programów operacyjnych, IZ RPO podjęła decyzję o dokonaniu zmian w Programie w zakresie finansowym i rzeczowym. Decyzja o zmianie Programu związana jest również z koniecznością alokacji dodatkowych środków pochodzących z Krajowej Rezerwy Wykonania i dostosowania technicznego.

Propozycje zmian obejmować będą:

- Zmiany w planie finansowym polegające na alokacji dodatkowych środków pochodzących z Krajowej Rezerwy Wykonania i dostosowania technicznego oraz realokacji środków między poszczególnymi Ośmi Priorytetowymi. Zwiększono środki w Osiach Priorytetowych: I Przedsiębiorczość i innowacje, III Atrakcyjność obszarów miejskich i tereny inwestycyjne, V Transport, VI Środowisko i czysta energia, VIII Infrastruktura społeczna, IX Pomoc Techniczna. Natomiast zmniejszono alokację na Oś Priorytetową VII Kultura, turystyka i współpraca międzyregionalna oraz Oś II Infrastruktura ekonomiczna. Przyczyną ostatniej wymienionej modyfikacji było niskie zainteresowanie Beneficjentów środkami przeznaczonych na tworzenie regionalnej infrastruktury B+R. Sytuacja ta wynika bezpośrednio z atrakcyjniejszych warunków dofinansowania oferowanym w ramach PO RPW. Poniżej tabela z zaproponowanymi alokacjami i realokacjami środków.

ZMNIJSZENIA na Działaniach (w EUR)			ZWIĘKSZENIA na Działaniach (w EUR)				
Nr Działania	Wartość zmniejszenia w ramach obecnie dostępnych środków RPO WL	Uzasadnienie dokonanych zmniejszeń na Działaniach	Nr Działania	Wartość zwiększenia w ramach obecnie dostępnych środków RPO WL	Wartość środków KRW, Dostosowania Technicznego oraz środków przeznaczonych na niwelowanie skutków powodzi	Suma dokonanych zwiększeń	Uzasadnienie dokonanych zwiększeń na Działaniach
1	2	4	5	6=2	7	8=6+7	10
			1.2		2 500 000,00	2 500 000,00	duży popyt na działanie, największa wartość dodana dla realizacji celu szczegółowego 1, kategorie lizbońskie, zgodne z ukierunkowaniami i MRR
1.6	- 2 550 000,00	osiągnięto cele działania, nadwyżka środków	1.3	2 550 000,00	5 000 000,00	17 760 000,00	duży popyt na działanie, największa wartość dodana dla realizacji celu szczegółowego 1, kategorie lizbońskie, zgodne z ukierunkowaniami i MRR
1.7	- 3 570 000,00	osiągnięto cele działania, nadwyżka środków		3 570 000,00			
2.2	- 6 640 000,00	nadwyżka środków wobec szacowanego kosztu wykonania wskaźników w działaniu		6 640 000,00			
2.1	- 640 000,00	nadwyżka środków pozostała po zakończeniu procesu kontraktacji	2.4	640 000,00		3 190 000,00	strategiczne znaczenie dla gospodarki regionu poprzez jej promocję poza granicami państwa, pośredni wpływ na wskaźniki celu szczegółowego 2
2.3	- 2 550 000,00	nadwyżka środków wobec szacowanego kosztu wykonania wskaźników w działaniu		2 550 000,00			
			3.1		4 000 000,00	4 000 000,00	strategiczne znaczenie dla realizacji celu szczegółowego 2, kategorie lizbońskie + lista rezerwowa

5.2	- 8 450 000,00	cele działania oraz wartości docelowe wskaźników zostały osiągnięte	5.1	2 600 000,00		2 600 000,00	Środki na drogę wojewódzką nr 865, zgodnie z ukierunkowaniami i MRR
			5.3	350 000,00		350 000,00	Zmiany kursowe - dostosowania kwoty alokacji przeznaczonej na Działanie do kwoty podpisanych w ramach Działania umów o dofinansowanie
			5.5	5 500 000,00		5 500 000,00	Środki przeznaczone na budowę portu lotniczego w Świdniku ze względu na dotychczasowy niski poziom dofinansowania, zgodnie z ukierunkowaniami i MRR
			5.2		4 658 172,00	4 658 172,00	środki na realizację "projektów powodziowych" Gminy Wilków
7.3	- 4 300 000,00	1 479 273	6.1	4 300 000,00	700 000,00	5 000 000,00	środki na zwiększenie poziomu realizacji wskaźników zagrożonych + zwiększenie alokacji na trwający konkurs
			6.2		7 329 481,00	7 329 481,00	środki na kategorii lizbońskie oraz kierunki wsparcia "Europa 2020", zgodnie z ukierunkowaniami i MRR + lista rezerwowa + ogłoszenie nowego konkursu
			8.2		12 365 450,00	12 365 450,00	środki na zwiększenie poziomu realizacji wskaźników zagrożonych, duży popyt + lista rezerwowa + środki na projekty powodziowe Gminy Wilków
			9.1		433 256,00	433 256,00	środki na pełną realizację celów IX Osi Priorytetowej niezależniące wsparcie wykonania RPO od kondycji finansowej województwa
SUMA	- 28 700 000,00			28 700 000,00	36 986 359,00	65 686 359,00	

Szczegółowe uzasadnienie dokonanych zmian w planie finansowym zostanie przekazane do KE w ramach procesu renegocjacji Programu.

2. Zmiany dotyczące poziomu finansowania trzech Osi Priorytetowych RPO WL tj. II Osi Priorytetowej do 90% środków z EFRR, V Osi Priorytetowej 82,3% środków z EFRR oraz IX Osi Priorytetowej do 100% środków z EFRR w stosunku do środków publicznych stanowiących podstawę certyfikacji. Uzasadnienie tych zmian zostanie przekazane KE w ramach procesu renegotjacji Programu.
3. Zmiany w zakresie kategorii interwencji - usunięto kategorię interwencji 26 – *Transport multimodalny* w ramach V Osi Priorytetowej *Transport* z powodu nikłego zainteresowania Beneficjentów, co przyczyniło się do braku projektów wpisujących się w tę kategorię interwencji. Wprowadzono również zmiany dotyczące katalogu kategorii interwencji w ramach Osi Priorytetowej I *Przedsiębiorczość i innowacje*, II *Infrastruktura ekonomiczna* oraz VIII *Infrastruktura społeczna*. Powyższe zmiany mają charakter techniczny i zostały wprowadzone w celu poprawienia spójności dokumentu.
4. Zmiany w zakresie wskaźników postępu rzeczowego – dotyczyły zaproponowanych zmniejszeń lub zwiększeń wartości docelowych wskaźników, wprowadzeniu nowych oraz wykreśleniu części wskaźników. Modyfikacje obejmują zarówno cel główny, cele szczegółowe jak i cele osi priorytetowych. Projekt niniejszych zmian opracowano w oparciu o wyniki w/w badanie ewaluacyjne. Ponadto, dokonano zmian o charakterze technicznym i porządkującym, polegających na uzupełnieniu wartości docelowych wskaźników oraz aktualizacji zakresu wskaźników kontekstowych w Programie.
5. Zmiany w zakresie priorytetowych inwestycji drogowych i kolejowych zaplanowanych do realizacji w ramach RPO WL – są one spowodowane faktem, iż zaplanowane do realizacji projekty zostały wykonane ze środków pochodzących z innych źródeł, w tym z funduszy Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004 – 2006, z Kontraktu Wojewódzkiego Województwa Lubelskiego i środków własnych województwa. W związku z powyższym, IZ RPO podjęła decyzję o wykreśleniu odpowiednich inwestycji z opisu przedmiotowej Osi Priorytetowej i uznaniu projektów wpisanych do Indykatoryjnego Wykazu Indywidualnych Projektów Kluczowych jako priorytetowe inwestycje drogowe i kolejowe, których realizacja faktycznie odbywa się przy udziale środków europejskich dostępnych w aktualnej perspektywie finansowej.

Szczegółowe uzasadnienie do powyższych zmian zostało przekazane przedstawicielom KE podczas spotkania rocznego, jakie odbyło się na jesieni 2010 r. Ponadto zostanie ponownie przekazane do KE w ramach procesu przeglądu i renegotjacji programów operacyjnych.

5. Uzupełnienie zapisów dotyczących Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego w zakresie zgodności Programu z jej celami i priorytetami.
6. Uzupełnienia zapisów Programu o informacje dotyczące dużego projektu. W trakcie tworzenia RPO WL nie planowano realizacji projektów dużych w rozumieniu art. 39 Rozporządzenia Rady nr 1083/2006. Zmiana dotyczy projektu lotniskowego, którego wartość początkowa została określona na 49 mln EUR, jednakże w miarę postępu prac wartość inwestycji wzrosła i przekroczyła kwotę 50 mln euro.
7. Wprowadzenie szeregu zmian i modyfikacji mających charakter horyzontalny i techniczny w celu doprecyzowania i ujednoczenia treści Programu - zmiany niniejsze odnoszą się do zapisów w zakresie: funkcji Instytucji Certyfikującej jako jednej z

instytucji zaangażowanych w system realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego; przepływów finansowych w ramach systemu wdrażania funduszy europejskich; listy wskaźników kontekstowych dla RPO oraz struktury organizacyjnej systemu wdrażania RPO WL.

Szczegółowe informacje na temat zmian Programu zostały zamieszczone w rozdziale 3 niniejszego sprawozdania pt. *Realizacja w podziale na priorytety, postęp wdrażania Programu wg. Priorytetów/Osi*.

Komitet Monitorujący RPO WL w okresie sprawozdawczym nie przyjął żadnych rekomendacji w formie uchwał, natomiast poszczególni Członkowie Komitetu podczas odbytych trzech posiedzeń zgłaszali swoje uwagi. Powyższe uwagi, które dotyczyły m.in. zmian w *Kryteriach wyboru projektów*, zmian zapisów *Uszczegółowienia Programu* oraz zagadnień związanych z konkursem ogłoszonym dla Działania 8.2 *Infrastruktura szkolna i sportowa*, można potraktować jako swoistego rodzaju rekomendacje. Spośród wszystkich zgłoszonych i zaakceptowanych uwag wyodrębnić można kilka z nich:

- Uwaga dotycząca Działania 1.4 Dotacje inwestycyjne w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska oraz w zakresie odnawialnych źródeł energii, kryterium merytorycznego oceny strategicznej dla I Osi Priorytetowej - kryterium skuteczności/efektywności. Zaproponowana zmiana polegała na dodaniu zapisu umożliwiającego wywnioskowanie, że w/w kryterium odnosi się do czasu przyszłego. Komitet przyjął przez aklamację zaproponowaną poprawkę.
- Uwaga dotycząca Działania 3.2 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich, polegająca na wprowadzeniu w Uszczegółowieniu Programu, górnej granicy kwoty wsparcia co umożliwi skierowanie środków z UE do jak największej liczby podmiotów oraz pozwoli na dofinansowanie większej liczby projektów. Na skutek zgłoszonego wniosku Zarząd Województwa Lubelskiego Uchwałą Nr CCCXXXVIII/4703/10 z dnia 14 września 2010 r. zmienił zapisy Uszczegółowienia Programu wprowadzając maksymalną kwotę wsparcia w wysokości - 10 mln PLN. Powyższe ograniczenie nie dotyczy projektów kluczowych w ramach Indykatywnego Wykazu Indywidualnych Projektów Kluczowych RPO WL na lata 2007 – 2013.
- Uwaga dotycząca Działania 3.2 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich, polegająca na wprowadzeniu w Uszczegółowieniu Programu, górnej granicy wartości projektu. Uwaga nie została uwzględniona przy wprowadzaniu zmian do Uszczegółowienia Programu, z uwagi na wprowadzoną już maksymalną kwotę wsparcia w tym Działaniu. Przy wprowadzeniu maksymalnej kwoty wsparcia traci sens ograniczenie kwotowe wartości projektu.
- Uwaga dotycząca Działania 8.2 *Infrastruktura szkolna i sportowa*, polegająca na ułożeniu listy rezerwowej dla tego Działania według uzyskanej przez projekty ilości punktów. Wniosek został uwzględniony, Zarząd Województwa Lubelskiego Uchwałą Nr CCCXXXIII/4632/10 z dnia 17 sierpnia 2010 r. dokonał wyboru projektów do dofinansowania na podstawie listy rankingowej, która została ułożona według uzyskanej przez projekty punktacji w konkursie 13/RPOWL/8.2/2009.

2.1.6.5 Instrumenty inżynierii finansowej

Informacje na temat Instrumentów inżynierii finansowej zostały przedstawione w pkt. 3.2.1.

2.1.6.6 Realizacja założeń Strategii Lizbońskiej / EU 2020

Strategia Lizbońska

Rok 2010 był trzecim rokiem wdrażania ostatniego, trzyletniego cyklu odnowionej Strategii Lizbońskiej (lata 2008 – 2010), której priorytetami są wzrost gospodarczy oraz tworzenie miejsc pracy.

IZ RPO, dążąc do efektywnego wdrażania priorytetów Strategii Lizbońskiej, dokłada wszelkich starań, by działania zaplanowane do realizacji w ramach RPO WL były zgodne i jednocześnie wspierały cele wyrażone w *Krajowym Programie Reform na lata 2008-2011 na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej (KPR)*, który jest strategicznym instrumentem koordynacji procesu lizbońskiego w Polsce. Zawarte w nim reformy strukturalne są niezbędne do zapewnienia podstaw do trwałego rozwoju kraju oraz osiągnięcia jak największych postępów w realizacji celów odnowionej Strategii Lizbońskiej.

Analiza obszarów i priorytetów polskiej polityki społeczno-gospodarczej na lata 2008-2011, wskazanych w KPR oraz celów i założeń RPO WL prowadzi do wniosku, iż między dokumentami tymi zachodzi zbieżność. Jest ona widoczna już na poziomie celów głównych KPR i RPO WL. Cel główny RPO WL - *Podniesienie konkurencyjności Lubelszczyzny prowadzące do szybszego wzrostu gospodarczego oraz zwiększenia zatrudnienia z uwzględnieniem walorów naturalnych i kulturowych regionu* - będzie przyczyniać się do osiągania celów odnowionej Strategii Lizbońskiej - *wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy*, a także zgodny jest z celem KPR, który zakłada *stworzenie w Polsce najlepszych w Europie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, przy jednoczesnym zapewnieniu możliwości rozwoju oraz wysokiego standardu życia mieszkańcom*. Spójność pomiędzy RPO WL a KPR zachodzi nie tylko na poziomie celów głównych, ale również na poziomie celów szczegółowych RPO WL i priorytetów KPR. Cele szczegółowe RPO, a mianowicie:

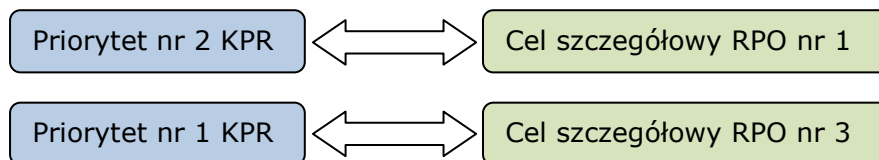
- 1) *Zwiększenie konkurencyjności regionu poprzez wsparcie rozwoju sektorów nowoczesnej gospodarki oraz przez stymulowanie innowacyjności,*
- 2) *Poprawa warunków inwestowania w województwie z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju,*
- 3) *Zwiększenie atrakcyjności Lubelszczyzny jako miejsca do zamieszkania, pracy i wypoczynku,*

wpisują się w trzy obszary priorytetowe wdrażania reform KPR:

- 1) *Aktywne społeczeństwo* – realizacja działań w tym obszarze przyczyni się do zapewnienia odpowiednich warunków dla rozwoju społeczeństwa i obywateli.
- 2) *Innowacyjna gospodarka* – realizacja działań w tym obszarze pozwoli na rozwój sektorów i gałęzi o dużej wartości dodanej oraz wysokiej innowacyjności, co będzie miało istotny wpływ na długofalowy wzrost gospodarczy.
- 3) *Sprawne instytucje* – efektywne wykorzystanie środków publicznych osiągnięte dzięki realizacji działań w tym obszarze (bez dodatkowych obciążeń dla obywateli)

i przedsiębiorców) umożliwi sprawną realizację polityk prorozwojowych i inwestycji publicznych, przy zapewnieniu właściwego poziomu zabezpieczenia socjalnego.

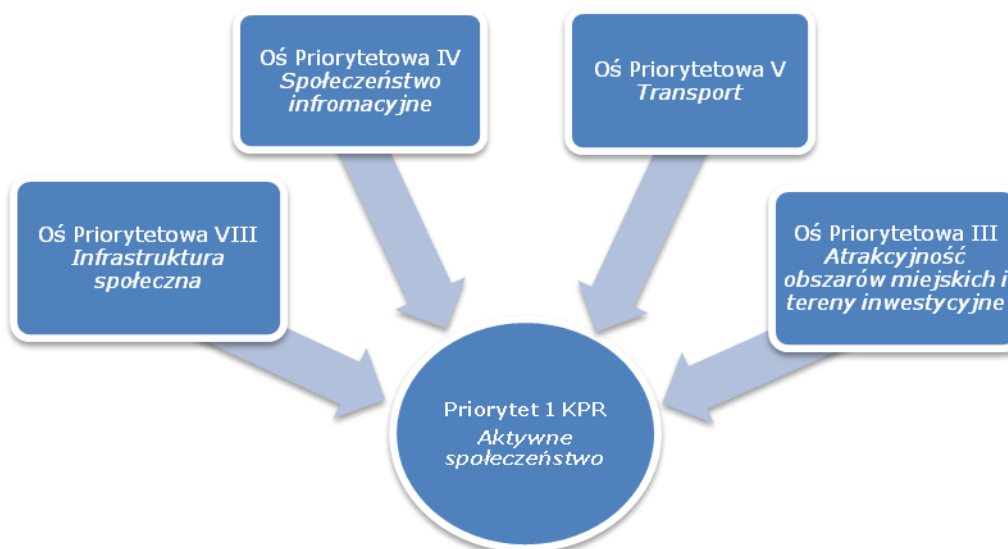
Można również odnaleźć analogiczne powiązania pomiędzy poszczególnymi celami szczegółowymi RPO WL a priorytetami KPR:

Poniżej przedstawiono analizę wybranych przykładów zgodności poszczególnych Osi Priorytetowych/Działań RPO WL, które wpisują się w obszary i priorytety KPR.

1) **Priorytet Aktywne Społeczeństwo**

Działania w ramach w/w Priorytetu ukierunkowane są na zapewnienie odpowiednich warunków dla rozwoju społeczeństwa i poprawę jakości życia obywateli. Cele te realizowane będą poprzez: efektywny system edukacji, nowoczesny system zabezpieczenia społecznego i ochrony zdrowia, aktywne polityki rynku pracy, stworzenie podstaw do rozwoju społeczeństwa informacyjnego oraz warunków dla wzrostu poziomu aktywności obywateli (poprzez rozwój ekonomii społecznej, dialogu społecznego, instytucji pozarządowych, wolontariatu). Występuje tu zbieżność z trzecim celem szczegółowym RPO WL, a mianowicie *Zwiększenie atrakcyjności Lubelszczyzny jako miejsca do zamieszkania, pracy i wypoczynku*, realizowanym poprzez Działania w ramach VII Osi Priorytetowej RPO WL *Kultura, turystyka i współpraca międzyregionalna* i VIII Osi Priorytetowej RPO WL *Infrastruktura społeczna*.

Działanie 6. *Poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia* KPR oraz Działanie 8.3 *Ochrona zdrowia* RPO WL, mimo iż realizują inne cele, to wzajemnie się uzupełniają. W ramach KPR mają być w tym zakresie realizowane przedsięwzięcia zmierzające do zmian w systemie finansowania systemu ochrony zdrowia oraz zmian w funkcjonowaniu zakładów opieki zdrowotnej, natomiast w RPO WL celem w/w działania jest poprawa

jakości i dostępności do świadczeń udzielanych w zakresie publicznej ochrony zdrowia. Jego realizacja podyktowana jest dynamiką zmian demograficznych oraz znaczącym poziomem niedoinwestowania infrastruktury i wyposażenia jednostek służby zdrowia, co ma bezpośredni wpływ na poziom i jakość świadczonych usług medycznych.

Ponadto Działanie 5. *Rozwój społeczeństwa informacyjnego, zapewnienie szerokopasmowego dostępu do Internetu oraz podnoszenie umiejętności informatycznych* (Zadanie 5.1. *Implementacja Strategii rozwoju społeczeństwa informacyjnego do roku 2013*; Zadanie 5.2. *Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu poprzez finansowanie dostępu do Internetu osobom o niskich dochodach* oraz Zadanie 5.3. *Ułatwienie dostępu do Internetu (dostęp na etapie „ostatniej mili” - dostarczenie Internetu bezpośrednio do użytkownika) poprzez wsparcie mikro- małych i średnich przedsiębiorców zamierzających dostarczyć tę usługę na obszarach, na których prowadzenie tej działalności na zasadach rynkowych jest nieopłacalne finansowo*) wskazane do realizacji w KPR 2008-2011 zbieżne jest z celem zakładanym w Działaniu 4.1 *Społeczeństwo informacyjne* RPO WL, który zakłada zwiększenie dostępu do szerokopasmowego Internetu oraz wykorzystania technik informacyjnych. Budowanie społeczeństwa i gospodarki opartej na wiedzy wymaga bowiem rozbudowy sieci informatycznych, a także zwiększenia dostępu i wykorzystania technik informacyjnych w rozwoju systemu usług dla ludności.

Zapewnieniu odpowiednich warunków dla rozwoju społeczeństwa i obywateli w szerokim ich rozumieniu służą również inne Działania realizowane w ramach RPO WL, mające charakter uzupełniający w stosunku do przedsięwzięć podejmowanych w ramach KPR. Należą do nich:

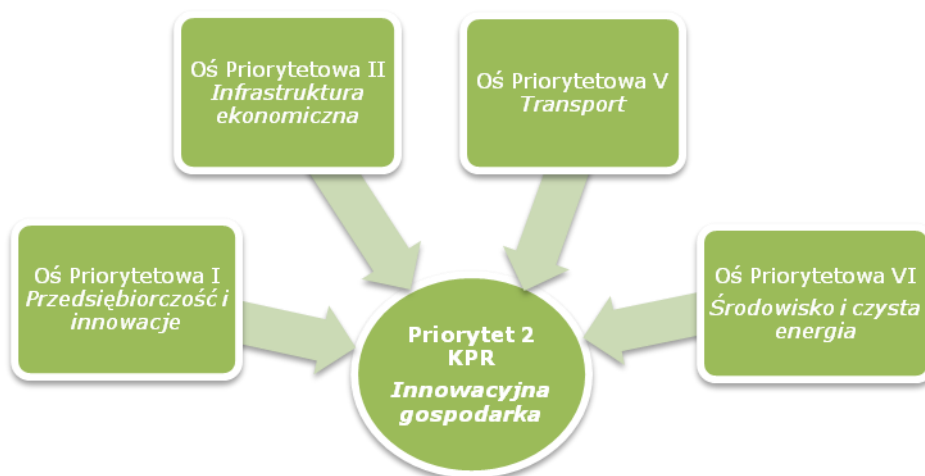
- Oś Priorytetowa III *Atrakcyjność obszarów miejskich i tereny inwestycyjne* – realizowane działania przyczyniają się do zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej regionu poprzez wyposażenie terenów inwestycyjnych w infrastrukturę umożliwiającą podejmowania i prowadzenie działalności gospodarczej oraz rewitalizację przestrzeni zdegradowanych i zaniedbanych, zwłaszcza w miastach regionu.
- Oś Priorytetowa V *Transport* – realizowane działania przyczyniają się do poprawy warunków inwestowania w województwie lubelskim z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju. Jego realizacja podniesie atrakcyjność i spójność terytorialną województwa poprzez inwestycje w infrastrukturę drogową, kolejową, lotniczą, transportu miejskiego – umożliwiającą sprawne powiązanie obszaru województwa z głównymi ośrodkami gospodarczymi w kraju i Europie. Ułatwi także funkcjonowanie regionalnych przedsiębiorstw, a przez to przyczyni się do wzrostu konkurencyjności województwa i mobilności mieszkańców.
- Działanie 8.1. *Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych* - celem działania jest zwiększenie wykorzystania potencjału regionalnych szkół wyższych, a także poprawa dostępu do bazy dydaktycznej na poziomie wyższym. Wzmocnienie pozycji szkół wyższych ma na celu przygotowanie ich do odegrania kluczowej roli w kształceniu kadr gospodarki opartej na wiedzy.
- Działanie 8.2. *Infrastruktura szkolna i sportowa* - celem działania jest podniesienie poziomu kształcenia na wszystkich szczeblach nauczania (z wyłączeniem poziomu wyższego i przedszkolnego) oraz zwiększenie dostępu mieszkańców regionu do infrastruktury edukacyjnej i sportowej. Z uwagi na zwiększające się wymagania współczesnego rynku pracy, priorytetem będzie podjęcie działań zmierzających do zwiększenia dostępności kształcenia.

W kontekście dwóch ostatnich Działań RPO WL, wskazać należy, iż w procesie budowania tego typu gospodarki istotne jest dostosowanie kierunków kształcenia do ofert rynku pracy, a także zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej regionu i tworzenie warunków do wzrostu zatrudnienia, zwiększenie zdolności adaptacyjnych pracowników, poprzez szerzenie idei ciągłego uczenia się i podnoszenia kwalifikacji. Uzupełnieniem możliwości edukacyjnych społeczeństwa winno być kształcenie ustawiczne, które odgrywa istotną rolę w procesach zmian zachodzących na rynku pracy.

Projekty realizowane w ramach wszystkich wymienionych powyżej Działań w znacznym stopniu wpływać będą na poprawę warunków życia w województwie lubelskim.

2) Priorytet Innowacyjna Gospodarka

Działania w ramach w/w Priorytetu ukierunkowane są na usprawnienie otoczenia instytucjonalnego i legislacyjnego przedsiębiorstw, w szczególności MŚP oraz zwiększenie innowacyjności gospodarki poprzez tworzenie zachęt do ponoszenia nakładów na B+R i innowacje, a także poprawę proporcji pomiędzy finansowaniem ze środków budżetu państwa a finansowaniem prywatnym. Cel ten jest zbieżny z drugim celem szczegółowym RPO WL - *Zwiększenie konkurencyjności regionu poprzez wsparcie rozwoju sektorów nowoczesnej gospodarki oraz przez stymulowanie innowacyjności*, realizowanym przez Działania Osi Priorytetowej I *Przedsiębiorczość i innowacje* oraz Osi Priorytetowej II *Infrastruktura ekonomiczna*.

Ścisła spójność pomiędzy założeniami KPR a RPO WL zachodzi w ramach Działania 1. *Zapewnienie przyjaznego otoczenia prawnego i instytucjonalnego dla przedsiębiorczości, innowacyjności i inwestycji (Zadanie 1.5. Dalsza poprawa dostępu przedsiębiorców do zewnętrznych źródeł finansowania za pośrednictwem systemu funduszy pożyczkowych i doręczeniowych)* KPR a Działaniem 2.1 *Instrumenty pożyczkowe i poręczeniowe dla przedsiębiorstw* (Poddziałanie 2.1.1 *Dokapitalizowanie i tworzenie funduszy pożyczkowych* oraz Poddziałanie 2.1.2 *Dokapitalizowanie i tworzenie funduszy poręczeń kredytowych*) RPO WL, którego realizacja ma przyczynić się do ułatwienia przedsiębiorcom dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji.

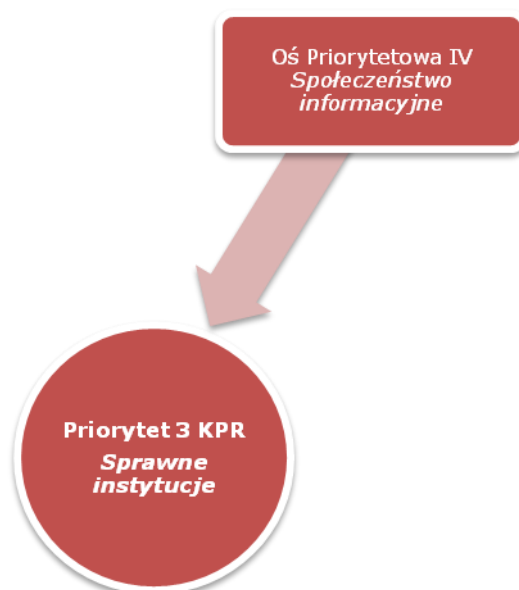
Komplementarność działań zachodzi również na poziomie Działania 2. *Poprawa konkurencyjności nauki poprzez reformę systemu finansowania i funkcjonowania jednostek naukowych KPR (Zadanie 2.2. Modernizacja sektora naukowo-badawczego poprzez reorganizację Polskiej Akademii Nauk (PAN) oraz jednostek badawczo-rozwojowych (JBR), Zadanie 2.6. Wdrożenie instrumentów strukturalnych mających na celu rozwój nowoczesnych technologii i wsparcie infrastruktury B+R jednostek naukowych realizujących badania na rzecz przedsiębiorców, Zadanie 2.7. Opracowanie i wprowadzenie instrumentów wspierających rozwój kadr i potencjału dydaktycznego uczelni oraz stymulujących współpracę sektora nauki i gospodarki) i Działania 3. Wdrażanie rozwiązań wspierających działalność proinnowacyjną oraz badania i rozwój (B+R), w tym usprawnienie transferu wiedzy i dyfuzję innowacji (m. in. Zadanie 3.2. Wspieranie działalności innowacyjnej) a następującymi Działaniami realizowanymi w ramach RPO WL: Działanie 1.6 *Badania i nowoczesne technologie w strategicznych dla regionu dziedzinach*, Działanie 2.2 *Regionalna infrastruktura B+R*, Działanie 2.3 *Wsparcie instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy*).*

Ponadto, Działanie 4. *Zagwarantowanie odpowiedniej dla potrzeb nowoczesnej gospodarki infrastruktury transportowej, przesyłowej i teleinformatycznej (Zadanie 4.1. Rozwój infrastruktury transportu drogowego, Zadanie 4.2. Rozwój infrastruktury transportu kolejowego, Zadanie 4.3. Rozwój infrastruktury transportu lotniczego)* wskazane do realizacji w KPR 2008-2011 zbieżne jest z celami zakładanymi w Działaniach realizowanych w ramach Osi Priorytetowej V *Transport*, które przyczyniają się do poprawy warunków inwestowania w województwie lubelskim z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju. Jego realizacja podniesie atrakcyjność i spójność terytorialną województwa poprzez inwestycje w infrastrukturę drogową, kolejową, lotniczą, transportu miejskiego – umożliwiającą sprawne powiązanie obszaru województwa z głównymi ośrodkami gospodarczymi w kraju i Europie. Ułatwi także funkcjonowanie regionalnych przedsiębiorstw, a przez to przyczyni się do wzrostu konkurencyjności województwa i mobilności mieszkańców. Celem, zarówno przedsięwzięć podejmowanych w ramach KPR, jak i RPO WL jest więc m. in. zapewnienie przedsiębiorcom i obywatelom, odpowiedniej infrastruktury transportowej.

Należy również zauważyć, iż cele Działania 6.2. RPO WL *Energia przyjazna środowisku* zbieżne są z Działaniem 6. Priorytetu 2 KPR *Wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie ochrony środowiska*, którego celem jest promowanie i wspieranie działań na rzecz zmiany wzorców produkcji i konsumpcji na bardziej zrównoważone (o mniejszym oddziaływaniu na środowisko przyrodnicze, zarówno w układzie bezpośrednim, jak i pośrednim).

3) Priorytet Sprawne Instytucje

Działania w ramach w/w Priorytetu ukierunkowane są na budowę sprawnych, przejrzystych i przyjaznych instytucji publicznych, posiadających zdolność do kształtowania skutecznej polityki i jej konsekwentnego wdrażania, a także poprawę efektywności funkcjonowania i potencjału polskiej administracji publicznej poprzez wdrożenie nowoczesnych standardów realizacji powierzonych zadań, co przełoży się na wzrost wiarygodności tych instytucji.

Przykładem spójności KPR i RPO WL w tym zakresie jest Działanie 1. *Rozwój nowoczesnej administracji publicznej, w tym administracji elektronicznej w celu podniesienia jakości realizowanych przez nią zadań KPR (Zadanie 1.3 Wdrażanie informatycznych systemów wspomagania procesów decyzyjnych w administracji i świadczenia usług drogą elektroniczną w ramach realizacji Planu Informatyzacji Państwa)* oraz Działania 4.1 *Społeczeństwo informacyjne* RPO WL, w ramach którego realizowane są m. in. projekty związane z przygotowaniem instytucji publicznych do elektronicznego obiegu dokumentów, elektronicznej archiwizacji dokumentów, rozwojem systemów baz danych oraz rozwojem elektronicznych usług dla ludności z wykorzystaniem podpisu elektronicznego.

Efektywnemu wdrażaniu celów Strategii Lizbońskiej służy również przypisanie poszczególnym działaniom w ramach RPO WL odpowiednich kategorii interwencji, o których mowa w art. 9 *Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999* i wymienionych w załączniku IV do w/w Rozporządzenia.

Poziom wydatków pochodzących z funduszy strukturalnych w ramach Programu przeznaczonych na realizację Strategii Lizbońskiej wynosi **470 039 907 EUR** (1 863 708 231,25 PLN), co stanowi **40,67%** alokacji, w tym w ramach:

- Osi Priorytetowej I *Przedsiębiorczość i innowacje* - 219 612 364,00 EUR (870 763 023,26 PLN), co stanowi 90,48% alokacji na tę Oś;
- Osi Priorytetowej II *Infrastruktura ekonomiczna* - 75 130 546,00 EUR (297 892 614,89 PLN), co stanowi 100% alokacji na tę Oś;
- Osi Priorytetowej III *Atrakcyjność obszarów miejskich i tereny inwestycyjne* - 18 493 673,00 EUR (73 327 413,45 PLN), co stanowi 26,67% alokacji na tę Oś;
- Osi Priorytetowej IV *Społeczeństwo informacyjne* - 57 792 728,00 EUR (229 148 166,52 PLN), co stanowi 100% alokacji na tę Oś;

- Osi Priorytetowej V *Transport* – 63 292 537,00 EUR (250 954 909,21 PLN), co stanowi 24,34% alokacji na tę Oś;
- Osi Priorytetowej VI *Środowisko i czysta energia* – 17 337 818,00 EUR (68 744 448,37 PLN), co stanowi 11,11% alokacji na tę Oś;
- Osi Priorytetowej VIII *Infrastruktura społeczna* – 18 380 241,00 EUR (72 877 655,57 PLN), co stanowi 12,05% alokacji na tę Oś.

Z powyższej analizy wynika, iż Działania wdrażane w ramach RPO WL w znacznym stopniu skoordynowane są z działaniami w zakresie KPR, co świadczy o tym, iż IZ RPO dokłada wszelkich starań, by zagwarantować osiągnięcie rzeczywistej synergii rozumianej jako „synchronizowanie” działań prolizbońskich przewidzianych w RPO WL oraz KPR, co z kolei przyczynia się do efektywnego wdrażania priorytetów Strategii Lizbońskiej. Należy wskazać, iż koordynacja ta nie polega jedynie na zapewnieniu spójności między poszczególnymi działaniami RPO WL a działaniami prolizbońskimi KPR, ale również na zagwarantowaniu ich wzajemnego uzupełniania się (*cross-reference*). Najbardziej zaangażowane we wdrażanie Strategii Lizbońskiej są pierwsze cztery Osie Priorytetowe RPO WL, natomiast do realizacji jej celów nie przyczyniają się działania w ramach Osi Priorytetowych VII *Kultura, turystyka i współpraca międzyregionalna* oraz IX *Pomoc techniczna*.

Do dnia 31 grudnia 2010 r. podpisano 1 567 umów o dofinansowanie na łączną wartość dofinansowania z EFRR 691 655 598,58 EUR (2 742 414 488,37 PLN), z czego aż **1 051** umów o łącznej wartości dofinansowania z EFRR **226 835 893,48 EUR** (899 404 317,63 PLN) realizuje cele Strategii Lizbońskiej. Kwota ta stanowi **48,25%** zakładanych wydatków lizbońskich oraz **19,62%** alokacji na Program.

Wśród działań wpisujących się w cele odnowionej Strategii Lizbońskiej najbardziej zaawansowane są:

- Działanie 2.1. *Instrumenty pożyczkowe i doręczeniowe dla przedsiębiorstw*;
- Działanie 1.3. *Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw*;
- Działanie 6.2. *Energia przyjazna środowisku*.

Na koniec okresu sprawozdawczego najwięcej środków zakontraktowano w ramach kategorii interwencji:

- 07** – *Inwestycje w przedsiębiorstwa bezpośrednio związane z dziedziną badań i innowacji (innowacyjne technologie, tworzenie przedsiębiorstwa przez uczelnie, istniejące ośrodki B+RT i przedsiębiorstwa itp.)* – 59 899 274,19 EUR (237 500 622,16 PLN);
- 08** – *Inne inwestycje w przedsiębiorstwa* – 56 855 486,14 EUR (225 432 002,54 PLN);
- 05** – *Usługi w zakresie zaawansowanego wsparcia dla przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw* – 36 972 014,66 EUR (146 594 038,12 PLN);
- 10** – *Infrastruktura telekomunikacyjna (w tym sieci szerokopasmowe)* – 25 194 717,28 EUR (99 897 054,02 PLN);
- 11** – *Technologie informacyjne i komunikacyjne (dostęp, bezpieczeństwo, interoperacyjność, zapobieganie zagrożeniom, badania, innowacje, treści cyfrowe itp.)* – 17 154 170,36 EUR (68 016 295,46 PLN);
- 40** – *Energia odnawialna (słoneczna)* – 13 252 644,92 EUR (52 546 737,12 PLN);

09 – *Inne działania mające na celu pobudzenie badań, innowacji i przedsiębiorczości w MŚP* – 10 246 014,67 EUR (40 625 448,18 PLN);

13 – *Usługi i aplikacje dla obywateli (e-zdrowie, e-administracja, e-edukacja, e-integracja itp.)* – 4 407 659,06 EUR (17 476 368,17 PLN).

Analizując wnioski Beneficjentów o płatność w podziale na kategorie interwencji realizujące Strategię Lizbońską można zauważyć, iż największe zaawansowanie w stosunku do zakładanych planów występuje w ramach kategorii:

05 – *Usługi w zakresie zaawansowanego wsparcia dla przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw* – **63,52%**;

07 – *Inwestycje w przedsiębiorstwa bezpośrednio związane z dziedziną badań i innowacji (innowacyjne technologie, tworzenie przedsiębiorstwa przez uczelnie, istniejące ośrodki B+RT i przedsiębiorstwa itp.)* – **57,34%**;

10 – *Infrastruktura telekomunikacyjna (w tym sieci szerokopasmowe)* – **42,06%**;

06 – *Wsparcie na rzecz MŚP w zakresie promocji produktów i procesów przyjaznych dla środowiska (wdrożenie efektywnych systemów zarządzania środowiskiem, wdrożenie i stosowanie/użytkowanie technologii zapobiegania zanieczyszczeniom, wdrożenie czystych technologii do działalności produkcyjnej przedsiębiorstw)* – **34,19%**;

09 – *Inne działania mające na celu pobudzenie badań, innowacji i przedsiębiorczości w MŚP* – **29,84%**;

11 – *Technologie informacyjne i komunikacyjne (dostęp, bezpieczeństwo, interoperacyjność, zapobieganie zagrożeniom, badania, innowacje, treści cyfrowe itp.)* – 19,76%;

08 – *Inne inwestycje w przedsiębiorstwa* – **15,73%**.

Z punktu widzenia wdrażania założeń Strategii Lizbońskiej najbardziej efektywne typy projektów realizowanych w ramach Programu to projekty polegające na:

- zakupie wyposażenia do prowadzenia i rozwoju działalności gospodarczej lub modernizacji środków produkcji, które prowadzą do zwiększenia zdolności inwestycyjnej i innowacyjności przedsiębiorstwa,
- dywersyfikacji produkcji zakładu poprzez jego rozbudowę celem wprowadzenia nowych, innowacyjnych produktów i usług,
- zastosowaniu i wykorzystaniu nowoczesnych technologii informatycznych i telekomunikacyjnych w procesach zarządzania przedsiębiorstwem,
- wsparciu inwestycyjnych dla przedsiębiorstw w zakresie produkcji i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych,
- inwestycjach w środki trwałe lub zakupie wartości niematerialnych i prawnych służących do prowadzenia działań badawczo-rozwojowych w przedsiębiorstwach lub na zakupie usług badawczych od jednostek naukowych,
- tworzeniu nowych i dokapitalizowaniu istniejących regionalnych i lokalnych funduszy poręczeniowych i pożyczkowych,
- powstawaniu nowych oraz wzmocnieniu istniejących inkubatorów przedsiębiorczości, inkubatorów technologicznych i centrów technologicznych skierowanych do nowopowstałych przedsiębiorstw,
- kompleksowego uzbrojenia terenów inwestycyjnych typu „brownfield” oraz „greenfield”,

- budowie i rozbudowie regionalnych i lokalnych sieci szerokopasmowych współdziałających ze szkieletowymi sieciami regionalnymi i lokalnymi,
- budowie, rozbudowie lub zakupie systemów wspierających zarządzanie realizacją zadań publicznych w zakresie administracji publicznej, edukacji, kultury i turystyki na poziomie regionalnym oraz lokalnym,
- inwestycjach w rozwój i wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii, takich jak: wiatr, woda, biomasa, energia słoneczna i geotermalna,
- rozbudowie i zakupie systemów informatycznych wspierających zarządzanie realizacją zadań publicznych w zakresie ochrony zdrowia, systemów do obiegu informacji medycznej, systemów przechowywania i przetwarzania danych medycznych (e-medycyna).

Biorąc pod uwagę fakt, iż wartość dotychczas podpisanych umów o dofinansowanie wynosi 691 655 598,58 EUR (2 742 414 448,37 PLN), co stanowi 59,84% alokacji na Program oraz stosunek wartości umów realizujących cele lizbońskie do wszystkich umów podpisanych w ramach RPO WL wynoszący obecnie 32,80% można przypuszczać, że zakładany poziom wydatków na cele lizbońskie zostanie zrealizowany.

Przykłady projektów realizujących cele Strategii Lizbońskiej

Przykład 1.

Priorytet KPR	Priorytet 1 <i>Aktywne społeczeństwo</i> Priorytet 2 <i>Innowacyjna gospodarka</i>
Oś Priorytetowa, Działanie, Poddziałanie RPO WL	Oś Priorytetowa III <i>Atrakcyjność obszarów miejskich i tereny inwestycyjne</i> Działania 3.1. <i>Tworzenie terenów inwestycyjnych</i>
Tytuł projektu	Strefa przemysłowa w Poniatowej
Beneficjent	Gmina Poniatowa
Data podpisania umowy	2011-03-01 (aneks)
Wartość podpisanej umowy (ogółem)	1 509 070,38 EUR (5 983 464,07 PLN)
Wartość podpisanej umowy (dofinansowanie UE)	880 587,09 EUR (3 491 527,82 PLN)
Okres realizacji projektu	od 2010-04-01 do 2010-12-31
Opis projektu, w tym informacja na temat zgodności ze Strategią	<p>Celem głównym projektu jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Poniatowa poprzez przebudowę infrastruktury technicznej terenów przemysłowych po byłych zakładach „EDA” w Poniatowej stwarzających korzystne warunki do powstawania przedsiębiorstw konkurencyjnych i otwartych na innowacje.</p> <p>Efektom społeczno – gospodarczym projektu (oddziaływanie projektu) jest zwiększenie spójności społeczno- gospodarczej oraz rozwoju społeczno – gospodarczego Gminy Poniatowa poprzez podniesienie jakości życia mieszkańców Gminy Poniatowa objętych oddziaływaniem projektu.</p> <p>Realizacja projektu pozwoli na osiągnięcie szczegółowych celów, do których należą:</p> <ul style="list-style-type: none"> – profesjonalne przygotowanie terenu inwestycyjnego o łącznej powierzchni 100 ha do obsługi istniejących i potencjalnych podmiotów gospodarczych, – zagospodarowanie niewykorzystanych zasobów lokalowych terenu inwestycyjnego po zakładach EDA S.A, – pozyskanie inwestorów, szczególnie takich, którzy dysponują nowoczesnymi rozwiązaniami zarówno w zakresie technologii jak i organizacji przedsiębiorstw,

którzy mogą przyczynić się do zwiększenia udziału na rynku regionalnym i krajowym poprzez eksport towarów i usług.

- wykorzystanie zasobów ludzkich regionu- absolwentów Szkoły Technicznej w Poniatowej, kształcącej młodzież na potrzeby lokalnego rynku pracy,
- poprawa warunków funkcjonowania 14 – stu firmom działającym obecnie na terenie inwestycyjnym zatrudniającym łącznie 600 osób,
- poprawa dostępności do strefy o najwyższym potencjale inwestycyjnym w mieście.

Przedmiotowa inwestycja uzasadniona jest koniecznością poprawy dostępności komunikacyjnej obszaru o zabudowie techniczno –produkcyjno- usługowej poprzez zabudowę przebudowę nawierzchni i doprowadzenie obszaru do parametrów technicznych przewidzianych obecnie obowiązującymi przepisami. Celem inwestycji jest także poprawa bezpieczeństwa i funkcjonalności, a także dostosowanie terenu do wymogów wynikających z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, a w szczególności:

- ładu przestrzennego w zakresie urbanistyki i architektury,
- walorów architektonicznych i krajobrazowych,
- wymagań ochrony środowiska,
- wymagań ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa ludzi oraz mienia, a także potrzeb osób niepełnosprawnych,
- ograniczenia oddziaływania projektowanego obiektu na środowisko.

Z uwagi na fakt, iż przedmiotowa inwestycja przyczynia się do zapewnienia odpowiednich warunków dla rozwoju społeczeństwa i obywateli, a także pozytywnie wpływa na rozwój przedsiębiorczości w regionie doskonale wpisuje się w cele Priorytetów KRP: *Aktywne społeczeństwo* oraz *Innowacyjna gospodarka*.

Przykład 2.

Priorytet KPR	Priorytet 1 <i>Aktywne społeczeństwo</i> Działanie 5 <i>Rozwój społeczeństwa informacyjnego, zapewnienie szerokopasmowego dostępu do Internetu oraz podnoszenie umiejętności informatycznych</i>
Oś Priorytetowa, Działanie, Poddziałanie RPO WL	Oś Priorytetowa IV <i>Społeczeństwo informacyjne</i> Działania 4.1. <i>Społeczeństwo informacyjne</i>

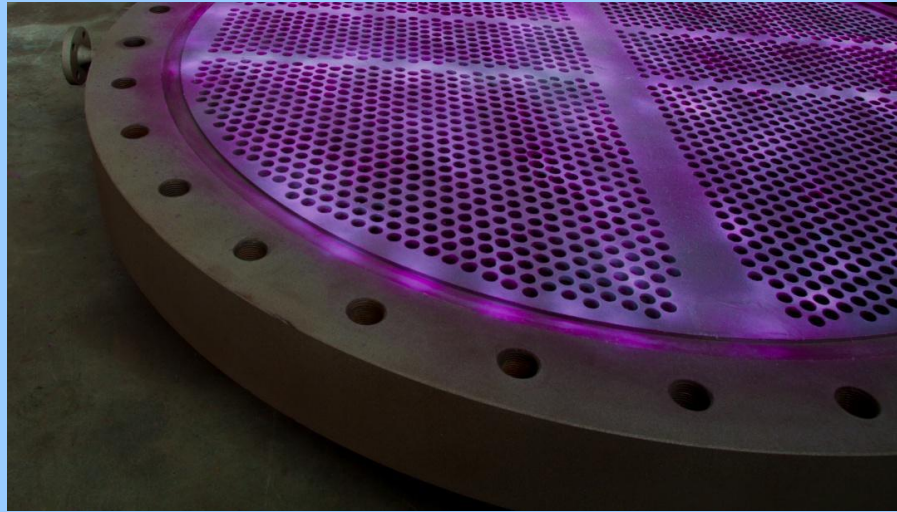
Tytuł projektu	Puławy w sieci – budowa szerokopasmowej sieci teleinformatycznej i usług
Beneficjent	Miasto Puławy
Data podpisania umowy	2010-06-16
Wartość podpisanej umowy (ogółem)	4 795 955,85 EUR (19 015 964,95 PLN)
Wartość podpisanej umowy (dofinansowanie UE)	3 010 094,51 EUR (11 935 024,72 PLN)
Okres realizacji projektu	od 2007-11 do 2012-06
Opis projektu, w tym informacja na temat zgodności ze Strategią	<p>Przedmiotem projektu jest budowa szerokopasmowej sieci teleinformatycznej w Puławach (Puławskiej Sieci Informatycznej - PSI), podłączenie do niej Urzędu Gminy w Końskowoli, rozbudowa sieci PIAP-ów, budowa centrum Zarządzania Siecią, rozbudowa infrastruktury technicznej Urzędu Miasta Puławy, stworzenie systemu telefonii cyfrowej dla Urzędu Miasta i jednostek organizacyjnych, modernizacja i rozbudowa monitoringu miejskiego.</p> <p>Celem ogólnym projektu jest zwiększenie dostępu do szerokopasmowego Internetu w Puławach i Końskowoli oraz wykorzystania technik informacyjnych, co wpłynie na budowę społeczeństwa i gospodarki opartej na wiedzy. Cel ogólny będzie realizowany poprzez cele bezpośrednie projektu, którymi są:</p> <ul style="list-style-type: none"> – usprawnienie pracy administracji publicznej i obniżenie kosztów jej funkcjonowania, – udostępnienie powszechnego, bezpiecznego, szerokopasmowego dostępu do Internetu o niższych kosztach, – uruchomienie sprawnej telefonii w technologii pakietowej IP i VoIP, – stworzenie lokalnego centrum podpisu elektronicznego, – poprawa bezpieczeństwa mieszkańców poprzez podłączenie 12-u kamer do sieci światłowodowej, – podniesienie jakości obsługi interesantów poprzez wdrożenie zaawansowanych interaktywnych platform komunikacji z obywatelami, ułatwiających dostęp do zasobów urzędu w postaci: usług call center, usług contact center oraz web phone VoIP, – usprawnienie obsługi klienta i skrócenie czasu oczekiwania na nią, – umożliwienie zachowania poufności, wyeliminowanie ryzyka kłopotliwych nieporozumień oraz podniesienie efektywności organizacji pracy, przy jednoczesnej możliwości monitorowania obsługi - sprawności pracowników i natężenia przepływu klientów poprzez rozbudowę Biura Obsługi Interesantów i adaptację dodatkowych pomieszczeń oraz wdrożenie systemu zarządzania obsługą obywateli. <p>Szerokopasmowe łącza pozwalają na obsługę nowych, multimedialnych aplikacji, takich jak usługa wideo na żądanie, wideokonferencja, czy telewizja interaktywna, wykorzystanie w pełni systemu e-usług Urzędu Miasta przez obywateli i firmy, możliwość rozwoju mikroprzedsiębiorstw. Rozbudowana infrastruktura sieciowa oraz obniżone koszty dostępu do Internetu umożliwią rozbudowę systemu monitoringu miejskiego, zwiększy dostęp do Internetu dla Urzędu Miasta i jednostek miejskich, ograniczy zjawisko „wykluczenia cyfrowego”. Uruchomienie telefonii w technologii pakietowej IP i VoIP zapewni bezpłatną komunikację w ramach sieci i tańsze połączenia do innych sieci telekomunikacyjnych dzięki możliwości wynegocjowania lepszych stawek telekomunikacyjnych dla całej grupy obiektów. Wdrożenie przez UM Puławy usługi niekwalifikowanego podpisu elektronicznego w ramach usługi e-Urząd wymaga uruchomienia lokalnego centrum podpisu elektronicznego dla obywateli, co spowoduje szersze wykorzystanie podpisu elektronicznego, niosące za sobą szereg korzyści wynikających przede wszystkim z faktu, że ustawa o podpisie elektronicznym wraz z rozporządzeniami wykonawczymi tworzą podstawy prawne do rozwoju e-administracji. Spowoduje to lepsze uwierzytelnianie osoby, która się nim posługuje niż podpis tradycyjny i zwiększy jego zastosowanie w dziedzinach, w których</p>

	<p>zachowanie bezpieczeństwa jest niezbędne.</p> <p>Należy wskazać, iż zadania realizowane w projekcie poprzez realizację kategorii interwencji 10 - <i>Infrastruktura telekomunikacyjna (w tym sieci szerokopasmowe)</i>, 11- <i>Technologie informacyjne i telekomunikacyjne (dostęp, bezpieczeństwo, interoperacyjność, zapobieganie zagrożeniom, badania, innowacje, treści cyfrowe, itp.)</i> i 13 - <i>Usługi i aplikacje dla obywateli (e-zdrowie, e-administracja, e-edukacja, e-integracja, itp.)</i>, w najpełniejszy sposób przyczyniają się do realizacji priorytetów i celów Strategii Lizbońskiej.</p>
--	--

Przykład 3.

Priorytet KPR	Priorytet 2. <i>Innowacyjna gospodarka</i> Działanie 3. <i>Wdrażanie rozwiązań wspierających działalność proinnowacyjność oraz badania i rozwój (B+R), w tym usprawnienie transferu wiedzy i dyfuzję innowacji</i>
Oś Priorytetowa, Działanie, Poddziałanie RPO WL	Oś Priorytetowa I <i>Przedsiębiorczość i innowacje</i> Działanie 1.3. <i>Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw</i>
Tytuł projektu	Uruchomienie innowacyjnej technologii wytwarzania wymienników na maksymalne parametry eksploatacyjne w przemyśle: 400oC, 160 bar tj. energetyki jądrowej, regeneracji wysokoprężnej, reaktory chemiczne
Beneficjent	ENERGOREMONT Przedsiębiorstwo Wdrażania Nowych Technologii Remontowych Sp. z o.o.
Data podpisania umowy	2009-01-26
Wartość podpisanej umowy (ogółem)	1 179 645,09 EUR (4 677 292,78 PLN)
Wartość podpisanej umowy (dofinansowanie UE)	420 703,63 EUR (1 668 089,89 PLN)
Okres realizacji projektu	od 2009-01-26 do 2009-02-29
Opis projektu, w tym informacja na temat zgodności ze Strategią	<p>Realizacja projektu polegała na uruchomieniu wytwarzania wymienników na maksymalne parametry eksploatacyjne w przemyśle z zastosowaniem wprowadzenia innowacyjnej technologii wykonania połączenia przetłaczanego rury z dnem sitowym. W ramach projektu podejmowane były działania inwestycyjne związane ze wsparciem, przygotowaniem i uruchomieniem wytwarzania nowego produktu (innowacyjność produktowa), dzięki zastosowaniu nowej, innowacyjnej technologii, która jest przedmiotem zgłoszenia patentowego (innowacyjność procesowa). Ogólnym celem projektu na poziomie przedsiębiorstwa było wdrożenie innowacji procesowej i produktowej. Innowacyjność będzie polegała na wykorzystaniu maszyn i hali w ciągu technologicznym umożliwiającym produkcję wymienników na maksymalne parametry eksploatacyjne w przemyśle z zastosowaniem wykonania połączenia przetłaczanego rury wymiennikowej w dnie sitowym.</p> <p>Cele projektu na poziomie rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wprowadzenie nowego produktu (wymienniki na maksymalne parametry eksploatacyjne w przemyśle), - wdrożenie nowej technologii (zastosowanie wykonania połączenia przetłaczanego rury wymiennikowej w dnie sitowym), - zatrudnienie osób do obsługi maszyn. <p>Osiągnięte efekty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykonane badania potwierdzają skuteczność zastosowanych rozwiązań i możliwość wprowadzenia technologii - wykonanie połączenia przetłaczanego zostało zgłoszone do Urzędu Patentowego, - dotychczas zamontowano już 10 wymienników nowej technologii, - podniesienie atrakcyjności przedsiębiorstwa jako pracodawcy, - powstanie nowych miejsc pracy – 4 etaty. <p>Z uwagi na fakt, iż przedmiotowa inwestycja polegała na wdrażaniu nowych,</p>

innowacyjnych technologii, a także zapewniała rozwój przedsiębiorstwa na bazie innowacyjnych pomysłów jest doskonałym przykładem projektu realizującego cel Działania 3. *Wdrażanie rozwiązań wspierających działalność proinnowacyjną oraz badania i rozwój (B+R), w tym usprawnienie transferu wiedzy i dyfuzję informacji* Priorytetu 2 KRP *Innowacyjna gospodarka*.

Przykład 4.

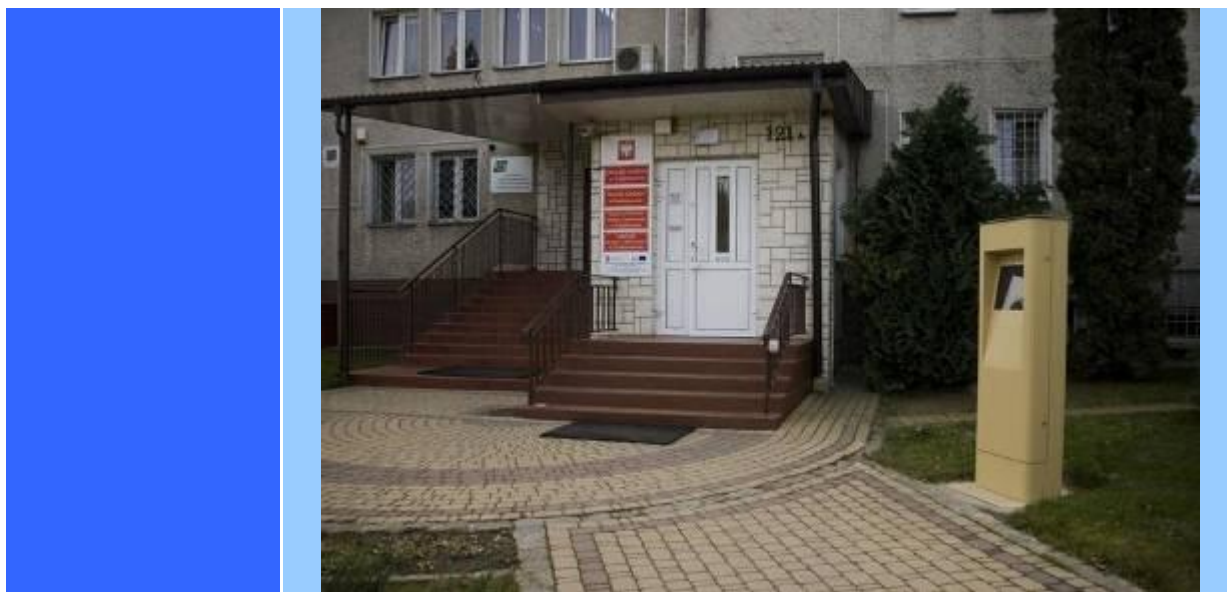
<p>Priorytet KPR</p>	<p>Priorytet 3 <i>Sprawne instytucje</i> Działanie 1. <i>Rozwój nowoczesnej administracji publicznej, w tym administracji elektronicznej w celu podniesienia jakości realizowanych przez nią zadań</i> Priorytet 1 <i>Aktywne społeczeństwo</i> Działanie 5. <i>Rozwój społeczeństwa informacyjnego, zapewnienie szerokopasmowego dostępu do Internetu oraz podnoszenie umiejętności informatycznych</i></p>
<p>Oś Priorytetowa, Działanie, Poddziałanie RPO WL</p>	<p>Oś Priorytetowa IV <i>Społeczeństwo informacyjne</i> Działania 4.1. <i>Społeczeństwo informacyjne</i></p>
<p>Tytuł projektu</p>	<p>Zrównoważony rozwój społeczeństwa informacyjnego powiatu janowskiego</p>

Beneficjent	Powiat janowski
Data podpisania umowy	2010-12-14 (aneks)
Wartość podpisanej umowy (ogółem)	1 346 353,41 EUR (5 388 291,29 PLN)
Wartość podpisanej umowy (dofinansowanie UE)	1 144 400,40 EUR (4 537 547,60 PLN)
Okres realizacji projektu	od 2010-07-01 do 2010-12-31
Opis projektu, w tym informacja na temat zgodności ze Strategią	<p>Projekt realizowany był przez Powiat Janowski i gminy Powiatu Janowskiego tj.: Gminę Batorz, Gminę Chrzanów, Gminę Dzwola, Gminę Godziszów, Gminę Janów Lubelski, Gminę Modliborzycze oraz Gminę Potok Wielki. Projekt realizowany był w Starostwie Powiatowym w Janowie Lubelskim i jednostkach organizacyjnych Powiatu Janowskiego oraz w urzędach gmin: Batorz, Chrzanów, Dzwola, Godziszów, Janów Lubelski, Modliborzycze, Potok Wielki i w jednostkach organizacyjnych tychże gmin – łącznie w 47 lokalizacjach.</p> <p>Celem projektu było udostępnienie usług on-line administracji samorządowej, wdrożenie systemu elektronicznego obiegu dokumentów i spraw, wdrożenie elektronicznej skrzynki podawczej, kwalifikowanego podpisu elektronicznego w JST.</p> <p>W ramach projektu utworzono m. in. Portal Powiatowy wraz z wortalami tematycznymi: e-Urząd, gospodarka, kultura i sport, turystyka, ekologia i środowisko, edukacja, niepełnosprawni i pomoc społeczna. Na stronach internetowych urzędów dostępne będą również tzw. „kioski z pracą”, w których zarówno poszukujący pracy jak i pracodawcy, będą mogli zamieszczać ogłoszenia.</p> <p>Na powiatowej witrynie można również znaleźć komplet informacji o działaniach czy dokumentach, potrzebnych do załatwienia określonej sprawy. Na stronie powiatu udostępniono do pobrania około 90 formularzy, dotyczących spraw, które można załatwić w urzędach gmin, i 130 formularzy, dotyczących spraw, będących w gestii powiatu. W ramach projektu wprowadzono również elektroniczny obieg dokumentów, wdrożono elektroniczną skrzynkę podawczą, elektroniczne podpisy i e-archiwum; zmodernizowano i rozbudowano około 7,5 km sieci komputerowych oraz zakupiono 339 nowych zestawów komputerowych wraz z drukarkami, użytkowym oprogramowaniem i bazami danych. Funkcjonuje również edytor aktów prawnych, będzie też punkt obsługi osoby niepełnosprawnej. W każdym urzędzie powstały serwerownie - serca projektu, które są odpowiednio zabezpieczone, klimatyzowane, zaopatrzone w system przeciwpożarowy oraz zasilanie awaryjne.</p> <p>Realizacja projektu przyczyniła się do poprawy efektywności funkcjonowania i potencjału administracji publicznej poprzez wdrożenie nowoczesnych standardów realizacji powierzonych jej zadań, a więc realizuje cele Działania 1. <i>Rozwój nowoczesnej administracji publicznej, w tym administracji elektronicznej w celu podniesienia jakości realizowanych przez nią zadań</i> Priorytetu 3. <i>Sprawne instytucje KPR.</i></p>

Ponadto utworzono publiczne punkty dostępu do Internetu celem przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców powiatu janowskiego, a także uruchomiono kioski multimedialne (tzw. infokioski), telecentra oraz HOT-SPOT-y. Warto podkreślić, że wdrożenie systemów umożliwi korzystanie z udostępnionych zasobów osobom niepełnosprawnym.

Poprzez ułatwienie dostępu do Internetu projekt realizuje również zadania wchodzące w zakres Działania 5. *Rozwój społeczeństwa informacyjnego, zapewnienie szerokopasmowego dostępu do Internetu oraz podnoszenie umiejętności informatycznych* Priorytetu 1 KPR *Aktywne społeczeństwo*.

Strategia UE Europa 2020

W marcu 2010 r. Unia Europejska przyjęła nową strategię rozwojową wyznaczającą cele i kierunki działań dla instytucji UE i państw członkowskich w perspektywie do 2020 r. - "Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu". Strategia ta zastąpiła obowiązującą przez poprzednie dziesięciolecie Strategię Lizbońską. Podstawowymi instrumentami realizacji celów strategii "Europa 2020" są opracowywane przez państwa członkowskie UE Krajowe Programy Reform oraz przygotowane przez KE inicjatywy przewodnie (ang. flagship initiatives), realizowane na poziomie UE, państw członkowskich, władz regionalnych i lokalnych. Inicjatywy te tworzą zamierzenia, wyznaczające ogólne kierunki działania i stanowią instrument realizacji Strategii.

W ramach Strategii wyznaczono 3 obszary priorytetowe:

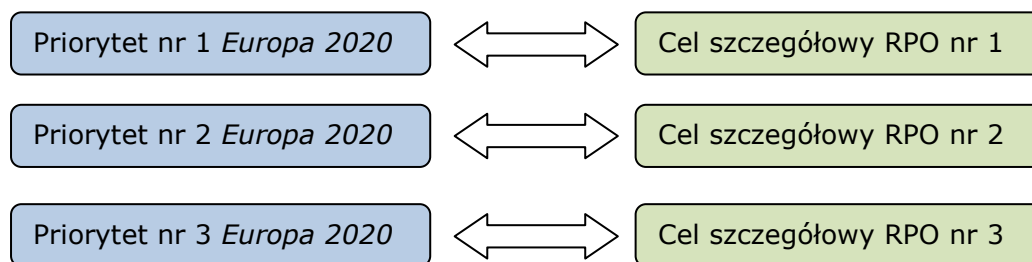
- 1) **wzrost inteligentny** (*smart growth*) – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji. Instrumentami realizującymi cele tego priorytetu są następujące inicjatywy flagowe: Unia innowacji, Młodzież w drodze, Europejska Agenda Cyfrowa;
- 2) **wzrost zrównoważony** (*sustainable growth*) – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej. Instrumentami realizującymi cele tego priorytetu są następujące inicjatywy flagowe: Europa efektywnie korzystająca z zasobów, Polityka przemysłowa w erze globalizacji, oraz
- 3) **wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu** (*inclusive growth*) – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną. Instrumentami realizującymi cele tego priorytetu są następujące inicjatywy flagowe: Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia, Europejski Program Walki z ubóstwem.

Podobnie jak w przypadku Strategii Lizbońskiej, zbieżność priorytetów Strategii Europa 2020 oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 jest widoczna już na poziomie celów głównych i celów szczegółowych obu dokumentów. Cel główny RPO WL, czyli *Podniesienie konkurencyjności Lubelszczyzny*

prowadzące do szybszego wzrostu gospodarczego oraz zwiększenia zatrudnienia z uwzględnieniem walorów naturalnych i kulturowych regionu jest zgodny z podstawową ideą Strategii Europa 2020, jaką jest stworzenie inteligentnej i zrównoważonej gospodarki Unii Europejskiej, sprzyjającej włączeniu społecznemu i charakteryzującej się wysokimi wskaźnikami zatrudnienia i wydajności oraz większą spójnością społeczną.

Również trzy cele szczegółowe RPO wpisują się w trzy obszary priorytetowe Strategii Europa 2020 jakimi są:

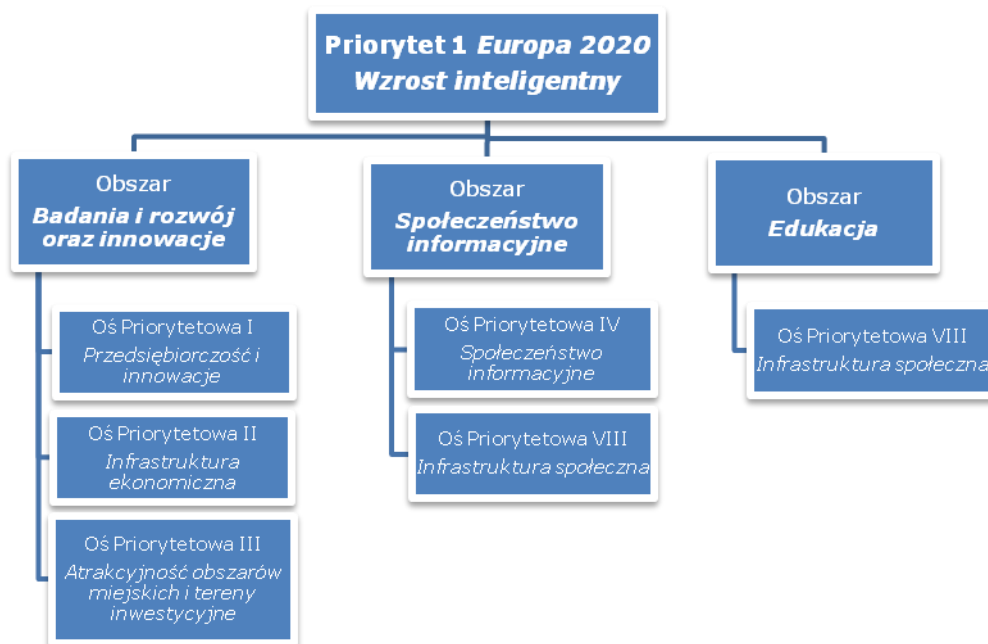
Powiązania między analizowanymi dokumentami na poziomie ich celów szczegółowych prezentują się następująco:

Poniżej przedstawiono analizę priorytetów, obszarów priorytetowych oraz inicjatyw flagowych Strategii Europa 2020 pod kątem zgodności z poszczególnymi Osiami Priorytetowych/Działaniami RPO WL. Analiza została opracowana w oparciu o matrycę celów Strategii i kategorii interwencji obecnej perspektywy finansowej, stanowiącej Załącznik nr VI do sprawozdania.

1) Priorytet Wzrost inteligentny

Celem priorytetu jest zwiększenie roli wiedzy i innowacji jako sił napędowych przyszłego rozwoju gospodarczego, poprzez podniesienie jakości edukacji, poprawę wyników działalności badawczej, wspieranie transferu innowacji i wiedzy, pełne wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych, a także zadbanie o to, by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które przyczyniałyby się do zwiększenia wzrostu, tworzenia nowych miejsc pracy i rozwiązywania problemów społecznych. Występuje tu zbieżność z pierwszym celem szczegółowym RPO, jakim jest *Zwiększenie konkurencyjności regionu poprzez wsparcie rozwoju sektorów nowoczesnej gospodarki, a także poprzez stymulowanie innowacyjności.*

Zapewnienie odpowiednich warunków do rozwoju gospodarki opartej na wiedzy i innowacji realizowane jest poprzez następujące Osie Priorytetowe i Działania RPO:

- Działanie 1.1. *Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw,*
- Działanie 1.2. *Dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw,*
- Działanie 1.3. *Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw,* których celem jest zwiększenie zdolności inwestycyjnej w początkowym okresie funkcjonowania mikroprzedsiębiorstw oraz poprawa konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw realizujących innowacyjne projekty na terenie województwa lubelskiego,
- Działanie 1.6. *Badania i nowoczesne technologie w strategicznych dla regionu dziedzinach,* którego celem jest wsparcie procesu transferu nowoczesnych technologii do przedsiębiorstw,
- Działanie 2.2. *Regionalna infrastruktura B+R,* którego celem jest zwiększenie potencjału regionalnych uczelni wyższych i jednostek naukowych w zakresie komercyjnej działalności badawczo-rozwojowej,
- Działanie 2.3. *Wsparcie instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy,* którego celem jest wsparcie instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy poprzez inwestycje i doradztwo,
- Działania 3.1. *Tworzenie terenów inwestycyjnych,* którego celem jest poprawa atrakcyjności inwestycyjnej województwa, a w konsekwencji zwiększenie strumienia napływu kapitału inwestycyjnego zarówno zagranicznego, jak i krajowego,
- Oś Priorytetową IV *Społeczeństwo informacyjne,* którego celem jest wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój lokalnej i regionalnej infrastruktury oraz usług społeczeństwa informacyjnego zgodnie z zasadami otwartości i neutralności technologicznej,
- Działanie 8.1. *Infrastruktura społeczna i dydaktyczna szkół wyższych,*
- Działanie 8.2. *Infrastruktura szkolna i sportowa,*

których celem jest zwiększenie wykorzystania potencjału regionalnych szkół wyższych, poprawa dostępu do bazy dydaktycznej na poziomie wyższym oraz zwiększenie dostępu mieszkańców regionu do infrastruktury edukacyjnej i sportowej,

- Działania 8.3. *Ochrona zdrowia*, którego celem jest poprawa jakości i dostępności do świadczeń udzielanych w zakresie publicznej ochrony zdrowia.

Potwierdzeniem zbieżności pierwszego priorytetu Strategii *Europa 2020* z RPO jest fakt, iż indykatywna wielkość alokacji Programu, która przyczynia się do rozwoju gospodarki opartej na wiedzy i innowacji wynosi **212 191 054,00 EUR** (841 337 529,11 PLN), co stanowi 18,36% alokacji na Program, w tym:

- na obszar priorytetowy *Badania i rozwój, innowacje* oraz na odpowiadającą mu inicjatywę flagową *Unia innowacji* przeznaczonych zostało 91 890 437,00 EUR (364 345 582,71 PLN), co stanowi 7,95% alokacji na Program,
- na obszar priorytetowy *Społeczeństwo informacyjne* oraz na odpowiadającą mu inicjatywę flagową *Europejska Agenda Cyfrowa* przeznaczonych zostało 67 033 638,00 EUR (365 788 374,67 PLN), co stanowi 5,80% alokacji na Program,
- na obszar priorytetowy *Edukacja* oraz na odpowiadającą mu inicjatywę flagową *Młodzież w drodze* przeznaczonych zostało 53 266 979,00 EUR (211 203 571,74 PLN), co stanowi 4,61% alokacji na Program.

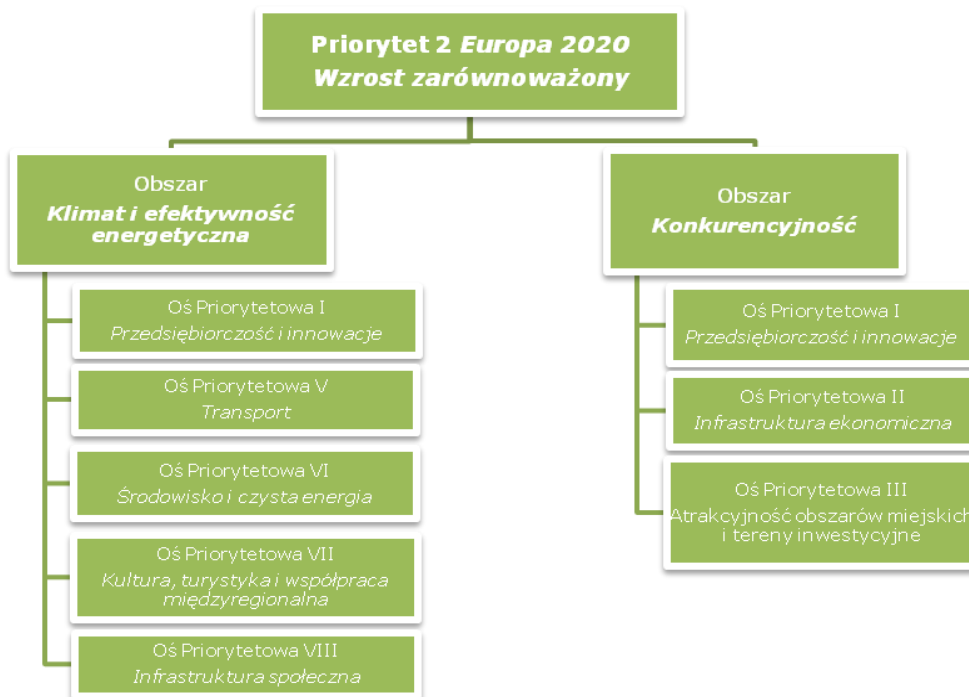
W ramach kategorii interwencji wpisujących się w założenia Priorytetu *Wzrost inteligentny* do końca okresu sprawozdawczego zakontraktowano 174 585 561,98 EUR (692 231 753,25 PLN), co stanowi 82,28% zaplanowanej alokacji. Natomiast wartość wniosków o płatność złożonych przez Beneficjentów w ramach analizowanego priorytetu stanowi 24,88% planu i wyniosła 52 798 769,73 EUR (209 347 121,99 PLN).

2) Priorytet Wzrost zrównoważony

Zrównoważony rozwój oznacza budowanie zrównoważonej i konkurencyjnej gospodarki, wykorzystując technologie przyjazne środowisku, przyspieszając wprowadzanie inteligentnych sieci opartych na technologii ITC, a także wzmacniając przewagę konkurencyjną biznesu, szczególnie sektora produkcji i MŚP, oraz pomagając docenić wartość efektywnego korzystania z zasobów. Cel, wyznaczony przez drugi priorytet Strategii *Europa 2020*, zbieżny z drugim celem szczegółowym RPO, jakim jest *Poprawa warunków inwestowania w województwie z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju*, realizowany jest przez Działania prawie wszystkich Osi Priorytetowych Programu, a mianowicie:

- Oś Priorytetową I *Przedsiębiorczość i innowacje*, której celem jest wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw w regionie,
- Działanie 2.1. *Instrumenty pożyczkowe i poręczeniowe dla przedsiębiorców*, którego celem jest ułatwienie dostępu przedsiębiorstw do zewnętrznych źródeł finansowania,
- Działanie 2.3. *Wsparcie instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy*,
- Działanie 2.4. *Marketing gospodarczy*, którego celem jest promocja gospodarcza województwa lubelskiego,
- Działanie 3.1. *Tworzenie terenów inwestycyjnych*,
- Oś Priorytetową V *Transport*, której celem jest poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej Lubelszczyzny,

- Oś Priorytetową VI *Środowisko i czysta energia*, której celem jest poprawa stanu, zachowanie bioróżnorodności oraz zapobieganie degradacji środowiska naturalnego,
- Działanie 7.1. *Infrastruktura kultury i turystyki*, którego celem jest poprawa atrakcyjności turystycznej regionu oraz zwiększenie dostępności do dóbr kultury,
- Działanie 8.1. *Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych*,
- Działanie 8.2. *Infrastruktura szkolna i sportowa*,
- Działania 8.3. *Ochrona zdrowia*, którego celem jest poprawa jakości i dostępności do świadczeń udzielanych w zakresie publicznej ochrony zdrowia.

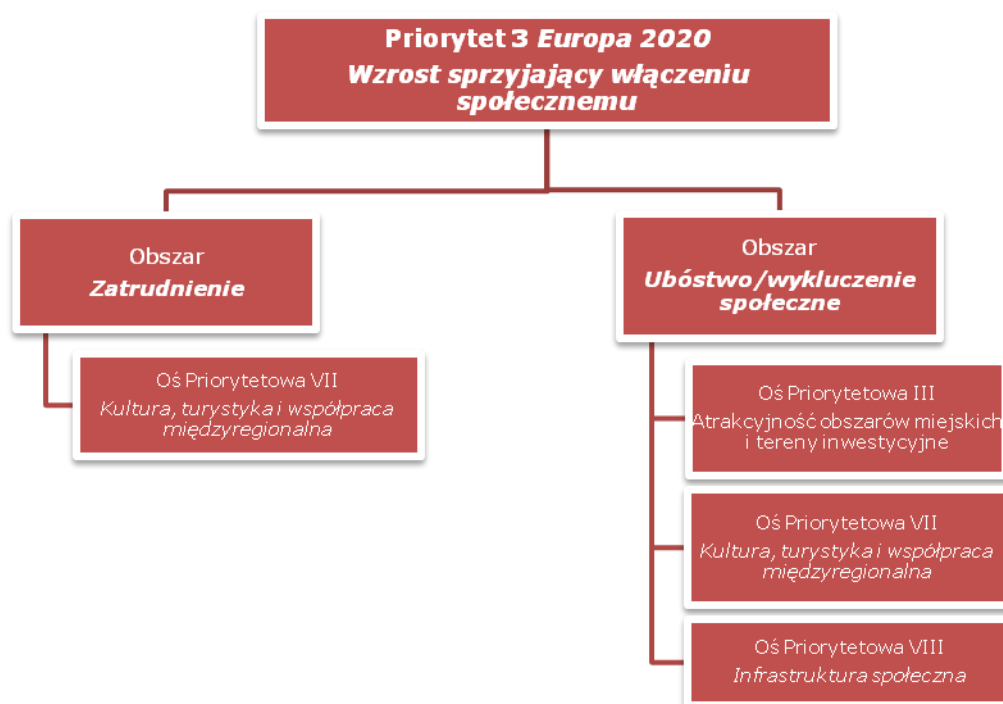
Indykatoryjna wielkość alokacji Programu, która odpowiada Priorytetowi *Wzrost zrównoważony* wynosi **734 582 542,00 EUR** (2 912 619 779,03 PLN), co stanowi 63,55% alokacji na Program, w tym:

- na obszar priorytetowy *Klimat, energia, mobilność* oraz na odpowiadającą mu inicjatywę flagową *Europa efektywniej korzystająca z zasobów* przeznaczonych zostało 448 508 541,00 EUR (1 778 336 365,07 PLN), co stanowi 38,80% alokacji na Program,
- na obszar priorytetowy *Konkurencyjność* oraz na odpowiadającą mu inicjatywę flagową *Polityka przemysłowa w erze globalizacji przeznaczonych* zostało 286 071 001,00 EUR (1 134 283 413,97 PLN), co stanowi 24,75% alokacji na Program.

W ramach kategorii interwencji służących wspieraniu gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej do 31 grudnia 2010 roku zakontraktowano 433 024 152,38 EUR (1 717 654 464,19 PLN), co stanowi 58,97% zaplanowanej alokacji. Natomiast wartość wniosków o płatność złożonych przez Beneficjentów w ramach analizowanego priorytetu wyniosła 192 746 489,21 EUR (764 239 829,71 PLN), co stanowi 26,24% planu.

3) Priorytet Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu

Celem trzeciego Priorytetu Strategii *Europa 2020* jest rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu oznaczający wzmocnienie pozycji obywateli poprzez zapewnienie wysokiego poziomu zatrudnienia, inwestowanie w kwalifikacje, zwalczanie ubóstwa oraz modernizowanie rynków pracy, systemów szkoleń i ochrony socjalnej, aby pomóc ludziom przewidywać zmiany i radzić sobie z nimi oraz móc budować spójne społeczeństwo. Ważne jest również, aby korzyści ze wzrostu gospodarczego rozkładały się równo w całej Unii, w tym w regionach najbardziej oddalonych, zwiększając w ten sposób spójność terytorialną. Cel wyznaczony przez trzeci Priorytet jest zbieżny z trzecim celem szczegółowym Programu - *Zwiększenie atrakcyjności Lubelszczyzny jako miejsca do zamieszkania, pracy i wypoczynku*.

Wśród Działania RPO przyczyniających się do zapewnienia wysokiego poziomu zatrudnienia oraz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej można wyróżnić:

- Działanie 3.2. *Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich*, którego celem jest przywrócenie zdegradowanym obszarom miejskim, w tym przemysłowym i powojskowym funkcji gospodarczych, edukacyjnych, turystycznych, społecznych i kulturalnych, a także zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej regionu oraz poprawa warunków życia mieszkańców,
- Działanie 7.3. *Współpraca międzyregionalna*, którego celem jest stworzenie efektywnych powiązań partnerskich w ramach współpracy międzyregionalnej (w układzie sieciowym i dwustronnym),
- Działanie 8.1. *Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych*,
- Działanie 8.2. *Infrastruktura szkolna i sportowa*.

Indykatywna wielkość alokacji Programu, która przyczynia się do rozwoju gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną wynosi **92 130 147,00 EUR** (365 296 032,86 PLN), co stanowi 7,97% alokacji na Program, w tym:

- na obszar priorytetowy *Zatrudnienie i umiejętności* oraz na odpowiadającą mu inicjatywę flagową *Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia* przeznaczonych zostało 1 155 855,00 EUR (4 582 965,08 PLN), co stanowi 0,10% alokacji na Program,
- na obszar priorytetowy *Walka z ubóstwem* oraz na odpowiadającą mu inicjatywę flagową *Europejski program walki z ubóstwem przeznaczonych* zostało 90 974 292,00 EUR (360 713 067,78 PLN), co stanowi 7,87% alokacji na Program.

W ramach kategorii interwencji wpisujących się w założenia Priorytetu *Wzrost inteligentny* do końca okresu sprawozdawczego zakontraktowano 42 128 036,63 EUR (167 037 665,22 PLN), co stanowi 45,73% zaplanowanej alokacji. Natomiast wartość wniosków o płatność złożonych przez Beneficjentów w ramach analizowanego priorytetu stanowi 9,36% planu i wyniosła 8 625 607,88 EUR (34 200 535,24 PLN).

Przykłady projektów realizujących cele Strategii Europa 2020

Przykład 1.

Priorytet / Obszar priorytetowy EU2020	Priorytet 1 <i>Wzrost inteligentny</i> Obszar priorytetowy <i>Badania i rozwój oraz innowacje</i> Priorytet 2 <i>Wzrost zrównoważony</i> Obszar priorytetowy <i>Konkurencyjność</i>
Oś Priorytetowa, Działanie, Poddziałanie RPO WL	Oś Priorytetowa III <i>Atrakcyjność obszarów miejskich i tereny inwestycyjne</i> Działanie 3.1. <i>Tworzenie terenów inwestycyjnych</i>
Tytuł projektu	Infrastruktura dla strefy ekonomicznej na Felinie w Lublinie
Beneficjent	Miasto Lublin
Data podpisania umowy	2011-02-21 (aneks)
Wartość podpisanej umowy (ogółem)	6 544 935,81 EUR (25 950 670,48 PLN)
Wartość podpisanej umowy (dofinansowanie UE)	4 823 596,14 EUR (19 125 558,71 PLN)
Okres realizacji projektu	od 2009-04-08 do 2010-12-21
Opis projektu, w tym informacja na temat zgodności ze Strategią	Celem głównym projektu było podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Miasta Lublin poprzez kompleksowe przygotowanie terenów inwestycyjnych położonych w dzielnicy Felin w Lublinie stwarzających korzystne warunki do powstawania przedsiębiorstw konkurencyjnych i otwartych na innowacje. Zrealizowany projekt poprzez wyposażenie terenu inwestycyjnego w infrastrukturę umożliwiającą w szczególności podejmowanie i prowadzenie działalności gospodarczej przyczynił się do poprawy atrakcyjności inwestycyjnej Miasta Lublina, a w dłuższej perspektywie całego regionu. Efektem społeczno – gospodarczym projektu (oddziaływaniem projektu) jest zwiększenie spójności społeczno-gospodarczej oraz rozwoju społeczno-gospodarczego regionu poprzez podniesienie jakości życia mieszkańców miasta objętych oddziaływaniem projektu. Realizacja projektu przyczyniła się do: <ul style="list-style-type: none"> – zwiększenia napływu kapitału inwestycyjnego krajowego i zagranicznego, – zacieśniania współpracy lokalnego środowiska akademickiego z lokalnymi przedsiębiorstwami,

- transferu wiedzy na rzecz lokalnej przedsiębiorczości,
- wykreowania nowoczesnych gałęzi gospodarki w regionie, w tym sektora tzw. wysokich technologii, który we współczesnym świecie stanowi lokomotywę postępu gospodarczo-społecznego,
- rozwoju firm wysokich i średnio-wysokich technologii, rozwoju branż stwarzających możliwość kooperacji z przemysłem lotniczym, z logistyką i transportem,
- poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy,
- wprowadzenia nowych funkcji użytkowych uzbrajanych terenów.

Powstanie nowych przedsiębiorstw w obszarze realizacji projektu pozytywnie oddziałuje na sytuację na rynku pracy – generuje nowe miejsca, wpływa na rozwój przedsiębiorczości w regionie poprzez wzmożony popyt na usługi i towary zapewniane przez dostawców i kooperantów powstałych przedsiębiorstw. Rozwój firm w sektorze wysokich i średniowysokich technologii pobudza współpracę środowiska naukowego i biznesu, pozytywnie wpływając na innowacyjność przedsiębiorstw. Działalność nowych przedsiębiorstw produkcyjnych w Lublinie to również szansa nowych powiązań kooperacyjnych dla miejscowych i poza miejscowych przedsiębiorców i dostawców, możliwość powstania klastrów. Dodatkowo nowe inwestycje często lokalizowane są w pobliżu już istniejących dobrze prosperujących zakładów, za producentami wyrobów finalnych często ciągną ich poddostawcy i podwykonawcy, mamy więc do czynienia z efektem „kuli śniegowej”. Odnowienie zdolności produkcyjnych w gospodarce lokalnej oznacza z punktu widzenia analizy ekonomicznej wzrost produkcji sprzedanej lokalnego przemysłu co wzmacnia oczywiście gospodarkę miasta. Oznacza to wzrost konkurencyjności Lublina jako miasta, a także całej jego społeczności na rynku regionalnym i krajowym. Ponadto osiągnięcie założonych rezultatów projektu wpływa na rozwój społeczno-gospodarczy nie tylko miasta Lublin, ale i całego regionu, a także przyczynia się również do wzrostu zainteresowania inwestorów krajowych i zagranicznych wschodnią Polską. Tak zdefiniowane cele i rezultaty projektu wpisują się w założenia zarówno Priorytetu I *Wzrost inteligentny*, jak i Priorytetu II *Wzrost zrównoważony* – wspieranie gospodarki opartej na wiedzy i innowacji oraz efektywnie korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej.

Przykład 2.

Priorytet / Obszar priorytetowy EU2020	Priorytet 1 <i>Wzrost inteligentny</i> Obszar priorytetowy <i>Badania i rozwój oraz innowacje</i> Priorytet 2 <i>Wzrost zrównoważony</i> Obszar priorytetowy <i>Konkurencyjność</i>
Oś Priorytetowa, Działanie, Poddziałanie RPO WL	Oś Priorytetowa I <i>Przedsiębiorczość i innowacje</i> Działanie 1.3. <i>Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw</i>
Tytuł projektu	Uruchomienie nowoczesnej linii produkcyjnej obudów i standów ze stali szlachetnej i aluminium.
Beneficjent	Edbak Sp. z o.o.
Data podpisania umowy	2010-03-26
Wartość podpisanej umowy (ogółem)	842 692,31 EUR (3 341 275,00 PLN)
Wartość podpisanej umowy (dofinansowanie UE)	410 985,18 EUR (1 629 556,25 PLN)
Okres realizacji projektu	od 2010-01-01 do 2011-04-30
Opis projektu, w tym informacja na temat zgodności ze Strategią	<p>Nadrzędnym celem projektu było uruchomienie produkcji linii produktów obudów i standów ze stali szlachetnej i aluminium.</p> <p>Realizacja projektu polegała na dokonaniu zakupu innowacyjnych środków trwałych. Inwestycja ta pozwoliła na uruchomienie nowoczesnej linii produkcyjnej do obróbki metalu, dzięki czemu możliwe będzie wprowadzenie do oferty Edbak Sp. z o.o. następujących nowych produktów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - multimedialny stand reklamowy - wewnętrzny, - multimedialny stand reklamowy - zewnętrzny, - obudowy multimedialne. <p>Prezentowany projekt polegał na wdrożeniu technologii wykrawania metalu polegającej na zastosowaniu całkowicie zautomatyzowanego, kompatybilnego ciągu technologicznego wykorzystującego najnowsze dostępne w branży innowacyjne technologie w zakresie obróbki stali szlachetnej i aluminium.</p> <p>W ramach realizacji projektu zostały wdrożone: innowacja procesowa, polegająca na zmianie stosowanych przez przedsiębiorstwo metod wytwarzania produktów oraz innowacja produktowa, polegającej na wprowadzeniu do oferty nowych pod względem technologicznym produktów z uwagi na fakt, iż cechy nowych produktów oraz przeznaczenie różnią się znacząco od uprzednio wytwarzanych. Wdrożenie innowacji przemawia za uznaniem projektu za spójny z obszarem priorytetowym <i>Badania i rozwój</i> oraz innowacje Priorytetu 1 <i>Strategii Europa 2020 Wzrost inteligentny</i>.</p> <p>Radykalna zmiana procesu technologicznego przyczyniła się do powstania możliwości w zakresie uruchomienia produkcji nowych asortymentów produktowych. Nowe technologie są podstawą do wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstwa produkcyjnego, dzięki czemu projekt wpisuje się w realizację obszaru priorytetowego <i>Konkurencyjność</i> Priorytetu 2 <i>Wzrost zrównoważony</i> - wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej.</p> <p>Firma Edbak Sp. z o.o. została laureatem w trzech kategoriach <i>Konkursu Innowacyjny Przedsiębiorca Województwa Lubelskiego</i>, tj. <i>Dynamicznie rozwijająca się firma</i>, <i>Lider funduszu RPO WL</i> oraz <i>Nagrody specjalnej</i>.</p>

Przykład 3.

Priorytet / Obszar priorytetowy EU2020	Priorytet 2 <i>Wzrost zrównoważony</i> Obszar priorytetowy <i>Klimat, energia, mobilność</i>
Oś Priorytetowa, Działanie, Poddziałanie RPO WL	Oś Priorytetowa VI <i>Środowisko i czysta energia</i> Działanie 6.2. <i>Energia przyjazna środowisku</i>
Tytuł projektu	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń w gminie Biłgoraj poprzez zastosowanie przyjaznej środowisku energii słonecznej
Beneficjent	Gmina Biłgoraj

Data podpisania umowy	2010-08-26 (aneks)
Wartość podpisanej umowy (ogółem)	4 775 000,00 EUR (18 932 875,00 PLN)
Wartość podpisanej umowy (dofinansowanie UE)	4 058 750,00 EUR (16 092 943,74 PLN)
Okres realizacji projektu	2010-2012
Opis projektu, w tym informacja na temat zgodności ze Strategią	<p>Projekt polega na zakupie i montażu zestawów solarnych do przygotowania ciepłej wody użytkowej w budynkach odbiorców indywidualnych i obiektach użyteczności publicznej gminy Biłgoraj. Projekt jest realizowany w 36 miejscowościach gminy Biłgoraj, na 1334 budynkach prywatnych i 29 budynkach użyteczności publicznej.</p> <p>Celem głównym projektu jest poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Biłgoraj przy zachowaniu wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, w tym polityki energetycznej i jednoczesnym zapobieganiu degradacji środowiska naturalnego. Celem bezpośrednim jest pozyskanie i wykorzystanie alternatywnego źródła energii – systemów solarnych. Efektem społeczno – gospodarczym projektu jest wzrost aktywności społeczno – gospodarczej. Realizacja projektu pozwoli w przyszłości na zmniejszenie efektu marginalizacji terenów gminy dzięki wykorzystaniu najnowszych technologii w celu pozyskiwania i wykorzystywania energii odnawialnej, ochronie środowiska naturalnego, umożliwieniu wielofunkcyjnego rozwoju gospodarczego gminy oraz poprawy życia jej mieszkańców. Należy wskazać, iż zadania realizowane w projekcie zgodne są z założeniami obszaru priorytetowego <i>Klimat, energia, mobilność</i> Priorytetu 2 <i>Wzrost zrównoważony</i>, w związku z powyższym realizacja projektu doskonale wpisuje się w cele Strategii Europa 2020.</p> <p>Planowany termin zakończenia realizacji i rozliczenia projektu planowany jest na IV kwartał 2012 roku.</p>
	

Przykład 4.

Priorytet / Obszar priorytetowy EU2020	Priorytet 3 <i>Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu</i> Obszar priorytetowy <i>Zatrudnienie i umiejętności</i>
Oś Priorytetowa, Działanie, Poddziałanie RPO WL	Oś Priorytetowa VII <i>Kultura, turystyka i współpraca międzyregionalna</i> Działanie 7.3. <i>Współpraca międzyregionalna</i>
Tytuł projektu	Ponad granicami – transfer wiedzy i doświadczeń osób w wieku 50+
Beneficjent	Państwowa Wyższa Szkoła im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej
Data podpisania umowy	2010-03-02 (aneks)
Wartość podpisanej umowy (ogółem)	153 353,02 EUR (608 124,01 PLN)
Wartość podpisanej umowy (dofinansowanie UE)	107 361,11 EUR (425 686,79 PLN)
Okres realizacji projektu	od 2010-01-04 do 2011-01-31
Opis projektu, w tym informacja na temat zgodności ze Strategią	Głównym celem projektu było stworzenie warunków dla wzrostu aktywności zawodowej i społecznej generacji 50+ na Lubelszczyźnie, dzięki stworzeniu efektywnych, ponadnarodowych powiązań partnerskich w ramach współpracy między Lubelszczyzną (Polska), a Perthshir (Szkocja). Celem było również złamanie stereotypów panujących na rynku pracy, dotyczących zatrudnienia lub stworzenia własnego miejsca pracy wyłącznie przez ludzi młodych. Projekt zakładał szereg działań dających możliwość uczestnictwa seniorom w zdobywaniu nowej wiedzy i doświadczeń, którymi mogą dzielić się z innymi.

W ramach projektu w dniach 5-14 maja 2010 roku słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku przy PSW w Białej Podlaskiej odwiedziła 18 osobowa grupa Szkotów – słuchaczy UTW w Perth w Szkocji. Goście mieli również okazję uczestniczenia w licznych spotkaniach z władzami uczelni, miasta i regionu. Głównym celem tych spotkań było stworzenie warunków do nawiązania powiązań partnerskich w sferze edukacji, gospodarki, kultury, turystyki i rekreacji pomiędzy Polską i Szkocją, na rzecz wsparcia rozwoju Regionu i miasta. Dodatkowo uświetniły je liczne pokazy, degustacje i występy.

Kolejnym etapem projektu była wizyta słuchaczy białskiego UTW w Szkocji, zaplanowana na przełomie czerwca i lipca 2010 r. Kluczową rolę w pozyskiwaniu wiedzy i wymianie doświadczeń odgrywał partner projektu – Uniwersytet Trzeciego Wieku w Perth w Szkocji. To dzięki wizytom studyjnym realizowanym w obu krajach, seniorzy mieli możliwość poznać się nawzajem i jako naoczni świadkowie obserwować i przenosić ciekawe rozwiązania na własny grunt. W ramach tygodniowej wizyty 22-osobowa grupa z Białej Podlaskiej poznała nie tylko atrakcyjność geograficzną przepięknego kraju, ale również uczestniczyła w spotkaniach z przedstawicielami władz rządu szkockiego m.in. z Panią Roseanną Cunningham – członkiem parlamentu szkockiego, która opowiedziała o strukturze społeczeństwa szkockiego oraz o działaniach związanych z udogodnieniami oferowanymi osobom 50+.

Termin wizyty studyjnej w Szkocji nie został wybrany przypadkowo, ponieważ w terminie tym przypadały główne uroczystości związane z obchodami 800-lecia miasta Perth. Słuchacze partnerskiego UTW w Szkocji zadbali, by nie zabrakło atrakcji, dlatego też niespodzianką był udział w liczącej ponad 1000 członków paradzie sił zbrojnych, weteranów oraz pojazdów wojskowych z okresu II wojny światowej. To była jedna z największych parad tego typu w Wielkiej Brytanii. Wizyta w Szkocji dostarczyła wielu wrażeń, wiedzy i doświadczeń, ponieważ dla wielu seniorów była to pierwsza podróż po Europie. Członkowie Uniwersytetu Trzeciego Wieku z Białej Podlaskiej i Szkocji kontynuowali swoje zainteresowania tematyczne na forach internetowych utworzonej Platformy Wymiany Wiedzy i Doświadczeń (www.utw.pswbp.pl).

Projekt był odpowiedzią na problem niskiej aktywności zawodowej osób starszych i negatywnych konsekwencji, które niosą one zarówno dla samych seniorów, jak i całego społeczeństwa. W związku z powyższym założenia projektu wpisują się w cel obszaru priorytetowego *Zatrudnienie i umiejętności* Priorytetu 3 *Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu* Strategii Europa 2020.

2.1.6.7 Strategia UE dla Regionu Morza Bałtyckiego

Wstęp

Działania realizowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 (RPO WL) w dużej mierze wpisują się w cele i obszary wsparcia przewidziane w *Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego (SUE RMB)*. Z tego też względu Instytucja Zarządzająca RPO WL podjęła działania mające na celu dostosowanie zapisów zawartych w Programie Operacyjnym uzupełniając je o informacje odnoszące się do spójności działań prowadzonych w ramach Programu z priorytetami i kierunkami wyznaczonymi przez SUE RMB. Projekt zmian w Programie zawierający powyższe informacje zostanie przekazany KE w ramach renegotjacji Programu.

W ramach działań w zakresie informacji i promocji w odniesieniu do SUE RMB Instytucja Zarządzająca RPO WL nie organizowała spotkań ani konferencji specjalnie dedykowanych temu zagadnieniu jednakże podjęła działania w celu rozpowszechnienia informacji na temat przedmiotowej Strategii, jakimi było:

- przedstawienie dokumentów i szczegółowych informacji dotyczących SUE RMB oraz stopnia jej realizacji przez RPO WL na posiedzeniu Komitetu Monitorującego RPO WL na posiedzeniu w dniu 22 czerwca 2010 r.,
- utworzenie na stronie internetowej www.rpo.lubelskie.pl zakładki dotyczącej przedmiotowej Strategii, gdzie zawarte zostały informacje na temat samej Strategii, jej zasięgu terytorialnego, głównych założeń i priorytetów oraz realizacji SUE RMB przez RPO WL.

Pomoc techniczna:

Instytucja Zarządzająca RPO WL nie wykorzystywała do tej pory środków z pomocy technicznej dla potrzeb związanych z wdrażaniem *Planu działań Strategii*.

System wdrażania

Na podstawie przeprowadzonej analizy stopnia wdrażania Programu, IZ RPO stoi na stanowisku, iż na obecnym etapie jego realizacji wprowadzanie zmian w systemie realizacji programu jest nieuzasadnione z uwagi na fakt, iż:

- na dzień 31.12.2010 r. w ramach RPO WL zakontraktowano 59,84% alokacji na Program, zaś suma alokacji przeznaczonych na konkursy, projekty systemowe (pomoc techniczna) oraz projekty kluczowe, znajdujące się na Indykatorywnym Wykazie Indywidualnych Projektów Kluczowych, wyniosła 87,65% alokacji.
- większość projektów realizowanych w ramach poszczególnych działań Programu, wpisujących się w priorytetowe kierunki SUE RMB, realizuje założenia Strategii, stąd nie ma konieczności wprowadzania nowych kryteriów wyboru projektów na rzecz realizacji SUE RMB.
- w ramach III – VIII Osi Priorytetowej nabory projektów zostały już zakończone natomiast projekty realizowane w ramach I i II Osi priorytetowej generalnie wpisują się w SUE RMB, stąd również nie ma uzasadnienia zmiana wniosku aplikacyjnego.

System realizacji

Realizowane w ramach RPO WL przedsięwzięcia, wpisują się w trzy priorytety SUE RMB tj.:

I Rejon Morza Bałtyckiego jako obszar zrównoważony,

II Rejon Morza Bałtyckiego jako obszar Dobrobytu,

III Rejon Morza Bałtyckiego jako obszar Dostępny i Atrakcyjny.

Priorytet I Rejon Morza Bałtyckiego jako obszar zrównoważony:

W obszar priorytetowy 2. Zachowanie stref przyrodniczych oraz bioróżnorodności uwzględniając łowiska morskie wpisują się następujące kategorie interwencji:

46 - *Oczyszczanie ścieków,*

51 - *Promowanie bioróżnorodności i ochrony przyrody (w tym NATURA 2000).*

W ramach RPO WL w/w kategorie interwencji realizowane są poprzez Działanie 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska*, którego celem jest poprawa jakości oraz zapobieganie degradacji środowiska poprzez ograniczenie zanieczyszczeń wód i gleby oraz ochrona naturalnych ekosystemów.

W ramach powyższego obszaru podpisano:

- w roku 2010 r. - **22** umowy o wartości ogółem **44 367 518,02 EUR** (175 917 208,96 PLN), w tym dofinansowanie z EFR **28 362 841,07 EUR** (112 458 664,83 PLN);
- od początku wdrażania Programu - **26** umów na wartość ogółem **52 114 787,59 EUR** (206 635 132,81 PLN), w tym dofinansowanie z EFR **33 120 317,24 EUR** (131 322 271,98 PLN).

W obszar priorytetowy 3. Redukcja użytkowania oraz wpływu substancji niebezpiecznych wpisują się następujące kategorie interwencji:

44 - *Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi,*

53 - *Zapobieganie zagrożeniom (w tym opracowanie i wdrażanie planów i instrumentów zapobiegania i zarządzania zagrożeniami naturalnym i technologicznym),*

54 - *Inne działania na rzecz ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom.*

W/w kategorii interwencji realizowane są poprzez Działanie 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska*. W ramach w/w kategorii interwencji podpisano:

- w roku 2010 - **20** umów o wartości ogółem **34 376 818,68 EUR** (136 304 086,05 PLN), w tym dofinansowanie z EFFR **23 899 654,71 EUR** (94 762 130,91 PLN);
- od początku wdrażania Programu - **27** umów o wartości ogółem **40 447 404,40 EUR** (160 373 958,45 PLN), w tym dofinansowanie z EFFR **29 034 230,42 EUR** (115 120 723,60 PLN).

Priorytet II Rejon Morza Bałtyckiego jako obszar Dobrobytu

W obszar priorytetowy 7. Wykorzystanie pełnego potencjału regionu w zakresie badań i innowacji wpisują się następujące kategorie interwencji:

- 02 – *Infrastruktura B + RT (w tym wyposażenie w sprzęt, oprzyrządowanie i szybkie sieci informatyczne łączące ośrodki badawcze) oraz specjalistyczne ośrodki kompetencji technologicznych,*
- 03 – *Transfer technologii i udoskonalanie sieci współpracy między MŚP, między MŚP a innymi przedsiębiorstwami, uczelniami, wszelkiego rodzaju instytucjami na poziomie szkolnictwa pomaturalnego, władzami regionalnymi, ośrodkami badawczymi oraz biegunami naukowymi i technologicznymi (parkami naukowymi i technologicznymi, technopoliami itd.),*
- 04 – *Wsparcie na rzecz rozwoju B+RT, w szczególności w MŚP (w tym dostęp do usług związanych z B+RT w ośrodkach badawczych),*
- 07 – *Inwestycje w przedsiębiorstwa bezpośrednio związane z dziedziną badań i innowacji (innowacyjne technologie, tworzenie przedsiębiorstw przez uczelnie, istniejące ośrodki B+RT i przedsiębiorstwa itp.).*

Kategoria interwencji 02 realizowana jest poprzez Działanie 2.2 *Regionalna infrastruktura B + R*, którego celem jest zwiększenie potencjału regionalnych uczelni wyższych i jednostek naukowych w zakresie komercyjnej działalności badawczo-rozwojowej.

Kategoria interwencji 03 realizowana jest poprzez Działanie 2.3 *Wsparcie instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy*, którego celem jest wsparcie instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy poprzez inwestycje i doradztwo oraz Działanie 1.6 *Badania i nowoczesne technologie w strategicznych dla rejonu dziedzinach*, którego celem jest wsparcie procesu opracowania i transferu nowoczesnych technologii do przedsiębiorstw.

Kategoria interwencji 04 realizowana jest również poprzez Działanie 1.6.

Kategoria interwencji 07 realizowana jest poprzez Działanie 1.1 *Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw*, którego celem jest zwiększenie zdolności inwestycyjnej w początkowym okresie funkcjonowania mikroprzedsiębiorstw realizujących projekty na terenie województwa lubelskiego, Działanie 1.2 *Dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw*, którego celem jest poprawa konkurencyjności mikroprzedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą dłużej niż 2 lata, realizujących innowacyjne projekty inwestycyjne na terenie województwa lubelskiego oraz Działanie 1.3 *Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw*, którego celem jest poprawa konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw realizujących innowacyjne projekty inwestycyjne na terenie województwa lubelskiego.

W ramach powyższego obszaru priorytetowego podpisano:

- w roku 2010 - **222** umowy o wartości ogółem **86 237 505,73 EUR** (341 931 710,21 PLN), w tym dofinansowanie z EFFR **35 993 457,12 EUR** (142 714 057,49 PLN);
- od początku wdrażania Programu - **426** umów o wartości ogółem **146 132 254,24 EUR** (579 414 388,07 PLN), w tym dofinansowanie z EFFR **60 724 747,62 EUR** (240 773 624,31 PLN).

Z tego w ramach:

✓ Działania 1.1 – w roku 2010 - podpisano 6 umów na kwotę dofinansowania 454 253 ,49 EUR (1 801 115,08 PLN), zaś od początku wdrażania Programu - 129 umów na kwotę dofinansowania 7 746 592,89 EUR (30 715 240,81 PLN);

✓ Działania 1.2 – w roku 2010 - podpisano 126 umów na kwotę dofinansowania 13 815 605,60 EUR (54 778 876,19 PLN), zaś od początku wdrażania Programu - 152 umowy na kwotę dofinansowania 17 144 806,79 EUR (67 979 158,94 PLN);

✓ Działania 1.3 – w roku 2010 - podpisano 82 umowy na kwotę dofinansowania 21 262 304,22 EUR (84 305 036,22 PLN), zaś od początku wdrażania Programu - 129 umów na kwotę dofinansowania 35 007 874,50 EUR (138 806 222,41 PLN);

✓ Działania 1.6 – w roku 2010 - podpisano 8 umów na kwotę dofinansowania 461 293,82 EUR (1 829 030,00 PLN), zaś od początku wdrażania Programu - 16 umów na kwotę dofinansowania 825 473,43 EUR (3 273 002,15 PLN).

W obszar priorytetowy 8. Wdrożenie Small Business Act: promocja przedsiębiorczości, wzmocnienie MŚP oraz podniesienie poziomu efektywnego wykorzystania zasobów ludzkich wpisują się następujące kategorie interwencji:

05 – *Usługi w zakresie zaawansowanego wsparcia dla przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw,*

08 – *Inne inwestycje w przedsiębiorstwa,*

09 – *Inne działania mające na celu pobudzanie badań, innowacji i przedsiębiorczości w MŚP.*

Kategoria interwencji 05 realizowana jest poprzez Działanie 1.7 *Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez doradztwo*, którego celem jest wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez ułatwienie dostępu do specjalistycznej pomocy doradczej, Działanie 2.1 *Instrumenty pożyczkowe i poręczeniowe dla przedsiębiorstw*, którego celem jest ułatwienie dostępu przedsiębiorstw do zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji, Działanie 2.4 *Marketing gospodarczy*, którego celem jest promocja gospodarcza województwa lubelskiego oraz Działanie 2.3 *Wsparcie instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy*.

Kategoria interwencji 08 realizowana jest poprzez Działanie 1.1 *Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw*, Działanie 1.2 *Dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw*, Działanie 1.3 *Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw* oraz Działanie 1.5 *Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki*, którego celem jest zwiększenie konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw działających na terenie województwa lubelskiego w sektorze turystyki i rekreacji.

Kategoria interwencji 09 realizowana jest poprzez Działanie 1.6 *Badania i nowoczesne technologie w strategicznych dla regionu dziedzinach*, Działanie 2.3 *Wsparcie instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy* oraz Działanie 3.1 *Tworzenie terenów inwestycyjnych*, którego celem jest poprawa atrakcyjności inwestycyjnej

województwa, a w konsekwencji zwiększenie strumienia napływu kapitału inwestycyjnego zarówno zagranicznego, jak i krajowego.

W ramach powyższego obszaru priorytetowego podpisano:

- w roku 2010 - **254** umowy o wartości ogółem **70 262 323,08 EUR** (278 590 111,03 PLN), w tym dofinansowanie z EFR **31 504 668,79 EUR** (124 916 011,71 PLN);
- od początku wdrażania Programu - **553** umowy o wartości ogółem **207 105 283,72 EUR** (821 172 449,95 PLN), w tym dofinansowanie z EFR **104 073 515,47 EUR** (412 651 488,84 PLN).

Z tego w ramach:

✓ Działania 1.1 – w roku 2010 nie podpisano nowych umów, zaś od początku wdrażania Programu - podpisano 65 umów na kwotę dofinansowania 3 245 057,89 EUR (12 866 654,53 PLN);

✓ Działania 1.2 – w roku 2010 - podpisano 113 umów na kwotę dofinansowania 13 516 689,15 EUR (53 593 672,47 PLN), zaś od początku wdrażania Programu - 219 umów na kwotę dofinansowania 23 174 796,52 EUR (91 888 068,22 PLN);

✓ Działania 1.3 – w roku 2010 - podpisano 48 umów na kwotę dofinansowania 10 193 387,70 EUR (40 416 782,23 PLN), zaś od początku wdrażania Programu - 112 umów na kwotę dofinansowania 22 739 748,95 EUR (90 163 104,57 PLN);

✓ Działania 1.5 – w roku 2010 - podpisano 3 umowy na kwotę dofinansowania 788 387,57 EUR (3 125 956,71 PLN), zaś od początku wdrażania Programu - 29 umów na kwotę dofinansowania 7 695 882,78 EUR (30 514 175,22 PLN);

✓ Działania 1.7 – w roku 2010 - podpisano 67 umów na kwotę dofinansowania 788 622,82 EUR (3 126 889,48 PLN), zaś od początku wdrażania Programu - 82 umowy na kwotę dofinansowania 909 176,83 EUR (3 604 886,13 PLN);

✓ Działania 2.1 – w roku 2010 nie podpisano nowych umów, zaś od początku wdrażania Programu - podpisano 6 umów na kwotę dofinansowania 33 976 788,02 EUR (134 717 964,50 PLN);

✓ Działania 2.3 – w roku 2010 - podpisano 3 umowy na kwotę dofinansowania 106 464,61 EUR (653 278,40 PLN), były to pierwsze podpisane umowy od początku wdrażania Programu;

✓ Działania 2.4 – w roku 2010 - podpisano 18 umów na kwotę dofinansowania 1 968 867,92 EUR (7 806 561,29 PLN), zaś od początku wdrażania Programu - 33 umowy na kwotę dofinansowania 2 837 408,03 EUR (11 250 322,84 PLN);

✓ Działania 3.1 – w roku 2010 - podpisano 2 umowy na kwotę dofinansowania 4 142 249,02 EUR (16 424 017,38 PLN), zaś od początku wdrażania Programu - 4 umowy na kwotę dofinansowania 9 388 191,84 EUR (37 224 180,65 PLN).

Priorytet III Rejon Morza Bałtyckiego jako obszar Dostępny i Atrakcyjny

W obszar priorytetowy 10. Poprawa dostępności, efektywności i bezpieczeństwa rynków energetycznych wpisują się następujące kategorie interwencji:

39 – *Energia odnawialna: wiatrowa,*

40 – *Energia odnawialna: słoneczna,*

41 – *Energia odnawialna: biomasa,*

42 – *Energia odnawialna: hydroelektryczna, geotermiczna i pozostałe,*

43 - *Efektywność energetyczna, produkcja skojarzona (kogeneracja), zarządzanie energią.*

W ramach RPO WL kategorii interwencji 39-43 realizowane są poprzez Działanie 1.4 *Dotacje inwestycyjne w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska oraz w zakresie odnawialnych źródeł energii*, którego celem jest zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw zobowiązanych do dostosowania swojej infrastruktury do wymogów ochrony środowiska oraz spełnienie norm jakości powietrza atmosferycznego poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz wzrost wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii. Cel ten realizowany będzie poprzez budowę i przebudowę infrastruktury oraz zakup urządzeń służących do produkcji energii odnawialnej.

Ponadto kategorii interwencji 39 i 40 realizowane są poprzez Działanie 6.2 *Energia przyjazna środowisku*, którego celem jest zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, zaś kategoria 43 realizowana jest poprzez Działanie 8.1 *Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych*, którego celem jest zwiększenie wykorzystania potencjału regionalnych szkół wyższych, a także poprawa dostępu do bazy dydaktycznej na poziomie wyższym, Działanie 8.2 *Infrastruktura szkolna i sportowa*, którego celem jest podniesienie poziomu kształcenia na wszystkich szczeblach nauczania (z wyłączeniem poziomu wyższego i przedszkolnego) oraz zwiększenie dostępu mieszkańców regionu do infrastruktury edukacyjnej i sportowej oraz Działanie 8.3 *Ochrona zdrowia*, którego celem jest poprawa jakości i dostępności do świadczeń udzielanych w zakresie publicznej ochrony zdrowia.

W ramach powyższego obszaru priorytetowego podpisano:

- w roku 2010 - **9** umów na wartość ogółem **16 612 963,26 EUR** (65 870 399,33 PLN), w tym dofinansowanie z EFR **13 934 868,00 EUR** (55 251 751,62 PLN);
- od początku wdrażania Programu - **10** umów na wartość ogółem **18 115 279,04 EUR** (71 827 081,40 PLN), w tym dofinansowanie z EFR **14 488 882,62 EUR** (57 448 419,59 PLN).

Z tego w ramach:

✓ Działania 1.4 - w roku 2010 nie podpisano nowych umów, zaś od początku wdrażania Programu - podpisano 1 umowę na kwotę dofinansowania 554 014,62 EUR (2 196 667,97 PLN);

✓ Działania 6.2 - w roku 2010 - podpisano 9 umów na kwotę dofinansowania 13 934 868,00 EUR (55 251 751,62 PLN), były to pierwsze podpisane umowy od początku wdrażania Programu.

W obszar priorytetowy 11. Wzmocnienie wewnętrznych i zewnętrznych połączeń transportowych wpisują się następujące kategorie interwencji:

- 16 – *Kolej,*
- 18 – *Tabor kolejowy,*
- 22 – *Drogi krajowe,*
- 23 – *Drogi regionalne/lokalne,*
- 24 – *Ścieżki rowerowe,*
- 25 – *Transport miejski,*
- 26 – *Transport multimodalny,*

28 – *Inteligentne systemy transportu,*
29 – *Porty lotnicze.*

Kategoria interwencji 16 realizowana jest poprzez Działanie 5.4 *Transport kolejowy*, którego celem jest zwiększenie udziału transportu kolejowego w przewozach pasażerskich i towarowych oraz poprzez Działanie 5.5 *Transport lotniczy*, którego celem jest poprawa lotniczej dostępności komunikacyjnej regionu oraz zwiększenie mobilności mieszkańców.

Kategorie interwencji 18 i 26 realizowane są poprzez Działanie 5.4 *Transport kolejowy* natomiast kategoria interwencji 22 realizowana jest poprzez Działanie 5.1 *Regionalny układ transportowy*, którego celem jest poprawa jakości funkcjonowania systemów transportu publicznego oraz zwiększenie mobilności mieszkańców Lubelszczyzny.

Kategoria interwencji 23 realizowana jest poprzez Działanie 5.1 *Regionalny układ transportowy*, Działanie 5.2 *Lokalny układ transportowy*, którego celem jest poprawa jakości i dostępności wewnątrzregionalnych połączeń komunikacyjnych o znaczeniu lokalnym a tym samym podniesienie konkurencyjności województwa lubelskiego i zwiększenia mobilności mieszkańców oraz Działanie 5.5 *Transport lotniczy*.

Kategoria interwencji 24 realizowana jest poprzez Działanie 5.1 *Regionalny układ transportowy*, Działanie 5.2 *Lokalny układ transportowy* oraz Działanie 7.1 *Infrastruktura kultury i turystyki*, którego celem jest poprawa atrakcyjności turystycznej regionu oraz zwiększenie dostępności do dóbr kultury.

Natomiast kategorie interwencji 25 i 28 realizowane są poprzez Działanie 5.3 *Miejski transport publiczny*, którego celem jest poprawa jakości funkcjonowania systemów transportu publicznego oraz zwiększenie mobilności mieszkańców Lubelszczyzny.

Kategoria interwencji 29 realizowana jest poprzez Działanie 5.5 *Transport lotniczy*.

W ramach powyższego obszaru priorytetowego podpisano:

- w roku 2010 - **115** umów na wartość ogółem **208 802 510,99 EUR** (827 901 956,09 PLN), w tym dofinansowanie z EFFR **132 295 799,83 EUR** (524 552 846,32 PLN);
- od początku wdrażania Programu - **142** umowy na wartość ogółem **263 147 097,59 EUR** (1 043 378 241,93 PLN), w tym dofinansowanie z EFFR **164 853 109,96 EUR** (653 642 581,01 PLN).

Z tego w ramach:

✓ Działania 5.1 – w roku 2010 - podpisano 11 umów na kwotę dofinansowania 40 550 630,94 EUR (160 783 251,69 PLN), zaś od początku wdrażania Programu - 12 umów na kwotę dofinansowania 47 531 734,85 EUR (188 463 328,69 PLN);

✓ Działania 5.2 – w roku 2010 - podpisano 85 umów na kwotę dofinansowania 61 928 023,25 EUR (245 544 612,18 PLN), zaś od początku wdrażania Programu - 111 umów na kwotę dofinansowania 87 504 229,48 EUR (346 954 269,87 PLN);

✓ Działania 5.3 – w roku 2010 - podpisano 8 umów na kwotę dofinansowania 17 026 755,20 EUR (67 511 084,38 PLN), były to pierwsze podpisane umowy od początku wdrażania Programu;

✓ Działania 5.4 – w roku 2010 - podpisano 1 umowę na kwotę dofinansowania 3 989 911,73 EUR (15 820 000,00 PLN), była to pierwsza podpisana umowa od początku wdrażania Programu;

✓ Działania 5.5 – w roku 2010 - podpisano 1 umowę na kwotę dofinansowania 349 936,95 EUR (1 387 500,00 PLN), była to pierwsza podpisana umowa od początku wdrażania Programu;

✓ Działania 7.1 – w roku 2010 - podpisano 9 umów na kwotę dofinansowania 8 450 541,76 EUR (33 506 398,07 PLN), były to pierwsze podpisane umowy od początku wdrażania Programu.

W obszar priorytetowy 12. Utrzymanie i wzmocnienie atrakcyjności Regionu Morza Bałtyckiego w szczególności poprzez edukację, turystykę i poziom zdrowotności wpisują się następujące kategorie interwencji:

13 - *Usługi i aplikacje dla obywateli (e-zdrowie, e-administracja, e-edukacja, e-integracja itp.),*

55 – *Promowanie walorów przyrodniczych,*

56 – *Ochrona i waloryzacja dziedzictwa przyrodniczego,*

57 – *Inne wsparcie na rzecz wzmocnienia usług turystycznych,*

75 – *Infrastruktura systemu oświaty,*

76 – *Infrastruktura ochrony zdrowia.*

Kategoria interwencji 13 realizowana jest poprzez Działanie 4.1 *Społeczeństwo informacyjne*, którego celem jest zwiększenie dostępu do szerokopasmowego Internetu oraz wykorzystania technik informacyjnych, Działanie 8.1 *Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych*, którego celem jest zwiększenie wykorzystania potencjału regionalnych szkół wyższych, a także poprawa dostępu do bazy dydaktycznej na poziomie wyższym oraz Działanie 8.2 *Infrastruktura szkolna i sportowa*, którego celem jest podniesienie poziomu kształcenia na wszystkich szczeblach nauczania (z wyłączeniem poziomu wyższego i przedszkolnego) oraz zwiększenie dostępu mieszkańców regionu do infrastruktury edukacyjnej i sportowej.

Kategorie interwencji 55 i 56 realizowane są poprzez Działanie 7.1 *Infrastruktura kultury i turystyki*, którego celem jest poprawa atrakcyjności turystycznej regionu oraz zwiększenie dostępności do dóbr kultury.

Kategoria interwencji 57 realizowana jest poprzez Działanie 1.5 *Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki*, którego celem jest zwiększenie konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw działających na terenie województwa lubelskiego w sektorze turystyki i rekreacji oraz Działanie 7.2 *Promocja kultury i turystyki*, którego celem jest wypromowanie wizerunku Lubelszczyzny jako miejsca o dużej atrakcyjności kulturalnej i turystycznej.

Kategoria interwencji 75 realizowana jest poprzez Działanie 8.1 *Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych* oraz Działanie 8.2 *Infrastruktura szkolna i sportowa* natomiast kategoria interwencji 76 realizowana jest poprzez Działanie 8.3 *Ochrona zdrowia*, którego celem jest poprawa jakości i dostępności do świadczeń udzielanych w zakresie publicznej ochrony zdrowia.

W ramach powyższego obszaru priorytetowego podpisano:

- w roku 2010 – **140** umów na wartość ogółem **153 180 261,16 EUR** (607 359 735,48 PLN), w tym dofinansowanie z EFFR **108 136 656,08 EUR** (428 761 841,34 PLN);
- od początku wdrażania Programu - **198** umów na wartość ogółem **206 456 315,15 EUR** (818 599 289,58 PLN), w tym dofinansowanie z EFFR **129 873 800,48 EUR** (514 949 618,90 PLN).

Z tego w ramach:

✓ Działania 1.5 w roku 2010 – podpisano 20 umów na kwotę dofinansowania 5 411 979,04 EUR (21 458 496,88 PLN), zaś od początku wdrażania Programu - 66 umów na kwotę dofinansowania 18 783 852,31 EUR (74 477 974,41 PLN);

✓ Działania 4.1 – w roku 2010 - podpisano 8 umów na kwotę dofinansowania 4 407 659,06 EUR (17 476 368,17 PLN), były to pierwsze podpisane umowy od początku wdrażania Programu;

✓ Działania 7.1 – w roku 2010 - podpisano 15 umów na kwotę dofinansowania 13 050 482,92 EUR (51 745 164,80 PLN), były to pierwsze podpisane umowy od początku wdrażania Programu;

✓ Działania 7.2 – w roku 2010 - podpisano 12 umów na kwotę dofinansowania 1 575 124,08 EUR (6 245 367,00 PLN), były to pierwsze podpisane umowy od początku wdrażania Programu;

✓ Działania 8.1 – w roku 2010 - podpisano 10 umów na kwotę dofinansowania 29 929 885,81 EUR (118 671 997,22 PLN), były to pierwsze podpisane umowy od początku wdrażania Programu;

✓ Działania 8.2 – w roku 2010 - podpisano 29 umów na kwotę dofinansowania 26 928 367,19 EUR (106 770 975,89 PLN), były to pierwsze podpisane umowy od początku wdrażania Programu;

✓ Działania 8.3 – w roku 2010 - podpisano 46 umów na kwotę dofinansowania 26 833 226,08 EUR (106 393 741,38 PLN), zaś od początku wdrażania Programu - 58 umów na kwotę dofinansowania 35 198 497,20 EUR (139 562 041,41 PLN).

Podsumowując, w ramach umów podpisanych od początku wdrażania Programu, na działania wpisujące się w cele *Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego* przeznaczono **99,55%** środków wykorzystanych na wszystkie podpisane umowy w ramach I – VIII Osi Priorytetowej RPO WL. W I – II Osi Priorytetowej na opisywane działania przeznaczono **71,99%**, zaś w III – VIII Osi Priorytetowej **79,13%** środków.

Z dotychczasowych analiz wynika, iż największym zainteresowaniem wśród beneficjentów I – II Osi Priorytetowej cieszą się kategorie interwencji **07** i **08**, które wpisują się w realizację Priorytetu II *Rejon Morza Bałtyckiego jako obszar Dobrobytu SUE RMB*. Beneficjenci tych osi realizują najwięcej projektów w ramach obszaru priorytetowego **08** *Wdrożenie Small Business Act: promocja przedsiębiorczości, wzmocnienie MŚP oraz podniesienie poziomu efektywnego wykorzystania zasobów ludzkich*, które stanowią **53,07%** wszystkich projektów wpisujących się w SUE RMB w ramach I – II Osi Priorytetowej. Na drugim miejscu znajduje się obszar **07** *Wykorzystanie pełnego potencjału regionu w zakresie badań i innowacji*, którego projekty stanowią **40,88%** wszystkich projektów wpisujących się w realizację SUE RMB w ramach I – II Osi Priorytetowej.

Największy wpływ na realizację Priorytetu III *Rejon Morza Bałtyckiego jako obszar Dostępny i Atrakcyjny* SUE RMB miały projekty realizowane w ramach III – VIII Osi priorytetowej RPO WL (**79,70%** wszystkich projektów Osi III – VIII wpisujących się w realizację SUE RMB). Największym zainteresowaniem wśród beneficjentów tych osi cieszyła się **23** kategoria interwencji. Beneficjenci osi III – VIII realizują najwięcej projektów w ramach obszaru priorytetowego **11** *Wzmocnienie wewnętrznych i zewnętrznych połączeń transportowych*, które stanowią **41,76%** wszystkich projektów wpisujących się w realizację SUE RMB w ramach III – VIII Osi Priorytetowej.

Dodatkowo, **dane ilościowe** zostały zamieszczone w Załączniku VII do sprawozdania w tabeli nr 7a *Wpływ projektów realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007 – 2013 na Strategię UE dla Regionu Morza Bałtyckiego*, tabeli 7b *EFRR a SRMB* oraz na Wykresie *Inwestycje dofinansowane z EFRR wpisujące się w SRMB wg obszarów wsparcia*. Zestawienie zostało opracowane w oparciu o dane wygenerowane z systemu KSI (SIMIK 07-13) – stan na 31.12.2010 r. oraz kategorie interwencji, które zostały przyporządkowane do poszczególnych obszarów priorytetowych.

Wnioski i rekomendacje

Z powyższej analizy wynika, iż realizowane w RPO WL projekty w znacznym stopniu wpisują się w cele *Strategii Unii Europejskiej dla Regionów Morza Bałtyckiego*. Działania podejmowane w ramach I-VIII Osi Priorytetowej RPO WL są spójne z założeniami Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego, jednak ze względu na położenie geograficzne Województwa Lubelskiego, wpisują się jedynie pośrednio w zagadnienia priorytetowe określone w *Planie Działania* stanowiącym załącznik do SUE RMB.

Dodatkowo, w celu skuteczniejszej realizacji Strategii *UE dla Regionu Morza Bałtyckiego*, IZ RPO planuje promowanie przedmiotowej Strategii w swoich materiałach promocyjnych i informacyjnych. Rozważane jest również powołanie specjalnej grupy roboczej, która zajmowałaby się wszelkimi sprawami dotyczącymi SUE, w tym również współpracą z innymi regionami, władzami czy Beneficjentami z innych krajów RMB w tym zakresie.

Projekty

W ramach RPO WL nie są realizowane projekty flagowe zidentyfikowane w *Planie działań SUE RMB*.

Przykłady projektów realizujących obszary priorytetowe SUE RMB

Przykład 1.

Priorytet SRMB	Priorytet II Region Morza Bałtyckiego jako obszar Zrównoważony
Obszar priorytetowy SRMB	Zachowanie stref przyrodniczych oraz bioróżnorodności, uwzględniając łowiska morskie
Projekt flagowy (tak/nie)	NIE
Priorytet, działanie, poddziałanie PO	Oś Priorytetowa VI Środowisko i czysta energia. Działanie 6.1 Ochrona i kształtowanie środowiska

Tytuł projektu	Zachowanie i zwiększanie bioróżnorodności w lasach Nadleśnictwa Tomaszów
Beneficjent	Nadleśnictwo Tomaszów
Lider projektu flagowego (tak/nie)	NIE
Data podpisania umowy	2010-08-26
Wartość podpisanej umowy (ogółem)	104 089,48 EUR (412 714,81 PLN)
Wartość podpisanej umowy (dofinansowanie UE)	79 722,57 EUR (316 100,00 PLN)
Okres realizacji projektu	2010-01-01 - 2010-11-30
Opis projektu, w tym informacja na temat zgodności ze Strategią	CELEM STRATEGICZNYM (NADRZĘDNYM) PROJEKTU JEST: ZACHOWANIE I ZWIĘKSZANIE BIORÓŻNORODNOŚCI W LASACH NADLEŚNICTWA TOMASZÓW. CELEM GŁÓWNYM PROJEKTU JEST: Ochrona i zachowanie in-situ i ex-situ najcenniejszych ekotypów leśnych pod względem biologicznym i genetycznym oraz stworzenie warunków do kształtowania się zbiorowisk roślinnych o charakterze naturalnym i sprzyjających występowaniu rzadkich roślin chronionych, na terenie Nadleśnictwa Tomaszów. Efektem głównym realizacji projektu będzie zachowanie istniejącego stanu różnorodności biologicznej lasów Nadleśnictwa Tomaszów, poczynienie kroku w kierunku naturalizacji siedlisk leśnych, a także rozpoczęcie kolejnego etapu poprawy stanu drzewostanów zniekształconych działalnością człowieka w minionych okresach. Rezultatem projektu będzie 50 ha obszarów, na których zostanie przywrócony właściwy stan ekosystemu. Podjęte prace przyczynią się do przywrócenia właściwego stanu funkcjonowania na 3 rodzajach siedlisk o cechach potencjalnie zbliżonych do naturalnych tj.: Kwaśna buczyna karpacka, Grąd subkontynentalny i Wyżynny mieszany bór jodłowy. Projekt wpisuje się w SUE MB poprzez kategorie interwencji: 51
Zdjęcia lub wizualizacje	

Przykład 2.

Priorytet SRMB	Priorytet II Region Morza Bałtyckiego jako obszar Zrównoważony
Obszar priorytetowy SRMB	Redukcja użytkowania oraz wpływu substancji niebezpiecznych
Projekt flagowy (tak/nie)	NIE

Priorytet, działanie, poddziałanie PO	Oś Priorytetowa VI Środowisko i czysta energia. Działanie 6.1 Ochrona i kształtowanie środowiska
Tytuł projektu	Modernizacja i rozbudowa składowiska odpadów komunalnych we Włodawie w celu utworzenia Zakładu zagospodarowania Odpadów
Beneficjent	Międzygminny Związek Celowy z siedzibą we Włodawie
Lider projektu flagowego (tak/nie)	NIE
Data podpisania umowy	2010-08-03
Wartość podpisanej umowy (ogółem)	4 459 648,92 EUR (17 682 507,98 PLN)
Wartość podpisanej umowy (dofinansowanie UE)	2 123 938,36 EUR (8 421 415,61 PLN)
Okres realizacji projektu	2009-10-01 - 2011-12-30
Opis projektu, w tym informacja na temat zgodności ze Strategią	<p>Realizacja Projektu ma na celu stopniowe rozwiązanie problemów i niedoborów gminy w zakresie podstawowych inwestycji infrastrukturalnych. W wyniku Projektu zrealizowane będą cele ogólne, jak też wynikające z nich cele bezpośrednie. Celami szczegółowymi Projektu są: - poprawa poziomu ochrony środowiska naturalnego poprzez zmniejszenie zanieczyszczeń wód podziemnych i gleb,</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa warunków i wzrost komfortu życia mieszkańców, - promocja gminy jako miejsca oferującego wysoki komfort bytowania i atrakcyjne miejsca wypoczynku oraz aktywnej rekreacji, - zmniejszenie ilości deponowanych odpadów w wyniku wprowadzenia wcześniejszej segregacji z jednoczesnym zwiększeniem ilości odpadów podlegających odzyskowi, - wyeliminowanie możliwości składowania odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych, - przedłużenie żywotności eksploatowanego składowiska, - utrzymanie dotychczasowych miejsc pracy oraz tworzenie nowych. <p>Bezpośrednim efektem realizacji Projektu będzie oddanie do użytku nowego składowiska odpadów o powierzchni 5,96 ha. Realizacja przedmiotowego Projektu pozwoli rozwiązać opisane w poprzednim rozdziale problemy, a tym samym przyczyni się do realizacji celu bezpośredniego i celów ogólnych Projektu, które wpisują się w cel szczegółowy RPO dla województwa lubelskiego jakim jest poprawa warunków inwestowania w województwie z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju. Do celów ogólnych Projektu zalicza się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój i wzrost konkurencyjności sektora MŚP na terenie objętym oddziaływaniem Projektu, - podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej terenów objętych Projektem, - poprawa walorów środowiska naturalnego. <p>Do celów bezpośrednich Projektu należą:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa gospodarki odpadami poprzez: - zwiększenie udziału odpadów segregowanych w ogólnej ilości odpadów; - usuwanie i unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, - likwidacja dzikich wysypisk, - zwiększenie liczby gospodarstw domowych i mieszkańców objętych systemem zbiórki odpadów (w tym przede wszystkim selektywnej). Projekt wpisuje się w SUE MB poprzez kategorie interwencji: 44

Zdjęcia lub wizualizacje

Przykład 3.

Priorytet SRMB	Priorytet II Region Morza Bałtyckiego jako obszar Dobrobytu
Obszar priorytetowy SRMB	Wykorzystanie pełnego potencjału regionu w zakresie badań i innowacji
Projekt flagowy (tak/nie)	NIE
Priorytet, działanie, poddziałanie PO	Oś Priorytetowa I Przedsiębiorczość i innowacje . Działanie 1.6 Badania i nowoczesne technologie w strategicznych dla regionu dziedzinach.
Tytuł projektu	Zakup specjalistycznych usług i urządzeń badawczych w celu opracowania innowacyjnej, proekologicznej technologii produkcji masy papierniczej i uzyskania patentu
Beneficjent	PPH KRYSZTIAN Krystian Klementowicz
Lider projektu flagowego (tak/nie)	NIE
Data podpisania umowy	2010-10-18
Wartość podpisanej umowy (ogółem)	123 046,15 EUR (487 878,00 PLN)
Wartość podpisanej umowy (dofinansowanie UE)	60 010,21 EUR (237 940,50 PLN)
Okres realizacji projektu	2010-07-01 - 2011-09-30

Opis projektu, w tym informacja na temat zgodności ze Strategią

Realizacja przedsięwzięcia polegać będzie na zakupie specjalistycznych usług i urządzeń badawczych, w celu opracowania innowacyjnej, proekologicznej technologii produkcji masy papierniczej i uzyskania patentu. Zakupione elementy posłużą do zmontowania innowacyjnego urządzenia – systemu pilotażowego (stanowiska badawczego). Przy jego pomocy pracownicy naukowcy z Politechniki Lubelskiej przeprowadzą badania w celu opracowania i weryfikacji nowatorskiego procesu przygotowania masy papierniczej metodą dyspersji i odbarwiania. CELEM OGÓLNYM PROJEKTU jest opracowanie innowacyjnej, proekologicznej technologii produkcji masy papierniczej (szybszy, bardziej efektywny i proekologiczny proces) i uzyskanie patentu poprzez zakup specjalistycznych usług od jednostki B+R i urządzeń badawczych. Zakup usługi B+R, urządzeń do budowy stanowiska badawczego i laptopa, umożliwi opracowanie innowacyjnej, proekologicznej technologii oraz wdrożenie w krótkim czasie, opracowanego rozwiązania do praktyki gospodarczej i uzyskanie patentu. Projekt pozwoli na unowocześnienie oferty, wzrost innowacyjności, zwiększenie obrotów i zatrudnienia (w przyszłości), poprawę wyniku finansowego, a tym samym wzrost konkurencyjności oraz znaczące i trwałe umocnienie pozycji przedsiębiorstwa na rynku. Przyczyni się to do realizacji celów działania 1.6, którym jest wsparcie procesu opracowania i transferu nowoczesnych technologii do przedsiębiorstw, co przyczyni się do wzmocnienia współpracy między sferą B+R, a gospodarką w strategicznych dla regionu dziedzinach. W wyniku realizacji projektu w ramach celu ogólnego planowane jest osiągnięcie następujących celów (w tym także jakościowych):

- rozwój współpracy między B+R a firmą
- wzrost nakładów na B+R (wzrost inwestycji w innowacje oparte o prace B+R)
- zbudowanie stanowiska badawczego do prac B+R
- opracowanie innowacyjnej, proekologicznej technologii
- uzyskanie patentu
- wprowadzenie nowych technik pracy w tym ICT
- poszerzenie rynku odbiorców (kraj i zagranica)
- wzrost wielkości sprzedaży i wyniku finansowego
- wzrost zatrudnienia (w wyniku późniejszego wdrożenia opracowanej technologii)

Realizacja celu ogólnego wpisuje się w strategię RPO WL, która zakłada przełamywanie barier rozwojowych, modernizację struktury gospodarczej oraz wzmocnienie spójności gospodarczej i terytorialnej regionu. Projekt wpisuje się w SUE MB poprzez kategorie interwencji: 04

Zdjęcia lub wizualizacje

Przykład 4.

Priorytet SRMB

Priorytet II Region Morza Bałtyckiego jako obszar dobrobytu

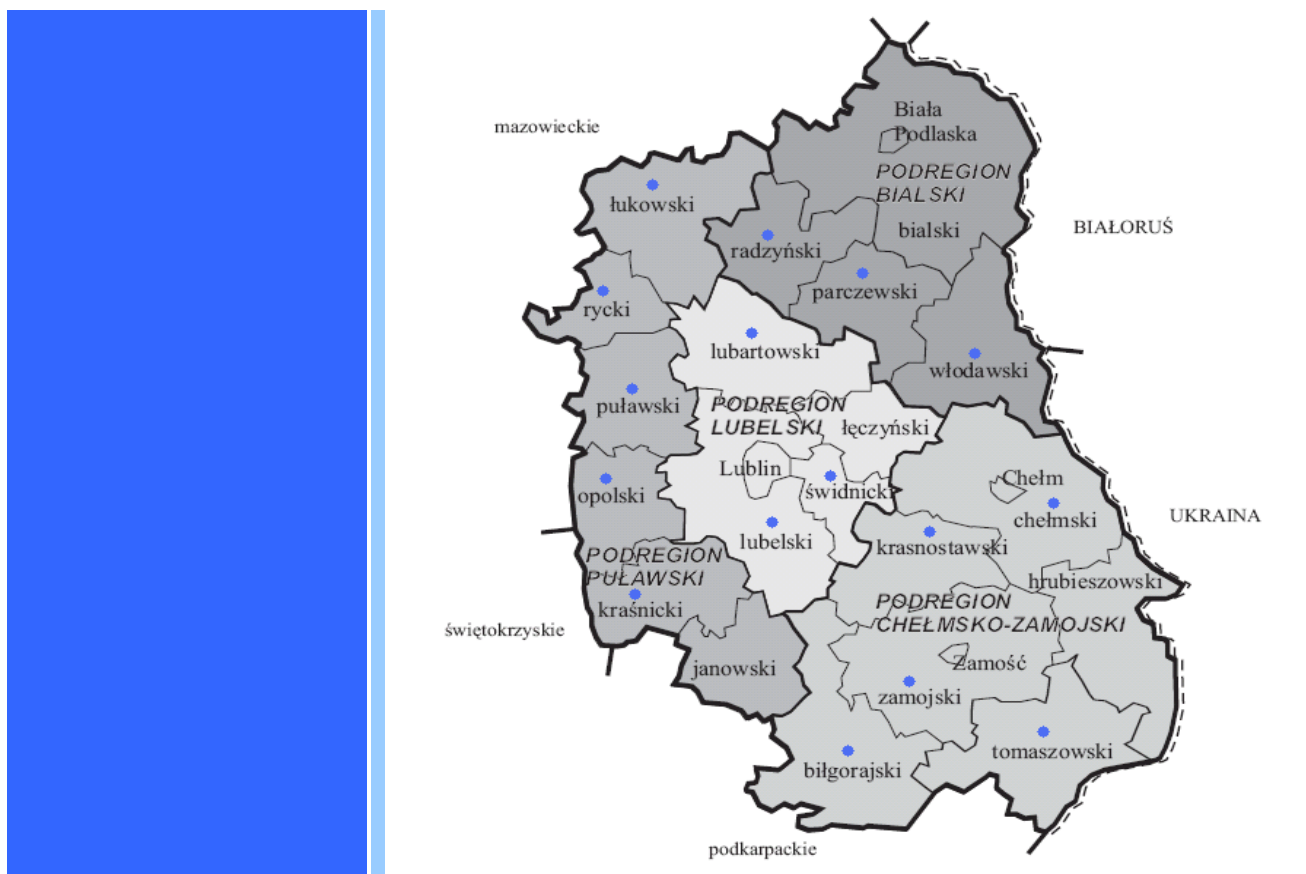
Obszar priorytetowy SRMB	Wdrożenie Small Business Act: promocja przedsiębiorczości, wzmocnienie MŚP oraz podniesienie poziomu efektywnego wykorzystania zasobów ludzkich
Projekt flagowy (tak/nie)	NIE
Priorytet, działanie, poddziałanie PO	Oś Priorytetowa III Atrakcyjność obszarów miejskich i tereny inwestycyjne, Działanie 3.1 Tworzenie terenów inwestycyjnych
Tytuł projektu	Infrastruktura dla strefy ekonomicznej na Felinie w Lublinie
Beneficjent	Gmina Miasto Lublin
Lider projektu flagowego (tak/nie)	NIE
Data podpisania umowy	2010-07-27
Wartość podpisanej umowy (ogółem)	6 544 935,81 EUR (25 950 670,48 PLN)
Wartość podpisanej umowy (dofinansowanie UE)	4 823 596,14 EUR (19 125 558,71 PLN)
Okres realizacji projektu	2009-04-08 - 2010-12-21
Opis projektu, w tym informacja na temat zgodności ze Strategią	Celem głównym projektu jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Miasta Lublin poprzez kompleksowe przygotowanie terenów inwestycyjnych położonych w dzielnicy Felin w Lublinie stwarzających korzystne warunki do powstawania przedsiębiorstw konkurencyjnych i otwartych na innowacje. Tak zdefiniowany cel główny projektu zgodny jest z celem działania 3.1 Tworzenie terenów inwestycyjnych RPO WL 2007-2013 „Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej województwa, a w konsekwencji zwiększenie strumienia napływu kapitału inwestycyjnego zarówno zagranicznego, jaki krajowego”. Zrealizowany projekt poprzez wyposażenie terenu inwestycyjnego w infrastrukturę umożliwiającą w szczególności podejmowanie i prowadzenie działalności gospodarczej przyczyni się do poprawy atrakcyjności inwestycyjnej Miasta Lublina a w dłuższej perspektywie całego regionu. Projekt wpisuje się w SUE MB poprzez kategorie interwencji: 09
Zdjęcia lub wizualizacje	

Przykład 5.

Priorytet SRMB	Priorytet III Region Morza Bałtyckiego jako obszar Dostępny i Atrakcyjny
Obszar priorytetowy SRMB	Poprawa dostępności, efektywności i bezpieczeństwa rynków energetycznych
Projekt flagowy (tak/nie)	NIE
Priorytet, działanie, poddziałanie PO	Oś Priorytetowa VI Środowisko i czysta energia. Działanie 6.2 Energia przyjazna środowisku
Tytuł projektu	Wykorzystanie energii słonecznej szansą na poprawę jakości środowiska w gminie Kłoczew
Beneficjent	Gmina Kłoczew
Lider projektu flagowego (tak/nie)	NIE
Data podpisania umowy	2010-07-02
Wartość podpisanej umowy (ogółem)	1 7124 193,04 EUR (6 836 425,42 PLN)
Wartość podpisanej umowy (dofinansowanie UE)	1 465 564,08 EUR (5 810 961,60 PLN)
Okres realizacji projektu	2010-06-01 - 2011-05-31
Opis projektu, w tym informacja na temat zgodności ze Strategią	Realizacja projektu polegającego na dostawie i montażu kolektorów słonecznych przyczyni się do osiągnięcia następujących celów projektu, określonych w oparciu o przeprowadzoną diagnozę potrzeb i problemów lokalnej społeczności. Celem bezpośrednim projektu jest redukcja od 2011 r. emisji gazów cieplarnianych, w tym dwutlenku węgla o 725 699 kg rocznie na terenie Gminy Kłoczew. Realizacja projektu bezpośrednio przyczyni się do zmniejszenia w gminie Kłoczew tzw. niskiej emisji, czyli szkodliwych substancji przedostających się do atmosfery w wyniku użytkowania urządzeń i instalacji grzewczych przez mieszkalnictwo indywidualne. Kolektory słoneczne są najmniej uciążliwe dla środowiska oraz nie podlegają też żadnym ograniczeniom środowiskowym. Ogromną zaletą energii słonecznej jest brak negatywnych konsekwencji dla środowiska podczas eksploatacji. Projekt wpisuje się w SUE MB poprzez kategorie interwencji: 40
Zdjęcia lub wizualizacje	

Przykład 6.

Priorytet SRMB	Priorytet III Region Morza Bałtyckiego jako obszar Dostępny i Atrakcyjny
Obszar priorytetowy SRMB	Wzmocnienie wewnętrznych i zewnętrznych połączeń transportowych
Projekt flagowy (tak/nie)	NIE
Priorytet, działanie, poddziałanie PO	Oś Priorytetowa V Transport, Działanie 5.2 Lokalny układ transportowy
Tytuł projektu	Poprawa wewnętrznej spójności komunikacyjnej województwa lubelskiego poprzez budowę i przebudowę dróg powiatowych zwiększających dostępność do dróg krajowych i wojewódzkich
Beneficjent	Powiat Lubelski
Lider projektu flagowego (tak/nie)	NIE
Data podpisania umowy	2010-10-15
Wartość podpisanej umowy (ogółem)	44 533 047,98 EUR (176 573 535,23 PLN)
Wartość podpisanej umowy (dofinansowanie UE)	33 190 416,14 EUR (131 600 000,00 PLN)
Okres realizacji projektu	2010-07-06 - 2011-12-31
Opis projektu, w tym informacja na temat zgodności ze Strategią	Planowany projekt „Poprawa wewnętrznej spójności komunikacyjnej województwa lubelskiego poprzez budowę i przebudowę dróg powiatowych zwiększających dostępność do dróg krajowych i wojewódzkich” jest odpowiedzią na istotne problemy dotyczące Wnioskodawcy i Partnerów oraz Beneficjentów pośrednich, w tym zidentyfikowany problem kluczowy. Celem bezpośrednim projektu, spójnym z celem Działania 5.2. Lokalny układ transportowy Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego 2007-2013 jest poprawa jakości i dostępności wewnątrzregionalnych połączeń komunikacyjnych o znaczeniu lokalnym, a tym samym podniesienie konkurencyjności województwa lubelskiego i zwiększenie mobilności mieszkańców. Inwestycja zabezpiecza kluczowe dla obszaru objętego projektem powiązania z drogami krajowymi oraz wojewódzkimi. Projekt wpisuje się w SUE MB poprzez kategorie interwencji: 23
Zdjęcia lub wizualizacje	Powiaty, w których realizowany jest projekt

Przykład 7.

Priorytet SRMB	Priorytet III Region Morza Bałtyckiego jako obszar Dostępny i Atrakcyjny
Obszar priorytetowy SRMB	Utrzymanie i wzmocnienie atrakcyjności Regionu Morza Bałtyckiego w szczególności poprzez edukację, turystykę i poziom zdrowotności
Projekt flagowy (tak/nie)	NIE
Priorytet, działanie, poddziałanie PO	Oś Priorytetowa VIII Infrastruktura społeczna. Działanie 8.1 Infrastruktura społeczna i dydaktyczna szkół wyższych
Tytuł projektu	Centrum Transferu Wiedzy KUL
Beneficjent	Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
Lider projektu flagowego (tak/nie)	NIE
Data podpisania umowy	2010-09-28
Wartość podpisanej umowy (ogółem)	5 044 135,44 EUR (19 999 997,00 PLN)
Wartość podpisanej umowy (dofinansowanie UE)	3 783 101,58 EUR (14 999 997,75 PLN)
Okres realizacji projektu	2010-06-26 - 2012-12-31

Opis projektu, w tym informacja na temat zgodności ze Strategią

Celem ogólnym projektu jest poprawa dostępności do infrastruktury o charakterze społecznym oraz tworzenie warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego w zakresie edukacji na poziomie szkół wyższych na rzecz osób zamieszkujących region Lubelszczyzny. Celem bezpośrednim jest wzmocnienie roli Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w rozwoju nowoczesnego społeczeństwa i zasobów ludzkich dostosowanych do wymogów gospodarki opartej na wiedzy, sprzyjającemu procesowi podnoszenia konkurencyjności Lubelszczyzny prowadzącym do szybszego wzrostu gospodarczego oraz zwiększenia zatrudnienia poprzez podniesienie warunków życia mieszkańców regionu w zakresie poprawy dostępu do infrastruktury edukacyjnej. Dzięki realizacji Projektu powstanie obiekt dydaktyczny służący całej społeczności akademickiej KUL. Poprawie ulegnie wiele istotnych elementów infrastruktury, wśród których najważniejsze to:

- zwiększenie liczby sal wykładowych i audytoryjnych,
- zwiększenie powierzchni sal wykładowych i audytoryjnych,
- poprawa dostępu do infrastruktury szkół wyższych dla osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby wyposażenia multimedialnego służącego prowadzeniu zajęć z wykorzystaniem najnowszych technik przekazu. W ramach rozszerzenia oferty studiów wyższych przez KUL zostaną uruchomione nowe specjalizacje:
 - specjalistyczne studia lingwistyczne dla niewidomych,
 - stosunki międzynarodowe,
 - fizjoterapia,
 - planowanie przestrzenne.

Poprzez zwiększenie powierzchni infrastruktury naukowo-dydaktycznej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, podstawowym i bezpośrednim efektem realizacji Projektu będzie podniesienie poziomu i jakości kształcenia na poziomie studiów wyższych oraz zwiększenie dostępności mieszkańców regionu do infrastruktury edukacyjnej. Projekt wpisuje się w SUE MB poprzez kategorie interwencji: 75

Zdjęcia lub wizualizacje

2.2 INFORMACJE NA TEMAT ZGODNOŚCI Z PRAWEM WSPÓLNOTOWYM

IZ RPO zapewnia, iż na każdym etapie realizacji Programu przestrzegane są zasady poszczególnych polityk wspólnotowych. Pracownicy IZ RPO powzięli wszelkie możliwe środki zapewniające przestrzeganie polityk wspólnotowych.

Na etapie oceny projektu, mechanizmem służącym zagwarantowaniu zgodności realizowanych operacji z prawem wspólnotowym jest m.in. przyjęty system oceny projektów. Już na etapie oceny formalnej, dokonywanej w oparciu o kryteria brzegowe, weryfikowana jest zgodność projektu z horyzontalnymi politykami Wspólnoty, w tym w szczególności z politykami w zakresie: konkurencji, zamówień publicznych, środowiska, równego traktowania kobiet i mężczyzn oraz społeczeństwa informacyjnego. Do dalszej oceny kierowane są wyłącznie wnioski, które wykazują zgodność z przedmiotowymi politykami. W przypadku stwierdzenia negatywnego wpływu projektu na którąkolwiek z polityk horyzontalnych wniosek jest odrzucany (w 2010 r. nie stwierdzono podczas oceny formalnej dokonywanej w oparciu o kryteria brzegowe niezgodności projektów z zasadami polityk horyzontalnych). System wyboru projektów w ramach III-VIII Osi Priorytetowej RPO WL gwarantuje dofinansowanie tych przedsięwzięć, których realizacja nie przyczynia się do dyskryminacji żadnej spośród grup defaworyzowanych. Przyjęte przez KM RPO kryteria oceny merytorycznej i strategicznej promują te projekty, które przyczyniają się do eliminacji/niwelowania istniejących w życiu grup defaworyzowanych barier fizycznych, finansowych, socjalnych, psychologicznych (przykłady zastosowanych rozwiązań w przedmiotowym zakresie podane zostały poniżej, w podpunkcie 2.2.1. *Zasada równości szans*). Dodatkowo należy wskazać, iż przyjęty w ramach III-VIII Osi Priorytetowej RPO WL system wyboru projektów premiuje te projekty, które mają pozytywny wpływ na realizację polityk horyzontalnych (pozytywny wpływ na przedmiotowe polityki jest premiowany przyznaniem dodatkowych punktów).

Zgodnie z art. 67 ust 2 lit. f *Rozporządzenia nr 1083/2006* w okresie sprawozdawczym nie wystąpiły problemy systemowe związane z przestrzeganiem prawa wspólnotowego podczas realizacji Osi Priorytetowych III-VIII RPO WL. Pracownicy IZ RPO powzięli wszelkie możliwe środki zapewniające przestrzeganie polityk wspólnotowych. W projektach będących w trakcie realizacji zasady polityk wspólnotowych były przestrzegane: zgodność projektów energetycznych z dyrektywą 2003/55, zgodność z dyrektywą środowiskową, pomocą publiczną. Zachowana była zasada równości szans (płci), partnerstwa na etapie realizacji projektów i rozliczania wydatków beneficjentów, nie wystąpiły działania przyczyniające się do dyskryminacji grup defaworyzowanych. Wystąpiło jedynie 8 nieprawidłowości dotyczących naruszenia przepisów ustawy prawa zamówień publicznych (zostały one opisane poniżej w podpunkcie *Przestrzeganie zasad prawa wspólnotowego w zakresie zamówień publicznych*).

W zakresie działań informacyjnych i promocyjnych zachowywane były zasady i polityki wspólnotowe np. rekrutacja na organizowane przez IZ RPO oraz IP II szkolenia dla Beneficjentów przebiegała zgodnie z zasadą równości płci w dostępie do usług szkoleniowych. Listy uczestników poszczególnych szkoleń tworzone były z zachowaniem polityki równości kobiet i mężczyzn.

Również Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości, wdrażająca dwie pierwsze Osi Priorytetowe RPO WL, w roku sprawozdawczym 2010 podjęła wszelkie odpowiednie

środki zapewniające przestrzeganie polityk wspólnotowych tj.: polityki ochrony środowiska, prawa zamówień publicznych, polityki równych szans (zatrudnienia), polityki społeczeństwa informacyjnego podczas:

- weryfikacji wniosków o dofinansowanie;
- kontroli systemowych, podczas których wypełniane były listy sprawdzające, zawierające odpowiednie pytania dotyczące przestrzegania zasad krajowych i wspólnotowych;
- kontroli projektów, w tym weryfikacji wniosków o płatność i kontroli na miejscu realizacji projektu, podczas których wypełniane były listy sprawdzające uwzględniające pytania dotyczące przestrzegania zasad krajowych i wspólnotowych – dzięki rozbudowanej części wniosku Beneficjenta o płatność dot. sprawozdawczości są oceniane i analizowane efekty rzeczowe projektu pod względem zgodności z politykami krajowymi i wspólnotowymi;
- sporządzania sprawozdań z realizacji I i II Osi Priorytetowej, które zawierają odpowiednie części odnoszące się do sposobu przestrzegania zasad/polityk krajowych i wspólnotowych.

Instytucja Zarządzająca RPO WL zapewnia realizację działań kontrolnych służących m.in. zapewnieniu przestrzegania polityk wspólnotowych. Realizowane są dwa typy kontroli w systemie wdrażania Programu:

- a. kontrola systemowa;
- b. kontrola projektów.

Kontrola systemowa, przeprowadzana przez Instytucję Zarządzającą RPO WL dotyczy weryfikacji zadań realizowanych w Instytucji Pośredniczącej II stopnia. Ma ona na celu zapewnienie, że wszystkie delegowane funkcje są realizowane w odpowiedni sposób, a system zarządzania i kontroli RPO WL funkcjonuje prawidłowo, efektywnie i zgodnie z prawem. Kontrola systemowa obejmuje kontrolę dokumentacji oraz kontrolę na miejscu.

Kontrola projektów polega na sprawdzeniu dostarczania współfinansowanych dostaw, robót budowlanych, usług w ramach projektów, faktyczności poniesienia wydatków oraz ich zgodności z odpowiednimi zasadami wspólnotowymi i krajowymi. Kontrola projektów obejmuje kontrolę dokumentacji oraz kontrolę projektów na miejscu.

W ramach kontroli projektów przeprowadzane są również kontrole krzyżowe mające na celu wykrywanie i eliminowanie podwójnego finansowania wydatków. Kontrole prowadzone są przede wszystkim w oparciu o sporządzony Roczny Plan Kontroli (RPK) – kontrole planowe. W razie konieczności, prowadzone są również kontrole doraźne, nie ujęte w Rocznym Planie Kontroli (RPK).

Przyjęta metodologia doboru próby do kontroli projektów na miejscu zapewnia odpowiednią wielkość próby oraz uwzględnia poziom ryzyka charakterystyczny dla różnych typów Beneficjentów i projektów. Przy corocznym opracowaniu metodologii doboru próby, brana jest pod uwagę efektywność metodologii z roku ubiegłego, którego dotyczy RPK oraz wyniki kontroli. Celem zapewnienia, że kontrolą zostaną objęte projekty o odpowiednim stopniu zaawansowania IZ RPO wprowadziła, jako warunek konieczny do rozpoczęcia kontroli, złożenie przez Beneficjenta wniosku o płatność służącego celom rozliczeniowym potwierdzającym poniesienie wydatków.

W toku kontroli sprawdzeniu podlega faktyczny postęp rzeczowy i finansowy, stwierdzony na miejscu realizacji projektu oraz dokumenty związane z jego realizacją, poświadczające faktyczne poniesienie wydatków oraz czy wydatki zostały poniesione zgodnie z zasadami krajowymi i wspólnotowymi.

Mechanizmy służące zagwarantowaniu zgodności realizowanych operacji z prawem wspólnotowym

- Opis przestrzegania **zasady równości szans**: opis ten został zamieszczony w punkcie 2.2.1
- *Przestrzeganie zasad prawa wspólnotowego w **zakresie ochrony środowiska***: Zapewnienie zgodności przedsięwzięć z prawem wspólnotowym w zakresie ochrony środowiska, odbywa się na etapie weryfikacji formalnej projektów ubiegających się o dofinansowanie w ramach RPO WL oraz poprzez podjęcie działań wspomagających beneficjentów.

Weryfikacja projektów w zakresie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko (OOŚ)

Weryfikacja prawidłowości postępowania w sprawie OOŚ odbywa się zgodnie z procedurą oceny wniosków zarówno na etapie oceny formalnej oraz na etapie weryfikacji dokumentów przed podpisaniem umowy. Już na etapie oceny formalnej, dokonywanej w oparciu o kryteria brzegowe, weryfikowana jest zgodność projektu z horyzontalnymi politykami Wspólnoty, w tym w szczególności z politykami w zakresie środowiska. Do dalszej oceny kierowane są wyłącznie wnioski, które wykazują zgodność w przedmiotowymi politykami. W przypadku stwierdzenia negatywnego wpływu projektu na którąkolwiek z polityk horyzontalnych wniosek jest odrzucany. Projekty, których realizacja jest zgodna z politykami horyzontalnymi, w tym z polityką z zakresu ochrony środowiska, podlegają ocenie formalnej dokonywanej w oparciu o kryteria poprawności. Na tym etapie, weryfikacja prawidłowości postępowania w sprawie OOŚ dokonywana jest przez pracowników Oddziału Oceny Projektów, w tym menedżera ds. środowiska, na podstawie listy sprawdzającej zgodnej z listą sprawdzającą rekomendowaną w załączniku III „Wytycznych w zakresie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych” z dnia 5 maja 2009 r. Procedura oceny wniosków oraz lista sprawdzająca zawarta jest w Instrukcji Wykonawczej IZ RPO.

Zgodnie z regulaminem konkursów na realizację projektów w ramach poszczególnych Osi Priorytetowych RPO WL, Beneficjent zobowiązany jest zamieścić we wniosku:

- a. Formularz do wniosku o dofinansowanie w zakresie OOŚ,
- b. Zaświadczenie organu odpowiedzialnego za monitorowanie obszarów sieci Natura 2000,
- c. Dokumentację z postępowania w sprawie OOŚ,
- d. Oświadczenie o dostosowaniu projektu do wymagań prawa unijnego w zakresie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko,
- e. Oświadczenie o zgodności projektu z wymaganiami prawa unijnego w zakresie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko.

W ramach dokumentacji z postępowania w sprawie OOŚ (pkt. c), Beneficjent zobligowany jest do przedstawienia następujących dokumentów:

- Postanowienie o obowiązku (lub braku obowiązku) sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko planowanego przedsięwzięcia oraz o jego zakresie -

wraz z opiniami właściwych organów (*postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko wszczęte przed 15 listopada 2008 r.*).

- Postanowienie w sprawie potrzeby/braku potrzeby przeprowadzenia OOŚ (*postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko wszczęte po 15 listopada 2008 r.*).
- Streszczenie raportu o oddziaływaniu na środowisko w języku niespecjalistycznym lub raport OOŚ (jeśli dotyczy).
- Dokumenty potwierdzające udział społeczeństwa w postępowaniu, wyniki konsultacji społecznych (jeśli dotyczy).
- Uzyskane w toku postępowania opinie i uzgodnienia (w tym w zakresie dotyczącym obszarów Natura 2000 – *jeśli dotyczy, dla postępowań wszczętych przed 15 listopada 2008 r.*).
- Postanowienie uzgadniające wydane przez RDOŚ przed uzyskaniem jednej z decyzji inwestycyjnych (*jeśli przeprowadzono ocenę oddziaływania przedsięwzięcia na wyznaczone lub potencjalne obszary Natura 2000, po 15 listopada 2008 r.*).
- Dokumentacja świadcząca o postępowaniu dotyczącym transgranicznego oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na środowisko (jeśli dotyczy).
- Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach.
- Pozwolenie na budowę lub inna z decyzji administracyjnych kończących proces inwestycyjny.

W przypadku strategicznych ocen oddziaływania na środowisko dla planów, programów i strategii mających wpływ na realizację RPO zgodnie z punktem 3.3. Formularza do wniosku w zakresie OOŚ, Beneficjent jest zobowiązany wskazać link do powyższych dokumentów objętych stosowaniem dyrektywy 2001/42/WE w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

Prowadzona według opisanej procedury weryfikacja złożonych dokumentów zapewnia zgodność przedsięwzięć realizowanych w ramach RPO WL z *Wytycznymi w zakresie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych* z dnia 3 czerwca 2008 r. oraz z dnia 5 maja 2009 r. Powyższa procedura dotyczy również projektów kluczowych.

Ponadto, zgodnie z zapisami *Instrukcji Wykonawczej* przesłanką do odmowy podpisania umowy/podjęcia uchwały o dofinansowanie projektu z beneficjentem, jest przeprowadzenie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko bez uwzględnienia zasady pierwszeństwa prawa wspólnotowego oraz obowiązku prowsólnotowej wykładni przepisów prawa krajowego.

W celu ułatwienia Beneficjentom korzystania z informacji niezbędnych do przygotowania dokumentacji OOŚ utworzono na stronie internetowej RPO WL zakładkę Ocena oddziaływania na środowisko. W zakładce zamieszczone są regulacje krajowe oraz regulacje Komisji Europejskiej w zakresie OOŚ, formularze z zakresu OOŚ, wytyczne MRR oraz KE, informacje dotyczące obszarów Natura 2000 oraz stanowiska i interpretacje dotyczące tematyki zakładki <http://www.rpo.lubelskie.pl/front/page/get/345>).

Należy dodatkowo podkreślić że Beneficjenci, w ramach licznych spotkań mają możliwość konsultacji dokumentacji OOŚ w ramach wniosku ubiegającego się o dofinansowanie.

W roku sprawozdawczym 2010, w ocenie i wyborze projektów do dofinansowania w ramach RPO WL na lata 2007-2013, nie stwierdzono naruszeń w przestrzeganiu prawa wspólnotowego z zakresu ochrony środowiska.

- *Przestrzeganie zasad prawa wspólnotowego w zakresie **pomocy publicznej**:*

Wszelkie działania realizowane w ramach RPO WL muszą być zgodne z przepisami w zakresie pomocy publicznej. Należy wskazać, iż już na etapie programowania działań możliwych do realizacji w ramach RPO WL, IZ RPO projektowała działania tak, by były one zgodne z przepisami dot. udzielania pomocy publicznej w ramach regionalnych programów operacyjnych. W przypadku braku uregulowań, IZ RPO programowała działania tak, by typ planowanych projektów oraz charakter beneficjentów gwarantowały, aby dane Działanie było Działaniem nie objętym pomocą publiczną. Szczegółowy wykaz Działań podlegającym pomocy publicznej został wskazany w załączniku nr 6 do *Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych RPO WL – Uszczegółowieniu Programu (URPO)*. Wejście w życie stosownych uregulowań dotyczących realizacji projektów objętych pomocą publiczną bądź też ich aktualizacja pociągały za sobą aktualizację dokumentów programowych RPO WL. Jako przykład należy podać Działanie 3.2 *Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich*. Obowiązki uregulowań prawnych dot. udzielania pomocy publicznej w ramach ww. Działania (*Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy na rewitalizację w ramach regionalnych programów operacyjnych* weszło w życie dnia 16 lipca 2010 r.) wymagało od IZ RPO dokonania zmiany zapisów dokumentów programowych, tj. *Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych RPO WL*, *Wytycznych dotyczących kwalifikowania wydatków w ramach RPO WL na lata 2007-2013* *Podręcznika kwalifikowania* (zmiany przedmiotowych dokumentów zostały dokonane w dniach 14 września 2010 r. – zmiana zapisów URPO oraz 21 września 2010 r. – zmiana zapisów *Wytycznych dotyczących kwalifikowania wydatków w ramach RPO WL na lata 2007-2013*). Dodatkowo, programując działania przewidziane do realizacji RPO WL, Instytucja Zarządzająca bierze pod uwagę wszelkie obowiązki nałożone decyzjami Komisji Europejskiej dotyczące udzielania pomocy publicznej. Jako przykład należy podać Działanie 3.2 *Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich* RPO WL. Szczególne zasady udzielania wsparcia kinom w ramach ww. Działania zostały określone w decyzji Komisji Europejskiej w zakresie przestrzegania szczególnych zasad udzielania pomocy publicznej dla kin (sprawa N470/2008 – Pomoc na działania rewitalizacyjne w obszarach zdegradowanych w Polsce). Mając na uwadze zapisy przedmiotowej decyzji, IZ RPO WL dokonała stosowanych zmian zapisów kryteriów wyboru projektów w ramach III-VIII Osi Priorytetowej (zmiana z dnia 7 września 2010 r.) oraz *Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych RPO WL* (zmiana z dnia 14 września 2010 r.), tak by operacje finansowane w ramach Programu były zgodne z zapisami przedmiotowej decyzji.

Należy ponadto wskazać, iż zapisy regulaminów konkursów ogłaszanych w ramach RPO WL są opracowywane tak, by działania realizowane w ramach Programu gwarantowały zgodność operacji z prawem wspólnotowym w zakresie pomocy publicznej.

Mechanizmem gwarantującym zgodność realizowanych w ramach RPO WL z prawem wspólnotowym w zakresie pomocy publicznej jest także system oceny i wyboru projektów funkcjonujący w ramach Programu, umożliwiający wyłącznie wybór projektów zgodnych z niniejszym prawem. W przypadku, gdy istnieje możliwość wystąpienia w projekcie pomocy publicznej, podlega on ocenie przez menedżera ds. pomocy publicznej. Przedmiotowa ocena dokonywana jest w ramach oceny formalnej projektu w oparciu o kryteria brzegowe. Weryfikowane jest, czy w przypadku inwestycji objętych schematem

pomocy publicznej wnioski dotyczy nowej inwestycji (przedmiotowe kryterium nie dotyczy Działania 3.2, w ramach którego pomoc udzielana projektom objętym schematem pomocy publicznej może być udzielana jako regionalna pomoc inwestycyjna, pomoc na wspieranie kultury i dziedzictwa kulturowego bądź też jako pomoc na modernizację wielorodzinnych budynków mieszkalnych) oraz czy w przypadku projektów objętych odpowiednim schematem pomocy publicznej dotyczących wsparcia kin, realizacja projektu jest zgodna z zasadami określonymi w decyzji Komisji Europejskiej w przedmiotowym zakresie. W przypadku stwierdzenia braku zgodności projektu z przepisami wspólnotowymi w zakresie pomocy publicznej, tj. w przypadku stwierdzenia niespełniania warunków określonych w ramach kryteriów brzegowych, wniosek jest odrzucany. Należy ponadto wskazać, iż na etapie oceny formalnej (dokonywanej w oparciu o kryteria poprawności), w przypadku projektów podlegającym zasadom pomocy publicznej, badana jest m.in. prawidłowość wyboru schematu pomocy publicznej, wysokość wsparcia wynikająca ze schematu, zgodność kwalifikowalności kosztów z przepisami dotyczącymi pomocy publicznej.

- **Przestrzeganie zasad prawa wspólnotowego w zakresie zamówień publicznych:**

Mechanizmem gwarantującym zgodność projektów realizowanych w ramach RPO WL z prawem wspólnotowym w zakresie zamówień publicznych jest system oceny i wyboru projektów funkcjonujący w ramach Programu. Już na etapie oceny formalnej projektów, dokonywanej w oparciu o kryteria brzegowe weryfikowane jest, czy projekt jest zgodny z horyzontalnymi politykami Wspólnoty, w tym w zakresie zamówień publicznych. Do dalszej oceny kierowane są wyłącznie wnioski, które wykazują zgodność z przedmiotowymi politykami. W przypadku stwierdzenia negatywnego wpływu projektu na którąkolwiek z polityk horyzontalnych wniosek jest odrzucany (w okresie sprawozdawczym nie stwierdzono podczas oceny formalnej w oparciu o kryteria brzegowe niezgodności projektów z prawem wspólnotowym w zakresie zamówień publicznych). Dodatkowo należy wskazać, iż wnioskodawcy zobowiązani do stosowania procedur określonych w ustawie - Prawo zamówień publicznych, muszą wykazać zgodność projektu z ww. ustawą we wniosku o dofinansowanie, wskazując m.in. liczbę kontraktów, w ramach których realizowany będzie projekt wraz z odpowiednim dla wartości i rodzaju zamówienia typem procedury przetargowej oraz wskazując przewidywany termin podpisania umowy z wykonawcą z zachowaniem terminów wymaganych obowiązującym prawem zamówień publicznych. Beneficjent, który podpisze umowę o dofinansowanie realizacji projektu w ramach RPO WL zobowiązany jest do stosowania ustawy - Prawo zamówień publicznych (PZP) w zakresie w jakim ustawa ta nakłada na Beneficjenta obowiązek jej stosowania w trakcie realizacji projektu. Jeśli uprawniona instytucja stwierdzi, że podczas realizacji projektu Beneficjent nie stosował ustawy, choć był do tego zobowiązany na mocy art. 3 tej ustawy, wydatki poniesione przez Beneficjenta mogą zostać w całości uznane za niekwalifikowane, a Beneficjent zostanie wezwany do ich zwrotu wraz z odsetkami zgodnie z zasadami określonymi w umowie o dofinansowanie realizacji projektu.

Na Beneficjentach, którzy na mocy art. 3 ustawy PZP nie są zobowiązani do jej stosowania, spoczywa ciężar udowodnienia, że zasada efektywności została zachowana. Oznacza to, iż Beneficjent powinien zgromadzić i przedstawić instytucjom uprawnionym do kontroli dokumenty, które dowodzą, że dokonany w ramach projektu wydatek jest oszczędny i dzięki niemu uzyskiwane są efekty założone w projekcie. Dokumentami

takimi mogą być pisemne protokoły z negocjacji handlowych (podpisane przez obie strony), oświadczenia Beneficjenta uzasadniające dokonany wybór wykonawcy/dostawcy, pisemne oferty firm konkurencyjnych w stosunku do wykonawcy/dostawcy, z którym Beneficjent podpisze umowę.

W 2010 r. nie wystąpiły żadne problemy ani nieprawidłowości o charakterze systemowym związane ze stosowaniem ustawy Prawo zamówień publicznych w ramach realizacji RPO WL.

W okresie sprawozdawczym na poziomie projektów wykryto 8 nieprawidłowości z naruszeniem przepisów ustawy PZP (całkowita kwota nieprawidłowości 53 310,72 EUR (211 377,01 PLN), co skutkowało obowiązkiem nałożenia korekt finansowych:

1. projekt nr 03/08-WND-RPLU.06.01.00-06-048/08 - nieprawidłowość dotyczyła: art. 38. ust. 4a pkt 1 ustawy PZP - naruszenie zasady uczciwej konkurencji (całkowita kwota nieprawidłowości wynosi 27 182,75 EUR (107 779,60 PLN));
2. projekt nr 03/08-WND-RPLU.06.01.00-06-050/08 - nieprawidłowość dotyczyła: art. 40 ust. 6 pkt 2 ustawy PZP - nierówne traktowanie wszystkich wykonawców oraz utrudnianie uczciwej konkurencji (całkowita kwota nieprawidłowości wynosi 10 078,08 EUR (39 959,59 PLN));
3. projekt nr 04/08-WND-RPLU.02.04.02-06-006/08 - nieprawidłowość dotyczyła: 7 ust. 1, art. 22 ust. 2, art. 36 ust. 1 pkt 5, art. 41 pkt 7 ustawy PZP oraz § 2 ust. 1 i ust. 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z 19.05.2006r. w sprawie rodzajów dokumentów, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy, oraz form, w jakich te dokumenty mogą być składane (całkowita kwota nieprawidłowości wynosi 1 621,33 EUR (6 428,57 PLN));
4. projekt nr WND-RPLU.09.02.00-06-010/07 - nieprawidłowość dotyczyła: art. 29 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 29.01.2004 r. PZP i narusza zasadę zachowania uczciwej konkurencji (całkowita kwota nieprawidłowości wynosi 732,55 EUR (2 904,57 PLN).
5. projekt nr 06/09-WND-RPLU.08.03.00-06-033/09 - nieprawidłowość dotyczyła: art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 29.01.2004 r. PZP (całkowita kwota nieprawidłowości wynosi 932,35 EUR (3 696,76 PLN).
6. projekt nr 01/09-WND-RPLU.05.02.00-06-010/09 - nieprawidłowość dotyczyła: art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 29.01.2004 r. PZP oraz rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 2009 r. w sprawie rodzajów dokumentów, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy oraz form, w jakich te dokumenty mogą być składane (całkowita kwota nieprawidłowości wynosi 2 423,10 EUR (9 607,58 PLN).
7. projekt nr 01/09-WND-RPLU.05.02.00-06-002/09 - nieprawidłowość dotyczyła: art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 29.01.2004 r. PZP (całkowita kwota nieprawidłowości wynosi 2 533,16 EUR (10 043,97 PLN).
8. projekt nr 01/09-WND-RPLU.05.02.00-06-082/09 - nieprawidłowość dotyczyła: § 2 ust. 4 umowy o dofinansowanie projektu nr 03.09-UDA-RPLU.01.05.00-06-006/09 z dnia 14.12.2009 r. w związku z § 2 ust. 9 określającym okres kwalifikowania wydatków dla projektu oraz § 12 Rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 11 października 2007 r. w sprawie udzielenia regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych (całkowita kwota nieprawidłowości wynosi 7 807,41 EUR (30 956,37 PLN).

2.2.1 Zasada równości szans

➤ etap programowania i wdrażania:

Zgodnie z art. 10 rozporządzenia WE nr 1081/2006 zapewnienie równego dostępu do informacji oraz wsparcia udzielanego w ramach RPO dla wszystkich typów potencjalnych beneficjentów - system wyboru projektów nie uzależnia dokonywanej oceny od typu Beneficjenta, nie faworyzuje żadnej z grup. Ponadto, kolejność złożenia wniosku przez poszczególnych beneficjentów nie stanowi kryterium oceny, a więc nie znajduje tu zastosowania zasada „*kto pierwszy ten lepszy*”. Ocena jest obiektywna, zaś kryteria oceny są jednakowe dla wszystkich Beneficjentów. Równy dostęp do wsparcia udzielanego w ramach RPO WL dla wszystkich typów potencjalnych Beneficjentów zapewniony jest także dzięki równemu dostępowi do informacji, m.in. poprzez stronę internetową www.rpo.lubleskie.pl, www.lawp.lubelskie.pl oraz bezpłatną infolinię w zakresie możliwości aplikowania o środki w ramach III-VIII Osi Priorytetowej.

Obowiązek przestrzegania *zasady równości szans* w projektach współfinansowanych z EFRR wynika z unijnych przepisów, które stanowią, że projekty mogą być finansowane ze środków UE wtedy, kiedy uwzględniają problematykę równości szans płci bez względu na przewidywane zadania.

Ponadto na etapie programowania działań możliwych do realizacji w ramach III – VIII Osi Priorytetowej RPO WL, IZ RPO WL zaprojektowała działania, które mogą przyczynić się do eliminowania/niwelowania istniejących w życiu grup defaworyzowanych barier fizycznych, finansowych, socjalnych, psychologicznych (np. poprzez likwidację barier architektonicznych). Jako przykład należy podać Działanie 5.4 *Transport kolejowy*, w ramach którego jednym z możliwych do realizacji zadań jest modernizacja kolejowych obiektów dworcowych (w tym przystosowanie obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych), Działanie 7.1 *Infrastruktura kultury i turystyki*, Kategoria I: *Ochrona dziedzictwa kulturowego*, Kategoria II: *Infrastruktura kultury*, Kategoria III: *Infrastruktura turystyki*, w ramach których są uzupełnienie zadania możliwe do realizacji tj. roboty budowlane i modernizacja infrastruktury technicznej i sanitarnej (w tym z zakresu przystosowania obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych).

Mechanizmem gwarantującym zrównoważony udział kobiet i mężczyzn w realizowanych projektach na etapie oceny projektów jest system oceny i wyboru projektów funkcjonujący w ramach III-VIII Osi Priorytetowej umożliwiający wybór projektów uwzględniających ww. zasadę. Bowiem już na etapie oceny formalnej projektów, dokonywanej w oparciu o kryteria brzegowe weryfikowane jest, czy projekt jest zgodny z polityką horyzontalną w zakresie równości szans. W przypadku stwierdzenia negatywnego wpływu projektu na przedmiotową politykę, wniosek jest odrzucany (w okresie sprawozdawczym nie stwierdzono podczas oceny formalnej dokonywanej w oparciu o kryteria brzegowe niezgodności projektów z zasadami ww. polityki horyzontalnej). Dodatkowo należy wskazać, iż przyjęty w ramach III-VIII Osi Priorytetowej RPO WL system wyboru projektów premiuje te projekty, które mają pozytywny wpływ na realizację polityki horyzontalnej w zakresie równości szans. Umożliwia to wybór do dofinansowania tych projektów, które proponują rozwiązania poprawiające sytuację osób znajdujących się w trudnej sytuacji oraz tych projektów, których realizacja może przyczynić się do eliminacji/niwelowania istniejących w życiu grup defaworyzowanych barier fizycznych, finansowych, socjalnych, psychologicznych, tj:

1. na etapie oceny merytorycznej dodatkowo punktowane są projekty, które wykazują pozytywny wpływ projektu na politykę wyrównywania szans,
2. na etapie oceny merytorycznej premiowane są projekty, w wyniku których tworzone będą nowe miejsc pracy (np. w ramach Działania 3.1 *Tworzenie terenów inwestycyjnych*, w ramach działania 3.2 *Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich*, w ramach Działania 7.1 *Infrastruktura kultury i turystyki, Kategoria III Infrastruktura turystyki* projekty, w ramach których tworzona jest większa liczba miejsc pracy, punktowane są wyżej),
3. w ramach Działania 3.2 *Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich* na etapie oceny merytorycznej premiowane są projekty obejmujące rewitalizację budynków w celu przystosowania ich do usług dla grup społecznych wymagających wsparcia wskazanych w lokalnym programie rewitalizacji i/lub w celu stworzenia nowych możliwości zatrudnienia dla osób zagrożonych wykluczeniem oraz projekty zakładające wprowadzenie usług dla osób starszych i niepełnosprawnych,
4. w ramach oceny merytorycznej premiowane są projekty, w wyniku realizacji których nastąpi zatrudnienie osób z marginalizowanych grup społecznych lub outsourcing usług uzupełniających obsługę sieci przedsiębiorstwom zatrudniającym osoby z marginalizowanych grup społecznych (np. niepełnosprawnych),
5. premiowane są projekty, w wyniku których nastąpi przygotowanie infrastruktury w taki sposób, który ułatwi dostęp marginalizowanym grupom społecznym (np. w ramach Działania 5.3 *Miejski transport publiczny* premiowane są projekty obejmujące swym zakresem zakup systemów i urządzeń ułatwiających podróżowanie osobom niepełnosprawnym i uprzywilejowanym, w ramach Działania 5.4 *Transport kolejowy* premiowane są projekty obejmujące swym zakresem dostosowanie wyposażenia wagonów i elementów infrastruktury do potrzeb dzieci, osób niepełnosprawnych, starszych itd.),
6. premiowane są projekty, które poprzez zastosowanie odpowiednich rozwiązań (np. architektonicznych) wpłyną na poprawę szeroko rozumianej dostępności dla osób niepełnosprawnych, np. w ramach Działania 5.3 *Miejski transport publiczny* premiowane są projekty obejmujące swym zakresem zakup odpowiednio przystosowanych środków transportu, urządzeń i wyspecjalizowanych usług dla osób niepełnosprawnych w celu umożliwienia im korzystania z systemu transportowego,
7. premiowane są projekty, rozwijające politykę i model integracji społecznej (np. godzenie pracy i życia rodzinnego, procesy ponownego włączenia oraz działania na rzecz wykorzystania zawodowego przedstawicieli kategorii marginalizowanych – Działanie 7.1 *Infrastruktura kultury i turystyki*, Działanie 7.2 *Promocja kultury i turystyki*, Działanie 7.3 *Współpraca międzyregionalna*).

➤ etap monitorowania

Realizacja programu operacyjnego, również na etapie monitorowania przebiega zgodnie z zasadą równości szans mężczyzn i kobiet. Jednym z przejawów powyższej zasady był dobór członków Komitetu Monitorującego Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego. Zostali oni wybrani zgodnie z zasadą równości szans, nie stosowano żadnych ograniczeń ze względu na płeć kandydatów, w wyniku czego zachowano równe proporcje pomiędzy przedstawicielami obu płci. Wszystkie zgłoszenia, które spełniały kryteria formalne i merytoryczne były brane pod uwagę przez Zarząd Województwa Lubelskiego. Jednocześnie ZWL starał się, aby dobór Członków nastąpił z zachowaniem proporcji pomiędzy przedstawicielami obu płci. Obecnie biorąc

pod uwagę liczbę Członków Komitetu wraz z ich Stałymi Zastępcami, liczba kobiet wynosi około 1/4 całego składu KM RPO.

Ponadto IZ RPO zapewnia równy dostęp do informacji na temat Programu i stanu jego wdrażania m.in. poprzez stronę internetową www.rpo.lubelskie.pl, na której zamieszczane są m.in. sprawozdania okresowe i roczne oraz dane o stanie wdrażania Programu.

➤ etap ewaluacji

Na etapie ewaluacji zasada równości szans jest zachowana, a przejawem tego jest równy i pełny dostęp wszystkich zainteresowanych do informacji nt. wyników badań ewaluacyjnych, raportów ewaluacyjnych, okresowych planów ewaluacji i informacji rocznych dot. działań w zakresie ewaluacji RPO WL.

Innym przejawem realizacji tej zasady na etapie ewaluacji jest równy dostęp podmiotów realizujących badania ewaluacyjne tj. wykonawców do udziału w przetargach na wykonanie badań ewaluacyjnych zgodnie z przepisami ustawy *Prawo zamówień publicznych z dnia 29 stycznia 2004 r., Dz. U. z 2010 r., Nr 113, poz. 759.*

W kolejnych etapach realizacji RPO WL Instytucja Zarządzająca będzie kontynuować przestrzeganie zasady równości szans wynikającej z treści art. 10 rozporządzenia WE nr 1081/2006, który zobowiązuje, aby UE we wszystkich swych działaniach i politykach zmierzała do zniesienia nierówności oraz wspierania równości kobiet i mężczyzn. Dbanie o równość szans przez IZ RPO to przede wszystkim aktywne działanie i planowanie rozwiązań przyczyniających się do zmniejszania barier, których doświadczają różne grupy społeczne w swobodnym dostępie do dóbr, usług, informacji i infrastruktury. Do zadań IZ RPO w przyszłym okresie realizacji Programu należą m.in.:

- ciągłe przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć, rasę, wyznanie, światopogląd, wiek lub niepełnosprawność;
- zagwarantowanie zasady równości szans w projektach;
- działania zmierzające do zniesienia nierówności oraz sprawiedliwego wspierania mężczyzn i kobiet;
- analiza, monitoring i wsparcie równego traktowania wszystkich osób;
- kontrola projektów w trakcie i po zakończeniu ich realizacji w celu oceny i analizy efektów rzeczowych projektu pod względem zgodności z zasadą równości szans.

IZ RPO dostrzegając potrzebę kontynuacji działań związanych z utrzymaniem tendencji eliminacji i niwelowania barier w płaszczyźnie równości szans planuje w kolejnych okresach realizacji Programu podtrzymywać w zakresie informacji i promocji prowadzenie rekrutacji na szkolenia dla Beneficjentów zgodnie z zasadą równości płci w dostępie do usług szkoleniowych. Podobnie w przypadku etapu ewaluacji IZ RPO nadal będzie zapewniać równy i pełny dostęp wszystkich zainteresowanych zarówno do informacji nt. wyników badań ewaluacyjnych, raportów ewaluacyjnych, okresowych planów ewaluacji RPO WL, jak również równy dostęp podmiotów realizujących badania ewaluacyjne do udziału zasady równości szans w zakresie wyboru i oceny projektów, jak i promowaniu projektów wywołujących w przetargach na wykonanie badań ewaluacyjnych. Z uwagi na planowane w 2011 i 2012 r. przeprowadzanie procesu wyboru projektów w ramach I i II Osi Priorytetowej, za który odpowiedzialna jest IP II, IZ RPO położy szczególny akcent na zachowanie pozytywny wpływ na ww. politykę horyzontalną.

2.2.2 Zasada partnerstwa

➤ etap programowania i wdrażania

Realizując zasadę partnerstwa w okresie sprawozdawczym przeprowadzono konsultacje społeczne następujących dokumentów:

- *Wytyczne tematyczne do studiów wykonalności dla projektów w ramach RPO województwa lubelskiego w zakresie transportu lotniczego* – konsultacje odbywały się w dniach 26 maja - 2 czerwca 2010 r.
- *Wytyczne dla opracowania Lokalnych Programów Rewitalizacji* – konsultacje odbywały się w dniach 26 maja - 2 czerwca 2010 r. W ramach konsultacji zostało zgłoszonych 6 uwag do projektu zaktualizowanych Wytycznych. Jedna zgłoszona uwaga została uwzględniona przez Instytucję Zarządzającą Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego, 5 uwag IZ RPO nie uwzględniła z uwagi na sprzeczność ich z zapisami *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa*.

Konsultacje ww. dokumentów odbyły się za pośrednictwem strony internetowej www.rpo.lubelskie.pl. Wszystkie zainteresowane podmioty mogły zgłaszać swoje uwagi, ewentualne zastrzeżenia i opinie.

Ponadto partnerzy społeczni, władze samorządowe oraz organizacje pozarządowe biorą czynny udział w dyskusjach nad kształtem obszarów wsparcia objętych RPO WL. Każdy z przedstawicieli ww. grup może zgłaszać uwagi odnośnie zmian w zakresie zapisów dotyczących realizacji projektów dokumentów programowych tj. *Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych RPO WL, Wytycznych dotyczących kwalifikowania wydatków w ramach RPO WL Podręcznika kwalifikowania wydatków*. Propozycje zmian zgłaszane są zazwyczaj w formie pisemnej. Każdą ze zgłoszonych zmian IZ RPO dokładnie rozważa i ewentualnie uwzględnia w zapisach ww. dokumentów programowych. W 2010 r. do Oddziału Oceny Projektów zgłoszonych zostało 5 propozycji zmiany zapisów dokumentów programowych, w tym zmiany zapisów *Uszczegółowienia RPO, Wytycznych dla Opracowania Lokalnych Programów Rewitalizacji*. Propozycje te dotyczyły głównie zmian w zakresie *Działania 3.2 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich, Działania 4.1 Społeczeństwo informacyjne, Działania 5.1 Regionalny układ transportowy, Działania 6.1 Ochrona i kształtowanie środowiska* i zgłaszane były przez organizacje pozarządowe, spółdzielnie mieszkaniowe i wspólnoty mieszkaniowe. Zgłoszone propozycje nie zostały jednak uwzględnione przez IZ RPO ze względu na fakt, iż większość przedmiotowych uwag w zapisach *URPO i Wytycznych dla opracowania Lokalnych Programów Rewitalizacji* była sprzeczna z zapisami *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa*, bądź też dotyczyła typów projektów, które nie wpisywały się w cele danego działania. W okresie sprawozdawczym IZ RPO dwukrotnie przeprowadzała konsultacje dokumentów programowych.

Ponadto partnerzy społeczni oraz organizacje pozarządowe mają zapewniony dostęp do wsparcia w ramach III – VIII Osi Priorytetowej RPO WL jako potencjalni Beneficjenci przedmiotowych Osi. Wsparcie partnerów społeczno-gospodarczych jako potencjalnych beneficjentów Programu zapewnione jest m.in. poprzez wielość kanałów komunikacji, którymi informacje w zakresie możliwości uzyskania wsparcia są przekazywane, tj. lokalna prasa, strona internetowa IZ RPO. W ramach IZ RPO funkcjonuje Punkt Informacyjny i naboru wniosków, a także bezpłatna infolinia oraz newsletter, za pośrednictwem których wszystkim zainteresowanym przekazywane są

informacje odnośnie Programu. Wsparcie dla partnerów społecznych i organizacji pozarządowych jako potencjalnych Beneficjentów RPO zapewnione jest także dzięki organizowanym przez IZ RPO szkoleniom. W przypadku wątpliwości interpretacyjnych w zakresie zapisów dokumentów programowych każdy z Beneficjentów ma możliwość, poprzez stronę internetową, szybkiego zadania pytania ekspertowi zajmującego się obsługą RPO bądź też zasięgnięcia opinii w formie pisemnej. Na każde z zadawanych pytań, IZ RPO udzielała wyczerpujących odpowiedzi.

Zasada partnerstwa jest równie realizowana poprzez przewidziane wsparcie dla mechanizmów partnerstwa w Polsce. Działaniem dedykowanym stworzeniu efektywnych powiązań partnerskich o charakterze ponadregionalnym jest *Działaniem 7.3 Współpraca międzyregionalna*. Celem niniejszego Działania jest stworzenie efektywnych powiązań partnerskich w ramach współpracy międzyregionalnej (w układzie sieciowym i dwustronnym). Należy wskazać, iż skutecznie prowadzona współpraca międzyregionalna w układzie dwustronnym lub sieciowym, realizowana w ramach Działania, prowadzić ma do podniesienia jakości zasobów ludzkich i sprzyjać rozwojowi gospodarki regionu, wpływając jednocześnie na wzrost zaufania społecznego i aktywności obywatelskiej. W ramach zadań możliwych do realizacji w ramach Działania 7.3 IZ RPO przewidziała m.in. wizyty studyjne, wymianę doświadczeń pomiędzy władzami lokalnymi, instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi i instytucjami wsparcia biznesu, organizowanie szkoleń, warsztatów szkoleniowych, seminariów informacyjnych i doradztwa zawodowego, realizację wspólnych badań, wymianę młodych ludzi oraz grup docelowych z sektora społecznego, badawczego, zawodowego i kulturalnego, itp.

Ponadto IZ RPO wprowadziła mechanizmy gwarantujące realizację projektów partnerskich w ramach RPO WL. Zgodnie z zapisami *Wytycznych dla Beneficjentów przy zawieraniu umów partnerskich dla projektów w ramach III-VIII Osi Priorytetowej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013* projekty finansowane ze środków RPO WL mogą być realizowane przez kilka podmiotów w ramach tzw. umowy wspólnego przedsięwzięcia (porozumienia administracyjnego lub innego dokumentu) wszystkich podmiotów uczestniczących w realizacji Projektu (np.: samorządy terytorialne, szkoły wyższe, organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe itd.), z zastrzeżeniem, iż wyłącznie podmioty wymienione w katalogu Beneficjentów danego działania Uszczegółowienia RPO WL mogą być stronami takiej umowy. Dodatkowo należy wskazać, iż programując działania finansowane w ramach III-VIII Osi Priorytetowej, IZ RPO zapewniła możliwość realizacji projektów, których celem jest stworzenie efektywnych powiązań partnerskich w ramach współpracy międzyregionalnej. Działaniem dedykowanym partnerstwom zawieranim w ramach współpracy międzyregionalnej jest uprzednio omówione *Działanie 7.3. Współpraca międzyregionalna*. Ponadto, wprowadzono kryteria oceny merytorycznej premiujące projekty realizowane w partnerstwie w ramach następujących Działań RPO WL: *Działanie 4.1 Społeczeństwo informacyjne, Działanie 6.1 Ochrona i kształtowanie środowiska, Kategoria II: Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi, Kategoria III Bezpieczeństwo ekologiczne, Działanie 7.1 Infrastruktura kultury i turystyki, Kategoria I: Ochrona dziedzictwa kulturowego, Kategoria II: Infrastruktura kultury, Kategoria III: Infrastruktura turystyki*.

IZ RPO zapewniła wszystkim zainteresowanym podmiotom informacje mające na celu ułatwienie aplikowania o wsparcie w zakresie możliwości realizacji projektów partnerskich w ramach III – VIII Osi Priorytetowej RPO WL. Szczegółowe informacje w

zakresie zawierania umów partnerskich dla projektów realizowanych w ramach III-VIII Osi Priorytetowej RPO WL określone zostały w *Wytycznych dla beneficjentów przy zawieraniu umów partnerskich dla projektów w ramach III-VIII osi priorytetowej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013*. Przedmiotowe Wytyczne określają m.in., kto może być stroną umowy o wspólnym przedsięwzięciu, jakie elementy powinna zawierać niniejsza umowa, w jaki sposób powinien nastąpić wybór partnera spoza sektora finansów publicznych, w przypadku projektów partnerskich realizowanych przez podmioty zobowiązane do stosowania zasad zawartych w ustawie Prawo zamówień publicznych. Wytyczne dostępne są na stronie internetowej IZ RPO.

➤ Etap monitorowania

Funkcjonowanie Komitetu Monitorującego w ramach RPO WL z samej jego istoty zapewnia przestrzeganie zasady partnerstwa. Zgodnie z zaleceniami Komisji Europejskiej w listopadzie 2008 r. skład KM RPO został uzupełniony o przedstawicieli organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną środowiska.

Aktualnie skład Komitetu Monitorującego tworzy 29-ciu Członków wraz ze Stałymi Zastępcami, którzy reprezentują:

- przedstawicieli strony samorządowej – 12 osób,
- przedstawicieli strony rządowej – 4 osób,
- przedstawicieli partnerów społecznych i gospodarczych – 13 osób. W tej grupie znajdują się: przedstawiciele organizacji pracowników i pracodawców (2 osoby), przedstawiciele organizacji pozarządowych (5 osób), przedstawiciele środowiska naukowo-akademickiego (3 osoby), przedstawiciele samorządu gospodarczego oraz gospodarczego samorządu rzemieślniczego (2 osoby), przedstawiciel związków wyznaniowych (1 osoba).

Powyższy skład Komitetu Monitorującego zapewnia realizację i przestrzeganie zasady partnerstwa. Partnerzy społeczni i gospodarczy wchodzący w skład Komitetu i uczestniczący w jego pracach zapoznawani są ze stanem realizacji Programu, informowani są o wszystkich najważniejszych kwestiach dotyczących systemu wdrażania, a podczas posiedzeń Komitetu mają możliwość zgłaszania swoich uwag i rekomendacji. Posiadają znaczący wkład w realizację Programu poprzez zatwierdzanie *Kryteriów wyboru projektów*. Ponadto opiniują i zatwierdzają wiele dokumentów związanych z realizacją Programu m.in.: Sprawozdania Roczne z realizacji RPO WL, Plany Komunikacji RPO WL, Okresowe Plany Ewaluacji RPO WL.

Na poziomie prac Komitetu Monitorującego można zaobserwować spore zainteresowanie procesem wdrażania RPO WL ze strony partnerów społecznych i gospodarczych. Przedstawiciele tej grupy są zawsze licznie reprezentowani na posiedzeniach KM RPO, a ich uwagi zgłaszane podczas różnego typu dyskusji są dla IZ RPO cennymi wskazówkami.

Dodatkowo sekretariat KM RPO przesyła Członkom reprezentującym w Komitecie stronę partnerów społecznych i gospodarczych wszystkie informacje dotyczące działalności Krajowej Sieci Tematycznej ds. Partnerstwa w tym zaproszenia na spotkania w/w Sieci.

Ponadto poprzez stronę internetową IZ RPO zapewniony jest dostęp do materiałów i informacji dotyczących KM RPO, w którym uczestniczą przedstawiciele partnerów społecznych i organizacji pozarządowych. IZ RPO gromadzi także informacje na temat

projektów dedykowanych rozwojowi partnerstwa, projektów realizowanych przez partnerów społeczno – gospodarczych jak również projektów realizowanych w partnerstwie.

➤ Etap ewaluacji

Na etapie ewaluacji zasada partnerstwa realizowana jest przez angażowanie partnerów społeczno-gospodarczych, władz samorządowych i organizacji pozarządowych w proces ewaluacji poprzez udział przedstawicieli wymienionych grup w zogniskowanych wywiadach grupowych, panelach ekspertów, pogłębionych wywiadach indywidualnych i innych stosowanych podczas realizacji badań ewaluacyjnych metodach badawczych. Partycypowanie partnerów w procesie omówienia i weryfikacji wniosków z prowadzonych badań ewaluacyjnych oraz udział w formułowaniu rekomendacji końcowych ma również duże znaczenie w ramach realizacji tej zasady. Oprócz tego odbywa się prezentacja wyników, rekomendacji z badań ewaluacyjnych na posiedzeniach Komitetu Monitorującego RPO WL oraz przekazywanie są raporty końcowe w wersji papierowej wszystkim członkom Komitetu Monitorującego RPO WL.

W płaszczyźnie partnerstwa w miarę dalszych postępów w realizacji Programu IZ RPO, będąc otwarta na zgłaszanie uwag i wniosków partnerów społecznych, władz samorządowych i organizacji pozarządowych, będzie kontynuować przeprowadzanie w miarę potrzeb konsultacji społecznych. Dzięki ww. działaniom partnerzy społeczni będą mieli nadal możliwość wpływu na kształt aktów normatywnych, np. poprzez pisemne zgłaszanie propozycji zmian dokumentów programowych. Intencją IZ RPO w kolejnych okresach realizacji Programu będzie dalsze wpieranie partnerów społecznych poprzez dostęp do informacji (szkolenia, prasa, strona www.) oraz udzielania informacji wszystkim zainteresowanym. Ponadto kontynuowane będzie wspieranie mechanizmów gwarantujących realizację projektów partnerskich w ramach RPO WL.

2.3 NAPOTKANE ZNACZĄCE PROBLEMY ORAZ PODJĘTE ŚRODKI ZARADCZE

W okresie sprawozdawczym jednym z głównych problemów występujących przy wdrażaniu RPO WL były błędy popełniane przez Beneficjentów podczas wypełniania wniosków o płatność (ponad 90% wniosków o płatność wymagała korekt). Składanie korekt wniosków o płatność wydłużało okres weryfikacji wniosków, występowały przez to opóźnienia w wypłacaniu środków. Wpływ na to miała między innymi niestabilność personelu obsługi projektów ze strony Beneficjentów. Ponadto Beneficjenci dokonywali przesunięć w harmonogramach opóźniając realizację projektów (80% Beneficjentów opóźniało realizację).

W celu przyspieszenia wdrażania RPO WL Instytucja Zarządzająca zorganizowała i rozstrzygnęła dwie edycje konkursu „EUROLIDER LUBELSKIEGO”, który skierowany był do Beneficjentów realizujących projekty w ramach III-VIII Osi Priorytetowych RPO WL. W konkursie brali udział wszyscy beneficjencie w/w Osi m.in. szpitale, szkoły, uczelnie, organizacje pozarządowe, a przede wszystkim samorządy. Warunkiem uczestnictwa było przyspieszenie realizacji projektów o **10%** lub **100 tys. zł** oraz wydanie w krótszym czasie więcej środków niż zakładał harmonogram, złożony przez każdego uczestnika konkursu. Łącznie w dwóch edycjach 15 Beneficjentów spełniło kryteria, tzn. przyspieszyło realizację projektów o ponad **19,5 mln zł** w porównaniu z zakładanymi w projektach harmonogramami.

Wprowadzono również ułatwienie polegające na uproszczeniu wzoru opisu faktury oraz wzoru wniosku o płatność. Natomiast usprawnienia wprowadzone w poprzednich okresach sprawozdawczych przyczyniły się do efektywniejszej pracy IZ RPO oraz umożliwiły szybsze przepływy finansowe (możliwość składania przez Beneficjentów wniosków o płatność raz w miesiącu, system zaliczkowy, szkolenia dla Beneficjentów).

Innym problemem podczas wdrażania Programu w okresie sprawozdawczym był przedłużający się okres opracowywania i zatwierdzania aktów prawnych co w konsekwencji zakłócało prawidłowe przygotowywanie procedur konkursowych (np. *Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 7 grudnia 2009 roku w sprawie udzielania pomocy na inwestycje w zakresie: energetyki, infrastruktury telekomunikacyjnej, infrastruktury sfery badawczo-rozwojowej, lecznictwa uzdrowiskowego w ramach regionalnych programów operacyjnych* – pojawienie się prawomocnej podstawy prawnej dopiero pod koniec 2009 r. spowodowało przesunięcie konkursu w ramach działania 2.2 na rok 2010 i jego ogłoszenie dopiero w II połowie roku).

Istotne problemy i opóźnienia we wdrażaniu RPO WL w ramach III Osi Priorytetowej w okresie sprawozdawczym związane były z:

- a) implementacją zasad udzielania wsparcia projektom dot. infrastruktury mieszkaniowej, określonych w Rozporządzeniu Komisji (WE) 1828/2006. W ślad za tym IZ RPO zmuszona była dokonać zmiany w dokumencie pn. *Wytyczne dla opracowania Lokalnych Programów Rewitalizacji* (ostateczna wersja przyjęta została przez ZWL w czerwcu 2010 r.), które są podstawą do opracowywania przez miasta województwa lubelskiego lokalnych programów rewitalizacji. Programy te stanowią jeden z podstawowych dokumentów warunkujących uzyskanie wsparcia ze środków EFRR w ramach Działania 3.2. Zmiana niniejszych Wytycznych wymaga od Miast

weryfikacji i korekty lokalnych programów rewitalizacji. W celu zapobieżenia dalszym opóźnieniom we wdrażaniu Działania 3.2 *Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich* Instytucja Zarządzająca RPO WL przedłużyła termin składania przez Miasta projektów (IZ RPO umożliwiła składanie ww. dokumentów po ogłoszeniu konkursu w ramach Działania 3.2, ale nie później niż do dnia zakończenia naboru wniosków w ramach konkursu, ogłoszonego w ramach tego Działania).

- b) opóźnieniem wejścia w życie przepisów dot. udzielania pomocy publicznej w ramach rewitalizacji (IZ RPO nie miała wpływu na termin wejścia w życie niniejszych uregulowań). Właściwe rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy na rewitalizację w ramach regionalnych programów operacyjnych zostało wydane przez MRR dopiero w dniu 9 czerwca 2010 r., zaś weszło w życie 16 lipca 2010 r. Wejście w życie ww. rozporządzenia wymagało od IZ RPO dokonania zmiany zapisów w dokumentach programowych, tym samym dostosowano: Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych RPO WL, Wytyczne dotyczące kwalifikowania wydatków w ramach RPO WL na lata 2007-2013 Podręcznik kwalifikowania wydatków głównie w zakresie wysokości dofinansowania projektów objętych zasadami pomocy publicznej oraz w obszarze typów projektów, które mogą być realizowane w ramach Działania 3.2 *Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich RPO WL*.

Konkurs w ramach ww. Działania został ogłoszony zgodnie z harmonogramem, we wrześniu 2010 r. W okresie sprawozdawczym trwała ocena formalna 84 projektów zgłoszonych do dofinansowania w ramach przedmiotowego konkursu, w którym łączne wnioskowane dofinansowanie znacznie przekracza dostępną w jego ramach alokację (blisko 3 – krotnie).

W ramach procesu wdrażania RPO WL nie zidentyfikowano żadnych problemów w ramach procedury z *art. 62 (1) (d) (i) rozporządzenia 1083/2006*.

2.4 ZMIANY W KONTEKŚCIE REALIZACJI PROGRAMU OPERACYJNEGO (W STOSOWNYCH WYPADKACH)

Efektywne i sprawne wdrażanie RPO WL, prócz sprawnego systemu zarządzania i wdrażania, jest uzależnione od zewnętrznych czynników i okoliczności wpływających na realizację Programu, takich jak: nieprzewidziane zmiany społeczno-gospodarcze, zmiany legislacyjne, klęski żywiołowe. Powyższe elementy zaliczane są do bezpośrednich jak również pośrednich, na których zaistnienie nie można mieć wpływu. Takich zmian nie da się przewidzieć, w związku z powyższym ich ujawnienie powodować może utrudnienia w realizacji zamierzonych celów związanych z realizacją Programu.

Jednym z głównych problemów z jakim borykała się Polska, w tym województwo lubelskie w ostatnich latach jest kryzys finansowy, którego skutki odczuwalne były również w roku sprawozdawczym np. wzrost cen na rynku. Były to czynniki, które spowodowały spowolnienie gospodarki.

Po 2009 r. kiedy to Polska odczuwała efekty światowego kryzysu finansowego, spowodowanego w dużej mierze zahamowaniem popytu zewnętrznego, w 2010 r. widoczne było umocnienie się pozytywnych tendencji w gospodarce. Światowy kryzys finansowy odbił się na płynności w procesie wdrażania RPO WL. Spowodował m.in. rezygnację z aplikowania o środki unijne przez Beneficjentów w związku ze skomplikowanymi i długotrwałymi procedurami uzyskania kredytów inwestycyjnych na pokrycie wkładu własnego umożliwiającego realizację projektu przed refundacją poniesionych wydatków. Banki coraz częściej zaostrzają kryteria udzielania kredytów, a z drugiej strony potencjalni kredytobiorcy posiadają często słabą kondycję finansową. Pojawiające się bariery o charakterze finansowym i organizacyjnym powodowały, iż wnioskodawcy, których projekty zostały wybrane do dofinansowania rozwiązywali umowy o dofinansowanie albo odstępowali od podpisywania umów. W dalszym ciągu istotne z punktu widzenia zdolności inwestycyjnej i zwiększenia konkurencyjności przedsiębiorstw w województwie lubelskim jest wspieranie mikro, małych i średnich przedsiębiorstw.

W celu przeciwdziałania negatywnym skutkom spowolnienia gospodarczego podejmowane są działania zmierzające do efektywniejszego i szybszego wydatkowania środków. Dlatego też w 2010 r. przeprowadzono szereg naborów w ramach działań, których Beneficjentami są MŚP – *Działanie 1.1 Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw, Działanie 1.5 Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki, Działanie 1.7 Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw przez doradztwo*. Ponadto w ramach Osi Priorytetowej II były w okresie sprawozdawczym ogłoszone konkursy m. in. dla: *Działania 2.3 Wspieranie instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy, Działania 2.4 Marketing gospodarczy*. Właśnie ten nabór wniosków o dofinansowanie cieszył się największym zainteresowaniem, gdzie wartość wnioskowanego wsparcia przekroczyła wysokość dostępnych środków w ramach tego konkursu. Obrazuje to, jakie jest zapotrzebowanie i zainteresowanie potencjalnych Beneficjentów tą tematyką. Powyższe konkursy umożliwiają wybór tych projektów, które są dla regionu lubelskiego najważniejsze, takie które wychodzą naprzeciw obecnym problemom osłabionej koniunktury. Stymuluje to wzrost gospodarczy i podniesienie poziomu zatrudnienia w tym sektorze. Kumulacja konkursów (z lat 2009 i 2010) przynosi ożywienie gospodarcze widoczne już dziś. Dobrze to obrazuje wynik naboru, który został ogłoszony w 2009 r. dla *Działania 2.1 Instrumenty pożyczkowe i doradcze dla przedsiębiorstw*, gdzie rezultatem jest uzyskany na wysokim poziomie wskaźnik liczby udzielonych pożyczek, poręczeń z funduszy kredytowych. Realizacja projektów z niniejszego konkursu miała

pozytywny wpływ na zwiększenie dostępności kapitału z zewnętrznych źródeł finansowania dla MŚP, i tym samym złagodziła skutki kryzysu gospodarczego na rynkach finansowych. Przekazane Beneficjentom środki mają na celu przede wszystkim zwiększenie zdolności inwestycyjnej oraz konkurencyjności przedsiębiorstw na terenie województwa lubelskiego. Na każdym etapie oceny wniosków o dofinansowanie skracany był termin weryfikacji, a tym samym szybko przekazywane były środki do wykorzystania przez Beneficjentów. W celu umożliwienia wyboru najlepszych projektów punkt ciężkości w ocenie projektów został przesunięty z oceny formalnej na ocenę merytoryczną. W ten sposób ograniczono duży procent wniosków, które odpadały z powodu niespełnienia kryteriów formalnych. Ponadto w ramach poszczególnych konkursów zwiększone były kwoty do rozdysponowania, po to aby wspierać projekty oceniane przez Komisję Oceny Projektów jako bardzo wartościowe dla realizacji celów RPO WL.

Oprócz problemów związanych z kryzysem finansowym, województwo lubelskie borykało się ze skutkami powodzi w roku 2010. Na terenach dotkniętych powodzią w okresie sprawozdawczym realizowane były 3 projekty w ramach I i II Osi oraz 2 w ramach III-VIII Osi RPO WL. W ramach III-VIII Osi Priorytetowej projekty dotyczyły „budowy odcinka drogi gminnej Góry-Skowieszynek”, „budowy ciągu komunikacyjnego łączącego Gminę Wilków i Kazimierz Dolny-Podgórz” oraz „likwidacji barier hamujących rozwój społeczeństwa informacyjnego w gminie Wilków”. Natomiast w ramach Osi I i II były to projekty: „budowa pensjonatu w Żmijowiskach wraz z infrastrukturą towarzyszącą”, „zakup usług doradczych związanych z wprowadzeniem planowanych produktów Zakładu Produkcyjnego w Annopolu na rynki Austrii, Niemiec, Irlandii i Wielkiej Brytanii”. Spośród ww. projektów dwa (realizowane w ramach I Osi Priorytetowej) zostały bezpośrednio dotknięte powodzią. *Lista projektów dotkniętych powodzią* znajduje się w załączniku IX do niniejszego sprawozdania.

W pozostałych projektach powódź rzutowała na przebieg realizacji inwestycji, czego przejawem były przesunięcia w terminach realizacji tych przedsięwzięć. Województwo lubelski otrzymało ze środków dostosowania technicznego kwotę 4 851 110 EUR (19 234 651,15 PLN) na usuwanie skutków powodzi (uchwała Komitetu Koordynacyjnego NSRO nr 44 z dnia 25 czerwca 2010 r. w sprawie podziału dodatkowych środków wspólnotowych na realizację Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007 - 2013). Fundusze niniejsze przeznaczone są na 3 projekty gminy Wilków, wymienione w punkcie 2.1.6.1 System realizacji RPO WL niniejszego sprawozdania.

Inną bardzo ważną kwestią wpływającą na efektywniejsze wdrażanie RPO WL jest dostosowywanie legislacji do zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej, a przede wszystkim dostosowywanie polskich przepisów do przepisów Unii Europejskiej. Brak uregulowań prawnych na poziomie krajowym w znaczny sposób może powodować utrudnienia w płynnym wdrażaniu Programu. Dla przykładu brak uregulowań prawnych w zakresie udzielania pomocy publicznej w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych na realizację inwestycji z zakresu rewitalizacji uniemożliwiało skuteczne wdrażanie III Osi Priorytetowej RPO WL. Dopiero w dniu 16 lipca 2010 r. weszło w życie *Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego w sprawie udzielenia pomocy publicznej na rewitalizację w ramach regionalnych programów operacyjnych*. Zakres rozporządzenia obejmuje przedsięwzięcia służące odnowie lub nadaniu nowych funkcji obszarom zdegradowanym. Dnia 27 września 2010r. został ogłoszony konkurs w ramach Działania 3.2 *Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich*. Przewiduje się, że konkurs przełoży się na wzrost

postępu rzeczowego i finansowego we wdrażaniu III Osi Priorytetowej, a tym samym Programu.

Na gruncie prawa w zakresie OOS istniał problem niegodności prawa krajowego z prawem wspólnotowym. IZ RPO dokonując oceny projektów pod kątem zgodności przestrzegania prawa wspólnotowego w zakresie OOS opiera się na zapisach dyrektyw UE oraz obowiązujących aktach prawnych. Dopiero w dniu 9 listopada 2010r. weszło w życie *Rozporządzenie wykonawcze Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko do Ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie oraz ocenach oddziaływania na środowisko*, które implementuje Dyrektywę Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985r. w sprawie oceny skutków wymienionych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne. Wejście w życie ww. Rozporządzenia, poprzez zapewnienie zgodności z przepisami prawa wspólnotowego, wpłynęło na poprawę jakości przygotowywanej dokumentacji środowiskowej a także na zwiększenie efektywności absorpcji środków unijnych.

2.5 ZASADNICZE MODYFIKACJE W ROZUMIENIU ART. 57 ROZPORZĄDZENIA NR 1083/2006 (W STOSOWNYCH WYPADKACH)

W okresie sprawozdawczym nie wystąpiły przypadki zasadniczych modyfikacji na mocy art. 57 *Rozporządzenia 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz. U.UE L z dnia 31 lipca 2006 r.)*.

2.6 KOMPLEMENTARNOŚĆ POMOCY Z INNYMI INSTRUMENTAMI WSPARCIA

Zgodnie z prawem wspólnotowym państwa członkowskie UE zobowiązane są do zapewnienia koordynacji pomocy udzielanej z EFRR, EFS, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), Europejskiego Funduszu Rybackiego (EFR) oraz innych instrumentów finansowych. Z jednej strony proces ten ma na celu osiągnięcie efektywności wdrażania funduszy strukturalnych m.in. poprzez synergii różnych instrumentów wsparcia oraz określenie mechanizmów ich koordynacji i komplementarności, z drugiej zaś strony konieczne jest określenie zakresu interwencji poszczególnych funduszy w celu uniknięcia ich nakładania się (demarkacja) oraz wielokrotnego finansowania tego samego typu operacji (typów projektów) z różnych funduszy UE. Linia demarkacyjna jest nie tylko narzędziem eliminującym ryzyko podwójnego finansowania operacji, ale także zapewniającym komplementarność zakresów wsparcia między różnymi programami i funduszami, tj. finansują zakresy wsparcia wzajemnie się uzupełniające. Na poziomie krajowym koordynacja pomiędzy instrumentami finansowanymi UE jest monitorowana i usprawniana przez Komitet Koordynacyjny NSRO 2007-2013 (KK NSRO).

Dla zapewnienia maksymalnej efektywności wykorzystania środków w ramach polityki spójności UE, wspólnej polityki rolnej oraz wspólnej polityki rybołówstwa, również w ramach RPO WL zapewnione zostało komplementarne wsparcie w ramach wszystkich

instrumentów w/w polityk, a także określone zostały wyraźne mechanizmy koordynacji i zasady zapobiegające podwójnemu finansowaniu. Odpowiednie zapisy w tym zakresie wprowadzone zostały do treści dokumentu podstawowego RPO WL w rozdziale II *Strategia realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013*.

2.6.1 Wpływ działalności KM, instytucji i grup na zapewnienie koordynacji i komplementarności wsparcia.

Istotnym mechanizmem sprzyjającym zapewnieniu komplementarności i koordynacji działań realizowanych w ramach poszczególnych programów, w tym RPO WL, są prace **Grupy roboczej ds. koordynacji i komplementarności**, działającej przy KK NSRO. Podstawę prawną powołania i działalności Grupy roboczej ds. koordynacji i komplementarności w ramach KK NSRO stanowi *uchwała nr 26 Komitetu Koordynacyjnego Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013 z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie powołania Grupy roboczej ds. koordynacji i komplementarności*. Pierwsze jej spotkanie odbyło się 6 kwietnia 2009 r.

W skład Grupy wchodzi przedstawiciele administracji rządowej, samorządowej oraz partnerzy społeczno-gospodarczy. Przewodniczącym Grupy jest przedstawiciel Departamentu Koordynacji Wdrażania Funduszy Unii Europejskiej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego. Do głównych zadań Grupy należy m.in. koordynacja działań realizowanych w ramach programów operacyjnych na lata 2007-2013 dofinansowanych ze środków polityki spójności, Wspólnej Polityki Rolnej, Wspólnej Polityki Rybackiej oraz działań finansowanych ze środków krajowych w ramach polityki rozwoju; monitorowanie komplementarności wdrażania działań poszczególnych programów operacyjnych w ramach NSRO, Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybackiej; wypracowywanie propozycji rozwiązań służących zapewnieniu komplementarności projektów finansowanych ze środków funduszy UE, w tym poprawie sposobów wdrażania wybranych obszarów strategicznych.

W 2010 r. odbyło się siedem posiedzeń Grupy, w których uczestniczyli przedstawiciele IZ RPO. Przedmiotem obrad Grupy były m. in. następujące zagadnienia:

- informacje i wnioski z opracowania pn. *Mechanizmy zapewnienia komplementarności działań pomiędzy Europejskim Funduszem Społecznym a Europejskim Funduszem Rozwoju Regionalnego*,
- zmiany dokumentu pn. *Rekomendacje horyzontalne dla instytucji zaangażowanych we wdrażanie PO/RPO w ramach NSRO 2007-2013 w zakresie koordynacji i komplementarności podejmowanych działań*,
- sposób wykorzystania rekomendacji z badania ewaluacyjnego pn. *Komplementarność i synergia projektów realizowanych na terenie Polski Wschodniej w ramach Programów Operacyjnych Polityki Spójności oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 w kontekście priorytetów Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020*,
- wyniki badania ewaluacyjnego pn. *Komplementarność i synergia interwencji realizowanych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w perspektywie finansowej 2004-2006*;
- wyniki badania ewaluacyjnego pn. *Ocena systemu zarządzania i monitorowania projektów indywidualnych*;

- konkluzje z dokumentu opracowanego w ramach prac Grupy roboczej pn. *Mechanizmy koordynacji i komplementarności w poszczególnych PO/RPO 2007-2013 – analiza porównawcza na podstawie raportów rocznych z wdrażania PO/RPO za 2009 rok oraz wnioski do opracowania horyzontalnego w zakresie komplementarności*;
- wyniki badania ewaluacyjnego pn. *Ocena realizacji projektów partnerskich realizowanych w ramach krajowych regionalnych programów operacyjnych w okresie perspektywy finansowej 2007-2013*.

Istotnym efektem dotychczasowych prac Grupy było zaakceptowanie przez KK NSRO w roku sprawozdawczym wypracowanych w ramach Grupy rekomendacji horyzontalnych w zakresie koordynacji i komplementarności - poprzez przyjęcie przez KK NSRO *Uchwały Nr 50 z dnia 13 grudnia 2010r. w sprawie przyjęcia Rekomendacji horyzontalnych dla instytucji zaangażowanych we wdrażanie PO/RPO w ramach NSRO 2007-2013 w zakresie koordynacji i komplementarności podejmowanych działań wypracowanych w ramach Grupy roboczej ds. koordynacji i komplementarności przy Komitecie Koordynacyjnym Narodowe Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013*.

Ponadto, na forum Grupy rozpoczęto rozmowy nt. zorganizowania seminarium dla instytucji zaangażowanych we wdrażanie programów operacyjnych perspektywy 2007-2013 na temat komplementarności interwencji z funduszy europejskich. Zgodnie z przyjętymi założeniami celami planowanego seminarium mają być:

- podniesienie świadomości pracowników IZ, IP I i IP II w zakresie komplementarności interwencji z Funduszy Europejskich;
- przygotowanie pracowników IZ oraz IP do przeprowadzania szkoleń dla Beneficjentów w zakresie komplementarności interwencji z Funduszy Europejskich;
- dostarczenie wiedzy potrzebnej do stosowania praktycznych mechanizmów zapewnienia komplementarności wsparcia.

Ponadto, przedstawiciele IZ RPO oraz IP II uczestniczą w wielu spotkaniach, konferencjach, grupach roboczych, konsultacjach, zarówno na szczeblu centralnym jak i regionalnym, które stanowią cenne źródło wymiany informacji oraz dobrych praktyk w każdym zakresie wdrażania środków wspólnotowych, w tym także w zakresie komplementarności i koordynacji udzielanego wsparcia.

Zapewnieniu koordynacji i komplementarności w ramach RPO WL służy również udział przedstawiciela Instytucji Pośredniczącej Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki oraz przedstawicieli Ministerstwa Rozwoju Regionalnego w Komitecie Monitorującym Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013, a także uczestnictwo przedstawicieli Instytucji Zarządzającej RPO WL w Podkomitecie Monitorującym Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Komitecie Monitorującym Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej oraz Komitecie Monitorującym Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (w roli obserwatora).

Ciała powyższe same w sobie nie są mechanizmem zapewniającym komplementarność, dają jednakże możliwość wymiany informacji na temat realizowanych lub planowanych do realizacji przedsięwzięć, co jest istotnym czynnikiem przyczyniającym się do jej zapewnienia. Prace w/w gremiów dają możliwość odpowiedniego przepływu informacji, przyczyniając się do zapewnienia komplementarności na poziomie komunikacji. Ponadto po każdym posiedzeniu grupy roboczej ds. koordynacji i komplementarności (lub innych spotkaniach, których przedmiotem jest m.in. omawiana kwestia) udostępnione materiały, wyniki

prezentowanych badań ewaluacyjnych w tym zakresie, wysuwane sugestie a także upowszechnione na forum grupy dobre praktyki z zakresu komplementarności poddawane są wnikliwej analizie pod kątem możliwości wdrożenia ich w system realizacji RPO WL. Niemniej jednak, wiele wypracowanych na forum grupy rozwiązań, wysuwanych w trakcie dyskusji koncepcji a przede wszystkim przyjęte *Rekomendacje horyzontalne* (które mają charakter fakultatywny) nie jest wdrażanych na gruncie funkcjonowania RPO WL ze względu na wysoki poziom zaawansowania realizacji Programu, ponadto wiązałoby się to z daleko idącym przeorganizowaniem dotychczasowego systemu wdrażania, co z kolei negatywnie wpłynęłoby na jego dalszą realizację. Rozwiązania, które znalazły zastosowanie w ramach RPO WL zostały wskazane w punkcie 2.6.2 niniejszego sprawozdania – co przekłada się na bezpośredni wpływ prac grupy roboczej na zapewnienie komplementarności pomiędzy RPO WL a innymi instrumentami wsparcia finansowanymi ze środków europejskich. Jednocześnie trzeba wskazać, iż IZ RPO ocenia prace grupy jako bardzo istotne i wartościowe, szczególnie w kontekście założeń przyszłej perspektywy finansowej, w której mogą znaleźć zastosowanie wypracowane na forum Grupy rozwiązania.

2.6.2 Informacje na temat stosowanych mechanizmów i narzędzi służących zapewnieniu koordynacji i komplementarności wsparcia oraz ich oceny.

Obowiązek komplementarności i koordynacji pomocy udzielanej w ramach różnych wspólnotowych instrumentów wsparcia wynika bezpośrednio z art. 9 *Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999*. Powyższy obowiązek znalazł swoje odbicie w systemie wdrażania RPO WL oraz odpowiednich dokumentach, przede wszystkim w *Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013* – dokumencie podstawowym oraz w *Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 – Uszczegółowieniu Programu*.

Dla zapewnienia maksymalnej efektywności wykorzystania środków w ramach polityki spójności Unii Europejskiej, wspólnej polityki rolnej oraz wspólnej polityki rybołówstwa, zostało zapewnione komplementarne wsparcie w ramach wszystkich instrumentów ww. polityk, a także określono mechanizmy ich koordynacji. IZ RPO, konstruując RPO WL, dołożyła wszelkich starań, by przedsięwzięcia realizowane w ramach poszczególnych Osi Priorytetowych, stanowiły uzupełnienie dla innych działań podejmowanych w RPO WL, a także dla tych, realizowanych w ramach innych programów finansowanych ze środków polityki spójności, jak również programów finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i Europejskiego Funduszu Rybołówstwa (EFR).

W ramach systemu realizacji RPO WL stosowane są następujące mechanizmy i narzędzia służące zapewnieniu koordynacji i komplementarności wsparcia:

- Określenie komplementarności w podstawowych dokumentach programowych – RPO WL i Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych RPO WL.

W treści dokumentu podstawowego RPO WL wyodrębniony został osobny rozdział poświęcony kwestii komplementarności i koordynacji udzielanego w ramach RPO WL

wsparcia z innymi programami operacyjnymi i instrumentami wsparcia w perspektywie finansowej 2007-2013 – rozdział 2.4 *Informacja na temat komplementarności pomiędzy RPO a innymi programami finansowanymi ze środków polityki spójności oraz programami finansowanymi z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich i Europejskiego Funduszu Rybackiego*. Ponadto, w opisie każdej z Osi Priorytetowych RPO WL uwzględniono punkt zatytułowany *Komplementarność z innymi programami*, w którym wskazane zostały w sposób szczegółowy i obszerny Priorytety i Działania innych programów operacyjnych (wraz z uzasadnieniem komplementarnych obszarów) z którymi zachodzi komplementarność w ramach RPO WL.

Istotny mechanizm zapewnienia komplementarności wewnątrz- oraz międzyfunduszowej stanowią zapisy w ramach Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych RPO WL. Punkt 13 opisu każdego z Działań (zatytułowany: „*Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami*”) określa bezpośrednio nazwy działań oraz priorytetów w ramach RPO WL oraz innych programów operacyjnych wdrażanych w ramach polityki spójności, w tym PO Rozwój Obszarów Wiejskich oraz PO Zrównoważony Rozwój Sektorów Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich, pomiędzy którymi zachodzi komplementarność. IZ RPO wykazała przy tym wysoki stopień szczegółowości odnosząc się nie tylko do priorytetów RPO WL czy innych programów operacyjnych ale również do konkretnych Działań.

➤ Określenie komplementarności we wzorze wniosku o dofinansowanie projektu

Głównym instrumentem funkcjonującym w całym systemie wdrażania RPO WL, który sprzyja zapewnieniu komplementarności projektów realizowanych w jego ramach jest przyjęty przez IZ RPO system wyboru projektów, zgodnie z którym komplementarność projektu z innymi projektami podlega ocenie i punktacji na etapie oceny strategicznej. Niniejszy instrument zgodny jest z *Rekomendacjami horyzontalnymi dla instytucji zaangażowanych we wdrażanie i koordynację PO/RPO w ramach NSRO 2007-2013 w zakresie koordynacji i komplementarności podejmowanych działań*, zgodnie z którymi zaleca się przedstawienie Komitetowi Monitorującemu propozycji wprowadzenia komplementarności jako dodatkowego kryterium w procedurze selekcji projektów w ramach niektórych działań/poddziałań Programu (kryteria oceny strategicznej, w ramach których dokonywana jest ocena komplementarności zostały wprowadzone przez IZ RPO WL i przyjęte przez KM RPO WL już w 2009r.). W związku z powyższym, na etapie aplikowania o środki w ramach wszystkich Działań III-VIII Osi Priorytetowych RPO WL, wnioskodawca zobowiązany jest wypełnić we wniosku o dofinansowanie odrębny punkt zatytułowany *Komplementarność - powiązanie projektu z innymi projektami realizowanymi/zrealizowanymi od 1999r.* Wnioskodawca deklaruje wówczas, czy projekt zgłaszany do dofinansowania z EFRR jest elementem realizacji szerszego przedsięwzięcia lub pozostaje w związku z realizacją innych projektów w ramach RPO WL bądź innych działań zrealizowanych/realizowanych przez Beneficjenta końcowego lub inne podmioty. Dotyczy to zarówno powiązań z projektami realizowanymi/zrealizowanymi ze środków unijnych, międzynarodowych instytucji finansowych (banków), jak też projektami realizowanymi wyłącznie ze środków krajowych, przy czym powiązane projekty (rozumiane jako projekty powiązane logicznie, które mają podpisaną umowę dofinansowania lub rozpoczęła się ich realizacja) nie muszą być realizowane przez ten sam podmiot. W niniejszym punkcie wnioskodawca opisuje tego typu powiązania projektu. Taka konstrukcja wniosku jest zgodna z zaleceniami przedstawionymi w *Rekomendacjach horyzontalnych dla instytucji zaangażowanych we wdrażanie*

i koordynację PO/RPO w ramach NSRO 2007-2013 w zakresie koordynacji i komplementarności podejmowanych działań. Na podstawie informacji zawartych przez wnioskodawców we wnioskach aplikacyjnych, komplementarność projektów oceniana jest podczas oceny strategicznej.

W ramach przedmiotowej oceny projektów z III-VIII Osi Priorytetowej RPO WL badana jest komplementarność wewnętrzna, rozumiana jako synergia z innymi projektami tej samej Osi Priorytetowej (tj. czy projekt współtworzy kompleksowe rozwiązanie obszarowe – czy projekt jest końcowym elementem wypełniającym ostatnią lukę w istniejącej infrastrukturze na danym obszarze lub czy projekt jest centralnym rozwiązaniem, którego realizacja umożliwi realizację kolejnych projektów sferycznie umiejscowionych wobec danego projektu lub czy projekt poprawia spójność danego układu obiektów, infrastruktury, sieci itp.; czy projekt jest bezpośrednią kontynuacją lub uzupełnieniem realizowanych dotychczas projektów od 1999r. - z funduszy strukturalnych, przedakcesyjnych, kontraktów wojewódzkich, dotacji celowych itp.) oraz komplementarność zewnętrzna – synergia z projektami innych Osi Priorytetowych. Dodatkowo, w ramach oceny strategicznej badany jest wpływ projektu na poprawę spójności terytorialnej województwa lubelskiego oraz wpływ projektu na rozwój współpracy międzyregionalnej. Osoba dokonująca oceny strategicznej wniosku korzysta z mapy pomocy, która umożliwia jej ocenę projektu w kontekście bliskości geograficznej (czy oceniany projekt jest blisko innych projektów) oraz wzajemnej funkcjonalności projektów (czy użytkownicy ocenianego projektu korzystają z niego po to, aby skorzystać również z rezultatów innych projektów lub korzystają z rezultatów innych projektów po to, aby skorzystać z ocenianego projektu). Jest to niewątpliwie istotny instrument zapewniający koordynację projektów wybieranych do dofinansowania, który jest zgodny z zaleceniami wynikającymi z *Rekomendacji horyzontalnymi dla instytucji zaangażowanych we wdrażanie i koordynację PO/RPO w ramach NSRO 2007-2013 w zakresie koordynacji i komplementarności podejmowanych działań*, zgodnie z którymi w procesie selekcji projektów należy dążyć do wyboru takich inwestycji, których wdrażanie może doprowadzić do osiągnięcia kilku celów lub będzie się przekładało na korzyści większej grupy osób (zgodnie z rekomendacją podczas procesu wyboru projektów do realizacji wskazane jest wykorzystywanie, jako narzędzi do zapewnienia koordynacji międzysektorowej, map/zestawień inwestycji realizowanych na danym obszarze).

Jeśli chodzi o ocenę komplementarności w ramach I i II Osi Priorytetowej RPO WL, to we wniosku o dofinansowanie w ramach wszystkich Działań powyższych Osi zawarto punkt odnoszący się do kwestii komplementarności - zatytułowany *Powiązanie z innymi projektami realizowanymi z funduszy strukturalnych*, gdzie wnioskodawca określa komplementarność projektu z innymi projektami współfinansowanymi z funduszy strukturalnych (wnioskodawca wskazuje, czy projekt jest elementem realizacji szerszego przedsięwzięcia lub pozostaje w związku z realizacją innych projektów w ramach tego samego programu operacyjnego i/lub innych programów operacyjnych oraz w jakim zakresie występuje powiązanie pomiędzy tymi projektami, a także określa czy projekty, z którymi występuje komplementarność zostały już zrealizowane, są w trakcie realizacji, czy też znajdują się dopiero w sferze planów).

Mimo, iż wnioski o dofinansowanie dla wszystkich Działań I i II Osi Priorytetowej RPO WL zawierają punkt odnoszący się do komplementarności, to nie we wszystkich w/w Działaniach podlegają one punktacji na etapie merytorycznej oceny strategicznej.

Jedynym Działaniem z zakresu I i II Osi Priorytetowej RPO WL, w ramach którego kryterium komplementarności (rozumianej w znaczeniu szerokim, jako uzupełnianie się z innymi przedsięwzięciami podejmowanymi w przedmiotowym zakresie) podlega ocenie jest Działanie 1.5 *Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki*. Zgodnie z *Kryteriami wyboru projektów w ramach I Osi Priorytetowej Przedsiębiorczość i innowacje i II Osi Priorytetowej Infrastruktura ekonomiczna RPO WL na lata 2007-2013* (przyjętymi przez Komitet Monitorujący RPO WL), jednym z kryteriów oceny w w/w Działaniu jest kryterium: *Komplementarność projektu z innymi działaniami z zakresu turystyki*, gdzie punkty przyznawane są projektom, których celem jest podniesienie atrakcyjności turystycznej regionów poprzez: z jednej strony zróżnicowanie oferowanych produktów turystycznych uwzględniających „przemysł kultury”, a z drugiej strony - stworzenie oferty jak najbardziej spójnej, uzupełniającej się. W Działaniu tym preferowane są projekty zlokalizowane na obszarach wymienionych w *Planie Marketingu Turystyki w województwie lubelskim na lata 2007-2013* jako atrakcyjne turystycznie i rekreacyjnie. W tym celu opracowany został *Wykaz obszarów zakwalifikowanych do objęcia preferencją według kryterium granic administracyjnych (gmina) w ramach Działania 1.5 Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki*.

Należy jednak wskazać, iż zgodnie z *Kryteriami wyboru projektów w ramach I Osi Priorytetowej Przedsiębiorczość i innowacje i II Osi Priorytetowej Infrastruktura ekonomiczna RPO WL na lata 2007-2013* (przyjętymi przez Komitet Monitorujący RPO WL), komplementarność projektów oceniana jest także w przypadku innych Działań I i II Osi Priorytetowej RPO WL. Chodzi tu jednakże o komplementarność odnoszącą się do poziomu samego wnioskodawcy, rozumianą jako powiązanie projektu zgłoszonego do dofinansowania z innymi projektami realizowanymi przez wnioskodawcę, co świadczy o konsekwentnej i spójnej strategii rozwoju danego przedsiębiorstwa. Niemniej jednak, wskazane wyżej wąskie rozumienie komplementarności nie wyklucza sytuacji, w której dany projekt będzie wykazywał komplementarność także z przedsięwzięciami współfinansowanymi przez inne instrumenty finansowe. Dotyczy to następujących Działań:

- 1.4 *Dotacje inwestycyjne w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska oraz w zakresie odnawialnych źródeł energii* – kryterium oceny: *Komplementarność projektu z innymi działaniami z zakresu ochrony środowiska* – punkty przyznawane są, gdy wdrażany projekt jest powiązany z innymi działaniami wnioskodawcy z zakresu ochrony środowiska (które były zrealizowane lub są planowane do realizacji) finansowanymi ze środków własnych lub z innych programów pomocowych;
- 2.2 *Regionalna infrastruktura B + R* – kryterium oceny: *Komplementarność* – punkty przyznawane są w przypadku, gdy projekt jest komplementarny z innymi projektami realizowanymi przez Wnioskodawcę z zakresu współpracy z mikro, małymi i średnimi przedsiębiorstwami;
- 2.3 *Wsparcie instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy* – kryterium oceny: *Komplementarność* – punkty przyznawane są gdy projekt zgłoszony do dofinansowania wykazuje powiązanie z innymi projektami wobec MŚP realizowanymi przez Wnioskodawcę;

- 2.4 *Marketing gospodarczy* – kryterium oceny: *Komplementarność* – punkty przyznawane są gdy projekt jest częścią przemyślanej strategii finansowania rozwoju instytucji z różnych źródeł.

- Budowanie świadomości Beneficjentów w zakresie komplementarności projektów.

IZ RPO, dostrzegając wśród Beneficjentów niską świadomość konieczności zapewnienia komplementarności i synergii projektów, podjęła działania mające na celu zachęcenie Beneficjentów (projektodawców) do tworzenia takich projektów, których cele są zgodne z celami projektów realizowanych/zrealizowanych w ramach innych programów współfinansowanych ze środków wspólnotowych bądź w ramach samego RPO WL (w tym projektów zintegrowanych) i które wzajemnie się uzupełniają. Podczas spotkań i szkoleń organizowanych dla Beneficjentów ubiegających się o dofinansowanie projektów w ramach RPO WL, są oni informowani o potrzebie zapewnienia komplementarności oraz o korzyściach płynących z komplementarności wsparcia projektów realizowanych w ramach danego RPO WL względem projektów realizowanych w ramach innych programów współfinansowanych z funduszy wspólnotowych. W szczególności uświadamia się potrzebę zapewnienia koordynacji i komplementarności inwestycji realizowanych w takich obszarach jak na przykład: transport, społeczeństwo informacyjne, przedsiębiorczość, rewitalizacja społeczna, edukacja.

Podjmując w/w działania IZ RPO realizuje dobre praktyki zgodne z *Rekomendacjami horyzontalnymi dla Instytucji zaangażowanych we wdrażanie i koordynację PO/RPO w ramach NSRO 2007-2013 w zakresie koordynacji i komplementarności podejmowanych działań*.

- Ogłaszanie konkursów o zawężonych tematycznie zakresach.

Mechanizmem funkcjonującym w ramach RPO WL i służącym zapewnieniu komplementarności jest również ogłaszanie przez IZ RPO konkursów o zawężonych tematycznie zakresach, tak aby pozwalały one na wyłonienie projektów komplementarnych z innymi formami wsparcia. Rozwiązanie to nie ma jednak zbyt szerokiego zastosowania, co spowodowane jest konstrukcją poszczególnych Działań w zakresie kolejnych Osi Priorytetowych RPO WL oraz faktem, iż preferowane są projekty o charakterze kompleksowym. Niemniej jednak niektóre z ogłaszanych konkursów mają sprecyzowany zakres tematyczny, co oznacza, że skierowane są do konkretnego sektora i na konkretne przedsięwzięcia, np. Działanie 1.4 *Dotacje inwestycyjne w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska oraz w zakresie odnawialnych źródeł energii*, Działanie 1.5 *Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki*, czy Działanie 1.7 *Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw przez doradztwo*. Ponadto, w ramach niektórych Działań RPO WL wyszczególniono konkretne kategorie i schematy tak, aby umożliwić wybór do dofinansowania projektów w zakresie konkretnych, wyraźnie sprecyzowanych dziedzin, np. w Działaniu 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska* konkursy przeprowadzane są w ramach następujących Kategorii: Kategoria I *Gospodarka wodno-ściekowa*, Kategoria II *Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi*, Kategoria III *Bezpieczeństwo ekologiczne*, Kategoria IV *Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych*.

- Mapa projektów RPO WL oraz innych programów operacyjnych.

W 2010 r. uruchomiona została *Mapa Projektów dofinansowanych z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego*. Serwis ten, (funkcjonujący pod nazwą *Mapa projektów*, dostępny na stronie internetowej RPO WL) to przejrzyste,

interaktywne i bardzo proste w obsłudze narzędzie promujące efekty realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego w województwie lubelskim. Zawiera ona informacje o liczbie, wartości i wysokości unijnego wsparcia projektów realizowanych w każdej gminie i powiecie województwa lubelskiego. Jako baza danych o projektach na terenie województwa lubelskiego umożliwia potencjalnym Beneficjentom RPO WL oraz innych programów operacyjnych wdrażanych w perspektywie finansowej na lata 2007-2013 zapoznanie się z realizowanymi projektami a tym samym zaplanowanie nowego projektu, z uwzględnieniem zapewnienia komplementarności planowanej inwestycji. Narzędziem komplementarnym do *Mapy projektów* jest stworzone przez IZ RPO WL „Obserwatorium Funduszy Europejskich”. Sposób funkcjonowania, specyfika poruszania się po serwisie oraz nawigacja danych w/w narzędzi są ze sobą zbieżne. „Obserwatorium Funduszy Europejskich” pozwala jednak na wyszukanie danych ze wszystkich Programów Operacyjnych, a nie tylko z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego. Swoim zakresem obejmuje: Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej, Program Operacyjny Kapitał Ludzki oraz Program Rozwój Obszarów Wiejskich. „Obserwatorium Funduszy Europejskich” pozwala na wyszukanie projektów realizowanych jedynie w województwie lubelskim przez Beneficjentów mających siedzibę na jego terenie. Narzędzie aktualizowane jest kwartalnie. Serwisem zarządza Oddział Funduszy Europejskich. Narzędzie jest dostępne na stronie internetowej Sieci Punktów Informacyjnych o Funduszach Europejskich na Lubelszczyźnie: <http://mapa.feu.lubelskie.pl/>. Ponadto, wnioskodawcy oraz członkowie Komisji Oceny Projektów podczas wyboru projektów do dofinansowania korzystają z map projektów, baz projektów i baz beneficjentów innych programów operacyjnych (dostępnych na stronach internetowych poszczególnych programów operacyjnych) w celu zidentyfikowania projektów komplementarnych, wzajemnie się uzupełniających i realizujących wspólny cel.

➤ Funkcjonowanie Komitetów Monitorujących.

Zapewnieniu koordynacji i komplementarności w ramach RPO WL służy również udział przedstawiciela Instytucji Pośredniczącej Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki oraz przedstawicieli Ministerstwa Rozwoju Regionalnego w Komitecie Monitorującym RPO WL, a także uczestnictwo przedstawicieli Instytucji Zarządzającej RPO WL w Podkomitecie Monitorującym Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Komitecie Monitorującym Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej oraz Komitecie Monitorującym Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (w roli obserwatora). Ciała powyższe same w sobie nie są mechanizmem zapewniającym komplementarność, dają jednakże możliwość wymiany informacji na temat realizowanych lub planowanych do realizacji przedsięwzięć, co jest istotnym czynnikiem przyczyniającym się do jej zapewnienia. Prace w/w gremiów dają możliwość odpowiedniego przepływu informacji, przyczyniając się do zapewnienia komplementarności na poziomie komunikacji.

➤ Funkcjonowanie Grupy Roboczej ds. koordynacji i komplementarności.

Znaczenie funkcjonowania w/w Grupy dla zapewnienia koordynacji i komplementarności w ramach RPO WL oraz pomiędzy RPO WL a innymi programami operacyjnymi opisane zostało w punkcie 2.6.1.

W dalszej części niniejszego opisu przedstawiona zostanie ogólna analiza komplementarności przykładowych obszarów – zgodnie z rekomendacjami Komisji Europejskiej, przekazanymi IZ RPO w piśmie zn. DG REGIO.H1//D(2011) dotyczącymi

sprawozdania rocznego z realizacji RPO WL. Punktem wyjściowym do poniższej analizy oraz wyodrębnienia opisywanych obszarów komplementarności był wymiar regionalny poszczególnych programów operacyjnych oraz RPO WL. Należy wskazać, iż wymiar regionalny wdrażania funduszy strukturalnych stwarza wiele możliwości w zakresie efektywnego wykorzystania idei komplementarności i koordynacji udzielanego wsparcia. W kontekście RPO WL szczególnie istotna staje się zatem koordynacja interwencji w ramach RPO WL i komponentu regionalnego PO KL, w ramach części działań PROW oraz PO RPW, którego jednym z Beneficjentów jest województwo lubelskie. Należy wskazać, iż IZ RPO – świadoma wagi zapewnienia komplementarności projektów finansowanych z różnych źródeł dla efektywnego wykorzystania funduszy europejskich w celu rozwiązywania złożonych problemów rozwojowych regionu - podjęła istotne kroki w zakresie wdrożenia rekomendacji KE dotyczącej przygotowania badania ewaluacyjnego w zakresie komplementarności projektów w ramach RPO WL oraz innych instrumentów wsparcia Polityki Spójności a także PROW i PO RYBY. W chwili obecnej działania w tym zakresie są już bardzo zaawansowane – badanie jest realizowane przez wykonawcę wybranego zgodnie z prawem zamówień publicznych. W związku z powyższym, szczegółowa analiza komplementarności zostanie przedstawiona w kolejnym sprawozdaniu rocznym.

Ponadto w kolejnych punktach sprawozdania odnoszących się szczegółowo do Osi Priorytetowych RPO WL wskazano na komplementarność z zakresu sieci drogowej województwa lubelskiego projektów realizowanych w ramach RPO WL oraz PO RPW i PO IiŚ (V Oś Priorytetowa), z zakresu terenów inwestycyjnych pomiędzy RPO WL a PO RPW i PO IG (III Oś Priorytetowa) a także w obszarze B+R pomiędzy RPO WL a PO RPW i PO IG (II Oś Priorytetowa).

Komplementarność pomiędzy RPO WL a działaniami PROW wdrażanymi w województwie lubelskim.

Analiza komplementarności RPO WL z PROW wydaje się być szczególnie istotna ze względu na rolniczy charakter województwa, w związku z czym większość inwestycji jest realizowana na obszarach wiejskich.

Ze względu na przesunięcie wsparcia sektora rolniczego poza obszar oddziaływania polityki spójności istnieje konieczność wypracowania mechanizmów koordynacji polityki spójności z politykami dotyczącymi rozwoju obszarów wiejskich. Dlatego, również w ramach systemu wdrażania RPO WL dąży się do zachowania komplementarności pomiędzy działaniami realizowanymi w ramach RPO WL a przedsięwzięciami podejmowanymi w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich współfinansowanego przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, przy czym RPO WL wspiera procesy odnowy gospodarczej obszarów wiejskich, uzupełniając działania wspierane w ramach PROW, nie pokrywając się z nimi.

Podstawą realizacji *Krajowego Planu Strategicznego Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013* - zasadniczego dokumentu strategicznego w Polsce odzwierciedlającego założenia *Strategicznych Wytycznych Wspólnoty* w przedmiotowym zakresie (SWWROW) – jest koncepcja wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, która pozostaje komplementarna wobec idei wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich, proponowanej w ramach polityki spójności na lata 2007-2013, realizowanej w ramach NSRO. Należy wskazać, iż w ramach RPO WL kwestia rozwoju

obszarów wiejskich traktowana jest horyzontalnie, co oznacza, iż nie ma wyznaczonej konkretnie Osi priorytetowej czy Działania poświęconego wyłącznie rozwojowi obszarów wiejskich. Komplementarność pomiędzy RPO WL (polityka spójności) a PROW (Wspólną Polityką Rolną) zachodzi na poziomie następujących wspólnych obszarów interwencji, skierowanych na rozwój obszarów wiejskich:

- rozwój infrastruktury transportowej (infrastruktura drogowa),
- rozwój infrastruktury ochrony środowiska (gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami komunalnymi, monitoring stanu i ochrona środowiska naturalnego – gatunków roślin i zwierząt, w tym obszarów Natura 2000, gospodarowanie zasobami wodnymi – melioracje),
- rozwój infrastruktury energetycznej (wytworzenie, przesył i dystrybucja energii elektrycznej oraz energii ze źródeł odnawialnych),
- rozwój infrastruktury społecznej (infrastruktura społeczno-kulturalna, zabytkowa, turystyczna i sportowa),
- rozwój zasobów ludzkich (szkolenia, kształcenie zawodowe i przekwalifikowanie),
- wspomaganie zmian strukturalnych (poprzez wsparcie dla przedsiębiorstw i podejmowania działalności gospodarczej – tworzenie i rozwój nowopowstałych przedsiębiorstw, inwestycje w przedsiębiorstwach i ich modernizacja, promocja przedsiębiorczości).

Największy poziom komplementarności występuje pomiędzy działaniami podejmowanymi w ramach RPO WL a realizowanymi w ramach Osi 3 PROW: *Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej*.

Interwencje podejmowane w dwóch w/w Programach wpłyną na wzrost konkurencyjności regionu, przeciwdziałanie jego marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz na wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

W systemie realizacji RPO WL podejmowane są następujące działania w celu zwiększenia liczby projektów komplementarnych (mechanizmy i narzędzia sprzyjające zapewnieniu komplementarności):

- kryterium komplementarności na etapie oceny strategicznej wniosków o dofinansowanie projektów (tryb oceny opisany powyżej),
- kontakty z Beneficjentami – szkolenia, spotkania itp., podczas których są oni informowani o potrzebie tworzenia projektów komplementarnych oraz o korzyściach z nich płynących,
- baza danych o projektach realizowanych w ramach PROW – mapa zamieszczona na stronie internetowej PROW w województwie lubelskim,
- prace KK NSRO oraz Grupy roboczej ds. koordynacji i komplementarności wsparcia,
- koncentracja instytucji zaangażowanych we wdrażanie RPO oraz niektórych działań PROW w jednej instytucji – UMWL,
- ogłaszanie konkursów o zawężonych tematycznie zakresach (szczególnie gospodarka wodno-ściekowa czy gospodarka odpadami).

Komplementarność pomiędzy RPO WL a Europejskim Funduszem Rybackim w województwie lubelskim.

Ze względu na przesunięcie wsparcia sektora rybołówstwa poza obszar oddziaływania polityki spójności w okresie programowania 2007 – 2013 istotnym stała się kwestia zachowania komplementarności pomiędzy działaniami realizowanymi

w ramach RPO WL a przedsięwzięciami podejmowanymi w ramach Programu Operacyjnego Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich na lata 2007 – 2013 współfinansowanego przez Europejski Fundusz Rybacki. Na poziomie założeń programowych, instrumenty wsparcia przewidziane do realizacji w ramach RPO WL (głównie jeśli chodzi o wsparcie inwestycyjne mikro, małych i średnich przedsiębiorstw) są komplementarne w stosunku do działań EFR głównie w zakresie II Priorytetu EFR *Akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, przetwórstwo i obrót produktami rybołówstwa i akwakultury*, obejmującego przedsięwzięcia z zakresu m.in. inwestycji w chów i hodowlę ryb, działań wodno-środowiskowych, rybołówstwa śródlądowego czy inwestycji w zakresie przetwórstwa i obrotu, ale również IV Priorytetu EFR *Zrównoważony rozwój obszarów zależnych od rybactwa*, gdzie wspierane są projekty z zakresu infrastruktury związanej z turystyką. W celu zapewnienia komplementarności w w/w zakresie stosuje się ogólne mechanizmy wskazane w niniejszym podpunkcie sprawozdania, niemniej jednak trudność w zapewnieniu komplementarności tego rodzaju projektów wynika z faktu, iż w ramach RPO WL wnioskodawcy nie są zainteresowani realizacją inwestycji, które wykazywałyby powiązanie z przedsięwzięciami podejmowanymi w ramach EFR. Ponadto, należy wskazać iż komplementarność w tym zakresie jest jednym z przedmiotów prowadzonego w obecnym momencie badania ewaluacyjnego, o którym mowa w punkcie 2.6.4.

Komplementarność pomiędzy RPO WL a komponentem regionalnym PO KL.

Komplementarność pomiędzy RPO WL a PO KL zachodzi już na poziomie celów głównych. Celem PO KL jest *Wzrost poziomu zatrudnienia i spójności społecznej*. Przyczynienie się do wzrostu zatrudnienia jest również istotnym elementem celu głównego RPO WL, przez co działania podejmowane w ramach RPO WL i PO KL wzajemnie się uzupełniają i wzmacniają. Na poziomie regionalnym w województwie lubelskim wdrażane są następujące Priorytety RPO WL: Priorytet VI *Rynek pracy otwarty dla wszystkich*, Priorytet VII *Promocja integracji społecznej*, Priorytet VIII *Regionalne kadry gospodarki*, Priorytet IX *Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach*. Najsilniej komplementarność zachodzi w stosunku do Osi Priorytetowej VIII RPO WL: *Infrastruktura społeczna* a także Osi Priorytetowej I RPO WL: *Przedsiębiorczość i innowacje* oraz Osi Priorytetowej II RPO WL: *Infrastruktura ekonomiczna*.

Projekty realizowane w ramach RPO WL i PO KL są komplementarne w zakresie osiągnięcia celu jakim jest poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej. Szczególnie w ramach RPO WL realizowane są inwestycje w infrastrukturę edukacyjną, przedsięwzięcia z zakresu ochrony zdrowia oraz infrastruktury informatycznej dla zwiększenia dostępności do szerokiego spektrum informacji. Ponadto, w ramach RPO WL realizowane są projekty mające na celu wzrost konkurencyjności regionu i przeciwdziałanie marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Do wzrostu konkurencyjności województwa lubelskiego i przeciwdziałania jego marginalizacji mają przyczyniać się projekty m.in. z sektora transportu związane z budową i modernizacją infrastruktury drogowej, kolejowej, lotniczej, przedsięwzięcia z zakresu ochrony zdrowia (dla zwiększenia standardu opieki medycznej), infrastruktury komunikacyjnej (dla poprawy mobilności przestrzennej i dostępności do specjalistycznych usług świadczonych tylko w dużych ośrodkach miejskich regionu), inwestycje w systemy zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków, modernizacja systemów energetycznych, zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego i przeciwpowodziowego. Obok nich finansowane jest wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw, zwłaszcza w

zakresie działalności innowacyjnej, w tym B+R, prowadzące do wzmocnienia ich potencjału, wsparcie promocji produktów i usług rozwoju turystyki oraz infrastruktury kultury. Uzupełnieniem przedsięwzięć RPO WL (finansowanych z EFRR) są zadania z zakresu EFS (w ramach PO KL), gdzie ponad połowa środków w ramach tego funduszu została skierowana do regionów.

Analiza przykładowego obszaru komplementarności - Realizacja zasady komplementarności w zakresie budowy i modernizacji infrastruktury uczelni wyższych.

Uzasadnienie wyboru badanego obszaru w kontekście realizacji celów NSRO

Jednym z celów NSRO jest budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski. Biorąc pod uwagę efektywność nauczania jako główny czynnik warunkujący funkcjonowanie nowoczesnej gospodarki opartej na wiedzy i innowacji, należy zwiększyć dostępność edukacyjną, poprzez budowę i modernizację infrastruktury, a w szczególności poprzez budowę i rozbudowę obiektów naukowo-badawczych i obiektów dydaktycznych, w tym: laboratoriów, pracowni komputerowych, bibliotek, oraz wyposażenie ich w sprzęt naukowo-badawczy, a także budowę i modernizację infrastruktury uczelni. Komplementarność przedmiotowa w zakresie modernizacji infrastruktury uczelni wyższych zachodzi pomiędzy RPO WL a Programem Operacyjnym Rozwój Polski Wschodniej.

Opis komplementarnego obszaru w ramach PO RPW

W ramach Działania 1.1 *Infrastruktura uczelni* PO RPW (I Oś Priorytetowa PO RPW *Nowoczesna gospodarka*) wspierane są projekty z zakresu infrastruktury dydaktycznej oraz naukowo-badawczej związanej z procesem edukacji na poziomie wyższym. Ich realizacja przyczyni się do intensyfikacji rozwoju społecznego i gospodarczego oraz pośrednio będzie miała wpływ na poprawę „innowacyjności” gospodarki województw Polski Wschodniej, w tym województwa lubelskiego. Działanie obejmuje pomoc w unowocześnieniu warunków kształcenia kadr na potrzeby przedsiębiorstw istniejących bądź powstających w Polsce Wschodniej. Działanie wspiera projekty infrastrukturalne uczelni, które kształcą lub prowadzą badania naukowe w obszarze nauk technicznych bądź nauk matematyczno-przyrodniczych oraz innych, kluczowych dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionu. W ramach Działania 1.1 PO RPW realizowane są projekty polegające na budowie i innych robotach budowlanych oraz wyposażeniu w sprzęt naukowo-badawczy obiektów dydaktycznych, w tym laboratoriów, pracowni komputerowych, bibliotek oraz budowie i innych robotach budowlanych dotyczących infrastruktury uczelni (np. domy studenckie, obiekty administracyjne).

Opis komplementarnego obszaru w ramach RPO WL

Komplementarne do Działania 1.1 PO RPW jest Działanie 8.1 RPO WL *Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych*. Jego celem jest zwiększenie wykorzystania potencjału regionalnych szkół wyższych, a także poprawa dostępu do bazy dydaktycznej na poziomie wyższym. Wzmocnienie pozycji szkół wyższych ma na celu przygotowanie ich do odegrania kluczowej roli w kształceniu kadr gospodarki opartej na wiedzy. W procesie budowania tego typu gospodarki istotne jest dostosowanie kierunków kształcenia do ofert rynku pracy, a także zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej regionu

i tworzenie warunków do wzrostu zatrudnienia. Region oferuje bogatą ofertę kształcenia wyższego, a jego stolica jest największym ośrodkiem akademickim we wschodniej Polsce. Lublin jako miasto uniwersyteckie dysponuje dużym zapleczem naukowym, jednakże niska jakość i wyposażenie bazy dydaktycznej i badawczo-rozwojowej uniemożliwia pełne jej wykorzystanie. W ramach działania będą realizowane przedsięwzięcia podnoszące jakość nauczania na poziomie wyższym, wspomagające badania i projekty naukowe w strategicznych dla rozwoju regionu dziedzinach. W ramach Działania realizowane są roboty budowlane, modernizacja, wyposażenie obejmujące obiekty infrastruktury dydaktycznej oraz badawczo rozwojowej szkół wyższych (z wyłączeniem projektów dotyczących infrastruktury badawczo-rozwojowej wykorzystywanych jedynie do celów komercyjnych).

Realizacja zasady komplementarności w omawianym obszarze

Projekty realizowane w ramach RPO WL oraz PO RPW, obejmujące w/w zakres, wykazują niejednokrotnie komplementarność bezpośrednią, przedmiotową, funkcjonalną a także instytucjonalną – są to projekty uzupełniające się wzajemnie oraz nastawione na osiągnięcie wspólnego bądź tego samego celu jakim jest zapewnienie odpowiedniej infrastruktury edukacyjnej szkolnictwa wyższego, która przyczyni się do poprawy jakości wykształcenia absolwentów, a także do zwiększenia dostępu do edukacji na terenie województwa lubelskiego. Poprawa warunków kształcenia oraz jakości wyposażenia bazy dydaktycznej i naukowo-badawczej uczelni zwiększy kwalifikacje zawodowe i zdolności adaptacyjne pracowników pozwalając tym samym na zaangażowanie większej liczby osób w aktywną działalność zawodową oraz stymulować będzie rozwój konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy.

W tabeli zamieszczonej w punkcie 2.6.5 wskazano przykładowe projekty komplementarne w zakresie budowy i modernizacji infrastruktury uczelni wyższych.

W uzupełnieniu do projektów infrastrukturalnych, które mogą być realizowane w oparciu o środki pozyskane z PO RPW oraz RPO WL, Program Operacyjny Kapitał Ludzki oferuje środki dla uczelni wyższych, które mogą być wykorzystane w celu podnoszenia jakości kształcenia studentów a także podnoszenia poziomu kadry naukowej. Do uczelni wyższych adresowany jest priorytet IV PO KL „Szkolnictwo wyższe i nauka”, który koncentruje się na podwyższaniu jakości funkcjonowania instytucji szkolnictwa wyższego, zarówno poprzez stworzenie korzystnych warunków systemowo –organizacyjnych dla efektywnego zarządzania szkolnictwem wyższym, jak też poprzez wywołanie impulsów rozwojowych wpływających na dostępność i rozwój tych kierunków kształcenia, których znaczenie dla gospodarki opartej na wiedzy jest największe. W ramach tego priorytetu wyróżniono dwa działania: Działanie 4.1 „Wzmocnienie i rozwój potencjału dydaktycznego uczelni oraz zwiększenie liczby absolwentów kierunków o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy” oraz Działanie 4.2. „Rozwój kwalifikacji kadr systemu B+R i wzrost świadomości roli nauki w rozwoju gospodarczym”.

Celem w/w Działań jest budowa potencjału rozwojowego uczelni poprzez umożliwienie im rozszerzenia i wzbogacenia oferty edukacyjnej, zapewnienie efektywnego zarządzania systemem szkolnictwa wyższego oraz dostosowanie struktury podaży absolwentów do potrzeb gospodarki oraz podniesienie kompetencji kadr systemu B+R do poziomu zapewniającego efektywną współpracę jednostek naukowych i przedsiębiorstw w zakresie wdrażania osiągnięć naukowych w gospodarce.

Działania „twarde” o charakterze infrastrukturalnym (w ramach RPO WL i PO RPW) oraz „miękkie” (realizowane ze środków PO KL) przyczyniają się do powstania zjawiska komplementarności w zakresie zwiększenia potencjału dydaktycznego szkół wyższych, szczególnie w zakresie ich oddziaływania na innowacyjność gospodarki województwa lubelskiego. W perspektywie, komplementarność projektów infrastrukturalnych z inwestycjami w kapitał ludzki może przynieść oczekiwane rezultaty w postaci osiągnięcia założonych w NSRO celów strategicznych. Kompleksowe wsparcie uczelni wpłynie na podniesienie jakości kształcenia na poziomie wyższym i oferowanych przez nie usług edukacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów istotnych dla rozwoju gospodarki województwa.

2.6.3 Cross-financing

Zasada cross – finansingu znajduje zastosowanie w ramach następujących Działań RPO WL:

Działanie 4.1 Społeczeństwo informacyjne

Realizując projekty w ramach Działania 4.1 istnieje możliwość zastosowania cross-finansingu na zasadach ogólnych do 10% kosztów kwalifikowalnych projektu na cele szkoleniowe (np. szkolenia w zakresie wdrażania aplikacji usług ICT). Wsparciem w ramach cross-finansingu mogą być objęte działania ukierunkowane na rozwój potencjału ludzkiego w zakresie podnoszenia kwalifikacji i kompetencji niezbędnych do prawidłowej realizacji projektu i osiągnięcia jego celów. Możliwość zastosowania cross-finansingu ograniczona jest do działań, które niezbędne są dla pomyślnej realizacji projektu oraz są bezpośrednio z nim powiązane.

Tematy priorytetowe dla interwencji cross-financing w ramach Działania 4.1 to:

- 10 - Infrastruktura telekomunikacyjna (w tym sieci szerokopasmowe)
- 11 - Technologie informacyjne i komunikacyjne (dostęp, bezpieczeństwo, interoperacyjność, zapobieganie zagrożeniom, badania, innowacje, treści cyfrowe itp.)
- 13 - Usługi i aplikacje dla obywateli (e-zdrowie, e-administracja, e-edukacja, e-integracja itp.)
- 15 - Inne działania mające na celu poprawę dostępu MŚP do TIK i ich wydajne użytkowanie.

W 2010 r. w Działaniu 4.1 wystąpiły środki wykorzystane na cross-financing w ramach projektu „Budowa zintegrowanego systemu informatycznego dla zrównoważonego rozwoju Gminy Józefów nad Wisłą” w wysokości 0,57 % wydatków 2 522,07 EUR (10 000 PLN) na zadanie: szkolenie pracowników z obsługi oprogramowania E-Urzędu.

Działanie 5.5 Transport lotniczy

Realizując projekty w ramach Działania 5.5 istnieje możliwość zastosowania cross-finansingu na zasadach ogólnych do 10% kosztów kwalifikowanych projektu na wydatki dotyczące przedsięwzięć ukierunkowanych na rozwój potencjału ludzkiego w zakresie podnoszenia kwalifikacji i kompetencji personelu zatrudnionego do obsługi lotnisk cywilnych.

Temat priorytetowy dla interwencji cross-financing w ramach Działania 5.5 to kategoria 29 – Porty lotnicze.

Z uwagi na fakt, iż w ramach Działania 5.5 *Transport lotniczy* nie podpisano w 2010 r. żadnych umów o dofinansowanie realizacji projektu, nie wydatkowano żadnych środków w ramach zasady cross – finansingu.

Działanie 8.3 Ochrona zdrowia

Realizując projekty w ramach Działania 8.3 istnieje możliwość stosowania cross-finansingu na zasadach ogólnych do 10% kosztów kwalifikowanych projektu. Możliwość stosowania cross-finansingu ograniczona jest jedynie do działań, które są niezbędne dla pomyślnej realizacji projektu oraz są bezpośrednio powiązane z projektem (np. wykorzystanie narzędzi ICT, rozwój modułów informacyjnych, platform e-usług i baz danych, szkolenia w zakresie wdrażania aplikacji usług ICT). Wsparciem w ramach cross-finansingu mogą być objęte działania ukierunkowane na rozwój potencjału ludzkiego w zakresie podnoszenia kwalifikacji i kompetencji niezbędnych do prawidłowej realizacji projektu i osiągnięcia jego celów. Realizacja powyższych działań umożliwia Beneficjentom właściwą i kompleksową realizację projektów z uwzględnieniem odpowiedniego przygotowania kadr zarządzających i pracowników .

Temat priorytetowy dla interwencji cross-finansingu w ramach Działania 8.3 to kategoria 11 – Technologie informacyjne i komunikacyjne, dostęp, bezpieczeństwo, interoperacyjność, zapobieganie zagrożeniom, badania, innowacje, treści cyfrowe, itp.).

W 2010 r. Działaniu 8.3 wystąpił cross-finansingu w ramach projektu „*Poprawa jakości i zwiększenie dostępności do diagnostyki obrazowej w Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej w Lublinie*” w wysokości 0,4 % wydatków 4 665,83 EUR (18 500 PLN) na zadanie: wdrożenie systemu do teleradiologicznej konsultacji medycznej.

W okresie sprawozdawczym cross-finansingu wystąpił w dwóch wyżej zidentyfikowanych projektach. Monitorowane były w tym zakresie wszystkie faktury załączone przez beneficjentów do wniosków o płatność. W efekcie stosowania cross-finansingu w okresie sprawozdawczym przeszkolono w ramach projektu „*Budowa zintegrowanego systemu informatycznego dla zrównoważonego rozwoju Gminy Józefów nad Wisłą*” pracowników Urzędu Gminy Józefów nad Wisłą z zakresu obsługi oprogramowania E-Urzędu oraz w ramach projektu „*Poprawa jakości i zwiększenie dostępności do diagnostyki obrazowej w Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej*” administratora systemu oraz personel medyczny szpitala z obsługi systemu do teleradiologicznej konsultacji medycznej.

2.6.4 Koordynacja i komplementarność jako przedmiot badań ewaluacyjnych

W dotychczasowym okresie wdrażania RPO WL nie przeprowadzono żadnego badania ewaluacyjnego w zakresie koordynacji i komplementarności działań podejmowanych w ramach Programu. Jednakże w opinii IZ RPO obecny stan zaawansowania realizacji RPO WL pozwala na przeprowadzenie dogłębnej analizy zagadnienia komplementarności w odniesieniu do RPO WL, dokonanie wstępnej oceny stopnia realizacji zasad komplementarności i synergii działań podejmowanych na terenie Lubelszczyzny oraz mechanizmów ich wspierania, a następnie wskazanie rozwiązań wspierających realizację projektów komplementarnych. W związku z powyższym IZ RPO zaplanowała na 2011r. przeprowadzenie badania ewaluacyjnego pn. „*Analiza*

komplementarności projektów RPO WL z innymi interwencjami finansowanymi ze środków UE na terenie Lubelszczyzny". W przyjętych założeniach celem badania będzie identyfikacja i ocena komplementarności projektów realizowanych w ramach RPO WL z innymi projektami finansowanymi ze środków UE, natomiast jego efektem będzie uzyskanie pogłębionej wiedzy na temat istniejących przykładów projektów komplementarnych oraz zestaw rekomendacji odnoszący się do mechanizmów zapewnienia komplementarności zarówno w obecnej, jak i w przyszłej perspektywie finansowej. W chwili obecnej trwa realizacja badania przez wybranego w procedurze zamówień publicznych wykonawcę.

2.6.5 Przykłady projektów komplementarnych.

Projekty komplementarne				Na czym polega komplementarność projektów?
Projekt 1	Projekt 2	Projekt 3		
Tytuł projektu	Rozbudowa Regionalnego Portu Lotniczego: Port Lotniczy Lublin S.A. (Świdnik)	Szkoła przy lotnisku – program rozwoju Powiatowego Centrum Edukacji Zawodowej w Świdniku	Blisko lotnisko	Projekt nr 2 jest komplementarny z projektem nr 1 -komplementarność polega na podniesieniu jakości kształcenia w szkole PCEZ w Świdniku w zakresie zawodów istotnych z punktu widzenia branży lotniczej (Portu Lotniczego w Świdniku), co będzie miało istotne znaczenie przy procesie zatrudniania załogi i personelu przyszłego lotniska. Dzięki realizacji projektu nr 3 możliwe będzie wyszkolenie wykwalifikowanej kadry spedycyjnej, która może w przyszłości znaleźć zatrudnienie w związku z funkcjonującym lotniskiem.
Nazwa beneficjenta	Port Lotniczy Lublin S.A.	Powiat Świdnicki i Powiatowe Centrum Edukacji Zawodowej im. Zygmunta Puławskiego w Świdniku	Fundacja Polskiej Akademii Nauk - Oddział w Lublinie - Nauka i Rozwój Lubelszczyzny	
Nazwa województwa	lubelskie	lubelskie	lubelskie	
Nazwa funduszu	EFRR	EFS	EFS	
Nazwa programu operacyjnego	RPO WL	PO KL	PO KL	
Nr i nazwa działania	5.5 Transport lotniczy	9.2 Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego	8.1.1. Wsparcie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorstw	
Okres realizacji projektu	2010-2011	01.08.2010 r. - 31.07.2012	01.10.2010 r. - 31.12.2011	
Cele projektu	Inwestycja polega na rozbudowie i modernizacji istniejącego lotniska w Świdniku. Ma na celu przystosowanie transportu lotniczego województwa lubelskiego do standardów obowiązujących w UE. Realizacja projektu ma na celu stworzenie dogodnych warunków dla zwiększenia przepływu ludzi, kapitału oraz towarów niezbędnych dla zdynamizowania rozwoju regionu oraz celem jest poprawa lotniczej dostępności komunikacyjnej regionu i zwiększenie mobilności mieszkańców.	Projekt przewiduje docelowo wsparcie dla 89 osób. W ramach wsparcia zaplanowano zajęcia uzupełniające dla uczniów klas mechanik lotniczy, zajęcia językowe (z języka angielskiego i hiszpańskiego) dla uczniów o najsłabszych ocenach z języka oraz zajęcia z modelarni. Projekt obejmuje m. in. następujące działania: certyfikacja szkoły na organizację zgodną z przepisami EASA (Europejska Agencja Bezpieczeństwa Lotniczego), tj. uzyskanie statusu ośrodka szkoleniowego w zawodzie mechanika lotniczego, zgodnie z normą Part-147 oraz dostosowanie programu nauczania w zawodzie mechanik lotniczy do wymagań i standardów europejskich (przepisy Part-66) i uruchomienie fakultatywnych zajęć uzupełniających w tym zakresie.	Projekt skierowany jest do 200 osób pracujących, uczestniczących w szkoleniach poza godzinami pracy. Rezultatem tych inwestycji będzie powstanie nowych miejsc pracy związanych ze spedycją towarów drogą lotniczą i śródlądową, a tym samym zapotrzebowanie na wykwalifikowaną kadrę spedycyjną. W związku z powyższym w ramach projektu „Blisko lotnisko” realizowane są szkolenia z zakresu transportu i bezpieczeństwa przesyłek lotniczych, transportu i bezpieczeństwa przesyłek śródlądowych oraz szkolenia ADR dotyczące obowiązujących wymagań związanych ze składowaniem, pakowaniem, przewozem towarów niebezpiecznych.	
Całkowita wartość projektu	56 441 116,74 EUR	169 711,48 EUR (672 906,00 PLN)	411 604,40 EUR (1 632 011,44 PLN)	
Wartość wkładu UE	21 626 733,92 EUR	Brak danych	Brak danych	

Projekty komplementarne			Na czym polega komplementarność projektów?
	Projekt 1	Projekt 2	
Tytuł projektu	Budowa oczyszczalni ścieków w Jeziorzanach, sieci wodociągowej w miejscowości Skarbiesz, połączenie sieci wodociągowej Przytoczno – Krępa i Przytoczno – Jeziorzany, modernizacja wodociągu w Przytocznie oraz modernizacja hydroforni w Krępie	Budowa i remont sieci wodociągowej oraz budowa kanalizacji sanitarnej w gminie Jeziorzany	W wyniku realizacji projektu finansowanego w ramach PROW został uzbrojony teren pod oczyszczalnię ścieków realizowaną w ramach RPO WL. Ponadto oba projekty w sposób kompleksowy przyczyniają się do rozwiązania problemów w obszarze gospodarki wodno – ściekowej na terenie całej gminy Jeziorzany.
Nazwa beneficjenta	Gmina Jeziorzany	Gmina Jeziorzany	
Nazwa województwa	lubelskie	lubelskie	
Nazwa funduszu	EFRR	EFROW	
Nazwa programu operacyjnego	RPO WL	PROW	
Nr i nazwa działania	6.1 Ochrona i kształtowanie środowiska	Oś III – Działanie 3.3 Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej	
Okres realizacji projektu	30.07.2008 – 31.12.2011	05.06.2009-31.11.2011	
Cele projektu	Rozwój infrastruktury wodno – kanalizacyjnej na terenie gminy Jeziorzany: - Budowa sieci wodociągowej w Skarbieszu - Remont sieci wodociągowej w Przytocznie oraz połączenie z wodociągiem w Jeziorzanach - Budowa sieci wodociągowej Przytoczno – Krępa - Budowa oczyszczalni ścieków w Jeziorzanach - Modernizacja hydroforni / ujęcia wody w Krępie	Rozwój infrastruktury wodno – kanalizacyjnej na terenie gminy Jeziorzany i poprawa warunków życia mieszkańców miejscowości Jeziorzany i Blizocin poprzez budowę i remont sieci wodociągowej oraz budowę kanalizacji sanitarnej, co wpłynie na rozwój społeczno-gospodarczy gminy: - Budowa sieci wodociągowej w Blizocinie - Remont sieci wodociągowej w Jeziorzanach - Budowa przyłącza wodociągowego do oczyszczalni ścieków w Jeziorzanach jednocześnie łącznik wodociągów Jeziorzany – Blizocin - Budowa kanalizacji sanitarnej w Jeziorzanach	
Całkowita wartość projektu	1 689 952,00 EUR (6 700 659,70 PLN)	1 461 255,05 EUR (5 793 876,27)	
Wartość wkładu UE	1 267 464,00 EUR (5 025 494,77 PLN)	881 822,95 EUR (3 496 428)	

	Projekty komplementarne			Na czym polega komplementarność projektów?
	Projekt 1	Projekt 2	Projekt 3	
Tytuł projektu	Modernizacja i wyposażenie obiektów dydaktyczno – badawczych Wydziałów Biologii i Nauk o Ziemi, Matematyki Fizyki i Informatyki i Chemii UMCS w Lublinie	Budowa wraz z wyposażeniem obiektu badawczo-dydaktycznego Instytutu Nauk o Ziemi UMCS w Lublinie	Budowa budynku dydaktycznego Instytutu Informatyki UMCS w Lublinie wraz z wyposażeniem oraz łącznikami	Realizacja projektów nr 2 i nr 3 zainicjowała przygotowanie komplementarnego projektu (nr 1) , który to zakłada dalszą rozbudowę przedmiotowych Instytutów oraz ich doposażenie w sprzęt naukowo – dydaktyczny. Wszystkie wymienione projekty, wzajemnie się uzupełniając, zakładają wspólny cel: zdynamizowanie aktywności UMCS w tworzeniu konkurencyjnej gospodarki oraz dostosowanie standardów nauczania do potrzeb rynku pracy poprzez rozwój bazy edukacyjnej i naukowo-badawczej
Nazwa beneficjenta	Uniwersytet Marii Curie - Skłodowskiej	Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej	Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej	
Nazwa województwa	Lubelskie	Lubelskie	Lubelskie	
Nazwa funduszu	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	
Nazwa programu operacyjnego	RPO WL	Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej	Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej	
Nr i nazwa działania	8.1 Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych	1.1 Infrastruktura uczelni	1.1 Infrastruktura uczelni	
Okres realizacji projektu	21.07.2010 - 19.10.2012	22.05.2007r. - 31.12. 2011r.	02.11.2008r. - 31.12.2011r.	
Cele projektu	Przedsięwzięcie dotyczy adaptacji pomieszczeń i zakupu nowego sprzętu dla Wydziałów Chemii, Biologii i Nauk o Ziemi oraz Matematyki, Fizyki i Informatyki UMCS. Są to kierunki mające największy udział w tworzeniu nowoczesnych technologii na UMCS. Projekt stanowi kompleksowe rozwiązanie polegające na modernizacji infrastruktury trzech kluczowych Wydziałów i wyposażeniu ich w nowoczesną aparaturę dydaktyczno-badawczą. Jego realizacja jest pierwszym etapem przedsięwzięć o takim charakterze mającej na celu zachowanie spójności infrastruktury uczelni. Celem projektu jest poprawa jakości kształcenia poprzez modernizację istniejącej infrastruktury technicznej UMCS, zakup	Przedmiotem projektu jest budowa budynku badawczo-dydaktycznego Instytutu Nauk o Ziemi UMCS w Lublinie oraz wyposażenie laboratoriów badawczych i pracowni specjalistycznych w niezbędną aparaturę badawczą na potrzeby laboratoriów Zakładów: Gleboznawstwa, Geologii i Ochrony Litosfery oraz Hydrografii. Oprócz nich, projekt zakłada utworzenie w budynku sal dydaktycznych, pomieszczeń administracyjnych oraz zakup wyposażenia podstawowego. Celem projektu jest podniesienie jakości kształcenia w Instytucie Nauk o Ziemi poprzez zwiększenie wiedzy praktycznej absolwentów, poprawa spójności organizacyjnej INoZ poprzez zlokalizowanie wszystkich Zakładów i Pracowni w jednym kompleksie oraz stworzenie laboratoriów spełniających standardy analityczne oraz	Inwestycja polega na rozbudowie infrastruktury Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki UMCS o nowy budynek dydaktyczny Instytutu Informatyki. Powstanie również łącznik stanowiący połączenie pomiędzy istniejącym budynkiem Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki a nową zabudową oraz przewiduje się zakup niezbędnego wyposażenia na potrzeby pracowni robotyki, sztucznych inteligencji, sieciowej, multimedialnej, komputerowych i klastra komputerowego. Celem ogólnym projektu jest zdynamizowanie aktywności UMCS w tworzeniu konkurencyjnej gospodarki oraz dostosowanie standardów nauczania do potrzeb rynku pracy poprzez rozwój bazy edukacyjnej i naukowo-badawczej	

	nowoczesnego wyposażenia dydaktyczno-badawczego i stworzenie lepszych warunków do podnoszenia kwalifikacji pracowników, studentów i mieszkańców regionu.	poprawa warunków kształcenia poprzez zmniejszenie liczby osób w grupach oraz zapewnienie odpowiedniego standardu sal dydaktycznych.	Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki.
Całkowita wartość projektu	4 117 023,97 EUR (16 324 000,00 PLN)	7 343 751,83 EUR (29 117 976,00 PLN)	10 606 331,65 EUR (42 054 104,99 PLN)
Wartość wkładu UE	3 087 767,97 EUR (12 243 000,00 PLN)	5 464 219,32 EUR (21 665 629,60 PLN)	5 806 923,03 EUR (23 024 449,80 PLN)

	Projekty komplementarne		Na czym polega komplementarność projektów?
	Projekt 1	Projekt 2	
Tytuł projektu	Przebudowa drogi gminnej Nr 106115L, Nr 106116L	Drogi dojazdowe do obwodnicy Miasta Lublin - przedłużenie ul. Mełgiewskiej w kierunku węzła drogowego "Mełgiew" w ciągu dróg ekspresowych S12, S17, S19	Wybudowana droga gminna w Gminie Wólka w powiązaniu z drogą powiatową 2020L Lublin-Mełgiew i drogą wojewódzką nr 822 Lublin -Port Lotniczy Świdnik oraz drogą dojazdową do dróg expressowych S12, S17, S19, zapewnią będą trwałą obsługę komunikacyjną wybudowanego Portu Lotniczego w Świdniku. Przedmiotowa droga (w projekcie nr 2) stanowi ważny odcinek miejskiego i regionalnego układu komunikacyjnego i pozwoli w przyszłości przenieść ruch z zachodnich części miasta w kierunku przyszłego lotniska w Świdniku. Realizacja projektu 2 zapewni szybkie i wydajne, a także bezpieczne połączenia z planowaną obwodnicą Lublina oraz dodatkowe połączenie ze Świdnikiem i planowanym Portem Lotniczym w Świdniku.
Nazwa beneficjenta	Gmina Wólka	Gmina Lublin	
Nazwa województwa	Lubelskie	Lubelskie	
Nazwa funduszu	EFRR	EFRR	
Nazwa programu operacyjnego	RPO WL	Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej	
Nr i nazwa działania	5.5 Transport lotniczy	4.1 Infrastruktura drogowa	
Okres realizacji projektu	2010-2011	2008 - 2012	
Cele projektu	Powstanie sprawnego systemu komunikacji publicznej rozumianej jako infrastruktura towarzysząca powstającego Portu Lotniczego w Świdniku. Celem nadrzędnym projektu jest większa dostępność komunikacyjna regionu do nowopowstającego międzynarodowego lotniska regionalnego oraz zrównoważony rozwój gminy Wólka.	Powstanie droga dojazdowa do obwodnicy Miasta Lublin w ciągu dróg ekspresowych, dojazd do Portu Lotniczego w Świdniku	

Całkowita wartość projektu	637 476,78 EUR (2 527 595,42 PLN)	34 562 646,36 EUR (137 040 892,81 PLN)	
Wartość wkładu UE	349 936,95 EUR (1 387 500,00 PLN)	16 969 892,56 EUR (67 285 624,00 PLN)	

	Projekty komplementarne		Na czym polega komplementarność projektów?
	Projekt 1	Projekt 2	
Tytuł projektu	Uniwersytet Przyrodniczy. Biblioteka Główna - Regionalny Ośrodek Rolniczej Informacji Naukowej w Lublinie	Wyposażenie Centralnego Laboratorium Aparaturowego Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie	<p>Projekt pn. „Uniwersytet Przyrodniczy. Biblioteka Główna - Regionalny Ośrodek Rolniczej Informacji Naukowej w Lublinie” jest komplementarny z projektem pn. „Wyposażenie Centralnego Laboratorium Aparaturowego Akademii Rolniczej w Lublinie” w następującym zakresie: w ramach projektu „Uniwersytet Przyrodniczy...” wybudowana zostanie Biblioteka Główna, a w ramach projektu „Wyposażenie Centralnego...” wykonane zostało wyposażenie laboratorium. Projekty są ze sobą komplementarne z tego względu, że wszystkie są realizowane jako etapy zadania - rozwój bazy naukowo dydaktycznej UP w Lublinie, wpływając na rozwój uczelni i podnosząc jakość kształcenia.</p>
Nazwa beneficjenta	Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie	Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie	
Nazwa województwa	lubelskie	lubelskie	
Nazwa funduszu	EFRR	EFRR	
Nazwa programu operacyjnego	RPO WL	PO RPW	
Nr i nazwa działania	8.1 Infrastruktura społeczna i dydaktyczna szkół wyższych	1.3 Wspieranie innowacji	
Okres realizacji projektu	02.08.2010 - 31.12.2012	2008-2010	
Cele projektu	Projekt polega na podniesieniu konkurencyjności regionu poprzez rozwój zasobów ludzkich oraz dzięki podniesieniu jakości kształcenia i infrastruktury dydaktycznej (ułatwienie dostępu do bazy bibliotecznej), a także ułatwienie dostępu do edukacji osobom niepełnosprawnym. Obejmuje on wybudowanie budynku Biblioteki Głównej (w tym zakup odpowiedniego wyposażenia) oraz zagospodarowanie przyległego terenu, a także wykonanie przyłączy infrastruktury technicznej.	Celem projektu jest stworzenie i udostępnianie przedsiębiorcom oraz instytucjom naukowo-badawczym profesjonalnej infrastruktury do prowadzenia certyfikowanych prac badawczych i pomiarowych. Usługi świadczone przez Centralne Laboratorium Aparaturowe (CLA) przyczynią się do wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw oraz ułatwią wdrażanie innowacji produktowych i procesowych.	
Całkowita wartość projektu	5 042 749,05 EUR (19 994 500,00 PLN)	5 201 675,48 EUR (20 624 643,28 PLN)	
Wartość wkładu UE	3 664 815,81 EUR (14 530 994,70 PLN)	4 421 424,16 EUR (17 530 946,79 PLN)	

2.6.6 Mechanizmy unikania podwójnego finansowania działań realizowanych w ramach Polityki Spójności z działaniami realizowanymi w ramach Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybackiej

W ramach krajowych i regionalnych programów operacyjnych Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybackiej, finansowanych z poszczególnych funduszy UE (EFRR, EFS, FS, EFRROW, EFR) występują wspólne obszary interwencji obejmujące infrastrukturę transportową, społeczną, ochrony środowiska, energetyczną, sferę przedsiębiorczości, B+R, innowacje, społeczeństwo informacyjne, czy też rozwój zasobów ludzkich. Prawo wspólnotowe zakazuje wielokrotnego finansowania tego samego typu operacji (typów projektów) z różnych funduszy UE. Na państwach członkowskich ciąży więc obowiązek zastosowania, na poziomie krajowym, takich rozwiązań, które wyraźnie określą zakres interwencji poszczególnych funduszy.

W celu zapobieżenia możliwości wystąpienia podwójnego finansowania projektów z różnych programów wspólnotowych lub krajowych lub w ramach innych okresów programowania IZ RPO, już na etapie programowania RPO WL, wprowadziła mechanizmy zapewniające odpowiednią koordynację wsparcia. Z jednej strony zapewniają one koordynację i komplementarność w Programie, z drugiej zaś uwzględniają kryteria demarkacyjne.

Na poziomie krajowym koordynacja pomiędzy instrumentami finansowymi Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybackiej jest monitorowana i usprawniana w ramach prac Komitetu Koordynacyjnego Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013 (KK NSRO). Komitet podczas swoich cyklicznych posiedzeń lub działając w trybie obiegowym, umożliwia współdziałanie i uzgadnianie stanowisk poszczególnych instytucji zarządzających w zakresie m.in. wypracowywania rozwiązań wzmacniających efektywność mechanizmów koordynacji i demarkacji wsparcia. W szczególny sposób działania te wspiera Grupa robocza ds. koordynacji i komplementarności (funkcjonująca przy KK NSRO), której efektem prac są bieżące rekomendacje, adresowane do instytucji zarządzających programami i komitetów monitorujących programy operacyjne (informację nt. prac w/w grupy zawarto w punkcie 2.6.1 niniejszego sprawozdania).

Podstawowe narzędzie służące zapewnieniu demarkacji pomiędzy poszczególnymi programami operacyjnymi stanowi zatwierdzona w 2007 r. przez Komitet Koordynacyjny NSRO, a następnie wielokrotnie uaktualniana, *Linia demarkacyjna pomiędzy Programami Operacyjnymi Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej Wspólnej Polityki Rybackiej*. Dokument ten jest wiążący dla instytucji zaangażowanych we wdrażanie programów operacyjnych (instytucje zarządzające, instytucje pośredniczące, instytucje pośredniczące II stopnia) i stanowi tabelaryczne zestawienie zidentyfikowanych na etapie programowania wspólnych obszarów interwencji funduszy UE.

Linia demarkacyjna to zestaw kryteriów wskazujących dla określonych typów projektów miejsce (program operacyjny) ich realizacji, w celu uniemożliwienia wielokrotnego finansowania ze środków różnych funduszy UE. Dokument stanowi tabelaryczne zestawienie zidentyfikowanych na etapie programowania wspólnych obszarów interwencji funduszy UE. Poprzez zawarte w nim kryteria demarkacyjne, rozdziela interwencje pomiędzy programami operacyjnymi. W poszczególnych przypadkach kryteria demarkacji dotyczą:

- Wartości (kosztu) projektu
- Typu/lokalizacji projektu

- Beneficjentów projektu

Linia demarkacyjna nie stanowi katalogu wszystkich interwencji funduszy UE, a tylko wskazuje te obszary (działania), w których zaistniała potrzeba rozgraniczenia wsparcia, w celu uniknięcia wielokrotnego finansowania tego samego typu projektów. Informacja o wsparciu określonych typów interwencji zawarta jest w programach operacyjnych oraz dokumentach je uszczegóławiających (np. szczegółowe opisy priorytetów). Linia demarkacyjna stanowi natomiast uzupełnienie powyższych dokumentów, identyfikując szczegółowe kryteria wskazujące miejsce realizacji projektów w danym PO/RPO.

Zapewnieniu stosowania linii demarkacyjnej (przestrzegania zapisanych w niej kryteriów demarkacji) oraz praktycznego zapewnienia komplementarności udzielanego wsparcia funduszy strukturalnych z innymi instrumentami finansowymi, w tym z PROW oraz PO RYBY służyć będą następujące narzędzia/instrumenty koordynacji tj.:

- udział przedstawicieli IZ RPO w pracach Komitetów Monitorujących innych programów (w Podkomitecie Monitorującym Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Komitecie Monitorującym Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej oraz Komitecie Monitorującym Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka - w roli obserwatora);
- uczestnictwo przedstawiciela Instytucji Pośredniczącej Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki oraz przedstawicieli Ministerstwa Rozwoju Regionalnego w Komitecie Monitorującym Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2007 - 2013;
- działalność KK NSRO oraz udział w jego pracach przedstawicieli IZ RPO w ramach Polityki Spójności oraz Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybołówstwa;
- kontrole krzyżowe projektów (tzw. cross-checking) - informacja nt. kontroli krzyżowych w punkcie 2.6.7 niniejszego sprawozdania;
- oświadczenia Beneficjentów o niefinansowaniu składanych projektów z innych środków UE - we wnioskach o dofinansowanie Beneficjenci składają oświadczenia o braku podwójnego finansowania projektów - we wniosku o dofinansowanie zawarta jest deklaracja wnioskodawcy, iż projekt nie był finansowany w ramach innego projektu składanego w ramach Programu (w przypadku otrzymania takiego dofinansowania Beneficjent zobowiązuje się do wycofania projektu) oraz deklaracja, iż projekt nie był finansowany w ramach innych programów operacyjnych w ramach NSRO. Przedmiotowe oświadczenia są składane przez wszystkich wnioskodawców aplikujących o środki w ramach RPO WL poprzez złożenie we wniosku podpisu pod niniejszymi oświadczeniami;
- kryteria demarkacji, chroniące przed podwójnym finansowaniem: wartość projektu, kwota wsparcia, kategoria Beneficjentów, lokalizacja projektu oraz charakter projektu (rodzaje i zakres prac) - szczegółowe kryteria demarkacji dla każdego z działań RPO WL określone są w dokumencie *Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 - Uszczegółowienie Programu*;
- koncentracja instytucji zaangażowanych we wdrażanie RPO WL, komponentu regionalnego PO KL oraz niektórych działań PROW w jednej instytucji (Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego) - co sprzyja zapobieganiu podwójnemu finansowaniu oraz optymalizacji wdrażania wszystkich programów.

Ponadto, koncentracja instytucji zaangażowanych we wdrażanie RPO, komponentu regionalnego PO KL, EWT oraz niektórych działań PROW w urzędzie marszałkowskim, sprzyja zapobieganiu podwójnego finansowaniu oraz optymalizacji wdrażania wszystkich programów.

W roku sprawozdawczym KK NSRO kilkakrotnie zmieniał zapisy Linii demarkacyjnej. W związku z wprowadzonymi modyfikacjami IZ RPO dwukrotnie dokonała zmiany *Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 – Uszczegółowienie Programu* w celu dostosowania jego zapisów oraz udzielanego wsparcia do zmian *Linii demarkacyjnej* przyjętych uchwałami KK NSRO. Wprowadzone zmiany odnoszą się do kategorii interwencji 07, 08, 09 dziedzin: Innowacje, Przedsiębiorczość, Mikroprzedsiębiorstwa oraz obejmują I i II Oś Priorytetową RPO WL.

2.6.7 Kontrole krzyżowe Programu

Jednym z obowiązków spoczywających na państwach członkowskich jest prowadzenie kontroli operacji współfinansowanych ze środków pochodzących z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności. Obowiązek ten wypełniany jest w ramach ustanowionego w tym celu systemu kontroli, który służyć ma uzyskaniu pewności, że środki wspólnotowe wykorzystywane są w sposób efektywny oraz zgodny z prawem i procedurami określonymi w aktach prawnych Unii Europejskiej.

Podstawę prawną funkcjonowania systemu kontroli funduszy strukturalnych oraz Funduszu Spójności stanowią przepisy *Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006* oraz *Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006*. Funkcjonowanie systemu kontroli funduszy strukturalnych oraz Funduszu Spójności regulują na gruncie prawa krajowego: *ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* oraz *Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie procesu kontroli w ramach obowiązków Instytucji Zarządzającej Programem Operacyjnym*.

Na mocy w/w dokumentów działania kontrolne podzielone zostały na dwa niezależne procesy:

- kontrolę, za prowadzenie której odpowiedzialność ponosi Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym, przy czym Instytucja Zarządzająca może część swoich uprawnień w tym zakresie przekazać Instytucjom Pośredniczącym oraz Instytucjom Pośredniczącym II stopnia (Wdrażającym).
- kontrolę i audyt wykonywane przez Instytucję Audytową. W Polsce funkcję Instytucji Audytowej pełni Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej w Ministerstwie Finansów. Prowadzone przez Instytucję Audytową działania audytowe mają na celu weryfikację skutecznego funkcjonowania systemu zarządzania i kontroli programów operacyjnych oraz kontrolę projektów na podstawie stosownej próby, w celu weryfikacji zadeklarowanych wydatków.

Zgodnie z przyjętym w ramach procesu wdrażania funduszy europejskich systemem kontroli, w zakresie przestrzegania zakazu podwójnego finansowania wydatków, Instytucje Zarządzające odpowiedzialne są za prowadzenie kontroli krzyżowych w ramach swojego programu operacyjnego (kontrola krzyżowa programu) oraz za kontrole krzyżowe Beneficjentów realizujących projekty równoległe w ramach podlegającego ich kompetencji programu operacyjnego i Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

System kontroli krzyżowych w ramach RPO WL zgodny jest z przepisami w tym zakresie, przyjętymi zarówno na szczeblu wspólnotowym, jak i krajowym. Kontrole krzyżowe przeprowadzane w ramach RPO WL polegają na sprawdzeniu w szczególności, czy:

- zachodzi uzasadnione podejrzenie podwójnego finansowania;
- przedstawione do refundacji wydatki nie zostały podwójnie sfinansowane;
- zachodzi potrzeba zwrotu nadpłaconych środków.

Zgodnie z system kontroli krzyżowych funkcjonującym w ramach RPO WL kontrole krzyżowe przeprowadzane są:

- w ramach I i II Osi Priorytetowej RPO WL - przez Oddział Realizacji Projektów (ORP) oraz Oddział Kontroli (OK) Lubelskiej Agencji Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie (IP II) oraz Oddział Kontroli w Departamencie Strategii i Rozwoju Regionalnego UMWL (IZ RPO) w trakcie kontroli systemowej w IP II,
- w ramach III – IX Osi Priorytetowej RPO WL – przez Oddział Realizacji Projektów (ORP) oraz Oddział Kontroli (OK) w Departamencie Strategii i Rozwoju Regionalnego UMWL (IZ RPO).

Łącznie w ramach RPO WL kontrole krzyżowe przeprowadza 89 pracowników (w tym 49 pracowników w IP II i 40 pracowników w IZ RPO).

W ramach RPO WL największe ryzyko podwójnego finansowania zachodzi w działaniach skierowanych do przedsiębiorców tj. I i II Osi Priorytetowej.

Procedury opisujące tryb postępowania w zakresie prowadzenia kontroli krzyżowych w ramach RPO WL uregulowane zostały w *Instrukcji Wykonawczej Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013* oraz *Instrukcji Wykonawczej Instytucji Pośredniczącej II stopnia zaangażowanej we wdrażanie I i II Osi Priorytetowej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013*.

W ramach RPO WL, zarówno IZ RPO jak i IP II dokonują dwóch rodzajów kontroli krzyżowych:

- kontrolę krzyżową programu, której celem jest wykrywanie i eliminowanie podwójnego finansowania wydatków w ramach RPO WL. Kontroli podlega 100% poniesionych przez Beneficjentów wydatków ujętych we wnioskach o płatność weryfikowanych przez ORP. W sytuacji gdy zachodzi podejrzenie podwójnego finansowania (stwierzonego przez ORP), OK dokonuje kontroli doraźnej. Ponadto w trakcie każdej kontroli, wynikającej z doboru próby kontrolowane są wydatki w celu wykrycia podwójnego finansowania.
- kontrolę krzyżową horyzontalną z projektami PROW, której celem jest wykrywanie i eliminowanie podwójnego finansowania wydatków między RPO WL a PROW. Kontroli podlega 100% wydatków poniesionych przez Beneficjentów ujętych we wnioskach o płatność weryfikowanych przez ORP. W sytuacji gdy zachodzi podejrzenie podwójnego finansowania (stwierzonego przez ORP), OK dokonuje kontroli doraźnej. Ponadto w trakcie każdej kontroli, wynikającej z doboru próby kontrolowane są wydatki w celu wykrycia podwójnego finansowania.

Kontrole krzyżowe wydatków w Programie prowadzi się z wykorzystaniem danych zawartych w KSI SIMIK 07-13 oraz w Lokalnym Systemie Informatycznym. Kontroli krzyżowej Programu podlegają wszystkie wydatki Beneficjentów realizujących więcej niż

jeden projekt w ramach RPO WL. Kontrole krzyżowe prowadzi się w oparciu o Numer Identyfikacji Podatkowej (NIP) Beneficjenta oraz NIP wystawcy faktury/innego dokumentu księgowego o równoważnej wartości dowodowej, pod kątem przedkładania więcej niż jeden raz tego samego dokumentu finansowo-księgowego. Dokonując weryfikacji wniosku Beneficjenta pod względem merytorycznym pracownik ORP sprawdza, czy nie zachodzi ryzyko podwójnego finansowania wydatków w ramach RPO WL oraz PROW. W tym celu pracownik sprawdza, czy na fakturze zamieszczona jest informacja o finansowaniu wydatków z tej faktury w ramach PROW oraz dokonuje stosownej adnotacji na liście sprawdzającej.

Zgodnie z system kontroli krzyżowych funkcjonującym w ramach RPO WL w 2010 r.:

- w ramach IZ RPO przeprowadzono kontrole dla wszystkich wniosków o płatność zatwierdzonych do wypłaty (w okresie sprawozdawczym było to 926 wniosków o płatność), oraz 126 kontroli planowych na miejscu oraz jedną kontrolę doraźną, w trakcie których nie stwierdzono nieprawidłowości w związku z kontrolami krzyżowymi z PROW; kontrole krzyżowe horyzontalne z PROW przeprowadzone zostały u 107 beneficjentów,
- w ramach IP II skontrolowanych zostało ogółem 494 Beneficjentów, w tym 126 w ramach kontroli krzyżowych z PROW; kontrole krzyżowe horyzontalne z PROW przeprowadzone zostały u 36 beneficjentów.

Podczas przeprowadzonych kontroli krzyżowych nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ponadto należy wskazać, iż kontrola krzyżowa, tj. sprawdzenie, czy projekt nie jest podwójnie finansowany w ramach RPO WL, w ramach różnych Programów obecnej perspektywy finansowej oraz w ramach różnych Programów obu dotychczas obejmujących Polskę perspektyw finansowych (2004-2006 i 2007-2013) dokonywana jest już na etapie oceny formalnej, co ma na celu zapobieganie podpisywaniu umów o dofinansowanie dotyczących tych samych zakresów rzeczowych. Kontrola przeprowadzana jest na podstawie składanych wniosków o dofinansowanie projektu w oparciu o listę sprawdzającą oceny formalnej oraz oświadczenia Beneficjenta załączonego do wniosku:

- dla I i II Osi Priorytetowej: oświadczenie wnioskodawcy, że zakres rzeczowy ujęty w wniosku nie został objęty dofinansowaniem z innych Programów Operacyjnych realizowanych w Polsce w ramach perspektywy finansowej 2007-2013 oraz że Wnioskodawca przed wypełnieniem wniosku zapoznał się z dokumentem „*Linia Demarkacyjna pomiędzy Programami Operacyjnymi Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej*”.
- dla III-IX Osi Priorytetowej: oświadczenie wnioskodawcy, że projekt nie był finansowany w ramach innego projektu składanego w ramach Programu (w przypadku otrzymania takiego dofinansowania Beneficjent zobowiązuje się do wycofania projektu) oraz oświadczenie, że projekt nie był finansowany w ramach innych programów operacyjnych w ramach NSRO.

Dodatkowo należy wskazać, iż zapisy dokumentów programowych RPO WL, respektujące zapisy *Linii demarkacyjnej*, chronią przed podwójnym finansowaniem projektów realizowanych w ramach Polityki Spójności. W ramach poszczególnych Osi Priorytetowych RPO WL przyjęto następujące kryteria demarkacji, chroniące przed podwójnym finansowaniem: wartość projektu, kwota wsparcia, kategoria beneficjentów, lokalizacja projektu oraz charakter projektu (rodzaje i zakres prac).

Warto dodać, iż wyniki przeprowadzonego w 2008r. badania ewaluacyjnego w zakresie oceny systemu wyboru projektów (finansowanych operacji) zaprojektowanego w ramach RPO

WL wykazały, iż kryteria oceny projektów bardzo skutecznie weryfikują projekty pod kątem spełniania zapisów dot. demarkacji.

2.7 MONITOROWANIE I OCENA

System monitorowania

Szczegółowego opisu systemu monitorowania funkcjonującego w ramach RPO WL dokonano w poprzednim sprawozdaniu rocznym. W roku 2010 wprowadzono pewne modyfikacje wynikające z doświadczenia we wdrażaniu Programu. Zmiany te opisano poniżej.

- Począwszy od II półrocza 2010r. oprócz cyklicznych informacji i raportów miesięcznych, sprawozdań okresowych i rocznych wprowadzono *raporty tygodniowe*, sporządzane na potrzeby IZ RPO. Przedstawiają one bieżące informacje na temat stanu wdrażania Programu poczynając od składanych wniosków w konkursach a kończąc na certyfikacji wydatków za pośrednictwem IC do KE w podziale na Osie i poszczególne działania.
- Krajowym Systemie Informatycznym (SIMIK 07-13) w 2010r. ulegał ciągłemu rozwojowi i usprawnieniom. Uruchomiony został m.in. nowy moduł *Korekty wniosków o płatność*, z obsługi którego użytkownicy systemu zostali przeszkoleni przez MRR. Ponadto, na bieżąco wprowadzane były do systemu dane dotyczące wniosków o dofinansowanie, umów, aneksów, wniosków o płatność. Rejestrowane były również obciążenia na projektach oraz tworzone deklaracje wydatków, które zapewniają m.in. przechowywanie i zbieranie danych niezbędnych z punktu widzenia zachowania tzw. ścieżki audytu. Podejmowane też były działania mające na celu doskonalenie jakości danych zgromadzonych w systemie KSI. Systematycznie prowadzone przez Administratora merytorycznego IZ RPO audyty jakości danych, z wykorzystaniem raportów zdefiniowanych w aplikacji Oracle Discoverer, pozwoliły użytkownikom na bieżące korygowanie błędów, a w konsekwencji ograniczyć ich ilość w raportach audytowych sporządzanych cyklicznie przez IK NSRO. Prowadzona była także weryfikacja poprawności wprowadzonych do KSI numerów NIP Beneficjentów oraz wskaźników postępu rzeczowego w umowach, aneksach i wnioskach o płatność końcową projektów realizowanych w ramach RPO WL. Opracowane zostały również nowe raporty audytowe dotyczące Rejestru obciążeń na projekcie, które mają zapewnić wiarygodność prowadzenia ewidencji kwot podlegających procedurze odzyskiwania i kwot wycofanych po anulowaniu całości lub części wkładu dla operacji.

W roku 2011 proces rozwoju i poprawy funkcjonalności systemu KSI będzie trwał nadal. Aktualnie modyfikowany jest moduł *Kontrola*, w celu uproszczenia procesu gromadzenia danych dotyczących rodzajów przeprowadzonych kontroli oraz wykrytych nieprawidłowości, stosownie do ustaleń podjętych w trakcie posiedzenia Komitetu ds. Kontroli i Audytu Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności 2007-2013. IK NSRO podjęła decyzję o udostępnieniu z dniem 1 kwietnia br. na stronie internetowej www.funduszeuropejskie.gov.pl bieżących, aktualizowanych w trybie miesięcznym, informacji na temat efektów rzeczowych polityki spójności. Ponadto, nadal wprowadzane będą bieżące dane dotyczące realizacji projektów jak i RPO WL, oraz prowadzone będą audyty jakości danych zgromadzonych w KSI, w celu zapewnienia ich wiarygodności.

- W 2010 roku dbając o optymalizację Lokalnego Systemu Informatycznego (LSI) przeprowadzono szereg aktualizacji systemu. Aktualizacje dotyczyły głównie zmian w generatorze wniosków o dofinansowanie oraz w części przeznaczonej dla pracowników Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego. Zmiany dokonane w LSI w 2010 roku dotyczyły:
 - wprowadzenia weryfikatora wniosków o dofinansowanie - informuje Beneficjentów, czy plik wniosku o dofinansowanie w formie XML spełnia normy umożliwiające załadowanie

- go poprawnie do systemu w punkcie naboru (miał on zmniejszyć ryzyko odsyłania Beneficjentów z nieprawidłowymi plikami zawierającymi błędne sumy kontrolne);
- usprawniano skrypt działania generatora eLSI oraz systemu LSI dla pracowników Urzędu, pod względem zwiększenia ergonomii pracy;
 - usprawniono wyszukiwanie i dekretowanie wniosków o dofinansowanie;
 - usprawniono moduł dotyczący podpisywania umów w systemie LSI;
 - wykonano moduł umożliwiający grupowanie wniosków do wspólnego importu do KSI w jeden wspólny plik XML (skrócenie czasu potrzebnego do wprowadzenia wniosku do KSI);
 - wprowadzono zaległe wnioski o dofinansowanie, umowy i aneksy których w systemie nie było (np. z przed daty uruchomienia systemu eLSI/LSI).

Zmiany jakie zaplanowano na 2011 rok polegać będą na:

- Zasileniu modułu wniosków o płatność danymi oraz poprawa jego ergonomii pracy;
- Zasileniu modułu kontroli danymi oraz poprawa jego ergonomii pracy;
- Zasileniu modułu sprawozdawczości danymi oraz poprawa jego ergonomii pracy.

System LSI pracuje kaskadowo i nie można zasilić danymi wniosków o płatność, kontroli i sprawozdawczości bez uprzedniego kompleksowego zapełnienia systemu danymi z wniosków o dofinansowanie, umów i aneksów. W związku z tym, dopiero po wprowadzeniu wszystkich danych istnieje możliwość na uruchomienie następnych modułów, które bez danych nie funkcjonują prawidłowo.

Informacje dotyczące wskaźników, które nie stanowią wskaźników KSI ani LSI, IZ RPO otrzymuje z wniosków sprawozdawczych od Beneficjentów, wniosków o płatność końcową, a także indywidualnych zapytań kierowanych do Beneficjentów na temat realizacji postępu rzeczowego projektu.

Komitet Monitorujący Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013

W roku 2010 Komitet Monitorujący RPO WL trzykrotnie gromadził się na posiedzeniach, które miały miejsce w dniach 4 marca, 22 czerwca oraz 7 września. Członkowie Komitetu w okresie sprawozdawczym zajmowali się niżej wymienionymi kwestiami:

- zatwierdzenie zmian w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013
- zatwierdzenie kryteriów wyboru projektów w ramach Programu,
- zatwierdzenie Sprawozdania rocznego z wdrażania Programu za 2009 rok,
- zatwierdzenie Planu Komunikacji Programu,
- zatwierdzenie kryteriów strategicznych wyboru projektów do umieszczenia w Indykatywnym Wykazie Indywidualnych Projektów Kluczowych RPO WL,
- zapoznali się z wynikami ekspertyzy dotyczącej oszacowania wartości docelowych wskaźników: *„Oszczędność czasu w euro na nowych i zrekonstruowanych drogach w przewozach pasażerskich i towarowych”* oraz *„Oszczędność czasu w euro na nowych i zrekonstruowanych liniach kolejowych w przewozach pasażerskich i towarowych”* w latach 2010, 2013 i 2015 w ramach RPO WL,
- zapoznali się z wynikami badań ewaluacyjnych *„Ocena znajomości Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 wśród mieszkańców Lubelszczyzny”* oraz *„Identyfikacja oraz analiza barier i problemów*

organizacyjnych związanych z funkcjonowaniem systemu zarządzania i wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego województwa Lubelskiego na lata 2007-2013”.

- zapoznali się z Okresowym plan ewaluacji RPO WL na rok 2010,
- zapoznali się z informacją nt. metodologii podziału krajowej rezerwy wykonania a następnie na temat realizacji KRW,
- zapoznali się z informacją nt. realizacji Programu;
- zapoznali się ze Sprawozdaniem okresowym z realizacji RPO WL za drugie półrocze 2009r.,
- zapoznali się z informacją nt. Strategii Unii Europejskiej Regionu Morza Bałtyckiego,
- zatwierdzili decyzję o realokacji środków z Działania 8.3: *Ochrona zdrowia* na Działanie 8.2: *Infrastruktura szkolna i sportowa* Osi Priorytetowej VIII: *Infrastruktura Społeczna*.

Ewaluacja

Okresowy plan ewaluacji na rok 2010 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 został przyjęty przez Zarząd Województwa Lubelskiego uchwałą nr CCLXXX/3644/09 15 grudnia 2009 r. Przewidywał on do realizacji następujące badania ewaluacyjne:

1. Analiza poziomu wykorzystania środków dostępnych w konkursach o dofinansowanie projektów w ramach RPO WL
2. Ocena szkoleń dla beneficjentów organizowanych w ramach RPO WL
3. Ocena znajomości Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 wśród mieszkańców Lubelszczyzny
4. Weryfikacja wartości docelowych wskaźników RPO WL w kontekście realizacji celów programu
5. Analiza zaangażowania i zdolności JST oraz MŚP w aplikowaniu o środki w ramach RPO WL

Badania ewaluacyjne zrealizowane w roku 2010:

W terminie od 14 kwietnia do 16 czerwca 2010r. przeprowadzono badanie ewaluacyjne pt. „Ocena znajomości Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 przez mieszkańców Lubelszczyzny”. Badanie zostało zrealizowane przez wybraną w drodze przetargu Zachodniopomorską Grupę Doradczą Sp. z o. o.

W wyniku przeprowadzonej ewaluacji stwierdzono, że większość celów Planu Komunikacji RPO WL zostało spełnionych w stopniu co najmniej przeciętnym, tj.:

- cel - *wzrost rozpoznawalności i świadomości istnienia Funduszy Europejskich poprzez promowanie skutków dotychczasowego wdrażania funduszy na Lubelszczyźnie* – został osiągnięty w stopniu zadowalającym: 37% badanych potrafi spontanicznie wymienić co najmniej jeden fundusz, a znajomość funduszy wspomagana kafeterią odpowiedzi utrzymuje się na analogicznym poziomie wśród ogółu społeczeństwa województwa lubelskiego;
- cel - *zwiększenie poziomu świadomości i wiedzy mieszkańców na temat korzyści z członkostwa w Unii Europejskiej dla regionu i w rezultacie całego kraju, uzyskiwanych dzięki napływowi Funduszy Europejskich* – został osiągnięty w stopniu wysokim: blisko 70% mieszkańców Lubelszczyzny ocenia pozytywnie i bardzo pozytywnie wpływ funduszy unijnych na rozwój regionu i kraju;
- cel - *budowanie pozytywnego wizerunku RPO WL wśród mieszkańców województwa lubelskiego poprzez informowanie o możliwościach dofinansowania* – został osiągnięty w

stopniu zadowalającym: ponad połowa badanych wie, że środki z RPO WL wykorzystywane są na wspieranie przedsiębiorczości, innowacyjności czy inwestycje infrastrukturalne, a co za tym idzie na szeroko pojęty rozwój regionu;

- cel - *stworzenie spójnego systemu identyfikacji wizualnej RPO WL, a tym samym Narodowej Strategii Spójności, dla wszystkich instytucji odpowiedzialnych za wdrażanie Programu* – został osiągnięty w stopniu znaczącym: 28% badanych metodami ilościowymi rozpoznaje logo RPO WL i przypisuje je do programu bądź działań/projektów mieszających się w jego zakresie.

Przedmiotem badania była także ocena kampanii „Napędzamy Lubelskie”, zaś jej wyniki przedstawiają się następująco:

- cel - *budowa świadomości istnienia marki RPO WL wśród ogółu populacji województwa lubelskiego powyżej 15 roku życia* – został osiągnięty w stopniu zadowalającym (14% mieszkańców świadomie wymienia nazwę RPO, 41% mieszkańców ma z tą nazwą prawidłowe skojarzenia,;);
- cel - *wykreowanie pozytywnego wizerunku marki programu poprzez podkreślenie możliwości rozwojowych regionu przy wykorzystaniu funduszy strukturalnych* – osiągnięty w stopniu wysokim – 69% społeczeństwa Lubelszczyzny pozytywnie ocenia wpływ funduszy unijnych na rozwój regionu;
- cel - *dotarcie przekazu reklamowego do grupy docelowej na poziomie 55%* – został całkowicie osiągnięty (wskaźnik zakładany i otrzymany jest identyczny).

Rekomendacje ewaluatora w zakresie informacji i promocji:

- podczas planowania kolejnej kampanii informacyjno-promocyjnej należy przeformułować cele odnośnie promocji RPO WL;
- cel jakim jest budowa pozytywnego wizerunku RPO WL wśród mieszkańców województwa lubelskiego poprzez informowanie mieszkańców o już zrealizowanych w ramach programu projektach oraz o bezpośrednich (dla mieszkańców województwa) korzyściach wynikających z ich realizacji należy doprecyzować definiując czym jest lojalność marki oraz jakie są jej wskaźniki bądź też usunąć z Planu Komunikacji;
- należy przy planowaniu celów szczegółowych kolejnych kampanii zastanowić się nad podejmowaniem tematu budowania świadomości marki. Należałoby zrezygnować z tak określonego celu ze względu na specyfikę RPO WL, którego nie należy rozpatrywać w kategoriach typowego produktu;
- należy ujednoczyć przekaz przyszłych kampanii pod względem:
 - hasła przewodniego,
 - grafiki, w tym wykorzystywanych logotypów,
 - przekazywanych informacji, tak aby kampania była jednoznacznie kojarzona z RPO WL oraz dostarczała syntetycznej informacji odnoszącej się do najważniejszych potrzeb informacyjnych społeczeństwa – co już zrealizowano za pieniądze RPO WL, co przyniosło korzyści mieszkańcom województwa;
- jeżeli kampanie są realizowane przez podmioty zewnętrzne, należy rozważyć możliwość prowadzenia wszystkich kampanii przez jeden podmiot, mając jedną, spójną wizję promocji RPO WL;
- grupę docelową w Planie Komunikacji RPO WL, jako ogół społeczeństwa, czy opinia publiczna należy podzielić na co najmniej 3 subsegmenty, z uwzględnieniem kryterium wieku i miejsca zamieszkania. Dopiero do tego podziału należy dopasować konkretne działania podejmowane w ramach kampanii;

- przyszłe kampanie warto realizować w miarę możliwości w miesiącach wiosennych, z przewidzianym okresem trwania około 4 – 5 miesięcy.

Powyższe rekomendacje zostały wdrożone do końca I kwartału 2011r. Powyższe zalecenia znalazły swoje odzwierciedlenie w aktualizacji *Planu Komunikacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 -2013* przyjętego przez IK NSRO w dniu 15.03.2011 r. oraz w *Rocznym Planie Działań Informacji i Promocji na 2011r.* zatwierdzonym przez IK NSRO w dniu 16.03.2011 r.

W terminie od 14 października do 18 grudnia 2010r. przeprowadzono badanie ewaluacyjne pt. „Weryfikacja wartości docelowych wskaźników Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013”. Badanie zostało zrealizowane przez PSDB Sp. z o. o. wybraną w drodze przetargu.

W wyniku przeprowadzonej ewaluacji stwierdzono, że realizacja Programu znajduje się w idealnym stadium umożliwiającym odpowiednie przekierowanie interwencji w celu osiągnięcia zaplanowanych wartości docelowych wskaźników:

- Realizacja celów I Osi Priorytetowej nie jest zagrożona; zidentyfikowano wolne środki do wykorzystania; w przyszłych naborach należy premiować projekty:
 - tworzące jak największą liczbę miejsc pracy przy jak najmniejszych nakładach,
 - związane z inwestycjami ochrony środowiska (oprócz OZE),
 - tworzące większą liczbę miejsc noclegowych za możliwie najniższą kwotę.
- W II Osi Priorytetowej również nie jest zagrożona realizacja celów, rekomendowano ogłoszenie konkursu dedykowanego parkom naukowo-technologicznym i inkubatorom.
- Oś Priorytetowa III nie wymaga żadnych działań naprawczych, wskaźniki zostaną przekroczone w większym bądź mniejszym stopniu.
- W IV Osi Priorytetowej rekomendowane jest ogłoszenie konkursu na e-usługi.
- Wg ewaluatorów V Oś Priorytetowa wymaga działań naprawczych, zidentyfikowano wskaźniki wymagające renegotjacji.
- W VI Osi Priorytetowej rekomendowane jest ogłoszenie konkursu na projekty dotyczące selektywnej zbiórki odpadów oraz rekultywacji składowisk.
- W VII Osi Priorytetowej zidentyfikowano wolne środki do wykorzystania.
- Realizacja celów VIII Osi Priorytetowej nie jest zagrożona; rekomendowane jest ogłoszenie konkursów dedykowanych tworzeniu pracowni komputerowych w szkołach oraz doposażeniu szpitali w specjalistyczny sprzęt onkologiczny i kardiologiczny.
- W IX Osi Priorytetowej ewaluatorzy rekomendują organizację ogólno- regionalnych konferencji oraz utworzenia forum dla Beneficjentów na stronie internetowej.

Ewaluatorzy poddali także ocenie system monitoringu funkcjonujący w ramach RPO WL. W wyniku oceny sformułowano rekomendacje dotyczące m.in.:

- dodania do listy wskaźników projektowych nowych wskaźników umożliwiających agregację danych na poziomie Programu,
- usprawnienia systemu LSI w celu poprawy jego funkcjonalności w zakresie raportów monitoringowych,
- zasad, jakie należy wziąć pod uwagę przy poprawnej konstrukcji systemu w przyszłym okresie programowania, tj:
 - reorganizacja logiki interwencji na poziomie projektu, Działania i Osi Priorytetowej,
 - stworzenie spójnego systemu wskaźników na poziomie NSRO przed ogłoszeniem pierwszych konkursów,
 - położenie większego nacisku na przygotowanie wskaźników celów szczegółowych,

- ściśle powiązanie wskaźników do poszczególnych typów projektów i zobowiązanie Beneficjentów do wyboru wskaźników obligatoryjnych.

Wdrożenie rekomendacji z powyższej ewaluacji zostało rozplanowane w głównej mierze na I półroczu 2011 r.:

- w pierwszym kwartale 2011 r. – rekomendacje związane z udoskonaleniem systemu monitoringu funkcjonującego w RPO WL – jako podstawa do formułowaniu wniosków dla procesu re negocjacji;
- w II kwartale 2011 r. – rekomendacje dotyczące proponowanych kierunków zmian Programu.

W miesiącach sierpień-wrzesień 2010 r. przeprowadzono ewaluację szkoleń organizowanych w ramach RPO WL. Badanie to miało charakter wewnętrzny, zostało wykonane przez pracowników ds. ewaluacji RPO zatrudnionych w DSiRR. Głównym celem badania była ocena dotychczasowego narzędzia ewaluacji szkoleń, tj. wypełnianych przez uczestników szkoleń ankiet ewaluacyjnych.

Kryterium przeprowadzonej oceny była użyteczność narzędzia w odniesieniu do potrzeb informacyjnych komórki zajmującej się planowaniem i przeprowadzaniem szkoleń w ramach RPO WL.

Dotychczas stosowana ankieta oceny szkolenia zawiera pytania pozwalające odpowiedzieć na powyższe zapotrzebowania. Zaproponowane zmiany do narzędzia ewaluacji mają głównie charakter techniczny poprawiający czytelność ankiety

- Ponumerowano pytania
- Wyodrębniono pytanie dotyczące zakresu materiału
- W sekcji „doświadczenie w zakresie funduszy unijnych” dodano pytanie filtrujące odnośnie przygotowywania wniosków do RPO WL.

Ponadto zaproponowano zmianę skali ocen ze skali 0 – 5 na skalę z kafeterią „bardzo dobrze”. „dobrze”, „ani dobrze, ani źle”, „źle”, „bardzo źle”, która jest typową w naukach społecznych skalą jakościową używaną do oceny opinii. Zaproponowano również sposób analizy statystycznej uzyskiwanych odpowiedzi do ewentualnego wykorzystania w sporządzaniu sprawozdań z poszczególnych szkoleń.

Realizacja pozostałych zaplanowanych na rok 2010 ewaluacji została przesunięta na kolejny rok. Decyzja taka była spowodowana poziomem wdrażania RPO WL, który oceniono, iż w 2011 r. będzie dogodniejszym do przeprowadzenia analizy a także podyktowana była zachowaniem kolejności planowanych badań (pierwsza z ewaluacji - dotycząca wskaźników - została zrealizowana pod koniec 2010 r.).

Posiedzenia Grupy Sterującej Ewaluacją RPO WL:

W roku sprawozdawczym odbyły się dwa posiedzenia Grupy Sterującej Ewaluacją RPO WL. Tj. w dniach 9-10 marca 2010 r. oraz 26 listopada 2010r.

Podczas posiedzeń:

- przyjęto projekt „*Informacji dotyczącej działań w zakresie ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 zrealizowanych w roku 2009*”;
- dyskutowano również nad:
 - sposobem wdrożenia rekomendacji z badania „*Identyfikacja oraz analiza barier i problemów organizacyjnych związanych z funkcjonowaniem systemu zarządzania i*

wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013”,

- sposobem wdrożenia rekomendacji z badania „Znajomość RPO WL wśród mieszkańców Lubelszczyzny”,
 - projektem badania „Ocena szkoleń dla Beneficjentów organizowanych w ramach RPO WL na podstawie wypełnionych ankiet ewaluacyjnych”,
 - projektem zakresu przedmiotowego badania „Analiza poziomu wykorzystania środków dostępnych w konkursach o dofinansowanie projektów w ramach RPO WL”.
- przyjęto projekt „Okresowego Planu Ewaluacji na rok 2011 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013”,

Na spotkaniach omówiono także kwestie związane z:

- doprecyzowaniem zakresu badania „Analiza poziomu wykorzystania środków dostępnych w konkursach o dofinansowanie projektów w ramach RPO WL”;
- realizacją badania „Analiza zaangażowania i możliwości JST oraz MŚP w aplikowaniu o środki w ramach RPO WL”;
- wynikami analizy wewnętrznej „Ocena szkoleń dla beneficjentów organizowanych w ramach RPO WL”.
- wdrażaniem rekomendacji z przeprowadzonego w 2009 r. badania ewaluacyjnego pn. „Identyfikacja oraz analiza barier i problemów organizacyjnych związanych z funkcjonowaniem systemu zarządzania i wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013”.

Planowane ewaluacje do realizacji w roku 2011

W roku 2011 IZ RPO planuje przeprowadzić:

- cztery kluczowe badania ewaluacyjne:
 - Analiza komplementarności projektów RPO WL z innymi interwencjami finansowanymi ze środków UE na terenie Lubelszczyzny – dobre praktyki,
 - Ocena wpływu dotacji z RPO WL na wzrost konkurencyjności oraz innowacyjności beneficjentów z sektora MŚP,
 - Ocena wpływu wspartych w RPO instrumentów inżynierii finansowej na dostępność dla przedsiębiorstw źródeł finansowania inwestycji.
 - Ewaluacja strategiczna Planu Komunikacji RPO WL,
- dwie ewaluacje o charakterze wspomagającym:
 - Obszary innowacyjności, jakie się wyłaniają dzięki wsparciu z RPO,
 - Ewaluacja przedsięwzięć turystycznych wspartych w ramach RPO WL pod kątem ich użyteczności dla sektora turystyki w województwie.

2.8 KRAJOWA REZERWA WYKONANIA POMOCY

W oparciu o przepis art. 50 ust. Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 Polska zdecydowała się na utworzenie krajowej rezerwy wykonania (KRW) w ramach dostępnych środków strukturalnych. Zgodnie z zapisami Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013 wydzielona została kwota w wysokości 1 331 304 099 euro. Celem podziału krajowej rezerwy wykonania jest stymulowanie tempa wydatkowania i efektywności realizacji programów operacyjnych. Krajowa rezerwa wykonania ma być instrumentem motywującym do szybkiego wydatkowania środków wspólnotowych, co jest szczególnie istotne w kontekście tzw. „zasady n+2/n+3”. Jednocześnie instrument ten ma zapewnić najbardziej efektywne wykorzystanie przyznanych środków.

Metodologia podziału krajowej rezerwy wykonania w regionalnych programach operacyjnych zgodnie z uchwałą nr 35 KK NSRO z dnia 7 grudnia 2010 r.

1. Kryterium dopuszczające - w konkursie o dodatkowe środki krajowej rezerwy wykonania mogły uczestniczyć wyłącznie programy, w ramach których poziom wykorzystania dostępnej alokacji przekroczy minimalny próg. Jako kryterium dopuszczające przyjęto minimalny próg certyfikacji wydatków do KE w którym środki UE stanowią 20% alokacji określonej w dokumentach programowych na realizację danego programu, przy czym zaliczka 9% z KE nie była zaliczona do kwoty certyfikowanych wydatków.

RPO	Kryterium dopuszczające		20%
	Alokacja UE (EUR)	Środki UE wnioskowane do KE (EUR)	%
A	1	2	3=2/1
Dolnośląskie	1 213 144 879	312 443 759	25,7549%
Kujawsko-Pomorskie	951 003 820	244 968 456	25,7589%
Lubelskie	1 155 854 549	272 432 272	23,5698%
Lubuskie	439 173 096	157 272 343	35,8110%
Łódzkie	1 006 380 910	266 695 620	26,5005%
Małopolskie	1 290 274 402	353 374 653	27,3876%
Mazowieckie	1 831 496 698	403 178 583	22,0136%
Opolskie	427 144 813	195 742 674	45,8258%
Podkarpackie	1 136 307 823	297 078 856	26,1442%
Podlaskie	636 207 883	178 880 054	28,1166%
Pomorskie	885 065 762	279 179 701	31,5434%
Śląskie	1 712 980 303	374 224 501	21,8464%
Świętokrzyskie	725 807 266	215 371 672	29,6734%
Warmińsko-Mazurskie	1 036 542 041	228 347 512	22,0297%
Wielkopolskie	1 272 792 644	420 783 974	33,0599%
Zachodniopomorskie	835 437 299	206 175 678	24,6788%

2. Kryterium wykorzystania środków wspólnotowych - przez wykorzystanie środków wspólnotowych należy rozumieć wartość środków UE we wnioskach o płatność od IZ do IPOC, przekazanych do IPOC do końca 2010 roku, odniesioną do alokacji przeznaczonej na realizację danego RPO, z zastrzeżeniem iż w przypadku instrumentów inżynierii finansowej

Kryterium 3 (Kontraktacji)						
RPO	Alokacja UE (EUR)	Alokacja UE (PLN) wg kursu 4,0143	Kontraktacja w obszarze (PLN)	%	% do rankingu cząstkowego	Miejsce w rankingu cząstkowym
CB	1	2	3	4=3/2	5 = min (kol.4 ; 95%)	6
SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE (10-15)						
Dolnośląskie	112 964 650	453 473 994	220 128 105	48,5426%	48,5426%	10
Kujawsko-Pomorskie	57 060 229	229 056 877	193 178 741	84,3366%	84,3366%	4
Lubelskie	67 033 638	269 093 133	185 389 708	68,8943%	68,8943%	6
Lubuskie	37 320 713	149 816 538	81 440 352	54,3601%	54,3601%	8
Łódzkie	70 446 664	282 794 043	271 725 002	96,0858%	95,0000%	1
Małopolskie	75 032 884	301 204 506	119 765 275	39,7621%	39,7621%	13
Mazowieckie	205 127 627	823 443 833	187 602 981	22,7827%	22,7827%	16
Opolskie	25 628 689	102 881 245	102 615 646	99,7418%	95,0000%	1
Podkarpackie	94 804 434	380 573 439	201 503 955	52,9475%	52,9475%	9
Podlaskie	50 896 631	204 314 346	75 277 944	36,8442%	36,8442%	14
Pomorskie	40 270 492	161 657 836	72 685 596	44,9626%	44,9626%	12
Śląskie	200 867 100	806 340 800	254 575 486	31,5717%	31,5717%	15
Świętokrzyskie	29 025 782	116 518 197	95 378 052	81,8568%	81,8568%	5
Warmińsko-Mazurskie	62 192 522	249 659 441	168 894 109	67,6498%	67,6498%	7
Wielkopolskie	100 511 462	403 483 161	401 436 458	99,4927%	95,0000%	1
Zachodniopomorskie	42 000 000	168 600 600	76 050 354	45,1068%	45,1068%	11

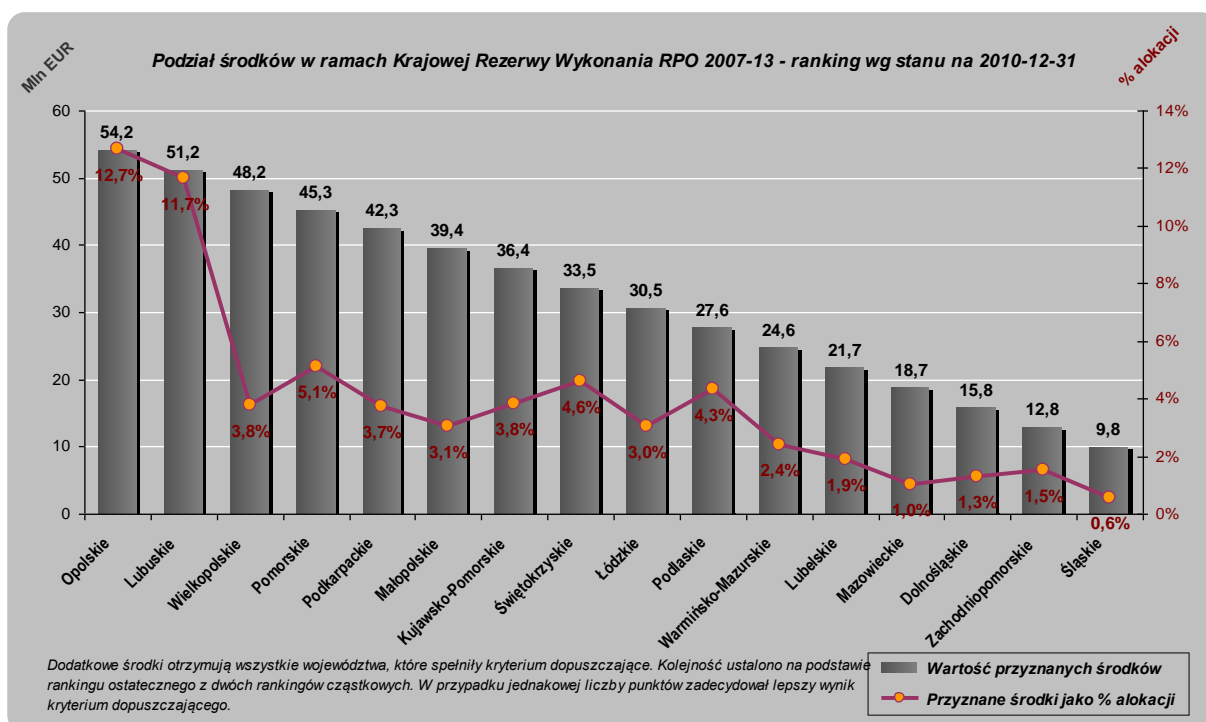
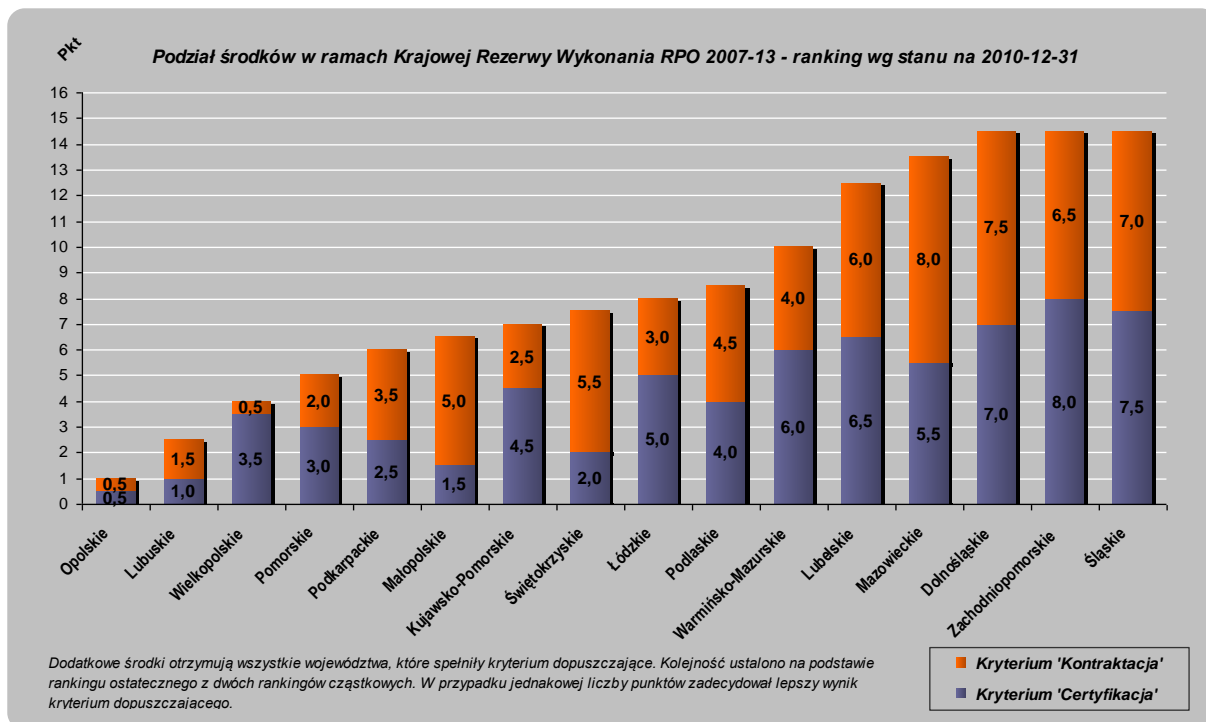
Kryterium 3 (Kontraktacji)						
RPO	Alokacja UE (EUR)	Alokacja UE (PLN) wg kursu 4,0143	Kontraktacja w obszarze (PLN)	%	% do rankingu cząstkowego	Miejsce w rankingu cząstkowym
CC	1	2	3	4=3/2	5 = min (kol.4 ; 95%)	6
TRANSPORT (16-32)						
Dolnośląskie	195 856 876	786 228 257	412 492 748	52,4648%	52,4648%	15
Kujawsko-Pomorskie	238 701 959	958 221 274	921 791 204	96,1982%	95,0000%	1
Lubelskie	262 523 466	1 053 847 950	653 642 581	62,0244%	62,0244%	13
Lubuskie	111 588 695	447 950 498	427 402 390	95,4129%	95,0000%	1
Łódzkie	250 769 995	1 006 665 991	857 412 953	85,1735%	85,1735%	9
Małopolskie	336 782 137	1 351 944 533	1 248 971 543	92,3833%	92,3833%	8
Mazowieckie	547 498 749	2 197 824 228	1 578 149 350	71,8051%	71,8051%	11
Opolskie	107 123 275	430 024 961	439 314 708	102,1603%	95,0000%	1
Podkarpackie	292 954 752	1 176 008 261	1 106 240 090	94,0674%	94,0674%	7
Podlaskie	205 086 523	823 278 829	826 285 666	100,3652%	95,0000%	1
Pomorskie	283 929 098	1 139 776 578	1 083 871 881	95,0951%	95,0000%	1
Śląskie	366 577 555	1 471 552 279	968 927 395	65,8439%	65,8439%	12
Świętokrzyskie	184 112 242	739 081 773	387 775 849	52,4672%	52,4672%	14
Warmińsko-Mazurskie	352 280 286	1 414 158 752	735 902 388	52,0382%	52,0382%	16
Wielkopolskie	407 221 459	1 634 709 105	1 627 255 798	99,5441%	95,0000%	1
Zachodniopomorskie	239 669 475	962 105 173	699 152 229	72,6690%	72,6690%	10

Kryterium 3 (Kontraktacji)						
RPO	Alokacja UE (EUR)	Alokacja UE (PLN) wg kursu 4,0143	Kontraktacja w obszarze (PLN)	%	% do rankingu cząstkowego	Miejsce w rankingu cząstkowym
CD	1	2	3	4=3/2	5 = min (kol.4 ; 95%)	6
ENERGIA (33-43)						
Dolnośląskie	36 394 347	146 097 827	8 736 531	5,9799%	5,9799%	14
Kujawsko-Pomorskie	24 345 699	97 730 939	66 636 176	68,1833%	68,1833%	7
Lubelskie	47 282 530	189 806 260	57 448 420	30,2669%	30,2669%	11
Lubuskie	15 003 030	60 226 663	66 909 020	111,0953%	95,0000%	1
Łódzkie	49 614 579	199 167 804	99 958 455	50,1881%	50,1881%	9
Małopolskie	22 000 480	88 316 527	101 193 988	114,5810%	95,0000%	1
Mazowieckie	47 685 000	191 421 896	0	0,0000%	0,0000%	16
Opolskie	9 610 758	38 580 467	42 123 855	109,1844%	95,0000%	1
Podkarpackie	43 293 601	173 793 502	151 448 176	87,1426%	87,1426%	5
Podlaskie	15 000 000	60 214 500	13 202 792	21,9263%	21,9263%	12
Pomorskie	38 057 828	152 775 539	117 744 706	77,0704%	77,0704%	6
Śląskie	29 060 000	116 655 558	41 776 761	35,8121%	35,8121%	10
Świętokrzyskie	21 766 872	87 378 754	3 314 571	3,7933%	3,7933%	15
Warmińsko-Mazurskie	20 704 280	83 113 191	46 845 994	56,3641%	56,3641%	8
Wielkopolskie	44 590 000	178 997 637	183 685 871	102,6192%	95,0000%	1
Zachodniopomorskie	35 870 000	143 992 941	8 985 200	6,2400%	6,2400%	13

Kryterium 3 (Kontraktacji)						
RPO	Alokacja UE (EUR)	Alokacja UE (PLN) wg kursu 4,0143	Kontraktacja w obszarze (PLN)	%	% do rankingu cząstkowego	Miejsce w rankingu cząstkowym
CE	1	2	3	4=3/2	5 = min (kol.4 ; 95%)	6
OCHRONA ŚRODOWISKA I ZAPOBIEGANIE ZAGROŻENIOM (44-54)						
Dolnośląskie	160 853 676	645 714 912	408 074 992	63,1974%	63,1974%	11
Kujawsko-Pomorskie	93 578 775	375 653 276	244 528 691	65,0943%	65,0943%	10
Lubelskie	138 702 545	556 793 626	349 997 273	62,8594%	62,8594%	12
Lubuskie	54 934 312	220 522 809	150 917 269	68,4361%	68,4361%	7
Łódzkie	124 187 404	498 525 496	444 733 003	89,2097%	89,2097%	3
Małopolskie	97 457 813	391 224 899	203 821 477	52,0983%	52,0983%	14
Mazowieckie	166 646 261	668 968 086	337 284 817	50,4187%	50,4187%	15
Opolskie	51 569 652	207 016 053	203 240 821	98,1764%	95,0000%	1
Podkarpackie	197 842 760	794 200 191	530 568 151	66,8053%	66,8053%	9
Podlaskie	48 620 788	195 178 429	121 428 830	62,2143%	62,2143%	13
Pomorskie	96 118 143	385 847 061	333 680 098	86,4799%	86,4799%	4
Śląskie	196 368 600	788 282 471	636 790 007	80,7820%	80,7820%	5
Świętokrzyskie	79 330 000	318 454 419	233 130 082	73,2067%	73,2067%	6
Warmińsko-Mazurskie	77 559 906	311 348 731	208 772 032	67,0541%	67,0541%	8
Wielkopolskie	148 991 088	598 094 923	604 063 575	100,9979%	95,0000%	1
Zachodniopomorskie	40 280 000	161 696 004	77 443 497	47,8945%	47,8945%	16

RANKING ŁĄCZNY		Miejsca w rankingach cząstkowych:						
RPO	BADANIA I ROZWÓJ... (9-1)	SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE (10-15)	TRANSPORT (16-32)	ENERGIA (33-43)	OCHRONA ŚRODOWISKA... (44-54)	Suma miejsc w rankingach cząstkowych	Miejsce w rankingu łącznym	
C	1=CA6	2=CB6	3=CC6	4=CD6	5=CE6	6=1+2+3+4+5	7	
Dolnośląskie	9	10	15	14	11	59	15	
Kujawsko-Pomorskie	10	4	1	7	10	32	5	
Lubelskie	13	6	13	11	12	55	12	
Lubuskie	5	8	1	1	7	22	3	
Łódzkie	14	1	9	9	3	36	6	
Małopolskie	12	13	8	1	14	48	10	
Mazowieckie	15	16	11	16	15	73	16	
Opolskie	1	1	1	1	1	5	1	
Podkarpackie	8	9	7	5	9	38	7	
Podlaskie	7	14	1	12	13	47	9	
Pomorskie	1	12	1	6	4	24	4	
Śląskie	16	15	12	10	5	58	14	
Świętokrzyskie	11	5	14	15	6	51	11	
Warmińsko-Mazurskie	4	7	16	8	8	43	8	
Wielkopolskie	1	1	1	1	1	5	1	
Zachodniopomorskie	6	11	10	13	16	56	13	

Ranking łączny KRW RPO						
RPO	Punkty z kryterium 2	Punkty z kryterium 3	Punkty łącznie	Kryterium dopuszczające	Miejsce w ostatecznym rankingu KRW	Przyznana kwota KRW (UE EUR)
D	1=B14*0,5	2=C7*0,5	3=2+1	4=A3	5	6
Dolnośląskie	7,0	7,5	14,5	25,7549%	14	15 754 748
Kujawsko-Pomorskie	4,5	2,5	7,0	25,7589%	7	36 432 854
Lubelskie	6,5	6,0	12,5	23,5698%	12	21 662 778
Lubuskie	1,0	1,5	2,5	35,8110%	2	51 202 931
Łódzkie	5,0	3,0	8,0	26,5005%	9	30 524 824
Małopolskie	1,5	5,0	6,5	27,3876%	6	39 386 870
Mazowieckie	5,5	8,0	13,5	22,0136%	13	18 708 763
Opolskie	0,5	0,5	1,0	45,8258%	1	54 156 945
Podkarpackie	2,5	3,5	6,0	26,1442%	5	42 340 885
Podlaskie	4,0	4,5	8,5	28,1166%	10	27 570 809
Pomorskie	3,0	2,0	5,0	31,5434%	4	45 294 900
Śląskie	7,5	7,0	14,5	21,8464%	16	9 846 717
Świętokrzyskie	2,0	5,5	7,5	29,6734%	8	33 478 839
Warmińsko-Mazurskie	6,0	4,0	10,0	22,0297%	11	24 616 794
Wielkopolskie	3,5	0,5	4,0	33,0599%	3	48 248 915
Zachodniopomorskie	8,0	6,5	14,5	24,6788%	15	12 800 733

W przypadku kryterium dopuszczającego oraz kryteriów rankingujących w ramach regionalnych programów operacyjnych źródłem informacji były dane pochodzące z KSI SIMIK 07-13, przy czym dane były generowane według ogólnych zasad pozyskiwania danych z KSI, funkcjonujących w systemie monitoringu i sprawozdawczości NSRO. Analizowane były właściwe dane obejmujące okres od dnia 1 stycznia 2007 r. do dnia 31 grudnia 2010 r.

3. REALIZACJA W PODZIALE NA PRIORYTETY, POSTĘP WDRAŻANIA PROGRAMU WG OSI

3.1 OŚ PRIORYTETOWA I

Celem I Osi Priorytetowej **Przedsiębiorczość i innowacje** jest „Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw w regionie lubelskim”. Na jego wykonanie przeznaczono łącznie kwotę **242 729 455 EUR** (962 422 289,075 PLN), która stanowi 21% środków wspólnotowych przeznaczonych na realizację RPO WL na lata 2007-2013.

Realizacja założeń I Osi Priorytetowej spowoduje osiągnięcie celu szczegółowego „Zwiększenie konkurencyjności regionu poprzez wsparcie rozwoju sektorów nowoczesnej gospodarki oraz przez stymulowanie innowacyjności”. Ponadto, realizowane w ramach Osi działania wpisują się w Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego „Wzrost konkurencyjności regionalnej gospodarki oraz jej zdolności do tworzenia miejsc pracy”.

Do realizacji wymienionych celów I Osi Priorytetowych: głównego i szczegółowych przyczyni się wdrożenie poniższych działań:

Działanie 1.1. *Dotacje dla nowopowstałych przedsiębiorstw* – celem działania jest zwiększenie zdolności inwestycyjnej w początkowym okresie funkcjonowania mikroprzedsiębiorstw realizujących projekty na terenie województwa lubelskiego. Na jego realizację przeznaczono **23 117 091 EUR** (91 659 265,815 PLN), co stanowi 9,52% alokacji na Oś.

Działanie 1.2 *Dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw* - celem działania jest poprawa konkurencyjności mikroprzedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą dłużej niż 2 lata, realizujących innowacyjne projekty inwestycyjne na terenie województwa lubelskiego. Na jego realizację przeznaczono **69 351 273 EUR** (274 977 797,445 PLN), co stanowi 28,57% alokacji na Oś.

Działanie 1.3. *Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw* - celem działania jest poprawa konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw realizujących innowacyjne projekty inwestycyjne na terenie województwa lubelskiego. Na jego realizację przeznaczono **69 351 273 EUR** (274 977 797,445 PLN), co stanowi 28,57% alokacji na Oś.

Działanie 1.4. *Dotacje inwestycyjne w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska oraz w zakresie odnawialnych źródeł energii* – celem działania jest zwiększenie produkcji i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych oraz zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw zobowiązanych do dostosowania swojej infrastruktury do wymogów ochrony środowiska. Na jego realizację przeznaczono **23 117 091 EUR** (91 659 265,815 PLN), co stanowi 9,52% alokacji na Oś.

Działanie 1.5. *Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki* – celem działania jest zwiększenie konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw działających na terenie województwa lubelskiego w sektorze turystyki i rekreacji. Na jego realizację przeznaczono **46 234 181 EUR** (183 318 527,665 PLN), co stanowi 19,05% alokacji na Oś.

Działanie 1.6. *Badania i nowoczesne technologie w strategicznych dla regionu działaniach* – celem działania jest wsparcie procesu opracowania i transferu nowoczesnych technologii do

przedsiębiorstw. Na jego realizację przeznaczono **5 779 273** EUR (22 914 817,445 PLN), co stanowi 2,38% alokacji na Oś.

Działanie 1.7. *Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw przez doradztwo* – celem działania jest wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez ułatwienie dostępu do specjalistycznej pomocy doradczej. Na jego realizację przeznaczono **5 779 273** EUR (22 914 817,445 PLN), co stanowi 2,38% alokacji na Oś.

Beneficjentami I Osi Priorytetowej są przedsiębiorcy z sektora MŚP (mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa). Pod pojęciem MŚP należy rozumieć podmioty prowadzące działalność gospodarczą bez względu na formę prawną, zwłaszcza osoby prowadzące działalność na własny rachunek, firmy rodzinne zajmujące się rzemiosłem lub inną działalnością oraz spółki lub konsorcja prowadzące regularną działalność gospodarczą.

Rozbudowa i adaptacja budynku zabytkowych Carskich Koszar W Zamościu

Utworzenie nowoczesnego centrum rekreacyjno - edukacyjnego dla dzieci w Lublinie

3.1.1 Osiągnięcie celów i analiza postępów

- **Informacje na temat fizycznych i finansowych postępów realizacji priorytetu**

Postęp fizyczny I Osi Priorytetowej został przedstawiony w załączniku IV w Tabeli 4.1.

- **Analiza jakościowa**

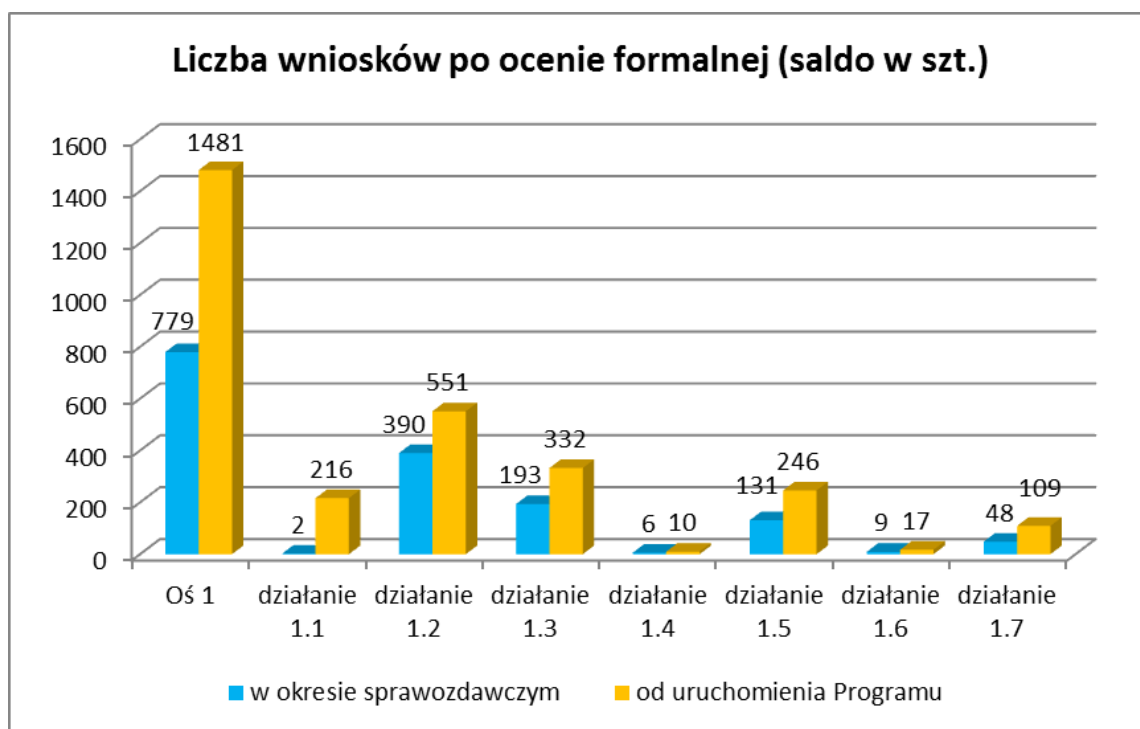
Konkursy

Od początku realizacji Programu w ramach I Osi Priorytetowej ogłoszono łącznie **17** konkursów na nabór wniosków o dofinansowanie. W ramach ogłoszonych konkursów wpłynęło łącznie **3 240** wniosków o dofinansowanie na wnioskowaną kwotę wsparcia – **472 497 009,51** EUR (1 873 450 642,72 PLN). Natomiast w okresie sprawozdawczym ogłoszono 6 konkursów, w ramach których złożono 1 605 wniosków o dofinansowanie na wnioskowaną kwotę wsparcia równą 218 691 565,15 EUR (867 112 055,83 PLN).

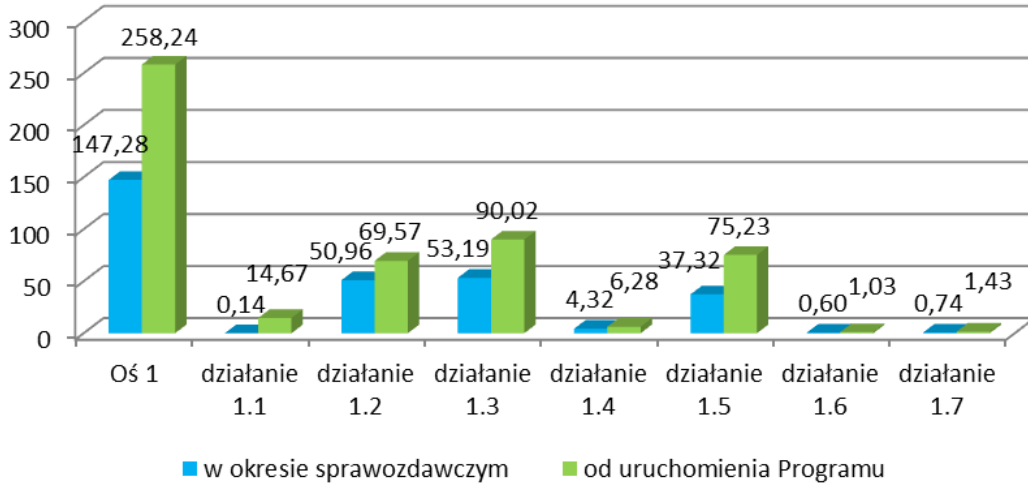
Największym zainteresowaniem cieszyły się Działania: 1.1 *Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw*, 1.2 *Dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw*, 1.4 *Dotacje inwestycyjne w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska oraz w zakresie odnawialnych źródeł energii Schemat B Inwestycje w zakresie produkcji i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych*, 1.5 *Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki*, gdzie wartość wnioskowanego wsparcia przekroczyła wysokość dostępnych środków w ramach ogłoszonego konkursu.

Najmniejsze zainteresowanie Beneficjentów dotyczyło Działania 1.6 *Badania i nowoczesne technologie w strategicznych dla regionu dziedzinach* oraz 1.7 *Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw przez doradztwo*, gdzie wartość wnioskowanego wsparcia była niższa niż wysokość dostępnych środków w ramach ogłoszonego konkursu.

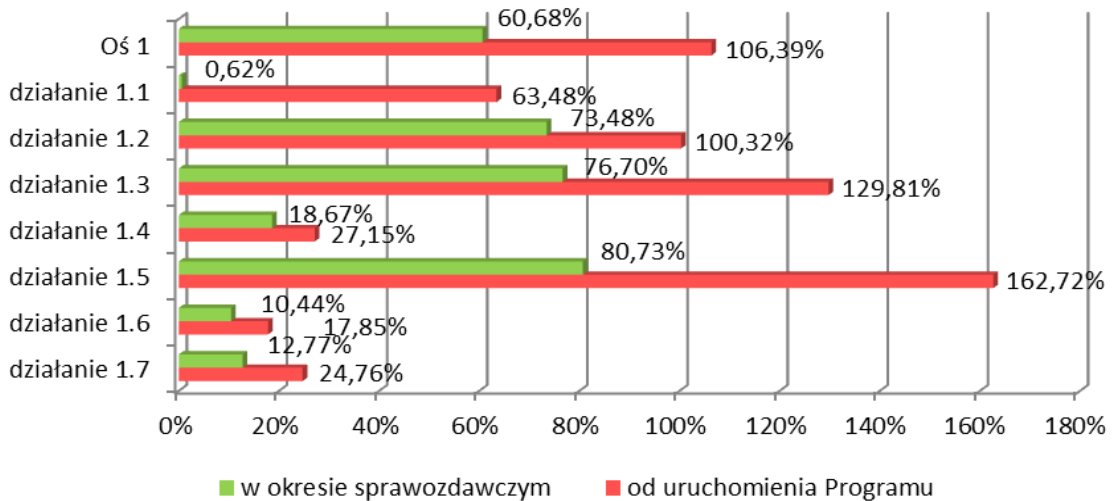
Wnioski o dofinansowanie poprawne formalnie

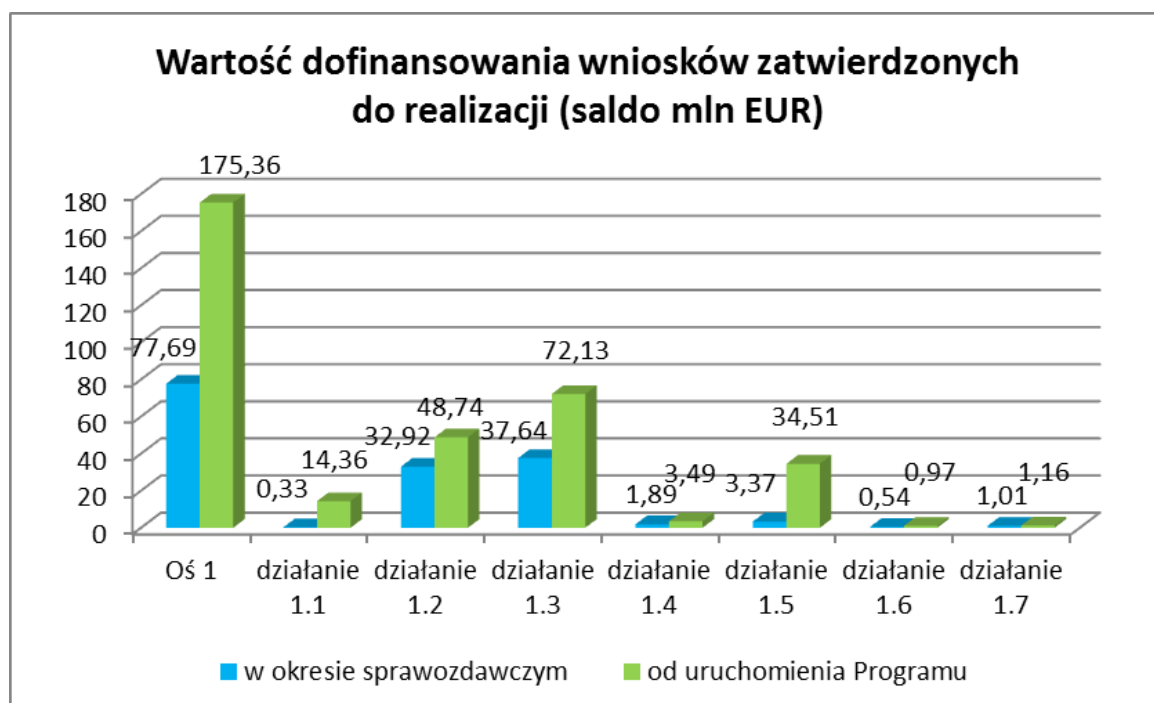
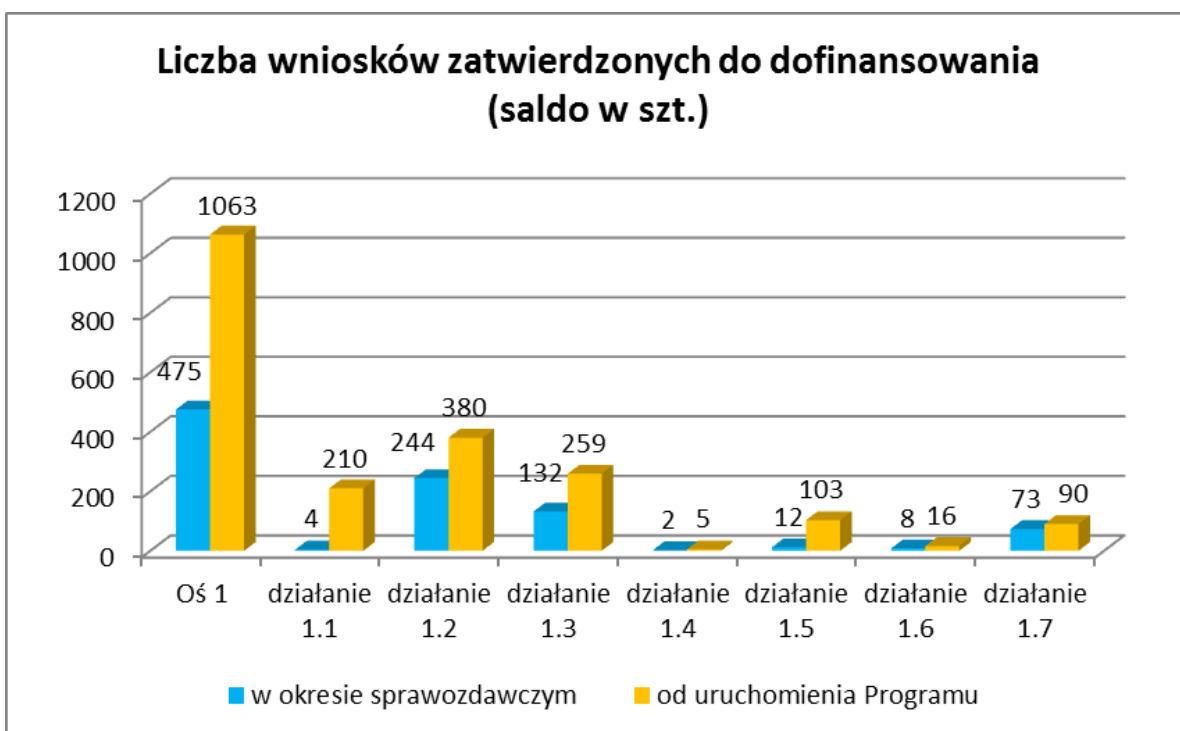
Wartość dofinansowania po ocenie formalnej (saldo w mln EUR)

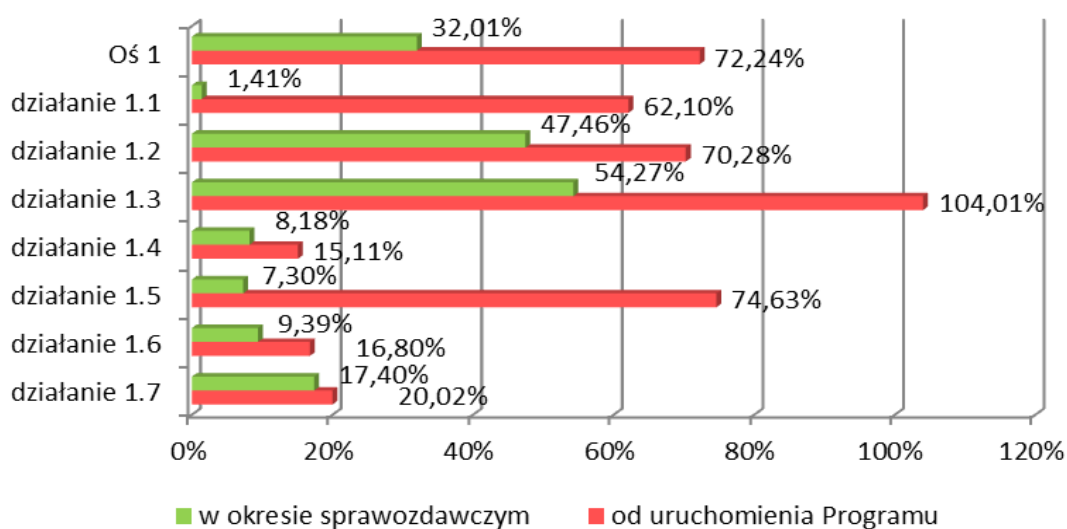
Stopień wykorzystania alokacji na Oś i działanie na etapie wniosków po ocenie formalnej

Wnioski zatwierdzone do realizacji

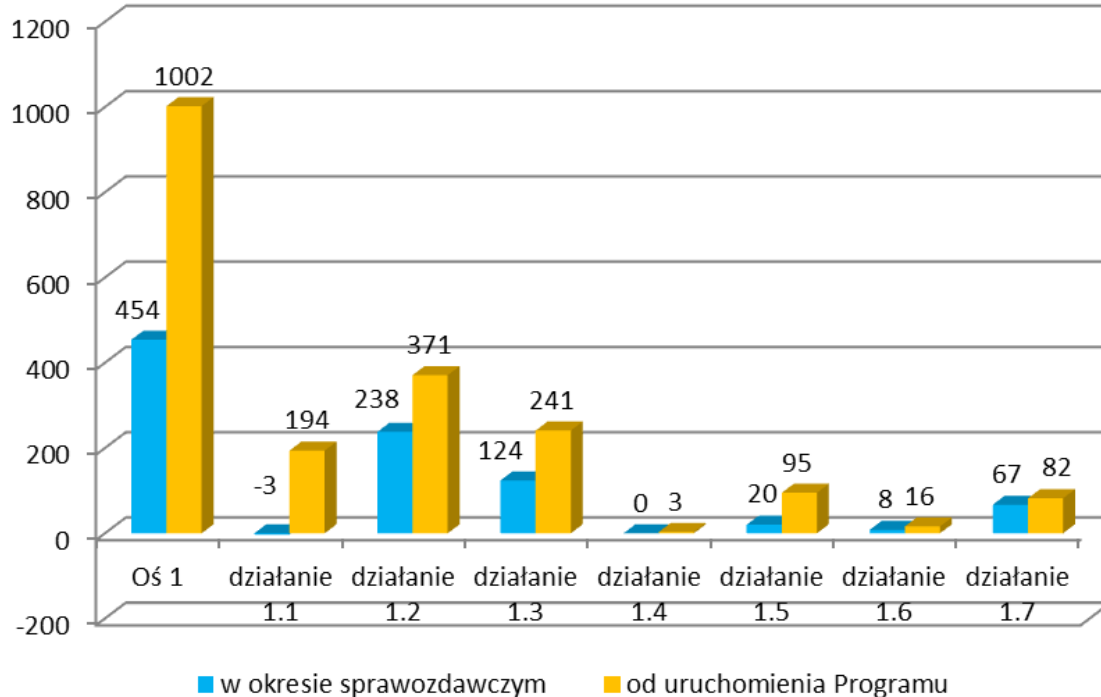

Stopień wykorzystania alokacji na Oś i działanie na etapie wniosków zatwierdzonych do realizacji

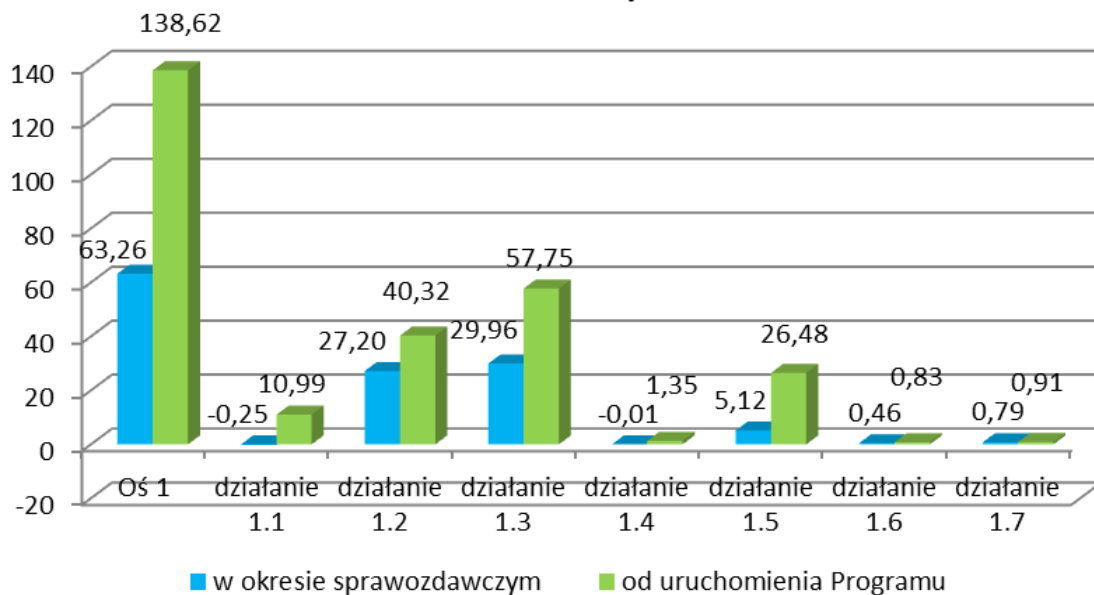

Umowy

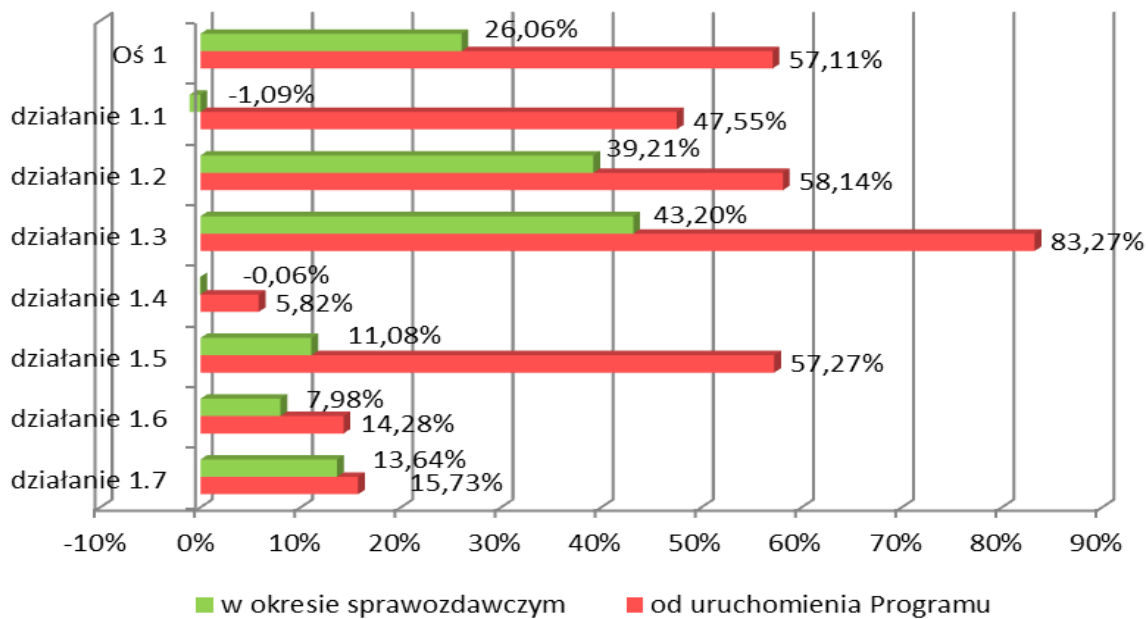
Liczba umów (saldo w szt.)

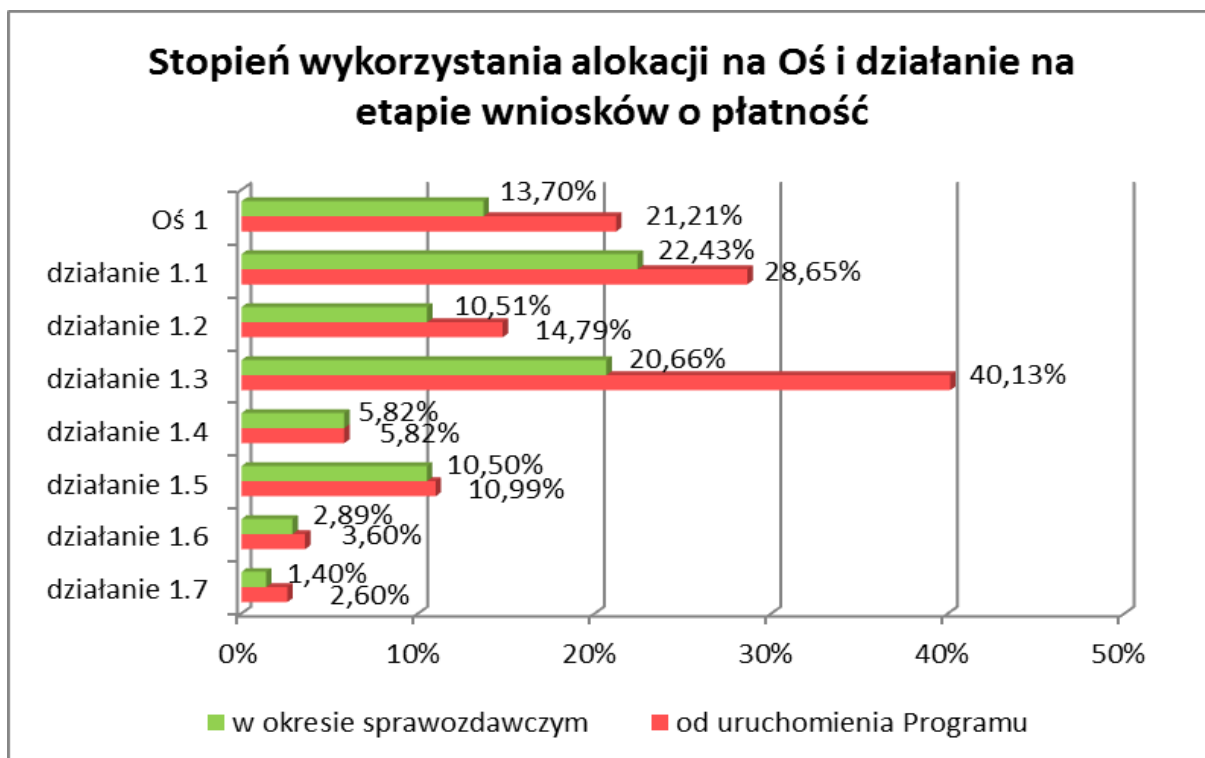
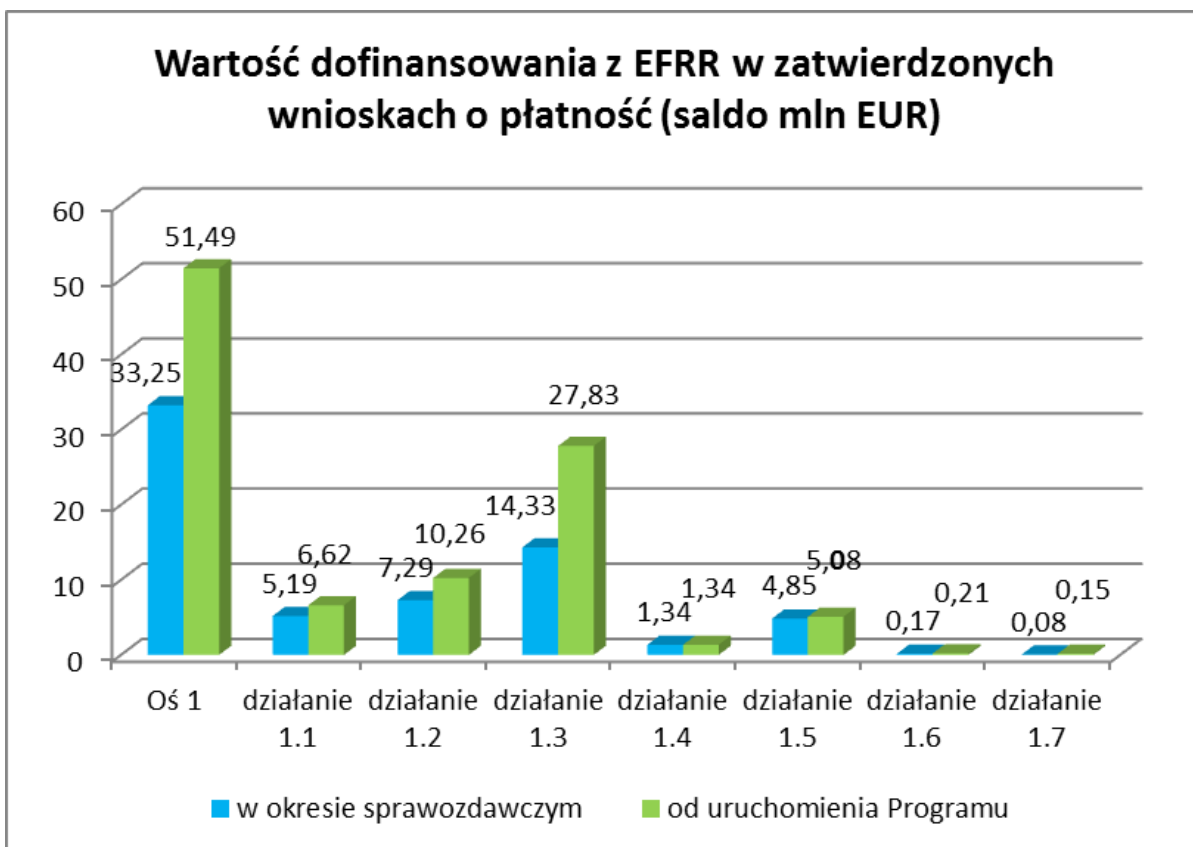
Wartość dofinansowania z EFRR w umowach (saldo w mln EUR)

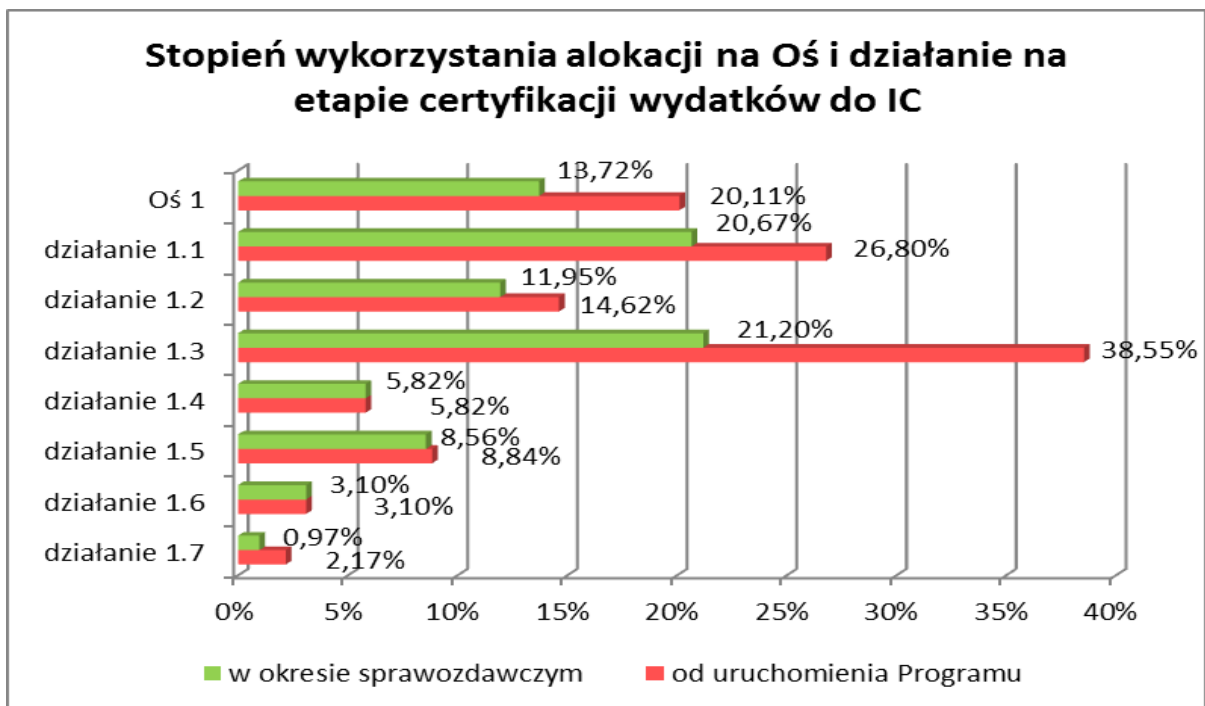
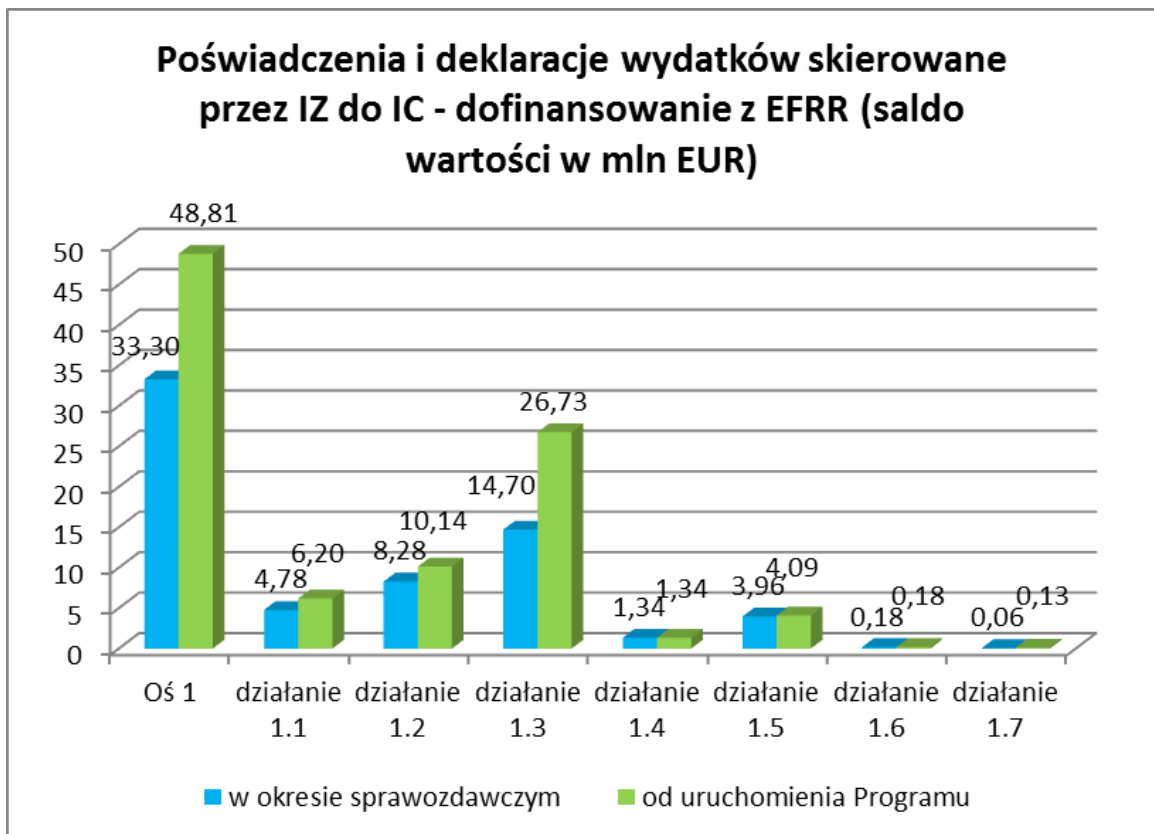
Stopień wykorzystania alokacji na Oś i działanie na etapie podpisanych umów

Wnioski o płatność

Poświadczenia i certyfikacja

Tab. Rozkład udzielonego wsparcia pomiędzy obszarami realizacji miejski/wiejski.

Działanie	Obszar realizacji	Liczba umów	Wartość projektów (EUR)	Dofinansowanie z EFRR (EUR)
1.1 Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw	miejski	166	18 374 970,78	8 541 242,72
	wiejski	28	5 794 328,45	2 450 408,06
1.2 Dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw	miejski	289	63 719 201,19	28 526 103,77
	wiejski	82	28 172 809,34	11 793 499,55
1.3 Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw	miejski	177	97 664 456,98	38 915 059,96
	wiejski	64	53 690 038,12	18 832 563,49
1.4 Dotacje inwestycyjne w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska oraz w zakresie odnawialnych źródeł energii	miejski	3	3 586 623,47	1 346 215,69
	wiejski	0	0,00	0,00
1.5 Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki	miejski	55	39 071 329,61	13 247 800,14
	wiejski	50	37 587 779,50	13 231 934,95
1.6 Badania i nowoczesne technologie w strategicznych dla regionu dziedzinach	miejski	13	1 465 073,66	702 404,97
	wiejski	3	276 677,01	123 068,46
1.7 Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw przez doradztwo	miejski	63	2 118 534,88	699 332,19
	wiejski	19	611 278,52	209 844,64
Ogółem	miejski	766	226 000 190,58	91 978 159,44
	wiejski	236	126 132 910,95	46 641 319,15

Rozkład terytorialny projektów według powiatów w I Osi Priorytetowej został przedstawiony w tabeli zawartej w rozdziale 2.1.6 niniejszego sprawozdania.

Tab. Rozkład udzielonego wsparcia wg rodzajów Beneficjentów.

Działanie/Oś	Rodzaj Beneficjenta	Liczba zawartych umów	Wartość ogółem projektów (EUR)	Dofinansowanie z EFRR (EUR)
1.1 Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw	Przedsiębiorcy	194	24 169 299,23	10991650,78
	Suma	194	24 169 299,23	10 991 650,78
1.2 Dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw	Przedsiębiorcy	370	91 871 216,92	40307231,12
	NGO	1	20 793,62	12372,19924
	Suma	371	91 892 010,53	40 319 603,32

1.3 Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw	Przedsiębiorcy	240	151 168 341,25	57656835,3
	Kościóły i związki wyznaniowe	1	186 153,85	90788,14628
	Suma	241	151 354 495,10	57 747 623,45
1.4 Dotacje inwestycyjne w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska oraz w zakresie odnawialnych źródeł energii	Przedsiębiorcy	3	3 586 623,47	1346215,69
	Suma	3	3 586 623,47	1 346 215,69
1.5 Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki	Przedsiębiorcy	95	76 659 109,11	26479735,09
	Suma	95	76 659 109,11	26 479 735,09
1.6 Badania i nowoczesne technologie w strategicznych dla regionu dziedzinach	Przedsiębiorcy	16	1 741 750,67	825473,43
	Suma	16	1 741 750,67	825 473,43
1.7 Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw przez doradztwo	Przedsiębiorcy	82	2 729 813,40	909176,8298
	Suma	82	2 729 813,40	909 176,83
Oś IP Przedsiębiorczość i innowacje	Przedsiębiorcy	1000	351 926 154,07	138 516 318,24
	NGO	1	20 793,62	12 372,20
	Kościóły i związki wyznaniowe	1	186 153,85	90788,14628
	Ogółem	1002	352 133 101,53	138 619 478,59

Tab. Rozkład udzielonego dofinansowania przeznaczanego na realizację inwestycji w poszczególnych obszarach wsparcia.

Działanie/Oś	Obszar/nazwa kategorii	kod kategorii	Liczba podpisanych umów	Wartość ogółem projektów (w EUR)	Dofinansowanie z EFRR (w EUR)
1.1 Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw	BADANIA I ROZWÓJ TECHNOLOGICZNY, INNOWACJE, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	1-9			
	Inwestycje w przedsiębiorstwa bezpośrednio związane z dziedziną badań i innowacji (innowacyjne technologie, tworzenie przedsiębiorstw przez uczelnie, istniejące ośrodki B+RT i przedsiębiorstwa itp.)	07	129	16 938 722,70	7 746 592,89

	Inne inwestycje w przedsiębiorstwa	08	65	7 230 576,53	3 245 057,89
1.2 Dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw	BADANIA I ROZWÓJ TECHNOLOGICZNY, INNOWACJE, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	1-9			
	Inwestycje w przedsiębiorstwa bezpośrednio związane z dziedziną badań i innowacji (innowacyjne technologie, tworzenie przedsiębiorstw przez uczelnie, istniejące ośrodki B+RT i przedsiębiorstwa itp.)	07	152	38 429 962,43	17 144 806,79
	Inne inwestycje w przedsiębiorstwa	08	219	53 462 048,11	23 174 796,52
1.3 Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw	BADANIA I ROZWÓJ TECHNOLOGICZNY, INNOWACJE, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	1-9			
	Inwestycje w przedsiębiorstwa bezpośrednio związane z dziedziną badań i innowacji (innowacyjne technologie, tworzenie przedsiębiorstw przez uczelnie, istniejące ośrodki B+RT i przedsiębiorstwa itp.)	07	129	89 021 818,45	35 007 874,50
	Inne inwestycje w przedsiębiorstwa	08	112	62 332 676,65	22 739 748,95
1.4 Dotacje inwestycyjne w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska oraz w zakresie odnawialnych źródeł energii	BADANIA I ROZWÓJ TECHNOLOGICZNY, INNOWACJE, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	1-9			
	Wsparcie na rzecz MŚP w zakresie promocji produktów i procesów przyjaznych dla środowiska (wdrożenie efektywnych systemów zarządzania środowiskiem, wdrożenie i stosowanie/użytkowanie technologii zapobiegania zanieczyszczeniom, wdrożenie czystych technologii do	06	2	2 084 307,69	792 201,07

	działalności produkcyjnej przedsiębiorstw)				
	ENERGIA	33-43			
	Efektywność energetyczna, produkcja skojarzona (kogeneracja), zarządzanie energią	43	1	1 502 315,78	554 014,62
1.5 Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki	BADANIA I ROZWÓJ TECHNOLOGICZNY, INNOWACJE, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	1-9			
	Inne inwestycje w przedsiębiorstwa	08	29	21 283 693,55	7 695 882,78
	TURYSTYKA	55-57			
	Inne wsparcie na rzecz wzmocnienia usług turystycznych	57	66	55 375 415,56	18 783 852,31
1.6 Badania i nowoczesne technologie w strategicznych dla regionu dziedzinach	BADANIA I ROZWÓJ TECHNOLOGICZNY, INNOWACJE, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	1-9			
	Transfer technologii i udoskonalanie sieci współpracy między MŚP, między MŚP a innymi przedsiębiorstwami, uczelniami, wszelkiego rodzaju instytucjami na poziomie szkolnictwa pomaturalnego, władzami regionalnymi, ośrodkami badawczymi oraz biegunami naukowymi i technologicznymi (parkami naukowymi i technologicznymi, technopoliami itd.)	03	1	28 707,69	10 457,25
	Wsparcie na rzecz rozwoju B+RT, w szczególności w MŚP (w tym dostęp do usług związanych z B+RT w ośrodkach badawczych)	04	15	1 713 042,98	815 016,18

1.7 Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw przez doradztwo	BADANIA I ROZWÓJ TECHNOLOGICZNY, INNOWACJE, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	1-9				
	Usługi w zakresie zaawansowanego wsparcia dla przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw	05	82	2 729 813,40	909 176,83	
Oś I Przedsiębiorczość i innowacje	BADANIA I ROZWÓJ TECHNOLOGICZNY, INNOWACJE, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	1-9	935	295 255 370,18	119 281 611,66	
	Transfer technologii i udoskonalanie sieci współpracy między MŚP, między MŚP a innymi przedsiębiorstwami, uczelniami, wszelkiego rodzaju instytucjami na poziomie szkolnictwa pomaturalnego, władzami regionalnymi, ośrodkami badawczymi oraz biegunami naukowymi i technologicznymi (parkami naukowymi i technologicznymi, technopoliami itd.)	03	1	28 707,69	10 457,25	
	Wsparcie na rzecz rozwoju B+RT, w szczególności w MŚP (w tym dostęp do usług związanych z B+RT w ośrodkach badawczych)	04	15	1 713 042,98	815 016,18	
	Usługi w zakresie zaawansowanego wsparcia dla przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw	05	82	2 729 813,40	909 176,83	
	Wsparcie na rzecz MŚP w zakresie promocji produktów i procesów przyjaznych dla środowiska (wdrożenie efektywnych systemów zarządzania środowiskiem, wdrożenie i stosowanie/użytkowanie technologii zapobiegania	06	2	2 084 307,69	792 201,07	

zanieczyszczeniom, wdrożenie czystych technologii do działalności produkcyjnej przedsiębiorstw)				
Inwestycje w przedsiębiorstwa bezpośrednio związane z dziedziną badań i innowacji (innowacyjne technologie, tworzenie przedsiębiorstw przez uczelnie, istniejące ośrodki B+RT i przedsiębiorstwa itp.)	07	410	144 390 503,57	59 899 274,19
Inne inwestycje w przedsiębiorstwa	08	425	144 308 994,84	56 855 486,14
ENERGIA	33-43	1	1 502 315,78	554 014,62
Efektywność energetyczna, produkcja skojarzona (kogeneracja), zarządzanie energią	43	1	1 502 315,78	554 014,62
TURYSTYKA	55-57	66	55 375 415,56	18 783 852,31
Inne wsparcie na rzecz wzmocnienia usług turystycznych	57	66	55 375 415,56	18 783 852,31
OGÓŁEM	OGÓŁEM	1 002	352 133 101,53	138 619 478,59
w tym STRATEGIA LIZBOŃSKA		936	296 757 685,96	119 835 626,28
STRATEGIA LIZBOŃSKA jako % udział w Osi	03, 04, 05, 06, 07, 08, 43	93,41%	84,27%	86,45%
STRATEGIA LIZBOŃSKA jako % realizacji planu dla Osi		założenia:	219 612 364,00	54,57%

Na realizację **Strategii Lizbońskiej** przewidziano **90,48%** alokacji na Oś. Z analizy podpisanych umów wynika, iż realizacja planów nie jest zagrożona. Szczegółowe informacje znajdują się w pkt. 2.1.6.6 niniejszego sprawozdania.

Tab. Rozkład projektów według sektorów (w ujęciu kumulatywnym)

Typ projektów	Liczba umów o dofinansowanie	Wartość dofinansowania w EUR	Wartość współfinansowania (EFRR) w EUR
I Oś Priorytetowa			

inwestycyjny	920	162 012 120,27	137 710 301,76
usługowy	82	1 069 619,80	909 176,83

Tab. Rozkład projektów według sektorów (w danym roku sprawozdawczym)

Typ projektów	Liczba umów o dofinansowanie	Wartość dofinansowania w EUR	Wartość współfinansowania (EFRR) w EUR
I Oś Priorytetowa			
inwestycyjny	406	77 650 953,31	66 003 310,25
usługowy	67	927 791,55	788 622,82

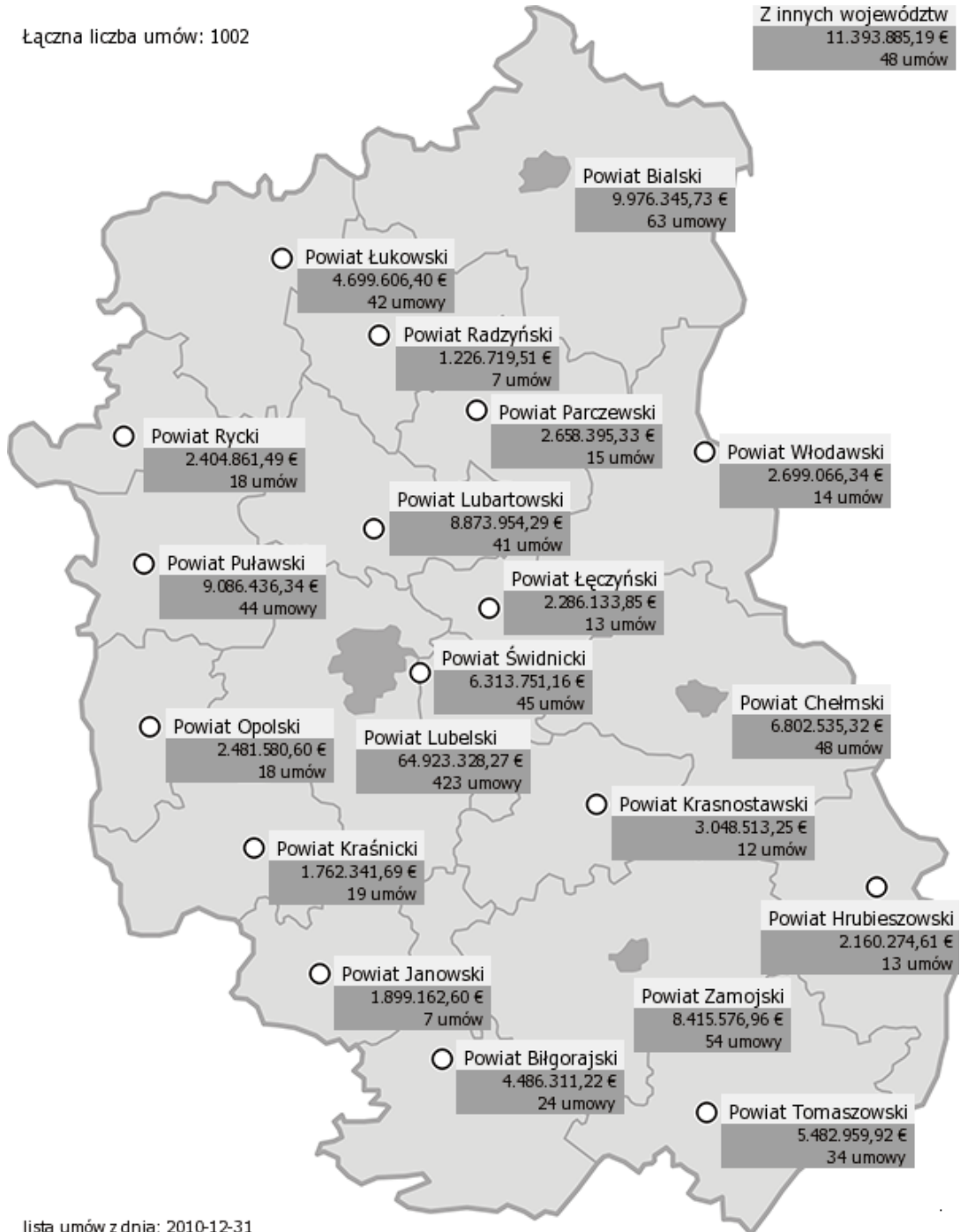
* Dane wyrażone w euro (kurs EBC z dnia 30.12.2010r. tj. 1 euro = 3,9650)

W ramach I Osi Priorytetowej przeważają głównie projekty realizowane uwzględniające rozwiązania inwestycyjne 91,82%, poprzez realizację Działań 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5 i 1.6. Związane jest to m.in. ze specyfiką Osi oraz przepisami dotyczącymi przyznawania regionalnej pomocy publicznej inwestycyjnej.

Tylko 8,18% wszystkich projektów stanowią projekty usługowe, realizowane w ramach Działania 1.7 wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez ułatwienie dostępu do specjalistycznej pomocy doradczej oraz usług przyczyniających się do unowocześnienia funkcjonowania przedsiębiorstw i ich dostosowania do działalności na terenie UE.

Łączna liczba umów: 1002

Z innych województw
11.393.885,19 €
48 umów

lista umów z dnia: 2010-12-31

W okresie, za który sporządzane jest sprawozdanie w ramach I Osi Priorytetowej podpisane zostały 473 umowy, co daje łączną liczbę 1002 umów podpisanych od początku realizacji RPO. Największa liczba bo 423 projektów realizowana jest w powiecie lubelskim na łączną kwotę dofinansowania 64 923 328,27 EUR (257 420 996,61 PLN).

Drugim powiatem pod względem ilości realizowanych projektów jest powiat Bialski z 63 podpisanymi umowami na kwotę dofinansowania 9 976 345,73 EUR (39 556 210,82 PLN). Najslabiej jeśli chodzi o absorpcję środków z I i II Osi RPO WL wypada powiat radzyński i janowski z 7 podpisanymi umowami na kwotę dofinansowania odpowiednio: 1 226 719,50 EUR (4 863 942,84 PLN) i 1 899 162,59 EUR (7 530 179,70 PLN).

powiat	I Oś		bezrobotni zarejestrowani
	liczba projektów	liczba miejsc pracy	
bialski	18	43,5	5 900
biłgorajski	24	64,5	3 400
chełmski	2	12	5 300
hrubieszowski	13	24,43	5 200
janowski	7	27	3 500
krasnostawski	11	25,5	4 200
kraśnicki	18	37,5	6 900
lubartowski	40	106	5 600
lubelski	50	220,5	5 800
łęczyński	11	33	2 800
łukowski	39	91,25	4 800
opolski	17	86	4 500
parczewski	14	28	2 100
puławski	43	121,25	5 300
radzyński	7	15,5	3 600
rycki	18	50,25	2 700
świdnicki	42	93,25	4 800
tomaszowski	33	102,08	5 400
włodawski	12	24	3 600
zamojski	7	15,25	6 300
Biała Podlaska	45	142,75	3 300
Chełm	45	117	3 900

Lublin	351	873,015	16 100
Zamość	46	149,72	4 600
spoza lubelskiego	40	156	nd
Razem:	953	2 659,245	119 600

Tabela ta przedstawia potencjalny wpływ projektów realizowanych w ramach I Osi na tworzenie nowych miejsc pracy na Lubelszczyźnie.

Analizując wdrażanie I Osi Priorytetowej należy zauważyć, że spośród umów podpisanych od początku programu (1 002 szt.) w 76 projektach kwota dofinansowania oscylowała w granicach 504 413,62 EUR (2 000 000,00 PLN), z czego dwa projekty przewyższyły ten pułap. Największą wartość dofinansowania otrzymał projekt Odlewnia Żeliwa Lublin Sp. z o.o., kwota dofinansowania wyniosła ponad 756 620,42 EUR (3 000 000,00 PLN) oraz projekt firmy KOM-EKO Sp. z o.o., który uzyskał dofinansowanie powyżej 630 517,02 EUR (2 500 000,00 PLN). Oba wsparte przedsiębiorstwa zainwestowały w dział gospodarki: „Działalność związana ze środowiskiem naturalnym” w ramach Działania 1.4.

Obserwując postęp wdrażania w ramach I Osi Priorytetowej warto zauważyć, że w 1002 projektach kwota dofinansowania kształtowała się w następujących przedziałach:

- poniżej 25 220,68 EUR (100 000,00 PLN)

W tym przedziale dofinansowanie otrzymało 158 projektów, z czego 51 dotyczy działalności w zakresie ochrony zdrowia.

- od 25 220,68 EUR (100 000,01 PLN) do 50 441,36 EUR (200 000,00 PLN)

W tym przedziale dofinansowanie otrzymało 130 projektów, w tym 54 projekty związane są z usługami, natomiast 40 projektów dotyczy działalności w zakresie ochrony zdrowia.

- od 50 441,36 EUR (200 000,01 PLN) do 504 413,62 EUR (2 000 000,00 PLN)

W tym przedziale dofinansowanie otrzymało 714 projektów, z czego 246 związane są z usługami, 103 projekty dotyczy działalności w zakresie ochrony zdrowia. Na uwagę zasługuje fakt, iż w tym przedziale, aż 108 przedsiębiorstw zainwestowało w budownictwo. Jest to o tyle istotne, iż sektor budowlany jest motorem napędowym gospodarki, co w konsekwencji prowadzi do poprawy sytuacji na rynku.

Postęp rzeczowy Osi Priorytetowej

W województwie lubelskim w końcu grudnia 2010 r. do rejestru REGON wpisanych było 164,1 tys. podmiotów. Oznacza to wzrost liczby podmiotów o 5,1% w porównaniu z grudniem poprzedniego roku, oraz wzrost o 9% w stosunku do roku 2006. Pod względem liczby podmiotów województwo lubelskie uplasowało się na 10 miejscu w kraju. Sektor prywatny stanowił 96,5% ogółu podmiotów i było w nim zarejestrowanych 158,3 tys. podmiotów. Oznacza to wzrost liczby podmiotów w tym sektorze 5,2% w stosunku do grudnia 2009 roku. Małe i średnie przedsiębiorstwa stanowiły zarówno w regionie lubelskim jak i w Polsce ok. 99% wszystkich przedsiębiorstw zarejestrowanych w REGON. W latach 2006 – 2010 odnotowano 42% wzrost nowopowstałych przedsiębiorstw przy czym najlepszy w tym

zakresie był rok 2010 (17 729 nowopowstałych przedsiębiorstw). W kraju także odnotowano tendencje wzrostowe w wyżej wymienionych dziedzinach sektora przedsiębiorstw. Skala tego wzrostu była mniejsza niż w województwie lubelskim. Niepokojącym zjawiskiem jest spadek liczby innowacyjnych przedsiębiorstw, jednak jest to tendencja ogólnokrajowa. W 2009 roku w województwie lubelskim działalność innowacyjną prowadziło 18,16% wszystkich przedsiębiorstw przemysłowych (w roku 2006 było to 24,46%).

Analiza wskaźników realizacji I Osi Priorytetowej wykazała, iż w 2010 roku bezpośrednio wsparcie inwestycyjne uzyskało 0,14% zarejestrowanych w województwie lubelskim MŚP przy czym szacunkowy udział przedsiębiorstw innowacyjnych, które uzyskały wsparcie wyniósł 3,6%. Biorąc pod uwagę średnią liczbę nowopowstałych przedsiębiorstw w latach 2008 – 2010 na poziomie 15 462, wsparcie w ramach I Osi Priorytetowej uzyskało 0,67% takich przedsiębiorstw. Według klas wielkości wsparcie uzyskało 0,07% mikro, 0,9 małych i 3% średnich przedsiębiorstw. Liczba utworzonych miejsc pracy (502,12 etatu) przewyższyła liczbę ofert pracy w województwie lubelskim w roku 2010 (485 ofert) i mogła potencjalnie zmniejszyć liczbę bezrobotnych w województwie o 0,42% (0,5% wśród mężczyzn i 0,35% wśród kobiet). Liczba miejsc noclegowych powstała w wyniku realizacji projektów stanowi 0,07% wszystkich miejsc noclegowych w województwie.

Ewaluatorzy w raporcie z badania „*Weryfikacja wartości docelowych wskaźników Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013*” wskazują, iż w obecnej sytuacji nie jest zagrożone zrealizowanie założonych celów dla I Osi Priorytetowej. Pomimo, że nie wsparto tylu mikroprzedsiębiorców, ile zamierzano, niemniej jednak wsparcie przyczyniło się do wprowadzenia o wiele więcej innowacji i nowych produktów niż zaplanowano (wsparcie skoncentrowano przede wszystkim na przedsiębiorstwach innowacyjnych). Zatem wskaźniki rezultatu – lepiej świadczące o realizacji celów Osi zostaną osiągnięte. Rekomendowano usprawnienie systemu informatycznego oraz premiowanie w przyszłych konkursach: projektów z jak największą liczbą utworzonych miejsc pracy (Działanie 1.3); projektów związanych z inwestycjami ochrony środowiska (Działanie 1.4); projektów tworzących jak największą liczbę miejsc noclegowych (Działanie 1.5). W Działaniach 1.6 i 1.7, gdzie osiągnięto już wartości docelowe wskaźników postępu rzeczowego, zdiagnozowano wolne środki, które IZ RPO powinna przesunąć do Działań, gdzie realizacja wskaźników jest zagrożona.

Osiągnięcie Celu I Osi Priorytetowej realizowane jest poprzez wsparcie inwestycyjne dla MŚP. Wskaźnik **Liczba projektów z zakresu bezpośredniego wsparcia inwestycyjnego w przedsiębiorstwach innowacyjnych**, w okresie sprawozdawczym osiągnął wartość 202 szt., przy zakładanej wartości docelowej do końca 2010 r. 150 szt. (134%). Na podstawie podpisanych umów szacuje się, iż w 2013 r. wartość przedmiotowego wskaźnika wzrośnie do 615, co stanowi 102% wartości docelowej dla tego roku (600).

W podziale na działania sytuacja przedstawia się w sposób następujący:

W ramach **Działania 1.1** wsparcie otrzymało 104 nowopowstałe przedsiębiorstwa. Wskaźnik **Liczba wspartych nowopowstałych przedsiębiorstw** do końca 2010 r. został osiągnięty na poziomie 42% (104 szt.). Biorąc pod uwagę fakt, iż w chwili sporządzania niniejszego sprawozdania trwa ocena formalna wniosków złożonych w ramach konkursu dla tego działania (konkurs został przeprowadzony w okresie październik – grudzień 2010 r.), wartość omawianego wskaźnika ulegnie zwiększeniu. Jednak mimo tego, IZ RPO szacuje, iż nie uda się osiągnąć założonej wartości docelowej. Aby zapewnić osiągnięcie zakładanej w Programie docelowej wartości wskaźnika, poziom dofinansowania nie mógłby przekroczyć

22.698,61 EUR (90 tys. PLN), co przy wsparciu dla MŚP na terenach wiejskich w ramach PROW 25.220,68/50.441,36/75.662,04 EUR (100/200/300 tys. PLN) powodowałyby nierówne traktowanie przedsiębiorstw ze względu na położenie. Decyzją ZWL (zatwierdzony Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych – Uszczegółowienie Programu) progi dofinansowania zostały ustalone na takim poziomie aby firmy z terenów wiejskich mogły zgodnie z linią demarkacyjną sięgać również po środki z RPO – w pierwszych konkursach max. poziom dofinansowania – do 126.103,40 EUR (500 tys. PLN), w kolejnych 78.184,11 -126.103,40 EUR (310 – 500 tys. PLN) (w ostatnim – 2011 – wyłącznie 78.184,11 EUR (310 tys. PLN)). Poziom wypełnienia pozostałych wskaźników dla działania wskazuje, że na koniec realizacji Programu działanie zamknie się minimum 100% ich wypełnieniem (produktu jak i rezultatu). Analizując cały system wsparcia dla MŚP będących w początkowej fazie rozwoju – start-upy dofinansowane w ramach PROW, PO IG, EFS, funduszu pracy do poziomu 100 tys. PLN, poziom dofinansowania młodych firm funkcjonujących już na rynku musi dawać im bodziec rozwojowy o większym nasileniu finansowym niż na poziomie rozpoczynania działalności gospodarczej. W związku z powyższym zakładana w Programie wartość 1000 szt. wspartych nowopowstałych przedsiębiorstw musi ulec zmniejszeniu. Po dokonaniu analizy IZ RPO prognozuje, iż docelowa wartość wskaźnika powinna zostać ustalona na poziomie 400 szt.

Zarówno wskaźniki dla **Działania 1.2** jak i **Działania 1.3** zostały w okresie sprawozdawczym przekroczone. W Działaniu 1.2 wskaźnik **Liczba projektów z zakresu bezpośredniego wsparcia inwestycyjnego w przedsiębiorstwach innowacyjnych** kształtuje się na poziomie 136% - osiągnięto wartość 102 szt., natomiast wartość docelowa wynosi 75 szt. Na podstawie podpisanych umów szacuje się osiągnięcie przedmiotowego wskaźnika w roku 2013 w 123% (371 szt. przy zakładanych 300). W przypadku Działania 1.3 w/w wskaźnik osiągnięty jest na poziomie 100 szt., co stanowi 133% zakładanej wartości docelowej dla roku 2010 (75 szt.). Jednak dalsze prognozy na podstawie umów pokazują, iż realny poziom wartości przedmiotowego wskaźnika w roku 2013 może osiągnąć 241 szt., co stanowi 80% wartości docelowej (300 szt.) dla tego roku.

Wskaźniki dla **Działania 1.4** zostały osiągnięte na niskim poziomie, ponieważ dopiero w 2009 r. zostały podpisane pierwsze umowy o dofinansowanie i w 2010 r. zakończyły się pierwsze projekty. Ponadto w tym działaniu został przeprowadzony konkurs (w okresie marzec – maj 2010 r.), w ramach którego dostępne były środki w wysokości 15 104 413,62 EUR (59 889 000,00 PLN). Konkurs cieszył się dużym zainteresowaniem, Beneficjenci złożyli 23 wnioski o dofinansowanie na łączną wartość 18 819 986,29 EUR (74 621 245,63 PLN), co stanowi 125% dostępnej alokacji. Obecnie przeprowadzana jest ocena merytoryczna tych wniosków. W ramach Działania 1.4 dofinansowanie udzielane jest dla dwóch schematów: A. Wsparcie inwestycyjne dla przedsiębiorstw oraz schemat B Inwestycje w zakresie produkcji i wykorzystania energii odnawialnych. Analizy przeprowadzone przez IP II wykazały niską trafność schematu A z uwagi na znikomą liczbę (5) Beneficjentów, którzy są uprawnieni do aplikowania. W związku z powyższym IP II planuje redefinicję schematu wsparcia ukierunkowaną na inwestycje proekologiczne w MŚP. Według wstępnych szacunków wspartych zostanie około 140 przedsiębiorstw. W konsekwencji zmiany schematu konieczna jest renegocjacja zmniejszenia wartości wskaźników.

Z uwagi na charakter realizowanych projektów, osiągnięcie wskaźników dla **Działania 1.5** może przesunąć się w czasie. Są to projekty infrastrukturalne, których realizacja zgodnie z harmonogramem uzależniona jest od wielu czynników zewnętrznych, m.in. pogody. W związku z tym okres ich realizacji często ulega wydłużeniu. Do końca 2010 r. z 95 podpisanych umów jedynie dla 14 projektów zatwierdzone zostały wnioski o płatność końcową. Stąd też wskaźnik **Liczba projektów z zakresu bezpośredniego wsparcia**

inwestycyjnego dla MŚP został osiągnięty jedynie na poziomie 37%, natomiast wartość wskaźnika **Liczba wspartych przedsiębiorstw** zanotowano na poziomie 7%. Ponadto dla omawianego działania w okresie maj – lipiec 2010 r. przeprowadzony był konkurs w ramach którego dostępne były środki w wysokości 17 745 312,62 EUR (70 360 164,54 PLN) - obecnie trwa ocena merytoryczna złożonych wniosków. Jeśli chodzi o w/w wskaźnik, to w momencie programowania przyjęto błędną metodologię szacowania jego wartości – założono wyższą liczbę beneficjentów niż liczbę projektów, co wskazywało na to, iż jeden projekt realizowany byłby przez kilku beneficjentów. Takie rozwiązanie jest jednak niezgodne z założeniami przyjętymi w Programie (opis Działania 1.5 w *Uszczegółowieniu Programu - Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych*). Typ Beneficjentów określony dla Działania 1.5 wskazuje mianowicie na przedsiębiorstwa, ale tylko te działające samodzielnie, nie natomiast przedsiębiorstwa funkcjonujące w powiązaniach kooperacyjnych (klastry, stowarzyszenia przedsiębiorstw itp.). Z zapisów dokumentów programowych wynika więc, iż możliwa jest sytuacja, kiedy jeden przedsiębiorca otrzymuje dofinansowanie na więcej niż jeden projekt z zakresu turystyki (jeżeli jego wnioski zostaną wybrane do dofinansowania w ramach różnych naborów wniosków), ale niemożliwa jest sytuacja kiedy jeden projekt jest realizowany przez kilka przedsiębiorstw, a co za tym idzie wskaźnik **Liczba wspartych przedsiębiorstw** powinien mieć wartość tożsamą lub nieco niższą od wskaźnika **Liczba projektów z zakresu turystyki**. W związku z powyższym IZ renegekuje zmniejszenie wartości wskaźnika liczby przedsiębiorstw do poziomu wskaźnika liczby projektów.

W ramach **Działania 1.6** wskaźnik **Liczba projektów z zakresu B+R** osiągnięto na poziomie 4 szt. przy planowanej wartości 9 szt. (45%). Natomiast wskaźnik **Liczba projektów współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a sektorem B+R** został zrealizowany tylko na poziomie 1 szt. z 5 szt. planowanych. Jednak z uwagi na fakt, iż w ramach Działania 1.6 podpisano 16 umów a ponadto IP II planuje kolejny konkurs, istnieje duże prawdopodobieństwo osiągnięcia zamierzonego celu w późniejszym okresie sprawozdawczym.

W przypadku Działania 1.7 wskaźnik **Liczba projektów doradczych dla MŚP**, na koniec okresu sprawozdawczego został zrealizowany na poziomie 42% (21 szt.). Biorąc pod uwagę fakt, iż na koniec 2010 r. w ramach tego działania podpisano 85 umów, (z czego w miesiącu grudniu 41), przewiduje się osiągnięcie w/w wskaźnika w przyszłym okresie sprawozdawczym na poziomie 55 szt., zaś w roku 2013 - 82 szt. co stanowi 41% wartości docelowej na ten rok. Jednak realne oszacowanie możliwych do osiągnięcia wartości tego wskaźnika będzie możliwe dopiero po przeprowadzeniu planowanego przez IP II w czerwcu 2011 r. konkursów dla Działania 1.7.

Odnosząc się do wskaźników rezultatu jednym z kluczowych wskaźników jest **Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem/kobiety/mężczyźni)**, który w ramach Osi I został osiągnięty na poziomie 28%, a jego wartość wynosi 502,12 etatów, w tym kobiety - 203,15 etaty (23%), mężczyźni - 298,97 etatów (33%). Podział na Działania przedstawia się w sposób następujący:

- Działanie 1.1 – ogółem 179,75 etatów (101%), w tym kobiety – 74,50 (85%), mężczyźni – 105,25 (115,65%);
- Działanie 1.2 – ogółem 206,62 etatów (39%), w tym kobiety – 97,65 (37%), mężczyźni – 108,97 (40%);
- Działanie 1.3 – ogółem 85,25 etatów (16%), w tym kobiety – 15 (6%), mężczyźni – 70,25 (26%);

- Działanie 1.4 – ogółem 2 etaty (1%), wszyscy zatrudnieni mężczyźni;
- Działanie 1.5 – ogółem 28,50 etatów (8%), w tym kobiety – 16 (9%), mężczyźni – 12,50 (7%).

W wyniku analizy w/w wskaźnika można stwierdzić, że w okresie sprawozdawczym, większość spośród osób zatrudnionych w ramach realizacji projektów w I Osi Priorytetowej stanowią mężczyźni. Realizacja wskaźnika w podziale na płeć na zakładanym poziomie jest mało realna, z uwagi na zachowanie zgodności z zasadą równego traktowania kobiet i mężczyzn, według której Beneficjenci zatrudniając nowego pracownika nie mogą preferować żadnej z płci. Duży wpływ na nieosiągnięcie zakładanej wartości wskaźnika miało przedłużanie się realizacji projektów, jak również przesunięcia w terminach naboru wniosków. Spośród 1002 podpisanych umów zakończono i rozliczono tylko 363 projekty. Osiągnięcie zakładanego poziomu wskaźnika ogółem nastąpiło jedynie w Działaniu 1.1, jednakże nie została zatrudniona planowana liczba kobiet, przy jednoczesnym zatrudnieniu większej niż zakładano liczbie mężczyzn. W oparciu o analizę w/w wskaźnika możemy zauważyć, że istnieje zagrożenie osiągnięcia tego wskaźnika w ustalonym czasie i na zakładanym poziomie. Realizacja wskaźnika została poważnie zaburzona przez trwający kryzys gospodarczy, z powodu którego firmy poszukują wolnej siły wytwórczej w ramach już posiadanych zasobów (przesunięcia w ramach zakładu pracy) decydując się na zatrudnienie pracowników jedynie w sytuacjach absolutnie niezbędnych. LAWP po konsultacjach z MRR i IZ RPO podjęła szereg działań mających na celu jak najpełniejsze zrealizowanie tego wskaźnika. Między innymi przeprowadzono ewaluację dokumentacji konkursowej w celu dostosowania jej do aktualnej sytuacji gospodarczej i wystąpiono do Komitetu Monitorującego RPO WL z projektem zmiany kryteriów wyboru projektów dla I i II osi priorytetowej w zakresie wzrostu zatrudnienia (zmienione kryterium zostało zatwierdzone w pierwszej dekadzie 2009 roku).

Zmiana kryteriów wyboru projektów dotyczyła:

- a) zamiany progów w zakresie zatrudnienia z procentowych (uzależniających ilość otrzymanych punktów od aktualnej na dzień składania wniosku sytuacji kadrowej wnioskodawcy) na ilościowe (zapewniające równe traktowanie wnioskodawców bez względu na ilość zatrudnianych osób w firmie), dzięki czemu mali i średni przedsiębiorcy uzyskali większe szansę na otrzymanie maksymalnej liczby punktów w tym kryterium,
- b) obniżenie wagi punktów przyznawanych za tworzenie miejsc pracy na korzyść położenia nacisku na innowacyjność projektu, czyli na lizbońskie kategorie interwencji,
- c) zmiana metodologii obliczania wskaźnika z wartości brutto do netto,
- d) wydłużenie czasu na osiągnięcie pełnej wartości wskaźnika do 12 miesięcy po złożeniu wniosku o płatność końcową.

Biorąc pod uwagę nieprzewidziane w momencie negocjacji Programu załamanie sytuacji gospodarczej oraz związaną z nim ostrożność Beneficjentów IZ RPO proponuje aktualizację wartości docelowej wskaźnika opartą o wyliczenia przeprowadzone na podstawie danych z systemu monitoringu.

Szczegółowe uzasadnienie zmniejszenia wartości omawianego wskaźnika IŻ RPO przedstawia KE w ramach renegotjacji Programu.

Wskaźnik rezultatu **Liczba przedsiębiorstw, które wprowadziły innowacje/nowe produkty w wyniku bezpośredniego wsparcia** został osiągnięty na poziomie 195% (292 szt. przy zakładanej wartości docelowej do końca 2010 r. wynoszącej 150 szt.). Szacuje się,

iz w roku 2013 wskaźnik osiągnie wartość 770 szt., co stanowi 128% zakładanej na ten rok wartości.

W ramach poszczególnych Działań w/w wskaźnik rezultatu wynosi:

- Działanie 1.1 - 106 szt. (przy zakładanej wartości docelowej 19 szt.), co spowodowało przekroczenie wskaźnika w 2010 roku (558%). Szacuje się, iż w roku 2013 wskaźnik osiągnie wartość 180 szt., co stanowi 240% zakładanej na ten rok wartości.
- Działanie 1.2 przedmiotowy wskaźnik wynosi 96 szt.(przy zakładanej wartości docelowej 56 szt.), a zatem również został przekroczony (171%). Szacuje się, iż w roku 2013 wskaźnik osiągnie wartość 360 szt., co stanowi 160% zakładanej na ten rok wartości.
- Działanie 1.3 powyższy wskaźnik także został osiągnięty – 90 szt. przy zakładanej wartości docelowej 75 szt. (120%). Szacuje się, iż w roku 2013 wskaźnik osiągnie wartość 230 szt., co stanowi 77% zakładanej na ten rok wartości.

Przekroczenie w poszczególnych działaniach wartości docelowych przedmiotowego wskaźnika wynika m.in. z faktu, iż zmniejszona została minimalna kwota dofinansowania projektów, tym samym większa liczba przedsiębiorstw mogła otrzymać wsparcie.

Nie zanotowano osiągnięcia w 100% wskaźników **Liczba miejsc noclegowych powstałych w wyniku realizacji projektów** oraz **Dodatkowe inwestycje wykreowane dzięki wsparciu**, które osiągnęły wartości odpowiednio 1% oraz 61%. Niski poziom osiągnięcia wskaźnika dotyczącego utworzenia nowych miejsc noclegowych w głównej mierze wynika z faktu, iż z 95 podpisanych umów w ramach Działania 1.5 do 31.12.2010 r. zrealizowanych zostało jedynie 14 projektów (szacuje się osiągnięcie w 2013 r. wartości 1049, co stanowi 23,31% założeń na ten rok). Identyczna sytuacja ma miejsce w przypadku wskaźnika **Dodatkowe inwestycje wykreowane dzięki wsparciu**, jednak wpływ na jego wartość mają dodatkowo projekty niezakończone w ramach innych działań. Duże znaczenie dla niskiej wartości w/w wskaźnika miały także zanotowane oszczędności na projektach, w konsekwencji których środki były kierowane na podpisanie nowych umów, które są w trakcie realizacji. Szacuje się, iż w roku 2013 wskaźnik wzrośnie do 45,70 ml EUR (46% zakładanej wartości.) Jednak realne oszacowanie możliwych do osiągnięcia wartości tego wskaźnika będzie możliwe dopiero po przeprowadzeniu planowanych w 2011 przez IP II konkursów dla Działań 1.2 (grudzień), 1.3 (maj) oraz 1.4 (wrzesień).

W związku z powyższym w ramach renegotjacji zapisów Programu IZ RPO planuje zmianę wartości docelowej wskaźnika dotyczącego miejsc noclegowych z wartości 4500 na 2370. Zmiana ta wynika z korekty logiki szacowania wskaźników, jaką posługiwano się w momencie negocjacji Programu, gdzie zakładano, iż w ramach jednego projektu z zakresu turystyki wsparcie uzyska więcej niż jeden przedsiębiorca. Zasady przyjęte w ramach systemu realizacji RPO WL wykluczają taką sytuację, w związku z czym zaktualizowano szacowaną liczbę wspartych w zakresie turystyki przedsiębiorstw a w konsekwencji także wskaźnik *Liczba miejsc noclegowych powstałych w wyniku realizacji projektu*. Na bazie projektów realizowanych w działaniu 1.5 oszacowano, że co trzeci projekt jest związany z rozbudową bazy noclegowej i (zadeklarowana) realna wartość wskaźnika wynosi 2370. Z uwagi na wyczerpanie alokacji przeznaczanej na ten typ projektów jest to wartość faktyczna.

W odniesieniu do wskaźników, których szacowana na podstawie umów realizacja znacznie przekracza wartość docelową, IZ zaproponowała zwiększenie wartości tylko dla tych wskaźników, których realizacja na podstawie wniosków o płatność końcową przebiega zgodnie z szacunkami. W pozostałych przypadkach IZ pozostawiła wartości docelowe na niezmiennym poziomie.

Po dokonaniu analizy wykorzystania środków w ramach I Osi Priorytetowej, mając do dyspozycji dodatkowe fundusze pochodzące z Krajowej Rezerwy Wykonania oraz dostosowania technicznego IZ RPO zaplanowała zmiany w alokacji środków w ramach tej Osi.

IZ RPO proponuje zwiększenie alokacji na I Oś Priorytetową:

- na rzecz Działań 1.2 *Dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw* i 1.3 *Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw*, które dotychczas cieszyły się największym zainteresowaniem i jednocześnie przyczyniają się do rozwoju regionu i realizacji założeń Strategii Lizbońskiej. Projekty realizowane w ramach tych działań przynoszą najwyższą wartość dodaną dla rozwoju województwa a także są zgodne ze strategicznymi kierunkami wsparcia rekomendowanych przez MRR. Działania 1.2 i 1.3 mają na celu poprawę konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw realizujących innowacyjne projekty inwestycyjne. Jedną z głównych słabości regionalnego sektora MŚP jest niższa niż średnio w kraju dynamika nakładów na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach. Od kilku lat nakłady na działalność innowacyjną są niskie i stanowiły w roku 2009 niespełna 2,3% udziału krajowego. W latach 2006-2009 wartość nakładów wzrosła w województwie lubelskim o 16,8% przy ponad 31% wzroście średnio w kraju. Niepokojącym zjawiskiem był znaczący spadek nakładów na działalność innowacyjną w MSP w roku 2009 o prawie 38% w stosunku do roku poprzedniego na co wpływ miały z pewnością odczuwane przez przedsiębiorstwa skutki kryzysu gospodarczego, co może dodatkowo uzasadniać zwiększenie alokacji na powyższe działania.
- jednocześnie na rzecz Działania 1.3 *Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw* zaproponowano realokację środków z następujących działań: 1.6 *Badania i nowoczesne technologie*, 1.7 *Wzrost konkurencji przedsiębiorstw poprzez doradztwo* oraz 2.2 *Regionalna infrastruktura B+R*. Przesunięcia zaproponowano ze względu na wysoki poziom wykonania wskaźników w działaniu 1.6 i 1.7 (w działaniach tych, po zrealizowaniu założonych wartości wskaźników, pozostawały wolne środki) oraz nikłe zainteresowanie potencjalnych beneficjentów działania 2.2 ze względu na o wiele bardziej atrakcyjne warunki dofinansowania w ramach PO RPW (jednocześnie ze względu na fakt, że kategoria wsparcia jaką jest B+R jest jedną z kluczowych w przyszłym okresie programowania - pozostawiono część środków w Działaniu 2.2 z przeznaczeniem na ogłoszenie jeszcze co najmniej jednego konkursu. Pozostałe w działaniu 2.2 środki pozwolą na osiągnięcie założonych wskaźników).

Tabela przedstawiająca propozycje alokacji dodatkowych środków i realokacji dotychczasowych środków w ramach I Osi Priorytetowej została zamieszczona w rozdziale 2.1.6.4 *Rekomendacje IZ i innych instytucji*.

Ocena wkładu I Osi Priorytetowej w realizację Regionalnej Strategii Innowacji (RSI)

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Lubelskiego jest dokumentem identyfikującym cele i metody rozwoju przedsiębiorczości jak również określa kluczowe branże i sektory przedsiębiorczości, które powinny być preferowane.

Najważniejsze sektory działalności gospodarczej dla naszego regionu zgodnie z RSI to:

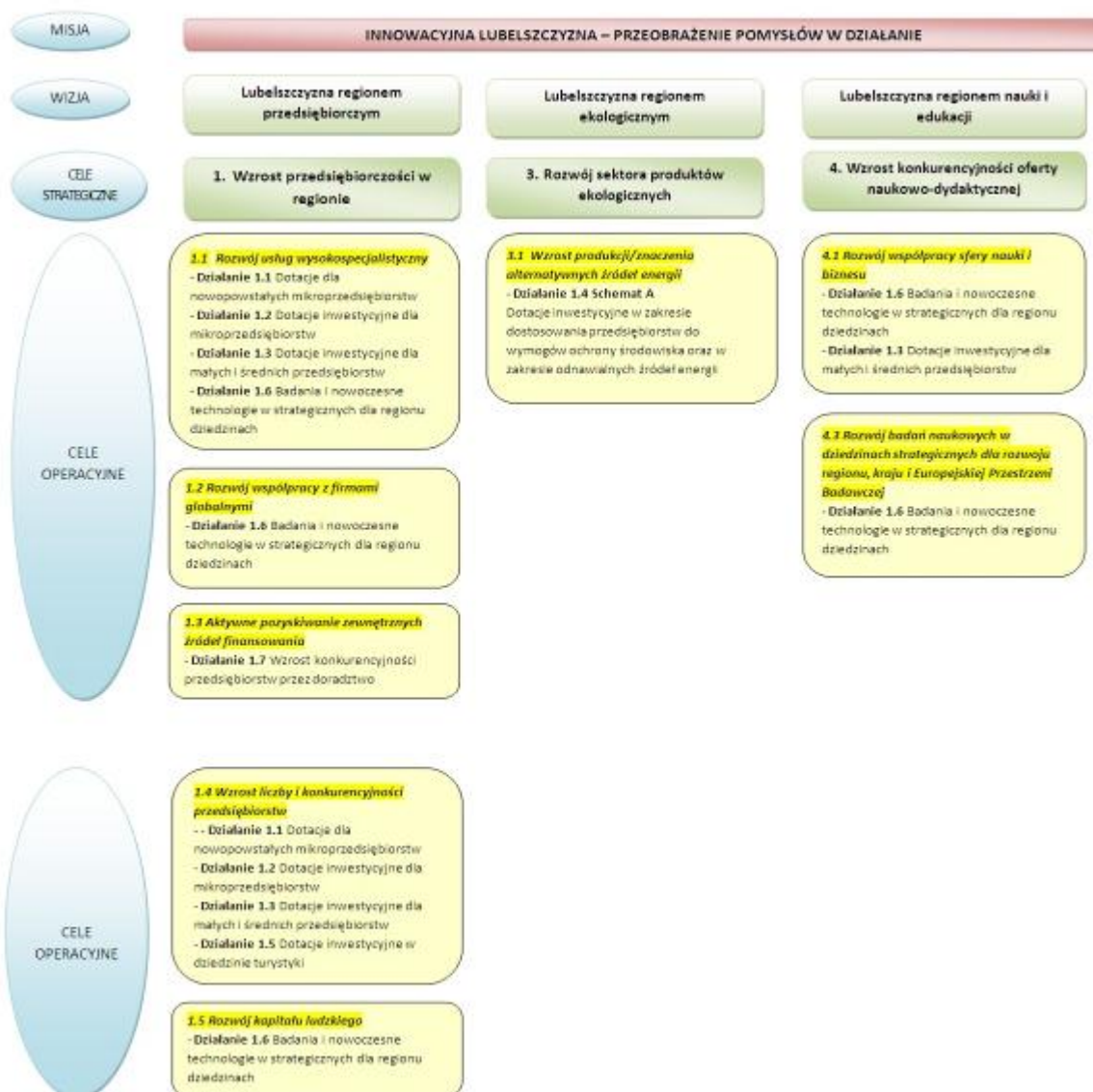
1. Sektor budowlany;
2. Sektor energii elektrycznej;

3. Sektor rolno – spożywczy;
4. Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii;
5. Usługi outsourcingowe;
6. Usługi informatyczne;
7. Usługi doradczo – biznesowe;
8. Przemysł kultury – w szerokim tego ujęciu znaczeniu.

Na potrzeby oceny projektów w ramach RPO WL opracowana została definicja innowacji, zgodnie z którą są to wszelkie prace związane z przygotowaniem i uruchomieniem wytwarzania, a także przygotowaniem do sprzedaży nowych lub udoskonalonych produktów i usług (oferty), przeznaczonych do wprowadzenia na rynek albo innego wykorzystania w praktyce lub wprowadzenie unowocześnionego procesu dystrybucji. Zgodnie z tą definicją wyszczególnione zostały następujące rodzaje innowacji: Innowacja marketingowa, Innowacja organizacyjna, Innowacja procesowa (technologiczna), Innowacja produktowa.

Poniższy schemat przedstawia w jaki sposób Działania I Osi priorytetowej wpisują się w Cele strategiczne Regionalnej Strategii Innowacji.

Wkład I Osi Priorytetowej w Regionalną Strategię Województwa

W oparciu o dane znajdujące się we wnioskach aplikacyjnych prowadzona jest analiza wspartych projektów, na podstawie której możliwe jest wskazanie i monitorowanie sektorów wpisujących się w Regionalną Strategię Innowacji:

Lp.	Rodzaj działalności gospodarczej (w oparciu o klasyfikację PKD 2007)	I Oś			
		Liczba	Wartość dofinansowania (w PLN)	Wartość dofinansowania (w EURO)	Procent wartości
1	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (PKD 01-03)	0	0,00	0,00	0,00%
2	Górnictwo i wydobywanie (PKD 05-09)	6	3 721 646,00	938 624,46	0,58%
3	Przetwórstwo przemysłowe (PKD 10-33)	309	248 085 131,66	62 568 759,56	38,40%

w tym:	Przemysł wysokiej technologii (PKD 21, 26, 30.3) [ang. <i>High technology industry</i>]	11	7 821 950,48	1 972 749,18	1,21%
	Produkcja leków i wyrobów farmaceutycznych (PKD 21)	4	4 199 155,00	1 059 055,49	0,65%
	Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (PKD 26)	6	2 899 795,48	731 348,17	0,45%
	Produkcja statków powietrznych, statków kosmicznych i podobnych maszyn (PKD 30.3)	1	723 000,00	182 345,52	0,11%
w tym:	Przemysł średniowysokiej technologii (PKD 20, 25.4, 27-29, 30 [z wyłączeniem 30.3], 32.5) [ang. <i>Medium-high technology industry</i>]	64	44 083 412,71	11 118 136,88	6,82%
	Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych (PKD 20)	7	1 410 777,32	355 807,65	0,22%
	Produkcja broni i amunicji (PKD 25.4)	0	0,00	0,00	0,00%
	Produkcja maszyn, urządzeń, pojazdów, sprzętu transportowego (z wyłączeniem statków powietrznych i statków kosmicznych) i urządzeń elektrycznych (PKD 27-30 za wyjątkiem 30.3)	46	39 656 039,20	10 001 523,13	6,14%
	Produkcja sprzętu medycznego i dentystycznego (PKD 32.5)	11	3 016 596,19	760 806,10	0,47%
w tym:	Przemysł średnioniskiej i niskiej technologii (PKD 10-19, 22-25 [z wyłączeniem 25.4], 31-33 [z wyłączeniem 32.5]) [ang. <i>Medium-low and low technology industry</i>]	234	196 179 768,47	49 477 873,51	30,37%
	Przemysł spożywczy (PKD 10-12)	28	23 297 436,22	5 875 772,06	3,61%
	Przemysł tekstylny-odzieżowy i skórzany (PKD 13-15)	15	9 704 067,64	2 447 431,94	1,50%
	Przemysł drzewno-papierniczy (PKD 16-17 i 31)	55	41 578 623,63	10 486 412,01	6,44%
	Przemysł paliwowy (PKD 19)	0	0,00	0,00	0,00%
	Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (PKD 22)	13	11 838 207,48	2 985 676,54	1,83%
	Przemysł mineralny (PKD 23)	29	26 562 456,10	6 699 232,31	4,11%
	Przemysł metalurgiczny i metalowy (PKD 24-25, z wyłączeniem 25.4)	53	49 596 812,81	12 508 653,92	7,68%
	Inne przetwórstwo przemysłowe (PKD 18, 32-33)	41	33 602 164,59	8 474 694,73	5,20%
4	Działalność związana z wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz wodę oraz gospodarowanie ściekami i odpadami (PKD 35-39)	12	11 616 122,91	2 929 665,30	1,80%
5	Budownictwo (PKD 41-43)	126	84 446 826,81	21 298 064,77	13,07%
6	Usługi (PKD 45-99)	548	298 167 671,99	75 199 917,27	46,15%
w tym:	Usługi wysokiej technologii (PKD 59-63, 72) [ang. <i>High-tech knowledge intensive services</i>]	39	17 294 025,39	4 361 670,97	2,68%
	Działalność związana z produkcją filmów, nagrań video, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz nadawanie programów radiowych i telewizyjnych (PKD 59-60)	9	1 916 481,40	382 466,94	0,30%
	Telekomunikacja (PKD 61)	6	3 848 678,09	829 123,10	0,60%

	Działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki (PKD 62)	11	7 622 738,20	1 670 299,67	1,18%
	Badania naukowe i prace rozwojowe (PKD 72)	13	3 906 127,70	884 269,28	0,60%
w tym:	Pozostałe usługi oparte na wiedzy (PKD 50-51, 58, 64-66, 69-71, 73-75, 78, 80, 84-93) [ang. <i>Knowledge intensive services</i>]	298	110 228 792,19	27 800 452,00	17,06%
	Transport wodny i lotniczy (PKD 50-51)	0	0,00	0,00	0,00%
	Działalność wydawnicza (PKD 58)	2	931 101,68	234 830,18	0,14%
	Finanse i ubezpieczenia (PKD 64-66)	4	935 054,19	235 827,03	0,14%
	Działalność profesjonalna i techniczna (PKD 69-71, 73-75)	82	26 766 821,52	6 750 774,66	4,14%
	Edukacja (PKD 85)	23	4 817 631,81	1 215 039,55	0,75%
	Inne usługi oparte na wiedzy (PKD 78, 80, 84, 86-93)	187	76 778 182,99	19 363 980,58	11,88%
w tym:	Usługi w mniejszym stopniu oparte na wiedzy (PKD 45-49, 52-56, 68, 77, 79, 81-82, 94-99) [ang. <i>Less knowlegde intensive services</i>]	211	170 644 854,41	43 037 794,30	26,41%
	Handel (PKD 45-47)	65	33 226 322,51	8 379 904,79	5,14%
	Transport, z wyłączeniem wodnego i lotniczego (PKD 49, 52-53)	9	7 507 806,90	1 893 520,03	1,16%
	Usługi hotelarskie i gastronomiczne (PKD 55-56)	90	115 531 252,94	29 137 768,71	17,88%
	Obsługa rynku nieruchomości (PKD 68)	1	210 000,00	52 963,43	0,03%
	Pozostała działalność usługowa (PKD 77, 79, 81-82, 94-99)	46	14 169 472,06	3 573 637,34	2,19%
	RAZEM	1001	646 037 399,37	162 935 031,37	

W ramach kodu PKD 45 ujętego w handlu wykonywana jest działalność polegająca na naprawie pojazdów samochodowych i to właśnie tej działalności dotyczy ujętych tu 65 projektów.

Na podstawie przedstawionych danych można stwierdzić, iż 99 % projektów wybranych do dofinansowania stanowi projekty strategiczne dla województwa lubelskiego w ujęciu realizacji założeń RSI.

Analizując sytuację społeczno-gospodarczą możemy zauważyć, jak realizacja działań w ramach I Osi Priorytetowej RPO WL *Przedsiębiorczość i innowacje* wpływa na szybszy rozwój gospodarczy województwa poprzez zwiększenie zdolności inwestycyjnej w początkowym okresie funkcjonowania mikroprzedsiębiorstw; wzrost innowacyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw; zwiększenie produkcji i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych wraz z poprawą efektywności energetycznej przedsiębiorstw; dostosowanie przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska; rozwój przedsiębiorstw realizujących na terenie województwa lubelskiego projekty z zakresu turystyki i rekreacji; wsparcie procesu opracowania i transferu nowoczesnych technologii do przedsiębiorstw; ułatwienie dostępu przedsiębiorstwom do specjalistycznej pomocy doradczej.

Z uwagi na specyfikę struktury MŚP w województwie lubelskim tzn. zdecydowana większość przedsiębiorców stanowią mikroprzedsiębiorcy, dlatego też dla tej grupy

skierowane są w szczególności Działania: 1.1 *Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw* oraz 1.2 *Dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw*. Wspomniane Działania cieszą się bardzo dużym zainteresowaniem. I tak w Działaniu 1.1 podpisano do tej pory 194 umowy o dofinansowanie na łączną kwotę 12 931 354,04 EUR (51 272 818,77 PLN), natomiast w Działaniu 1.2 podpisano 371 umów o dofinansowanie na łączną kwotę 47 434 827,59 EUR (188 079 091,39 PLN).

Z kolei do grupy Beneficjentów, którymi są małe i średnie przedsiębiorstwa skierowane jest Działanie 1.3 *Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw* mające na celu umacnianie małych i średnich firm. W ramach tego działania do końca 2010 r. podpisanymi zostało 241 umów na łączną kwotę 67 938 380, 61 EUR (269 375 679,12 PLN). Powyższe działania w ramach I Osi Priorytetowej przyczyniają się do wzrostu przedsiębiorczości w regionie poprzez danie szansy wsparcia zarówno nowopowstałym jak i działającym już na rynku przedsiębiorstwom, co z kolei przyczynia się do wzrostu atrakcyjności województwa lubelskiego.

Mocną stroną sektora MŚP jest wysoka aktywność w zakresie podejmowania działalności gospodarczej i zdolności przetrwania przedsiębiorstw w trudnych warunkach prawno-ekonomicznych. Przedsiębiorstwa regionu lubelskiego wykazują wysoki poziom kreowania własnych rozwiązań innowacyjnych. Do słabych stron sektora MŚP należy m.in. niski stopień nasycenia przedsiębiorczością w regionie, spadek aktywności przedsiębiorstw w zakresie wdrożeń innowacji oraz niskie możliwości przedsiębiorstw w zakresie finansowania ich działalności innowacyjnej. Wysoka aktywność w wykorzystywaniu środków finansowych w ramach I Osi Priorytetowej RPO WL oraz coraz większa świadomość w zakresie konkurencyjności i wdrażania nowych rozwiązań są szansą dla sektora MŚP województwa lubelskiego. Jednym z głównych zagrożeń sektora MŚP jest brak pozabankowych źródeł finansowania inwestycji, a także niska świadomość możliwości aplikacyjnych w ramach funduszy unijnych mimo prowadzonych licznych kampanii informacyjnych ze strony IZ RPO oraz IPII.

Środki dostępne w ramach I Osi Priorytetowej RPO WL przyczyniają się do wzrostu innowacyjności sektora MŚP w szczególności w Działaniu 1.1 *Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw*, Działaniu 1.2 *Dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw* i Działaniu 1.3 *Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw*. Wnioskodawcy tych działań na etapie aplikowania o środki są zobowiązani do udokumentowania, iż projekt zakładka wdrożenie innowacji produktowej, procesowej, organizacyjnej lub marketingowej. Innowacyjność stanowi podstawowe kryterium merytoryczne oceny strategicznej projektu, w ramach którego przyznawane są dodatkowe punkty w zależności od okresu stosowania danego rozwiązania na skalę krajową bądź międzynarodową.

Zgodnie z Wytycznymi dla Wnioskodawców Planowana do wdrożenia w ramach przedsięwzięcia innowacja powinna być:

- **znana i stosowana w skali regionu poniżej 1 roku lub**
- **znana i stosowana w skali kraju poniżej 3 lat lub**
- **znana i stosowana w skali międzynarodowej poniżej 5 lat.**

Kryteria wyboru projektów określają ilość pkt. przyznawanych podczas oceny merytorycznej za realizację projektów innowacyjnym w zależności od poziomu innowacyjności. W ramach

Działów 1.2 i 1.3 punkty w kryterium „innowacyjność projektu” przyznawane są w zależności od tego czy wprowadzona w wyniku realizacji projektu innowacja ma poziom regionalny, krajowy lub międzynarodowy. W ramach Działania 1.1 w kryterium „innowacyjność projektu” punkty przyznawane są za realizację projektów innowacyjnych na poziomie przedsiębiorstwa. W ramach dokumentacji aplikacyjnej Wnioskodawcy wyłącznie deklarują wprowadzenie innowacji na określonym poziomie, natomiast decyzja dotycząca faktycznego poziomu innowacyjności stanowi indywidualną ocenę specjalistów Komisji Oceny Projektów. Mając powyższe na uwadze nie jest możliwe dokonanie podziału ilościowego innowacji wg. poziomów.

Zgodnie w Wytycznych dla Wnioskodawców na potrzeby I i II Osi Priorytetowej wyróżniamy 4 rodzaje innowacji: **Innowacja produktowa**, **Innowacja procesowa** (technologiczna), **Innowacja organizacyjna i Innowacja marketingowa**. Analiza złożonych do IP II Wniosków o dofinansowanie wskazuje, że nie ma możliwości dokładnego określenia podziału na poszczególne innowacje w sensie ilościowym dla danego konkursu. W ramach dokumentacji aplikacyjnej Wnioskodawcy wyłącznie deklarują wprowadzenie poszczególnego rodzaju innowacji, natomiast weryfikacja czy faktycznie celem projektu jest wprowadzenie innowacji określonej w dokumentacji konkursowej stanowi indywidualną ocenę specjalistów Komisji Oceny Projektów. Należy nadmienić, że zakup 1 urządzenia innowacyjnego może mieć znamiona więcej niż 1 rodzaju innowacji wskazanych powyżej. Instytucja Zarządzająca RPO WL rozważy zrealizowanie pod koniec okresu programowania badania ewaluacyjnego dotyczącego innowacji wdrożonych w ramach zrealizowanych

Innowacyjne projekty wywierają pozytywny wpływ na sektor MŚP. Analiza aktualnego rozwoju gospodarczego województwa lubelskiego wskazuje, że jedyną szansą konkurencyjności przedsiębiorstw z sektora MŚP na rynku krajowym jest realizacja projektów wysoce innowacyjnych. Utrzymanie konkurencyjności przedsiębiorstw na terenie województwa lubelskiego wymaga ciągłego inwestowania w innowacyjne rozwiązania, mające na celu usprawnienia organizacyjne, produktowe, procesowe czy też marketingowe. Kryteria wyboru projektów w ramach I i II Osi Priorytetowej preferują wybór projektów innowacyjnych. Ogromna popularność Działów 1.1, 1.2 i 1.3 ma przełożenie na ilość złożonych wniosków a w konsekwencji na ilość projektów kwalifikujących się do tzw. „Listy rankingowej projektów”. Uzyskanie lub nie uzyskanie punktów w kryterium „innowacyjność projektu” ma zasadniczy wpływ na wybór projektu do dofinansowania, w zależności od alokacji finansowej przewidzianej w danym konkursie. Dzięki zwiększeniu konkurencyjności regionu poprzez wsparcie rozwoju sektorów nowoczesnej gospodarki oraz przez stymulowanie innowacyjności projekty innowacyjne przyczyniają się do osiągnięcia podstawowego celu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego, jakim jest *podniesienie konkurencyjności Lubelszczyzny prowadzące do szybszego wzrostu gospodarczego oraz zwiększenia zatrudnienia z uwzględnieniem walorów naturalnych i kulturowych regionu*.

Analizując umowy podpisane z przedsiębiorcami do końca 2010 r. zauważa się, iż w Działaniu 1.2 ok. 75 % natomiast w Działaniu 1.3 aż ok. 91% (w ramach podpisanych umów) zakłada wdrożenie rozwiązań innowacyjnych. W Działaniu 1.1 wdrożenie innowacji zamyka się na poziomie przedsiębiorstwa.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego sprzyja nawiązywaniem współpracy przez przedsiębiorców, rozwój organizacji branżowych oraz struktur klastrowych. Przynależność do organizacji branżowych oraz klastrów może mieć wpływ na ilość przyznanych punktów podczas oceny merytorycznej, zgodnie z Kryteriami Wyboru Projektów.

Preferowanie organizacji branżowych oraz klastrów przy wyborze do dofinansowania wpływa pośrednio na rozwój tych podmiotów na terenie województwa lubelskiego. Ponadto zgodnie z *Wytycznymi dla Wnioskodawców* oraz URPO klastry występują na Liście Beneficjentów I i II Osi Priorytetowej RPO WL.

Udział sektora MŚP w realizacji I Osi Priorytetowej przyczynia się do podnoszenia innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez zaspokojenie ich potrzeb w sferze inwestycji poprawiających jakość oferowanych produktów i usług. Pomoc firmom w inwestycje w konkurencyjne zasoby materialne tworzy realną podstawę do rozwoju potencjału badawczo-rozwojowego firm i realizowania Działania 1.6 *Badania i nowoczesne technologie w strategicznych dla rejonu dziedzinach*.

Inwestycje w przedsiębiorstwa odznaczające się silnym skorelowaniem tworzenia nowych miejsc pracy z ilością i wielkością inwestycji. Biorąc pod uwagę efekt pomocy publicznej każda inwestycja powinna spowodować powstanie nowego miejsca pracy, co stanowi jedno z kryterium merytorycznej oceny strategicznej projektu, w ramach którego przyznawane są dodatkowe punkty.

Projekty MŚP wybrane do dofinansowania ze środków RPO WL wpływają na wzmocnienie sektorów gospodarczych, w których specjalizuje się województwo lubelskie. Należy do nich zaliczyć sektor usług hotelarskich i gastronomicznych, sektor budowlany, sektor przemysłowy oraz sektor usług. Należy nadmienić, że sektor usług hotelarskich i gastronomicznych był do tej pory słabo rozwinięty w województwie lubelskim. Ogromny i niewykorzystany potencjał turystyczny Regionu Lubelszczyzny (walory naturalne oraz historyczne) wywołuje potrzebę poszerzenia usług hotelowych i gastronomicznych. Realizacja projektów z branży turystycznej stanowi odpowiedź na zidentyfikowane potrzeby województwa. Reasumując, wybrane do dofinansowania projekty MŚP wpływają na wzmocnienie sektorów gospodarczych, w których specjalizuje się województwo lubelskie oraz wzmacniają sektory jeszcze nierozwinięte.

Jednocześnie należy dodać, iż Lubelszczyzna posiada bogatą i różnorodną spuściznę kulturową, walory krajobrazowe, uzdrowiskowe a ponieważ Lubelszczyzna jest najczystszy regionem ekologicznie. Na obszarze woj. lubelskiego znajdują się miejscowości turystyczne o znaczeniu nie tylko pierwszorzędym w kraju, ale także o znaczeniu międzynarodowym takie jak: Lublin, Zamość, Kazimierz Dolny, Nałęczów, Puławy, Kozłówka czy Janów Podlaski. Dlatego jednym z ważnych obszarów w strategii rozwoju województwa lubelskiego na lata 2007-2013 jest turystyka, a rozwój usług turystycznych jest jednym z priorytetowych celów Strategii Rozwoju Lubelszczyzny. Z uwagi na wytyczony cel w ramach I Osi Priorytetowej w sektorze **usługi hotelarskie i gastronomiczne** podpisano 90 umów o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania 29 137 768,71 EUR (115 531 252,94 PLN) co stanowi 17,9 % środków w ramach podpisanych umów I Osi Priorytetowej. Ma to wpływ na wzmocnienie sektora usług, jako jednego ze strategicznych dla województwa, z uwagi na szeroką perspektywę tworzenia miejsc pracy m.in. poprzez wzrost liczby obiektów turystycznych.

Sektor budowlany oraz przemysłowy stanowią najliczniejszą grupę projektów wybranych do dofinansowanie w ramach I i II Osi priorytetowej. Analiza wniosków z sektora budowlanego i przemysłowego pozwala na stwierdzenie, że najważniejszą barierę w rozwoju przedsiębiorstw budowlanych i przemysłowych jest ograniczone zaplecze sprzętowe. Przedsiębiorstwa, aby móc konkurować na rynku muszą inwestować w innowacyjne rozwiązania oraz odpowiednie zaplecze techniczne, co nie jest możliwe bez uzyskania

dotatkowego wsparcia finansowego. Wsparcie uzyskane ze środków RPO WL pozwala na rozwiązanie zdefiniowanych problemów przedsiębiorstw z sektora przemysłowego i budowlanego, co przekłada się na wzmocnienie potencjału przemysłowego i budowlanego w województwie lubelskim.

W sektorze budowlanym podpisano 126 umów o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania 21 298 064,77 EUR (84 446 826,81 PLN) co stanowi 13,1 % środków w ramach I Osi Priorytetowej. Możemy stwierdzić, iż sektor budowlany w województwie lubelskim ma przed sobą dobre perspektywy rozwojowe. Ważnym czynnikiem wpływającym na koniunkturę w budownictwie mają fundusze strukturalne, dzięki którym realizowana jest duża część inwestycji, a tym samym przyczynia się do wzrostu zatrudnienia.

Wsparcie bazy przemysłowej na terenie województwa lubelskiego ma bezpośredni wpływ na podniesienie konkurencyjności Lubelszczyzny, wzrost gospodarczy oraz zwiększenie zatrudnienia. W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 sektor przemysłowy stanowi znaczącą pozycję pod względem ilości podpisanych umów o dofinansowanie.

W ramach realizacji I Osi priorytetowej wsparty został sektor **przetwórstwa przemysłowego** – podpisano 309 umów na łączną kwotę dofinansowania 62 568 759,56 EUR (248 085 131,66 PLN) co stanowi 38,4 % środków w ramach podpisanych umów I Osi Priorytetowej w tym: w ramach **przemysłu metalurgicznego i metalowego** podpisano 53 umowy na kwotę 12 508 653,92 EUR (49 596 812,81 PLN) z kolei w ramach **przemysłu drzewno-papierniczego** 55 umów w łącznej kwocie dofinansowania 10 486 412,01 EUR (41 578 623,63 PLN) natomiast w ramach **produkcji maszyn, urządzeń, pojazdów, sprzętu transportowego (z wyłączeniem statków powietrznych i statków kosmicznych) i urządzeń elektrycznych** zawarto 46 umów na łączną kwotę wsparcia 10 001 523,13 EUR (39 656 039,20 PLN). Świadczy to o znacznym wsparciu bazy przemysłowej województwa lubelskiego (ok. 38 % udzielonego w ramach I Osi wsparcia trafiło do sektora przetwórstwa przemysłowego).

Duże dofinansowanie udzielone zostało w sektorze **usług** zwłaszcza **działalności profesjonalnej i technicznej** – 82 umowy na kwotę 6 750 774,66 EUR (26 766 821,52 PLN) co stanowi 4,1 % środków w ramach podpisanych umów I Osi Priorytetowej oraz na **innych usługach opartych na wiedzy** – 187 umów o łącznym dofinansowaniu 19 363 980,58 EUR (76 778 182,99 PLN) co stanowi 11,9 % środków w ramach podpisanych umów I Osi Priorytetowej.

Sektor logistyki – jedną z szans regionu.

W ramach I Osi Priorytetowej podpisane zostały umowy wpisujące się w sektor działalności usługowej wspomagającej transport na łączną kwotę dofinansowania 1 893 520,03 EUR (7 507 806,90 PLN).

W ramach tego wsparcia dofinansowanie udzielone zostało firmie Laude.pl Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w wysokości 504 413,11 EUR (1 999 997,99 PLN) na realizację projektu „*Uruchomienie działalności Centrum Logistyki Laude.pl Sp. z o.o.*”

Ogólnym celem projektu jest uruchomienie Centrum Logistyki Laude.pl, oferującego typowe dla Centrum Logistyki usługi, tj. przeładunek i składowanie, a w szczególności usługę rozformowywania i dostawy CPT materiałów z Dalekiego Wschodu dostarczanych do centrum logistycznego koleją transsyberyjską lub za pośrednictwem transportu kombinowanego:

Chiny- (statkiem) Odessa - (koleją) Zamość. Z roku na rok można zaobserwować tendencję wzrostową dotyczącą tranzytowego transportu towarowego. Z reguły odbywa się on za pomocą drogowych środków komunikacji, które jednak nie należą do najbardziej ekonomicznych i ekologicznych. Alternatywą są nowe środki transportu, które w naszym kraju na razie są wykorzystywane w znikomym zakresie. W transporcie kombinowanym, główna część przewozu jest wykonywana koleją (ewentualnie żeglugą śródlądową lub morską). Natomiast dowozy i odwozy są realizowane przez transport drogowy i to na określonej odległości. W tę politykę realizacji usług wpisuje się projekt Centrum Logistyki Laude.pl. Dlatego inwestycja ta ma na celu usprawnienie importu towarów z Europy Wschodniej oraz ich późniejszej dystrybucji. W nowym Centrum Logistycznym odbywać się będzie proces magazynowania i przeładunku towarów. Takie rozwiązanie będzie efektywną i tanią alternatywą dla dostaw przez wciąż zatłoczone porty na Morzu Północnym i Bałtyckim. Centrum Logistyki Laude.pl obejmie swoim zasięgiem obszar do 200 km na północny zachód od Zamościa i 300 km w kierunku południowozachodnim jeżeli chodzi o dostawę materiałów z rozformowanych kontenerów w Centrum Logistycznym w Zamościu, oraz do 150 km w promieniu od Zamościa w przypadku dostawy kontenerów w całości do klienta. Z uwagi na miejsce lokalizacji projektu, usługi będą mogły być świadczone z wykorzystaniem transportu kolejowego typu cargo (bezpośrednio lub minimalizując konieczność zastosowania samochodów dostawczych). Linia szerokotorowa umożliwi zastosowanie podobnego rozwiązania przy ofercie Laude.pl związanej z rynkami wschodnimi.

Usytuowanie centrów logistycznych jak również ich rozwój i promocja wpływa na wzrost sprawności i efektywności procesów logistycznych, poziom obsługi klienta, tworzenie wartości w łańcuchach dostaw oraz redukcję kosztów logistyki. Centra logistyczne uznawane są też za niezwykle efektywną formę restrukturyzacji obszarów – jako inwestycje ożywiające lokalną gospodarkę i uruchamiające nowe inwestycje, związane np. z napływem nowych podmiotów.

Wynikiem przedsięwzięcia będzie pozytywny wpływ na zwiększenie konkurencyjności regionu. Projekt jest zorientowany na przełamanie występujących barier rozwojowych i stanowi rozszerzenie oferty gospodarczej regionu z wykorzystaniem jego potencjału endogenicznego. Projekt Laude.pl zarówno wykorzystuje, jak i wzmacnia potencjał regionu poprzez utworzenie Centrum Logistyki. Jego powstanie w województwie lubelskim wpłynie na rozwój kompleksowego systemu usług specjalistycznych we współpracy z firmami globalnymi, oparty między innymi o przygraniczne położenie regionu oraz dostępność licznych i dobrze wykształconych zasobów pracy.

W szczególności, przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji celów Działania 1.3 RPO WL. Projekt Laude.pl jest innowacyjnym przedsięwzięciem, związanym z unowocześnieniem oferty produktowej i technologicznej regionu. Jednocześnie, projekt Laude.pl jest przedsięwzięciem mającym na celu wprowadzenie innowacji procesowej, produktowej i organizacyjnej, a jego realizacja w znaczący sposób przyczyni się do wzrostu zatrudnienia. Z punktu widzenia Laude.pl, powstanie Centrum Logistyki umożliwi uzyskanie przewagi nad konkurencją oraz pozwoli lepiej dostosować ofertę do potrzeb klientów. Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstwa będzie dokonywać się z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju, m. in. poprzez umożliwienie wykorzystania transportu kolejowego typu cargo w miejsce transportu samochodowego.

W okresie styczeń – luty 2011 r. zostało przeprowadzone badanie ewaluacyjne dotyczące zdolności MŚP w ubieganiu się o środki z Unii Europejskiej. Szczegółowe wnioski z ww. badania zostaną przedstawione w sprawozdaniu za rok 2011.

Wkład Osi w promowanie równości szans

Opis realizacji zasady równości szans został zawarty w rozdziale 2.2.1 niniejszego sprawozdania.

Cross-financing

Informacje na temat *cross-financingu* zostały zawarte w rozdziale 2.6.3 niniejszego sprawozdania.

Krajowy Program Reform

Wkład Osi w obszary i priorytety Krajowego Programu Reform znajduje się w punkcie 2.1.6.6.

Rekomendacje Komisji Europejskiej dla I Osi Priorytetowej, przedstawione w opinii dotyczącej sprawozdania z realizacji RPO WL za 2009 r. (REGIO H.1 BG/sp D92010/870605. Bruksela, 1 września 2010 r.).

- *I Oś Priorytetowa jest najodpowiedniejsza do analizy w podziale na sektory gospodarki z użyciem REGON oraz klasyfikacji PKD, lecz także ze względu na miejsce realizacji wybranych projektów. Należy ocenić dane na tle wybranych danych statystycznych (bezrobocie lub działalność gospodarcza lub poziom przedsiębiorczości) oraz struktury gospodarki.*
- *Należy kontynuować ocenę wkładu Osi Priorytetowej w realizację Regionalnej Strategii Innowacji,*
- *Należy odnosić się do celów oraz zidentyfikowanych mocnych i słabych stron sektora MŚP (należy podjąć próbę rozwiązania problemów wskazanych w diagnozie sektora np.: Jak interwencje korespondują z niską innowacyjnością czy też zwiększaniem zdolności sektora MŚP? Jakie innowacje otrzymały wsparcie (lokalne czy regionalne?, w sektorach tradycyjnych)? Czy baza przemysłowa została wzmocniona? W jaki sposób został uwolniony potencjał przemysłowy i budowlany? W jaki sposób została wzmocniona terytorialna specjalizacja? Czy rozwijają się powiązania współpracy i struktury klastrowe?)*
- *Należy zwrócić szczególną uwagę na sektor logistyki – jedną z szans Lubelszczyzny.*
- *Należy przedstawić odpowiednie wnioski z przeprowadzonego badania ewaluacyjnego dotyczącego zdolności sektora MŚP w ubieganiu się o środki z Unii Europejskiej.*

Powyższe rekomendacje zostały wdrożone i zawarte w opisie I Osi Priorytetowej.

Rekomendacje IZ RPO dla Osi I

Rekomendacje IZ RPO zamieszczone są w opisie przedmiotowej Osi oraz rozdziale 2.1.6.4. niniejszego sprawozdania.

3.1.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi został zamieszczony w rozdziale 2.3 *Napotkane znaczące problemy oraz podjęte środki zaradcze*.

3.2 OŚ PRIORYTETOWA II

Celem głównym II Osi Priorytetowej **Infrastruktura ekonomiczna** jest „Stworzenie przyjaznego otoczenia dla prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze województwa lubelskiego”. Na realizację tego celu przeznaczono **75 130 545 EUR** (297 892 610,925 PLN), co stanowi 6,5% środków wspólnotowych przeznaczonych na Program w latach 2007-2013.

Realizacja II Osi Priorytetowej przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego „Zwiększenie konkurencyjności regionu przez wsparcie rozwoju sektorów nowoczesnej gospodarki oraz stymulowanie innowacyjności”. Dodatkowo, zadania Osi II realizują Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego „Wzrost konkurencyjności regionalnej gospodarki oraz jej zdolności do tworzenia miejsc pracy”.

Główny cel Osi Priorytetowej II zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących działań i poddziałań:

Działanie 2.1. *Instrumenty pożyczkowe i poręczeniowe dla przedsiębiorstw* – celem działania jest ułatwienie dostępu przedsiębiorcom do zewnętrznych źródeł finansowania. Na realizację tego działania przeznaczono **34 675 637 EUR** (137 488 900,705 PLN), co stanowi 46,15% alokacji na II Oś.

Poddziałanie 2.1.1. *Dokapitalizowanie i tworzenie funduszy pożyczkowych* – celem poddziałania jest ułatwienie dostępu przedsiębiorstw do zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji. Przeznaczono na nie **21 737 610 EUR** (86 189 623,65 PLN) co stanowi 28,93% alokacji na Oś.

Poddziałanie 2.1.2. *Dokapitalizowanie i tworzenie funduszy poręczeń kredytowych* – celem poddziałania jest ułatwienie dostępu przedsiębiorstw do zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji. Na to poddziałanie przeznaczono **12 938 027 EUR** (50 504 623,65 PLN), która wynosi 17,22% alokacji na II Oś.

Działanie 2.2. *Regionalna infrastruktura B+R* - celem działania jest zwiększenie potencjału regionalnych uczelni wyższych i jednostek naukowych w zakresie działalności badawczo-rozwojowej. Na realizację tego działania przeznaczono **15 026 109 EUR** (51 036 179,2185 PLN), co stanowi 20,00% alokacji na Oś.

Działanie 2.3. *Wsparcie instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy* - celem działania jest wsparcie instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy poprzez inwestycje i doradztwo. Na jego realizację przeznaczono **17 337 818 EUR** (68 744 448,37 PLN), co stanowi 23,08% alokacji na Oś.

Działanie 2.4. *Marketing gospodarczy* - celem działania jest promocja gospodarcza województwa lubelskiego. Na realizację tego działania przeznaczono **8 090 982 EUR** (32 080 743,63 PLN) co stanowi 10,77% alokacji na Oś.

Do głównej grupy Beneficjentów II Osi Priorytetowej należą: przedsiębiorcy jednostki samorządu terytorialnego, instytucje otoczenia biznesu szkoły wyższe, jednostki naukowe, organizacje pozarządowe, jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną.

DIGITAL SIGNAGE

IN-STORE TV, DIGITAL MEDIA, AD SCREENS, CONTENT AND SOLUTIONS

EXPO 2010

15, 16, 17 June 2010 | Messe Essen | Essen | Germany

Udział w międzynarodowych targach DIGITAL SIGNAGE EXPO 2010

Projekt budowy i promocji ponadlokalnej marki
regionu hrubieszowsko - tomaszowsko - zamojskiego

3.2.1 Osiągnięcie celów i analiza postępów

- **Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu**

Dane dotyczące postępu fizycznego II Osi Priorytetowej został przedstawiony w załączniku nr IV w Tabeli 4.2.

- **Analiza jakościowa**

Konkursy

Od początku Programu w ramach II Osi Priorytetowej ogłoszono łącznie **13** konkursów na nabór wniosków o dofinansowanie. W ramach ogłoszonych konkursów wpłynęło łącznie **183** wnioski o dofinansowanie na wnioskowaną kwotę wsparcia – **54 871 484,65 EUR** (217 565 436,67 PLN). Natomiast w danym okresie sprawozdawczym ogłoszonych zostało **8** konkursów, w ramach których złożonych zostało **117** wniosków o dofinansowanie na wnioskowaną kwotę wsparcia równą **10 088 401,39 EUR** (40 000 511,51 PLN).

Największym zainteresowaniem cieszą się konkursy dla Działania 2.4 w ramach, którego od początku programowania złożonych zostało najwięcej wniosków o dofinansowanie, a tym samym wartość wnioskowanego wsparcia przekroczyła wysokość dostępnych środków w ramach ogłoszonych konkursów.

Najmniejszym zainteresowaniem cieszył się konkurs dotyczący infrastruktury z zakresu B+R. Powodem niskiego zainteresowania były następujące elementy: niski poziom dofinansowania i mała kwota dofinansowania w stosunku do ogólnej wartości projektów. Zdecydowana większość potencjalnych beneficjentów uzyskała wsparcie w ramach programów krajowych, a w związku z tym wypełniła lukę funkcjonalną odnoszącą się do działalności z sektora B+R. Dzięki wsparciu projektów z programów krajowych nastąpiła poprawa stopnia nasycenia jednostek prowadzących działalność badawczo-rozwojową w aparaturę naukowo-badawczą. Ponadto znacznej poprawie uległy również możliwości i zaangażowanie potencjału w sektorze MSP. Projekty realizowane w programach krajowych potwierdzają założenia diagnozy społeczno –gospodarczej zawartej w RPO WL, iż w regionie lubelskim istnieje silny potencjał ośrodków badawczych w takich dziedzinach jak: rolnictwo, ochrona środowiska, biotechnologia, medycyna i optoelektronika.

Jedynym projektem z zakresu B+R w ramach RPO WL jest inwestycja realizowana przez Instytut Nawozów Sztucznych w Puławach, a dotycząca modernizacji bazy laboratoryjnej na potrzeby Pracowni Preparatyki i Jakości Katalizatorów oraz Nawozowego Laboratorium Badawczego. Przedmiotem projektu jest modernizacja bazy laboratoryjnej Pracowni Preparatyki i Jakości Katalizatorów, funkcjonującej w strukturze organizacyjnej Zakładu Katalizatorów oraz Nawozowego Laboratorium badawczego, funkcjonującego w strukturze organizacyjnej Zakładu Analitycznego. Projekt zakłada modernizację pomieszczeń, wymianę wyposażenia oraz zakup nowych środków trwałych niezbędnych do wykonywania badań, do podniesienia jakości tych badań oraz tworzenia nowych technologii i produktów. Modernizacja części bazy badawczej Instytutu oraz doposażenie w nowoczesny sprzęt i aparaturę umożliwi świadczenie większej liczby wysokiej jakości usług badawczych oraz prowadzenie badań zarówno własnych jak i na zlecenie przemysłu mających na celu stworzenie nowych technologii i produktów.

Jednakże podkreślić należy, iż w celu dopełnienia komplementarności i celowości przedmiotowej inwestycji Beneficjent realizuje również projekt współfinansowany w ramach PO RPW, którego celem projektu jest utworzenie kompletnie wyposażonego Centrum Badań Procesów Ekstrakcji Nadkrytycznej surowców roślinnych z zastosowaniem CO₂, które będzie bazą do prowadzenia badań nad procesami ekstrakcji nadkrytycznej różnorodnych surowców roślinnych, co umożliwi prowadzenia badań przemysłowych i przedkonkurencyjnych surowców roślinnych, których efektem będą nowe procesy ekstrakcji i nowe produkty ekstrakcji. Opracowane technologie bezodpadowego wykorzystania surowców roślinnych i zwierzęcych będą stanowiły ofertę dla różnych gałęzi przemysłu: kosmetycznego, spożywczego, farmaceutycznego, paszowego. Całkowita wartość projektu została oszacowana na kwotę 8.052.963,43 EUR (31,93 mln PLN), w tym 2.736.443,88 EUR (10,85 mln PLN) stanowi dofinansowanie środkami z PO RPW.

W ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej realizowane są również inne projekty z województwa lubelskiego wpisujące się w założenia rozwoju infrastruktury B+R. Inwestycja realizowana jest przez Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie i dotyczy *Budowy Centrum Innowacyjno – Wdrożeniowego Nowych Technik i Technologii w Inżynierii Rolniczej*. Inwestycja obejmować będzie utworzenie łącznie 25 wysoko-wyspecjalizowanych laboratoriów i pracowni badawczych stanowiących rozbudowę istniejącego infrastrukturalnego zaplecza uczelni. Laboratoria Uniwersytetu Przyrodniczego będą m. in. obejmować takie obszary działalności badawczo-wdrożeniowej, jak: odnawialne źródła energii, energetykę konwencjonalną, badania in vitro, mikrobiologię, mikroskopię elektronową, elektrotechnikę i elektronikę, chromatografię gazową, wykorzystanie izotopów, ochronę środowiska, analiza wód, analizę żywności, analizę aminokwasów. Całkowita wartość projektu została oszacowana na kwotę 23.437.578,81 EUR (92,93 mln PLN), w tym 17.346.784, 36 EUR (68,78 mln PLN) stanowi dofinansowanie środkami z PO RPW.

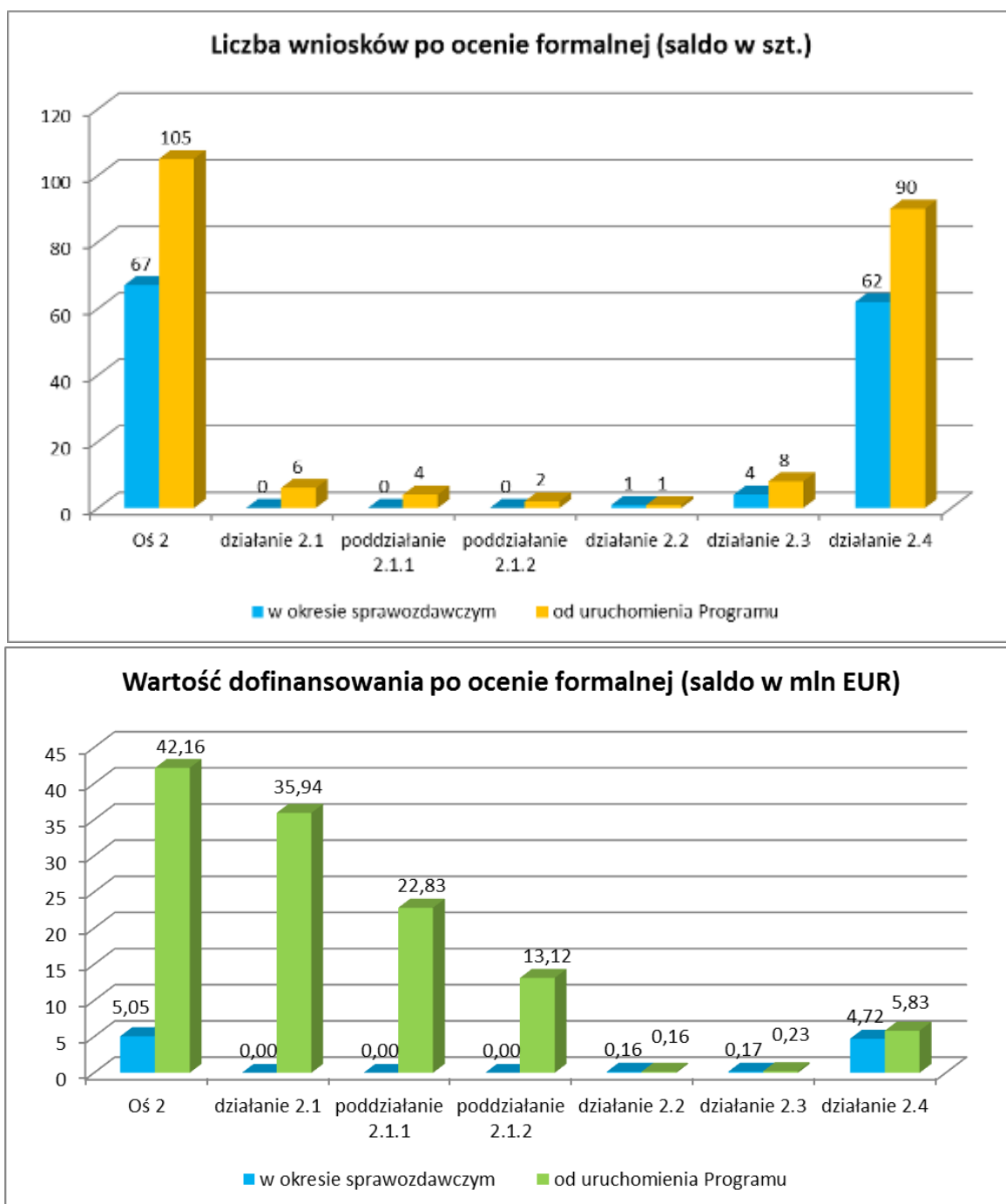
Dzięki kolejnej inwestycji realizowanej w ramach PO RPW – *Rozbudowa Infrastruktury i doposażenie laboratoriów Centrum Doskonalenia Agrophysics* - realizowanej przez Instytut Agrofizyki im. Bohdana Dobrzańskiego PAN nastąpi modernizacja bazy i doposażenie aparatury naukowo – badawczej. Przedmiotowa inwestycja przyczyni się do wzrostu liczby projektów współpracy pomiędzy instytucjami badawczymi a przedsiębiorcami. Ponadto realizowane przedsięwzięcie spowoduje poszerzenie oferty specjalistycznych usług naukowo badawczych skierowanych w różne sektory gospodarki, a także przyczyni się do polepszenia współpracy instytucjonalnej w regionie dla wdrażania innowacyjnych rozwiązań w małych i średnich przedsiębiorstwach sektora rolno-spożywczego oraz wzrostu kontroli stanu środowiska naturalnego w regionie. Całkowita wartość projektu została oszacowana na kwotę 6.650.693,57 EUR (26,37 mln PLN), w tym 5.430.012,61 EUR (21,53 mln PLN) stanowi dofinansowanie środkami z PO RPW.

Ponadto jednym z projektów realizowanych w Programie Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka jest projekt ECOTECH – COMPLEX – Człowiek, Środowisko, Produkcja złożony przez Uniwersytet Marii Skłodowskiej – Curie w Lublinie. Celem projektu jest stworzenie infrastruktury służącej realizacji badań naukowych i prac rozwojowych w zakresie biotechnologii, bioinżynierii, postępowi biologicznemu w rolnictwie i środowisku. Ponadto projektodawca zakłada realizację badań odnoszących się do wykorzystania źródeł energii i napędów transportowych. Całkowita wartość projektu została oszacowana na kwotę

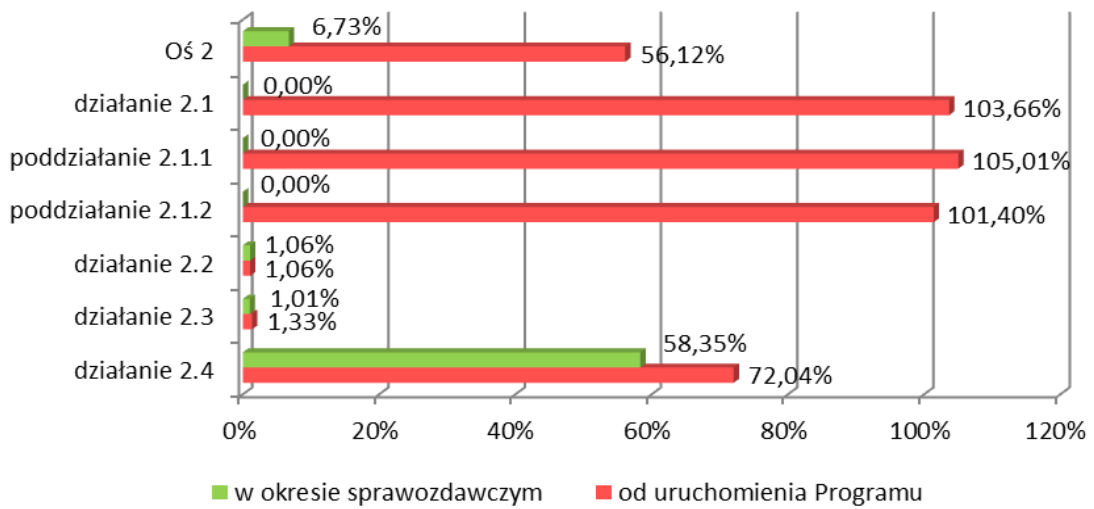
36.252.206,80 EUR (143,74 mln PLN), w tym 30.814.627,99 EUR (122,18 mln PLN) stanowi dofinansowanie środkami z PO IG.

Przedstawione powyżej przykłady odpowiadają na problemy przedstawione w diagnozie społeczno-gospodarczej województwa. Jednocześnie wskazują na podniesienie poziomu aktywności jednostek badawczych i szkół wyższych w zakresie rozbudowy infrastruktury służącej przeprowadzaniu badań naukowych wykorzystywanych w biznesie. Przedmiotowe inwestycje świadczą o istnieniu dobrze funkcjonującego sektora oferującego komercyjne badania przemysłowe.

Wnioski o dofinansowanie poprawne formalnie

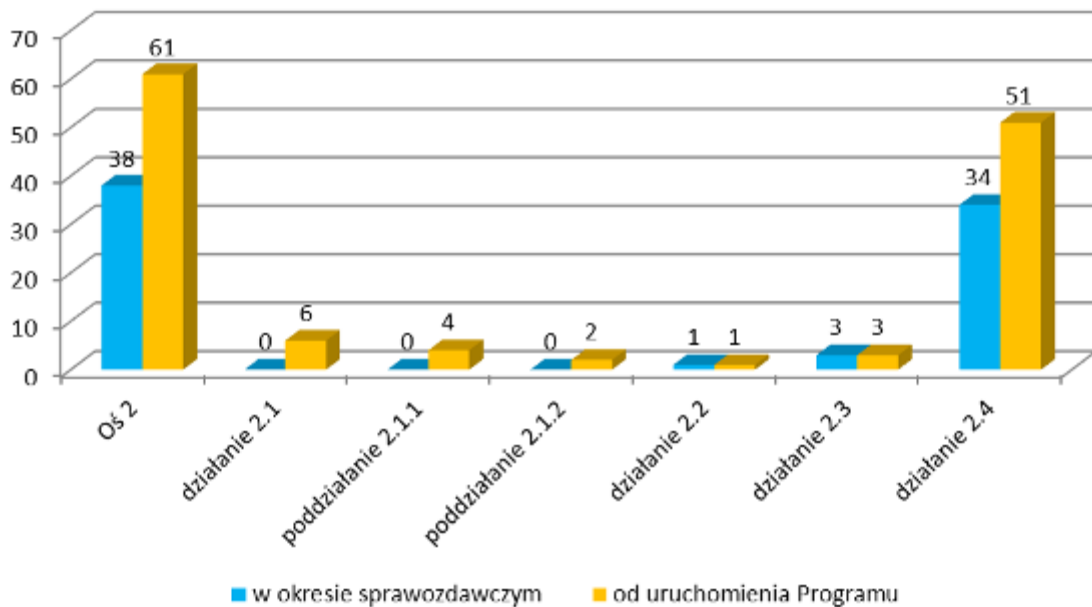

Stopień wykorzystania alokacji na Oś i działanie na etapie wniosków po ocenie formalnej

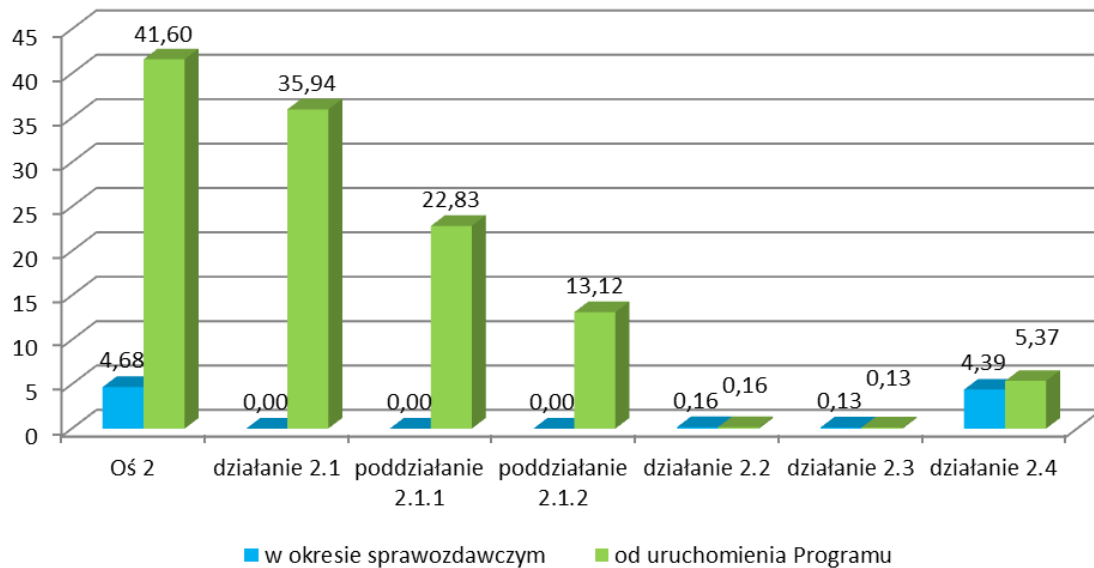

Wnioski zatwierdzone do realizacji

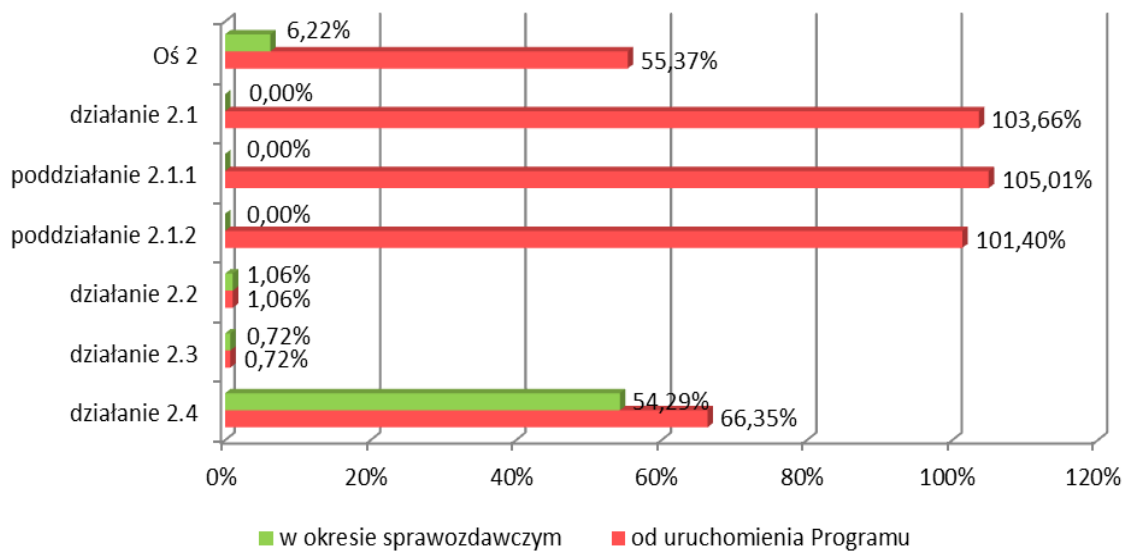
Liczba wniosków zatwierdzonych do dofinansowania (saldo w szt.)

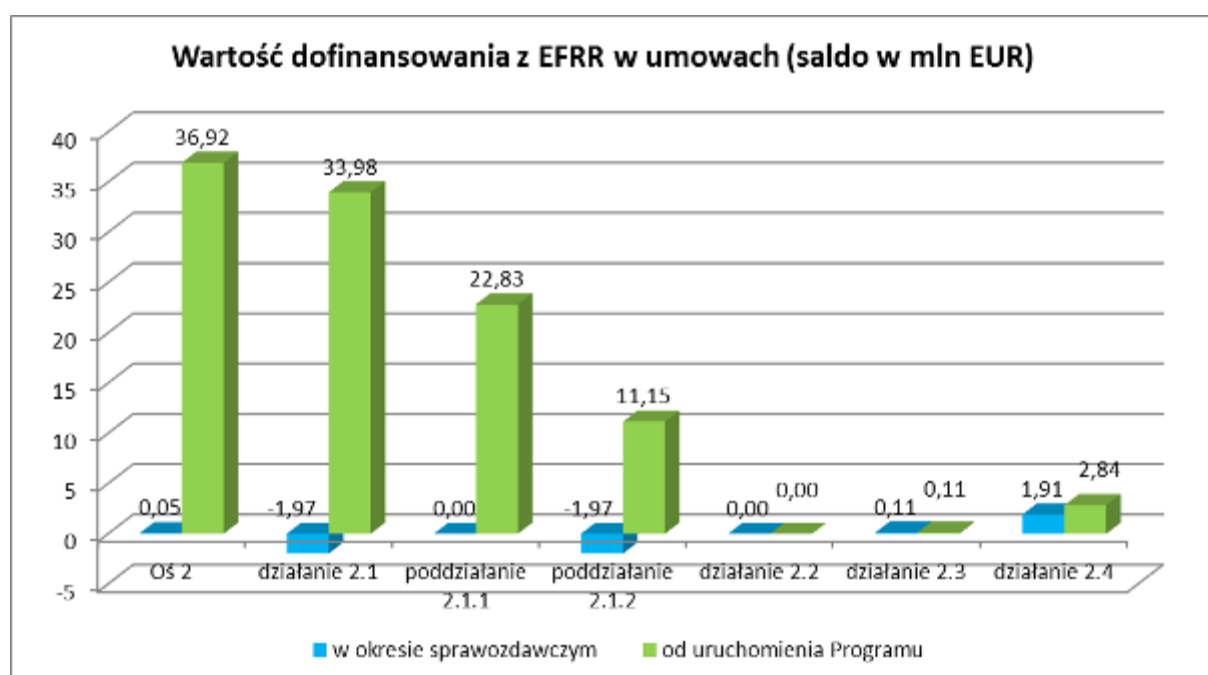
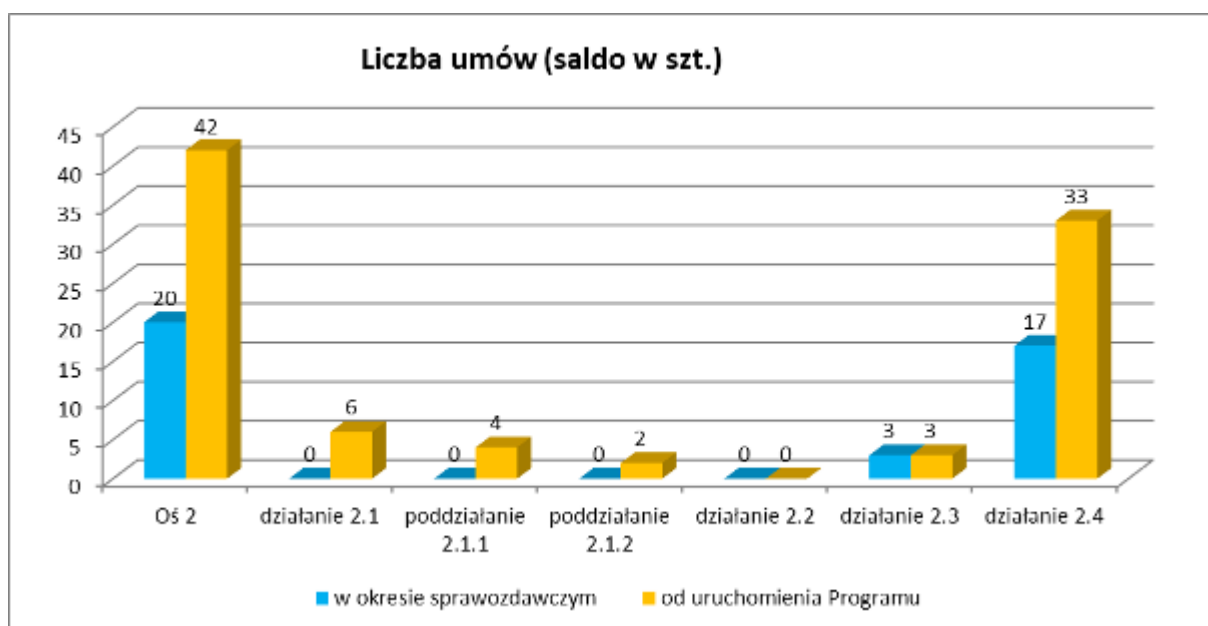
Wartość dofinansowania wniosków zatwierdzonych do realizacji (saldo w mln EUR)

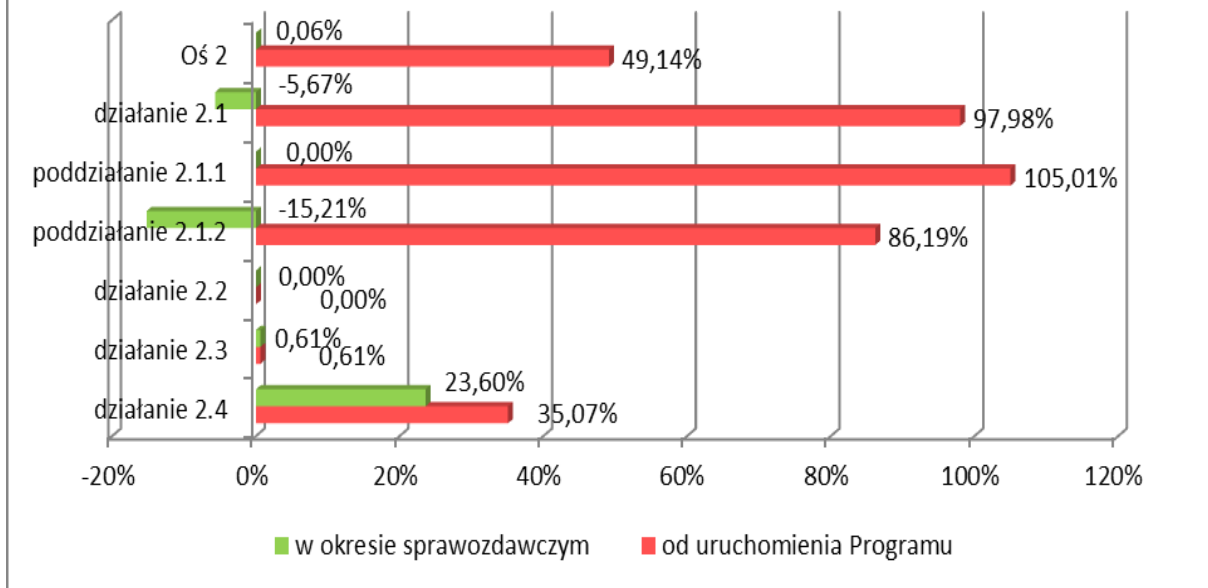
Stopień wykorzystania alokacji na Oś i działanie na etapie wniosków zatwierdzonych do realizacji

Umowy

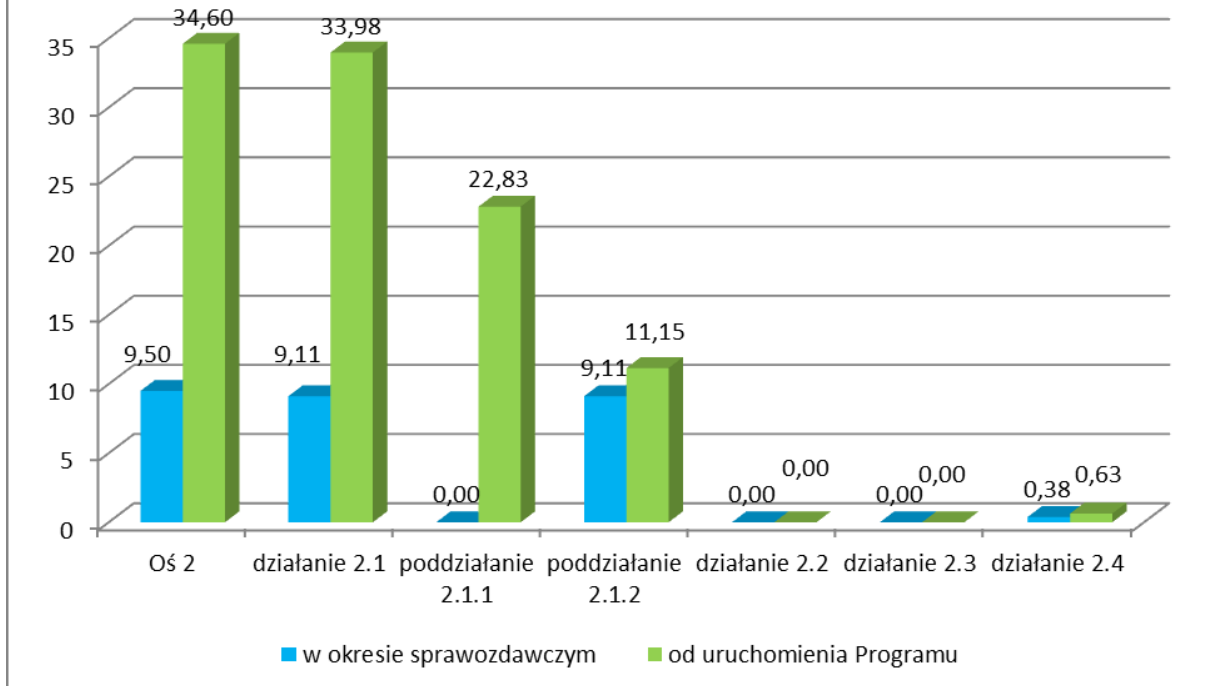

Stopień wykorzystania alokacji na Oś i działanie na etapie podpisanych umów

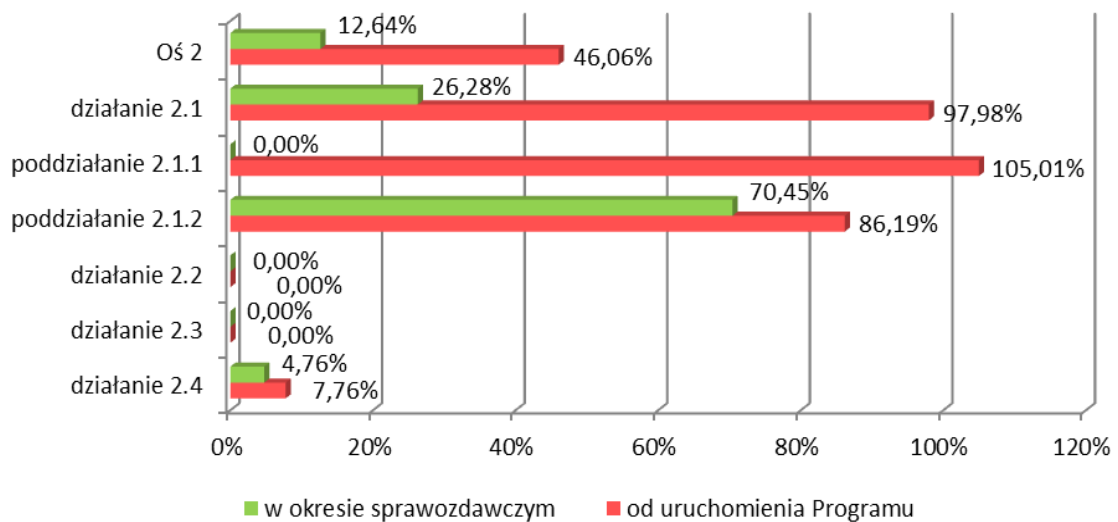

Wnioski o płatność

Wartość dofinansowania z EFRR w zatwierdzonych wnioskach o płatność (saldo w mln EUR)

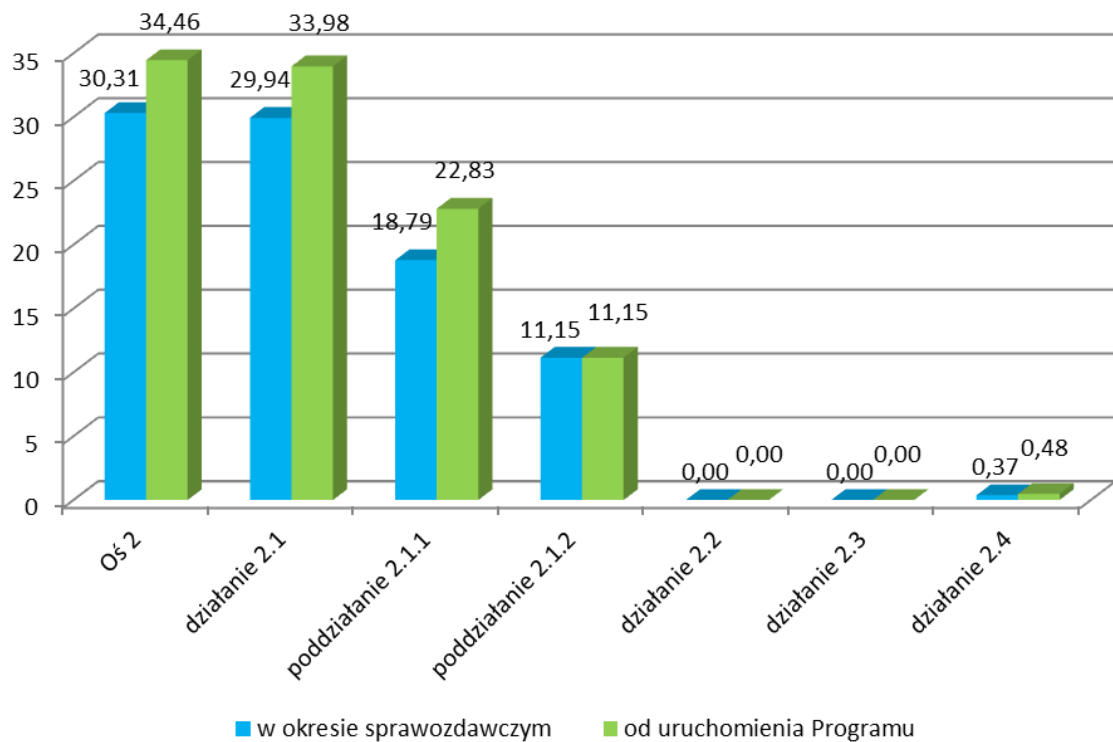

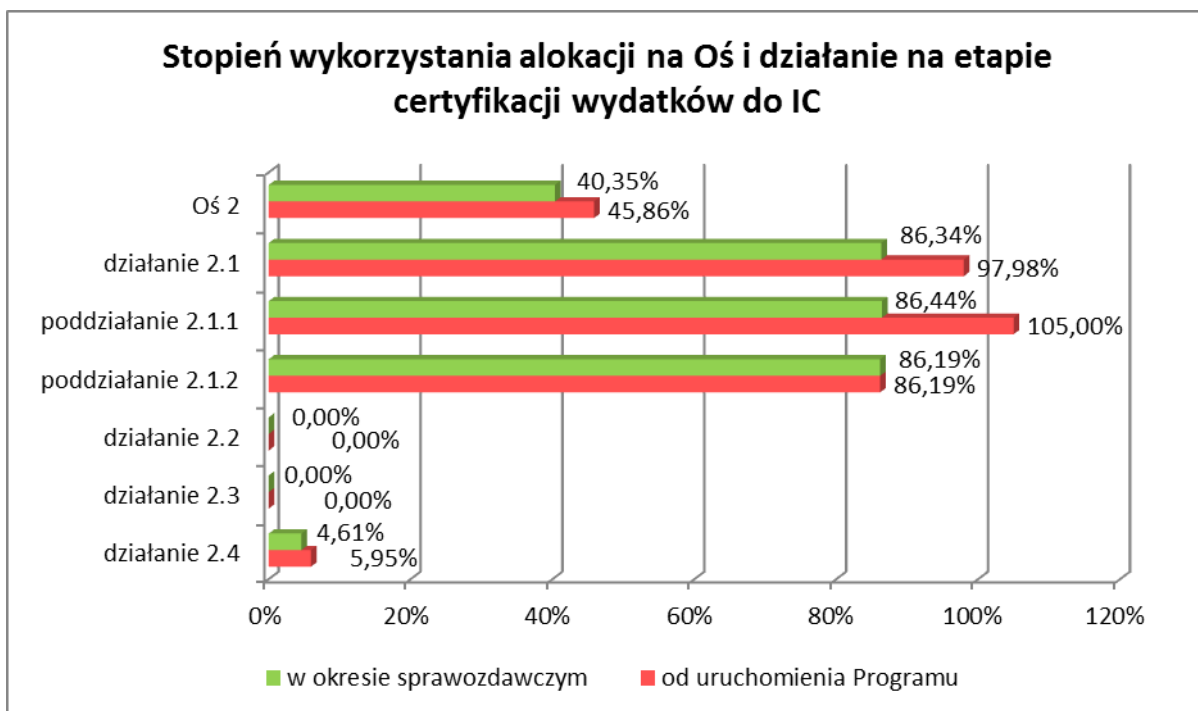
Stopień wykorzystania alokacji na Oś i działanie na etapie wniosków o płatność

Poświadczenia i certyfikacja

Poświadczenia i deklaracje wydatków skierowane przez IZ do IC - dofinansowanie z EFRR (saldo wartości w mln EUR)

Tab. Rozkład udzielonego wsparcia pomiędzy obszar realizacji miejski/wiejski.

Działanie	Obszar realizacji	Liczba umów	Wartość projektów (EUR)	Dofinansowanie z EFRR (EUR)
2.1: Instrumenty pożyczkowe i poręczeniowe dla przedsiębiorstw	miejski	6	43 148 203,12	33 976 788,02
	wiejski	0	0	0
2.2 : Regionalna infrastruktura B + R	miejski	0	0	0
	wiejski	0	0	0
2.3 : Wsparcie instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy	miejski	3	2 485 515,92	106 464,61
	wiejski	0	0	0
2.4 : Marketing gospodarczy	miejski	21	3 586 623,47	1 910 310,31
	wiejski	12	1 178 389,84	927 097,72
Ogółem	miejski	30	45 798 480,31	35 993 562,94
	wiejski	12	1 178 389,84	927 097,72

Rozkład terytorialny projektów według powiatów w II Osi Priorytetowej został przedstawiony w tabeli zawartej w rozdziale 2.1.6 niniejszego sprawozdania.

Tab. Rozkład udzielonego wsparcia wg rodzajów Beneficjentów.

Działanie/Oś	Rodzaj Beneficjenta	Liczba zawartych umów	Wartość ogółem projektów (EUR)	Dofinansowanie z EFRR (EUR)
2.1: Instrumenty pożyczkowe i poręczeniowe dla przedsiębiorstw	Przedsiębiorcy	2	17 197 409,35	11637686,42
	NGO	4	25 950 793,77	22339101,6
	Suma	6	43 148 203,12	33 976 788,02
2.3 : Wsparcie instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy	Przedsiębiorcy	1	46 863,15	21283,22825
	NGO	2	117 898,11	85181,38209
	Suma	3	164 761,26	106 464,61
2.4 : Marketing gospodarczy	Jednostki samorządu terytorialnego	17	3 307 206,83	2731534,943
	Przedsiębiorcy	16	356 698,94	105 873,09
	Suma	33	3 663 905,77	2 837 408,03
Oś 2 : Infrastruktura ekonomiczna	Jednostki samorządu terytorialnego	17	3 307 206,83	2731534,943
	Przedsiębiorcy	19	17 600 971,45	11 764 842,73
	NGO	6	26 068 691,88	22 424 282,98
	Suma	42	46 976 870,15	36 920 660,66

Tab. Rozkład udzielonego dofinansowania przeznaczanego na realizację inwestycji w poszczególnych obszarach wsparcia.

Działanie/Oś	Obszar/nazwa kategorii	kod kategorii	Liczba podpisanych umów	Wartość ogółem projektów (w EUR)	Dofinansowanie z EFRR (w EUR)
2.1 Instrumenty pożyczkowe i poręczeniowe dla przedsiębiorstw	BADANIA I ROZWÓJ TECHNOLOGICZNY, INNOWACJE, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	1-9			
	Usługi w zakresie zaawansowanego wsparcia dla przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw	05	6	43 148 203,12	33 976 788,02
2.3 Wsparcie instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy	BADANIA I ROZWÓJ TECHNOLOGICZNY, INNOWACJE, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	1-9			
	Usługi w zakresie zaawansowanego wsparcia dla	05	3	164 761,26	106 464,61

	przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw				
2.4 Marketing gospodarczy	BADANIA I ROZWÓJ TECHNOLOGICZNY, INNOWACJE, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	1-9			
	Usługi w zakresie zaawansowanego wsparcia dla przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw	05	19	2 477 833,20	1 979 585,20
	Inne działania mające na celu pobudzenie badań, innowacji i przedsiębiorczości w MŚP	09	14	1 186 072,57	857 822,83
Oś II Infrastruktura ekonomiczna	BADANIA I ROZWÓJ TECHNOLOGICZNY, INNOWACJE, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	1-9	42	46976870,15	36920660,66
	Usługi w zakresie zaawansowanego wsparcia dla przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw	05	28	45790797,58	36062837,83
	Inne działania mające na celu pobudzenie badań, innowacji i przedsiębiorczości w MŚP	09	14	1186072,57	857822,8323
	OGÓŁEM	OGÓŁEM	42	46 976 870,15	36 920 660,66
	w tym STRATEGIA LIZBOŃSKA		42	46 976 870,15	36 920 660,66
	STRATEGIA LIZBOŃSKA jako % udział w Osi	05, 09	100,00%	100,00%	100,00%
	STRATEGIA LIZBOŃSKA jako % realizacji planu dla Osi		założenia:	75 130 546,00	49,14%

Na realizację **Strategii Lizbońskiej** przewidziano **100%** alokacji na Oś. Z analizy podpisanych umów wynika, iż realizacja planów nie jest zagrożona. Szczegółowe informacje znajdują się w pkt. 2.1.6.6 niniejszego sprawozdania.

Postęp rzeczowy Osi Priorytetowej

W latach 2006 – 2009 nastąpił w województwie lubelskim wzrost nakładów na działalność badawczo rozwojową ze 45.397.225,73 do 74.401.008,83 EUR(180 do 295 mln PLN), w tym samym okresie odnotowano wzrost udziału nakładów na B+R z 3,06 do 3,26%

w województwie do ogółu nakładów w kraju. Szybszy wzrost nakładów na B+R powoduje nadrabianie dystansu do średnich wartości w kraju jednak nadal ich wartość nieznacznie przekracza 57% średniej krajowej nakładów na 1 mieszkańca czy 1 zatrudnionego w B+R. W roku 2009 zatrudnienie w sferze B+R, mierzone w ekwiwalentach pełnego czasu pracy – EPC, było szacowane na poziomie 3,08 tys. etatów i było mniejsze w porównaniu do roku 2006 o 7,2%. Udział pracowników B+R w zatrudnieniu krajowym zmniejszył się w tym czasie z 4,5% do 4,2%. Struktura zatrudnionych w B+R w województwie lubelskim znacząco różni się od struktury krajowej. Ponad 72% pracowników zatrudnionych jest w szkołach wyższych (w kraju 56%), natomiast zaledwie 13% w przedsiębiorstwach (w kraju 18,6). Biorąc pod uwagę powyższe dane 1 utworzone miejsce pracy w zakresie B+R nie wpłynęło na wartości wskaźników w tym sektorze. Z kolei liczba udzielonych pożyczek, poręczeń z funduszy kredytowych i mikropożyczkowych wspartych w ramach programu mogła wpłynąć na poprawiające się wskaźniki podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych z rejestru REGON (9 973 podmioty w roku 2010 przy 12 708 rok wcześniej).

Analizując postęp rzeczowy według Działań realizowanych w ramach II Osi Priorytetowej można stwierdzić, iż wartość wskaźnika osiągnięcia Celu II tej Osi w **Działaniu 2.1** wzrosła. Wskaźnik rezultatu **Liczba udzielonych pożyczek, udzielonych poręczeń z funduszy kredytowych i mikropożyczkowych wspartych w ramach programu** – obecnie wynosi on 217 szt., co stanowi 108% wartości założonej do realizacji na koniec 2010 r. Szacowana realizacja do osiągnięcia do końca 2013 roku wynosi 1 144 (143%).

Ponadto w ramach renegotjacji Programu IZ RPO zaproponowała dodanie nowych wskaźników produktu dla II Osi Priorytetowej tj.: **Liczba wspartych funduszy pożyczkowych/poręczeniowych** o wartości docelowej 6 szt. oraz rezultatu tj.: **Liczba odbiorców kampanii informacyjno – promocyjnych** o wartości docelowej 3 500 osób oraz **Liczba opracowanych ofert inwestycyjnych** o wartości docelowej 28 szt. Powyższe zmiany, zaproponowane przez IZ RPO, a rekomendowane przez IK RPO (pismo zn. DKR-II-82610-3-JW/11 z dnia 4 kwietnia 2011 r.) mają charakter porządkujący, obrazujący logikę interwencji RPO WL w instrumenty inżynierii finansowej. Wartości docelowe obliczono na podstawie danych monitoringowych dotyczących projektów realizowanych oraz szacunkach odnośnie projektów możliwych do realizacji.

W **Działaniu 2.2** odnotowano wzrost wskaźnika rezultatu **Liczba utworzonych miejsc pracy w zakresie B+R** - osiągnięto wartość 1 szt., przy zakładanej wartości docelowej na w roku 2010 wynoszącej 5 szt. W roku 2013 wartość docelowa omawianego wskaźnika wynosi 20 szt. Realnego oszacowania możliwych do osiągnięcia wartości będzie można dokonać dopiero po rozstrzygnięciu konkursu dla Działania 2.2, który IP II planuje na grudzień 2011r.

Niestety, wskaźniki **Wartość zakupionego wyposażenia do pomieszczeń laboratoryjnych** oraz **Powierzchnia utworzonych/wyposażonych pomieszczeń laboratoryjnych wspartych uczelni** pozostają na poziomie zerowym z uwagi na fakt, iż pierwszy konkurs ogłoszono dopiero w roku 2010. Ponadto w ramach omawianego Działania, IP II planuje ogłoszenie kolejnego naboru (grudzień 2011 r.), dlatego też postęp w realizacji wskaźników będzie widoczny w kolejnych latach wdrażania RPO. Wskaźniki **Liczba studentów korzystających z efektów projektów** również pozostaje na poziomie zerowym, wynika to z faktu, iż przedmiotowy wskaźnik okazał się nieadekwatny wobec celów II Osi Priorytetowej, a w szczególności Działania 2.2, którego realizacja ma się przyczynić do zwiększenia potencjału uczelni i jednostek naukowych w zakresie działalności B+R, komercjalizacji i transferu technologii. Działanie 2.2 nie obejmuje wsparciem działalności dydaktycznej, dlatego w ramach renegotjacji Programu IZ RPO proponuje usunąć omawiany

wskaźnik rezultatu i zastąpić go dwoma innymi: **Liczba projektów badawczych, rozwojowych i celowych realizowanych przy wykorzystaniu wspartej infrastruktury** z wartością docelową 120 szt. oraz **Liczba przedsiębiorstw korzystających z usług zmodernizowanych laboratoriów** z wartością docelową 400 szt. Rekomenduje się dodanie powyższych wskaźników, jako adekwatnie oddających cele Osi Priorytetowej II oraz logikę interwencji RPO WL w zakresie wspierania infrastruktury B+R. Wartości docelowe zostały obliczone na podstawie danych monitoringowych dotyczących projektów realizowanych oraz szacunkach odnośnie projektów możliwych do realizacji.

Dla **Działania 2.3** wartości wskaźników produktu **Powierzchnia utworzonych/wyposażonych parków, inkubatorów** oraz rezultatu **Liczba firm, które skorzystały z usług wspartych instytucji otoczenia biznesu** nie wykazały wzrostu z uwagi na fakt, iż 2 konkursy dla tego działania zakończyły się dopiero w grudniu 2010 r. i obecnie trwa ocena formalna wniosków o dofinansowanie. Dokładną analizę wskaźników będzie można przeprowadzić po podpisaniu wszystkich umów. Szacuje się jednak iż założone w Programie wartości docelowe na rok 2013 powyższych wskaźników zostaną osiągnięte.

W **Działaniu 2.4** wskaźnik produktu **Liczba kampanii, imprez promujących region** kształtuje się na poziomie 40% - osiągnięto wartość 6 szt., przy zakładanej wartości docelowej w 2010 r. wynoszącej 15 szt. W ramach tego działania z 32 podpisanych umów, zakończonych i rozliczonych zostało 12 projektów. Szacowana realizacja do osiągnięcia do końca 2013 roku na podstawie wszystkich podpisanych umów o dofinansowanie realizacji projektów wynosi 16, przy zakładanych w 2013 r. 60 szt. Należy jednak podkreślić, iż mimo mniejszej od pierwotnie zakładanej liczby kampanii, osiągnięty zostanie cel omawianego Działania, wyrażony planowanym do wprowadzenia wskaźnikiem rezultatu **Liczba odbiorców kampanii informacyjno – promocyjnych**.

Także eksperci zewnętrzni oceniający postęp rzeczowy II Osi Priorytetowej w badaniu „Weryfikacja wartości docelowych wskaźników Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013” wskazują, iż realizacja celów Osi nie jest zagrożona.

W odniesieniu do wskaźników, których szacowana na podstawie umów realizacja znacznie przekracza wartość docelową, IZ RPO zaproponowała zwiększenie wartości tylko dla tych wskaźników, których realizacja na podstawie wniosków o płatność końcową przebiega zgodnie z szacunkami. W pozostałych przypadkach IZ pozostawiła wartości docelowe na niezmiennym poziomie.

Po dokonaniu analizy wykorzystania środków w ramach II Osi Priorytetowej, mając do dyspozycji dodatkowe fundusze pochodzące z Krajowej Rezerwy Wykonania oraz dostosowania technicznego IZ RPO zaplanowała zmiany w alokacji środków w ramach tej Osi.

IZ RPO proponuje zmniejszenie alokacji na II Oś Priorytetową:

- przesuwać środki z działania 2.2 *Regionalna infrastruktura B+R* na działanie 1.3 *Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw* (uzasadnienie przedstawiono w zmianach alokacji w I Osi).
- przesuwać środki z działania 2.1 *Instrumenty pożyczkowe i poręczeniowe dla przedsiębiorstw* i 2.3 *Wsparcie instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy* na działanie 2.4 *Marketing gospodarczy*.

W ramach alokacji na działanie 2.1, po wybraniu do dofinansowania funduszy pożyczkowych i poręczeniowych, pozostała wolna kwota 640 000 EUR, która miała stanowić załączek do powoływanego przez samorząd województwa we współpracy z BGK funduszu poręczeniowego dla innowacyjnych przedsiębiorstw. Ostatecznie projekt ten nie doszedł do skutku. Działanie 2.1 zostało zrealizowane w 2009 roku, (ogłoszono dwa konkursy, wpłynęło łącznie 7 projektów, podpisano 6 umów, kwota wsparcia wyniosła ponad 35.813.366,96 EUR (142 mln PLN.) Wskaźniki w zakontraktowanych projektach wskazują na wykonanie założonych wartości na poziomie 130%. Na etapie przygotowywania konkursu została przeprowadzona analiza rynkowa „*Dostępu przedsiębiorców do instrumentów pożyczkowych i poręczeniowych w kontekście realizacji działania 2.1.1 Dokapitalizowanie i tworzenie funduszy pożyczkowych oraz 2.1.2 Dokapitalizowanie i tworzenie funduszy poręczeń kredytowych w ramach RPO dla woj. lubelskiego na lata 2007-2013*”, która pozwoliła ocenić rozmiar luki rynkowej w zakresie pożyczek i poręczeń dla MŚP w owym czasie. Dodatkowo zostały przeanalizowane inne źródła dokapitalizowania dostępne dla funkcjonujących funduszy oraz inne instrumenty obniżające ryzyko ich funkcjonowania. Prowadzony od momentu zakontraktowania środków monitoring pozwolił na bieżącą obserwację zmieniającego się rynku pożyczek i poręczeń, a także na badanie stosunku przedsiębiorców do tych instrumentów. Na przestrzeni trzech lat sytuacja zmieniła się na tyle, że pierwotne przesłanki do diagnozy luki finansowej w dużej mierze zniknęły. Przede wszystkim sieć funduszy poręczeniowych uruchomiona przez BGK znacząco obniża popyt na usługi lokalnych funduszy – nie mogą one konkurować z BGK z racji znacząco niższego statusu/bezpieczeństwa. Ponadto wejście w ciąg ostatnich trzech lat EFI (Europejski Fundusz Inwestycyjny), który za pośrednictwem instytucji finansowych, z którymi zawiera umowy udziela pożyczek i poręczeń. Do 2010 roku EFI był obecny w Polsce poprzez Bank BPH (produkt: kredyty inwestycyjne z poręczeniem EFI bez dodatkowych dokumentów), jesienią 2010 roku została podpisana kolejna umowa pomiędzy EFI i EBI a Bankiem PKO SA – jest to pierwsza polska instytucja finansowa, która otrzymała poręczenie EFI w ramach „Programu Ramowego na rzecz konkurencyjności i innowacji 2007 – 2013” dla linii kredytowych dedykowanych start-upom, dostępne też będą standardowe usługi czyli poręczenia kredytów inwestycyjnych dla MŚP obejmujące tak kapitał jak i odsetki od zaciągniętego kredytu. Jak widać na podstawie przedstawionego powyżej, krótkiego opisu zmienionej sytuacji rynkowej ogłaszanie dodatkowego konkursu w działaniu 2.1 nie jest zasadne – stosunkowo niewielka kwota nie zwiększy znacząco potencjału funduszy.

W ramach działania 2.3 *Wsparcie instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy* (3 konkursy, 35 projektów, 14 wybranych do dofinansowania, kwota wsparcia 1.084.489,28 EUR (4,3 mln PLN) złożone wnioski wskazały na ogromną słabość tego sektora, co potwierdza również raport z badań przeprowadzonych przez IP II wspólnie z KUL, SGH i UMCS: „*Ocena instrumentów zwiększania atrakcyjności inwestycyjnej województwa lubelskiego*”. Przytoczony raport wskazuje główne słabości systemu wsparcia inwestora oraz słabość merytoryczną, organizacyjną i finansową IOB w regionie. Z jednej strony stosunkowo niewielu przedsiębiorców korzysta z usług IOB lub/i należy do stowarzyszeń przedsiębiorców czy izb gospodarczych, z drugiej – równoległe funkcjonowanie w samym tylko Lublinie 4 organizacji przedsiębiorców znacząco ogranicza ich skuteczność. IOB w regionie, poza jednym dużym podmiotem, są na tyle słabe finansowo, że pomimo oferowanego w Działaniu 2.3 wsparcia inwestycyjnego do poziomu 70%, nie są w stanie zgromadzić środków niezbędnych do zapewnienia wkładu własnego. Wartość i jakość składanych projektów wskazują na potencjał rozwojowy jeszcze w 3 – 5 IOB, pozostałe, nastawione raczej na przetrwanie niż rozwój, realizują niewielkie projekty zapewniające

im jedynie bieżącą stabilizację. Podkreślić należy, iż realokacja środków z działania 2.3 na działanie 2.4 *Marketing gospodarczy* nie zaburzy realizacji wskaźników w tym działaniu gdyż pozostałe w nim środki umożliwią zrealizowanie zakładanych wartości docelowych.

Poniżej przedstawiono krótkie uzasadnienie realokacji środków z w/w działań na działanie 2.4 *Marketing gospodarczy*.

Biorąc pod uwagę celi II Osi Priorytetowej jakim jest *stworzenie przyjaznego otoczenia dla prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze województwa lubelskiego poprzez ułatwienie przedsiębiorcom dostępu do infrastruktury wsparcia biznesu, specjalistycznych usług doradczych, informacyjnych i finansowych*, w chwili obecnej hasło „infrastruktura wsparcia biznesu” rozumiane jest jako istnienie swoistych węzłów komunikacyjnych oferujących przedsiębiorcy możliwość zgromadzenia wiarygodnych informacji niezbędnych do podjęcia decyzji gospodarczej w jak najkrótszym czasie. Biorąc pod uwagę wyniki szeregu przeprowadzonych w ostatnich latach badań i analiz (*np. Analiza aktualnej sytuacji, trendów rozwojowych i prognoza zmian społeczno – gospodarczych w województwie lubelskim – Instytut Badań i Analiz Olsztyńskiej Szkoły Biznesu z 2009 r.; Uwarunkowania krajowej i międzynarodowej konkurencyjności województwa lubelskiego – Konsorcjum firm Ernst& Young Business Advisory oraz PBS DGA z 2011 r.*), władze regionu zdiagnozowały istnienie poważnej luki funkcjonalnej: do dnia dzisiejszego nie powstał szeroko rozpoznawany i akceptowany przez całe środowisko społeczno gospodarcze punkt pierwszego kontaktu dla inwestora, dysponujący dostępem do informacji i narzędziami jego wsparcia. Co więcej nie funkcjonują w regionie mechanizmy stale stymulujące współpracę pomiędzy szeroko rozumianymi instytucjami otoczenia biznesu, co znacząco osłabia ich oddziaływanie na otoczenie. Wobec takich wyzwań Samorząd Województwa rozważa realizację projektu (w ramach Działania 2.4), który miałby na celu zniwelowanie zdiagnozowanej luki. Przedsięwzięcie planowane do realizacji ma w związku z tym skupiać się wokół następujących elementów:

- Utworzenie wspólnego dla całego województwa Regionalnego Centrum Informacji Gospodarczej, które umożliwi połączenie funkcjonalnością i lokalizacją służb obsługi inwestora z województwa i miasta oraz utworzenie sieci współpracy wszystkich JST posiadających tereny inwestycyjne/strefy ekonomiczne (transfer wiedzy). – W efekcie tego działania powstanie jedna, czytelna, gospodarcza twarz Lubelszczyzny;
- U uruchomienie Lubelskiego Portalu Gospodarczego, który ma stanowić węzeł komunikacyjny, oferujący dostęp do danych będących w zasobach samorządów;
- Stworzenie narzędzia mającego charakter katalizatora synergii dla przedsięwzięć regionalnych;
- Elementem tego modułu będzie też inkubator klastrowy, którego rolą będzie wzmacnianie istniejących powiązań pomiędzy podmiotami.

Taki schemat postępowania realizowany metodycznie przez samorządy w stosunku do kolejnych grup organizacji/instytucji obecnych w przestrzeni społeczno – gospodarczej przyczyni się do wzmocnienia nie tylko społeczeństwa obywatelskiego, ale także zwiększenia kapitału społecznego mającego ogromny wpływ na długofalowy zrównoważony rozwój regionu.

Podkreślić należy, iż planowane przedsięwzięcie jest również dopełnieniem działań podejmowanych w kilku projektach (m. inn. Program Promocji Gospodarczej Polski Wschodniej- PPGPW (PO RPW Dz 1.4), wsparcie regionalnej sieci współpracy Centrów Obsługi Inwestora- COI (PO RPW Dz 1.4), wsparcie dla sieci centrów obsługi inwestorów i eksporterów - COIE (PO IG Dz 6.2.1). Ma ono charakter całkowicie komplementarny i uzupełniający, nie powielając działań ani kosztów w nich zawartych. Dzięki interwencji w

postaci wsparcia wspomnianych wyżej działań utworzone Centrum powinno usytuować Lubelskie w grupie regionów posiadających profesjonalne służby obsługi inwestora.

Tabela przedstawiająca propozycje alokacji dodatkowych środków i realokacji dotychczasowych środków w ramach II Osi Priorytetowej została zamieszczona w rozdziale 2.1.6.4 *Rekomendacje IZ i innych instytucji*.

W ramach renegotjacji Programu IZ RPO zaproponowała również zmianę poziomu finansowania II Osi Priorytetowej do 90% środków z EFRR. Propozycja jest wynikiem przeprowadzonej analizy, która wskazuje, że istnieje zagrożenie uzyskania poziomu finansowania w stosunku 85/15 (EFRR/krajowe środki publiczne). W ramach Poddziałania 2.1.1 *Dokapitalizowanie i tworzenie funduszy pożyczkowych* przekazana została beneficjentom kwota ponad 21,5 mln EUR środków EFRR, zaś wkład własny beneficjentów stanowiły wyłącznie środki prywatne, które nie stanowią podstawy certyfikacji w ramach RPO WL. Pozostałe Działania w ramach Osi Priorytetowej II nie są wystarczające na osiągnięcie pułapu 85% środków EFRR w stosunku do środków publicznych. Wkład własny beneficjentów stanowią będą środki prywatne a jedyny wkład publiczny uzyskany będzie dzięki środkom budżetu państwa jako współfinansowanie projektów objętych pomocą publiczną (Działania 2.2 *Regionalna infrastruktura B+R* oraz 2.3 *Wsparcie instytucji otoczenia biznesu i transferu wiedzy*). Jedynie w ramach Działania 2.4 *Marketing gospodarczy* poprzez obniżenie poziomu dofinansowania projektów, których beneficjentami mogą być JST zwiększy się udział środków publicznych w Osi, pozwalając jednakże na osiągnięcie pułapu 90/10% (EFRR/krajowy wkład publiczny) w II Osi Priorytetowej.

Instrumenty inżynierii finansowej

Instytucja Zarządzająca RPO WL zdecydowała, że skorzysta z pośredników finansowych w ramach podziału środków z szerokiej gamy instrumentów inżynierii finansowej. W ramach ogłoszonych konkursów w Działaniu 2.1 wybrano sześć projektów, które wprowadzać będą instrumenty pożyczkowe i poręczeniowe dla przedsiębiorstw (w tym 4 projekty dotyczące funduszy pożyczkowych i 2 projekty odnoszące się do instrumentów inżynierii finansowej w postaci funduszy poręczeniowych).

Łączna wartość dofinansowania w ramach umów zawartych z funduszami pożyczkowymi (Poddziałanie 2.1.1 *Dokapitalizowanie i tworzenie funduszy pożyczkowych*) wynosi 22 825 860,74 EUR (90 504 537,85 PLN), natomiast wkład własny tych funduszy wynosi 3 482 736,32 EUR (13 809 049,53 PLN). Z kolei wartość dofinansowania w wyniku podpisanych umów w ramach Poddziałania 2.1.2 *Dokapitalizowanie i tworzenie funduszy poręczeń kredytowych* wynosi 13 118 737,97 EUR (52 015 796,07 PLN), w tym EFRR wynosi 11 150 927,27 EUR (44 213 426,65 PLN), natomiast wkład własny funduszy to 3 700 361,16 EUR (14 671 932,02 PLN).

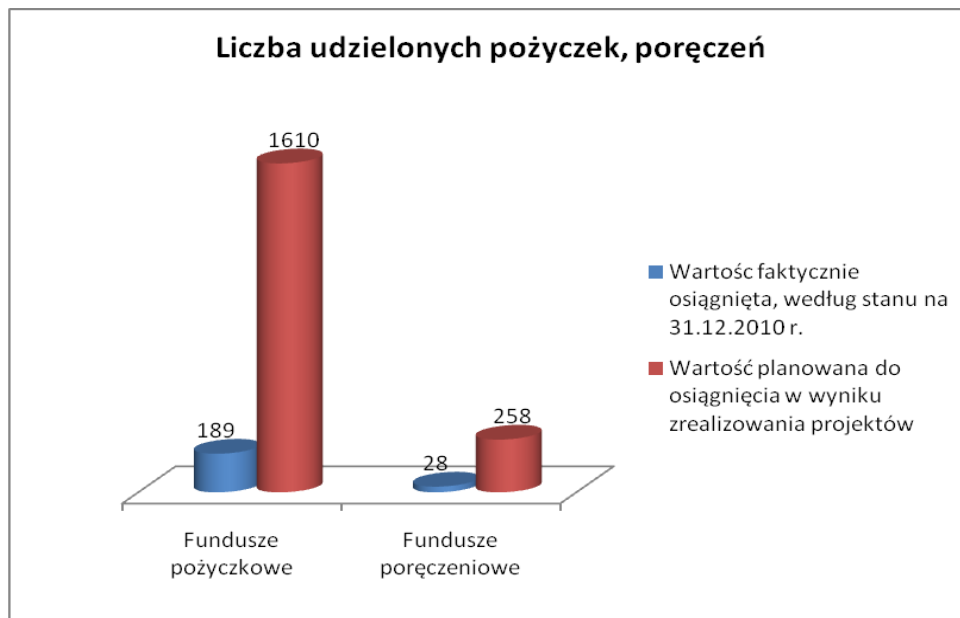
Projekty realizowane są przez trzy fundacje, spółkę akcyjną i spółkę z o.o., tj. przez:

- Biłgorajską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A.
- Lubelską Fundację Rozwoju
- Fundację Puławskie Centrum Przedsiębiorczości
- Polską Fundację Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego „OIC Poland” z siedzibą w Lublinie
- Polski Fundusz Gwarancyjny Sp. z o.o.

W wyniku realizacji projektów zostanie udzielonych:

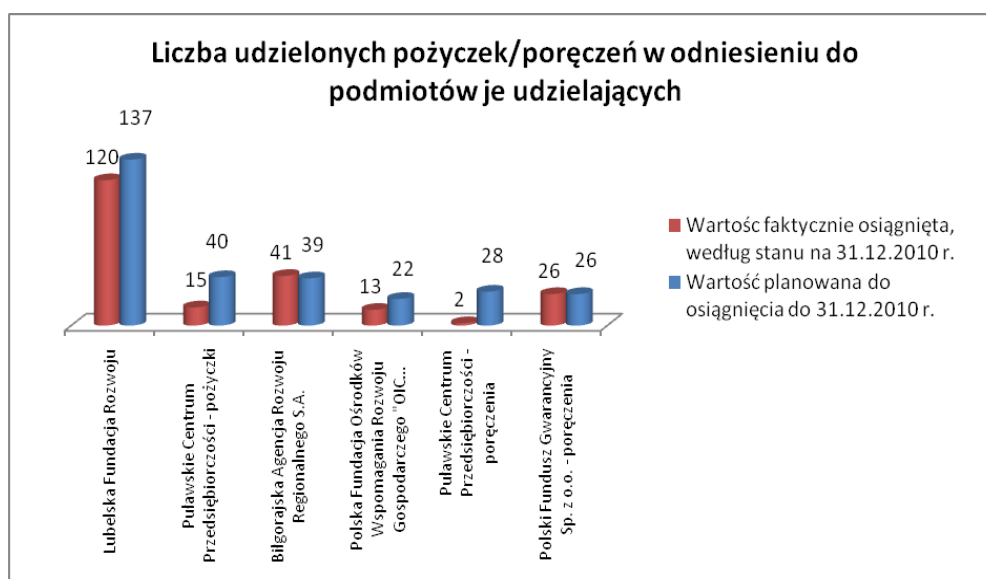
- 1610 pożyczek na łączną kwotę 22 616 300,63 EUR (89 676 632,24 PLN)
- 258 poręczeń na łączną kwotę 15 336 302,13 EUR (60 808 437,95 PLN)

Stan realizacji instrumentów inżynierii finansowej obrazują zamieszczone poniżej wykresy

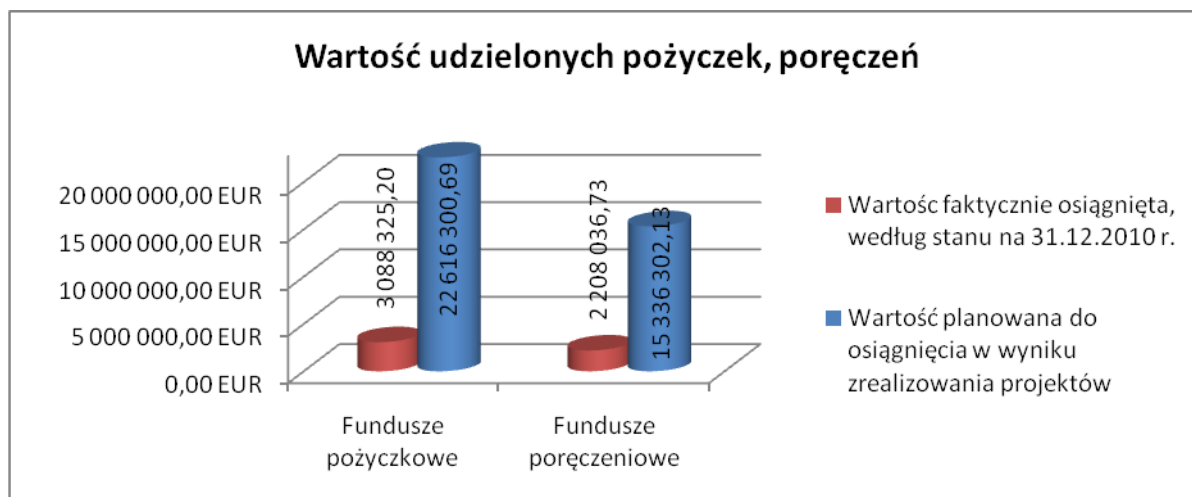

Jak wynika z przedstawionych danych fundusze pożyczkowe udzieliły 189 pożyczek, co stanowi 11,73 % wykonania zakładanej liczby udzielonych pożyczek. Jednakże w stosunku do liczby pożyczek, które zgodnie z planami operacyjnymi miały zostać udzielone do 31.12.2010 r. osiągnięta wartość stanowi już 79,41%.

Natomiast w przypadku funduszy poręczeniowych udzielonych zostało tylko 28 poręczeń, co stanowi 10,85 % liczby poręczeń planowanych do udzielenia w trakcie realizacji projektów oraz 51,85 % poręczeń, które miały zostać udzielone do końca 2010 r.

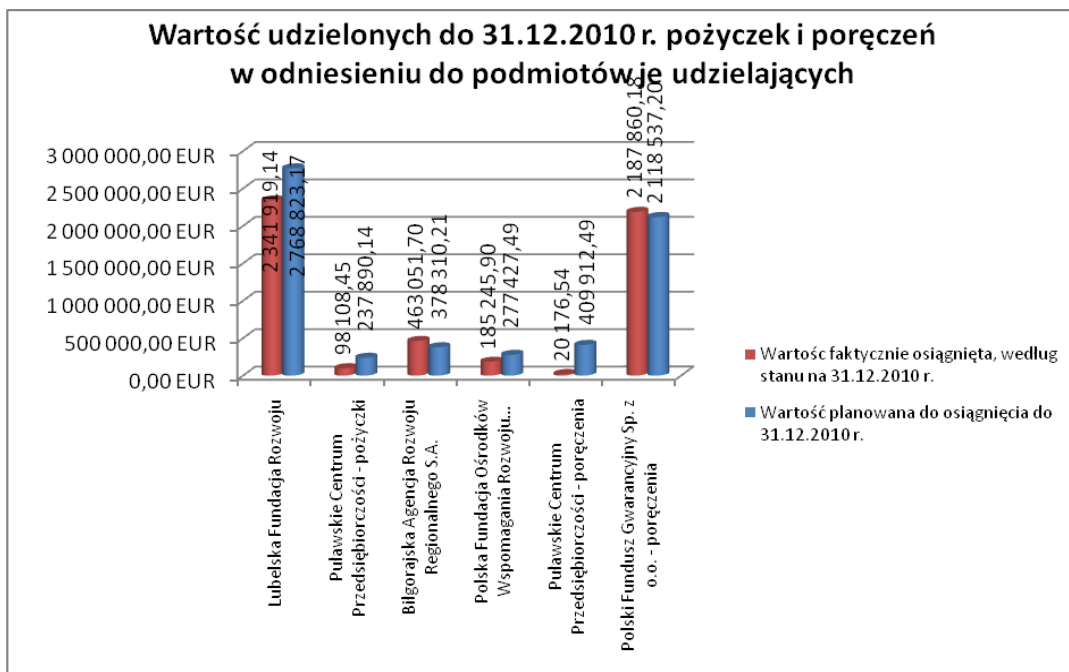
Liderem w ilości udzielonych pożyczek jest Lubelska Fundacja Rozwoju, która udzieliła 120 pożyczek, przy planowanej wartości docelowej (do 31.12.2010 r.) 137 pożyczek, co stanowi 87,59 %. Natomiast w najlepszym stopniu zakładane cele w zakresie liczby udzielonych pożyczek realizuje Biłgorajska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., udzieliła ona bowiem 41 pożyczek, przy sformułowanych założeniach do końca 2010 r. na poziomie 39 (105%). Natomiast najwięcej poręczeń udzielił Polski Fundusz Gwarancyjny Sp. z o.o. - 26, co stanowiło 100 % planowanej wartości docelowej do końca 2010 r.

* Dane wyrażone w euro (kurs EBC z dnia 30.12.2010r. tj. 1 euro = 3,9650)

Do dnia 31.12.2010 r. udzielone zostały pożyczki i poręczenia odpowiednio na kwoty: 3 083 325,20 EUR (12 245 209,40 PLN) i 2 208 036,73 EUR (8 754 865,63 PLN), co stanowi dla Działania 2.1.1 13,65 % wykonania zakładanej wartości udzielonych pożyczek w stosunku do całego okresu realizacji projektów, natomiast w stosunku do wartości zakładanej do końca 2010 r. - 84,32 %.

Dla Działania 2.1.2 udzielone poręczenia stanowiły 14,39 % planowanych do udzielenia poręczeń do końca realizacji projektów. Środki w ramach EFRR wyniosły w przypadku udzielonych pożyczek 2 661 950,89 EUR (10 554 635,28 PLN) natomiast w przypadku poręczeń 1 411 053,42 EUR (5 594 826,84 PLN).

* Dane wyrażone w euro (kurs EBC z dnia 30.12.2010r. tj. 1 euro = 3,9650)

Na największą kwotę - 2 341 919,14 EUR (8 674 865,63 PLN) pożyczek udzieliła Lubelska Fundacja Rozwoju, przy wartości zaplanowanej do osiągnięcia do 31.12.2010 r. w wysokości 2 768 823,19 EUR (10 978 383,88 PLN). Natomiast w zakresie wartości udzielonych poręczeń widać wyraźną przewagę Polskiego Funduszu Gwarancyjnego Sp. z o.o. z udzielonymi poręczeniami na kwotę 2 187 860,18 EUR (10 978 383,88 PLN), przy wartości zaplanowanej do osiągnięcia do końca 2010 r. na poziomie 2 118 537,20 EUR (9 285 709,40 PLN).

Nieosiągnięcie w 100 % zakładanej liczby i wartości udzielanych pożyczek/poręczeń spowodowane było w głównej mierze faktem, iż umowy o dofinansowanie podpisane zostały w terminie późniejszym niż zakładano, przez co nastąpiło skrócenie okresu realizacji projektów.

Przewiduje się, iż w roku 2011 nastąpi przyspieszenie w zakresie udzielania pożyczek/poręczeń przez instrumenty inżynierii finansowej, dodatkowo mając na uwadze, że projekty te wdrażane będą do połowy 2015 r. realizacja zakładanych celów wydaje się być niezagrażona.

W zakresie wartości udzielonych pożyczek oraz kwot spłaconych sytuację przedstawia zamieszczona poniżej tabela.

Nazwa Beneficjenta	Wartość spłaconych pożyczek (w EUR)	Kapitał pozostały do spłaty (w EUR)		
		terminowy (w EUR)	opóźnienia od 31 do 90 dni (w EUR)	opóźnienia powyżej 90 dni
Lubelska Fundacja Rozwoju	524 811,57	1 805 845,87	11 261,71	0,00
Puławskie Centrum Przedsiębiorczości - pożyczki	9 899,24	88 209,21	0,00	0,00

Biłgorajska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	81 228,02	380 194,75	744,32	884,63
Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland" z siedzibą w Lublinie	5 782,75	179 463,16	0,00	0,00
Razem:	621 721,57	2 453 712,98	12 006,02	884,63

* Dane wyrażone w euro (kurs EBC z dnia 30.12.2010r. tj. 1 euro = 3,9650)

Do 31.12.2010 r. z kwoty wypłaconych pożyczek w wysokości 3 088 325,20 EUR (12 245 209,40 PLN) spłacone zostało 621 721,57 EUR (2 465 126,03 PLN) (stanowi to 20,13 %). Kapitał pozostały do spłaty w wysokości 2 466 603,63 EUR (9 780 083,37 PLN) stanowi 79,86 % całkowitej kwoty wypłaconych do końca 2010 r. pożyczek. W tym kapitał pozostały do spłaty, w którym zanotowano opóźnienia od 31 do 90 dni stanowi 0,48 % całkowitego kapitału pozostałego do spłaty, natomiast kapitał do spłaty z opóźnieniem powyżej 90 dni stanowi 0,03 % tej wartości. W okresie sprawozdawczym fundusze nie przekazały żadnych kwot do windykacji.

W zakresie wartości udzielonych poręczeń oraz kwot uwolnionych sytuację przedstawia zamieszczona poniżej tabela.

Nazwa Beneficjenta	Kwota zablokowanego kapitału z tytułu zrealizowanych zabezpieczeń (w EUR)	Wielkość uwolnionego kapitału z tytułu zrealizowanych zabezpieczeń (w EUR)	Wartość kwot do zwrotu/w tym wartość kwot przekazanych do windykacji
Puławskie Centrum Przedsiębiorczości	10 870,11	9 306,43	0,00
Polski Fundusz Gwarancyjny Sp. z o.o.	2 157 090,95	30 769,23	0,00
Razem:	2 167 961,07	40 075,66	0,00

* Dane wyrażone w euro (kurs EBC z dnia 30.12.2010r. tj. 1 euro = 3,9650)

Do 31.12.2010 r. fundusze poręczeniowe przeznaczyły 2 208 036,73 EUR (8 754 865,63 PLN) na udzielenie poręczeń. W okresie sprawozdawczym kwota stanowiąca 1,81% udzielonych poręczeń została już uwolniona. Do dnia 31.12.2010 r. żaden z funduszy nie przekazał kwot do windykacji.

W okresie sprawozdawczym Instytucja Pośrednicząca II stopnia nie prowadziła bieżącego monitoringu i analizy aktywności i efektywności interwencji funduszy pożyczkowych i doręczeniowych. W związku z tym Instytucja Zarządzająca nie jest w posiadaniu informacji umożliwiających przedstawienie w niniejszym sprawozdaniu pełnej i wnikliwej analizy działalności funduszy pożyczkowych i doręczeniowych.

W związku z powyższym informacje o charakterze jakościowym (portfel udzielonych pożyczek/gwarancji w podziale na sektory przemysłu lub gospodarki regionalnej oraz sektora MŚP, informacje o utrzymanych miejscach pracy itp.) zostaną przedstawione w sprawozdaniu za rok 2011. Instytucja Zarządzająca zobligowała Instytucję Pośrednicząca II stopnia do rozszerzenia informacji przedkładanych do sprawozdania, tak aby w kolejnym sprawozdaniu znalazły się wszelkie analizy dotyczące aktywności funduszy pożyczkowych i doręczeniowych.

W przyszłym sprawozdaniu zostanie przedstawiona również analiza komparatystyczna wsparcia dotacyjnego i wsparcia w postaci instrumentów inżynierii finansowej.

Ponadto na obecnym etapie wdrażania Działania 2.1 w odniesieniu do wypłaconych pożyczek i dokonanych poręczeń (wartości odpowiednio 11,73% i 10,85 % wartości docelowych) trudno jest analizować szczegółowy wpływ tej interwencji. Badanie porównawcze zostanie przeprowadzone w następnych latach wdrażania Programu aby przedstawić rzeczywisty i wiarygodny obraz skutków interwencji funduszowej.

Wkład II Osi Priorytetowej w realizację RSI

W ramach II Osi Priorytetowej projekty w ramach działania 2.4 schemat A wpisują się w realizację RSI, Celu strategicznego Wzrost przedsiębiorczości w regionie oraz celu operacyjnego Rozwój współpracy z firmami globalnymi.

Lp.	Rodzaj działalności gospodarczej (w oparciu o klasyfikację PKD 2007)	II Oś			Procent wartości
		Liczba	Wartość dofinansowania (w PLN)	Wartość dofinansowania (w EURO)	
1	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (PKD 01-03)	0	0,00	0,00	0,00%
2	Górnictwo i wydobywanie (PKD 05-09)	0	0,00	0,00	0,00%
3	Przetwórstwo przemysłowe (PKD 10-33)	12	374 701,47	94 502,26	75,87%
w tym:	Przemysł wysokiej technologii (PKD 21, 26, 30.3) [ang. <i>High technology industry</i>]	1	17 242,50	4 348,68	3,49%
	Produkcja leków i wyrobów farmaceutycznych (PKD 21)	1	17 242,50	4 348,68	3,49%
	Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (PKD 26)	0	0,00	0,00	0,00%
	Produkcja statków powietrznych, statków kosmicznych i podobnych maszyn (PKD 30.3)	0	0,00	0,00	0,00%
w tym:	Przemysł średniowysokiej technologii (PKD 20, 25.4, 27-29, 30 [z wyłączeniem 30.3], 32.5) [ang. <i>Medium-high technology industry</i>]	7	269 292,53	67 917,41	54,53%
	Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych (PKD 20)	1	27 907,35	7 038,42	5,65%
	Produkcja broni i amunicji (PKD 25.4)	0	0,00	0,00	0,00%
	Produkcja maszyn, urządzeń, pojazdów, sprzętu transportowego (z wyłączeniem statków powietrznych i statków kosmicznych) i urządzeń elektrycznych (PKD 27-30 za wyjątkiem 30.3)	4	141 412,21	35 665,12	28,63%
	Produkcja sprzętu medycznego i dentystycznego (PKD 32.5)	2	99 972,97	25 213,86	20,24%
w tym:	Przemysł średnioniskiej i niskiej technologii (PKD 10-19, 22-25 [z wyłączeniem 25.4], 31-33 [z wyłączeniem 32.5]) [ang. <i>Medium-low and low technology industry</i>]	4	88 166,44	22 236,18	17,85%
	Przemysł spożywczy (PKD 10-12)	2	36 437,24	9 189,72	7,38%
	Przemysł tekstylny-odzieżowy i skórzany (PKD 13-15)	0	0,00	0,00	0,00%
	Przemysł drzewno-papierniczy (PKD 16-17 i 31)	0	0,00	0,00	0,00%
	Przemysł paliwowy (PKD 19)	0	0,00	0,00	0,00%

	Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (PKD 22)	1	30 950,00	7 805,80	6,27%
	Przemysł mineralny (PKD 23)	0	0,00	0,00	0,00%
	Przemysł metalurgiczny i metalowy (PKD 24-25, z wyłączeniem 25.4)	1	20 779,20	5 240,66	4,21%
	Inne przetwórstwo przemysłowe (PKD 18, 32-33, z wyłączeniem 32.5)	0	0,00	0,00	0,00%
4	Działalność związana z wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz wodę oraz gospodarowanie ściekami i odpadami (PKD 35-39)	0	0,00	0,00	0,00%
5	Budownictwo (PKD 41-43)	0	0,00	0,00	0,00%
6	Usługi (PKD 45-99)	4	119 165,42	30 054,33	24,13%
w tym:	Usługi wysokiej technologii (PKD 59-63, 72) [ang. <i>High-tech knowledge intensive services</i>]	1	43 265,67	10 911,90	8,76%
	Działalność związana z produkcją filmów, nagrań video, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz nadawanie programów radiowych i telewizyjnych (PKD 59-60)	0	0,00	0,00	0,00%
	Telekomunikacja (PKD 61)	0	0,00	0,00	0,00%
	Działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki (PKD 62)	1	43 265,67	10 911,90	8,76%
	Badania naukowe i prace rozwojowe (PKD 72)	0	0,00	0,00	0,00%
w tym:	Pozostałe usługi oparte na wiedzy (PKD 50-51, 58, 64-66, 69-71, 73-75, 78, 80, 84-93) [ang. <i>Knowledge intensive services</i>]	1	47 979,50	12 100,76	9,72%
	Transport wodny i lotniczy (PKD 50-51)	0	0,00	0,00	0,00%
	Działalność wydawnicza (PKD 58)	0	0,00	0,00	0,00%
	Finanse i ubezpieczenia (PKD 64-66)	0	0,00	0,00	0,00%
	Działalność profesjonalna i techniczna (PKD 69-71, 73-75)	1	47 979,50	12 100,76	9,72%
	Edukacja (PKD 85)	0	0,00	0,00	0,00%
	Inne usługi oparte na wiedzy (PKD 78, 80, 84, 86-93)	0	0,00	0,00	0,00%
w tym:	Usługi w mniejszym stopniu oparte na wiedzy (PKD 45-49, 52-56, 68, 77, 79, 81-82, 94-99) [ang. <i>Less knowlegde intensive services</i>]	2	27 920,25	7 041,68	5,65%
	Handel (PKD 45-47)	2	27 920,25	7 041,68	5,65%
	Transport, z wyłączeniem wodnego i lotniczego (PKD 49, 52-53)	0	0,00	0,00	0,00%
	Usługi hotelarskie i gastronomiczne (PKD 55-56)	0	0,00	0,00	0,00%
	Obsługa rynku nieruchomości (PKD 68)	0	0,00	0,00	0,00%
	Pozostała działalność usługowa (PKD 77, 79, 81-82, 94-99)	0	0,00	0,00	0,00%
	RAZEM	16	493 866,89	124 556,59	

Jak wynika z powyższych danych około 38 % projektów wybranych do dofinansowania stanowi projekty strategiczne dla województwa lubelskiego w ujęciu realizacji założeń RSI.

Największa liczba projektów realizowanych w ramach II Osi Priorytetowej wpisujących się w tę strategię dotyczy przetwórstwa przemysłowego - 12 projektów, w tym 4 projekty w ramach Produkcji maszyn, urządzeń, pojazdów, sprzętu transportowego.

Poza stymulowaniem innowacyjności, warunkiem rozwoju przedsiębiorczości niezbędne jest zapewnienie odpowiedniej infrastruktury ekonomicznej. Szczególne znaczenie dla rozwoju gospodarki opartej na wiedzy jest wzmacnianie sfery badawczo rozwojowej oraz dostęp do infrastruktury wsparcia biznesu, specjalistycznych usług doradczych, informacyjnych oraz finansowych.

Wkład Osi w promowanie równości szans

Opis realizacji zasady równości szans został zawarty w rozdziale 2.2.1 niniejszego sprawozdania.

Cross-financing

Informacje na temat *cross-financingu* zostały zawarte w rozdziale 2.6.3 niniejszego sprawozdania.

Krajowy Program Reform

Wkład Osi w obszary i priorytety Krajowego Programu Reform znajduje się w punkcie 2.1.6.6.

Rekomendacje Komisji Europejskiej dla II Osi Priorytetowej, przedstawione w opinii dotyczącej sprawozdania z realizacji RPO WL za 2009 r. (REGIO H.1 BG/sp D92010/ 870605. Bruksela, 1 września 2010 r.).

- *Opisać i ocenić wkład Osi Priorytetowej w realizację Regionalnej Strategii Innowacji,*
- *W obszarze B+R należy odnieść się do projektów realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej oraz Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka.*
- *Należy odnieść się do celów i zdiagnozowanych problemów. Należy podjąć próbę odniesienia się do niektórych problemów wskazanych w diagnozie sektora dotyczącego np.:*
 - *B+R: w jaki sposób inwestycje zwiększają regionalny potencjał B+R? Jaka jest struktura wydatków w projektach (infrastruktura, wyposażenie badawcze)? Jaki jest ogólny wpływ na wydatki na B+R? W jaki sposób polepszyła się oferta powiązana z badaniami? Jakie obszary badań i przemysłu mogłyby być rozwinięte lub wzmocnione dzięki tym inwestycjom? Czy dobre cechy/przewagi regionu zostały wzmocnione (badania w rolnictwie lub biotechnologii itp.)? Czy istnieje wpływ na przemysł z wysokim potencjałem rozwojowym? Jaki jest wpływ na konsolidację sektorów?*

Z uwagi na fakt, iż podpisanie umowy o dofinansowanie dla projektu wybranego do dofinansowania w ramach działania 2.2 miało miejsce w roku 2011 (po okresie sprawozdawczym) analiza potencjału B+R województwa lubelskiego zostanie przedstawiona w przyszłym sprawozdaniu rocznym.
 - *Środowisko biznesowe: W jaki sposób wzrósł potencjał instytucji? Czy wzrosła jakość usług? Czy rozwinęła się oferta/portfel usług? Jakie rodzaje usług mogą być wspierane? Jak został wsparty system inkubatorów?*

W obliczu wzrastającej liczby instrumentów zwrotnych w obrocie niezbędne jest ustanowienie systematycznego monitorowania i raportowania wdrażania instrumentów inżynierii finansowanej, takich jak fundusze pożyczkowe i poręczeniowe, fundusze kapitału

podwyższonego ryzyka (*venture capital funds*). Dlatego też Instytucja Zarządzająca proszona jest o przedstawienie w kolejnym Sprawozdaniu rocznym następujących informacji:

- podstawowe informacje na temat wykorzystywanych instrumentów (rodzaje instrumentów, kto zarządza funduszem, specyfika funduszy (tj. forma prawna, źródła finansowania itd.),
- postęp w redystrybucji środków do przedsiębiorstw (zatwierdzone projekty, faktyczne wypłaty, liczba utrzymanych lub utworzonych miejsc pracy),
- w zależności od rodzaju instrumentu:
 - systemy pożyczkowe – liczba zaległych pożyczek i ich wartość (kwoty pozostałe do spłaty), środki zwrócone do funduszy, liczba niespłaconych pożyczek i ich wartość itp.
 - poręczenia/gwarancje – liczba i wartość udzielonych poręczeń/gwarancji, liczba i wartość poręczeń/gwarancji, w przypadku których MŚP nie były w stanie spłacić pożyczki; liczba i wartość poręczeń, w przypadku których pożyczki MŚP ciągle pozostają do spłacenia itp.,
 - fundusze kapitału podwyższonego ryzyka (*venture capital funds*) – liczba i wartość inwestycji w MŚP, liczba i wartość kwot zwróconych przez przedsiębiorców, liczba i wartość zwrotów dla funduszy, inwestycje spisane na straty itp.

Proszę również przedstawić analizę aktywności funduszy pożyczkowych i poręczeniowych (należy przedstawić informacje na temat portfela udzielonych pożyczek/gwarancji w podziale na poszczególne sektory przemysłu lub gospodarki regionalnej oraz sektora MŚP). Należy dokonać porównania interwencji bezpośrednich grantów inwestycyjnych i inżynierii finansowej.

Rekomendacje dotyczące instrumentów inżynierii finansowej w zdecydowanej większości zostały wdrożone. – IZ RPO nie zamieściła informacji w zakresie liczby utworzonych miejsc pracy, informacji dotyczących funduszy kapitału podwyższonego ryzyka, jak też analizy aktywności funduszy pożyczkowych i poręczeniowych, portfela udzielonych pożyczek oraz porównania interwencji bezpośrednich grantów inwestycyjnych i inżynierii finansowej. Szczegółowe wyjaśnienia zostały zawarte w niniejszym rozdziale, w części dotyczącej instrumentów inżynierii finansowej. Wyczerpująca analiza dotycząca tego tematu zostanie zawarta w przyszłym sprawozdaniu rocznym.

Pozostałe w/w rekomendacje zostały wdrożone.

Rekomendacje IZ RPO dla Osi II

Rekomendacje IZ RPO zamieszczone są w opisie przedmiotowej Osi oraz rozdziale 2.1.6.4. niniejszego sprawozdania.

3.2.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi

Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi został zamieszczony w 2.3 *Napotkane znaczące problemy oraz podjęte środki zaradcze*.

3.3 OŚ PRIORYTETOWA III

Głównym celem III Osi Priorytetowej **Atrakcyjność obszarów miejskich i tereny inwestycyjne** jest „Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej regionu poprzez wsparcie dla obszarów rewitalizowanych i terenów inwestycyjnych.” Alokacja przeznaczona na tę Oś wynosi **69 351 273 EUR** (274 977 797,445 PLN), co stanowi 6,0% całkowitej alokacji na RPO WL na lata 2007-2013.

Główny cel zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących działań:

- kompleksowe zagospodarowanie terenów inwestycyjnych typu „green field” i „brownfield”;
- porządkowanie historycznej tkanki urbanistycznej poprzez odpowiednie zagospodarowywanie zdegradowanych przestrzeni powiązane z nadaniem danemu obszarowi funkcji gospodarczych, edukacyjnych, turystycznych, kulturalnych i społecznych;
- regeneracja, rehabilitacja i uzupełnianie zabudowy w obszarach rewitalizacji;
- porządkowanie przestrzeni publicznych, w tym prace budowlane i modernizacyjne: placów, rynków, parkingów, placów zabaw dla dzieci, publicznych toalet miejskich, małej architektury (np. tarasy widokowe, fontanny, ławki, kosze na śmieci), miejsc rekreacji, terenów zielonych oraz prace restauracyjne na terenie istniejących parków;
- wymiana i/lub modernizacja zdegradowanej infrastruktury technicznej na obszarach objętych rewitalizacją;
- roboty budowlane lub modernizacyjne obiektów świadczących usługi w zakresie pomocy społecznej wraz z przyległym otoczeniem, jak również infrastruktury publicznej związanej z rozwojem funkcji turystycznych, rekreacyjnych, społecznych, kulturalnych i gospodarczych wraz z zagospodarowaniem przyległych terenów;
- roboty restauratorskie i konserwatorskie budynków znajdujących się w rejestrze zabytków, budynków położonych w strefie ochrony konserwatorskiej oraz budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym nie będących w rejestrze zabytków (wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu) oraz ich adaptacja na cele: gospodarcze, społeczne, turystyczne, kulturalne lub mieszkalne;
- tworzenie stref bezpieczeństwa i zapobieganie przestępczości w zagrożonych patologiami społecznymi obszarach miast m.in.: budowa lub przebudowa oświetlenia, zakup i instalacja systemów monitoringu itp.
- roboty budowlane i modernizacyjne dróg lokalnych (gminnych i powiatowych) oraz ulic prowadzących do dzielnic mieszkalnych i komunalnych dróg osiedlowych oraz małych obiektów inżynierskich;
- roboty budowlane i modernizacyjne infrastruktury i urządzeń poprzemysłowych, powojсковych oraz pokoszarowych budynków mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu w celu nadania im nowych funkcji użytkowych: usługowych, turystycznych, rekreacyjnych, gospodarczych, społecznych lub mieszkalnych;
- renowacja wspólnych części wielorodzinnych budynków mieszkalnych (z wyłączeniem prowadzenia prac w indywidualnych mieszkaniach) oraz renowacja i adaptacja budynków na cele mieszkaniowe z przeznaczeniem dla gospodarstw domowych lub osób o szczególnych potrzebach;
- przygotowanie do użytkowania nowoczesnych, socjalnych budynków mieszkalnych dobrego standardu poprzez renowację i adaptację istniejących budynków stanowiących

własność władz publicznych lub własność podmiotów działających w celach niezarobkowych.

W ramach III Osi Priorytetowej realizowane są działania:

Działanie 3.1. *Tworzenie terenów inwestycyjnych* – celem działania jest poprawa atrakcyjności inwestycyjnej województwa, a w konsekwencji zwiększenie strumienia napływu kapitału inwestycyjnego zarówno zagranicznego, jak i krajowego. Na jego realizację przeznaczono **18 493 673 EUR** (73 327 413,445 PLN), co stanowi 26,67% alokacji na Oś.

Działanie 3.2. *Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich* - celem działania jest przywrócenie zdegradowanym obszarom miejskim, przemysłowym i powojskowym funkcji gospodarczych, edukacyjnych, turystycznych, społecznych i kulturalnych, a także zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej regionu oraz poprawa warunków życia mieszkańców. Na realizację tego zadania przeznaczono kwotę **50 857 600 EUR** (201 650 384 PLN), co stanowi 73,33% alokacji na Oś.

Do głównych grup Beneficjentów III Osi Priorytetowej należą jednostki samorządu terytorialnego, jednostki sektora finansów publicznych, podmioty działające w oparciu o ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym, organizacje pozarządowe, instytucje i organizacje zajmujące się walką z bezdomnością i mieszkaniem chronionymi (np. dla wychodzących z więzień), kościoły i związki wyznaniowe, policja, straż pożarna, spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, Towarzystwa Budownictwa Społecznego.

Kompleksowe uzbrojenie terenów Inwestycyjnych w Białej Podlaskiej

3.3.1 Osiągnięcie celów i analiza postępów

- **Informacje na temat fizycznych i finansowych postępów realizacji priorytetu**

Postęp fizyczny III Osi Priorytetowej został przedstawiony w załączniku nr IV w Tabeli 4.3.

- **Analiza jakościowa**

Konkursy

Od początku okresu programowania, IZ RPO ogłosiła **3** nabory wniosków w ramach przedmiotowej Osi:

Dla Działania 3.1 *Tworzenie terenów inwestycyjnych* ogłoszone zostały 2 nabory wniosków:

- konkurs nr 07/RPOWL/3.1/2009, alokacja przewidziana na konkurs: 20 587 831,12 EURO (81 630 750,40 PLN). W ramach konkursu złożonych zostało 10 projektów na łączną kwotę wnioskowanego dofinansowania 15 117 366,61 EURO (59 940 358,60 PLN).
- konkurs nr 01/RPOWL/3.1/2010, alokacja przewidziana na konkurs: 9 052 792,51 EURO (35 894 322,31 PLN). W ramach konkursu złożonych zostało 12 projektów na łączną kwotę wnioskowanego dofinansowania 20 534 489,96 EURO (81 419 252,69 PLN).

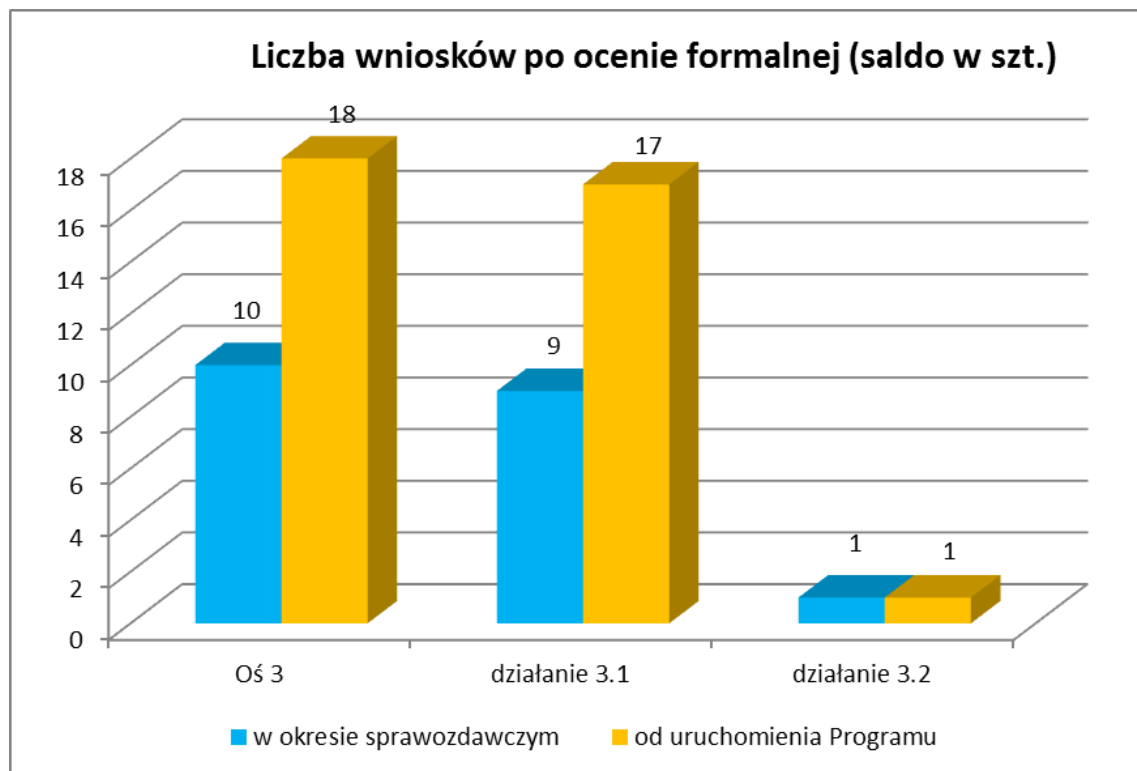
Dla Działania 3.2 *Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich* ogłoszony został 1 nabór wniosków:

- konkursu nr 03/RPOWL/3.2/2010, alokacja przewidziana na konkurs to 35 308 976,13 EUR (140 000 090,36 PLN). W ramach konkursu złożone zostały 84 projekty na łączną kwotę wnioskowanego dofinansowania 104 904 055,24 EUR (415 944 579,03 PLN).

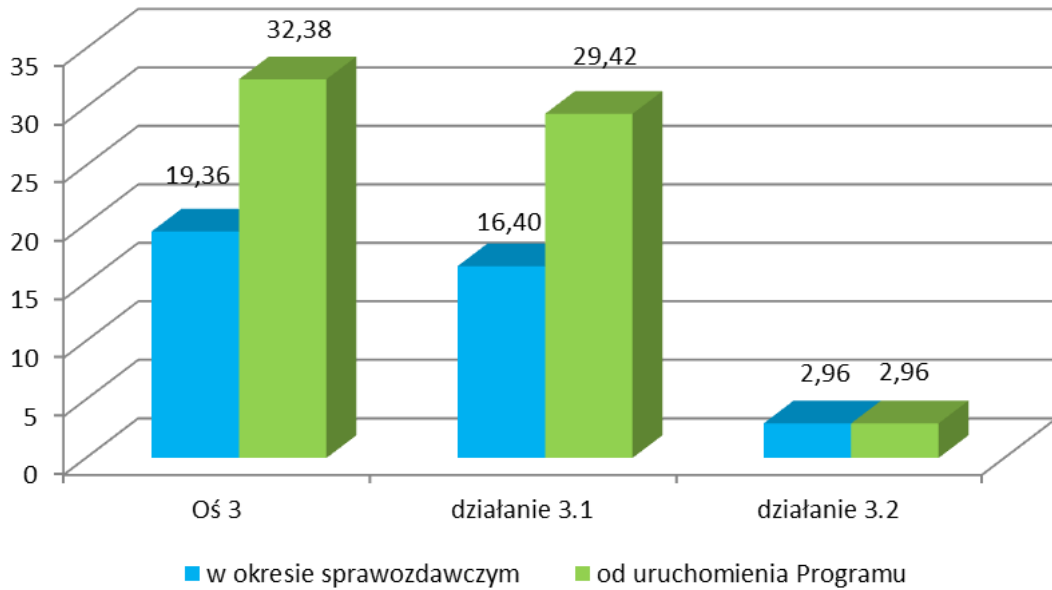
Dodatkowo, w okresie sprawozdawczym w ramach Działania 3.2 *Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich* złożony został wniosek o dofinansowanie dla **projektu kluczowego** pn. *Renowacja pobrygidkowskiego zespołu klasztornego w Śródmieściu miasta Lublina*, którego beneficjentem jest Kościół rektoralny pw. Wniebowzięcia NMP Zwycięskiej w Lublinie. Kwota wnioskowanego dofinansowania wynosiła 2 968 699,74 EUR (11 770 894,46 PLN).

Należy wskazać, iż główną grupą Beneficjentów realizujących projekty w ramach III Osi Priorytetowej w okresie sprawozdawczym (jak i od początku okresu programowania) były jednostki samorządu terytorialnego z uwagi na fakt iż do niedawna w Osi III realizowane były jedynie projekty w ramach Działania 3.1 *Tworzenie terenów inwestycyjnych*. Ze względu na brak uregulowań prawnych dotyczących udzielania wsparcia na działania rewitalizacyjne, konkurs w ramach Działania 3.2 *Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich* został ogłoszony dopiero we wrześniu 2010 r. (ze względu na dużą liczbę projektów aplikujących o wsparcie w ramach ww. działania, ocena formalna projektów aplikujących o wsparcie w ramach Działania 3.2 do końca okresu sprawozdawczego nie została jeszcze zakończona). Największą grupą aplikującą o środki w ramach ww. Działania były także jednostki samorządu terytorialnego. Spośród 84 projektów złożonych w ramach przedmiotowego konkursu 37 było realizowanych przez tę właśnie grupę beneficjentów. Dużym zainteresowaniem uzyskania wsparcia z Działania 3.2 wykazały się także spółdzielnie mieszkaniowe, składając w ramach konkursu 22 projektu; kościoły i inne związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych, składając w ramach konkursu 10 projektów oraz wspólnoty mieszkaniowe, składając w ramach konkursu 7 projektów.

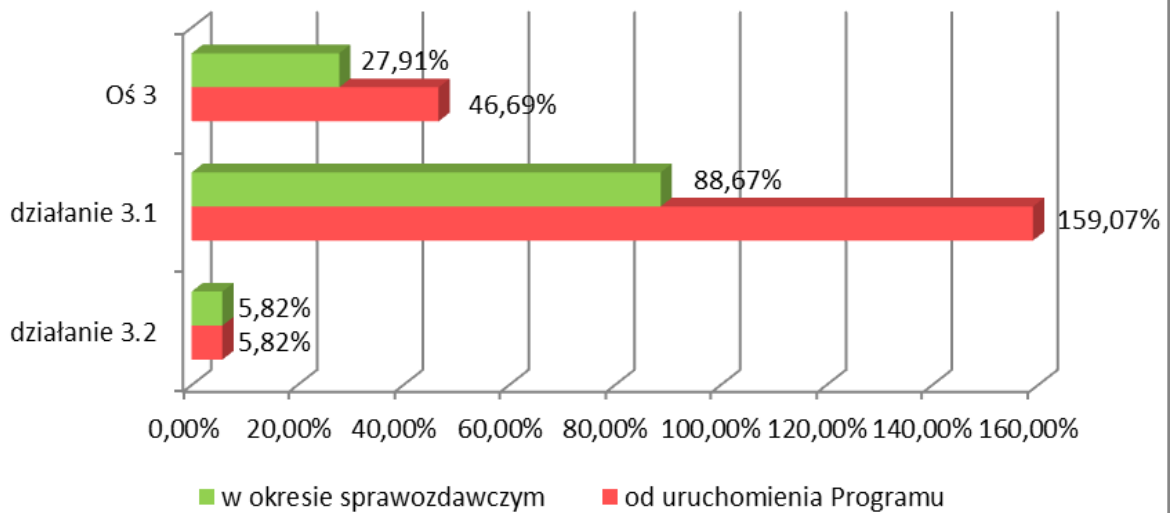
Wnioski o dofinansowanie poprawne formalnie

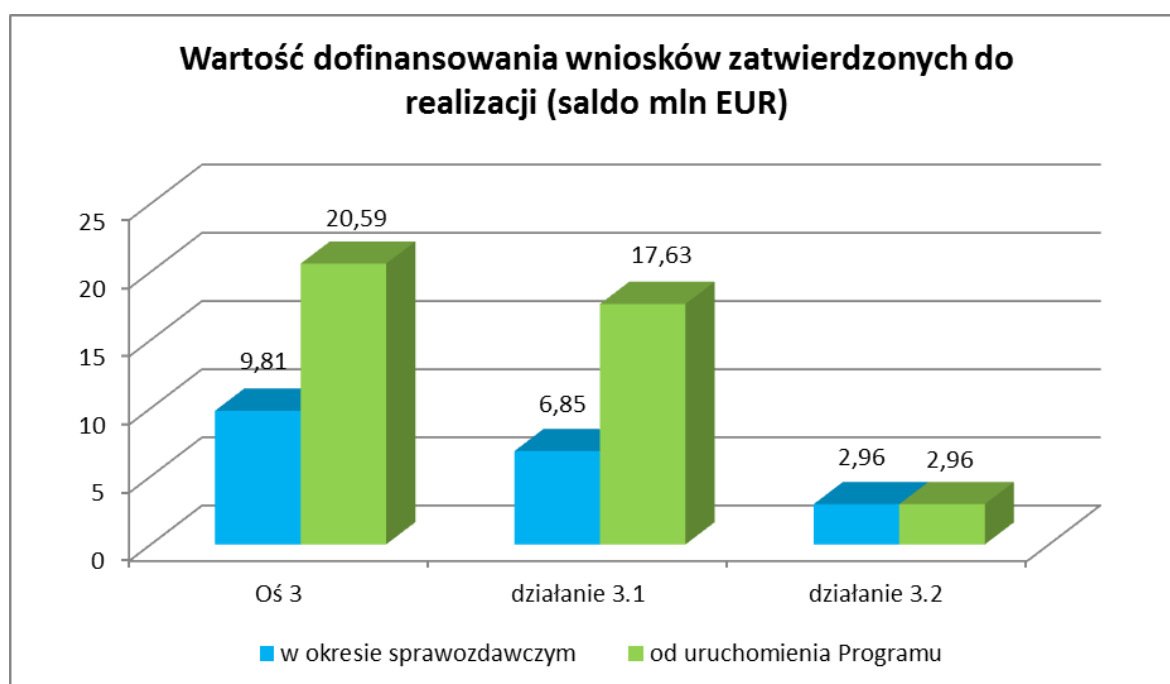
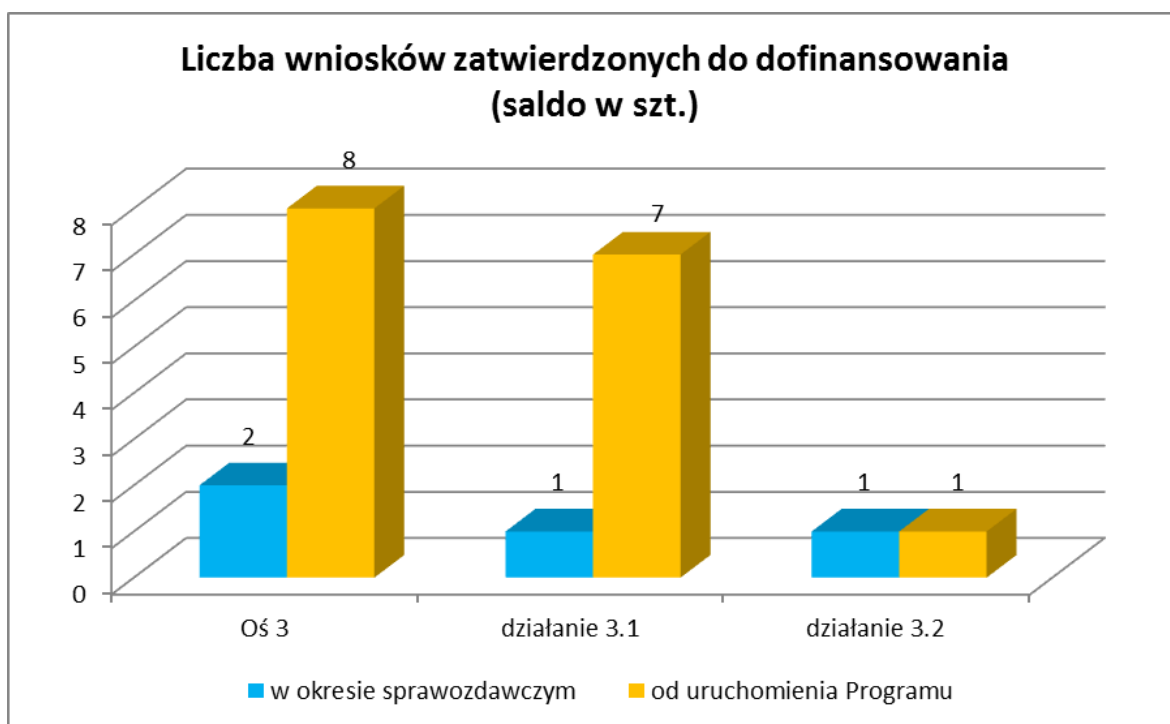
Wartość dofinansowania po ocenie formalnej (saldo w mln EUR)

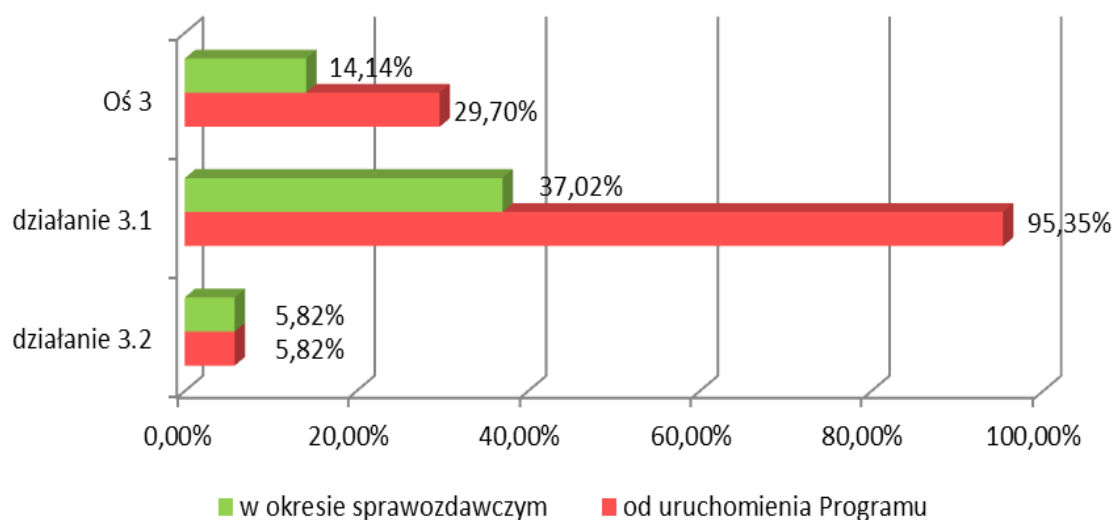
Stopień wykorzystania alokacji na Oś i działanie na etapie wniosków po ocenie formalnej

Wnioski zatwierdzone do realizacji

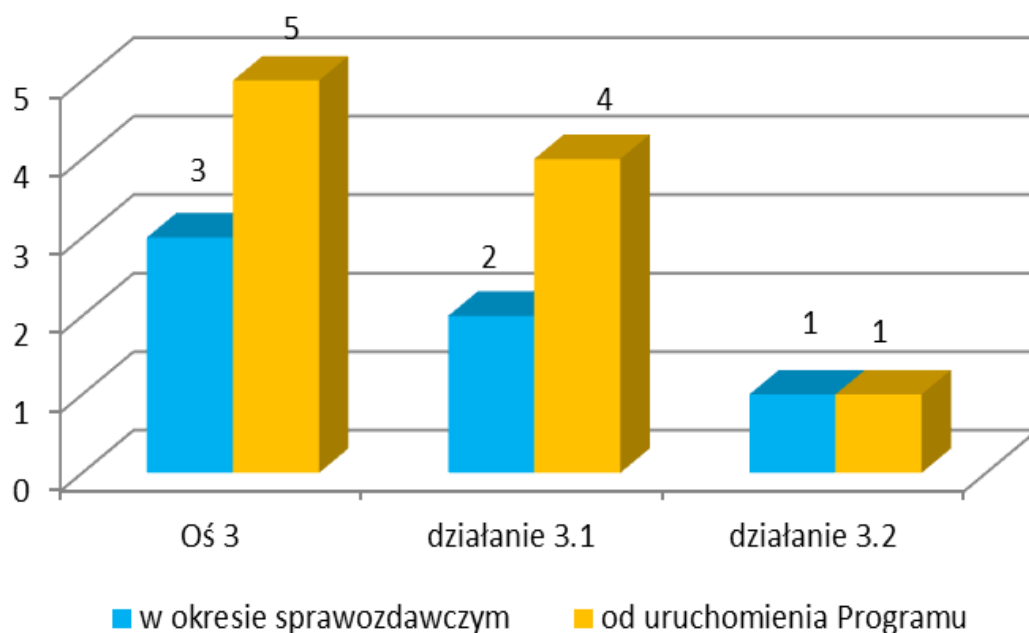

Stopień wykorzystania alokacji na Oś i działanie na etapie wniosków zatwierdzonych do realizacji

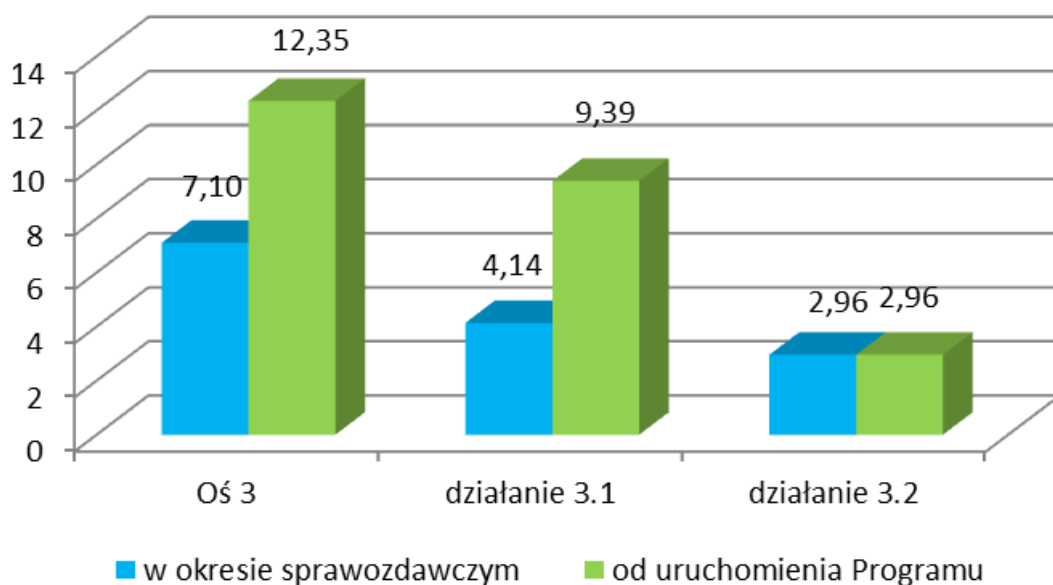

Umowy

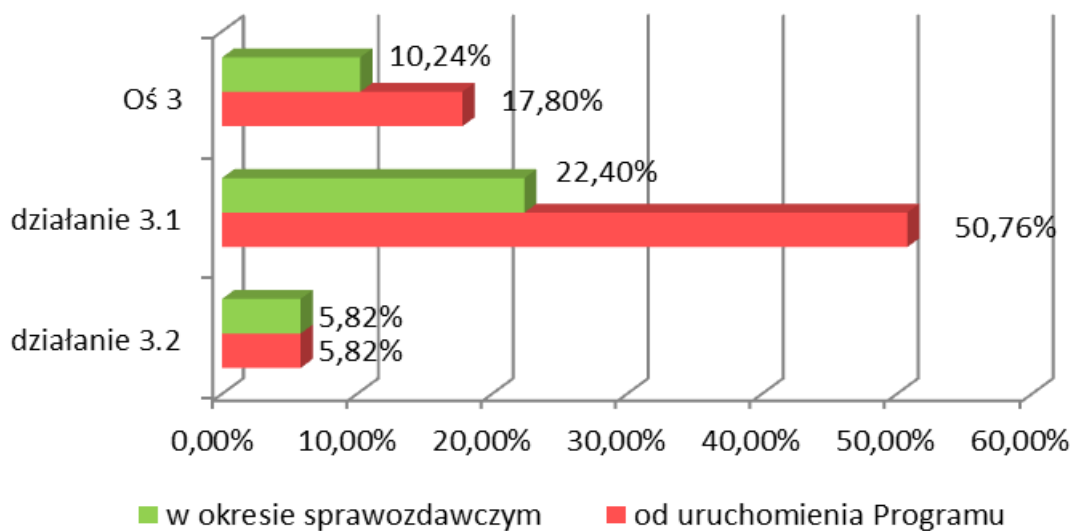
Liczba umów (saldo w szt.)

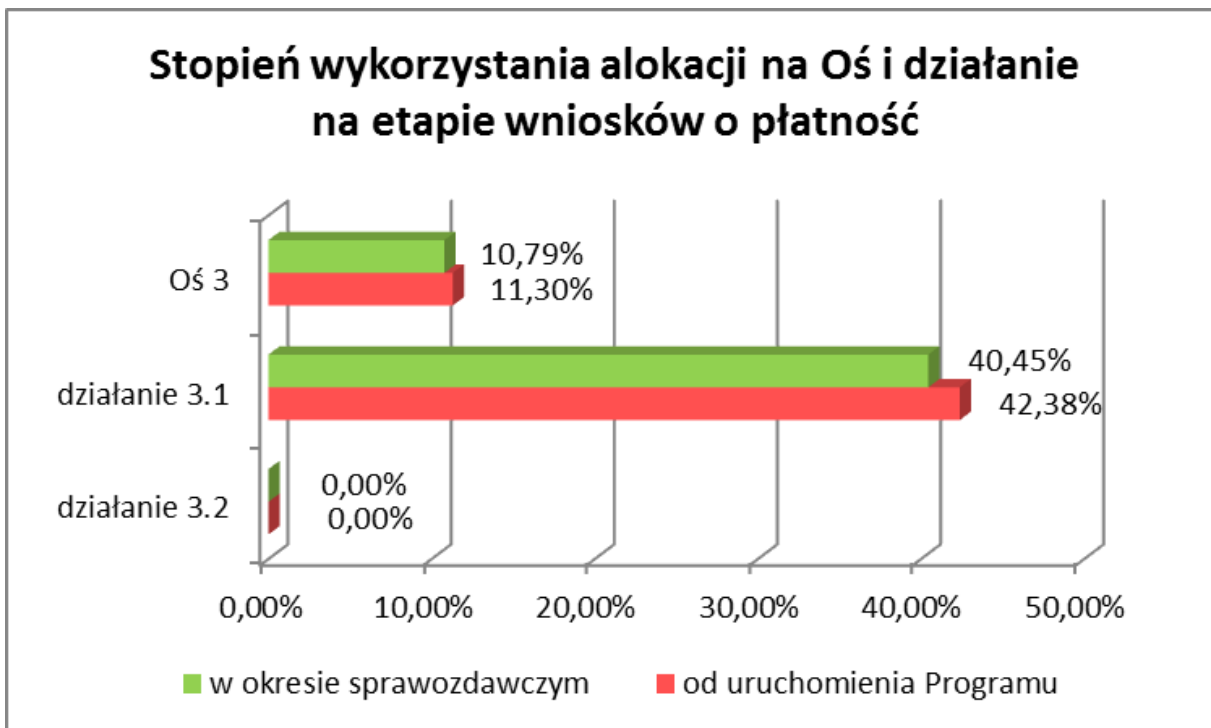
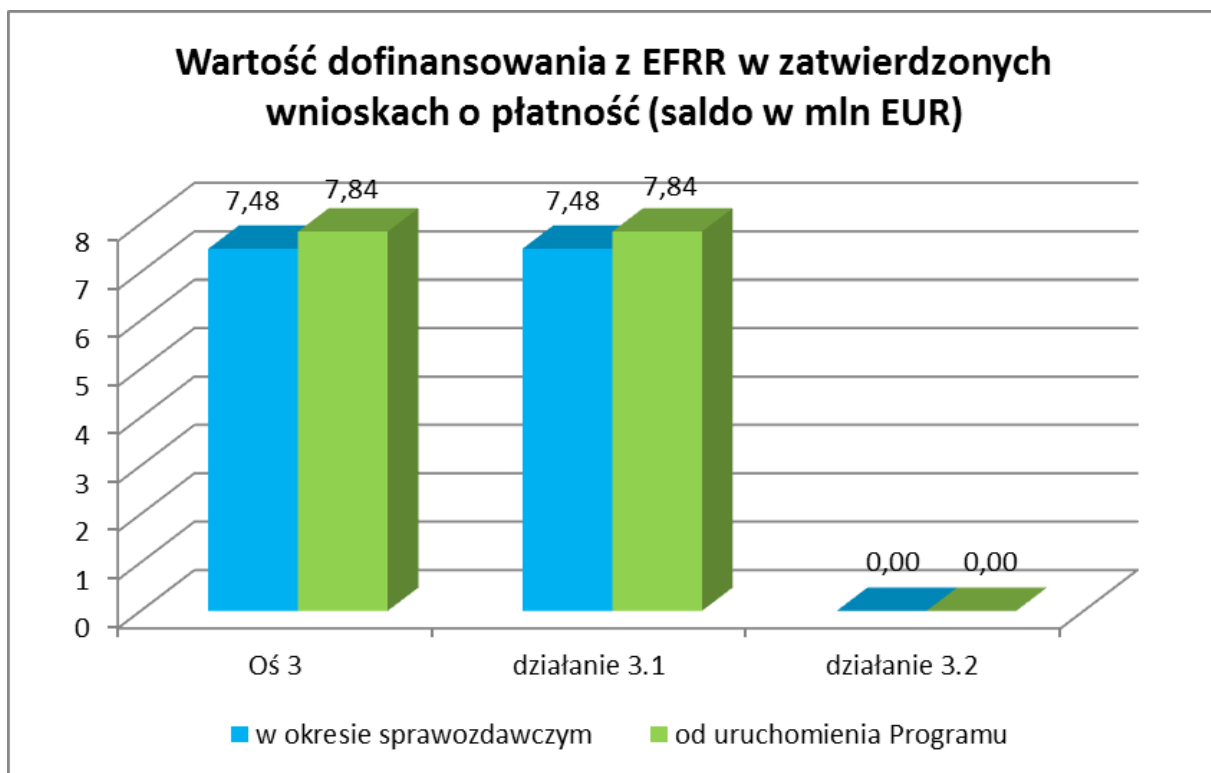
Wartość dofinansowania z EFRR w umowach (saldo w mln EUR)

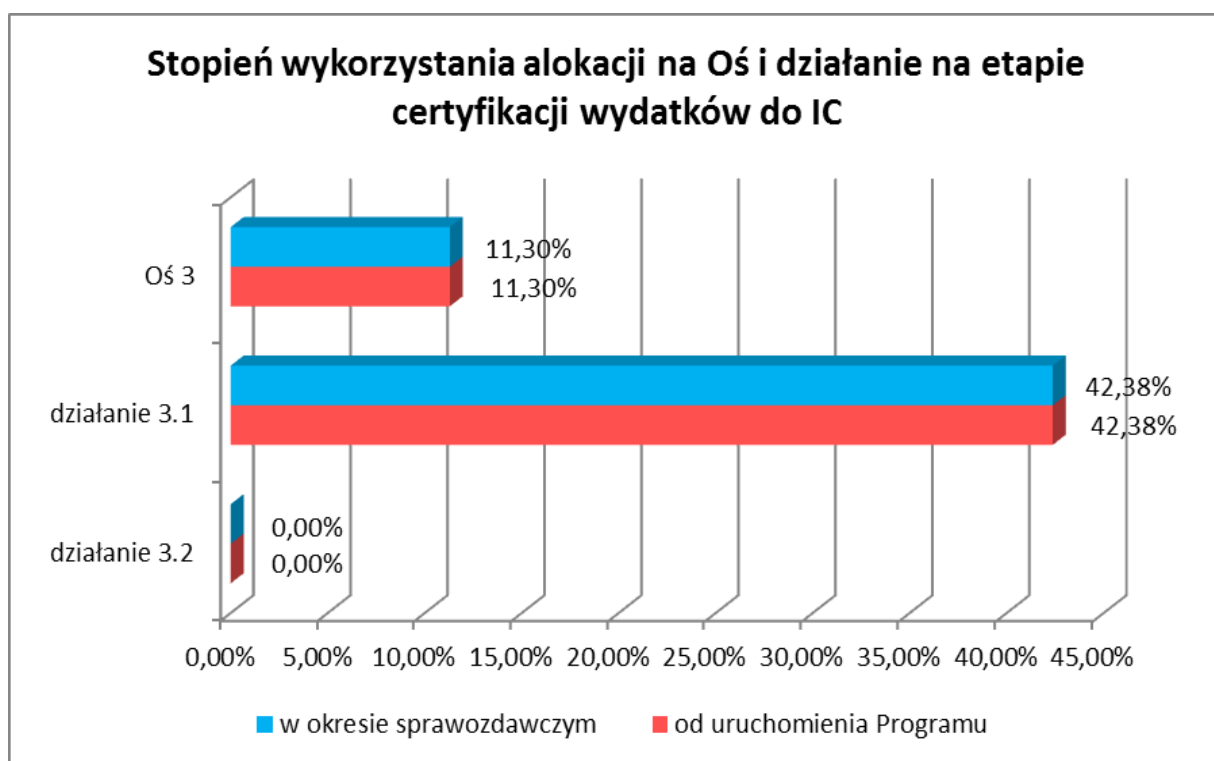
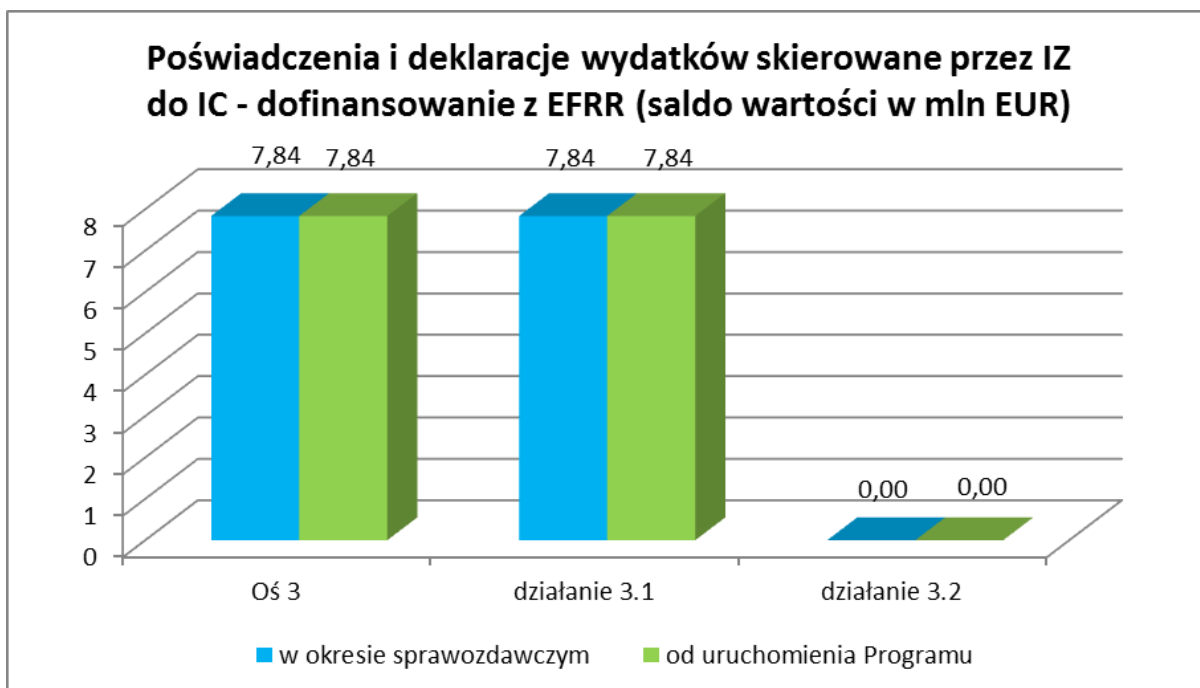
Stopień wykorzystania alokacji na Oś i działanie na etapie podpisanych umów

Wnioski o płatność

Poświadczenia i certyfikacja

Tab. Rozkład udzielonego wsparcia pomiędzy obszar realizacji miejski/wiejski.

Działanie	Obszar realizacji	Liczba umów	Wartość projektów (EUR)	Dofinansowanie z EFRR (EUR)
3.1 Tworzenie terenów inwestycyjnych	miejski	4	13 089 605,32	9 388 191,84
	wiejski	0	0	0
3.2 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich	miejski	1	3960788,391	2959531,301
	wiejski	0	0	0
Ogółem	miejski	5	17 050 393,71	12 347 723,14
	wiejski	0	0,00	0,00

Rozkład terytorialny projektów według powiatów w III Osi Priorytetowej został przedstawiony w tabeli zawartej w rozdziale 2.1.6 niniejszego sprawozdania.

Tab. Rozkład udzielonego wsparcia wg rodzajów Beneficjentów.

Działanie/Oś	Rodzaj Beneficjenta	Liczba zawartych umów	Wartość ogółem projektów (EUR)	Dofinansowanie z EFRR (EUR)
3.1 Tworzenie terenów inwestycyjnych	Jednostki samorządu terytorialnego	4	13 089 605,32	9388191,841
	Suma	4	13 089 605,32	9 388 191,84
3.2 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich	Kościóły i związki wyznaniowe	1	3 960 788,39	2959531,301
	Suma	1	3 960 788,39	2 959 531,30
Oś 3 Atrakcyjność obszarów miejskich i tereny inwestycyjne	Jednostki samorządu terytorialnego	4	13 089 605,32	9 388 191,84
	Kościóły i związki wyznaniowe	1	3 960 788,39	2959531,301
	Ogółem	5	17 050 393,71	12 347 723,14

Tab. Rozkład udzielonego dofinansowania przeznaczonego na realizację inwestycji w poszczególnych obszarach wsparcia.

Działanie/Oś	Obszar/nazwa kategorii	kod kategorii	Liczba podpisanych umów	Wartość ogółem projektów (w EUR)	Dofinansowanie z EFRR (w EUR)
3.1 Tworzenie terenów inwestycyjnych	BADANIA I ROZWÓJ TECHNOLOGICZNY, INNOWACJE, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	1-9			
	Inne działania mające na celu pobudzenie badań, innowacji i	09	4	13 089 605,32	9 388 191,84

	przedsiębiorczości w MŚP					
3.2 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich	ODNOWA OBSZARÓW MIEJSKICH I WIEJSKICH	61				
	Zintegrowane projekty na rzecz rewitalizacji obszarów miejskich i wiejskich	61		1	3 960 788,39	2 959 531,30
Oś III : Atrakcyjność obszarów miejskich i tereny inwestycyjne	BADANIA I ROZWÓJ TECHNOLOGICZNY, INNOWACJE, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	1-9		4	13 089 605,32	9 388 191,84
	Inne działania mające na celu pobudzenie badań, innowacji i przedsiębiorczości w MŚP	09		4	13 089 605,32	9 388 191,84
	ODNOWA OBSZARÓW MIEJSKICH I WIEJSKICH	61		1	3 960 788,39	2 959 531,30
	Zintegrowane projekty na rzecz rewitalizacji obszarów miejskich i wiejskich	61		1	3 960 788,39	2 959 531,30
	OGÓŁEM	OGÓŁEM		5	17 050 393,71	12 347 723,14
	w tym STRATEGIA LIZBOŃSKA			4	13 089 605,32	9 388 191,84
	STRATEGIA LIZBOŃSKA jako % udział w Osi	09		80,00%	76,77%	76,03%
	STRATEGIA LIZBOŃSKA jako % realizacji planu dla Osi			założenia:	18 493 673,00	50,76%

W III Osi Priorytetowej planowane konkursy zostały zakończone. Z uwagi na fakt, iż konkursy były prowadzone w różnym okresie, kontraktacja nie została zakończona. Ciągłe trwa ocena formalna wniosków, kolejne umowy zostaną podpisane w następnym okresie sprawozdawczym. W Działaniu 3. 2 nie wystąpiły dotychczas wnioski o płatność, gdyż w tym Działaniu jedyna umowa podpisana została pod koniec bieżącego okresu sprawozdawczego. Rozkład udzielonego wsparcia pomiędzy obszarami realizacji w podziale na miasto/wieś wynika z założeń danej Osi Priorytetowej.

Zawarte umowy w ramach III Osi wpływają na zmniejszenie problemów województwa opisanych w analizie SWOT – podwyższenie niskiego wskaźnika urbanizacji oraz zwiększenie nakładów inwestycyjnych w gospodarce. Szczegółowa analiza wpływu RPO WL na sytuację społeczno – gospodarczą województwa zostanie zaprezentowana po zakończeniu realizacji Działań Osi.

Na realizację **Strategii Lizbońskiej** przewidziano **26,67%** alokacji na Oś. Z analizy podpisanych umów wynika, iż realizacja planów nie jest zagrożona. Szczegółowe informacje znajdują się w pkt. 2.1.6.6 niniejszego sprawozdania.

Projekty kluczowe

W ramach III Osi Priorytetowej na liście IWIPK znajdują się 2 projekty kluczowe, na realizację których IZ RPO przeznaczyła 6 794 451,45 EUR (26 940 000, 00 PLN), co stanowi 9,08% alokacji na Oś. W dniu 17.12.2010 r. podpisana została umowa na realizację projektu pn. *Renowacja pobrygidkowskiego zespołu klasztornego w Śródmieściu miasta Lublina* na wartość ogólną 3 960 788,39 EUR (15 704 525,97 PLN) w tym dofinansowanie EFRR 2 959 531,30 EUR (11 734 541,61 PLN), co stanowi 4,27% alokacji na III Oś Priorytetową. Realizacja projektu przewidywana jest w okresie styczeń 2011 – listopad 2012 r.

Postęp rzeczowy Osi Priorytetowej

Województwo Lubelskie charakteryzuje się niewystarczającą ilością odpowiednio przygotowanych terenów inwestycyjnych, oraz postrzegane jest jako region mało atrakcyjny dla lokowania inwestycji. Głównymi barierami wymienianymi przez przedsiębiorców są niska dostępność komunikacyjna oraz brak odpowiedniej oferty inwestycyjnej. Podobna sytuacja ma miejsce w odniesieniu do bardzo niskiego wskaźnika nakładów inwestycyjnych w przeliczeniu na mieszkańca. Wartość nakładów inwestycyjnych na 1 mieszkańca wyniosła 926,36 EUR (3 673 PLN) w roku 2009 co stanowi 64% średniej dla kraju. Odzwierciedleniem małej atrakcyjności inwestycyjnej jest szczególnie niska liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego (318 podmiotów i 1,4% udziału w kraju w roku 2009 przy 336 podmiotach i 1,8% udziale w roku 2006).

Jednym z elementów stymulujących rozwój gospodarczy regionu i podnoszących jego konkurencyjność jest przygotowanie zorganizowanych terenów przeznaczonych pod lokalizację przemysłu i usług, wyposażonych w pełną infrastrukturę techniczną i posiadających uregulowany stan prawny. Blisko 4 ha urządzonych terenów inwestycyjnych w ramach programu pozytywnie wpłynie na rozwój przedsiębiorczości w województwie lubelskim.

Realizacja III Osi Priorytetowej przyczynia się do osiągnięcia celu 2 szczegółowego RPO WL, jakim jest *„Poprawa warunków inwestowania w województwie z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju”*. Uzyskane wartości wskaźników przedstawione w Tabeli IV Postęp fizyczny III Osi Priorytetowej, oparte są na danych dotyczących operacji zakończonych tzn. takich, dla których zatwierdzono wnioski o płatność końcową.

Osiągnięcie Celu III Osi Priorytetowej realizowane jest m.in. poprzez wskaźnik produktu **Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych**. Tego typu projekty realizowane są w ramach Działania 3.1 *Tworzenie terenów inwestycyjnych*. Przedmiotowy wskaźnik został osiągnięty do tej pory na poziomie 3,98 ha (39,8% wartości założonej dla roku 2010). Jednak na podstawie podpisanych umów a także na podstawie umów planowanych do podpisania w pierwszej połowie 2011 r., szacowane jest osiągnięcie wartości wskaźnika produktu pod koniec 2013 roku na poziomie 343,21 ha, co stanowi 490% zakładanej wartości docelowej wskaźnika w Programie na rok 2013. Jednakże biorąc pod uwagę aktualną realizację zakładanego przez Beneficjentów wskaźnika w 2010 r. (2% zakładanej wartości z umów) należy z dużą ostrożnością podejść do szacunków, dlatego IZ RPO nie renegocjuje wartości tego wskaźnika.

W przypadku wskaźnika rezultatu **Liczba firm funkcjonujących na przygotowanych terenach inwestycyjnych**, szacuje się, iż pod koniec 2013 roku wskaźnik ten osiągnie wartość 73 szt., co przy wartości docelowej dla tego roku (30 szt.) wskazuje na wykonanie wskaźnika w 243%. Mimo jednak prognozowanego przekroczenia wartości tego wskaźnika IZ RPO planuje przeznaczenie części dodatkowych środków na Działanie 3.1. w celu podpisania umów z beneficjentami, których projekty umieszczone zostały na liście rezerwowej. Projekty realizowane w Działaniu 3.1 przyczyniają się bowiem do realizacji wskaźnika celu szczegółowego 2 RPO WL jakim jest liczba firm z udziałem kapitału zagranicznego, którego prognozowana wartość jest bardzo mała (2% założonej wartości docelowej), generują dużo miejsc pracy (poziom realizacji wskaźnika liczba miejsc pracy jest również o wiele niższy niż zakładany w programie). Tworzenie terenów inwestycyjnych przekłada się bezpośrednio na zwiększenie strumienia napływu kapitału inwestycyjnego przyczyniając się do wzrostu gospodarki i konkurencyjności regionu. Analiza danych statystycznych wskazuje, iż województwo lubelskie niezmiennie zajmuje ostatnie miejsce w kraju biorąc pod uwagę wielkość nakładów inwestycyjnych na 1 mieszkańca 926,36 EUR (3 673 PLN) przy średniej dla kraju wynoszącej 1.444,89 EUR (5 729 PLN). W latach 2006-2009 nastąpił wzrost powierzchni terenów przemysłowych w regionie (3,3%), jednak wzrost ten był niższy niż średnio w kraju (5,6%), czego efektem jest nadal niższa wartość wskaźnika powierzchni terenów przemysłowych na 1 tys. mieszkańców (1,74 ha/os przy 2,88 ha/os średnio w kraju). Wobec powyższego poprawa atrakcyjności inwestycyjnej m. in. poprzez tworzenie terenów inwestycyjnych wymaga dodatkowego wsparcia co przyczynić się może do wzrostu poziomu konkurencyjności Lubelszczyzny względem innych regionów. Jednocześnie należy zaznaczyć, że Działanie 3.1 wspiera założenia Strategii Lizbońskiej.

Tabela przedstawiająca propozycje alokacji dodatkowych środków w ramach III Osi Priorytetowej została zamieszczona w rozdziale 2.1.6.4 *Rekomendacje IZ i innych instytucji*.

Brak postępu rzeczowego w Działaniu 3.2 *Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich* spowodowany jest faktem, iż dopiero 16 lipca 2010 r. weszło w życie rozporządzenie *Ministra Rozwoju Regionalnego w sprawie udzielania pomocy na rewitalizację w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych*, dlatego też pierwszy konkurs ogłoszono we wrześniu 2010 r. W związku z powyższym nie osiągnięto postępu dla wskaźników związanych z tym działaniem, tj. **„Liczba projektów mających na celu poprawę atrakcyjności miast”**, **„Powierzchnia terenów zrewitalizowanych”**, **„Liczba firm, które podjęły działalność na terenie zrewitalizowanym”** oraz **„Liczba miejsc pracy utworzonych na terenach zrewitalizowanych”**. Na podstawie analizy złożonych projektów w ramach przeprowadzonego konkursu, IZ RPO przewiduje, iż istnieje realne zagrożenie nieosiągnięcia zakładanych wartości docelowych wskaźników.

W związku z powyższym w ramach renegotjacji Programu IZ RPO zaproponowała zmniejszenie wartości docelowych wskaźników **Liczba projektów mających na celu poprawę atrakcyjności miast** na 20 szt. w roku 2013 oraz **Liczba firm, które podjęły działalność na terenie zrewitalizowanym** na 40 szt. w roku 2013. Ponadto zaproponowano zamianę wskaźnika **Liczba miejsc pracy utworzonych na terenach zrewitalizowanych** na **Liczba miejsc pracy utworzonych na terenach zrewitalizowanych i terenach inwestycyjnych** z wartością docelową w roku 2013 na poziomie 300 szt. Na podstawie informacji zawartych we wszystkich wnioskach o dofinansowanie realizacji projektów podlegających aktualnie ocenie formalnej w ramach Działania 3.2 oszacowano, iż gdyby wesprzeć wszystkie złożone projekty, wartości docelowe

wskaźników przyjętych w Programie na poziomie ww. Działania kształtowałyby się następująco:

- *Liczba firm, które podjęły działalność na terenie zrewitalizowanym – 67 szt.*
- *Powierzchnia terenów zrewitalizowanych – 352,24 ha.*
- *Liczba miejsc pracy utworzonych na terenach zrewitalizowanych – 134,75 szt.*

Jednakże wartość złożonych do dofinansowania wniosków o dofinansowanie w ramach Działania 3.2 blisko 3 – krotnie przekroczyła dostępną w ramach konkursu alokację, w związku z powyższym nie wszystkie przedmiotowe projekty uzyskują dofinansowanie w ramach ww. Działania. Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić, że przyjęte w Programie wartości docelowe wskaźników produktu i rezultatu (liczba firm, które podjęły działalność na terenie zrewitalizowanym – 80 szt., liczba miejsc pracy utworzonych na terenach zrewitalizowanych – 110 szt., Liczba projektów mających na celu poprawę atrakcyjności miast – 30 szt.) należy uznać za zawyżone, ponieważ w trakcie przygotowywania Programu przyjęto założenia na podstawie doświadczeń ZPORR gdzie średnia wartość projektu szacowana była na poziomie 1.513.240,86 EUR (6 mln PLN). W odpowiedzi na konkurs ogłoszony przez IZ RPO w roku 2010 wpłynęły 84 wnioski o średniej wartości 1.923.076, 92 EUR (7,625 mln PLN).

W przeprowadzonej ewaluacji „*Weryfikacja wartości docelowych wskaźników Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013*” nie stwierdzono zagrożenia realizacji celów III Osi Priorytetowej i wskazano na ewentualne zwiększenie wartości docelowych. Brak rekomendacji w zakresie zmniejszenia wartości wskaźników Działania 3.2 wynika z braku danych od ogłoszonego konkursu w momencie przeprowadzania analiz przez ewaluatorów.

W odniesieniu do wskaźników, których szacowana na podstawie umów realizacja znacznie przekracza wartość docelową, IZ RPO zaproponowała zwiększenie wartości tylko dla tych wskaźników, których realizacja na podstawie wniosków o płatność końcową przebiega zgodnie z szacunkami. W pozostałych przypadkach IZ pozostawiła wartości docelowe na niezmiennym poziomie.

Strategiczny wpływ projektów na wzmocnienie potencjału głównych ośrodków wzrostu w regionie

Województwo Lubelskie charakteryzuje się niewystarczającą ilością odpowiednio przygotowanych terenów inwestycyjnych. Konieczne zatem stają się działania polegające na przygotowaniu infrastruktury technicznej tychże terenów celem zwiększenia ich atrakcyjności dla potencjalnych inwestorów. W związku z powyższym w ramach III Osi Priorytetowej realizowane są kompleksowe projekty dotyczące tworzenia nowych i wyposażenia istniejących terenów inwestycyjnych na terenach miast stanowiących ważne ośrodki gospodarcze regionu (Lublin, Chełm, Biała Podlaska, Zamość, Puławy) oraz innych obszarach województwa, o ile projekty te będą odpowiednio uzasadnione pod względem ekonomicznym.

Dominującą rolę w strukturze funkcjonalnej regionu pełni **Lublin**, którego 365-tysięczna aglomeracja została zaliczona do jednego z ośmiu potencjalnych europoli czyli europejskich ośrodków rozwoju. Ze względu na położenie, dziedzictwo historyczne, jak i potencjał naukowo-badawczy Lublin kwalifikuje się do rangi ośrodka metropolitalnego. Wzmocnieniu potencjału miasta Lublin jako ośrodka wzrostu w regionie, z uwzględnieniem jego zdolności do pełnienia funkcji metropolitalnych, służył projekt Gminy Miasto Lublin pn. **Infrastruktura dla strefy ekonomicznej na Felinie w Lublinie**, wdrażany w okresie sprawozdawczym. Umowę na realizację w/w projektu podpisano 16 grudnia 2009 r.,

natomiast jego realizacja finansowa zakończyła się 21 grudnia 2010 r. Wartość całkowita inwestycji wyniosła 6 544 935,81 EUR (25 950 670,48 PLN), przy dofinansowaniu EFRR 4 823 596,14 EUR (19 125 558,71 PLN).

Celem projektu było podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Lublina poprzez kompleksowe przygotowanie terenów inwestycyjnych położonych w dzielnicy Felin w Lublinie, stwarzających korzystne warunki do powstawania przedsiębiorstw konkurencyjnych i otwartych na innowacje. Projekt zakładał: uzbrojenie 62 ha terenów inwestycyjnych o brakującą infrastrukturę techniczną, utworzenie 361 bezpośrednio utworzonych nowych miejsc pracy oraz docelowo funkcjonowanie 11 firm na przygotowanych terenach inwestycyjnych. Beneficjent zobowiązał się do osiągnięcia wskaźników realizacji celów projektu do końca 2011r. – wtedy też możliwa będzie kompleksowa ocena w/w projektu.

Projekt ma za zadanie uzupełnić brakujące elementy uzbrojenia technicznego terenów inwestycyjnych włączonych do Specjalnej Strefy Ekonomicznej EURO-PARK Mielec. Uzbrojenie terenów w niezbędną infrastrukturę techniczną stanowi warunek konieczny dla funkcjonowania Podstrefy Lublin i możliwości realizacji inwestycji przez inwestorów, którzy uzyskają zezwolenie na prowadzenie działalności na jej terenie. Projekt stanowi I etap działań Miasta Lublin, mających na celu podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Miasta Lublin w obszarze Podstrefy.

Przedmiotowa inwestycja realizuje uwzględniony w NSRO wymiar miejski realizacji polityki spójności, a mianowicie wykorzystanie potencjału największych ośrodków miejskich jako siły napędowej rozwoju regionalnego (miasta jako centra innowacji i gospodarki opartej na wiedzy) – poprzez ulepszenia w dziedzinie konkurencyjności, promowanie przedsiębiorczości, innowacji i rozwoju usług oraz pozyskanie i utrzymanie siły roboczej o wysokich kwalifikacjach; wzmocnienie związków między metropoliami i terenami zurbanizowanymi a otaczającymi je obszarami w tym małymi i średnimi miastami jak i obszarami wiejskimi, obejmujące zbudowanie powiązań komunikacyjnych i teleinformatycznych, a także gospodarczych, usługowych, kulturalnych itp.; promowanie wewnętrznej spójności w obszarach miejskich, zmierzające do ograniczenia wysokiej koncentracji problemów gospodarczych, ekologicznych oraz społecznych wewnątrz dużych ośrodków miejskich, jak i wzmocnianie procesu odbudowy gospodarczego potencjału małych miast i miasteczek.

W wyniku realizacji projektu wzrośnie atrakcyjność inwestycyjna terenów położonych w południowo-wschodniej części Lublina. Tym samym projekt będzie oddziaływał na sytuację społeczno-gospodarczą w mieście Lublin, a w dłuższej perspektywie na sytuację w regionie. Projekt oddziaływać będzie na rozwój gospodarczy całego miasta, kreując dogodne warunki dla rozwoju przedsiębiorczości i konkurencyjności Lublina jako miasta, a także całej jego społeczności na rynku krajowym. Projekt istotnie wzmocni funkcje metropolitarne Lublina (zwłaszcza w obszarze ekonomicznym) oraz potencjał miasta jako ośrodka wzrostu w regionie głównie poprzez:

- zwiększenie napływu kapitału inwestycyjnego krajowego i zagranicznego (poprzez wzrost zainteresowania potencjalnych inwestorów Lublinem jako miejscem lokalizacji przedsięwzięć o charakterze produkcyjno – przemysłowym), inwestycje zewnętrzne będą pozytywnym bodźcem uruchamiającym koniunkturę na rynku lokalnym,
- zacieśnianie współpracy lokalnego środowiska akademickiego z lokalnymi przedsiębiorstwami,
- transfer wiedzy na rzecz lokalnej przedsiębiorczości,
- wykreowanie nowoczesnych gałęzi gospodarki w regionie, w tym sektora tzw. wysokich technologii, który we współczesnym świecie stanowi lokomotywę postępu gospodarczo-społecznego,

- rozwój firm wysokich i średnio-wysokich technologii w tym przemysłu farmaceutycznego i chemicznego, elektronicznego, biotechnologii i informatyki,
- rozwój branż stwarzających możliwość kooperacji z przemysłem lotniczym, z logistyką i transportem,
- poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy,
- wprowadzenie nowych funkcji użytkowych uzbrajanych terenów,
- promocję miasta Lublin i regionu.

Projekt jest elementem szerzej zakrojonych działań beneficjenta, których celem jest wzrost atrakcyjności inwestycyjnej miasta Lublin i stworzenie jak najlepszych warunków do rozwoju przedsiębiorczości. W ostatnich latach realizowanych było kilka inwestycji infrastrukturalnych mających na celu poprawę dostępu do terenów inwestycyjnych oraz wypromowanie miasta Lublin jako miejsca otwartego dla inwestorów.

Wzmocnieniu potencjału miasta Lublin jako ośrodka wzrostu w regionie służył również projekt **Przebudowa ulicy Grygowej** - Inwestycja realizowana była w latach 2007 – 2008 przez inwestora C.H.Felin i współfinansowana przez Gminę Lublin. W ramach inwestycji powstały dwa wiadukty nad al. Witosa, ronda przy ulicach Grygowej i Pancerniaków, tunel pod al. Witosa oraz nowa ulica Serwisowa, która połączyła ul. Pancerniaków z al. Witosa. Gruntownie przebudowane zostały ulice Pancerniaków i Grygowej - ta ostatnia z przygotowaną infrastrukturą, niezbędną do uruchomienia trakcji trolejbusowej. Realizacja inwestycji umożliwiła nie tylko wjazd do centrum handlowego, ale poprawiła również dostępność terenów inwestycyjnych zlokalizowanych wzdłuż al. Witosa.

Innym projektem wzmacniającym potencjał regionu był projekt **Lubelski Obszar Metropolitalny - Przyjazny Inwestorom**. Projekt realizowany w latach 2008 – 2010 w ramach Działania 2.4 *Marketing Gospodarczy* RPO WL, polegał na zbudowaniu partnerstwa pomiędzy Gminą Lublin a powiatami Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego (LOM): łużyńskim, świdnickim, lubartowskim i lubelskim. Jest ono ukierunkowane na przyciągnięcie inwestorów krajowych i zagranicznych oraz rozwój marketingu inwestycyjnego regionu. Celem głównym projektu było nawiązanie współpracy w zakresie promocji gospodarczej województwa w kraju i za granicą oraz wykreowanie Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego jako obszaru atrakcyjnego dla lokalizacji nowych inwestycji.

Również w ramach innych programów operacyjnych realizowane są projekty wpływające na wzmocnienie potencjału Lublina – projektem takim było **Rozszerzenie Podstrefy Lublin SSE „Euro-Park” Mielec**. Projekt realizowany w latach 2008 – 2009 w ramach Działania 6.2 *Rozwój sieci centrów obsługi inwestorów i eksporterów oraz powstanie nowych terenów inwestycyjnych* **Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka**, polegał na przygotowaniu opracowań studyjno-koncepcyjnych w ramach przygotowania terenów inwestycyjnych w dzielnicy Zadębie, na terenach przyległych do Podstrefy Lublin Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Euro-Park” Mielec. Celem projektu był wzrost atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Miasta Lublin poprzez kompleksowe przygotowanie terenów inwestycyjnych stwarzających korzystne warunki do powstawania przedsiębiorstw konkurencyjnych i otwartych na innowacje. Dokumentacja powstała w wyniku prac studyjno - koncepcyjnych została wykorzystana do realizacji inwestycji tj. kompleksowego przygotowania i zagospodarowania terenów dla przyszłych inwestorów.

Innym projektem realizowanym poza RPO WL jest **Lubelski Park Naukowo-Technologiczny w Lublinie**. Projekt realizowany w latach 2008-2011 przez Samorząd Województwa Lubelskiego w ramach Działania I.3 *Wspieranie innowacji* **Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej** (projekt zamieszczony na *Liście projektów*

indywidualnych dla Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej na lata 2007-2013). Celem projektu jest wybudowanie oraz wyposażenie budynku Lubelskiego Parku Naukowo-Technologicznego, a następnie uruchomienie w nim inkubatora technologicznego jako miejsca praktycznej współpracy instytutów naukowych, uczelni wyższych oraz zakładów produkcyjnych w zakresie prowadzenia badań nad nowoczesnymi technologiami i produktami rynkowymi. Poprzez utworzenie nowoczesnej bazy, udostępniona zostanie atrakcyjna profesjonalna powierzchnia niezbędna do podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej opartej w szczególności na nowych technologiach oraz pozwalająca na funkcjonowanie Inkubatora Technologicznego, który stanowić będzie dla firm zakładanych przez początkujących przedsiębiorców pomoc w uruchomieniu i prowadzeniu działalności. Usługi świadczone przez Park przyczynią się do wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw oraz ułatwią wdrażanie innowacji produktowych i procesowych. Projekt ma oddziaływanie w skali ponadregionalnej – wspólnie z podobnymi przedsięwzięciami realizowanymi w regionie i w regionach sąsiednich, poprzez wzajemne wzmacnianie się tych inwestycji a tym samym zaistnienie zjawiska synergii, umożliwi wzrost potencjału gospodarczego nie tylko samego Lublina jako lokalnego ośrodka wzrostu ale również całego regionu.

Należy wskazać, iż na obecnym etapie wdrażania III Osi Priorytetowej RPO WL nie jest możliwe przeprowadzenie kompleksowej analizy w zakresie wpływu projektów na problemy zidentyfikowane w dziedzinie rozwoju miejskiego oraz na wzmocnienie potencjału miasta Lublin jako ośrodka wzrostu w regionie, z uwzględnieniem jego zdolności do pełnienia funkcji metropolitalnych, a także oceny rozwoju funkcji miast jako centrów regionalnych, ze względu na fakt, iż postęp rzeczowy Osi kształtuje się na niskim poziomie. Analizę taką uniemożliwia fakt, iż w Działaniu 3.1 trwa wciąż realizacja projektów (w latach 2010 i 2011 podpisano łącznie 5 umów na realizację projektów, których realizacja trwa), natomiast w 2009 r. podpisano dwie umowy na realizację projektów, z których jedną – istotną dla rozwoju potencjału miejskiego Lublina - opisano powyżej. Jeśli chodzi o Działanie 3.2 to projekty nie zostały jeszcze wyłonione do dofinansowania. W związku z powyższym szczegółowa analiza strategicznego wpływu projektów na wzmocnienie potencjału miasta Lublin jako ośrodka wzrostu w regionie, uwzględniająca jego zdolności do pełnienia funkcji metropolitalnych (zgodnie z rekomendacją KE) będzie możliwa do opisanie w przyszłych okresach sprawozdawczych.

Wkład Osi w promowanie równości szans

Opis realizacji zasady równości szans został zawarty w rozdziale 2.2.1 niniejszego sprawozdania.

Cross-financing

Informacje na temat *cross-financingu* zostały zawarte w rozdziale 2.6.3 niniejszego sprawozdania.

Krajowy Program Reform

Wkład Osi w obszary i priorytety Krajowego Programu Reform znajduje się w punkcie 2.1.6.6.

Rekomendacje Komisji Europejskiej dla III Osi Priorytetowej, przedstawione w opinii dotyczącej sprawozdania z realizacji RPO WL za 2009 r. (REGIO H.1 BG/sp D92010/ 870605. Bruksela, 1 września 2010 r.).

- *Należy odnieść się do celów i zdiagnozowanych problemów w dwóch kluczowych obszarach: rewitalizacja i tereny inwestycyjne. Aby zobrazować wielkość potencjalnego wpływu należy posłużyć się w tej analizie wskaźnikami kontekstowymi.*
- *Rewitalizacja i tereny inwestycyjne – należy przedstawić informacje na temat geograficznego rozłożenia projektów (plany rewitalizacji) w miastach leżących na terenie regionu. Należy ocenić jak plany odpowiadają problemom zidentyfikowanym w dziedzinie rozwoju miejskiego (degradacja dzielnic historycznych, dostosowanie, niewielkie tereny inwestycyjne często zdegradowane i słabo wyposażone) oraz ocenić rozwój funkcji miast jako centrow regionalnych, w szczególności w Białej Podlaskiej, Chełmie, Puławach, Zamościu. Należy również przeprowadzić ocenę wpływu na pozostałe 32 miasta o lokalnym znaczeniu.*
- *Lublin: należy opisać przewidywany strategiczny wpływ projektów na wzmocnienie potencjału miasta Lublin jako ośrodka wzrostu w regionie, uwzględniając jego zdolność pełnienia funkcji metropolitalnych (kulturalnych, w zakresie badań i edukacji, ekonomicznych, turystycznych i komunikacyjnych). Proszę uwzględnić w analizie projekty realizowane w Lublinie w ramach innych Osi Priorytetowych, tak aby możliwe było pełne zobrazowanie rozwoju miasta będącego główną mocną stroną regionu. Należy zwrócić szczególną uwagę na projekty kluczowe (wszystkie z IWPIK) realizowane w Lublinie. Zachęcamy Instytucję Zarządzającą do wzbogacenia takiej analizy danymi dotyczącymi projektów realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej oraz posłużyć się danymi pochodzącymi z Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka w celu zanalizowania czy potencjał Lublina wzrasta w porównaniu z innymi miastami konkurującymi z nim o status metropolii.*
- *Należy przedstawić analizę wpływu wsparcia w podziale na obszary wiejskie i miejskie (podział na powiaty i subregiony oraz ze względu na lokalizacje projektów). W kontekście wskaźnika urbanizacji (ok. 50% - znacząco niższej niż średnia krajowa) wskazane byłoby przeprowadzenie analizy wpływu programu rozwoju obszarów wiejskich.*

Powyzsze rekomendacje w duzej mierze zostaly wdrozone. Jedynie brak jest informacji do rekomendacji z tiretu drugiego ze wzgledu na niski postep rzeczowy Osi, brak wybranych w okresie sprawozdawczym projektow w Dzialaniu 3.2 oraz trwajaca realizacje Dzialania 3.1 – szczegolowy opis sytuacji zostal zawarty w niniejszym punkcie sprawozdania.

Rekomendacje IZ RPO dla Osi III

Rekomendacje IZ RPO zamieszczone sa w opisie przedmiotowej Osi oraz rozdziale 2.1.6.4. niniejszego sprawozdania.

3.3.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi

Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi zostal zamieszczony w 2.3 *Napotkane znaczące problemy oraz podjęte środki zaradcze.*

3.4 OŚ PRIORYTETOWA IV

Celem Osi Priorytetowej IV **Spółeczeństwo informacyjne** jest „Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój lokalnej i regionalnej infrastruktury oraz usług społeczeństwa informacyjnego”. Na realizację niniejszego celu przeznaczono **57 792 728 EUR** (229 148 166,52 PLN), co stanowi 5,00% alokacji na cały Program.

Do realizacji celu IV Osi Priorytetowej przyczyni się wdrożenie Działania 4.1 *Spółeczeństwo informacyjne*, którego celem jest zwiększenie dostępu do szerokopasmowego Internetu oraz wykorzystania technik informacyjnych. Budowanie społeczeństwa i gospodarki opartej na wiedzy wymaga rozbudowy sieci informatycznych, a także zwiększenia dostępu i wykorzystania technik informacyjnych w rozwoju systemu usług dla ludności.

W ramach Działania 4.1 będą realizowane dwie kategorie projektów:

- Kategoria I. Infrastruktura teleinformatyczna oraz system usług na poziomie regionalnym, gdzie wartość projektu wynosić będzie od 8 249 800,00 EUR - 2 mln PLN;
- Kategoria II. Infrastruktura teleinformatyczna oraz system usług na poziomie lokalnym, gdzie wartość projektu poniżej 8 249 800,00 EUR - 2 mln PLN.

Do głównych grup Beneficjentów IV Osi Priorytetowej należą jednostki samorządu terytorialnego, jednostki sektora finansów publicznych, podmioty działające w oparciu o ustawę z dnia 28 lipca 2005r. o partnerstwie publiczno-prywatnym, straż pożarna, policja organizacje pozarządowe, regionalne i lokalne organizacje turystyczne nie działające w celu osiągnięcia zysku.

Zrównoważony rozwój społeczeństwa Informacyjnego powiatu janowskiego

3.4.1 Osiągnięcie celów i analiza postępów

- **Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu**

Postęp fizyczny IV Osi Priorytetowej został przedstawiony w załączniku nr IV w Tabeli 4.4.

- **Analiza jakościowa**

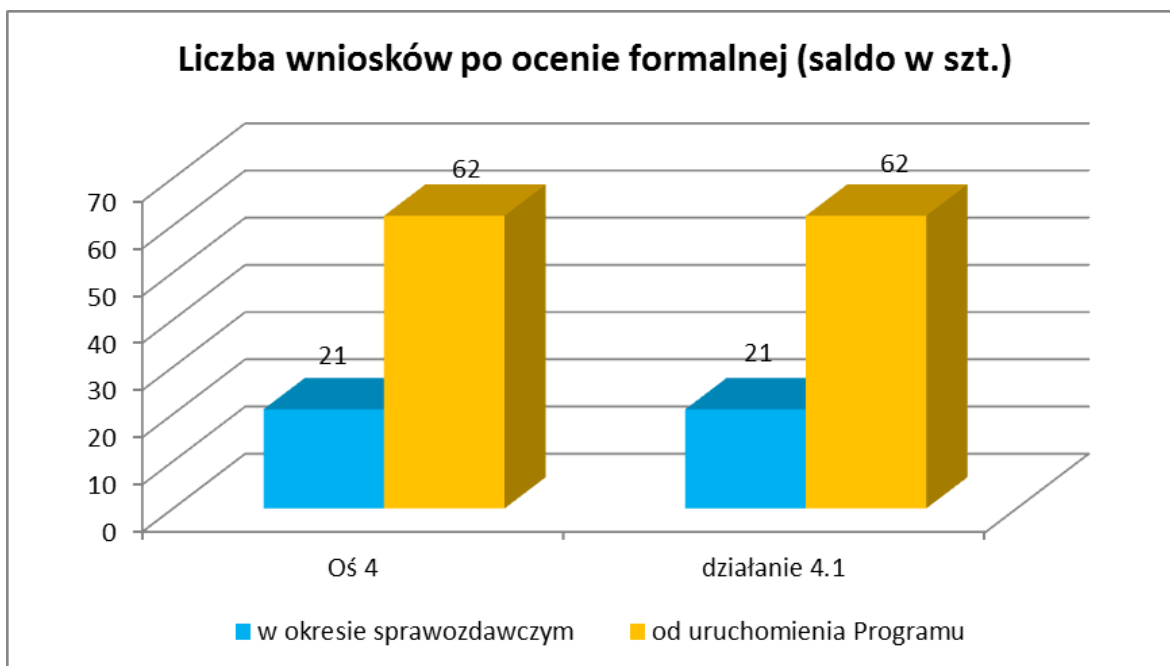
Konkursy

Od początku okresu programowania, IZ RPO ogłosiła **2** nabory wniosków w ramach Działania 4.1:

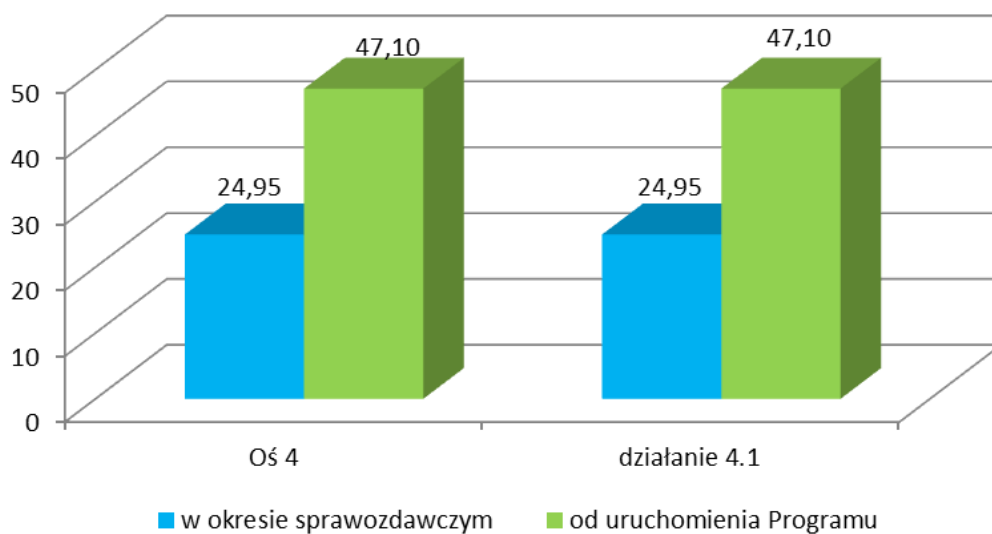
- konkurs nr 08/RPOWL/4.1/2009, alokacja przewidziana na konkurs: 21 231 284,34 EUR (84 182 042,40 PLN). W ramach konkursu złożono 23 projekty na łączną kwotę wartości projektów: 44 430 688,64 EUR, (176 167 680,46 PLN) oraz kwotę wnioskowanego dofinansowania z EFRR 37 406 850,63 EUR (148 318 162,74 PLN)
- konkurs nr 09/RPOWL/4.1/2009, alokacja przewidziana na konkurs: 10 615 642,17 EUR (42 091 021,20 PLN). W ramach konkursu złożono 42 projekty na łączną kwotę wartości projektów: 12 534 581,08 EUR, (49 699 613,99 PLN) oraz kwotę wnioskowanego dofinansowania z EFRR 10 568 719,38 EUR (41 904 972,33 PLN)

Łącznie, od początku okresu programowania w ramach IV Osi Priorytetowej *Spółeczeństwo informacyjne* złożono **65** wniosków o dofinansowanie realizacji projektów na łączną kwotę wartości projektów: **56 965 269,72 EUR** (225 867 294,45 PLN) oraz wnioskowanego dofinansowania z EFRR: 47 975 570,01 EUR (190 223 135,07 PLN). Stanowi to 83,01 % alokacji przewidzianej w ramach Programu na realizację projektów w ramach IV Osi Priorytetowej.

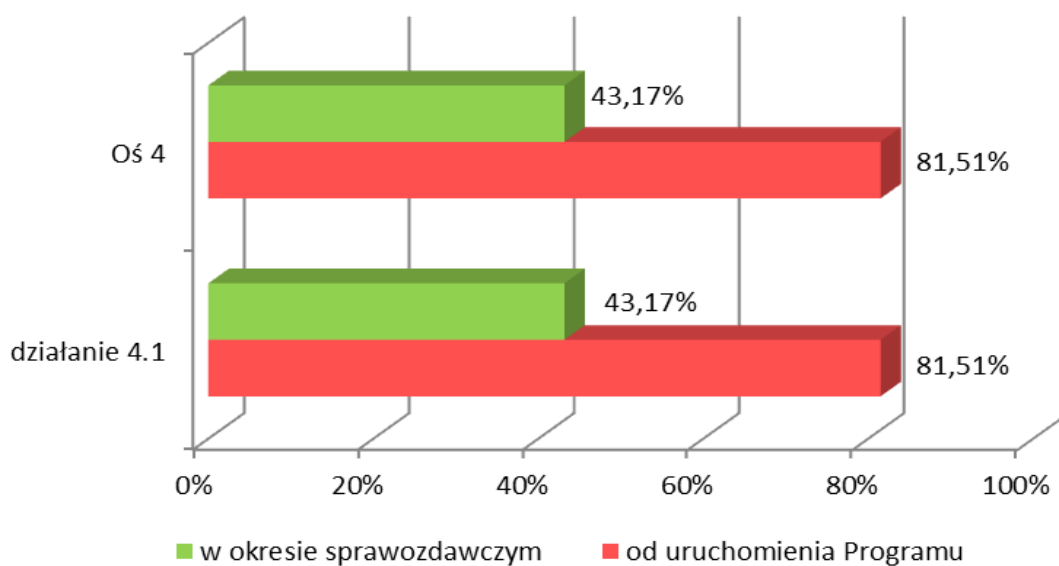
Wnioski o dofinansowanie poprawne formalnie

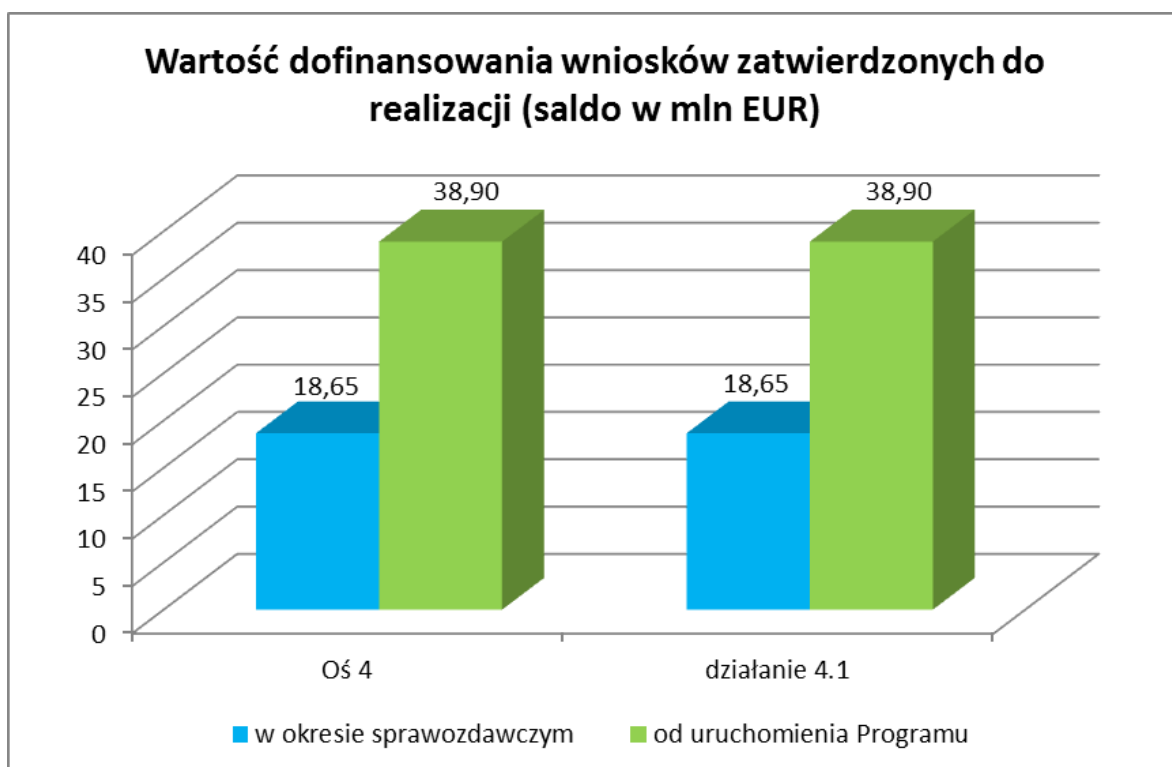
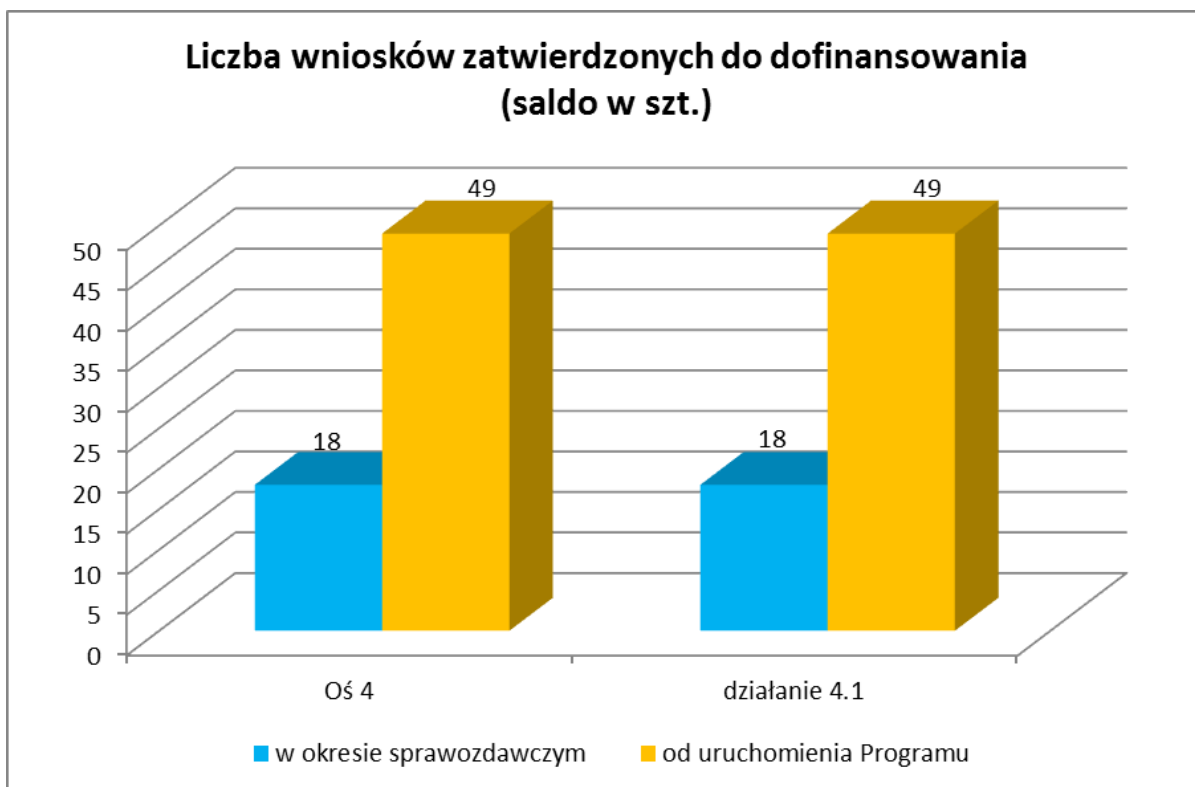
Wartość dofinansowania po ocenie formalnej (saldo w mln EUR)

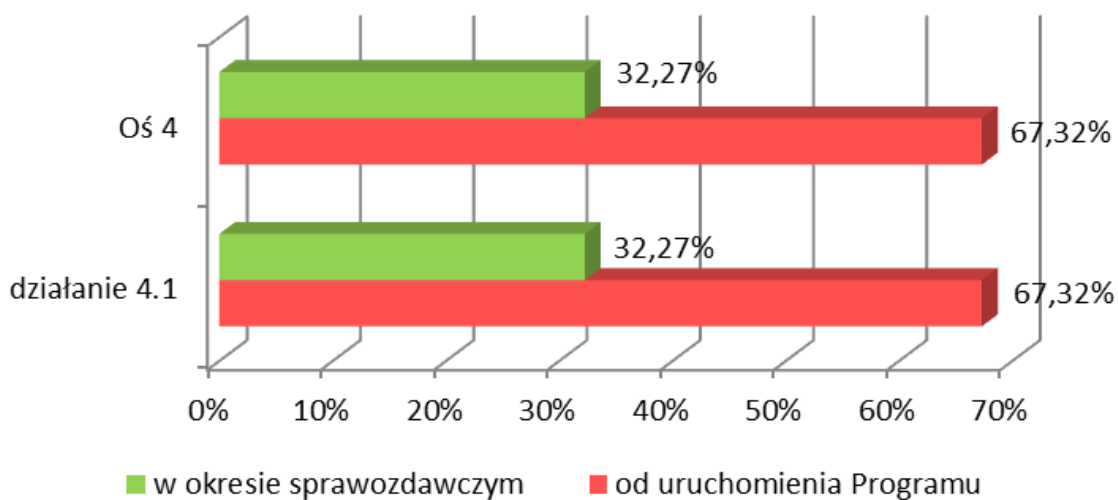
Stopień wykorzystania alokacji na Oś i działanie na etapie wniosków po ocenie formalnej

Wnioski zatwierdzone do realizacji

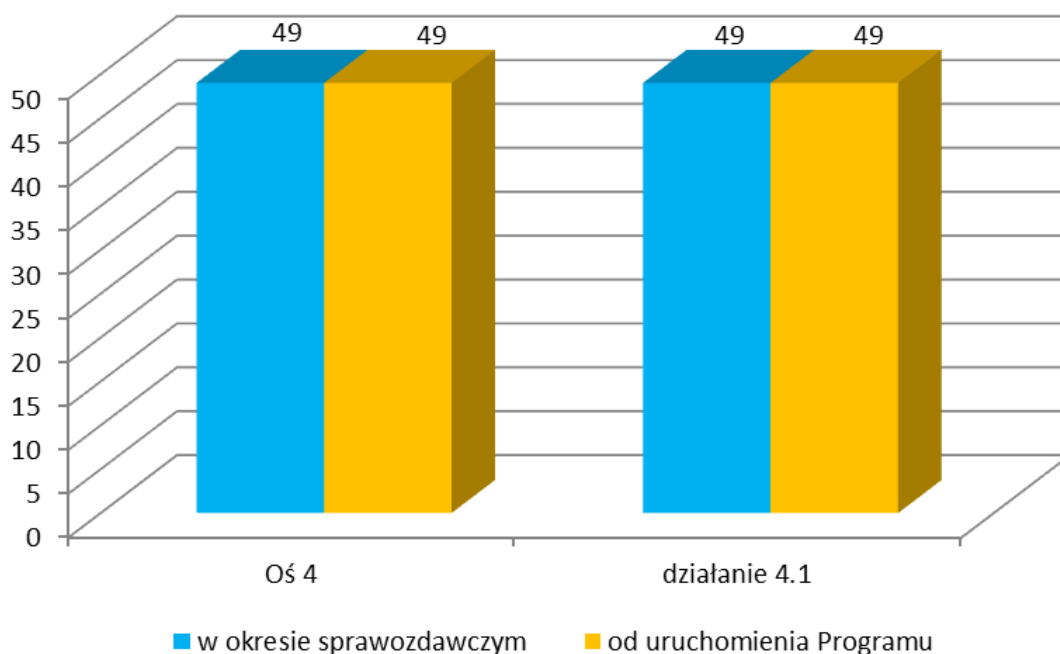

Stopień wykorzystania alokacji na Oś i działanie na etapie wniosków zatwierdzonych do realizacji

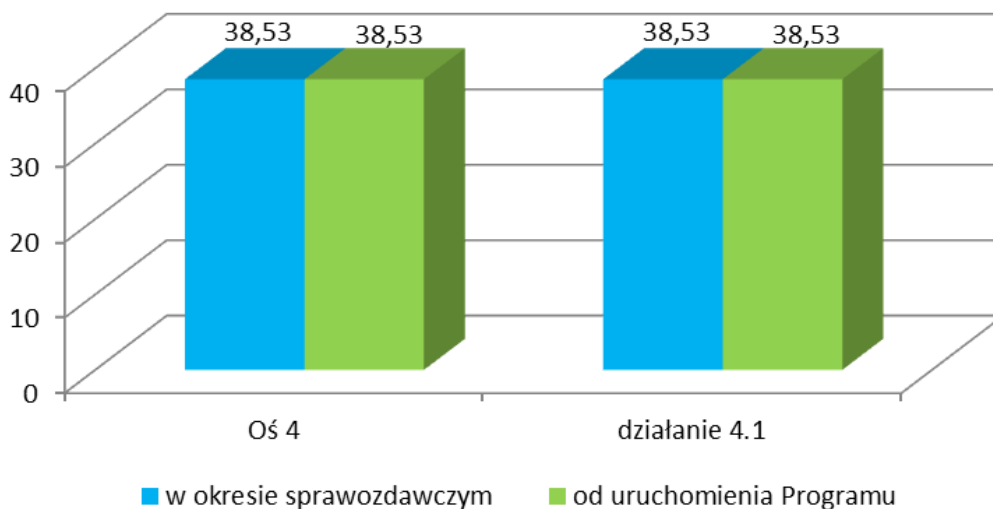

Umowy

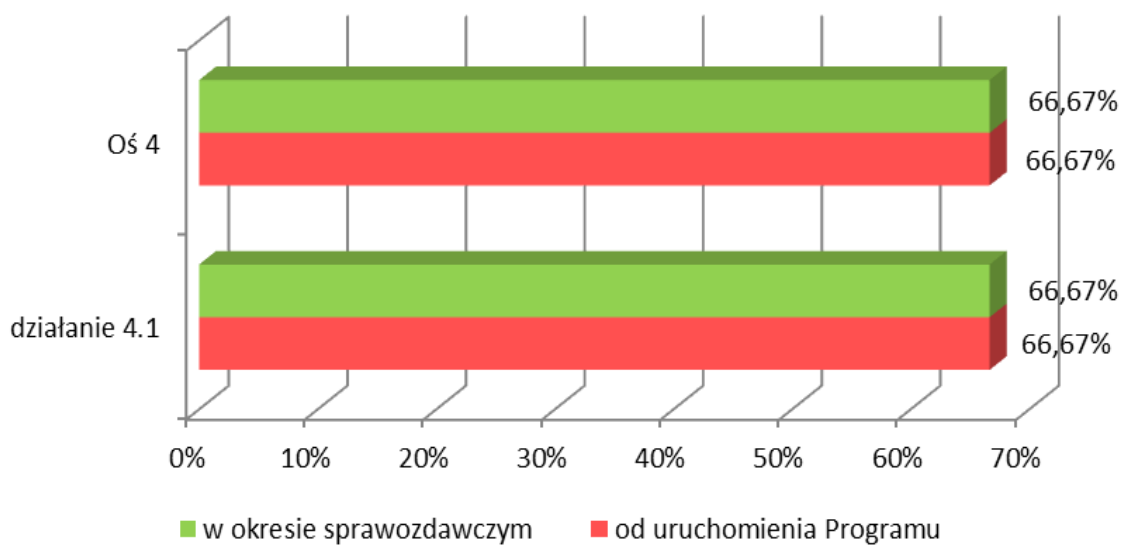
Liczba umów (saldo w szt.)

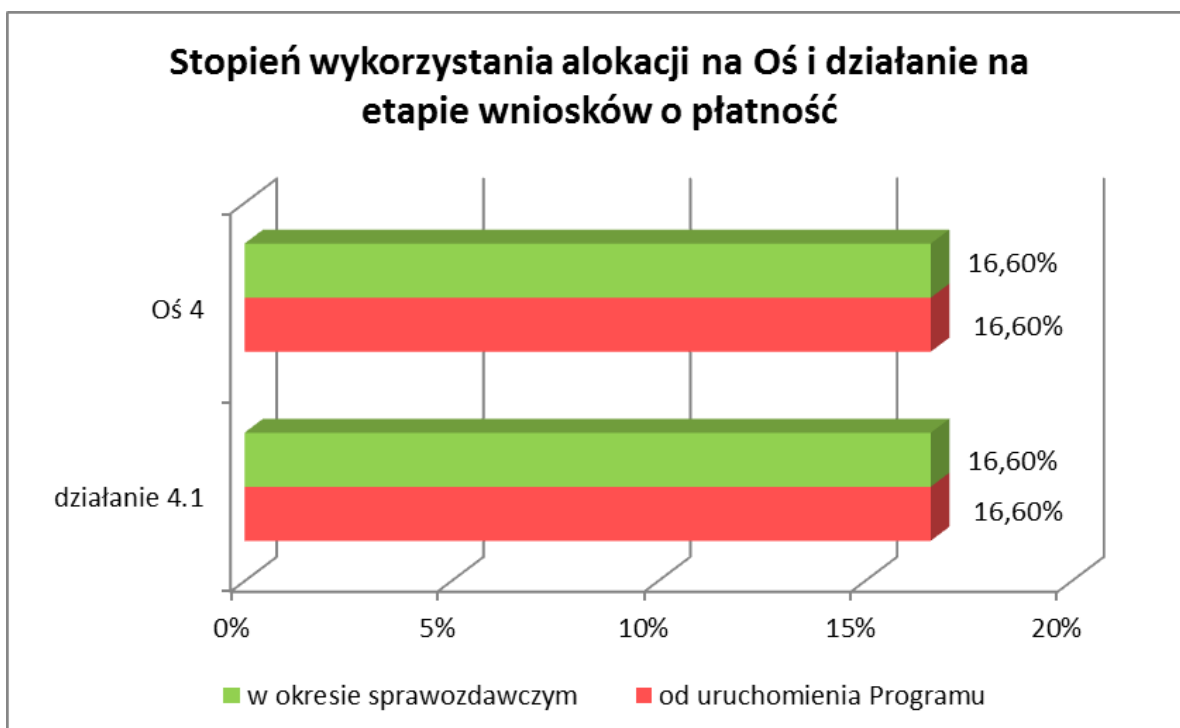
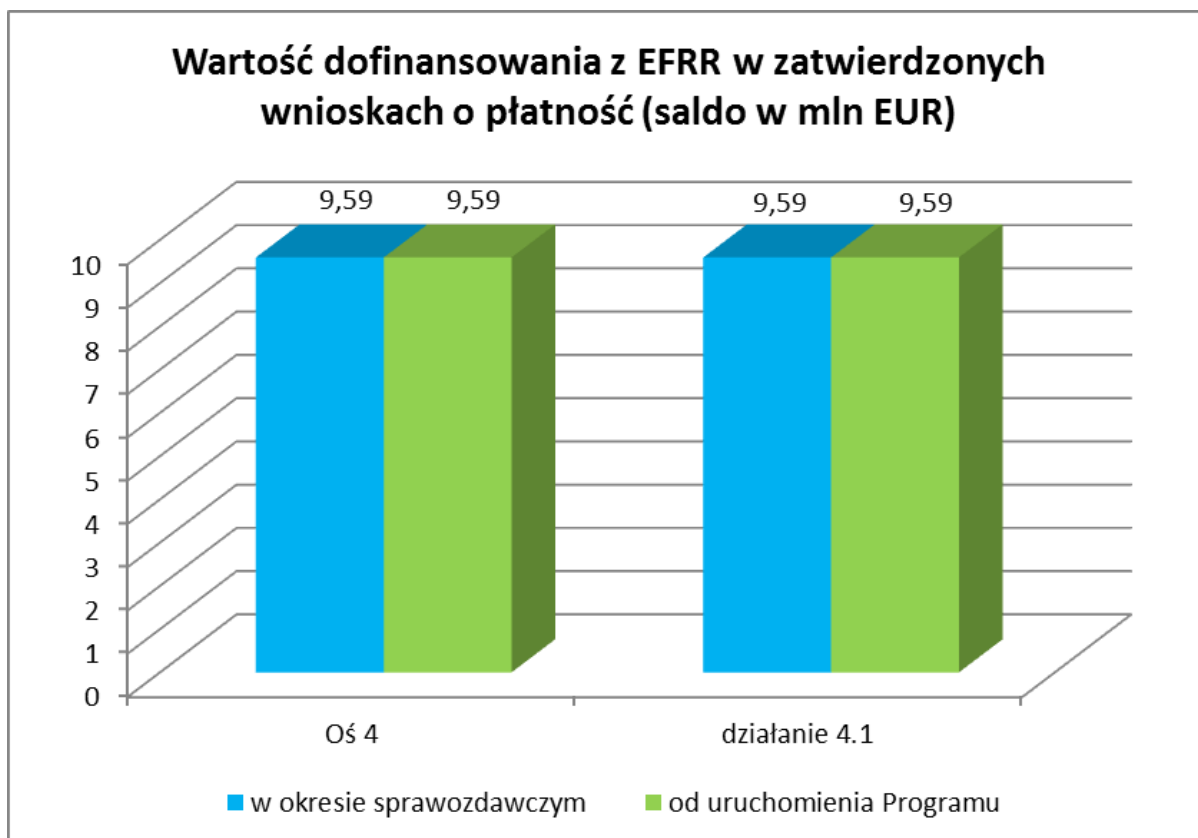
Wartość dofinansowania z EFRR w umowach (saldo w mln EUR)

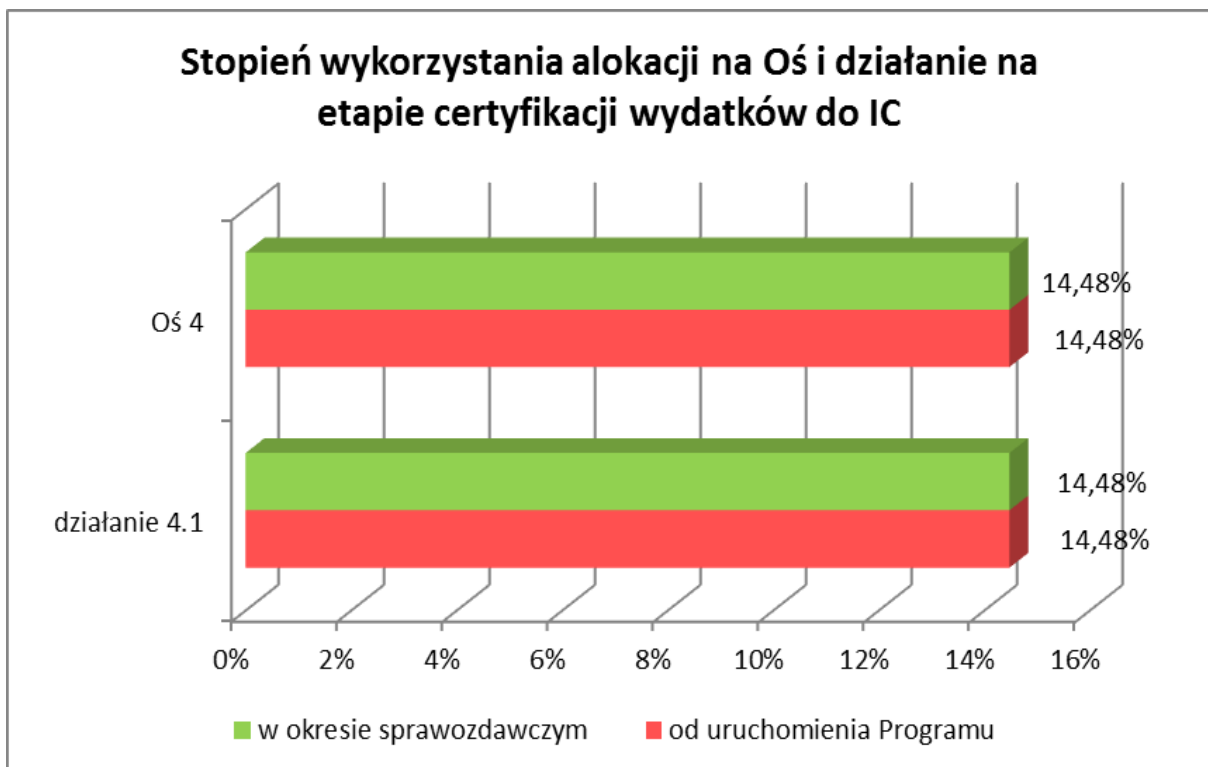
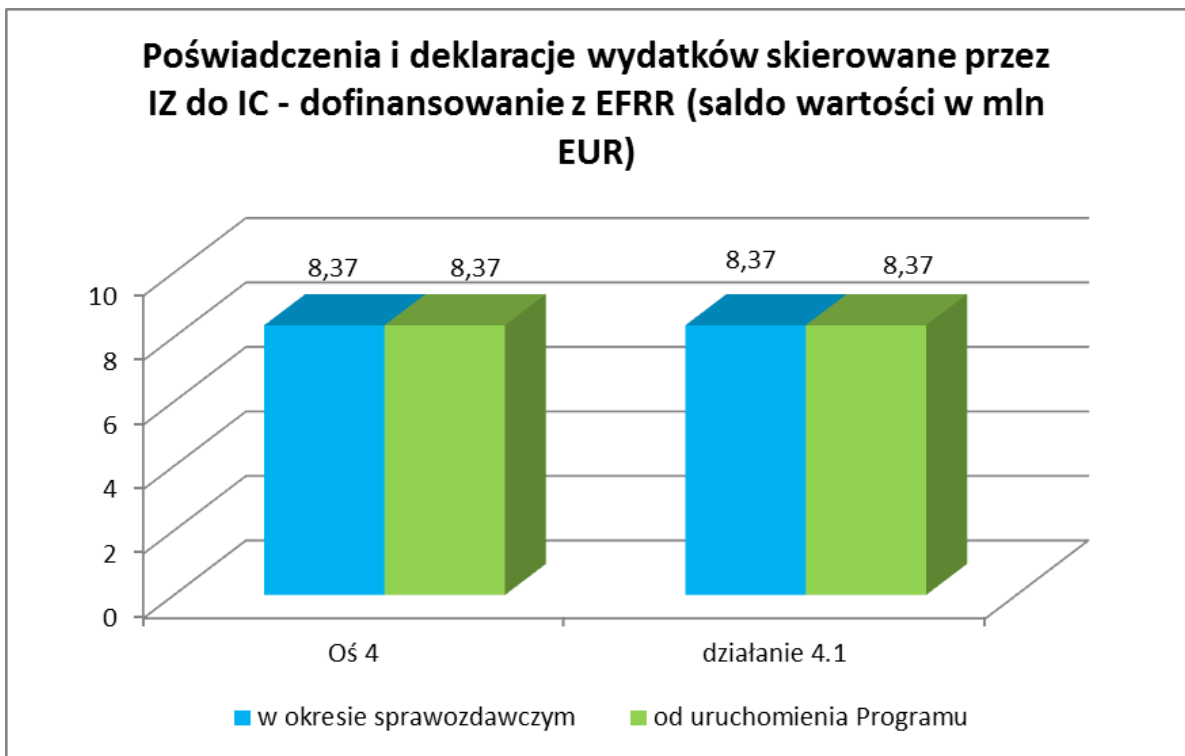
Stopień wykorzystania alokacji na Oś i działanie na etapie podpisanych umów

Wnioski o płatność

Poświadczenia i certyfikacja

Tab. Rozkład udzielonego wsparcia pomiędzy obszar realizacji miejski/wiejski.

Działanie	Obszar realizacji	Liczba umów	Wartość projektów (EUR)	Dofinansowanie z EFRR (EUR)
4.1 Społeczeństwo informacyjne	miejski	21	30 604 986,55	24 786 082,78
	wiejski	28	16 211 126,63	13 742 795,13
Ogółem	miejski	21	30 604 986,55	24 786 082,78
	wiejski	28	16 211 126,63	13 742 795,13

Rozkład terytorialny projektów według powiatów w IV Osi Priorytetowej został przedstawiony w tabeli zawartej w rozdziale 2.1.6 niniejszego sprawozdania.

Tab. Rozkład udzielonego wsparcia wg rodzajów Beneficjentów.

Działanie/Oś	Rodzaj Beneficjenta	Liczba zawartych umów	Wartość ogółem projektów (EUR)	Dofinansowanie z EFRR (EUR)
4.1 Społeczeństwo informacyjne	Jednostki samorządu terytorialnego	45	42 333 706,66	34817168,83
	Uczelnie/jednostki naukowe	4	4 482 406,52	3711709,092
	Suma	49	46 816 113,18	38 528 877,92
Oś 4 Społeczeństwo informacyjne	Jednostki samorządu terytorialnego	45	42 333 706,66	34817168,83
	Uczelnie/jednostki naukowe	4	4 482 406,52	3711709,092
	Ogółem	49	46 816 113,18	38 528 877,92

Tab. Rozkład udzielonego dofinansowania przeznaczonego na realizację inwestycji w poszczególnych obszarach wsparcia.

Działanie/Oś	Obszar/nazwa kategorii	kod kategorii	Liczba podpisanych umów	Wartość ogółem projektów (w EUR)	Dofinansowanie z EFRR (w EUR)
4.1 Społeczeństwo informacyjne	SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE	10-15			
	Infrastruktura telekomunikacyjna (w tym sieci szerokopasmowe)	10	33	31 097 856,29	25 194 717,28
	Technologie informacyjne i komunikacyjne (dostęp, bezpieczeństwo, interoperacyjność, zapobieganie	11	8	10 522 422,81	8 926 501,58

	zagrożeniom, badania, innowacje, treści cyfrowe itp.)				
	Usługi i aplikacje dla obywateli (e-zdrowie, e-administracja, e-edukacja, e-integracja itp.)	13	8	5 195 834,07	4 407 659,06
Oś IV Społeczeństwo informacyjne	SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE	10-15	49	46816113,18	38528877,92
	Infrastruktura telekomunikacyjna (w tym sieci szerokopasmowe)	10	33	31 097 856,29	25 194 717,28
	Technologie informacyjne i komunikacyjne (dostęp, bezpieczeństwo, interoperacyjność, zapobieganie zagrożeniom, badania, innowacje, treści cyfrowe itp.)	11	8	10 522 422,81	8 926 501,58
	Usługi i aplikacje dla obywateli (e-zdrowie, e-administracja, e-edukacja, e-integracja itp.)	13	8	5 195 834,07	4 407 659,06
	OGÓŁEM	OGÓŁEM	49	46 816 113,18	38 528 877,92
	w tym STRATEGIA LIZBOŃSKA		49	46 816 113,18	38 528 877,92
	STRATEGIA LIZBOŃSKA jako % udział w Osi	10,11,13	100,00%	100,00%	100,00%
	STRATEGIA LIZBOŃSKA jako % realizacji planu dla Osi		założenia:	57 792 728,00	66,67%

Nabór wniosków w IV Osi Priorytetowej rozpoczął się we wcześniejszym okresie sprawozdawczym, natomiast w 2010 roku nastąpiło podpisanie wszystkich umów, w konsekwencji czego zarówno wartość dofinansowania, jak i stopień wykorzystania alokacji na Oś mają tę samą wartość od uruchomienia Programu i w okresie sprawozdawczym. W zakresie udzielonego wsparcia zauważalna jest przewaga obszaru wiejskiego. Realizowane projekty w ramach IV Osi wpływają na poprawę jakości życia mieszkańców regionu, przeciwdziałając m.in. wykluczeniu cyfrowemu. Ponadto przyczyniają się do rozwiązania problemów wskazanych w analizie SWOT, czyli braku kompleksowej teleinformatycznej infrastruktury szerokopasmowej. Zwiększenie dostępności usług i ułatwienie komunikacji jest możliwe dzięki inwestycjom z zakresu e-usług i e-informatyzacji instytucji publicznych, przez

co poprawia się konkurencyjność regionu. Szczegółowy opis wpływu Programu na rozwój regionu zostanie zaprezentowany dopiero po zrealizowaniu Działania Osi IV.

Na realizację **Strategii Lizbońskiej** przewidziano **100%** alokacji na Oś. Z analizy podpisanych umów wynika, iż realizacja planów nie jest zagrożona. Szczegółowe informacje znajdują się w pkt. 2.1.6.6 niniejszego sprawozdania.

Projekty kluczowe

W ramach IV Osi Priorytetowej na liście IWIPK znajdują się 3 projekty kluczowe, na realizację których IZ RPO przeznaczyła 19 798 234,55 EUR (78 500 000,00 PLN), co stanowi 34,26% alokacji tę Oś. Realizacja projektów przewidziana jest w kolejnych okresach sprawozdawczych.

Postęp rzeczowy Osi Priorytetowej

Poprawa jakości i dostępności oraz upowszechnienie technologii informacyjno – komunikacyjnych jest jednym z kluczowych czynników wzrostu konkurencyjności regionalnej. W 2009 roku 46% ogółu gospodarstw domowych w województwie lubelskim wyposażonych było w komputer z dostępem do Internetu przy średniej dla kraju wynoszącej 53,4%. Korzystniej sytuacja przedstawia się w stosunku do wykorzystania technologii informacyjno-telekomunikacyjnych w przedsiębiorstwach. W 2009 roku 90,4% przedsiębiorstw z terenu województwa lubelskiego posiadało dostęp do Internetu (w kraju 90,1% przedsiębiorstw). Struktura wykorzystania technologii informacyjno-telekomunikacyjnych nie przedstawia się już jednak tak korzystnie. Niecałe 50% przedsiębiorstw posiada własną stronę internetową (w kraju 57,4%), dla 34% przedsiębiorstw strona internetowa spełniała funkcje prezentacji katalogów, wyrobów lub cenników (średnio w kraju 42%), 84,7% przedsiębiorstw wykorzystuje Internet w kontaktach z administracją publiczną (w kraju 89,3%). Niewystarczająco rozwinięta struktura szkieletowa sieci światłowodowych stanowi przeszkodę w zapewnieniu dostępu do usług szerokopasmowych, szczególnie na obszarach o niskiej gęstości zabudowy. Wobec powyższych problemów oraz wciąż niekorzystnych wskaźników dotyczących rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwie lubelskim należy uznać za pozytywne wartości realizacji wskaźników IV Osi Priorytetowej, w szczególności liczby usług publicznych zrealizowanych on-line na poziomie ponad 3 tys., ponad 166 tys. korzystających z usług on-line, oraz 160 Publicznych Punktów Dostępu do Internetu zapewniającym społecznościom lokalnym łatwego, powszechnego i bezpłatnego dostępu do sieci Internetu.

Realizacja IV Osi Priorytetowej przyczynia się do osiągnięcia celu 1 szczegółowego RPO WL jakim jest *„Zwiększenie konkurencyjności regionu przez wsparcie rozwoju sektorów nowoczesnej gospodarki oraz przez stymulowanie innowacyjności”*. Uzyskane wartości wskaźników przedstawione w Tabeli IV Postęp fizyczny IV Osi Priorytetowej, oparte są na danych dotyczących operacji zakończonych tzn. takich dla których zatwierdzono wniosek o płatność końcową.

W ramach IV Osi Priorytetowej zakończyła się realizacja 17 projektów, dzięki czemu nastąpił znaczny postęp rzeczowy.

Wskaźnik **Liczba projektów w zakresie społeczeństwa informacyjnego** został osiągnięty na poziomie 17 szt., co stanowi 85% planowanej na koniec 2010 r. wartości. Na podstawie podpisanych umów szacowane jest osiągnięcie wartości wskaźnika produktu pod

koniec 2013 r. na poziomie 52 szt., co przy zakładanych w Programie 160 szt. wskazuje na nieosiągnięcie wartości docelowej wskaźnika. Analizując postęp rzeczowy Programu IZ RPO stwierdziła, iż podczas określania wartości docelowej na etapie programowania, została błędnie przyjęta przewidywana wartość projektów – została ona zaniżona. Okazało się jednak, iż rezultaty określone w Programie w zakresie społeczeństwa informacyjnego są realizowane mniejszą liczbą projektów o wyższej niż zakładano wartości. Analogiczna sytuacja występuje w przypadku wskaźnika **Liczba projektów w zakresie społeczeństwa informacyjnego w tym projekty e-usług**, który został osiągnięty na poziomie 7 szt., co stanowi 47% planowanej na koniec 2010 r. wartości. Szacowana realizacja wskaźnika produktu w roku 2013 na poziomie 47 szt. wskazuje na osiągnięcie założeń zapisanych w Programie na poziomie 47%. W związku z powyższym IZ RPO w ramach renegotjacji Programu zaproponowała zmniejszenie wartości docelowych w/w wskaźników produktu, pamiętając, iż głównym miernikiem realizacji celów działań są wskaźniki rezultatu. Zaproponowano dla wskaźnika **Liczba projektów w zakresie społeczeństwa informacyjnego** zmianę wartości docelowej ze 150 szt. na 50 szt. – **w tym projekty e-usług**: z wartości 100 szt. na 46 szt. Wartości docelowe powyższych wskaźników zostały oszacowane na etapie programowania na podstawie liczby i wartości projektów, jakie zostały złożone i dofinansowane w ramach ZPORR 2004- 2006 na terenie województwa lubelskiego. Charakterystyczną cechą tych projektów była ich stosunkowo niska wartość – 56 projektów o średniej wartości 126.103,40 EUR (0,5 mln PLN). Na tej podstawie oszacowano, że w obecnej perspektywie finansowej wartość średnia projektu kształtować się będzie na poziomie 378.310,21 EUR (1,5 mln PLN), odnosząc to do dostępnej alokacji otrzymano prognozę liczby projektów, która uzyska dofinansowanie. Jednakże w rzeczywistości wartość projektów realizowanych w ramach RPO WL jest zdecydowanie większa – 3,74 mln PLN. Dodatkowo dzięki możliwości realizacji projektów partnerskich realizowane są kompleksowe projekty, które pokrywają swoim zasięgiem tereny kilku powiatów czy nawet całego województwa. Takie rozwiązania kompleksowo realizują założenia Programu w zakresie rozwoju społeczeństwa informacyjnego, co ma swoje przełożenie na wartość osiąganych wskaźników rezultatu w ramach powyższej Osi, które zostały omówione poniżej. Na tej podstawie można jednoznacznie stwierdzić, że mniejsza liczba projektów o wyższej jednak niż zakładano wartości nie wpływa negatywnie na zakładane rezultaty realizacji tej Osi, a znacznie je przewyższa.

Wskaźnik produktu **Liczba PIAP** został osiągnięty na poziomie 160 szt., co stanowi 1600% planowanej na koniec 2010 r. wartości. W opinii ewaluatorów w badaniu „Weryfikacja wartości docelowych wskaźników Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013” IZ RPO powinna wręcz zniechęcić Beneficjentów do realizacji tego typu projektów poprzez np. zmiany w kwalifikowalności wydatków. Analiza podpisanych umów wskazuje, iż wskaźnik produktu osiągnie w 2013 wartość 1 797 szt. co przy założeniu w Programie 70 szt. powoduje osiągnięcie wskaźnika na poziomie 2 396%. Dlatego też w ramach renegotjacji Programu IZ zaproponowała zwiększenie wartości docelowej tego wskaźnika 70 szt. na 700 szt. Z uwagi na realizowany w ramach PO RPW i opisany poniżej projekt budowy Internetu szerokopasmowego, którego założenia powstały po negocjacji RPO WL, zainteresowanie Beneficjentów realizacją projektów Osi IV skupiło się na e-usługach oraz tworzeniu PIAP.

Wskaźnik **Liczba osób, które uzyskały dostęp do szerokopasmowego Internetu** został osiągnięty na poziomie 564 osób. Wartość osiągnięcia przedmiotowego wskaźnika rezultatu, szacowana na podstawie podpisanych umów, jest niższa niż założenia w Programie (około 4 %). Sytuacja ta, analogicznie jak w przypadku wcześniejszego wskaźnika, w głównej mierze wynika z realizowanego w ramach PO RPW projektu rozwoju sieci

szerokopasmowej, który przewiduje, iż 81,8% mieszkańców Lubelszczyzny uzyska potencjalny dostęp do sieci szerokopasmowej. W związku z tym znacznie zmalała potrzeba inwestycji na ten typ projektu z RPO WL. W konsekwencji IZ RPO zaproponowała zmianę w/w wskaźnika na **Liczba jednostek publicznych, które uzyskały możliwość dostępu do Internetu** z wartością docelową na poziomie 600 szt. Przyjęta na etapie programowania wartość docelowa wskaźnika była szacowana przy założeniu, że w ramach RPO WL będzie realizowany szereg projektów dotyczących budowy Internetu szerokopasmowego, które swoim łącznym zasięgiem obejmą niemal całe województwo. Tymczasem kompleksowy projekt realizujący powyższe cele został przyjęty jako kluczowa inwestycja Programu Operacyjnego Rozwoju Polski Wschodniej. W ramach tego projektu aż 1 775 025 osób będzie miało stworzoną potencjalną możliwość dostępu do internetowych usług szerokopasmowych świadczonych przez operatorów korzystających z infrastruktury SSPW. Całkowita liczba ludności objęta rezultatami realizacji tego projektu (tj. mieszkająca w „zasięgu” budowanych punktów dystrybucyjnych SSPW lub obsługiwana przez istniejących operatorów sieci szerokopasmowej) stanowi 98,8% całkowitej populacji zamieszkującej województwo lubelskie (2 144 023 osób). W związku z powyższym budowa sieci szerokopasmowej dla mieszkańców województwa przy wykorzystaniu środków dostępnych z RPO WL jest pozbawiona uzasadnienia. Skutkiem realizacji wyżej opisanego projektu Beneficjenci RPO WL skupili się na inwestycjach z zakresu e-usług i informatyzacji instytucji publicznych. Dlatego też IZ RPO proponuje zmianę wskaźnika na nowy, który w sposób bardziej adekwatny oddaje charakterystykę realizowanych w Programie projektów oraz opisuje ich rezultaty. Taka zmiana wskazuje w sposób jednoznaczny, że współfinansowane projekty w ramach RPO WL wspierają rozwój społeczeństwa informacyjnego poprzez zwiększenie dostępności do informacji (w tym informacji publicznej dla przedsiębiorstw, administracji publicznej, jednostek naukowych oraz poszczególnych obywateli), jak i zarządzania informacją (w tym wykorzystania technologii cyfrowych dla podnoszenia jakości kapitału ludzkiego, dostępu i jakości usług publicznych, efektywności konkurencyjności działania przedsiębiorstw na rynkach lokalnych, krajowych i międzynarodowych). Szczególne znaczenie ma cyfryzacja dostępu do usług publicznych oraz informacji świadczonych przez administrację publiczną na rzecz obywateli i przedsiębiorstw, usług świadczonych sobie wzajemnie przez przedsiębiorstwa i świadczonych przez przedsiębiorstwa obywatelom (obszary e-usług publicznych i niepublicznych). Wdrażanie nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych stworzy możliwości znaczącej optymalizacji funkcjonowania przedsiębiorstw i przełoży się bezpośrednio na zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki województwa lubelskiego. W związku z powyższym, w celu prawidłowego oddania specyfiki IV Osi Priorytetowej oraz niepowielania efektów realizacji projektu sieci szerokopasmowej w ramach PO RPW, IZ RPO proponuje zmianę wskaźnika.

Wskaźnik rezultatu **Liczba usług publicznych zrealizowanych on-line (liczba korzystających z usług on – line)**, Uchwałą Nr 30/10 Komitetu Monitorującego RPO WL z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie zatwierdzenia zmian w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013, został rozdzielony na dwa wskaźniki: **Liczba usług publicznych zrealizowanych on-line** z wartością docelową 100 szt oraz **Liczba korzystających z usług on-line** z wartością docelową 10 547 osób. W związku z tym poniżej prezentowane są informacje na temat postępu tych dwóch wskaźników.

Wskaźnik **Liczba usług publicznych zrealizowanych on-line** został osiągnięty na poziomie 3 177 szt., co stanowi 21180% zakładanej wartości na rok 2010 r. Na podstawie podpisanych umów, szacuje się, iż przedmiotowy wskaźnik zostanie osiągnięty ostatecznie w 2013 r. na poziomie 26 777% (26777 szt.)

Podobna sytuacja dotyczy wskaźnika **Liczba korzystających z usług on-line**, który został osiągnięty na poziomie 166 099 osób, co stanowi 10499% wartości planowanej na koniec 2010 r. Szacowana na podstawie podpisanych umów wartość wskaźnika w 2013 roku wynosi 333 346 szt. co wskazuje, iż zostanie osiągnięte ponad 3000% zakładanej na ten rok wartości docelowej.

Na podstawie analizy podpisanych umów należy stwierdzić, iż w omawianej Osi, realizacja części wskaźników jest znacznie odchylna od zakładanych wartości. W związku z tym IZ RPO rozważała zmianę wartości docelowych lub też metodologii liczenia niektórych wskaźników. Aktualnie IZ RPO zaproponowała w ramach renegotjacji Programu zmianę wartości docelowych przedmiotowych wskaźników. Zmiana wynika z korekty założeń odnośnie specyfiki realizowanych projektów w RPO WL. W sytuacji, gdy cele związane z budową Internetu szerokopasmowego zostały w większości zagwarantowane realizacją projektu kluczowego w ramach PO RPW, Beneficjenci RPO WL skupili się na inwestycjach w e-usługi i informatyzację instytucji publicznych. W związku z powyższym IZ RPO, na podstawie danych monitoringowych oszacowała, iż wartość docelowa wskaźnika liczby usług wzrośnie do 20 000 zaś liczba osób korzystających z tych usług do 1 mln osób.

Wkład Osi w promowanie równości szans

Opis realizacji zasady równości szans został zawarty w rozdziale 2.2.1 niniejszego sprawozdania.

Cross-financing

Informacje na temat *cross-financingu* zostały zawarte w rozdziale 2.6.3 niniejszego sprawozdania.

Krajowy Program Reform

Wkład Osi w obszary i priorytety Krajowego Programu Reform znajduje się w punkcie 2.1.6.6.

Rekomendacje Komisji Europejskiej dla IV Osi Priorytetowej, przedstawione w opinii dotyczącej sprawozdania z realizacji RPO WL za 2009 r. (REGIO H.1 BG/sp D92010/ 870605. Bruksela, 1 września 2010 r.).

- *Należy odnieść się do celów i zdiagnozowanych przeszkód w rozwoju społeczeństwa informacyjnego (brak sieci szerokopasmowych, wstępny etap rozwoju e-usług). W obszarze sieci szerokopasmowych należy uwzględnić projekt dotyczący sieci szerokopasmowej realizowany w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej.*

Powyższe rekomendacje zostały wdrożone.

Rekomendacje IZ RPO dla Osi IV

Rekomendacje IZ RPO zamieszczone są w opisie przedmiotowej Osi oraz rozdziale 2.1.6.4. niniejszego sprawozdania.

3.4.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi

Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi został zamieszczony w 2.3 *Napotkane znaczące problemy oraz podjęte środki zaradcze.*

3.5 OŚ PRIORYTETOWA V

Celem V Osi Priorytetowej **Transport** jest „Poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej Lubelszczyzny.” Na realizację niniejszego celu przeznaczono kwotę **260 067 274 EUR** (1 031 166 741,41 PLN), co stanowi 22,50% alokacji z EFRR na cały Program.

Cel V Osi Priorytetowej zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących Działań:

Działanie 5.1 *Regionalny układ transportowy* - celem działania jest usprawnienie powiązań komunikacyjnych poprzez rozwój infrastruktury drogowej o znaczeniu regionalnym. Na realizację tego działania przeznaczono sumę **69 351 273 EUR** (274 977 797,445 PLN), która stanowi 26,67% alokacji na Oś.

Działanie 5.2 *Lokalny układ transportowy* - celem działania jest poprawa jakości i dostępności wewnątrzregionalnych połączeń komunikacyjnych o znaczeniu lokalnym, a tym samym podniesienie konkurencyjności województwa lubelskiego i zwiększenia mobilności mieszkańców. Przeznaczono na nie **98 247 637 EUR** (389 551 880,705 PLN), co stanowi 37,78% alokacji na Oś.

Działanie 5.3 *Miejski transport publiczny* - celem działania jest poprawa jakości funkcjonowania systemów transportu publicznego oraz zwiększenie mobilności mieszkańców Lubelszczyzny. Na realizację tego działania przeznaczono **32 117 091 EUR** (91 659 265,815 PLN) co stanowi 8,89% alokacji na Oś.

Działanie 5.4 *Transport kolejowy* - celem działania jest zwiększenie udziału transportu kolejowego w przewozach pasażerskich i towarowych oraz zwiększenie mobilności mieszkańców i podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu. Na jego realizację przeznaczono **36 987 346 EUR** (146 654 826,89 PLN), co stanowi 14,22% alokacji na Oś.

Działanie 5.5 *Transport lotniczy* - celem działania jest poprawa lotniczej dostępności komunikacyjnej regionu oraz zwiększenie mobilności mieszkańców. Przeznaczono na nie **32 363 972 EUR** (128 323 148,98 PLN), co stanowi 12,44% alokacji na Oś.

Do głównych grup Beneficjentów V Osi Priorytetowej należą jednostki samorządu terytorialnego, jednostki sektora finansów publicznych, podmioty działające w oparciu o ustawę z dnia 28 lipca 2005r. o partnerstwie publiczno-prywatnym, organizacje pozarządowe, przewoźnicy kolejowi i zarządcy infrastruktury kolejowej podmioty gospodarcze świadczące usługi transportu publicznego na terenie miast objętych działaniem.

3.5.1 Osiągnięcie celów i analiza postępów

- **Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu**

Postęp fizyczny V Osi Priorytetowej został przedstawiony w załączniku nr IV w Tabeli 4.5.

- **Analiza jakościowa**

Konkursy

W okresie sprawozdawczym w ramach V Osi Priorytetowej IZ RPO ogłosiła **1** nabór wniosków na Działanie 5.3 *Miejski transport publiczny* – konkursu nr 25/RPOWL/5.3/2009, alokacja przewidziana na konkurs: 24 274 307,57 EUR (96 247 629,50 PLN). W ramach konkursu złożono 8 wniosków na łączną kwotę wartości projektów 39 210 551,49 EUR (155 469 836,67 PLN) oraz kwotę wnioskowanego dofinansowania z EFRR 28 990 819,15 EUR (114 948 597,91 PLN), co stanowi 125,39 % alokacji przewidzianej w ramach Programu dla Działania 5.3.

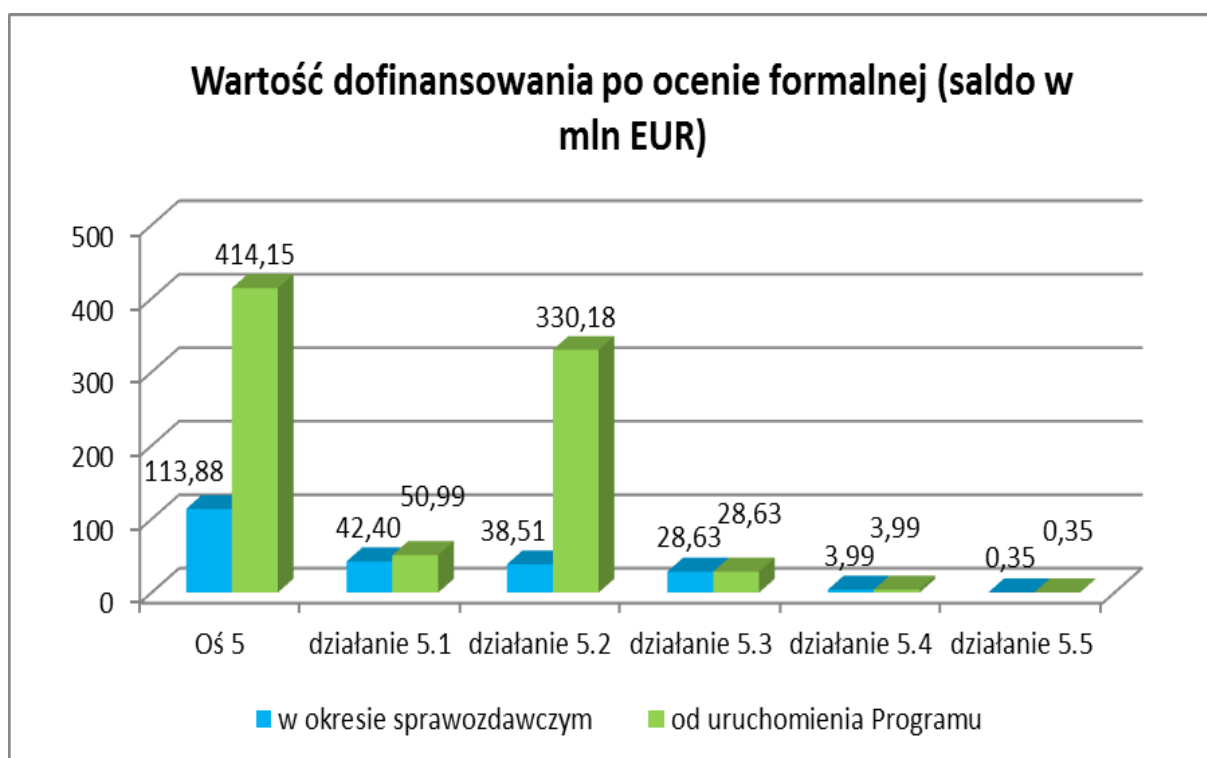
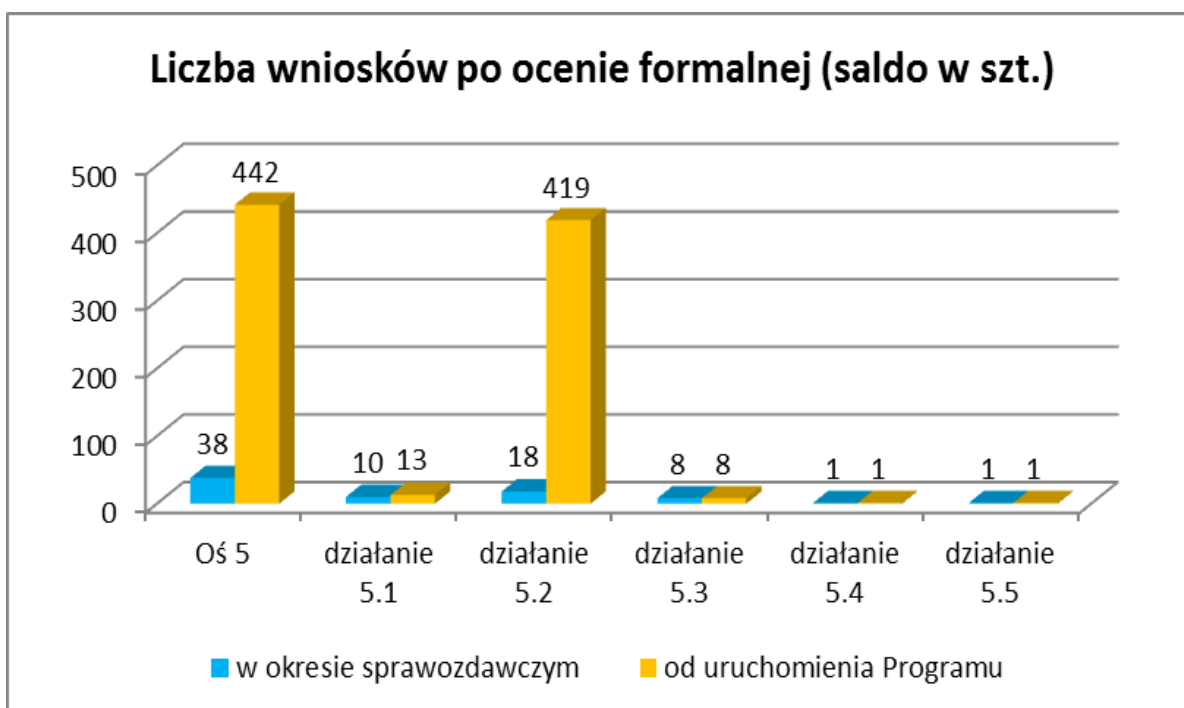
Dodatkowo, w okresie sprawozdawczym złożonych zostało 12 wniosków o dofinansowanie dla **projektów kluczowych** na łączną kwotę wnioskowanego dofinansowania 81 314 704,82 EUR (322 412 804,61 PLN), realizowanych w ramach:

- Działania 5.1 Regionalny układ transportowy – 7 projektów na łączną sumę wnioskowanego dofinansowania 38 789 123,81 EUR (153 798 875,89 PLN),
- Działania 5.2 Lokalny układ transportowy – 1 projekt na kwotę wnioskowanego dofinansowania 33 190 416,14 EUR (131 600 000 PLN),
- Działania 5.4 – 2 projekty na łączną kwotę wnioskowanego dofinansowania 8 985 227,92 EUR (35 626 428,71 PLN) oraz
- Działania 5.5 – 2 projekty na łączną kwotę wnioskowanego dofinansowania 349 936,95 EUR (1 387 500 PLN).

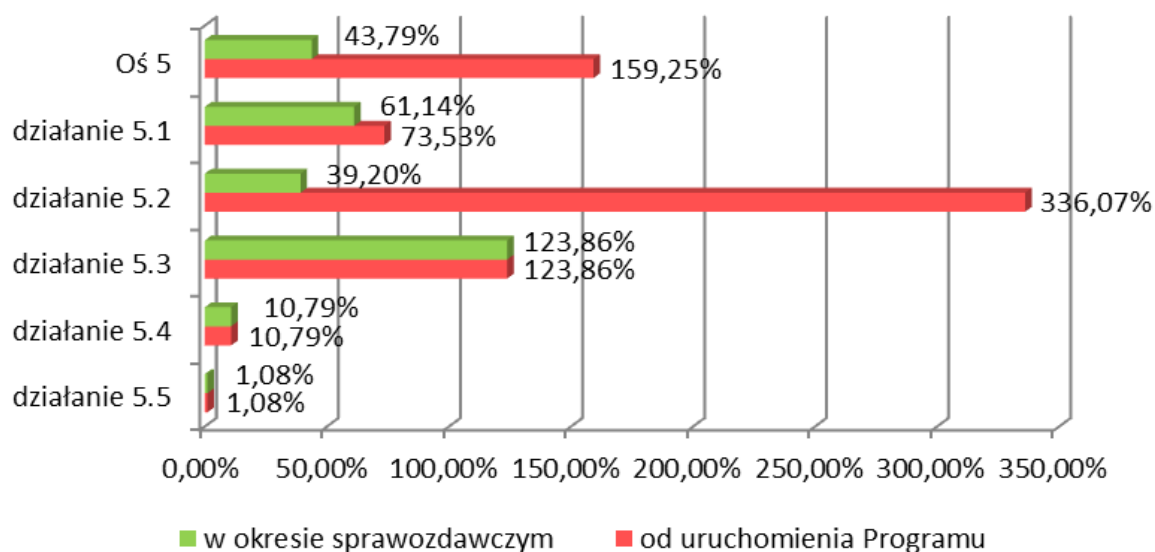
Łącznie, od początku okresu programowania w ramach V Osi Priorytetowej *Transport* złożono 454 wnioski o dofinansowanie realizacji projektów (w ramach 4 konkursów oraz projektów kluczowych) na łączną kwotę wartości projektów 642 713 465,19 EUR (2 548 358 889,47 PLN) oraz kwotę wnioskowanego dofinansowania z EFRR 440 053 291,43 EUR (1 744 811 300,52 PLN). Stanowiło to 169,21% alokacji przewidzianej w ramach Programu na realizację projektów w ramach V Osi Priorytetowej.

IZ RPO nie planuje ogłaszania kolejnych konkursów. Środki, które pozostały w ramach V Osi priorytetowej zostaną przeznaczone na realizację projektów z list rezerwowych i odwołań.

Wnioski o dofinansowanie poprawne formalnie

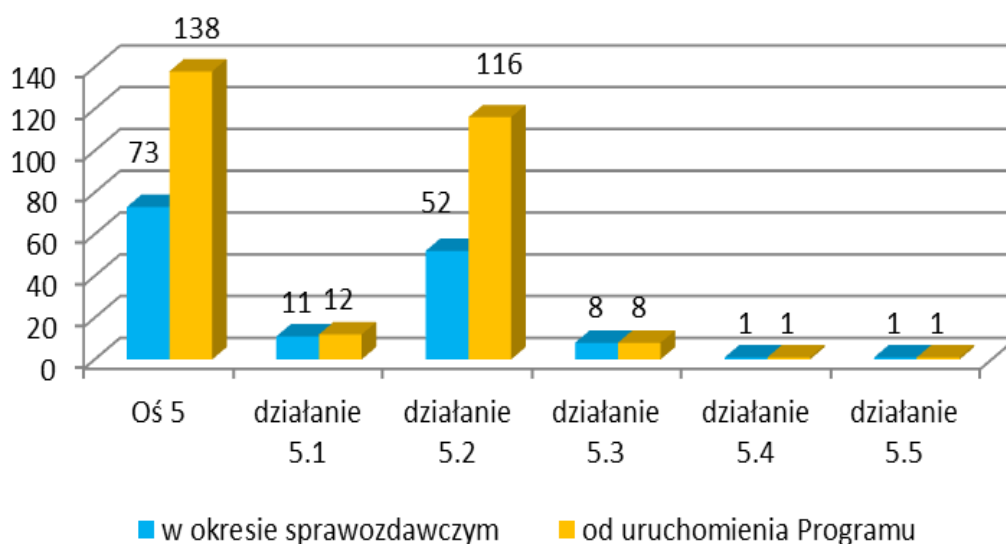

Stożek wykorzystania alokacji na Oś i działanie na etapie wniosków po ocenie formalnej

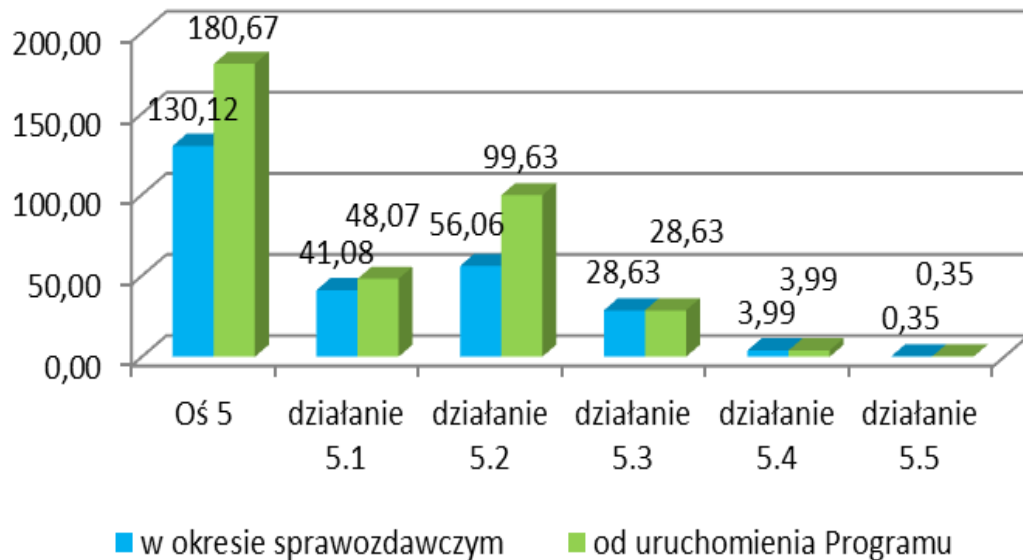

Wnioski zatwierdzone do realizacji

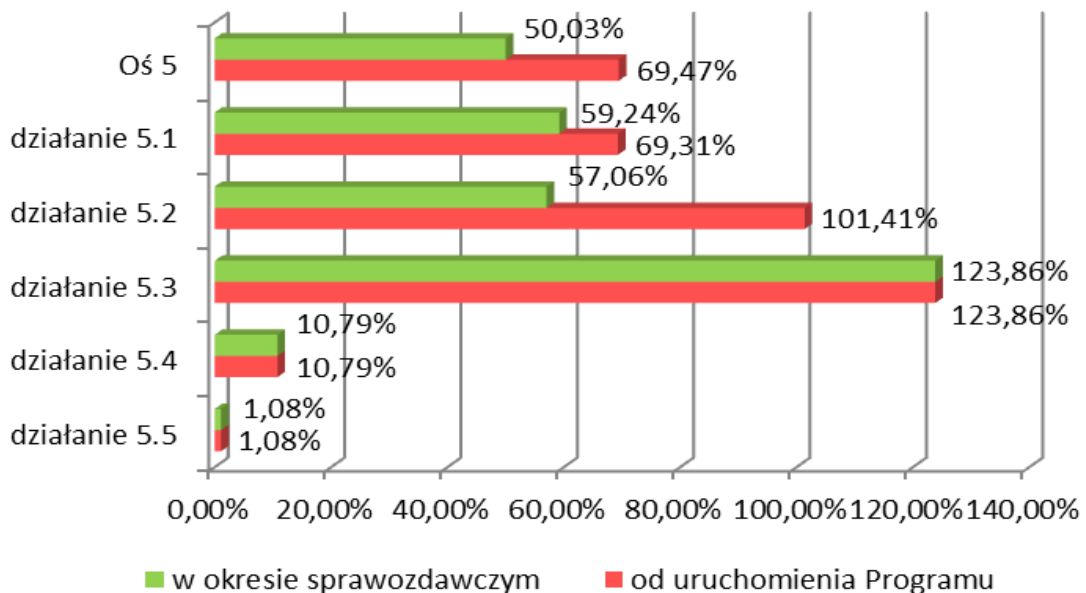
Liczba wniosków zatwierdzonych do dofinansowania (saldo w szt.)

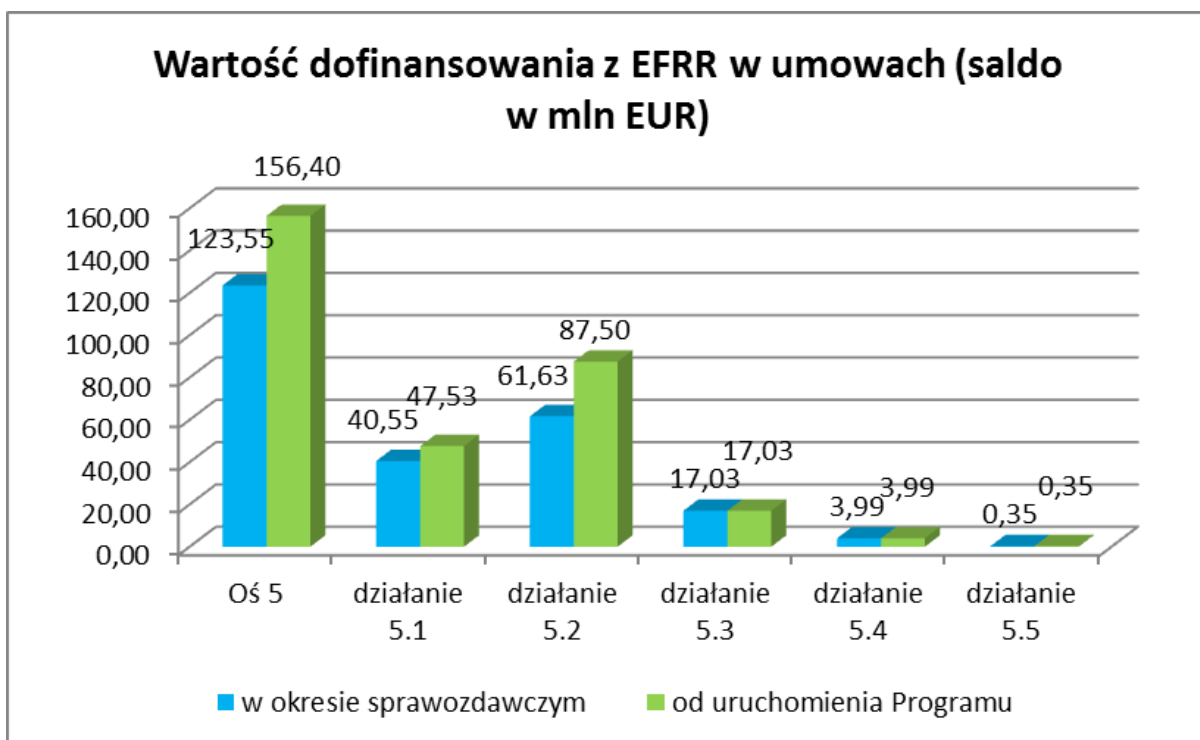
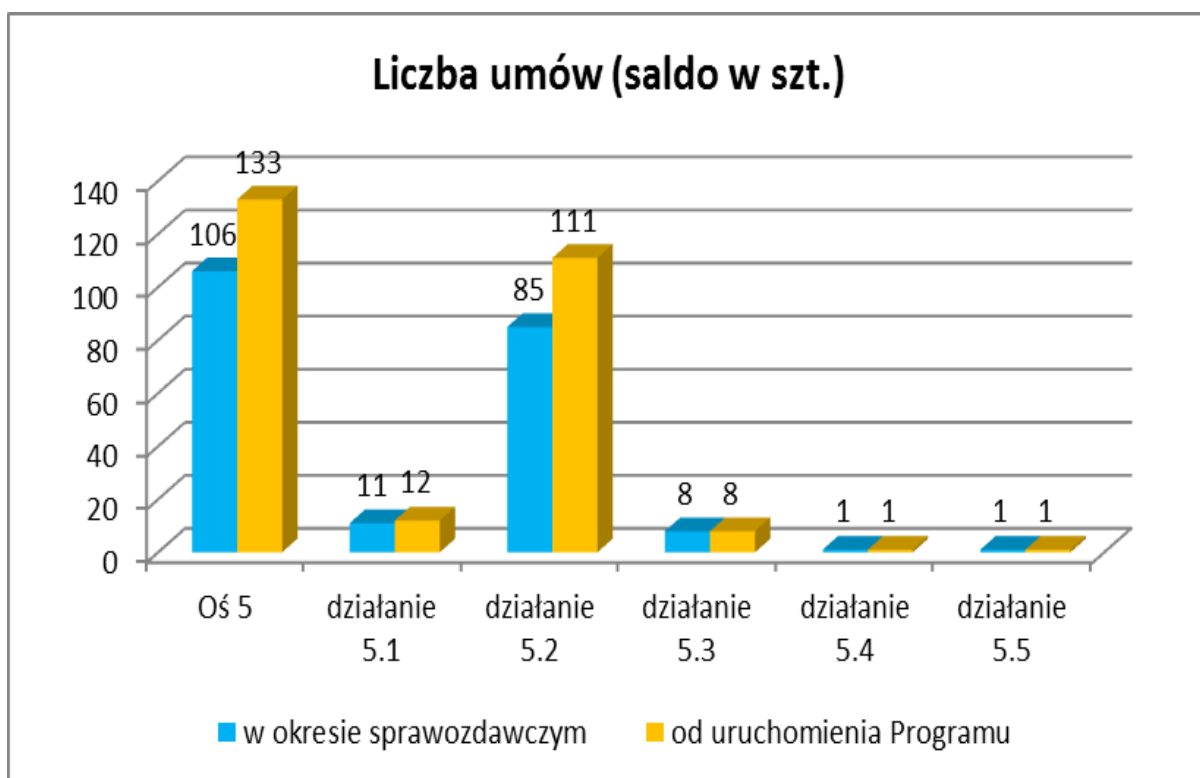
Wartość dofinansowania wniosków zatwierdzonych do realizacji (saldo w mln EUR)

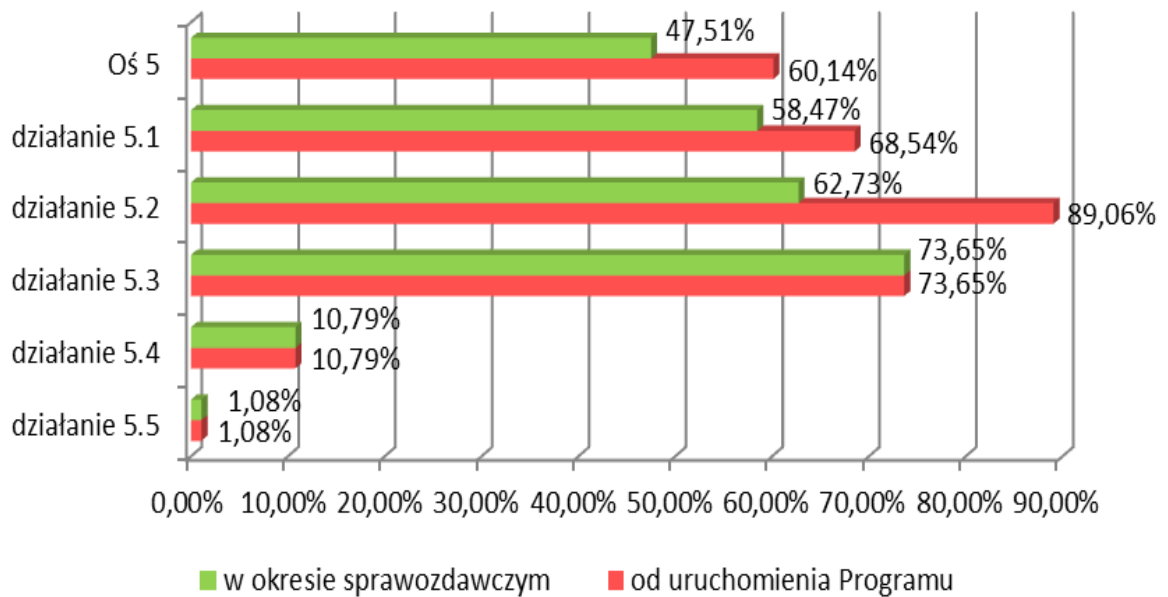
Stopień wykorzystania alokacji na Oś i działanie na etapie wniosków zatwierdzonych do realizacji

Umowy

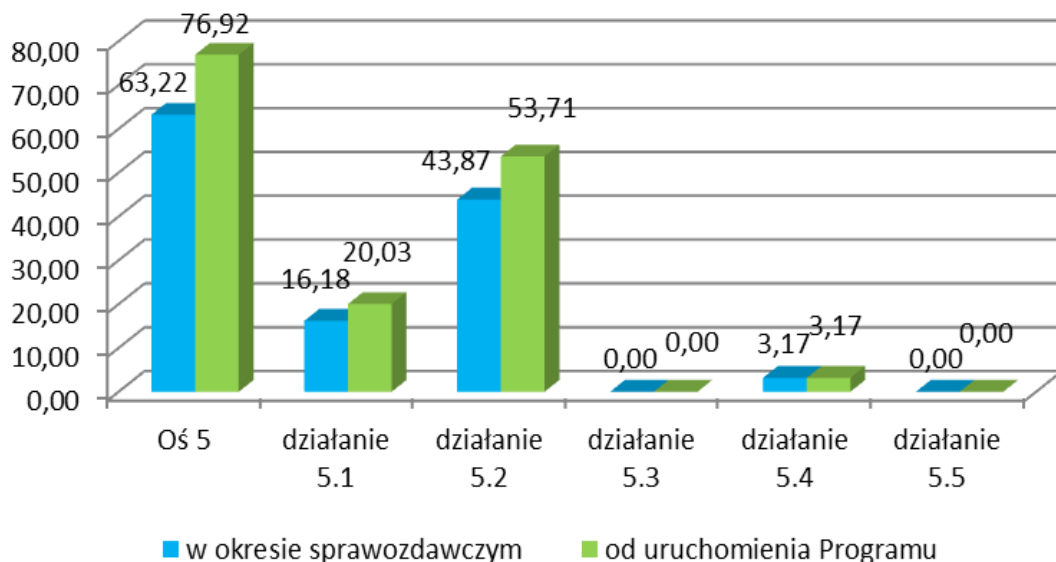

Stopień wykorzystania alokacji na Oś i działanie na etapie podpisanych umów

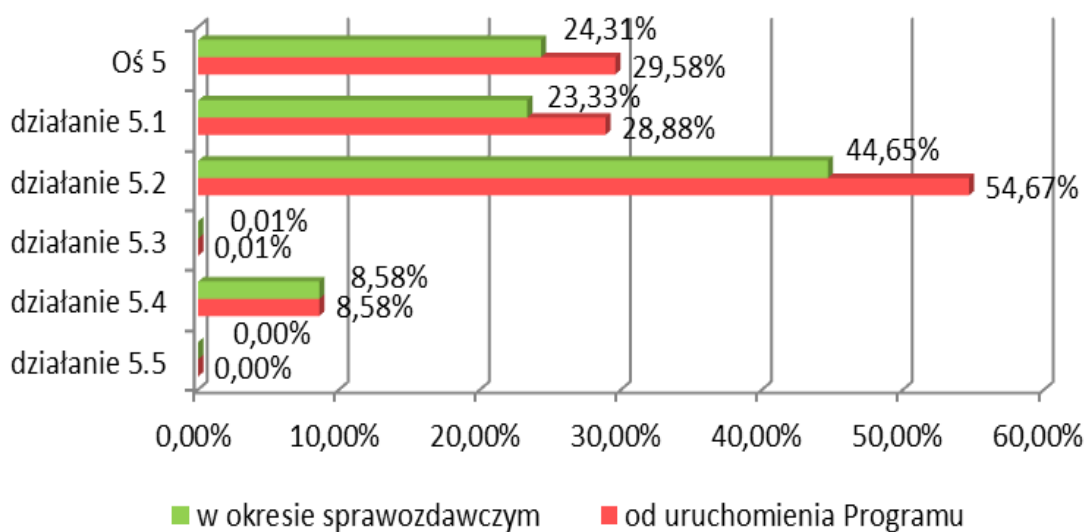

Wnioski o płatność

Wartość dofinansowania z EFRR w zatwierdzonych wnioskach o płatność (saldo w mln EUR)

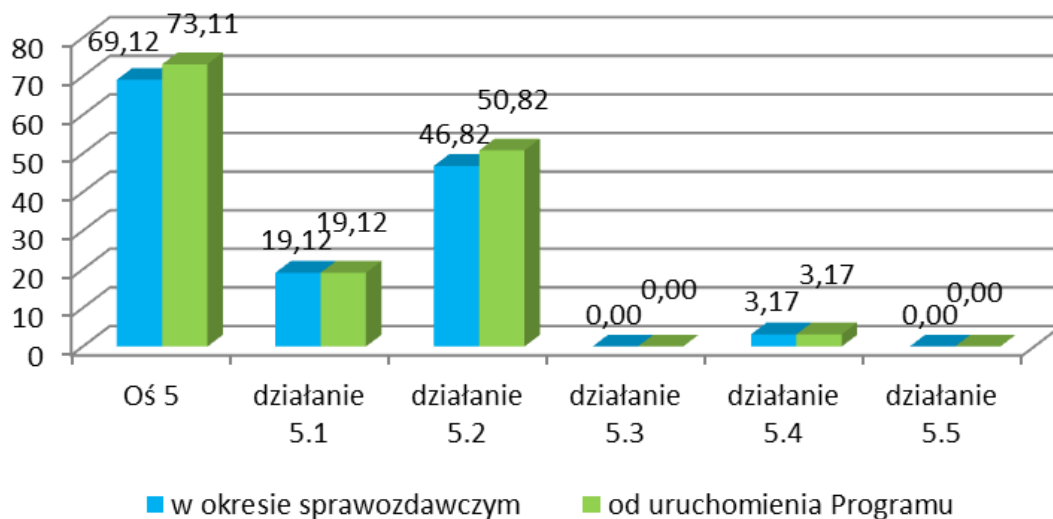

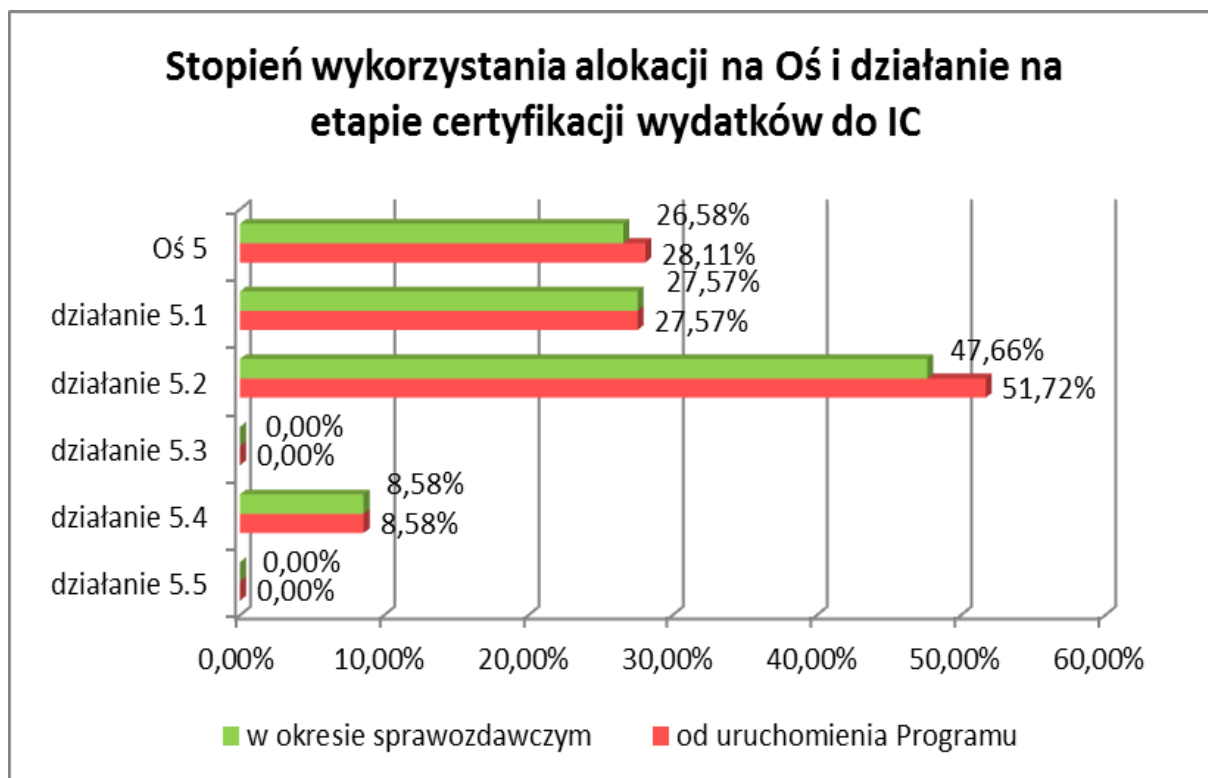
Stopień wykorzystania alokacji na Oś i działanie na etapie wniosków o płatność

Poświadczenia i certyfikacja

Poświadczenia i deklaracje wydatków skierowane przez IZ do IC - dofinansowanie z EFRR (saldo wartości w mln EUR)

Tab. Rozkład udzielonego wsparcia pomiędzy obszar realizacji miejski/wiejski.

Działanie	Obszar realizacji	Liczba umów	Wartość projektów (EUR)	Dofinansowanie z EFRR (EUR)
5.1 Regionalny układ transportowy	miejski	7	32 368 411,91	16 028 089,69
	wiejski	5	40 535 545,78	31 503 645,17
5.2 Lokalny układ transportowy	miejski	31	32 774 535,36	14 623 006,66
	wiejski	80	110 927 103,05	72 881 222,81
5.3 Miejski transport publiczny	miejski	8	23 172 393,51	17 026 755,20
	wiejski	0	0,00	0,00
5.4 Transport kolejowy	miejski	0	0,00	0,00
	wiejski	1	9 109 394,70	3 989 911,73
5.5 Transport lotniczy	miejski	0	0,00	0,00
	wiejski	1	637 476,78	349 936,95
Ogółem	miejski	46	88 315 340,79	47 677 851,55
	wiejski	87	161 209 520,31	108 724 716,65

Rozkład terytorialny projektów według powiatów w V Osi Priorytetowej został przedstawiony w tabeli zawartej w rozdziale 2.1.6 niniejszego sprawozdania.

Tab. Rozkład udzielonego wsparcia wg rodzajów Beneficjentów.

Działanie/Oś	Rodzaj Beneficjenta	Liczba zawartych umów	Wartość ogółem projektów (EUR)	Dofinansowanie z EFRR (EUR)
5.1 Regionalny układ transportowy	Jednostki samorządu terytorialnego	12	72 903 957,69	47 531 734,85
	Suma	12	72 903 957,69	47 531 734,85
5.2 Lokalny układ transportowy	Jednostki samorządu terytorialnego	111	143 701 638,42	87 504 229,48
	Suma	111	143 701 638,42	87 504 229,48
5.3 Miejski transport publiczny	Jednostki samorządu terytorialnego	8	23 172 393,51	17 026 755,20
	Suma	8	23 172 393,51	17 026 755,20
5.4 Transport kolejowy	Jednostki samorządu terytorialnego	1	9 109 394,70	3 989 911,73
	Suma	1	9 109 394,70	3 989 911,73
5.5 Transport lotniczy	Jednostki samorządu terytorialnego	1	637 476,78	349 936,95
	Suma	1	637 476,78	349 936,95
Oś 5 Transport	Jednostki samorządu terytorialnego	133	249 524 861,10	156 402 568,21
	Ogółem	133	249 524 861,10	156 402 568,21

Tab. Rozkład udzielonego dofinansowania przeznaczanego na realizację inwestycji w poszczególnych obszarach wsparcia.

Działanie/Oś	Obszar/nazwa kategorii	kod kategorii	Liczba podpisanych umów	Wartość ogółem projektów (w EUR)	Dofinansowanie z EFRR (w EUR)
	TRANSPORT	16-32			
5.1 Regionalny układ transportowy	Drogi regionalne/lokalne	23	12	72 903 957,69	47 531 734,85
5.2 Lokalny układ transportowy	Drogi regionalne/lokalne	23	110	142 523 252,34	86 747 705,61
	Ścieżki rowerowe	24	1	1 178 386,08	756 523,86
5.3 Miejski transport publiczny	Transport miejski	25	8	23 172 393,51	17 026 755,20
5.4 Transport kolejowy	Tabor kolejowy	18	1	9 109 394,70	3 989 911,73

5.5 Transport lotniczy	Drogi regionalne/lokalne	23	1	637 476,78	349 936,95
Oś 5 Transport	TRANSPORT	16-32	133	249 524 861,10	156 402 568,21
	Drogi regionalne/lokalne	23	12	72 903 957,69	47 531 734,85
	Drogi regionalne/lokalne	23	110	142 523 252,34	86 747 705,61
	Ścieżki rowerowe	24	1	1 178 386,08	756 523,86
	Transport miejski	25	8	23 172 393,51	17 026 755,20
	Tabor kolejowy	18	1	9 109 394,70	3 989 911,73
	Drogi regionalne/lokalne	23	1	637 476,78	349 936,95
	OGÓŁEM	OGÓŁEM	133	249 524 861,10	156 402 568,21
	w tym STRATEGIA LIZBOŃSKA		0	0	0
	STRATEGIA LIZBOŃSKA jako % udział w Osi		0,00%	0,00%	0,00%
STRATEGIA LIZBOŃSKA jako % realizacji planu dla Osi		założenia:	63 292 537,00	0,00%	

Wśród problemów /słabości w ramach V Osi Priorytetowej opisanych w analizie SWOT wskazywano słabą dostępność komunikacyjność województwa w układzie krajowym. Poprzez poprawę stanu technicznego dróg poprawiła się drożność komunikacyjna wewnątrz regionu, co wpływa na poprawę jakości życia mieszkańców. W konsekwencji realizacji Działań V Osi Priorytetowej województwo lubelskie staje się bardziej atrakcyjne dla potencjalnych inwestorów. Dlatego też

W zakresie udzielonego wsparcia pomiędzy obszary realizacji wiejski/miejski występuje przewaga projektów z obszarów wiejskich (87 do 46), przy czym mamy do czynienia z równomiernym rozkładem projektów w poszczególnych powiatach. Na 133 dotychczas podpisane umowy nie odnotowujemy zdecydowanej dominacji któregoś z powiatów.

Na realizację **Strategii Lizbońskiej** przewidziano **24,34%** alokacji na Oś. Dotychczas nie odnotowano postępu w realizacji założeń SL w omawianej Osi. Powodem tej sytuacji jest fakt, iż realizowane one będą poprzez projekty kluczowe (projekty lotniskowe oraz kolejowe), których realizacja przewidziana jest w kolejnych okresach sprawozdawczych. Szczegółowe informacje znajdują się w pkt. 2.1.6.6 niniejszego sprawozdania.

Projekty kluczowe

W ramach V Osi Priorytetowej na liście IWIPK znajduje się 28 projektów kluczowych, na realizację których IZ RPO przeznaczyła 168 368 221,94 EUR (667 580 000,00 PLN), co stanowi 64,74% alokacji tę Oś.

Kluczowe projekty drogowe w ramach RPO WL realizowane są w ramach dwóch działaniach V Osi Priorytetowej – 5.1 Regionalny układ transportowy oraz 5.2 Lokalny układ transportowy.

W ramach Działania 5.1 należy wyróżnić drogi realizowane przez Województwo Lubelskie oraz drogi, dla których beneficjentami są cztery miasta na prawach powiatu (Lublin, Chełm, Biała Podlaska oraz Zamość). Projekty kluczowe wyczerpują większość alokacji przeznaczonej na Działanie 5.1 Regionalny układ transportowy, na realizację których przeznaczono 66 525 429,68 EUR (263 773 328,69 PLN), co stanowi 95,7% alokacji przeznaczonej na to Działanie. Wiąże się to z potrzebą koncentracji środków na projekty najbardziej istotne z punktu widzenia dostępności regionu i budowy funkcjonalnej regionalnej sieci drogowej. Decyzja o takim rozdysponowaniu środków zgodna była z zapisami Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego oraz celami strategicznymi Wojewódzkiego Programu Rozwoju Infrastruktury Transportowej i Komunikacji dla Województwa Lubelskiego, wśród których znajdują się m.in.: „dostosowanie pozostałych dróg międzynarodowych i najważniejszych połączeń międzyregionalnych do standardów europejskich”, „poprawa połączeń drogowych regionalnych ośrodków aktywności społeczno-gospodarczej z ośrodkami krajowymi i zagranicznymi”. Oznacza to koncentrację środków i działań na stworzeniu przejrzystego systemu komunikacyjnego niwelującego dotychczasową peryferyjność Lubelszczyzny.

Poniżej przedstawiono krótkie uzasadnienie kluczowego charakteru tych projektów, a także ich powiązanie z siecią dróg krajowych oraz wojewódzkich.

Działanie 5.1 – Regionalny układ transportowy:

- 1) *Rozbudowa drogi Lublin - Port Lotniczy Świdnik* - inwestycja ma na celu przystosowanie transportu lotniczego województwa lubelskiego do standardów obowiązujących w Unii Europejskiej. W związku z planowaną realizacją obwodnicy Lublina omawiany projekt przewiduje rozwiązania techniczne, które zapewniają bezkolizyjne połączenie z lotniskiem (czas dojazdu do centrum skróci się do ok. 8 min.). Realizacja przedmiotowej inwestycji sprawi, że przyszły port lotniczy będzie idealnie połączony z pozostałą infrastrukturą ekonomiczną, jak również umożliwi szybszy dojazd do Chełma, Zamościa i przejść granicznych w Dorohusku i Hrebennem. Zgodnie z przyjętym zobowiązaniem do prawidłowego przygotowania projektu szacowana wartość inwestycji stanowiła 23 437 578,81 EUR (92,93 mln PLN), dofinansowanie z EFRR 8 474 148,80 EUR (33,6 mln PLN), planowana data złożenia wniosku o dofinansowanie: 15.01.2012 r.
- 2) *Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 835 Lublin-Wysokie-Biłgoraj-Sieniawa-Przeworsk-Kańczuga-Dynów-Grabownica Starzeńska od km 72+800 do km 85+860 Frampol - Biłgoraj /do planowanego początku obwodnicy Biłgoraja/* - droga ta pełni kluczową rolę w układzie komunikacyjnym regionu. Poprawa stanu technicznego drogi wpłynie na zwiększenie ilości turystów podróżujących na Rostocze. Realizacja inwestycji w sposób bezpośredni przyczyni się do: poprawy warunków komunikacyjnych (zwiększenie przepustowości drogi), zmniejszenia zagrożenia bezpieczeństwa ruchu oraz zmniejszenia negatywnego oddziaływania drogi na otaczające środowisko. Umowa o dofinansowanie została podpisana 17 sierpnia 2010 r., wartość projektu to 14 264 817,15 EUR (56,56 mln PLN), w tym dofinansowanie UE 10 970 996,22 EUR (43 500 000,00 PLN). Do końca okresu sprawozdawczego zatwierdzone zostały wnioski o płatność na wartość dofinansowania UE 2 184 152,07 EUR (8 660 162,98 PLN), co stanowi 19,91% wnioskowanego dofinansowania UE. Zakończenie realizacji projektu przewidziane jest na listopad 2011 r.
- 3) *Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 826 Markuszów - Nałęczów na odcinku od km 0+010 do km 10+930* - Przedmiotowa droga pełni ważną funkcję dla ruchu turystycznego w

układzie sieci dróg województwa lubelskiego łącząc drogę wojewódzką Nr 830 z drogą krajową Nr 17 biegnącą z Warszawy do przejścia granicznego w Hrebennem. Obszar ww. projektu w większości charakteryzuje się wysokimi walorami przyrodniczo – krajobrazowymi. Szczególny charakter ma Nałęczów, który leży w strefie Kazimierskiego Parku Krajobrazowego i dzięki specyficznemu klimatowi jest uznanym i cenionym uzdrowiskiem. Umowa o dofinansowanie została podpisana 18 listopada 2010 r., wartość projektu to 9 023 959,65 EUR (35,78 mln PLN), w tym dofinansowanie UE 5 914 249,68 EUR (23 450 000,00 PLN). Do końca okresu sprawozdawczego nie były zatwierdzone żadne wnioski o płatność. Zakończenie realizacji projektu przewidziane jest na listopad 2011 r.

- 4) *Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 849 Zamość - Jacnia - Józefów -Wola Obszańska na odcinku Lipsko - Kaczórki od km 9+711 do km 24+100*- droga stanowi ważny element wojewódzkiej sieci drogowej. Od strony południowej województwa wraz z drogą krajową Nr 17 tworzy drogę dojazdową do Zamościa. Droga ma więc duże znaczenie dla województwa stanowiąc także ważne połączenie z popularną miejscowością wypoczynkowo – uzdrowiskową Krasnobród. Poprawa stanu technicznego drogi wpłynie na zwiększenie liczby turystów, którzy obok lokalnych mieszkańców i inwestorów będą grupą najliczniej korzystającą z efektów realizacji projektu. Zgodnie z przyjętym zobowiązaniem szacunkowa wartość inwestycji to 11 646 910,47 EUR (46,18 mln PLN), dofinansowanie z EFRR 7 591 424,97 EUR (30,10 mln PLN), planowana data złożenia wniosku o dofinansowanie: 31.01.2012 r.
- 5) *Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 808 Łuków-Serokomla-Kock na odcinku od km 0+039,39 do km 6+000 oraz od km 20+100 do km 25+142,45* - Przedmiotowy odcinek drogi umiejscowiony jest w regionie geograficznym zwanym Wysoczyzną Łukowską. Niekwestionowanym atutem regionu są walory przyrodniczo – krajobrazowe. Przepustowość drogi jest zbyt mała, co stanowi barierę nie tylko dla województwa lubelskiego, ale i dla całego kraju, ponieważ negatywnie wpływa na wymianę handlową ze wschodnimi sąsiadami Unii Europejskiej oraz hamuje przyciąganie kapitału i zmniejsza mobilność siły roboczej. Lepsza dostępność komunikacyjna sprzyjać będzie bardziej intensywnemu rozwojowi turystyki i agroturystyki. Umowa o dofinansowanie została podpisana 20 lipca 2010 r., wartość projektu to 7 074 401,00 EUR (28,05 mln PLN), w tym dofinansowanie UE 6 012 370,39 EUR (23 839 048,62 PLN). Do końca okresu sprawozdawczego zatwierdzone zostały wnioski o płatność na wartość dofinansowania UE 480 423,26 EUR (1 904 878,23 PLN), co stanowi 8% wnioskowanego dofinansowania UE. Zakończenie realizacji projektu przewidziane jest na grudzień 2011 r.
- 6) *Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 814 Radzyń Podl.-Suchowola-Żminne na odcinku od km 0+140 do km 6+600* – jest to droga dojazdowa do Radzyna Podlaskiego znajdującego się na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych przy drodze krajowej Nr 19, która łączy trzy najważniejsze aglomeracje we wschodniej Polsce: białostocką, lubelską i rzeszowską, oraz przy drodze Nr 63 przebiegającej przez województwa: warmińsko – mazurskie, podlaskie, mazowieckie i lubelskie, od przejścia granicznego z Białorusią poprzez Radzyń, Siedlce, Łomżę, Giżycko do Rosji. Jest to region o charakterze wybitnie rolniczym. Znaczącą przeszkodą w rozwoju przedsiębiorstw w tym rejonie jest brak dobrej infrastruktury drogowej. Realizacja przedmiotowego projektu spowoduje zdynamizowanie napływu inwestycji oraz rozwoju turystyki, a także przyczyni się do rozwoju rynku pracy. Umowa o dofinansowanie została podpisana 7 września 2010 r., wartość projektu to 5 094 577,55 EUR (20,20 mln PLN), w tym dofinansowanie UE

4 325 346,78 EUR (17 150 000,00 PLN). Do końca okresu sprawozdawczego zatwierdzone zostały wnioski o płatność na wartość dofinansowania UE 750 082,94 EUR (2 974 078,85 PLN), co stanowi 17,34% wnioskowanego dofinansowania UE. Zakończenie realizacji projektu przewidziane jest na wrzesień 2011 r.

- 7) *Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 846 Małochwiej Duży-Wojślawice-Teratyn na odcinku od km 0+100 do km 6+100* – droga ta stanowi ważny element wojewódzkiej sieci drogowej. Jest drogą dojazdową do miejscowości Krasnystaw, która jest ośrodkiem kulturalnym i gospodarczym w tym regionie. Droga Nr 846 pełni również funkcję łącznika pomiędzy drogą krajową Nr 17, a drogą wojewódzką Nr 843 (ważne dla dostępności komunikacyjnej województwa lubelskiego, drogi dojazdowe do Zamościa) oraz drogą wojewódzką Nr 812, która wraz z drogą wojewódzką Nr 843 stanowią drogi dojazdowe do Chełma. Jest to obszar w większości o charakterze rolniczym i dominacji przemysłu spożywczego. Umowa o dofinansowanie została podpisana 11 czerwca 2010 r., wartość projektu to 5 079 445,15 EUR (20,14 mln PLN), w tym dofinansowanie UE 4 280 682,08 EUR (16 972 904,46 PLN). Do końca okresu sprawozdawczego zatwierdzone zostały wnioski o płatność na wartość dofinansowania UE 2 381 692,63 EUR (9 443 411,28 PLN), co stanowi 55,64% wnioskowanego dofinansowania UE. Zakończenie realizacji projektu przewidziane jest na sierpień 2011 r.
- 8) *Przebudowa Alei Solidarności wraz z budową mostu i łącznika do ul. Sidorskiej w Białej Podlaskiej* - Projekt zostanie zrealizowany na terenie Białej Podlaskiej, ośrodka miejskiego stanowiącego główne centrum aktywności gospodarczej i społecznej północnej części województwa lubelskiego. Jest on zorientowany na przełamanie jednej z głównych, istniejących barier rozwojowych miasta i regionu tj. niskiej jakości i dostępności połączeń komunikacyjnych. Powstała w wyniku realizacji projektu infrastruktura poprzez pozytywne rezultaty i oddziaływanie przyczyni się do poprawy warunków godzenia życia zawodowego z rodzinnym, zwiększy mobilność mieszkańców, umożliwi bezpieczne podróżowanie rowerzystom, a ponadto przyczyni się do istotnej poprawy standardu życia mieszkańców. Zgodnie z podpisaną preumową szacunkowa wartość inwestycji stanowiła 5 477 931,90 EUR (21,72 mln PLN), dofinansowanie z EFRR 2 928 121,06 EUR (11,61 mln PLN), planowana data złożenia wniosku to 29 lipca 2011 r.
- 9) *Przebudowa ulicy Lubelskiej od ulicy Szpitalnej do ulicy Podwalnej wraz z przebudową Ronda Jana Pawła II oraz od ulicy Przechodniej do ulicy Hrubieszowskiej w Chełmie* - Ulica Lubelska jest głównym korytarzem komunikacyjnym miasta łączącym się bezpośrednio od strony zachodniej miasta z drogą krajową nr 12 (stanowiącą trasę międzynarodową nr E373) oraz drogą wojewódzką 812. Ulica Lubelska przebiega przez Centrum miasta Chełm, gdzie zlokalizowane są główne instytucje użyteczności publicznej, instytucje infrastruktury około biznesowej, punkty handlowo-usługowe, jak również najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego m.in. Górka Chełmska – z zabudowaniami sięgającymi XIII wieku czy Chełmskie Podziemia Kredowe – wpisane do rejestru dóbr kultury i będące unikatową pozostałością górnictwa kredowego w Europie. Umowa o dofinansowanie została podpisana 9 lipca 2010 r., wartość projektu to 3 704 918,03 EUR (14,69 mln PLN), w tym dofinansowanie UE 1 765 164,16 EUR (6 998 875,89 PLN). Do końca okresu sprawozdawczego zatwierdzone zostały wnioski o płatność na wartość dofinansowania UE 1 145 994,77 EUR (4 543 869,28 PLN), co stanowi 64,92% wnioskowanego dofinansowania UE. Realizacja projektu zakończyła się w marcu 2011 r.
- 10) *Przebudowa ulicy Lwowskiej w Chełmie od dworca PKS do ulicy Orłąt Lwowskich wraz z przebudową skrzyżowania z aleją I Armii Wojska Polskiego i aleją Armii Krajowej* - Ulica

Lwowska w Chełmie leży w ciągu drogi wojewódzkiej nr 843 Chełm – Zamość – przejście graniczne w Hrebennem oraz na odcinku miejskim – od skrzyżowania Lwowska/ I Armii Wojska Polskiego / Armii Krajowej stanowi drogę powiatową nr 1894L. Ulica Lwowska w sposób pośredni, poprzez drogę wojewódzką 844 łączy się z drogą krajową nr 12, będącą magistralą transportową włączoną do systemu paneuropejskich korytarzy transportowych TEN-T. Dzięki modernizacji ułatwiony zostanie dostęp do obiektów transportu publicznego obsługujących trasy lokalne, regionalne i międzynarodowe. Umowa o dofinansowanie została podpisana 8 marca 2010 r., wartość projektu to 759 142,50 EUR (3,01 mln PLN) w tym dofinansowanie UE 315 566,20 EUR (1 251 220,00 PLN). Realizacja projektu zakończyła się w grudniu 2010 r.

- 11) *Przedłużenie ul. Krańcowej do ul. Kunickiego wraz z mostem na rzece Czerniejówce* - Jednym z głównych problemów Miasta Lublin jest stan infrastruktury drogowej, a istniejący układ komunikacyjny wymaga dalszych inwestycji. Jednym z priorytetów jest kontynuacja budowy tzw. Małej obwodnicy śródmiejskiej Lublina, której elementem jest droga powiatowa nr 2385L – ul. Krańcowa. Niniejszy projekt jest kontynuacją inwestycji zrealizowanej w ramach ZPORR i polega na budowie nowego odcinka ul. Krańcowej – od ul. Długiej do ul. Kunickiego. Projekt zapewni zasadniczą poprawę obsługi komunikacyjnej wschodnich dzielnic miasta, a szczególnie strefy aktywizacji gospodarczej zlokalizowanej na Zadębciu i na Felinie (m.in. strefa ekonomiczna i park technologiczny). Budowa mostu na Czerniejówce przyspieszać powinna rekultywację doliny tej rzeki i zwiększyć jej dostępność. Umowa o dofinansowanie została podpisana 22 listopada 2009 r. całkowita wartość projektu 13.389.659,52 EUR (53,09 mln PLN), wartość dofinansowania 6.981.084,49 EUR (27,68 mln PLN). Realizacja projektu zakończyła się w listopadzie 2010 r.
- 12) *Przebudowa ul. Królowej Jadwigi od ulicy Akademickiej do ulicy Dzieci Zamojszczyzny i przebudowa ulicy Podgroble* - Ulica Królowej Jadwigi będzie jedyną drogą dojazdową do centrum miasta od strony zachodniej. Jest to związane z planowaną rekonstrukcją obiektów pofortecznych. W wyniku realizacji projektu nastąpi m.in. poprawa obsługi komunikacyjnej grup docelowych projektu – mieszkańców Zespołu Staromiejskiego oraz ruchu turystycznego. Umowa o dofinansowanie została podpisana 27 listopada 2009 r. całkowita wartość projektu 1.157.629,26 EUR (4,59 mln PLN), wartość dofinansowania 784.363,18 EUR (3,11 mln PLN). Realizacja projektu zakończyła się w listopadzie 2010 r.
- 13) *Przebudowa ulicy Przemysłowej w Zamościu na odcinku od skrzyżowania z ul. Peowiaków do skrzyżowania z ul. Kilińskiego* - Ulica objęta przebudową w ramach projektu obsługuje tereny usługowe i dzielnicę przemysłową Zamościa, gdzie funkcjonuje znaczna liczba jednostek gospodarczych, a także znajduje się siedziba Państwowej Straży Pożarnej. Przebudowa ul. Przemysłowej przyczyni się m.in. do stworzenia lepszych warunków infrastrukturalnych dla przedsiębiorców obsługiwanych przez przedmiotową drogę oraz wszystkich jej użytkowników w tym kierujących pojazdami, rowerzystów i pieszych, a także usprawni przejazd jednostkom straży pożarnej funkcjonującej przy ulicy. Umowę o dofinansowanie podpisano 27 listopada 2009 r. Całkowita wartość projektu 627.994,96 EUR (2,49 mln) PLN, wartość dofinansowania 529.634,30 EUR (2,10 mln PLN). Realizacja projektu zakończyła się w październik 2010 r.
- 14) *Budowa ulicy Św. Piątka w Zamościu na odcinku od skrzyżowania z ulicą Tęczową do skrzyżowania z ul. Waryńskiego* - Projekt pozwoli rozwiązać utrudnienia komunikacyjne, poprawić bezpieczeństwo ruchu oraz przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności gospodarczej i turystycznej Miasta Zamość. Droga Św. Piątka wprowadza ruch do drogi

wojewódzkiej nr 849 stanowiącej jeden z głównych ciągów komunikacyjnych. Obecny zły stan drogi oddziałuje również negatywnie na środowisko naturalne ze względu na zwiększoną emisję spalin oraz hałasu. Umowa o dofinansowanie została podpisana 21 grudnia 2009 r., wartość projektu to 4 33 795,71 EUR (1,72 mln PLN), w tym dofinansowanie UE 355 152,05 EUR (1 408 177,88 PLN). Realizacja projektu zakończyła się w listopadzie 2010 r.

15) *Przedłużenie ul. Jana Pawła II do Al. Kraśnickiej z odwodnieniem i oświetleniem w Lublinie*: Realizacja projektu zapewni połączenie istniejącego odcinka ul. Jana Pawła II z drogą krajową nr 19. Budowa przyczyni się do usprawnienia sieci miejskich dróg i ulic poprzez modernizację i budowę nowych elementów układu ulicznego umożliwiających szybszy, sprawniejszy transport drogowy na jednym ze strategicznych kierunków ruchu drogowego. Umowę o dofinansowanie podpisano 19 listopada 2010 r. Całkowita wartość projektu 12.295.453,59 EUR (48.751.473,49 PLN), wartość dofinansowania UE 5.296.343,00 EUR (21,00 mln PLN). Realizacja projektu zakończyła się w listopadzie 2010 r.

Działanie 5.2 – Lokalny układ transportowy:

16) *Poprawa wewnętrznej spójności komunikacyjnej województwa lubelskiego poprzez budowę i przebudowę dróg powiatowych zwiększających dostępność do dróg krajowych i wojewódzkich* – Projekt jest realizowany w partnerstwie obejmującym szesnaście jednostek samorządu terytorialnego szczebla powiatowego z terenu województwa lubelskiego. Poprzez poprawę jakości i dostępności wewnątrzregionalnych połączeń komunikacyjnych projekt ten wpłynie na podniesienie konkurencyjności województwa lubelskiego i zwiększenie mobilności mieszkańców, co ograniczy skalę bezrobocia i stopnia wykluczenia społecznego. Realizacja projektu zabezpieczy kluczowe powiązania z drogami krajowymi i wojewódzkimi. Projekt przyczyni się do poprawy atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej regionu oraz zwiększy dostęp do obiektów kluczowych dla rozwoju województwa. Umowa o dofinansowanie została podpisana 20 lipca 2010 r., wartość projektu to 44 532 156,39 EUR (176,57 mln PLN), w tym dofinansowanie UE 33 190 416,14 EUR (131 600 000,00 PLN). Do końca okresu sprawozdawczego zatwierdzone zostały wnioski o płatność na wartość dofinansowania UE 12 377 314,22 EUR (45 177 196,92 PLN), co stanowi 9,40% wnioskowanego dofinansowania UE. Zakończenie realizacji projektu planowane jest w grudniu 2011 r.

Charakteryzując wszystkie projekty wpisane do RPO WL jako drogowe projekty kluczowe można uszeregować je według spełnianych przez nie funkcji:

DROGI WOJEWÓDZKIE:

- drogi poprawiające spójność międzyregionalną: droga nr 835 zapewnia spójność komunikacyjną województwa lubelskiego i podkarpackiego;
- drogi poprawiające spójność regionalną wymagające działań w zakresie poprawy bezpieczeństwa: drogi nr 808 oraz nr 814; ponadto drogi te są łącznikiem z drogą nr S19, której fragmenty znajdują się na liście projektów kluczowych Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIŚ);
- drogi zapewniające dostępność przejść granicznych: droga nr 846, która stanowi także połączenie z drogą S17 wpisaną na listę projektów kluczowych POIŚ;
- drogi poprawiające dostępność obszarów o międzynarodowej i krajowej randze turystycznej: droga nr 826 (łączy się z drogą S17 wpisaną na listę projektów kluczowych POIŚ) oraz nr 849 (łączy się z drogą S17 wpisaną na listę projektów kluczowych POIŚ);

- drogi zapewniające dostępność lotnisk: droga nr 822, projekt powiązany bezpośrednio z innym projektem dotyczącym rozbudowy lotniska, który znajduje się na liście IWIPK.

DROGI LOKALNE (realizowane w ramach projektu 16stu powiatów):

- drogi poprawiające spójność lubelskiego obszaru metropolitalnego: m.in. drogi 2022L, 2110L;
- drogi stanowiące alternatywę dla ruchu lokalnego i ponadlokalnego na głównych trasach komunikacyjnych: np. drogi 1539L, 2013L;
- drogi poprawiające dostępność komunikacyjną powiatów wymagające działań w zakresie poprawy bezpieczeństwa: m.in. drogi 1232L, 3114L;
- drogi poprawiające sprawność i bezpieczeństwo ruchu w obszarach miejskich: m.in. 1742L, 1743L;
- drogi zapewniające dostępność stref przedsiębiorczości oraz obiektów infrastruktury logistycznej: m.in. 1210L, 3124L;
- drogi zapewniające dostępność istniejących i planowanych przejść granicznych: m.in. 1852L;
- drogi zapewniające dostępność obszarów o wysokich walorach turystycznych.

Ponadto należy wskazać również, iż w diagnozie sytuacji społeczno-gospodarczej Województwa Lubelskiego, która ujęta była w RPO WL wśród najistotniejszych szlaków o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym zapewniających powiązania komunikacyjne oraz organizację obsługi województwa wymieniono drogę nr 747. Nie znajduje się ona na liście projektów kluczowych RPO WL, gdyż poszczególne jej odcinki realizowane są w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej. Są to projekty:

1. *Budowa mostu na Wiśle w m. Kamień wraz z budową dróg dojazdowych* o wartości ogółem 34 360 655,74 EUR (136 240 000,00 PLN), który uzyskał dofinansowanie w wysokości 26 375 788,15 EUR (104 580 000,00 PLN),
2. *Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 747 Iłża – Konopnica na odcinku Konopnica – Kamień* o wartości ogółem 71 591 424,97 EUR (283 860 000,00 PLN), który uzyskał dofinansowanie w wysokości 49 838 587,64 EUR (197 610 000,00 PLN).

Realizacja tych dwóch projektów swoim zakresem obejmuje niemal całą długość drogi wojewódzkiej nr 747 (na terenie województwa lubelskiego) tj.: od km około 40+050 do projektowanego węzła „Konopnica” obwodnicy Lublina w ciągu drogi krajowej S19. Realizacja w/w projektów ułatwi dostęp do głównych międzynarodowych korytarzy transportowych Transeuropejskiej Sieci Transportowej TEN-T poprzez stworzenie ciągłości drogi wojewódzkiej nr 747 przebiegającej przez województwo mazowieckie i województwo lubelskie. Brak mostu na Wiśle powoduje, że droga wojewódzka nr 747, o łącznej długości 96,587 km nie ma ciągłości. Po stronie województwa lubelskiego przebiega odcinek o długości 55,815 km, a po stronie województwa mazowieckiego o długości 40,772 km. Ponadto droga wojewódzka nr 747 jest ściśle powiązana z siecią dróg wojewódzkich (m.in.: nr 824, nr 825, nr 827, nr 833, nr 834) i krajowych (nr 9, nr 12, nr 17, nr 19, nr 79, nr 82) przebiegających przez obszar województwa lubelskiego i mazowieckiego. Poprzez drogę krajową nr 82 połączy się z planowanym przejściem granicznym we Włodawie i usprawni połączenie z przejściami granicznymi w Sławatyczach i Dorohusku. Poprawi się również dostęp do terenów inwestycyjnych oraz licznych atrakcji turystycznych regionu. Powstaną szybsze i bezpieczniejsze powiązania komunikacyjne pomiędzy ośrodkami centralnymi (zwłaszcza Lublinem) a pozostałymi obszarami Polski Wschodniej.

Wspomnieć również należy o drogach nr 19 oraz 17, stanowiące najważniejsze powiązania zewnętrzne województwa, które zostały uwzględnione na liście projektów kluczowych POIS, a ich powiązania z drogami realizowanymi w ramach RPO WL zostały przedstawione powyżej.

Dzięki wsparciu funduszy europejskich stan dróg w województwie lubelskim z całą pewnością ulegnie poprawie, a region będzie bardziej dostępny dla potencjalnych inwestorów i turystów. Zwiększy się także mobilność mieszkańców regionu, co długofalowo może wpłynąć na zdynamizowanie procesów rozwojowych, a także spadek bezrobocia.

Wpływ projektów z zakresu transportu publicznego na rozwój miast w regionie

Wdrożenie projektów w ramach V Osi Priorytetowej RPO WL stanowi odpowiedź na jeden ze zdiagnozowanych problemów w zakresie rozwoju miast na Lubelszczyźnie. Istotne bariery i zagrożenia koncentrują się w sferze infrastruktury komunikacyjno-drogowej. Słabe strony transportu publicznego (niski komfort podróżowania, niedostosowanie połączeń komunikacyjnych do potrzeb mieszkańców, wysoka awaryjność i zły stan taboru, nieterminowy ruch pojazdów komunikacji miejskiej) obsługującego tereny miejskie i podmiejskie hamuje rozwój działalności gospodarczej i zmniejsza mobilność ludności. Ze względu na postępujący proces suburbanizacji konieczne są działania związane z rozwojem transportu publicznego obsługującego również tereny podmiejskie. Ponadto brakuje nowoczesnych urządzeń sterowania ruchem oraz systemów łączenia transportu indywidualnego i publicznego. Reakcją na w/w wyzwania oraz konieczność kompleksowego rozwiązania kwestii transportu publicznego w miastach stanowią inwestycje realizowane w ramach Działania 5.3 *Miejski transport publiczny*. Wsparcie udzielone jest miastom, które stanowią ważne centra aktywności gospodarczej i społecznej regionu oraz w których z uwagi na specyfikę sieci miejskiej istnieje możliwość funkcjonowania publicznego transportu miejskiego.

Podział wydatków wg zadań realizowanych w projektach wybranych do dofinansowania w ramach tej Osi kształtuje się na wskazanych poniżej poziomach:

- zakup autobusów – 8 910 807,26 EUR (35 331 350,80 PLN);
- zakup trolejbusów – 5 100 947,93 EUR (20 225 258,55 PLN);
- infrastruktura – 6 661 312,53 EUR (26 412 104,20 PLN);
- zarządzanie – 1 789 979,55 EUR (7 097 268,90 PLN).

Wpływ i znaczenie projektów z zakresu transportu publicznego na rozwój miast przedstawia się następująco:

- 1) **Polepszenie komfortu podróżowania mieszkańców miast** – Wymiana taboru przyczynia się do poprawy płynności transportu w miastach poprzez skrócenie czasu przejazdu w transporcie publicznym oraz co najmniej nie pogarszanie warunków ruchu samochodowego, poprawę standardów jakościowych komunikacji pasażerskiej i w efekcie zwiększenie dostępności dla mieszkańców i przyjezdnych oraz ułatwienia podróżowania osobom niepełnosprawnym. Wprowadzenie systemu informacji dla podróżnych w formie elektronicznych tablic informacyjnych, rozkładów jazdy, informacji o przewidywanym czasie oczekiwania na przystanku oraz systemu służące optymalizacji planów podróży wraz z informacjami o różnych dostępnych dla danej trasy środkach transportu niewątpliwie mają duży wpływ na zapewnienie komfortu podróżującym.

- 2) **Poprawa jakości środowiska w miastach** - Istotą oddziaływania projektów jest stworzenie możliwości przejęcia części ruchu podróżujących samochodami osobowymi przez transport publiczny. W wyniku powyższego zmniejsza się liczba środków transportowych na ulicach miasta co z kolei w związku z wprowadzeniem do transportu zbiorowego nowoczesnych i przyjaznych środowisku pojazdów wywiera pozytywny wpływ na poprawę jakości środowiska. Realizacja projektów polegająca na wymianie taboru autobusowego na tabor spełniający normy Euro 5 o napędzie przyjaznym dla środowiska, przyczynia się do zmniejszenia negatywnego oddziaływania na środowisko, w tym redukcji hałasu i drgań, a tym samym wyraźnego wpływu na poprawę jakości życia w miastach. Dodatkowo efekt ekologiczny jest osiągany poprzez zastosowanie autobusów odpowiedniej wielkości, co przekłada się na zużycie paliwa przez pojazd oraz mniejszą emisję zanieczyszczeń do atmosfery.
- 3) **Zapewnienie bezpieczeństwa transportu** - Poprawa bezpieczeństwa podróżujących komunikacją miejską następuje poprzez zamontowanie monitoringu w autobusach. Ponadto realizacja projektów z zakresu budowy infrastruktury na rzecz poprawy bezpieczeństwa (budowa rowerowego miasteczka ruchu drogowego) wpływa w sposób znaczący na zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego w województwie lubelskim. Nabycie praktycznej wiedzy z zakresu zasad bezpiecznego poruszania się rowerem w ruchu drogowym oraz nabycie umiejętności sprawnego poruszania się w warunkach rzeczywistego ruchu ulicznego, wpływa na zminimalizowanie bezpośrednich i pośrednich negatywnych skutków na ludzkie zdrowie poprzez wzrost bezpieczeństwa użytkowników rowerów, obniżenie zanieczyszczeń powietrza emitowanych przez transport samochodowy. Najistotniejszym efektem społecznym będzie zmniejszenie liczby wypadków z udziałem rowerzystów.

Inwestycje realizowane w zakresie miejskiego transportu publicznego umożliwiają kompleksowe rozwiązanie problemów funkcjonowania komunikacji zbiorowej na terenie miast Lubelszczyzny poprzez zwiększenie jej funkcjonalności oraz efektywności ekonomicznej a w konsekwencji zwiększenie mobilności i jakości życia mieszkańców oraz stworzenie warunków do rozwoju i zwiększenia aktywności podmiotów gospodarczych. Służą one również wspieraniu integracji obszaru funkcjonalnego poszczególnych ośrodków miejskich (w tym obszarów podmiejskich), co warunkuje możliwości rozwoju funkcji ośrodków wojewódzkich, subregionalnych i powiatowych, zwiększenie spójności przestrzennej i powiązań w relacji miasto-wieś, przyciąganie inwestycji i tworzenie dobrej jakości miejsc pracy.

Postęp rzeczowy Osi Priorytetowej

Słabość sieci komunikacyjnej województwa lubelskiego związana jest przede wszystkim z brakiem autostrad i tras szybkiego ruchu oraz niezadowalającym stanem technicznym dróg. Wskaźnik gęstości dróg publicznych twardych był znacznie niższy niż w kraju i wynosił 78 km/100km² (w kraju – 85,8 km/100km²), co plasuje województwo lubelskie na 11 pozycji w kraju. Długość dróg publicznych twardych stanowiła tylko 62% ogólnej długości dróg w województwie (w kraju – 68%). Zły stan infrastruktury drogowej negatywnie wpływa na stopień bezpieczeństwa. Województwo lubelskie plasuje się w połowie województw jeśli chodzi o liczbę wypadków drogowych (9 miejsce i 2 093 wypadki) przy czym charakteryzuje się wysoką liczbą ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych (318 i 5 miejsce w kraju). Biorąc pod uwagę wskaźnik ofiar śmiertelnych na 100 tys. osób i 100 tys. pojazdów województwo lubelskie zajmuje 2 miejsce w kraju – 25,19 oraz 14,74 ofiary (średnia w kraju 20,76 i 11,98).

Realizacja V Osi Priorytetowej przyczynia się do osiągnięcia celu 2 szczegółowego RPO, jakim jest „Poprawa warunków inwestowania w województwie z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju”. Uzyskane wartości wskaźników przedstawione w Tabeli IV Postęp fizyczny V Osi Priorytetowej, oparte są na danych dotyczących operacji zakończonych tzn. takich dla których zatwierdzono wnioski o płatność końcową.

Realizacja wskaźników V Osi Priorytetowej przedstawia się następująco:

Wskaźnik **Liczba projektów z zakresu transportu** został osiągnięty na poziomie 71 szt., co stanowi 208% planowanej na koniec 2010 r. wartości. Na podstawie podpisanych umów szacowane jest osiągnięcie wartości wskaźnika pod koniec 2013 r. na poziomie 142 szt., co przy zakładanych w Programie 100 szt. wskazuje na to iż realizacja wskaźnika przebiega prawidłowo z niewielkim przekroczeniem jego zakładanej wartości docelowej.

Wskaźnik **Długość nowych dróg** według danych z KSI realizowany jest na poziomie 74,18 km, co stanowi ponad 1000% planowanej na koniec 2010 r. wartości. Jednakże przeprowadzony audyt wskaźników w systemie LSI, wykazał, iż Beneficjenci niepoprawnie wybierali wskaźnik dotyczący nowych dróg, w sytuacji gdy ich projekty faktycznie dotyczyły modernizacji. W związku z powyższym w ramach renegotjacji Programu IZ RPO zaproponowała usunięcie przedmiotowego wskaźnika produktu. Usunięcie wskaźnika jest odpowiedzią na diagnozę stanu sieci drogowej na terenie województwa lubelskiego zgodnie, z którą sieć dróg lokalnych jak i regionalnych jest wystarczająco dobrze rozwinięta. Natomiast podstawowym problemem jest stan w jakim są opisywane ciągi komunikacyjne utrudniający wewnętrzną komunikację w regionie jak również komunikację międzyregionalną. Główną przyczyną zmiany jest fakt, iż podczas negocjowania programu zmieniono lokalizację regionalnego portu lotniczego. Początkowo planowano budowę lotniska w Niedźwiadzie, co pociągało za sobą konieczność wybudowania po nowym śladzie dróg o charakterze regionalnym jak i lokalnym. Zostało to odzwierciedlone w postaci wskaźników osiągnięcia celu V Osi Priorytetowej. Zmiany lokalizacji z Niedźwiady na Świdnik dokonano tuż przed przyjęciem Programu. Nowa lokalizacja wyeliminowała konieczność budowy nowych dróg, ponieważ istniejąca infrastruktura drogowa wokół Świdnika wymaga jedynie modernizacji na potrzeby obsługi portu. W ostatecznej wersji RPO WL zaktualizowano lokalizację portu lotniczego natomiast przeoczono dostosowanie do niej tabeli wskaźnikowej, pozostawiając wskaźnik dotyczący nowych dróg, podczas gdy w rzeczywistości nowa lokalizacja lotniska nie wymaga tego typu interwencji.

W związku z wyżej opisaną sytuacją wartość wskaźnika **Długość zrekonstruowanych dróg** w KSI również nie jest zgodna z rzeczywistością. IZ RPO podejmie działania mające na celu aneksowanie umów o dofinansowanie w zakresie wskaźników a także weryfikację wartości wskaźników w KSI. W ramach renegotjacji Programu IZ RPO zaproponowała również zmianę dotyczącą w/w wskaźnika polegającą na rozszerzeniu nazwy tego wskaźnika na **Długość zrekonstruowanych dróg – regionalnych, w tym drogi uszkodzone w wyniku powodzi** i zmianę wartości docelowej (**Długość zrekonstruowanych dróg – regionalnych** – zmiana wartości ze 160 na 90 km, **w tym drogi uszkodzone w wyniku powodzi** o wartości docelowej 14,90 km). Rozszerzenie nazwy wskaźnika wprowadzono zgodnie z rekomendacją IK RPO (pismo zn. DKR-II-82610-3-JW/11 z dnia 4 kwietnia 2011 r.) Zmiana ma charakter porządkujący, ilustruje poziom wsparcia udzielonego z RPO WL projektom poszkodowanym w wyniku powodzi, jaka dotknęła województwo lubelskie w roku 2010. Jeśli chodzi o zmianę wartości docelowej to należy stwierdzić, iż na etapie programowania wartość tego wskaźnika została oszacowana na znacznie zawyżonym poziomie głównie z powodu niedoszacowania kosztów realizacji inwestycji drogowych w

zakresie regionalnej infrastruktury (potwierdza to również raport z przeprowadzonego badania ewaluacyjnego „Weryfikacja wartości docelowych wskaźników Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013”). Szacowanie wartości docelowych wskaźników RPO WL opierało się na doświadczeniach ZPORR a metodologia obliczenia tego wskaźnika przedstawiała się następująco:

- środki jakie były dostępne w ramach Działania 1.1 ZPORR wynosiły 79.159.094,04 EUR (313 865 807,87 PLN) przy ich udziale zmodernizowano 257,5 km dróg regionalnych, gdzie koszt modernizacji 1 km drogi kształtował się na poziomie 302.648,17 EUR (1,2 mln PLN);
- przyjęto założenie, że w nowej perspektywie koszt ten będzie kształtował się na poziomie 504.413,62 EUR (2 mln PLN) uwzględniając 66% wzrost kosztów oraz dzieląc dostępną alokację w negocjowanym Programie przez szacowane koszty otrzymano, że zostanie zrekonstruowanych 160 km dróg regionalnych.

Jednakże założenia kosztów modernizacji w oparciu o poprzednią perspektywę finansową były błędne gdyż koszt 1 km drogi obecnie kształtuje się na poziomie powyżej 1.008.827,24 EUR (4 mln PLN). To w konsekwencji skutkuje mniejszymi możliwościami realizacji zakładanego wskaźnika.

Wskaźnik **Długość nowych linii kolejowych** – wskaźnik ten zostanie osiągnięty po zakończeniu projektu kluczowego „Budowa toru dojazdowego od stacji Świdnik do terminalu Portu Lotniczego Lublin S. A. w Świdniku wraz z infrastrukturą towarzyszącą”. Podpisanie umowy planowane jest w 2011 roku. Według Programu wartość docelowa wskaźnika produktu w 2013 powinna wynieść 3 km, co za tym idzie realizacja wskaźnika nie jest zagrożona.

Wskaźnik **Długość zrekonstruowanych linii kolejowych** – częściowe osiągnięcie wskaźnika produktu możliwe będzie po podpisaniu wszystkich umów dla projektów kluczowych, gdyż cała alokacja w działaniu przeznaczona jest na realizację tych projektów. Planowany termin podpisania umów to 2011 r. Szacuje się, iż możliwe jest osiągnięcie 50% założonej w Programie wartości docelowej, dlatego też IZ RPO, w ramach renegotjacji Programu, zaproponowała zmniejszenie wartości docelowej przedmiotowego wskaźnika. Projekty kluczowe dotyczące infrastruktury kolejowej realizowane są przez spółkę PKP PLK S.A., która jest zarządcą infrastruktury kolejowej i jednocześnie kwalifikowanym beneficjentem w ramach ww. Działania. W związku z trudną sytuacją finansową spółki (brak możliwości zapewnienia wymaganego wkładu własnego), a także skomplikowaną strukturą zarządczą całej firmy PKP, liczba realizowanych projektów uległa zmniejszeniu w stosunku do projektów planowanych (podobna sytuacja ma miejsce także w programie realizowanym na poziomie krajowym – Infrastruktura i Środowisko). Ponadto beneficjent ma problemy w znalezieniu i wyłonieniu odpowiednich firm wykonawczych oraz projektowych, które mogłyby prawidłowo realizować projekty. Zniwelowanie przedstawionych problemów leży w dużej mierze poza gestią IZ RPO dlatego też niemożliwym będzie osiągnięcie pełnej wartości wskaźnika dotyczącego długości zrekonstruowanych linii kolejowych. Zgodnie z powyższym oraz w oparciu o wyniki przeprowadzonej ewaluacji „Weryfikacja wartości docelowych wskaźników Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013” rekomenduje się obniżenie wartości wskaźnika z 60 km do 30 km. Wartość po zmniejszeniu wynika z analizy założeń projektów zgłoszonych przez PKP.

Wskaźnik **Liczba zakupionego/odnowionego taboru komunikacji miejskiej** – na podstawie podpisanych umów szacowane jest osiągnięcie wskaźnika na poziomie 80% w stosunku do zakładanej dla 2013 r. wartości docelowej (100 szt.)

Wskaźnik **Miejsca w zakupionym/odnowionym taborze komunikacji miejskiej** – na podstawie podpisanych umów szacowane jest osiągnięcie wskaźnika na poziomie 90% w stosunku do zakładanej w Programie wartości. Realizacja wskaźnika przebiega prawidłowo.

Wskaźnik **Oszczędność czasu w euro na nowych i zrekonstruowanych drogach w przewozach pasażerskich** został osiągnięty na poziomie 2 225 480,47 euro, co stanowi ponad 439% planowanej na koniec 2010 r. wartości. Na podstawie podpisanych umów szacowane jest osiągnięcie wartości wskaźnika pod koniec 2013 r. na poziomie 28 209 553,64 EUR, co przy zakładanych w Programie 22 235 614,66 EUR wskazuje na to, iż realizacja wskaźnika przebiega prawidłowo z niewielkim przekroczeniem jego zakładanej wartości docelowej (127%).

Wskaźnik **Oszczędność czasu w euro na nowych i zrekonstruowanych drogach w przewozach towarowych** – został osiągnięty na poziomie 630 333,43 euro, co stanowi 49% planowanej na koniec 2010 r. wartości. Na podstawie podpisanych umów szacowane jest osiągnięcie wartości wskaźnika pod koniec 2013 r. na poziomie 6 473 497,61 EUR, co przy zakładanych w Programie 3 521 164,16 EUR wskazuje na to, iż realizacja wskaźnika jest zagrożona (54%).

Wskaźnik **Oszczędność czasu w euro na nowych i zrekonstruowanych liniach kolejowych w przewozach pasażerskich** - osiągnięcie tego wskaźnika rezultatu możliwe będzie po podpisaniu wszystkich umów o dofinansowanie projektów kluczowych, gdyż cała alokacja w działaniu przeznaczona jest na realizację tych projektów. Planowany termin podpisania umów to 2011 r.

Wskaźnik **Oszczędność czasu w euro na nowych i zrekonstruowanych liniach kolejowych w przewozach towarowych** - osiągnięcie wskaźnika rezultatu możliwe będzie po podpisaniu wszystkich umów o dofinansowanie projektów kluczowych, gdyż cała alokacja w działaniu przeznaczona jest na realizację tych projektów. Planowany termin podpisania umów to 2011 r.

Po zakończeniu realizacji Programu IZ RPO planuje przeprowadzenie ekspertyzy, której przedmiotem będzie pomiar rzeczywiście osiągniętej oszczędności czasu w projektach transportowych.

Wskaźnik **Przyrost liczby ludności korzystającej z komunikacji miejskiej wspartej w ramach programu** - na podstawie podpisanych umów IZ RPO szacuje, iż osiągnięcie wskaźnika nie jest zagrożone. Przewiduje się, iż w 2013 wartość wskaźnika wyniesie 1 945 937 osób, co stanowić będzie 2780% zakładanej wartości docelowej na rok 2013.

Wskaźnik **Liczba pasażerów obsługiwanych przez regionalny port lotniczy** – oszacowanie realizacji wskaźnika rezultatu będzie możliwe po podpisaniu umowy o dofinansowanie kluczowego projektu pt. „Rozbudowa Regionalnego Portu Lotniczego: Port Lotniczy Lublin S. A.” i jego realizacji. Podpisanie umowy planowane jest na w 2011 roku.

Eksperti zewnątrzni w badaniu „Weryfikacja wartości docelowych wskaźników Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013” wskazują, iż w V Osi Priorytetowej konieczne jest podjęcie działań naprawczych. Rekomendacje dotyczą m.in. realokacji środków do Działania 5.1; zmniejszenia wskaźnika „Długość wybudowanych linii kolejowych” oraz przeprowadzenia ekspertyzy ex-post w odniesieniu do wskaźnika oszczędności czasu w projektach transportowych.

W odniesieniu do wskaźników, których szacowana na podstawie umów realizacja znacznie przekracza wartość docelową, IZ RPO zaproponowała zwiększenie wartości tylko dla tych wskaźników, których realizacja na podstawie wniosków o płatność końcową przebiega zgodnie z szacunkami. W pozostałych przypadkach IZ RPO pozostawiła wartości docelowe na niezmiennym poziomie.

Po dokonaniu analizy wykorzystania środków w ramach V Osi Priorytetowej, mając do dyspozycji dodatkowe fundusze pochodzące z dostosowania technicznego, IZ RPO zaplanowała zmiany w alokacji środków w ramach tej Osi, a także realokacje środków w ramach dotychczasowej alokacji na Oś.

- zaplanowano zwiększenie alokacji w V Osi Priorytetowej o dodatkowe środki przyznane na realizację projektów niwelujących skutki powodzi (Wilków) w ramach Działania 5.2 *Lokalny układ transportowy*.
- ze względu na zrealizowanie już zakładanych w Programie wartości docelowych wskaźników dotyczących lokalnego układu transportowego zaplanowano zmniejszenie dotychczasowej alokacji środków w ramach Działania 5.2 *Lokalny układ transportowy* o kwotę 8,45 mln euro. Środki te przesunięto do działań 5.1 *Regionalny układ transportowy*, 5.3 *Miejski transport publiczny* i 5.5 *Transport lotniczy*:
 - ze względu na niską realizację wskaźników oraz rekomendacje KE dotyczące wspierania dróg na poziomie regionalnym, przesunięto na Działanie 5.1 *Regionalny układ transportowy* w kwocie 2,6 mln euro w celu dofinansowanie projektu dotyczącego modernizacji drogi regionalnej pn. „Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 865 Jarosław – Oleszyce – Cieszanów – Bełżec na odcinku km 68+296 do km 72+973 o długości 4,677 km, z wyłączeniem odcinka od km 70+580,15 do km 70+600,14 – terenie zamkniętego PKP w Bełżcu”,
 - ze względu na zmiany kursowe zwiększono również alokację na Działanie 5.3 *Miejski transport publiczny*, o kwotę 0,35 mln euro w celu dostosowania kwoty alokacji przeznaczonej na Działanie do kwoty podpisanych w ramach Działania umów o dofinansowanie,
 - zwiększono alokację na Działanie 5.5 *Transport lotniczy* o kwotę 5.5 mln euro z przeznaczeniem na dofinansowanie budowy portu lotniczego w Świdniku ze względu na dotychczasowy niski poziom dofinansowania oraz kluczowy charakter projektu, wpisujący się w cele Strategii Lizbońskiej.
- Ponadto zaplanowano zmniejszenie procentowego udziału środków EFRR w ramach Osi Priorytetowej V. Propozycja ta jest wynikiem zwiększenia procentowego udziału środków EFRR w ramach Osi Priorytetowych II i IX. Zmniejszony poziom dofinansowania projektów w ramach Działania 5.1 *Regionalny układ transportowy* oraz 5.2 *Lokalny układ transportowy* pozwoli na osiągnięcie założonego pułapu 82,3% środków EFRR w stosunku do środków publicznych stanowiących podstawę certyfikacji.

Tabela przedstawiająca propozycje alokacji dodatkowych środków i realokacji dotychczasowych środków w ramach V Osi Priorytetowej została zamieszczona w rozdziale 2.1.6.4 *Rekomendacje IZ i innych instytucji*.

Wkład Osi w promowanie równości szans

Opis realizacji zasady równości szans został zawarty w rozdziale 2.2.1 niniejszego sprawozdania.

Cross-financing

Informacje na temat *cross-financingu* zostały zawarte w rozdziale 2.6.3 niniejszego sprawozdania.

Krajowy Program Reform

Wkład Osi w obszary i priorytety Krajowego Programu Reform znajduje się w punkcie 2.1.6.6.

Rekomendacje Komisji Europejskiej dla V Osi Priorytetowej, przedstawione w opinii dotyczącej sprawozdania z realizacji RPO WL za 2009 r. (REGIO H.1 BG/sp D92010/ 870605. Bruksela, 1 września 2010 r.).

- *Należy rozwinąć analizę poprzez uwzględnienie inwestycji planowanych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej oraz opisać w jaki sposób zwiększyła się dostępność regionu (należy odnieść się również do wskaźników kontekstowych).*
- *Transport publiczny: należy ocenić planowany wpływ projektów na miasta, w których przewidziano rozwój systemów transportu publicznego. Należy przedstawić również informacje na temat założeń dotyczących wydatków w podziale na infrastrukturę, tabor kolejowy/autobusowy/tramwajowy oraz systemy zarządzania.*

Powyższe rekomendacje zostały wdrożone.

Rekomendacje IZ RPO dla Osi V

Rekomendacje IZ RPO zamieszczone są w opisie przedmiotowej Osi oraz rozdziale 2.1.6.4. niniejszego sprawozdania.

3.5.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi

Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi został zamieszczony w 2.3 *Napotkane znaczące problemy oraz podjęte środki zaradcze.*

3.6 OŚ PRIORYTETOWA VI

Celem VI Osi Priorytetowej **Środowisko i czysta energia** jest „Poprawa stanu, zachowanie bioróżnorodności oraz zapobieganie degradacji środowiska naturalnego”. Na jego realizację przeznaczono **156 040 364 EUR** (618 700 043,26 PLN), co stanowi 13,50% całkowitej alokacji na RPO WL.

Powyższy cel będzie realizowany poprzez wdrażanie dwóch działań:

Działanie 6.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska* - celem działania jest poprawa jakości oraz zapobieganie degradacji środowiska poprzez ograniczenie zanieczyszczeń wód i gleby oraz ochrona naturalnych ekosystemów (wspierana będzie gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi, bezpieczeństwo ekologiczne, ochrona przyrody i kształtowania postaw ekologicznych). Na jego realizację przeznaczono **138 702 546 EUR** (549 995 594,89 PLN), co stanowi 88,89% alokacji na Oś.

Działanie 6.2 *Energia przyjazna środowisku* - celem działania jest zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Na jego realizację przeznaczono kwotę **17 337 818 EUR** (68 744,448,37 PLN), która stanowi 11,11% alokacji na Oś.

Do głównych grup Beneficjentów VI Osi Priorytetowej należą jednostki samorządu terytorialnego, jednostki sektora finansów publicznych, podmioty działające w oparciu o ustawę z dnia 28 lipca 2005r. o partnerstwie publiczno-prywatnym, organizacje pozarządowe, instytucje uczestniczące w Krajowym Systemie Ratowniczo - Gaśniczym, parki narodowe i krajobrazowe oraz inne podmioty sprawujące nadzór nad obszarami chronionymi.

Budowa kanalizacji sanitarnej w Terespolu

Poprawa bezpieczeństwa chemiczno-ekologicznego w Powlecie Radzyńskim

Energia słoneczna w powlecie włodawskim

3.6.1 Osiągnięcie celów i analiza postępów

Informacje na temat fizycznych i finansowych postępów realizacji priorytetu Postęp fizyczny VI Osi Priorytetowej został przedstawiony w załączniku nr IV tabela 4.6.

- **Analiza jakościowa**

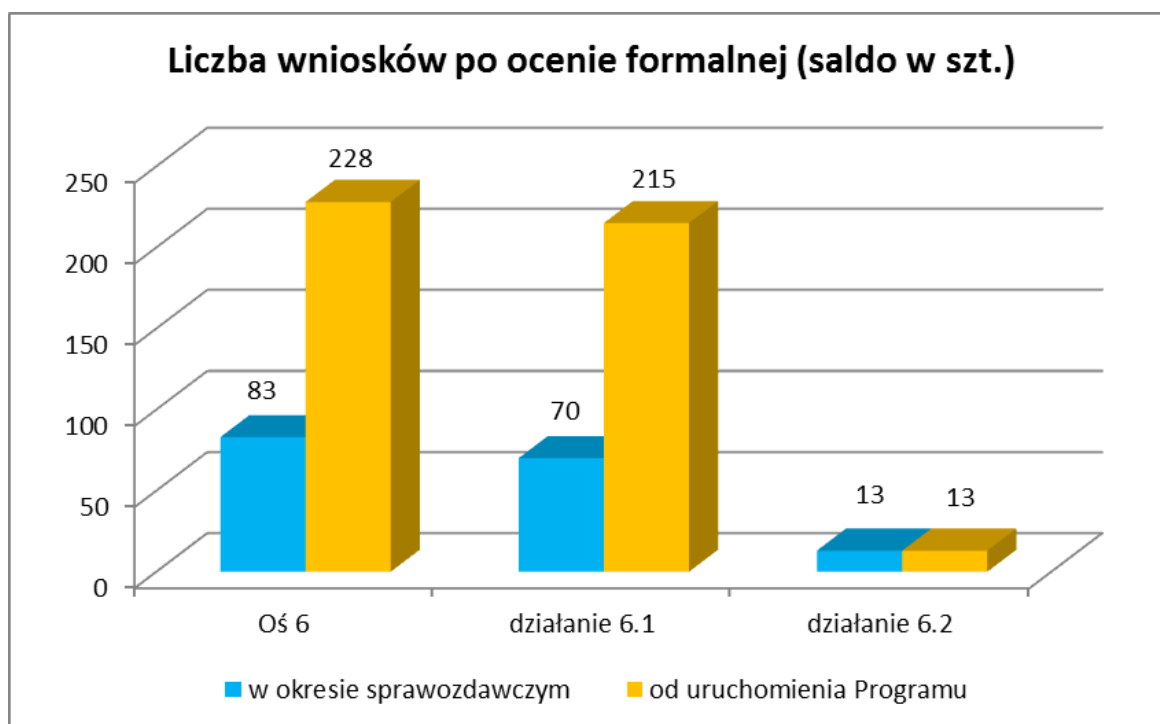
Konkursy

W ramach VI Osi Priorytetowej w okresie sprawozdawczym odbyły się **2** nabory wniosków o dofinansowanie w ramach Działania 6.1. *Ochrona i kształtowanie środowiska*, na łączną wartość dofinansowania z EFRR 25 098 360,66 EUR (99 515 000,00 PLN). W ramach tych naborów Beneficjenci złożyli **45** wniosków na łączną wartość dofinansowania wynoszącą **52 242 371,85 EUR** (207 141 004,40 PLN).

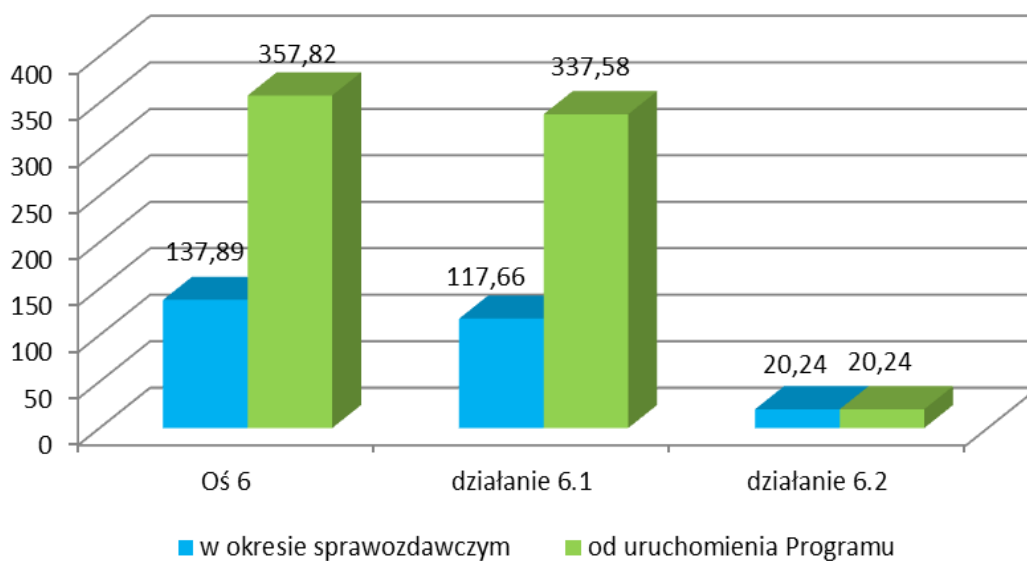
Łącznie, od początku okresu programowania w ramach VI Osi Priorytetowej złożonych zostało 289 wniosków o dofinansowanie realizacji projektów (w ramach 10 konkursów) na łączną wartość projektów 608 016 959,41 EUR (2 410 787 244,06 PLN) oraz kwotę wnioskowanego dofinansowania 438 305 995,44 EUR (1 737 883 271,91 PLN). Stanowiło to 294,58% dostępnych środków w ramach konkursów oraz 95,35% alokacji przewidzianej w Programie na realizację projektów VI Osi Priorytetowej.

IZ RPO nie planuje ogłaszania kolejnych konkursów w ramach tej Osi. Środki, które pozostały w ramach Osi zostaną przeznaczone na realizację projektów z list rezerwowych i odwołań.

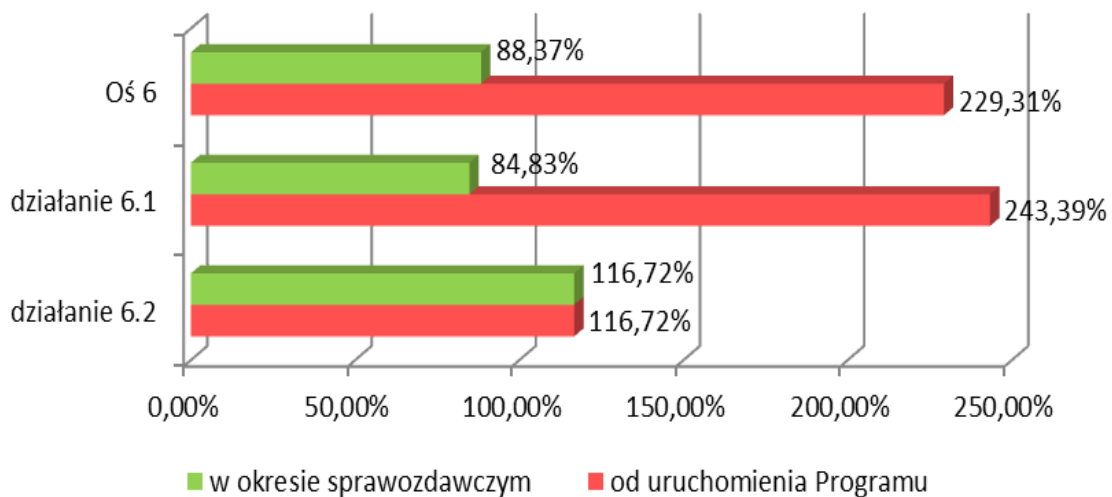
Wnioski o dofinansowanie poprawne formalnie

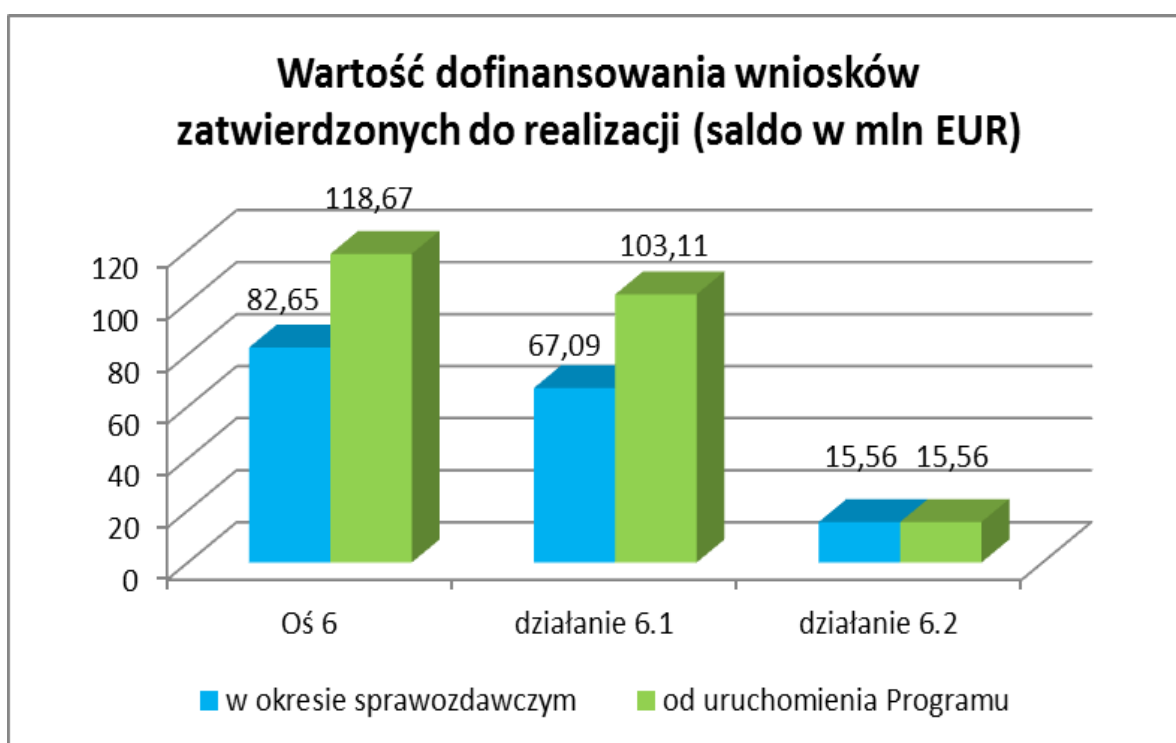
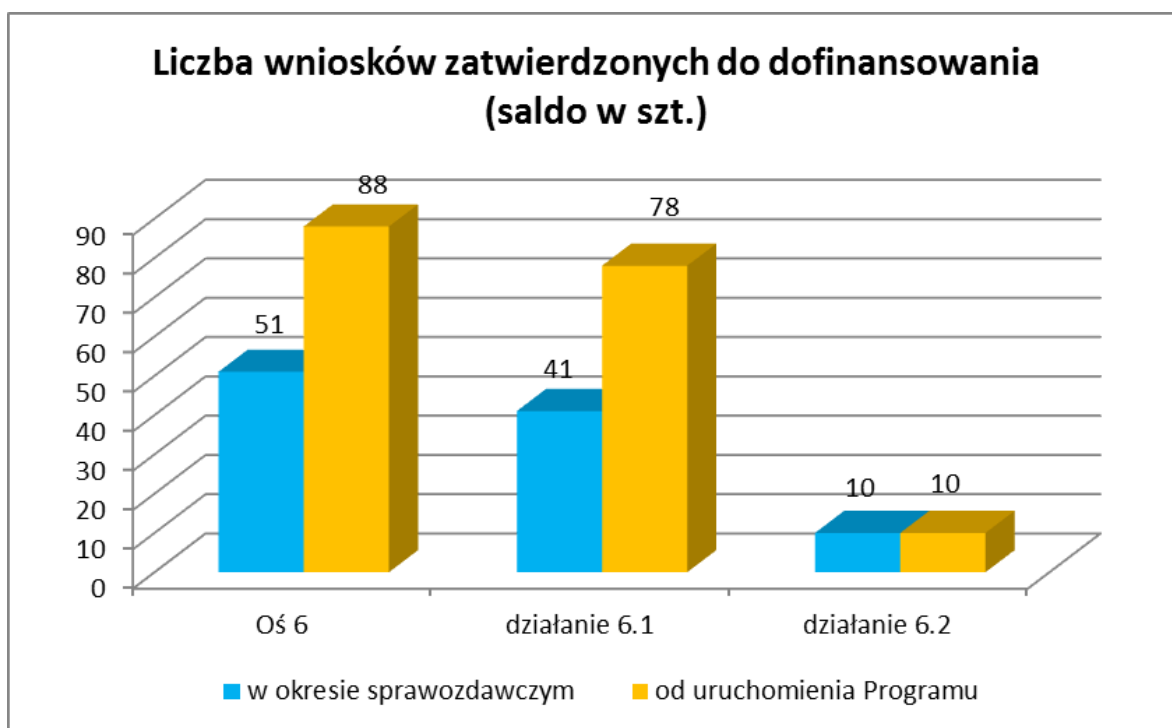
Wartość dofinansowania po ocenie formalnej (saldo w mln EUR)

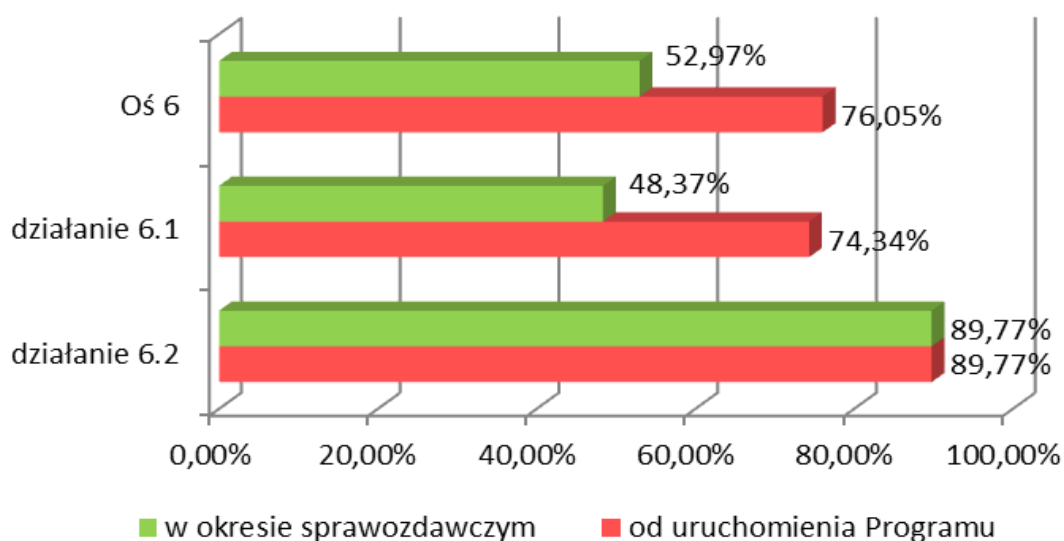
Stopień wykorzystania alokacji na Oś i działanie na etapie wniosków po ocenie formalnej

Wnioski zatwierdzone do realizacji

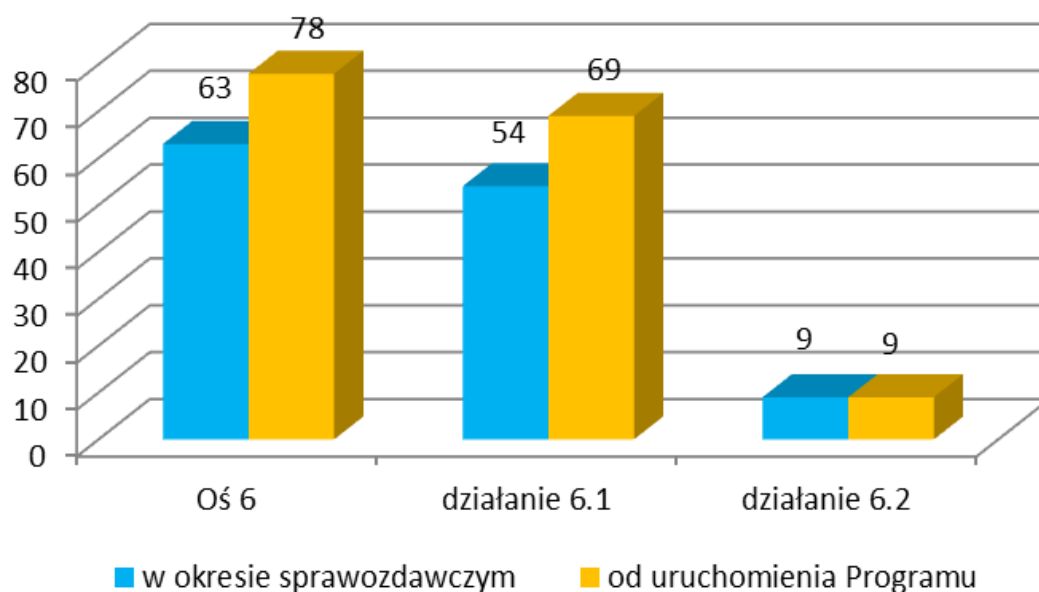

Stopień wykorzystania alokacji na Oś i działanie na etapie wniosków zatwierdzonych do realizacji

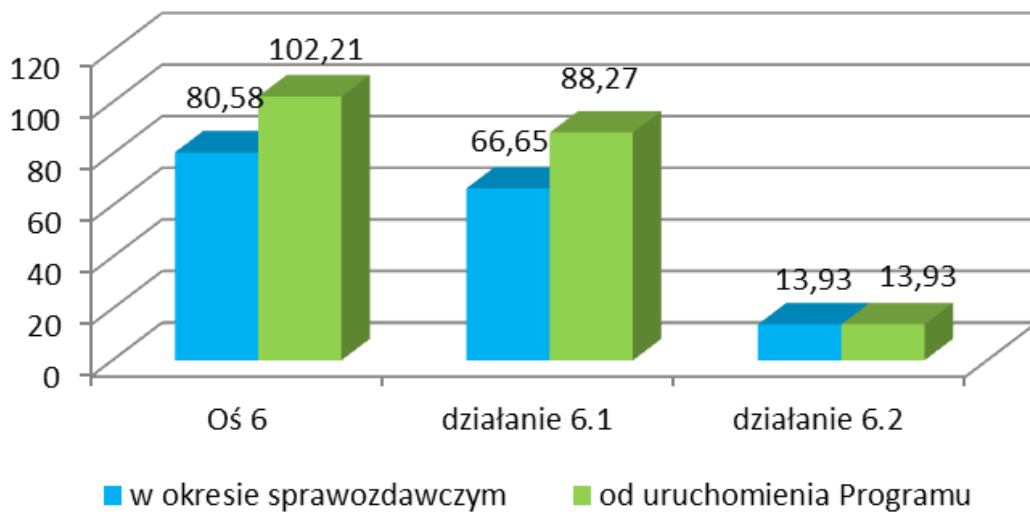

Umowy

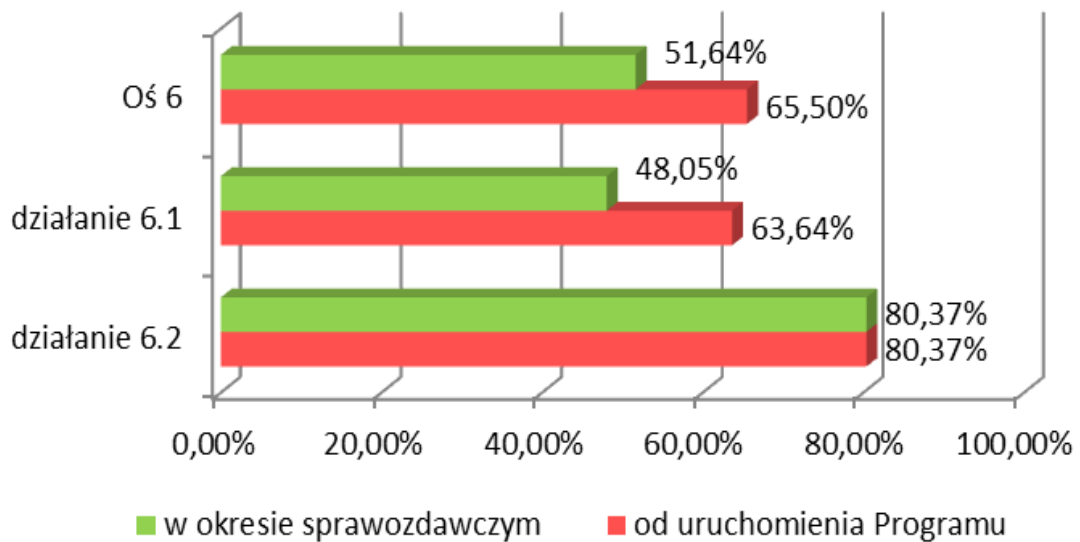
Liczba umów (saldo w szt.)

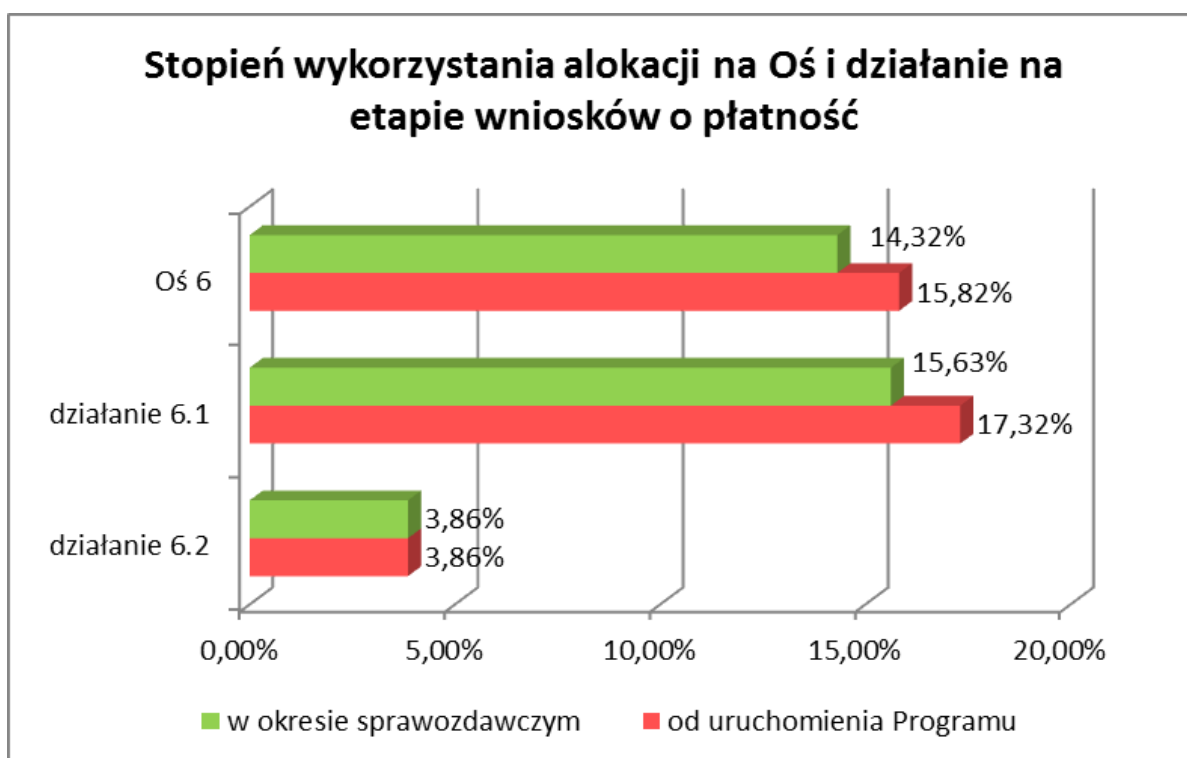
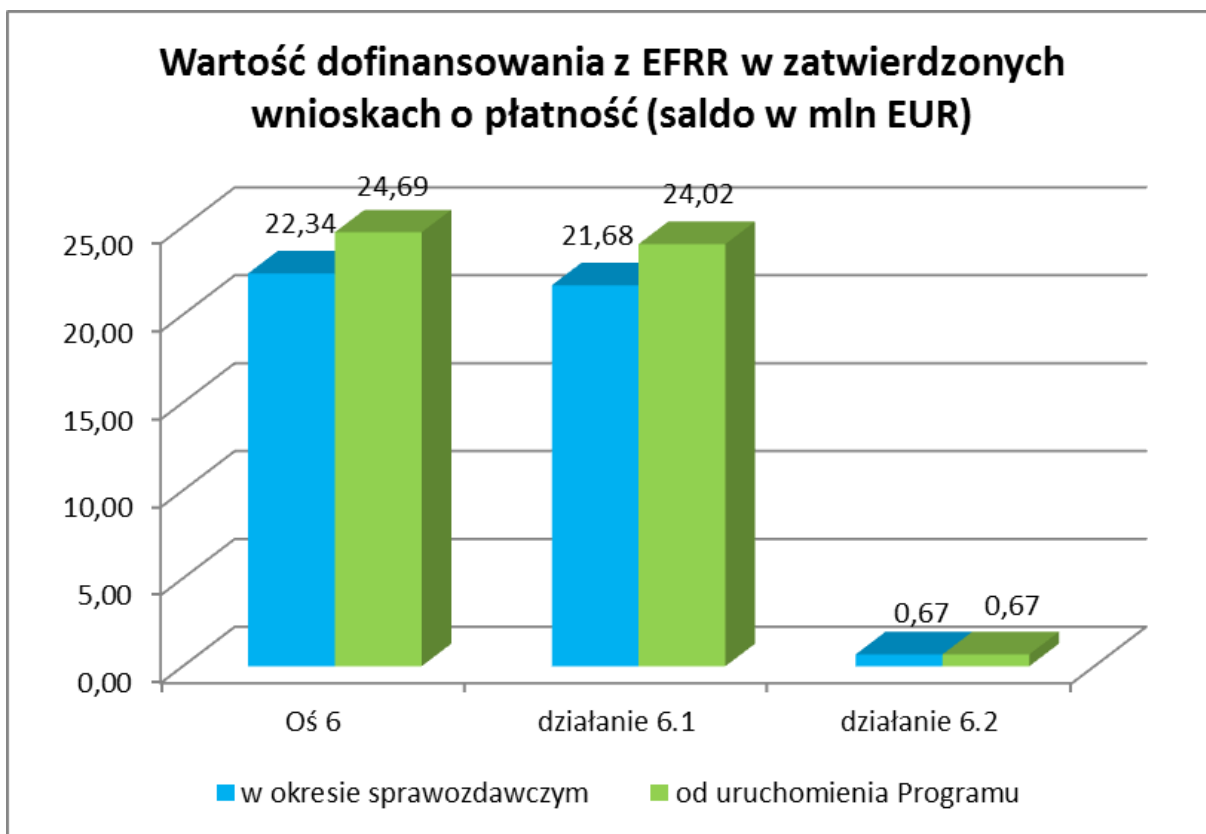
Wartość dofinansowania z EFRR w umowach (saldo w mln EUR)

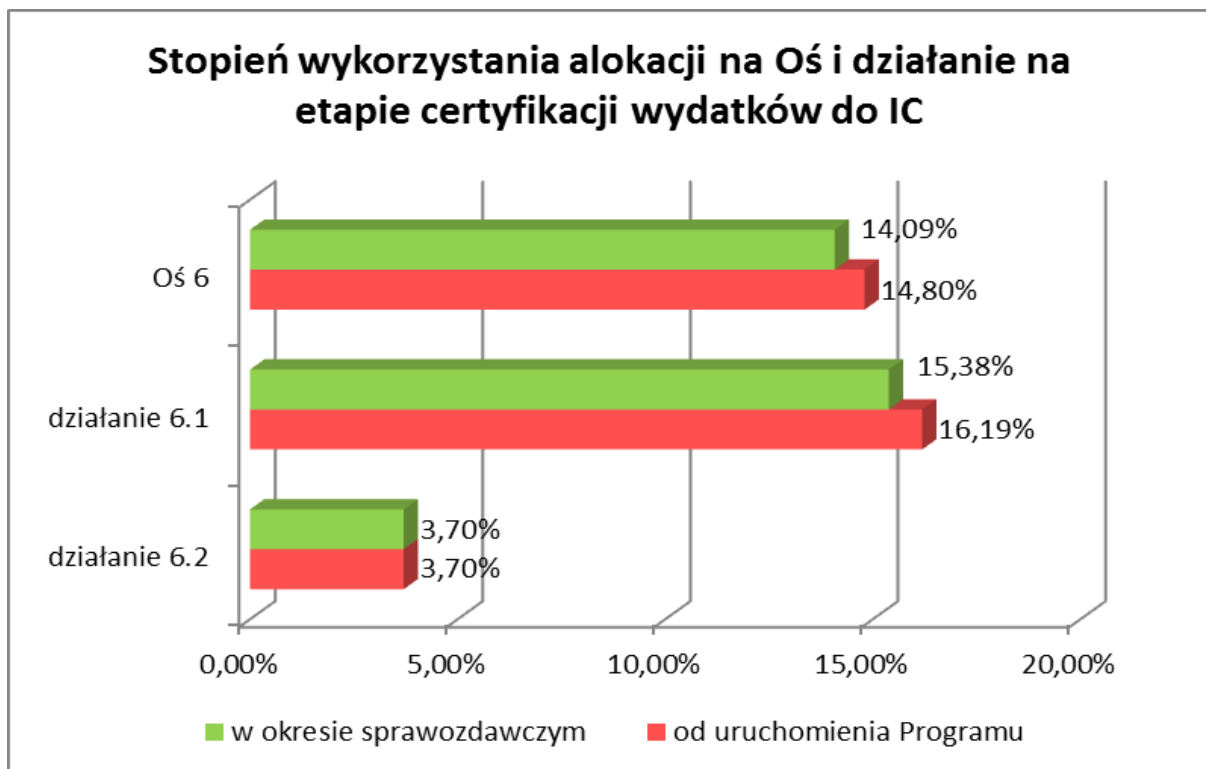
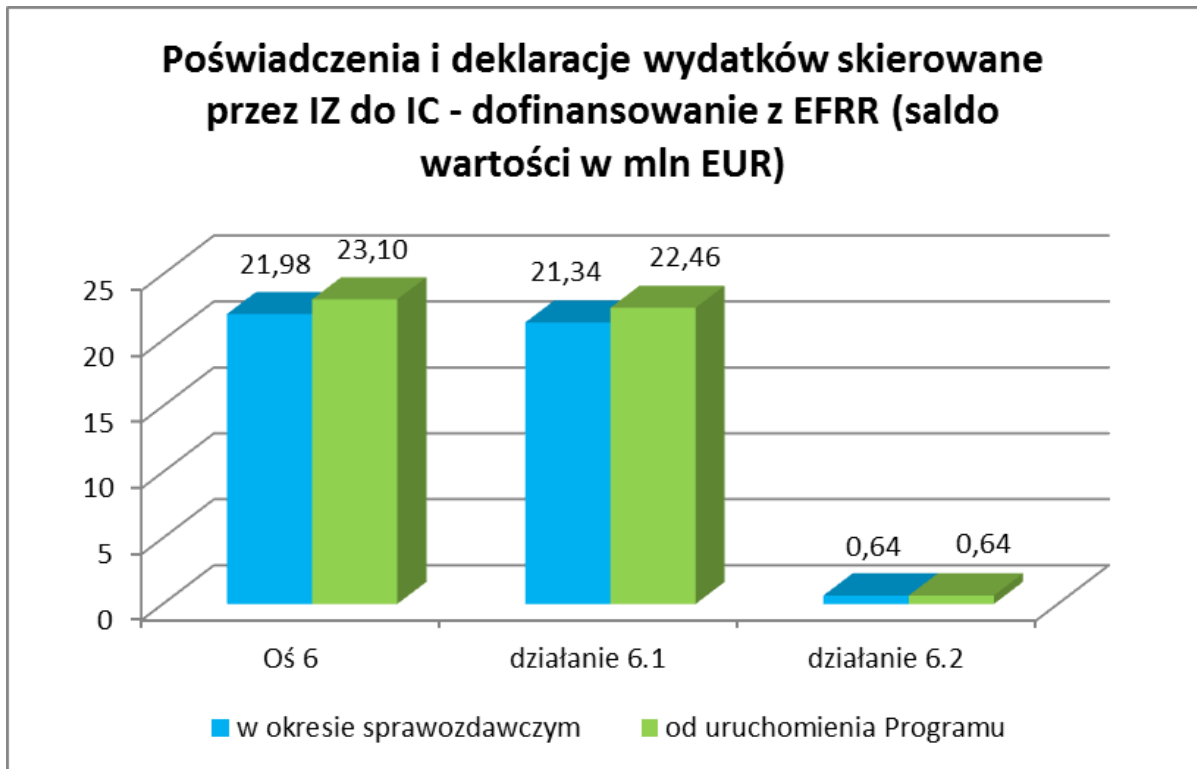
Stopień wykorzystania alokacji na Oś i działanie na etapie podpisanych umów

Wnioski o płatność

Poświadczenia i certyfikacja

Tab. Rozkład udzielonego wsparcia pomiędzy obszar realizacji miejski/wiejski.

Działanie	Obszar realizacji	Liczba umów	Wartość projektów (EUR)	Dofinansowanie z EFRR (EUR)
6.1 Ochrona i kształtowanie środowiska	miejski	15	37 525 169,50	26 057 696,80
	wiejski	54	95 572 052,41	62 213 998,84
6.2 Energia przyjazna środowisku	miejski	1	802 615,38	682 223,08
	wiejski	8	15 810 347,88	13 252 644,92
Ogółem	miejski	16	38 327 784,88	26 739 919,88
	wiejski	62	111 382 400,29	75 466 643,76

Rozkład terytorialny projektów według powiatów w VI Osi Priorytetowej został przedstawiony w tabeli zawartej w rozdziale 2.1.6 niniejszego sprawozdania.

Tab. Rozkład udzielonego wsparcia wg rodzajów Beneficjentów.

Działanie/Oś	Rodzaj Beneficjenta	Liczba zawartych umów	Wartość ogółem projektów (EUR)	Dofinansowanie z EFRR (EUR)
6.1 Ochrona i kształtowanie środowiska	Jednostki samorządu terytorialnego	64	132 595 255,79	87912825,89
	Państwowe jednostki organizacyjne	5	501 966,12	358 869,75
	Suma	69	133 097 221,91	88 271 695,64
6.2 Energia przyjazna środowisku	Jednostki samorządu terytorialnego	9	16 612 963,26	13 934 868,00
	Suma	9	16 612 963,26	13 934 868,00
Oś 6 Środowisko i czysta energia	Jednostki samorządu terytorialnego	73	149 208 219,05	101 847 693,89
	Państwowe jednostki organizacyjne	5	501 966,12	358 869,75
	Ogółem	78	149 710 185,17	102 206 563,64

Tab. Rozkład udzielonego dofinansowania przeznaczzonego na realizację inwestycji w poszczególnych obszarach wsparcia.

Działanie/Oś	Obszar/nazwa kategorii	kod kategorii	Liczba podpisanych umów	Wartość ogółem projektów (w EUR)	Dofinansowanie z EFRR (w EUR)
6.2 Energia przyjazna środowisku	ENERGIA	33-43			
	Energia odnawialna: słoneczna	40	8	15 810 347,88	13 252 644,92

	Energia odnawialna: biomasa	41	1	802 615,38	682 223,08
6.1 Ochrona i kształtowanie środowiska	OCHRONA ŚRODOWISKA I ZAPOBIEGANIE ZAGROŻENIOM	44-54			
	Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi	44	6	26 783 020,90	17 601 305,47
	Gospodarka i zaopatrzenie w wodę pitną	45	16	40 535 029,91	26 117 093,98
	Oczyszczanie ścieków	46	21	51 612 821,48	32 761 501,50
	Promowanie bioróżnorodności i ochrony przyrody (w tym NATURA 2000)	51	5	501 966,12	358 869,75
	Zapobieganie zagrożeniom (w tym opracowanie i wdrażanie planów i instrumentów zapobiegania i zarządzania zagrożeniami naturalnym i technologicznym)	53	2	732 200,02	622 370,01
	Inne działania na rzecz ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom	54	19	12 932 183,49	10 810 554,94
Oś 6 Środowisko i czysta energia	ENERGIA	33-43	9	16 612 963,26	13 934 868,00
	Energia odnawialna: słoneczna	40	8	15810347,88	13252644,92
	Energia odnawialna: biomasa	41	1	802615,3846	682223,0769
	OCHRONA ŚRODOWISKA I ZAPOBIEGANIE ZAGROŻENIOM	44-54	69	133 097 221,91	88 271 695,64
	Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi	44	6	26783020,9	17601305,47
	Gospodarka i zaopatrzenie w wodę pitną	45	16	40535029,91	26117093,98
	Oczyszczanie ścieków	46	21	51612821,48	32761501,5

Promowanie bioróżnorodności i ochrony przyrody (w tym NATURA 2000)	51	5	501966,1185	358869,7453
Zapobieganie zagrożeniom (w tym opracowanie i wdrażanie planów i instrumentów zapobiegania i zarządzania zagrożeniami naturalnym i technologicznym)	53	2	732200,0177	622370,0076
Inne działania na rzecz ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom	54	19	12932183,49	10810554,94
OGÓŁEM	OGÓŁEM	78	149 710 185,17	102 206 563,64
w tym STRATEGIA LIZBOŃSKA	40,41	9	16 612 963	13 934 868
STRATEGIA LIZBOŃSKA jako % udział w Osi		11,54%	11,10%	13,63%
STRATEGIA LIZBOŃSKA jako % realizacji planu dla Osi		założenia:	17 337 818,00	80,37%

Nabór wniosków w działaniu 6.2 rozpoczął się w poprzednim okresie sprawozdawczym, natomiast w 2010 r. nastąpiło podpisanie wszystkich umów. Pomimo małej ilości projektów alokacja została wykorzystana niemal w całości, ze względu na jej niską wartość. W okresie sprawozdawczym wartość dofinansowania, stopień wykorzystanie alokacji na działanie 6.2 mają tę samą wartość od uruchomienia Programu i w okresie sprawozdawczym. Podobnie w działaniu 6.1 większość umów została podpisana w 2010 r.

Zdecydowanie większy rozkład udzielonego wsparcia w podziale na obszar realizacji wiejski/miejski występuje w obszarze wiejskim. Sytuacja powyższa rozwiązuje problem wskazany w analizie SWOT, którym jest słabo rozwinięta infrastruktura oczyszczania ścieków. szczególnie na obszarze wiejskim. Głównymi Beneficjentami Osi Priorytetowej VI są jednostki samorządu terytorialnego. Rozkład ten jest zgodny z założeniami Osi dotyczącymi rozkładu udzielonego wsparcia według rodzajów Beneficjentów. Szczegółowy opis wpływu Programu na rozwój regionu zostanie zaprezentowany dopiero po zrealizowaniu Działań Osi VI.

Na realizację **Strategii Lizbońskiej** przewidziano **11,11%** alokacji na Oś. Z analizy podpisanych umów wynika, iż realizacja planów nie jest zagrożona. Szczegółowe informacje znajdują się w pkt. 2.1.6.6 niniejszego sprawozdania.

Projekty kluczowe

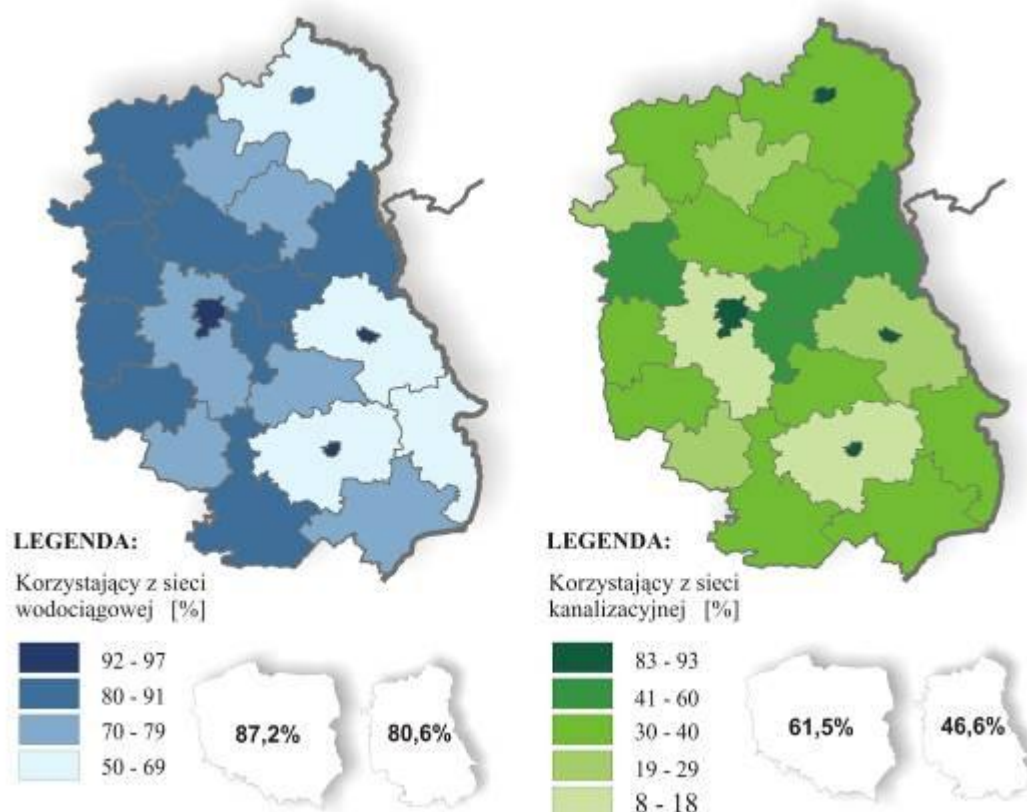
W ramach VI Osi Priorytetowej na liście IWIPK znajdują się 4 projekty kluczowe, na realizację których IZ RPO przeznaczyła 6 302 648,17 EUR (24 990 000,00 PLN), co stanowi 4,04%

alokacji na Oś. Realizacja projektów przewidziana jest w kolejnych okresach sprawozdawczych.

Postęp rzeczowy Osi Priorytetowej

W województwie lubelskim obserwowany jest stały wzrost wskaźników dotyczących korzystania z urządzeń sieciowych. W 2009 roku 80,6% mieszkańców regionu korzystała z sieci wodociągowej (w roku 2006 79,2%), oraz 46,6% z sieci kanalizacyjnej (w roku 2006 45,4%). Wartości te odbiegają jednak od średnich dla kraju – 87,2% i 61,5% korzystających z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Szczególnie niekorzystnie sytuacja wygląda na wsi gdzie z sieci wodociągowej korzystało w 2009 roku 69,1% mieszkańców (w kraju 74,7%), natomiast z sieci kanalizacyjnej zaledwie 12,5% (w kraju 23,5%).

W latach 2006 – 2009 średnioroczny wzrost liczby korzystających z wodociągów wyniósł ponad 6 150 osób, dlatego wpływ realizacji projektów w ramach RPO WL – wzrost liczby korzystających z wodociągów o 2 898 osób – miał kluczowe znaczenie dla tego sektora. Liczba osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w wyniku realizacji projektów w ramach RPO WL w roku 2010 wzrosła o 1 108, co oznacza poprawę w tym zakresie o blisko 20% (w latach 2006 – 2009 liczba osób korzystających z kanalizacji wzrastała średniorocznie o 6 190) i przyczynić się do dalszej poprawy jakości wód w województwie. Poniższa mapka przedstawia korzystających z sieci kanalizacyjnej i wodociągowej w województwie lubelskim w roku 2009.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Realizacja wskaźników VI Osi Priorytetowej przedstawia się następująco:

Liczba projektów z zakresu energii odnawialnej (wskaźnik produktu dla Działania 6.2) – dotychczas nie odnotowano postępu rzeczowego omawianego wskaźnika. Zakończenie pierwszych projektów realizujących przedmiotowy wskaźnik planowane jest na rok 2011.

Szacowana wartość przedmiotowego wskaźnika produktu do końca 2013 r. osiągnie 9 szt. (przy zakładanych 30 szt.). Aby poprawić wartość tego wskaźnika IZ RPO zaproponowała w ramach renegotjacji Programu alokację dodatkowych środków pochodzących z KRW w wysokości 7 329 481,00 EUR na Działanie 6.2. Kierunek ten jest również zgodny z rekomendacjami z badania ewaluacyjnego „Weryfikacja wartości docelowych wskaźników Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013”. Jednak pomimo przeznaczenia dodatkowych środków nie będzie możliwe osiągnięcie zakładanej wartości docelowej liczby projektów z zakresu energii odnawialnej. Powyższą kwotę planuje się przeznaczyć na dofinansowanie projektów w ramach działania 6.2 znajdujących się na liście rezerwowej po przeprowadzonym konkursie. Wartość tych projektów jest jednak na tyle duża, że nawet przeznaczenie dodatkowych środków nie jest w stanie zapewnić osiągnięcia zakładanej w programie wartości docelowej wskaźnika. Z tego też powodu IZ RPO zaproponowała zmniejszenie wartości docelowej omawianego wskaźnika z 30 do 15 szt. Należy jednak podkreślić, iż mimo mniejszej od pierwotnie zakładanej liczby projektów, które uzyskają wsparcie, zostanie osiągnięty wskaźnik *Dodatkowa moc zainstalowana energii ze źródeł odnawialnych (MW)*, który wyraża cel i istotę interwencji w energię odnawialną. Działania IZ RPO zmierzają do jak najefektywniejszego wspierania tego typu inwestycji w zakresie wypełnienia zobowiązań wspólnotowych¹² w zakresie ochrony powietrza i klimatu, co stoi w zgodzie z założeniami Strategii Lizbońskiej jak również Strategii Europa 2020.

Liczba projektów z zakresu gospodarki odpadami (wskaźnik realizowany w ramach Działania 6.1) – wskaźnik został osiągnięty na poziomie 1 szt., co stanowi 33% planowanej na koniec 2010 r. wartości. Na podstawie podpisanych umów szacowane jest osiągnięcie wartości wskaźnika pod koniec 2013 r. na poziomie 5 szt., co przy zakładanych w Programie 15 szt. wskazuje na zagrożenie realizacji wskaźnika. Z tego też powodu w ramach renegotjacji Programu, IZ RPO zaproponowała przekazanie dodatkowych środków z KRW w wysokości 700 000 euro z przeznaczeniem na zwiększenie alokacji w trwającym konkursie 04/RPOWL/6.1/2010. Ponadto IZ RPO zaproponowała realokację środków na to działanie z Działania 7.3 w wysokości 4 300 000 EUR (uzasadnienie realokacji z Działania 7.3 znajduje się w opisie Osi VII). Dodatkowa alokacja w Działaniu 6.1 ma na celu zwiększenie stopnia realizacji wskaźników (proponowana jest zmiana nazwy wskaźnika rezultatu dotyczącego gospodarki odpadami oraz jego wartości docelowej. Dodatkowe środki mają zapewnić realizację nowej wartości docelowej wskaźnika). Dodatkowym uzasadnieniem są niekorzystne tendencje w zakresie gospodarki odpadami w regionie. W latach 2006-2009 nastąpił wzrost udziału odpadów składowanych w ilości odpadów wytworzonych z 12,4% do ponad 33%, przy jednoczesnym spadku udziału odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych z 85,9% do niespełna 55% co jest niekorzystne z punktu widzenia ochrony środowiska i wymaga zdecydowanych działań.

Dodatkowa moc zainstalowana energii ze źródeł odnawialnych – wartość docelowa przedmiotowego wskaźnika rezultatu do końca 2010 r. wynosiła 3 MW. Cel ten nie został osiągnięty (0%), ze względu na fakt, iż zakończenie pierwszych projektów realizujących przedmiotowy wskaźnik planowane jest na rok 2011. Szacuje się jednak, iż w 2013 roku zostanie on zrealizowany, przekraczając zakładaną wartość docelową (109%).

Liczba osób podłączonych do sieci wodociągowej w wyniku realizacji projektów – omawiany wskaźnik został osiągnięty na poziomie 2 898 osób, przy zakładanych 15 000 osób na koniec 2010 r. Na podstawie podpisanych umów szacowane jest osiągnięcie wartości

¹². Zgodnie z Dyrektywą WE 28/2009 wzrost udziału OZE w zużyciu energii finalnej w Polsce powinien wzrosnąć do poziomu 15% w 2020 r.

wskaźnika pod koniec 2013 r. na poziomie 30 111 osób, natomiast w 2015 r. – 31 490 osób, przy zakładanych 90 000 (35%). Poziom realizacji przedmiotowego wskaźnika jest ściśle powiązany z poprawą sytuacji dostępu do sieci wodno-kanalizacyjnej w województwie lubelskim, osiągniętą przy wykorzystaniu również innych od RPO źródeł finansowania. W związku z powyższym, w ramach renegotjacji Program, IZ RPO zaproponowała zmniejszenie wartości wskaźnika z 89 000 do 31 000 osób. Zmiana wartości powyższego wskaźnika podyktowana jest zapisami linii demarkacyjnej z Programem Operacyjnym Rozwój Obszarów Wiejskich (PROW), które zostały doprecyzowane po wynegocjowaniu RPO WL. Określona na poziomie 1.008.827,23 EUR (4 mln PLN) demarkacja w zakresie wsparcia tego typu projektów spowodowała, iż gminy wiejskie, które są głównymi odbiorcami wsparcia w tym zakresie (nie posiadają wystarczającej sieci wodociągowej) nie mogły korzystać ze środków RPO jeżeli wartość projektu nie przekraczała 4 mln, co stanowiłoby duże obciążenie dla lokalnych samorządów. Tego typu ograniczenie zmuszało samorzady do korzystania ze wsparcia PROW. Dodatkowo należy wspomnieć, że w ramach opracowanej linii demarkacyjnej aglomeracje miejskie powyżej 15 000 RLM mogły korzystać ze wsparcia w ramach PO IiŚ, w związku z czym straciły możliwość uzyskania dofinansowania z RPO a tym samym dla IZ RPO trudniej jest osiągnąć zakładane wskaźniki.

Liczba osób podłączonych do sieci kanalizacyjnej w wyniku realizacji projektów przedmiotowy wskaźnik rezultatu został osiągnięty na poziomie 1 108 osób, przy zakładanych 5 000 na koniec 2010 r. Na podstawie podpisanych umów szacowane jest osiągnięcie wartości wskaźnika pod koniec 2013 r. na poziomie 41 296 osób, co stanowi 133% założonej na ten rok wartości. Realizacja wskaźnika nie jest zagrożona.

Również ewaluatorzy w badaniu „Weryfikacja wartości docelowych wskaźników Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013” zwrócili uwagę na fakt, iż potrzeby beneficjentów ukierunkowały się raczej na realizację projektów dotyczących gospodarki ściekowej niż gospodarki wodnej, co ostatecznie przyczynia się do realizacji celu Osi. Rekomendowano w tej kwestii zwiększenie wskaźnika 'Liczba osób przyłączonych do sieci kanalizacyjnej w wyniku realizacji projektów (osoby)' zaś obniżenie wskaźnika 'Liczba osób przyłączonych do sieci wodociągowej w wyniku realizacji projektów (osoby)'.

Liczba osób objętych selektywną zbiórką odpadów w wyniku realizacji projektów – wartość docelowa przedmiotowego wskaźnika rezultatu do końca 2010 r. wynosi 200 000 osób. Cel ten nie został osiągnięty (0%), gdyż zakończenie pierwszych projektów realizujących przedmiotowy wskaźnik planowane jest na rok 2011. Szacuje się, iż w roku 2013 zostanie on zrealizowany na poziomie 41 278 osób (przy założeniu 1 mln osób), co oznacza, iż realizacja tego wskaźnika jest zagrożona. W ramach renegotjacji Programu IZ RPO zaproponowała zamianę tego wskaźnika na inny i nadanie mu nowej wartości docelowej. Poziom realizacji wynika z faktu, iż głównie w ramach PROW realizowane są projekty dotyczące segregacji odpadów, natomiast w RPO premiowana jest zgodność z Wojewódzkim Programem Gospodarki Odpadami, który punkt ciężkości kładzie na budowę sortowni odpadów. Zaproponowano zamianę omawianego wskaźnika na **Ilość odpadów objętych selektywną zbiórką odpadów w wyniku realizacji projektów** z wartością docelową 40 000 Mg. W opinii IZ RPO wskaźnik ten będzie bardziej adekwatny do projektów jakie są realizowane w ramach VI Osi Priorytetowej.

Powierzchnia terenów zrekultywowanych w wyniku realizacji projektów – dotychczas nie odnotowano postępu rzeczowego omawianego wskaźnika, zakończenie pierwszych projektów realizujących przedmiotowy wskaźnik planowane jest na rok 2011.

Szacowana wartość przedmiotowego wskaźnika do końca 2013 r. osiągnie 26,56 ha, co stanowi 132% zakładanej w Programie wartości (20 ha). W związku z powyższym realizacja wskaźnika nie jest zagrożona.

Liczba osób zabezpieczonych przed powodzią w wyniku realizacji projektów – wartość docelowa przedmiotowego wskaźnika rezultatu do końca 2010 r. wynosi 150 osób. Ze względu na fakt, iż zakończenie pierwszych projektów realizujących przedmiotowy wskaźnik planowane jest na rok 2011, dotychczas nie odnotowano jego postępu. Na podstawie podpisanych umów przewiduje się, że w 2013 r. wartość wskaźnika wyniesie 4 314 osób, w stosunku do zakładanych 800 osób w Programie (539%). Ostateczna informacja dotycząca rzeczywistej realizacji wskaźnika będzie możliwa dopiero po zakończeniu projektów. Z uwagi na charakter wskaźnika zakładane przez Beneficjentów wartości mogą ulec zmniejszeniu (zmiany demograficzne).

W odniesieniu do wskaźników, których szacowana na podstawie umów realizacja znacznie przekracza wartość docelową, IZ zaproponowała zwiększenie wartości tylko dla tych wskaźników, których realizacja na podstawie wniosków o płatność końcową przebiega zgodnie z szacunkami. W pozostałych przypadkach IZ pozostawiła wartości docelowe na niezmiennym poziomie.

Dodatkowo, do wskaźników wpisanych już do Programu, IZ RPO zaproponowała dodanie wskaźników produktu dla VI Osi Priorytetowej:

- **Długość wybudowanej/zmodernizowanej sieci wodociągowej** o wartości docelowej równej 450 km oraz
- **Długość wybudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej** o wartości docelowej równej 500 km.

Zaproponowana przez IZ RPO a rekomendowana przez IK RPO (pismo zn. DKR-II-82610-3-JW/11 z dnia 4 kwietnia 2011 r.) zmiana ma charakter porządkujący, obrazujący logikę interwencji w sieć wodociągową i kanalizacyjną (do wskazanych w Programie wskaźników rezultatu: **Liczba osób przyłączonych do sieci wodociągowej w wyniku realizacji projektów, Liczba osób przyłączonych do sieci kanalizacyjnej w wyniku realizacji projektów** dodano odpowiednie wskaźniki produktu). W przypadku zatwierdzenia przedmiotowych zmian przez KE, IZ RPO będzie sprawozdawać realizację tych wskaźników w przyszłych raportach rocznych.

Tabela przedstawiająca propozycje alokacji dodatkowych środków i realokacji dotychczasowych środków z innych Osi Priorytetowych została zamieszczona w rozdziale 2.1.6.4 *Rekomendacje IZ i innych instytucji*.

Na uwagę zasługuje fakt, iż Programem komplementarnym w obszarze gospodarki oczyszczania ścieków oraz odpadów jest Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, a w szczególności projekt z listy kluczowej tego programu „Zakład Przetwarzania Odpadów Komunalnych regionu chełmskiego i rekultywacja składowisk odpadów” którego celem jest stworzenie spójnego dla całego Związku Komunalnego Gmin Ziemi Chełmskiej systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, którego wszystkie elementy będą zgodne z obowiązującymi przepisami;

Dzięki rozpoczęciu realizacji projektu przestarzałe składowiska zostaną zlikwidowane a tereny po nich zrewitalizowane. Funkcję likwidowanych składowisk przejmie zmodernizowane składowisko w Srebrzyszczu, do którego trafiać będą odpady balastowe z powstającego Zakładu Przetwarzania Odpadów Komunalnych. Nowa technologia zapewni przetworzenie i

zagospodarowanie całego strumienia odpadów komunalnych powstających na obszarze projektu.

Realizacja w/w projektu wpływa w sposób znaczący na poprawę sytuacji w gospodarce oczyszczania ścieków oraz odpadów na Lubelszczyźnie, a jednocześnie realizację celu VI Osi jak i II celu szczegółowego RPO WL .

Wkład Osi w promowanie równości szans

Opis realizacji zasady równości szans został zawarty w rozdziale 2.2.1 niniejszego sprawozdania.

Cross-financing

Informacje na temat *cross-financingu* zostały zawarte w rozdziale 2.6.3 niniejszego sprawozdania.

Krajowy Program Reform

Wkład Osi w obszary i priorytety Krajowego Programu Reform znajduje się w punkcie 2.1.6.6.

Rekomendacje Komisji Europejskiej dla VI Osi Priorytetowej, przedstawione w opinii dotyczącej sprawozdania z realizacji RPO WL za 2009 r. (REGIO H.1 BG/sp D92010/ 870605. Bruksela, 1 września 2010 r.).

- *Należy odnieść się do celów i zdiagnozowanych problemów w czterech kluczowych obszarach: gospodarka odpadami, gospodarka wodna i wodno-ściekowa, energia odnawialna i efektywność energetyczna, ochrona przeciwpowodziowa. W celu zobrazowania skali potencjalnego wpływu proszę posłużyć się w analizie wskaźnikami kontekstowymi (np.: długość albo średnioroczna wielkość zbudowanej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, liczba infrastruktury towarzyszącej jak np. oczyszczalni ścieków, moc wyprodukowanej energii, istniejące elektrownie wodne itp.)*
- *Należy wesprzeć analizę informacjami na temat inwestycji realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.*

Powyższe rekomendacje zostały wdrożone.

Rekomendacje IZ RPO dla Osi VI

Rekomendacje IZ RPO zamieszczone są w opisie przedmiotowej Osi oraz rozdziale 2.1.6.4. niniejszego sprawozdania.

3.6.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi

Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi został zamieszczony w 2.3 *Napotkane znaczące problemy oraz podjęte środki zaradcze.*

3.7 OŚ PRIORYTETOWA VII

Celem VII Osi Priorytetowej **Kultura, turystyka i współpraca międzyregionalna** jest „Zwiększenie udziału sektorów kultury i turystyki w gospodarce województwa lubelskiego oraz wzmocnienie powiązań międzynarodowych regionu”. Na jego realizację przeznaczono **109 806 182 EUR** (435 381 511,63 PLN), co stanowi 9,50 % alokacji na RPO WL na lata 2007-2013.

Cel VII Osi Priorytetowej zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących działań:

Działanie 7.1 *Infrastruktura kultury i turystyki* - celem działania jest poprawa atrakcyjności turystycznej regionu oraz zwiększenie dostępności do dóbr kultury. Na jego realizację zaplanowano sumę **98 247 636 EUR** (389 551 876,74 PLN), czyli 89,48% alokacji na Oś.

Działanie 7.2 *Promocja kultury i turystyki* - celem działania jest wypromowanie wizerunku Lubelszczyzny jako miejsca o dużej atrakcyjności kulturalnej i turystycznej. Na jego realizację przeznaczono **5 779 273 EUR** (22 914 817,445 PLN), co stanowi 5,26% alokacji na Oś.

Działanie 7.3 *Współpraca międzyregionalna* - celem działania jest stworzenie efektywnych powiązań partnerskich w ramach współpracy międzyregionalnej (w układzie sieciowym i dwustronnym). Na jego realizację przeznaczono kwotę **5 779 273 EUR** (22 914 817,445 PLN), co stanowi 5,26% alokacji na Oś.

Do głównych grup Beneficjentów VII Osi Priorytetowej należą jednostki samorządu terytorialnego, jednostki sektora finansów publicznych, podmioty działające w oparciu o ustawę z dnia 28 lipca 2005r. o partnerstwie publiczno-prywatnym, organizacje pozarządowe, podmioty prowadzące statutową działalność w obszarze kultury i/lub turystyki działające w oparciu o Ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. Nr 169, poz.1420).

POPRAWA DOSTĘPNOŚCI TURYSTYCZNEJ WŁODAWY
MIASTA TRZECH GRANIC I TRZECH KULTUR

KONSERWACJA NAJCENNIJSZYCH ZABYTKÓW LUBLINA

3.7.1 Osiągnięcie celów i analiza postępów

- **Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu**

Postęp fizyczny VII Osi Priorytetowej został przedstawiony w załączniku nr IV w Tabeli 4.7.

- **Analiza jakościowa**

Konkursy

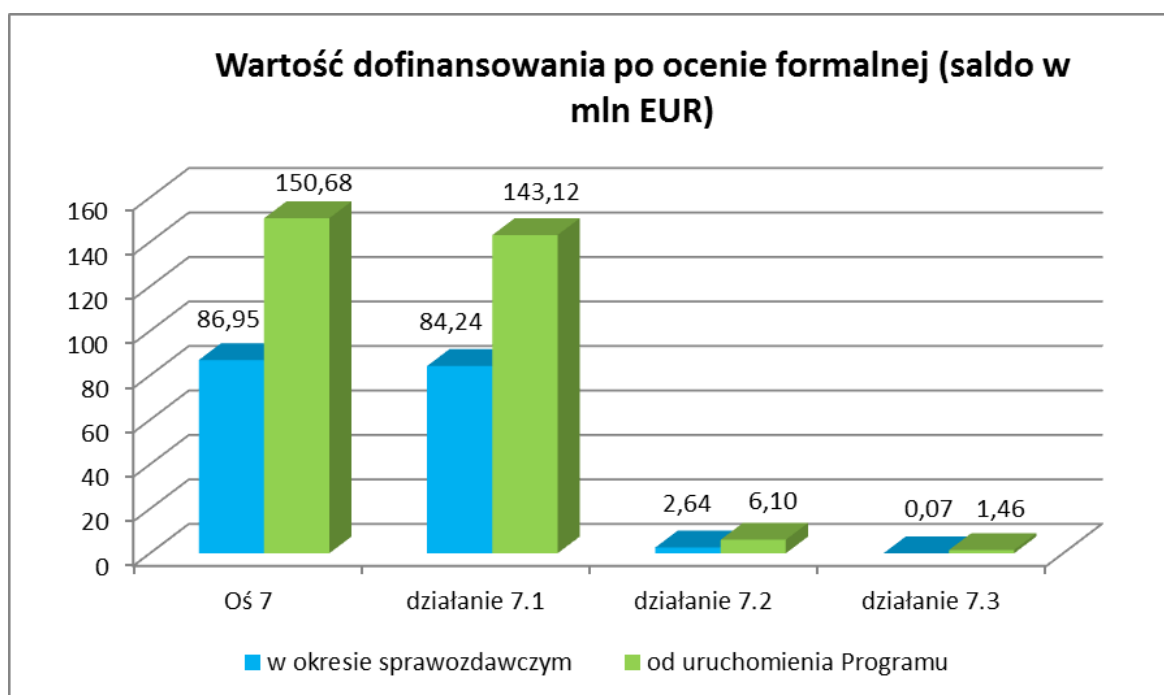
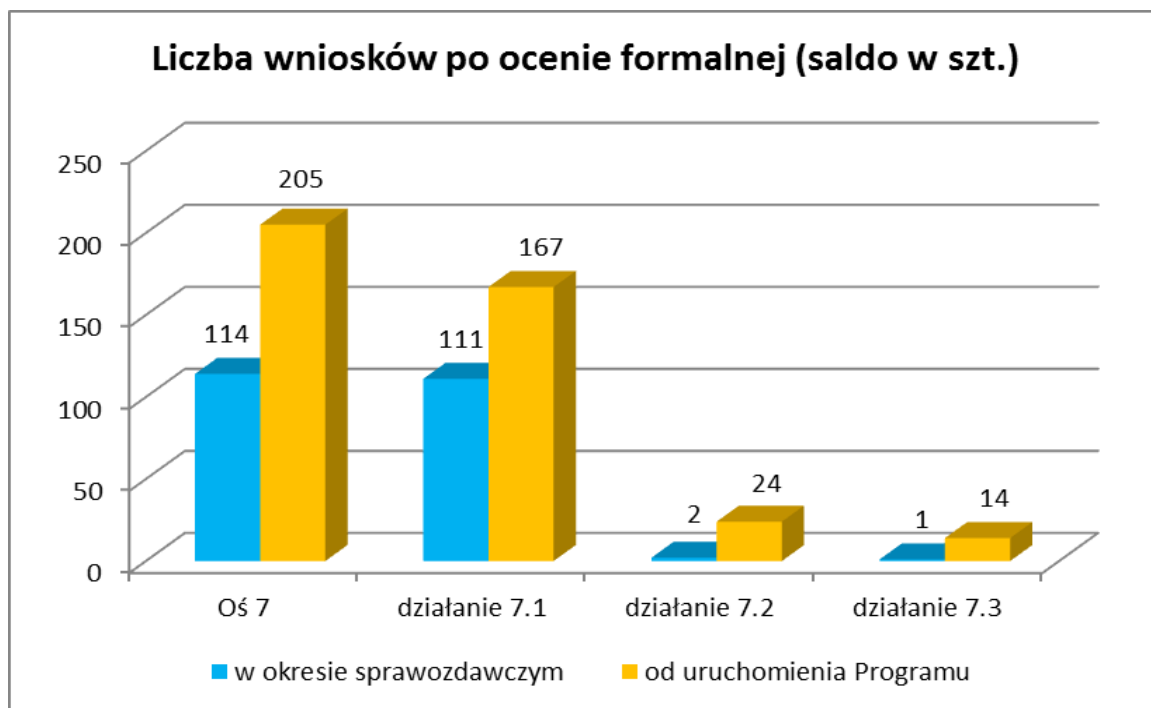
Łącznie w okresie sprawozdawczym w wyniku przeprowadzonego konkursu, na który z alokacji na Oś przeznaczono 8 500 000,00 EUR (33 702 500,00 PLN) przyjęto w ramach VII Osi Priorytetowej 48 wniosków o dofinansowanie na łączną kwotę 42 451 190,45 EUR (168 318 970,12 PLN) oraz kwotę wnioskowanego dofinansowania z EFRR 29 673 332,84 EUR (117 654 764,71 PLN). Stanowiło to 27,02% alokacji przewidzianej w ramach Programu na realizację projektów w ramach VII Osi Priorytetowej.

Łącznie, od początku okresu programowania w ramach VII Osi Priorytetowej przeprowadzono 12 konkursów a do dyspozycji Beneficjentów skierowano 70 963 970,53 EUR (281 372 143,14 PLN) z alokacji na Oś. W ramach tych konkursów złożono 246 wniosków o dofinansowanie na łączną wartość projektów 234 858 744,68 EUR (931 214 922,64 PLN) oraz

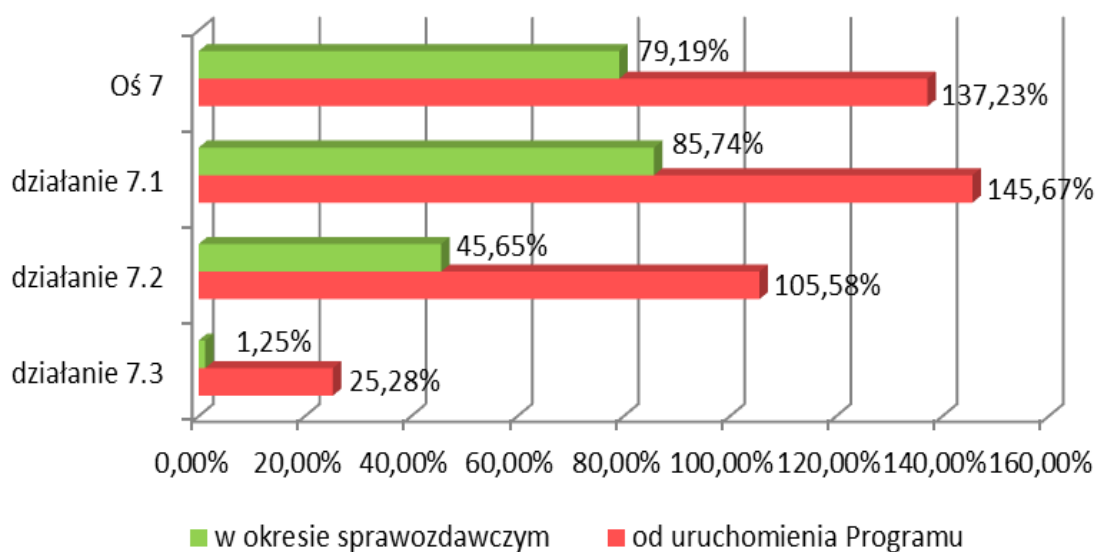
kwotę wnioskowanego dofinansowania 166 875 019,16 EUR (661 659 450,96 PLN). Stanowiło to 235,15% dostępnych środków w ramach konkursów oraz 64,63% alokacji przewidzianej w Programie na realizację projektów VII Osi Priorytetowej.

IZ RPO nie planuje ogłaszania kolejnych konkursów w ramach VII Osi Priorytetowej. Środki, które pozostały zostaną przeznaczone na realizację projektów z list rezerwowych i odwołań.

Wnioski o dofinansowanie poprawne formalnie

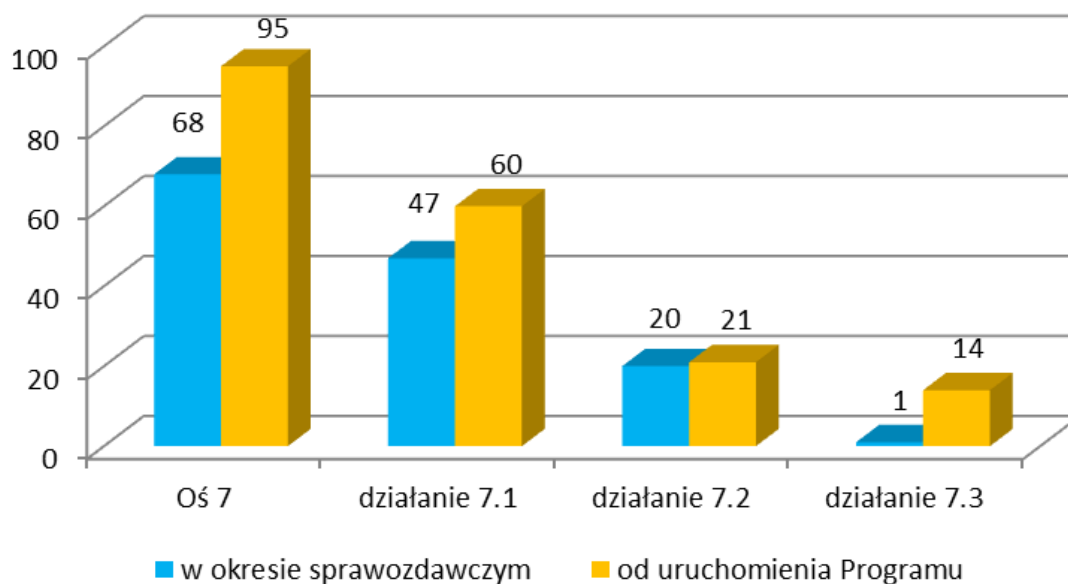

Stopień wykorzystania alokacji na Oś i działanie na etapie wniosków po ocenie formalnej

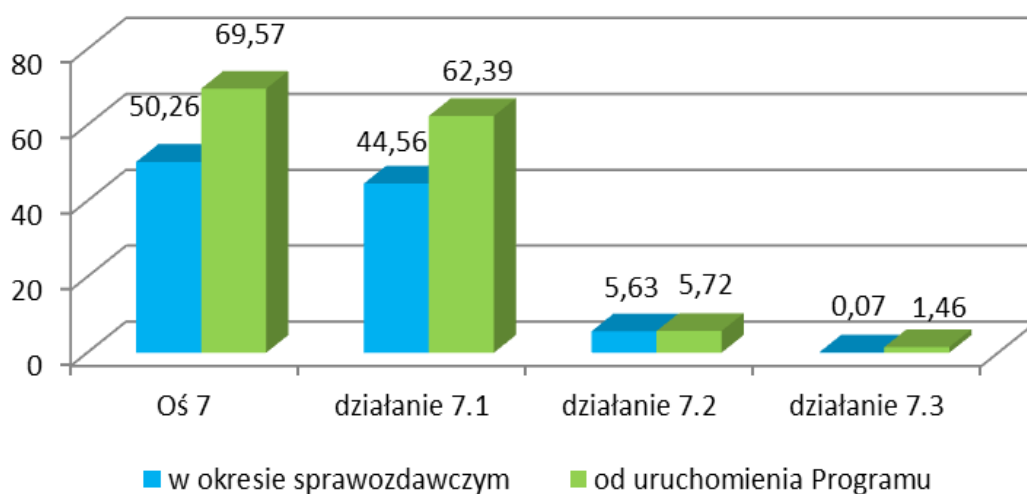

Wnioski zatwierdzone do realizacji

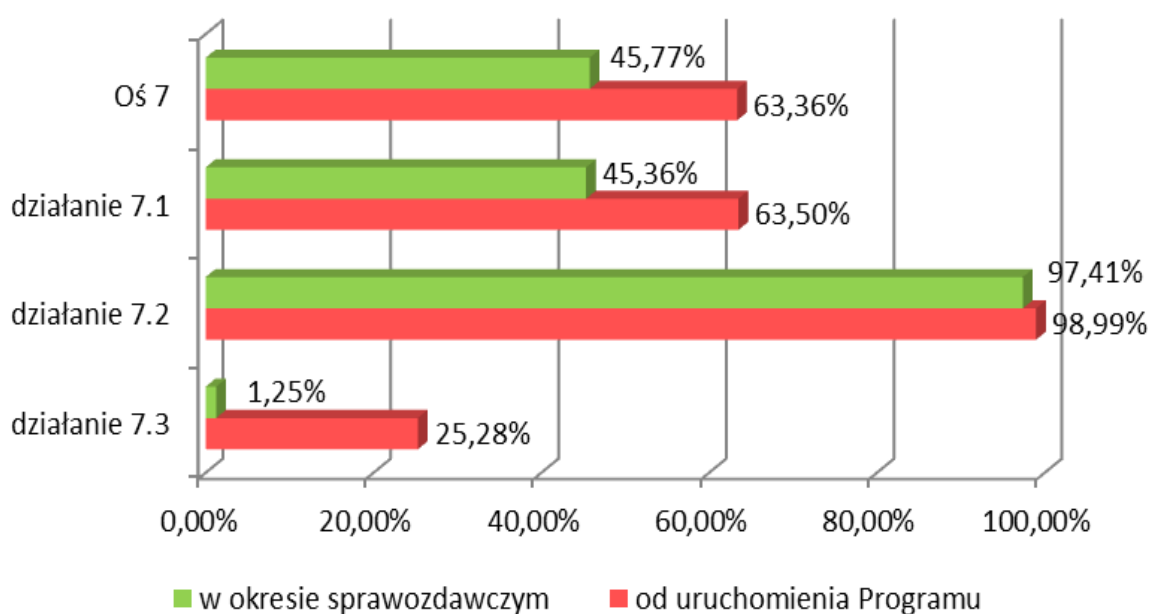
Liczba wniosków zatwierdzonych do dofinansowania (saldo w szt.)

Wartość dofinansowania wniosków zatwierdzonych do realizacji (saldo w mln EUR)

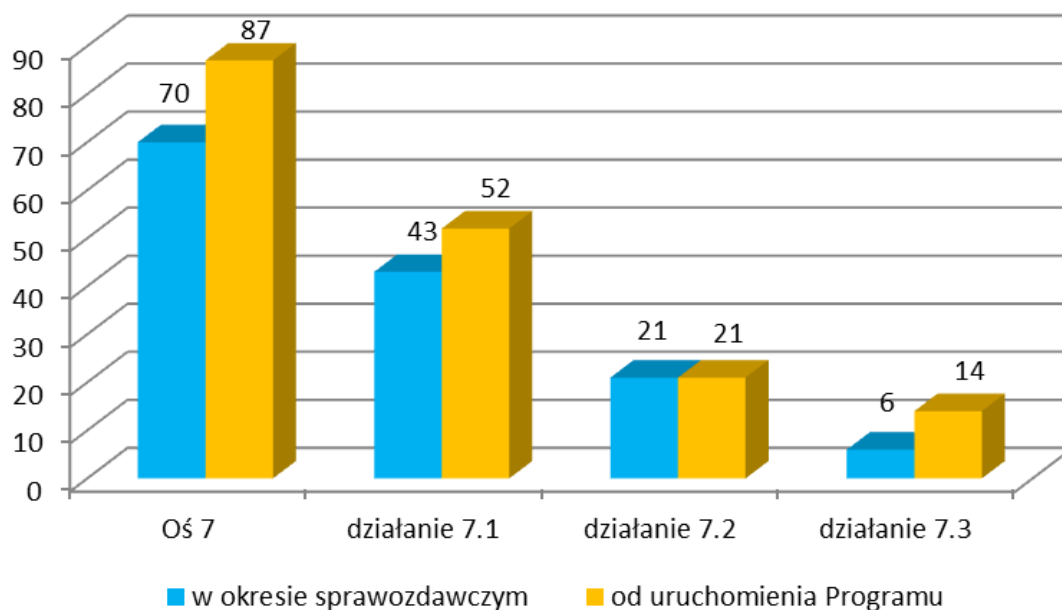

Stopień wykorzystania alokacji na Oś i działanie na etapie wniosków zatwierdzonych do realizacji

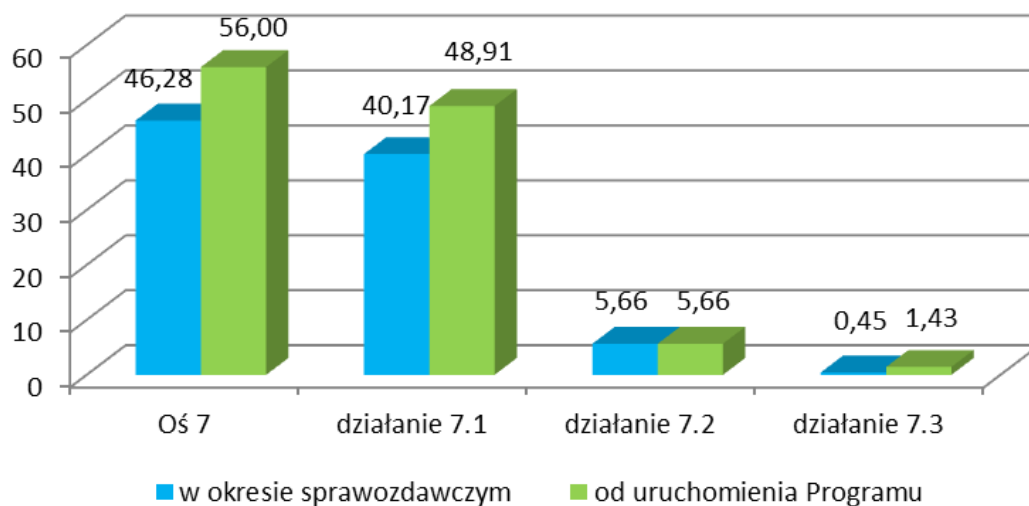

Umowy

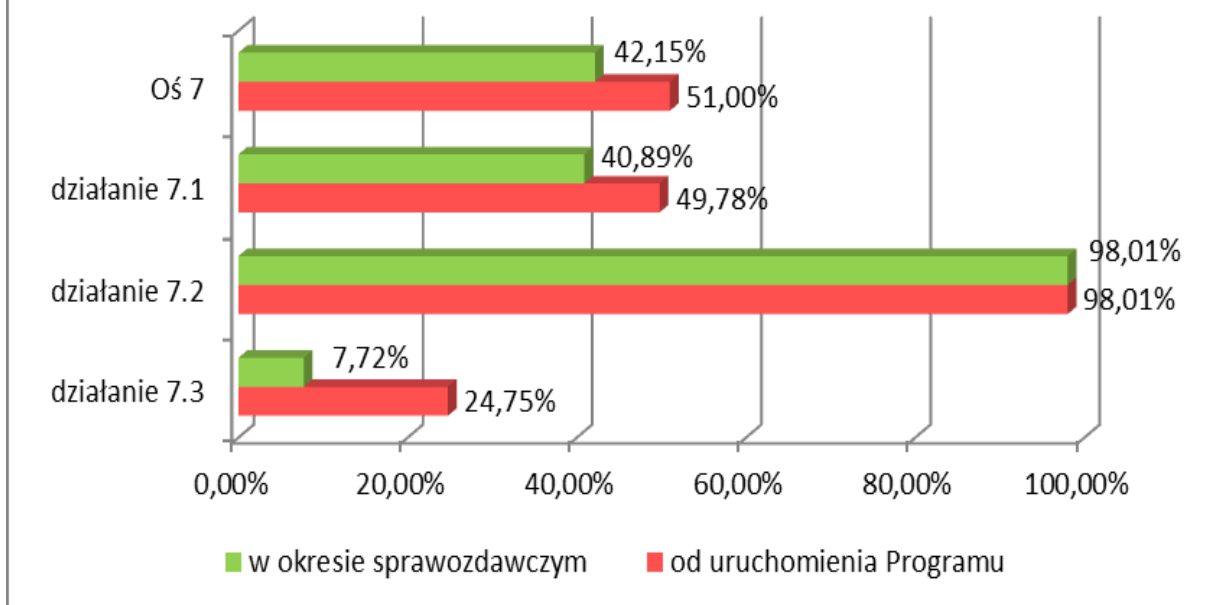
Liczba umów (saldo w szt.)

Wartość dofinansowania z EFRR w umowach (saldo w mln EUR)

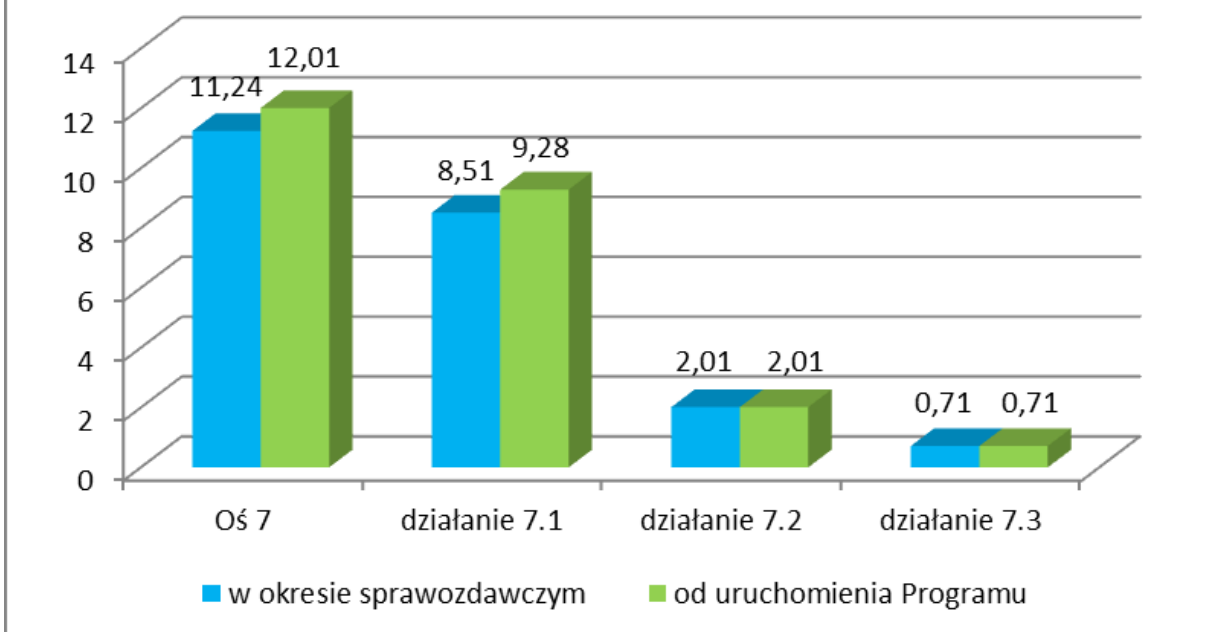

Stopień wykorzystania alokacji na Oś i działanie na etapie podpisanych umów

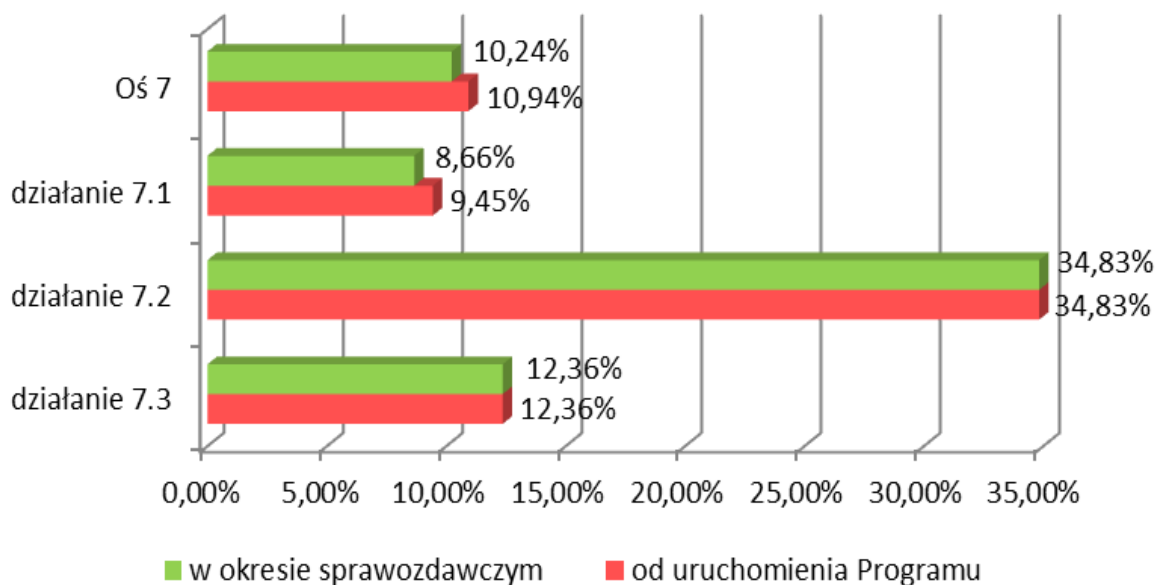

Wnioski o płatność

Wartość dofinansowania z EFRR w zatwierdzonych wnioskach o płatność (saldo w mln EUR)

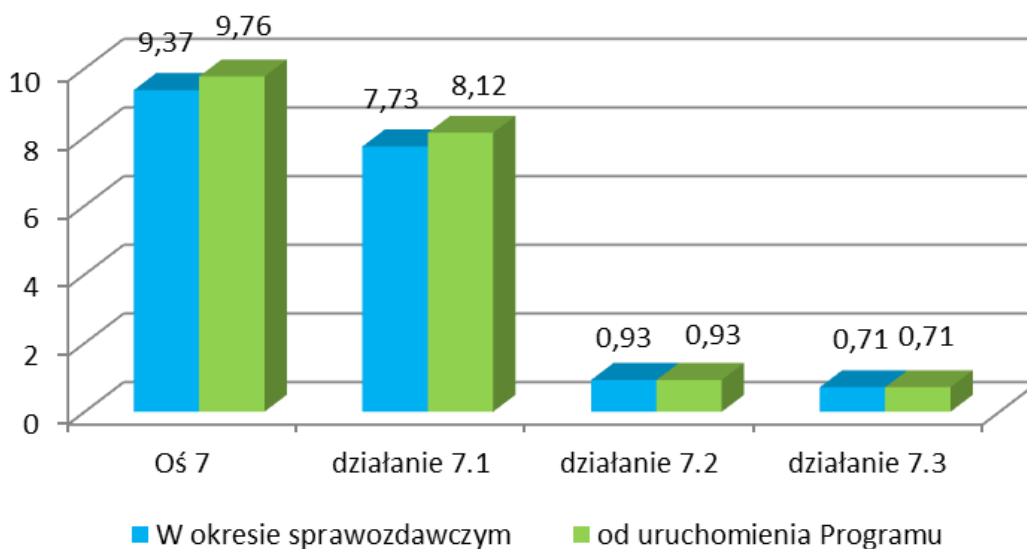

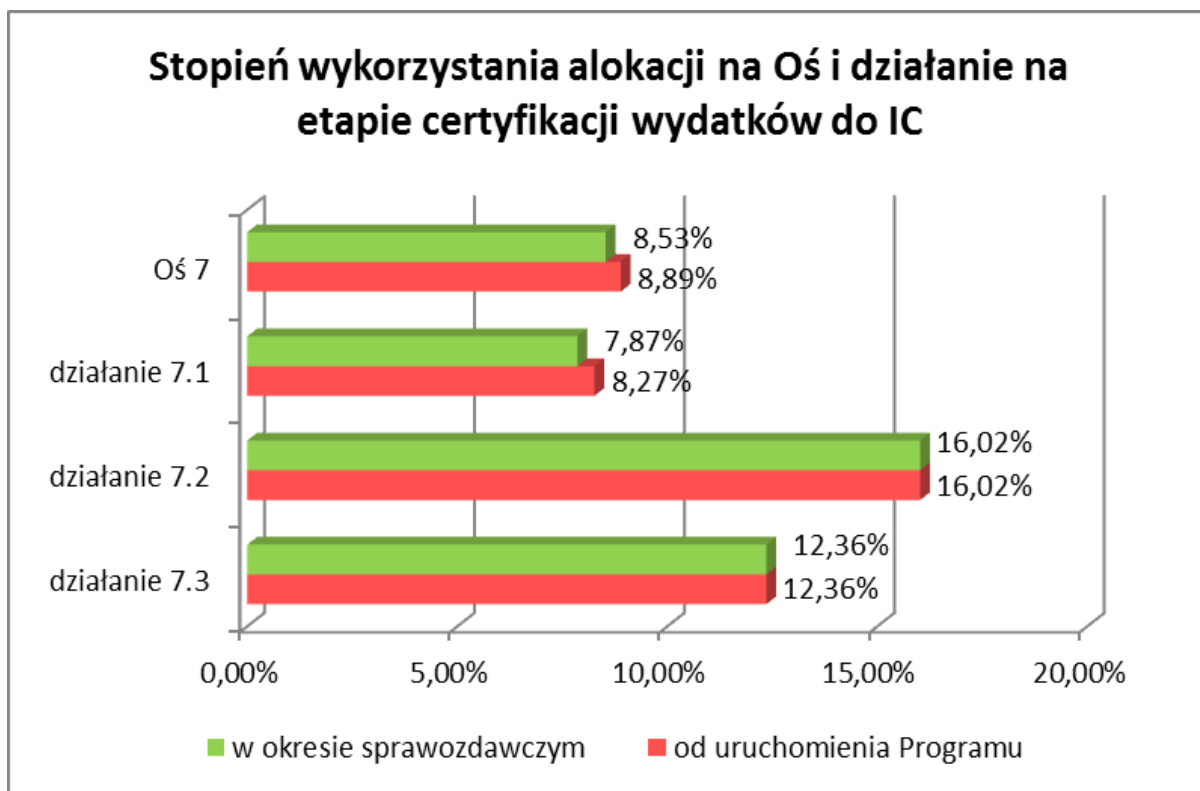
Stopień wykorzystania alokacji na Oś i działanie na etapie wniosków o płatność

Poświadczenia i certyfikacja

Poświadczenia i deklaracje wydatków skierowane przez IZ do IC - dofinansowanie z EFRR (saldo wartości w mln EUR)

Tab. Rozkład udzielonego wsparcia pomiędzy obszar realizacji miejski/wiejski.

Działanie	Obszar realizacji	Liczba umów	Wartość projektów (EUR)	Dofinansowanie z EFRR (EUR)
7.1 Infrastruktura kultury i turystyki	miejski	35	60 327 207,97	38 558 275,37
	wiejski	17	16 435 223,58	10 346 869,58
7.2 Promocja kultury i turystyki	miejski	9	5 132 947,84	4 008 534,17
	wiejski	12	2 366 467,26	1 655 880,91
7.3 Współpraca międzyregionalna	miejski	9	1 406 069,39	959 393,56
	wiejski	5	673 441,86	471 244,67
Ogółem	miejski	53	66 866 225,20	43 526 203,10
	wiejski	34	19 475 132,70	12 473 995,17

Rozkład terytorialny projektów według powiatów w VII Osi Priorytetowej został przedstawiony w tabeli zawartej w rozdziale 2.1.6 niniejszego sprawozdania.

Tab. Rozkład udzielonego wsparcia wg rodzajów Beneficjentów.

Działanie/Oś	Rodzaj Beneficjenta	Liczba zawartych umów	Wartość ogółem projektów (EUR)	Dofinansowanie z EFRR (EUR)
--------------	---------------------	-----------------------	--------------------------------	-----------------------------

7.1 Infrastruktura kultury i turystyki	Jednostki samorządu terytorialnego	38	57 324 331,78	36 469 203,72
	Uczelnie/jednostki naukowe	2	1 978 775,01	1 385 142,50
	NGO	2	5 055 941,01	2 829 439,38
	Kościóły i związki wyznaniowe	10	12 403 383,75	8 221 359,35
	Suma	52	76 762 431,55	48 905 144,96
7.2 Promocja kultury i turystyki	Jednostki samorządu terytorialnego	20	7 248 091,01	5 488 488,22
	NGO	1	251 324,09	175 926,86
	Suma	21	7 499 415,10	5 664 415,08
7.3 Współpraca międzyregionalna	Jednostki samorządu terytorialnego	12	1 673 959,16	1 149 666,53
	Uczelnie/jednostki naukowe	1	153 373,02	107 361,11
	NGO	1	252 179,07	173610,5927
	Suma	14	2 079 511,24	1 430 638,23
Oś VII Kultura, turystyka i współpraca międzyregionalna	Jednostki samorządu terytorialnego	70	66 246 381,94	43 107 358,48
	Uczelnie/jednostki naukowe	3	2 132 148,03	1 492 503,61
	NGO	4	5 559 444,17	3 178 976,83
	Kościóły i związki wyznaniowe	10	12 403 383,75	8 221 359,35
	Ogółem	87	86 341 357,89	56 000 198,27

Tab. Rozkład udzielonego dofinansowania przeznaczanego na realizację inwestycji w poszczególnych obszarach wsparcia.

Działanie/Oś	Obszar/nazwa kategorii	kod kategorii	Liczba podpisanych umów	Wartość ogółem projektów (w EUR)	Dofinansowanie z EFRR (w EUR)
7.1 Infrastruktura kultury i turystyki	TRANSPORT	16-32			
	Ścieżki rowerowe	24	9	13 622 236,49	8 450 541,76
	TURYSTYKA	55-57			
	Ochrona i waloryzacja dziedzictwa przyrodniczego	56	1	877 929,75	614 550,82
	Inne wsparcie na rzecz wzmocnienia usług	57	14	18 603 919,29	12 435 864,01

	turystycznych				
	KULTURA	58-60			
	Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego	58	21	26 039 800,55	17 723 597,77
	Rozwój infrastruktury kulturalnej	59	7	17 618 545,48	9 680 590,60
7.2 Promocja kultury i turystyki	TURYSTYKA	55-57			
	Inne wsparcie na rzecz wzmocnienia usług turystycznych	57	12	2 274 063,34	1 575 124,09
	KULTURA	58-60			
	Inne wsparcie dla poprawy usług kulturalnych	60	9	5 225 351,75	4 089 291,00
7.3 Współpraca międzyregionalna	DZIAŁANIA NA RZECZ REFORM DOT. ZATRUDNIENIA I WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO	80			
	Promowanie partnerstw, paktów i inicjatyw poprzez tworzenie sieci współpracy odnośnych podmiotów	80	14	2 079 511,24	1 430 638,23
Oś 7 Kultura, turystyka i współpraca międzyregionalna	TRANSPORT	16-32	9	13 622 236,49	8 450 541,76
	Ścieżki rowerowe	24	9	13 622 236,49	8 450 541,76
	TURYSTYKA	55-57	27	21 755 912,38	14 625 538,92
	Ochrona i waloryzacja dziedzictwa przyrodniczego	56	1	877 929,75	614 550,82
	Inne wsparcie na rzecz wzmocnienia usług turystycznych	57	26	20 877 982,63	14 010 988,09
	KULTURA	58-60	37	48 883 697,78	31 493 479,37
	Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego	58	21	26 039 800,55	17 723 597,77
	Rozwój infrastruktury kulturalnej	59	7	17 618 545,48	9 680 590,60
	Inne wsparcie dla poprawy usług kulturalnych	60	9	5 225 351,75	4 089 291,00

DZIAŁANIA NA RZECZ REFORM DOT. ZATRUDNIENIA I WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO	80	14	2 079 511,24	1 430 638,23
Promowanie partnerstw, paktów i inicjatyw poprzez tworzenie sieci współpracy odnośnych podmiotów	80	14	2 079 511,24	1 430 638,23
OGÓŁEM	OGÓŁEM	87	86 341 357,89	56 000 198,27
w tym STRATEGIA LIZBOŃSKA	nie występuje w tej Osi			

W ramach VII Osi Priorytetowej w Działaniu 7.1 występuje przewaga liczby zawartych umów oraz wartości dofinansowania. Wynika to z faktu, iż na to Działanie została przeznaczona najwyższa kwota alokacji. Natomiast największy stopień wykorzystania alokacji na Oś widoczny jest w Działaniu 7.2, co jest spowodowane realizacją projektu kluczowego o dużej wartości. Niski stopień wykorzystania alokacji oraz mała liczba zawartych umów zarówno w okresie sprawozdawczym, jak i od uruchomienia Programu w Działaniu 7.3 wynika ze znikomego zainteresowania Beneficjentów ww. Działaniem.

Widoczny jest większy rozkład udzielonego wsparcia w podziale na obszar realizacji wiejski/miejski w obszarze miejskim. Realizacja projektów w ramach VII Osi Priorytetowej wpływa na zmniejszenie problemów regionu wskazanych w analizie SWOT, do których zaliczono słabe wyposażenie obszarów atrakcyjnych turystycznie w infrastrukturę turystyczną oraz niskie nakłady na działalność kulturalną połączone z niedoinwestowaniem tej sfery.

Głównymi Beneficjentami Osi Priorytetowej VII są jednostki samorządu terytorialnego. Rozkład ten jest zgodny z założeniami Osi dotyczącymi rozkładu udzielonego wsparcia według rodzajów Beneficjentów. Szczegółowy opis wpływu Programu na rozwój regionu zostanie zaprezentowany dopiero po zrealizowaniu Działań Osi VII.

Projekty kluczowe

W ramach VII Osi Priorytetowej na liście IWIPK znajdują się 2 projekty kluczowe, na realizację których IZ przeznaczyła 31 399 747,79 EUR (124 500 000,00 PLN), co stanowi 28,60% alokacji na Oś.

W ramach Działania 7.1 *Infrastruktura kultury i turystyki* VII Osi Priorytetowej realizowany jest projekt kluczowy pn. „Budowa Centrum Spotkania Kultur” (CSK). Beneficjentem projektu jest Województwo Lubelskie. Całkowita wartość oszacowana została na 33 914 249,68 EUR (134,47 mln PLN), w tym dofinansowania ze środków EFRR wynosi 28 827 238,33 EUR (114,30 mln PLN). Realizacja projektu planowana jest na lata 2012/2013.

Realizacja w/w inwestycji przyczyni się do utworzenia międzynarodowego ośrodka kulturalnego w Lublinie. CSK przyczyni się do zacieśnienia współpracy w sferze kulturalnej, artystycznej, edukacyjnej, a nawet gospodarczej. W wyniku realizacji projektu Lubelszczyzna zwiększy istniejące potencjały, umacniając tym samym regionalne środowisko kulturowe,

kształtując tożsamość mieszkańców regionu poprzez pielęgnowanie własnej historii, tradycji i kultury ludowej. Założenia funkcjonalno – użytkowe obiektu wskazują, iż budynek CSK powinien być miejscem, w którym spotykają się ludzie i idee. Centrum ma realizować koncepcję spotkania kultur dając każdemu mieszkańcowi regionu oraz gościom odwiedzającym Lubelszczyznę dostęp do wydarzeń artystycznych o najwyższej randze i jakości. Z drugiej strony ma to być również medium, za pomocą którego można prezentować bogactwo dorobku kulturalnego Lubelszczyzny. CSK, podkreślając metropolitalny charakter Lublina, przyczyni się do rozwoju regionalnego w wymiarze kulturalnym. Realizacja projektu ma także szanse wpłynąć pozytywnie na starania Lublina dotyczące uzyskania tytułu Europejskiej Stolicy Kultury w 2016 roku.

Przedmiotowy projekt został objęty wsparciem eksperckim Jaspers, w ramach którego odbyły się spotkania z beneficjentem oraz przedstawicielami IZ RPO, podczas których poruszano kwestie związane z przygotowaniem studium wykonalności, a w szczególności przygotowaniem specyfikacji warunków zamówienia, a także poruszano problemy dotyczące procedury oceny oddziaływania na środowisko. Beneficjent pozostaje w stałym kontakcie z ekspertami Jaspers.

W ramach Działania 7.2. *Promocja kultury i turystyki* realizowany jest projekt kluczowy pn. „*Opracowanie i wdrożenie systemu promocji województwa lubelskiego*”. Beneficjentem projektu jest Województwo Lubelskie. Umowa podpisana została 29.10.2010 r. Całkowita wartość projektu wynosi 3 026 481,72 EUR (12 000 000,00 PLN), w tym dofinansowania ze środków EFRR wynosi 2 572 509,46 EUR (10 200 000,00 PLN). Realizacja w/w projektu przyczyni się do wypromowania Lubelszczyzny, jako miejsca o dużej atrakcyjności kulturalnej i turystycznej oraz podniesienia konkurencyjności i atrakcyjności regionalnych produktów kulturowych oraz turystycznych na terenie Polski. Do końca okresu sprawozdawczego zatwierdzone zostały wnioski o płatność na wartość dofinansowania UE 984 404,98 EUR (3 903 165,75 PLN), co stanowi 38,27% wnioskowanego dofinansowania UE. Zakończenie realizacji projektu przewidziane jest na grudzień 2011 r.

Wpływ projektów realizowanych w ramach VII Osi Priorytetowej RPO WL na potencjał turystyczny regionu lubelskiego wg Planu marketingu turystyki w województwie lubelskim na lata 2007 - 2013

Terytorialny rozkład projektów z zakresu turystyki w województwie lubelskim w podziale na powiaty ilustruje tabela zamieszczona w punkcie 2.1.6.2 *Postęp finansowy i rzeczowy* niniejszego sprawozdania (tabela przedstawiająca liczbę projektów realizowanych w poszczególnych powiatach województwa lubelskiego). Zgodnie z zamieszczonymi w niej danymi najbardziej aktywnym beneficjentem jeśli chodzi o pozyskiwanie funduszy z RPO WL na inwestycje dotyczące tworzenia infrastruktury oraz promocję w obszarze turystyki i kultury jest miasto Lublin (14 podpisanych umów w ramach VII Osi Priorytetowej). Wysoką aktywność w tym zakresie wykazują również powiaty: puławski (9), zamojski (7), opolski (6) czy włodawski (6). Najmniej projektów z omawianego obszaru wdrażanych jest w powiatach: hrubieszowskim (1), świdnickim (1) czy łukowskim (0).

Zgodnie z *Planem marketingu turystyki w województwie lubelskim na lata 2007 - 2013* przyjętym w dniu 16 stycznia 2008 r. przez Zarząd Województwa Lubelskiego środki na rozwój infrastruktury turystycznej i produktów turystycznych mogą pochodzić m. in. z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 - 2013. W ramach RPO WL dofinansowywane są kompleksowe projekty bezpośrednio i pośrednio

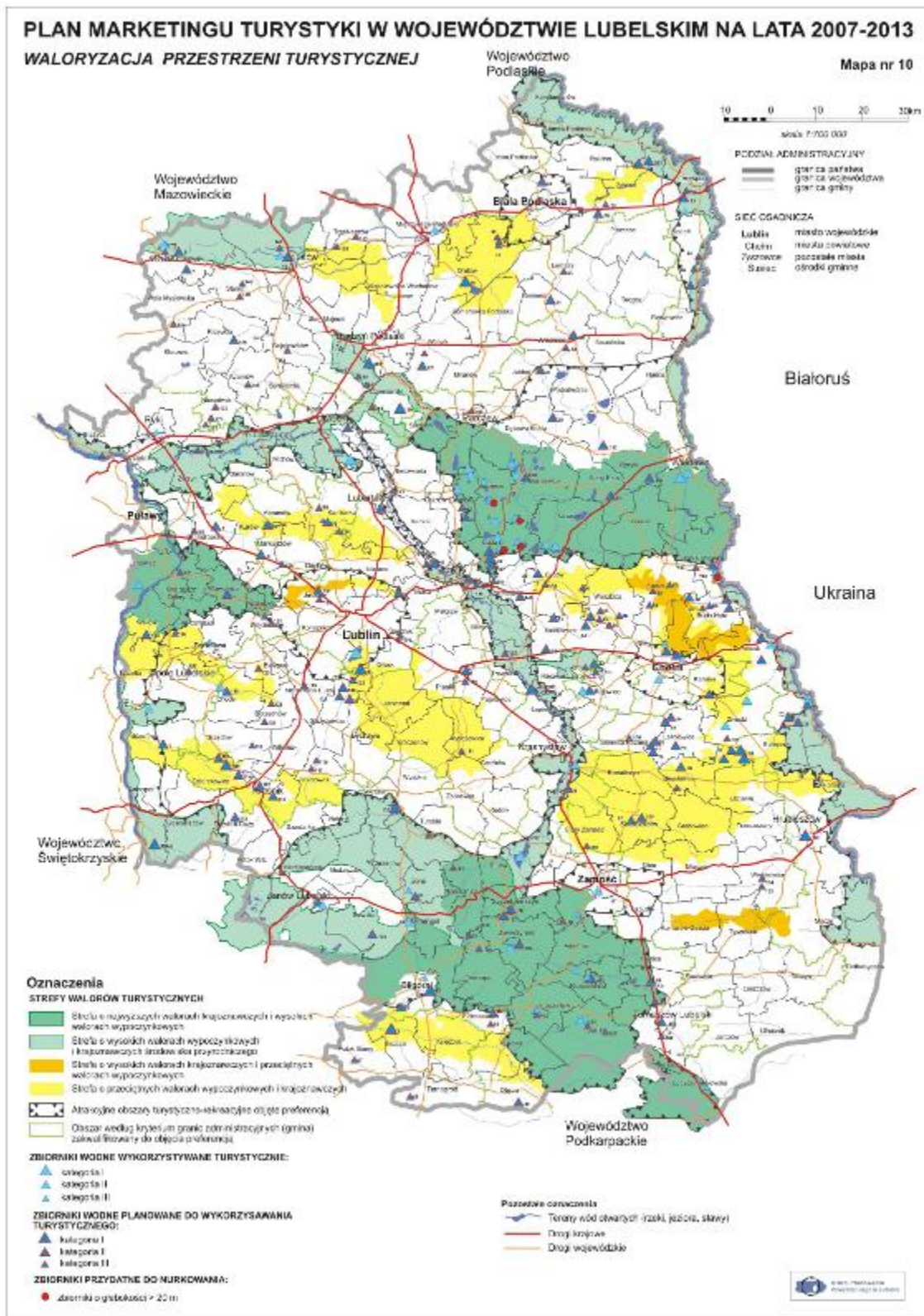
związane z turystyką, które pozwalają na zwiększenie atrakcyjności turystycznej województwa. Działaniami bezpośrednio wpływającymi na rozwój turystyki w regionie są inwestycje w infrastrukturę turystyczną, utrzymanie i ochrona dziedzictwa kulturowego, promocja kultury i turystyki, ochrona i odnowa zabytków, system informacji turystycznej, rewitalizacja obszarów miejskich oraz budowa i modernizacja obiektów sportowych. Działania pośrednio związane ze sferą turystyczną takie, jak: poprawa stanu dróg w województwie, modernizacja linii kolejowych, budowa lotniska oraz ograniczenie zanieczyszczeń środowiska naturalnego. Biorąc powyższe pod uwagę należy wskazać, iż przedsięwzięcia wdrażane w ramach poszczególnych Działań VII Osi Priorytetowej wpisują się wprost w działania o charakterze bezpośredniego oddziaływania na rozwój turystyki w regionie. Cele oraz rodzaje realizowanych tu projektów wskazane zostały we wcześniejszej części niniejszego punktu. Są one zgodne i wpisują się w następujące kierunki działań służące rozwojowi funkcji turystycznych i stanowiące założenia *Planu marketingu*:

- rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego, wartości krajobrazowych, przyrodniczych oraz rozwój działalności kulturalnej jako podstawy tworzenia produktu turystycznego regionu,
- rozbudowa i modernizacja szeroko rozumianej infrastruktury turystycznej i podnoszenie jakości usług jako części składowych rozwoju produktu turystycznego województwa,
- poprawa jakości życia mieszkańców wsi oraz wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich z poszanowaniem wymogów ochrony środowiska.

Projekty realizowane w ramach RPO WL wzmacniają główne potencjały rozwojowe turystyki i rekreacji zidentyfikowane w *Planie Marketingu*. Chodzi m.in. o:

- zachowane unikatowe dziedzictwo kulturowe – w ramach Działania 7.1 RPO WL realizowane są projekty mające na celu ochronę dziedzictwa kulturowego (zadania realizowane w ramach projektów to m.in. prace konserwatorskie, prace restauratorskie, modernizacja zabytków wraz z ich otoczeniem; monitoring i zabezpieczenie zabytków na wypadek zagrożeń; zakup i modernizacja wyposażenia służącego prowadzeniu działalności kulturalnej itp.)
- atrakcyjność krajobrazowa i przyrodnicza środowiska dla przyjazdów turystycznych związanych z aktywną turystyką kwalifikowaną, ekoturystyką, agroturystyką i turystyką wypoczynkową – w ramach Działania 7.1 RPO WL budowana lub modernizowana jest infrastruktura służąca rozwojowi aktywnych form turystyki tj. ścieżki rowerowe, szlaki turystyczne, ścieżki edukacyjne i przyrodnicze, kąpieliska, infrastruktura zlokalizowana wokół zbiorników wodnych – plaże, pomosty, mola, przystanie wodne, wyciągi turystyczne,
- bogactwo organizowanych w województwie imprez kulturalnych o atrakcyjnym, widowiskowym charakterze; przygraniczne położenie determinujące m.in. rozwój turystyki przygranicznej oraz tranzytowej – w ramach Działania 7.2 oraz 7.3 RPO WL realizowane są projekty, które obejmują m.in. organizację imprez i wydarzeń kulturalnych i turystycznych, targów, zawodów sportowych, festiwali, koncertów, warsztatów artystycznych i in., przygotowanie i realizację programów rozwoju i promocji regionalnych lub lokalnych produktów kulturowych i turystycznych o szczególnym znaczeniu dla regionu, kultywowanie i promocję tradycji regionalnych itp.

W *Planie marketingu* wskazano, iż skoordynowana polityka inwestycyjna w gospodarce turystycznej w latach 2007-2013 powinna koncentrować się na istniejących, wyraźnie zarysowanych ośrodkach ruchu turystycznego, a także na obszarach o wysokim potencjale dla rozwoju turystyki i rekreacji województwa. Poniższa mapa ilustruje rozmieszczenie obszarów, które objęte zostały preferencją ze względu na swoją atrakcyjność turystyczno-rekreacyjną.

Poniżej przedstawiona została zwięzła charakterystyka obszarów objętych preferencją zgodnie z Planem Marketingu oraz wskazane przykładowe projekty wdrażane w RPO WL, które wpisują się w założenia strategii rozwoju turystyki:

– **Roztocze, kompleks Puszczy Solskiej i Lasów Janowskich** – obszar o walorach wypoczynkowych znaczących w skali kraju – II i III kategorii atrakcyjności turystycznej. Podstawowym czynnikiem atrakcyjności obszaru są walory krajoznawcze Parku Narodowego i Parków Krajobrazowych, które predestynują ten obszar dla rozwoju form turystyki przyjaznych środowisku oraz walory kulturowe. Rozwojowi wskazanego obszaru preferencyjnego w zakresie atrakcyjności obszarów turystyczno-rekreacyjnych służą m. in. następujące projekty w ramach RPO WL:

- *Rozbudowa infrastruktury turystycznej w Krasnobrodzie* (Gmina Krasnobród, Działanie 7.1)
- *Odtworzenie zabytkowego układu wodno-pałacowego w Zwierzyńcu wraz z zagospodarowaniem turystycznym* (gmina Zwierzyniec, Działanie 7.1)
- *Budowa Parku Rekreacji "Zoom Natury" nad zalewem w Janowie Lubelskim* (Gmina Janów Lubelski, Działanie 7.1)
- *Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu poprzez modernizację i unowocześnienie jedyne w Województwie Lubelskim Ogródu Zoologicznego w Zamościu* (Miasto Zamość, Działanie 7.1)
- *Zielone serca Europy - promocja walorów kulturowych i turystycznych terenów Gminy Zamość* (Gmina Zamość, Działanie 7.3)

– **Rejon Środkowej Wisły** obejmujący: Małopolską Dolinę Wisły, Wrzelowiecki Park Krajobrazowy, Kraśnicki i Chodelski Obszar Chronionego Krajobrazu, Kazimierski Park Krajobrazowy z Kazimierzem Dolnym, Puławami i Naęczowem - obszar zróżnicowany pod względem przyrodniczym (liczne rezerваты przyrody, paneuropejski korytarz ekologiczny) i krajobrazowym (urozmaicony krajobraz: rozległej doliny rzecznej, unikatowa sieć wąwozów); bardzo ciekawy pod względem kulturowym (z wieloma zabytkami architektury: zespoły i budowle sakralne, zespoły rezydencjonalne, turystyczne szlaki dziedzictwa kulturowego, muzea, ośrodki sztuki ludowej). Rozwojowi wskazanego obszaru preferencyjnego w zakresie atrakcyjności obszarów turystyczno-rekreacyjnych służą m. in. następujące projekty w ramach RPO WL:

- *Odbudowa Muzeum Sztuki Złotniczej w Kazimierzu Dolnym przy ul. Rynek 19* (Muzeum Nadwiślańskie w Kazimierzu Dolnym, Działanie 7.1)
- *Rewaloryzacja i zagospodarowanie Zespołu Zamkowego w Kazimierzu Dolnym* (Gmina Kazimierz Dolny, Działanie 7.1)
- *Remont konserwatorski Świątyni Sybilli i Domu Gotyckiego w Puławach* (Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa - Państwowy Instytut Badawczy, Działanie 7.1)
- *Rewaloryzacja i konserwacja Domu Żółtego i części Pałacu ks. Czartoryskich w Puławach z przeznaczeniem na cele kulturalno - turystyczne* (Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa - Państwowy Instytut Badawczy, Działanie 7.1).

– **„Polesie Zachodnie”** - W jego skład wchodzi: Poleski Park Narodowy, Pojezierze Łęczyńsko - Włodawskie i Lasy Parczewskie. Jest to obszar o walorach wypoczynkowych znaczących w skali kraju – II i III kategorii atrakcyjności turystycznej. Podstawowym czynnikiem atrakcyjności obszaru są bardzo wysokie walory przyrodnicze (Poleski Park Narodowy i liczne rezerваты przyrody), występowanie głębokich jezior oraz walory kulturowe – wielokulturowość pogranicza, zabytki architektury, miejsca pielgrzymkowe, turystyczne szlaki dziedzictwa kulturowego, muzea, ośrodki sztuki ludowej. Rozwojowi wskazanego obszaru preferencyjnego w zakresie atrakcyjności obszarów turystyczno-rekreacyjnych służą m. in. następujące projekty w ramach RPO WL:

- „Kresy piękne z natury” program promocji walorów turystycznych i kulturowych centrum turystyczno – rekreacyjnego Okuninki nad Jeziorem Białym jako markowego produktu Gminy Włodawa i województwa lubelskiego (Gmina Włodawa, Działanie 7.2)
 - Program promocji walorów kulturowych i turystycznych Włodawy – miasta trzech granic i trzech kultur (Gmina Miejska Włodawa, Działanie 7.2)
 - Turystyczne i rekreacyjne zagospodarowanie Gminy Włodawa (Gmina Włodawa, Działanie 7.1)
 - Wielobarwny wypoczynek. Budowa ścieżki rowerowej na terenie Pojezierza Łęczyńsko – Włodawskiego (Powiat Łęczyński, Działanie 7.1).
- **Obszar Doliny Wieprza** obejmujący parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu w jego strefie. Podstawowym czynnikiem atrakcyjności są wysokie walory przyrodnicze. Rejon związany jest przede wszystkim z możliwością rozwoju turystyki wodnej na bazie walorów przyrodniczych, krajoznawczych Wieprza i przyległych obszarów (w mniejszym stopniu kulturowych). Rozwojowi wskazanego obszaru preferencyjnego w zakresie atrakcyjności obszarów turystyczno-rekreacyjnych służy projekt w ramach RPO WL pt. *Promocja markowego produktu turystycznego Lubelszczyzny „Kajakiem po Bystrzycy i Wieprzu”* (Powiat Lubelski, Działanie 7.2).
- **Podmiejskie strefy rekreacyjne** – zwłaszcza wokół Lublina, Chełma, Białej Podlaskiej, Zamościa a także wokół pozostałych większych miast regionu - jako obszary zaplecza wypoczynkowego miast wskazane do kształtowania podmiejskich rezerw rekreacyjnych. Podstawowym czynnikiem atrakcyjności dla funkcji rekreacyjno - wypoczynkowej jest dobrze rozwinięta baza rekreacyjno – sportowa, kąpieliska, zbiorniki wodne, lasy komunalne, parki, ścieżki spacerowe i rowerowe, ośrodki jeździeckie, lotniska sportowe oraz ogrody działkowe i domki letniskowe. Rozwojowi wskazanego obszaru preferencyjnego w zakresie atrakcyjności obszarów turystyczno-rekreacyjnych służą m. in. następujące projekty w ramach RPO WL:
- *Rozbudowa infrastruktury turystycznej wokół Zalewu Kraśnickiego* (Miasto Kraśnik, Działanie 7.1)
 - *Turystyka aktywna z kulturą w tle na Ziemi Kraśnickiej* (Powiat Kraśnicki, Działanie 7.2)
 - *Gotania. Etap I - Oznakowanie tras turystycznych oraz Transgraniczne Centrum Informacji Turystycznej w Hrubieszowie* (Gmina Miejska Hrubieszów, Działanie 7.1).

Przedstawione powyżej konkretne przykłady realizacji założeń Planu marketingu poprzez projekty wdrażane w ramach RPO WL świadczą o wysokim poziomie koordynacji polityki inwestycyjnej w gospodarce turystycznej w latach 2007 – 2013 w województwie lubelskim. Inwestycje współfinansowane z EFRR z jednej strony wzmacniają główne potencjały rozwojowe turystyki i rekreacji zidentyfikowane w Planie marketingu, budują silne podstawy gospodarki turystycznej, aktywizują cały region i propagują rozwój różnorodnych form turystyki i rekreacji a z drugiej strony starają się stanowić reakcję na wskazane w dokumencie problemy rozwojowe ograniczające wykorzystanie tychże potencjałów.

Finansowe wsparcie projektów ze środków RPO WL przyczyni się do wykorzystania potencjału naturalnego oraz dziedzictwa kulturowego tak, by zarówno sektor turystyki jak i sektor kultury w większym stopniu wpływały na poziom/wielkość PKB w regionie.

Analiza zakresu terytorialnego oraz tematycznego projektów z obszaru współpracy międzynarodowej.

Projekty realizowane w ramach Działania 7.3 *Współpraca międzyregionalna* VII Osi Priorytetowej RPO WL w istotny sposób przyczyniają się do tworzenia efektywnych powiązań partnerskich w ramach współpracy międzyregionalnej w układzie sieciowym i dwustronnym, które z kolei prowadzą do podniesienia jakości zasobów ludzkich, sprzyjają rozwojowi gospodarki regionu, wpływają na wzrost zaufania społecznego i aktywności obywatelskiej.

Projekty obecnie realizowane lub których realizacja już się zakończyła, wykazują z jednej strony dużą różnorodność poruszanych tematów z wielu dziedzin a z drugiej strony szeroki wachlarz zawiązanych partnerstw. Wydaje się, iż w celu określenia partnerów oraz obszarów współpracy międzyregionalnej najodpowiedniejszym będzie przywołanie konkretnych projektów:

– ***Jesteśmy razem – młodzi w Europie*** – przedsięwzięcie jest wspólnym przedsięwzięciem **Miasta Chełm, Miasta Utena na Litwie i Miasta Liepaja na Łotwie**. Ma na celu podniesienie konkurencyjności Miasta Chełm poprzez nawiązanie współpracy międzynarodowej w obszarze środowisk młodzieżowych oraz wykreowanie dla nich interesującej oferty. Realizacja projektu, skierowanego do młodzieży i wykorzystanie jej potencjału, przyczyni się do przełamywania stereotypów narodowościowych i kulturowych oraz podniesie atrakcyjność regionów w oczach mieszkańców, turystów i inwestorów. Ciekawym jest fakt, iż w ramach projektu podejmowane są działania w zakresie szeroko rozumianej kultury Hip – Hop, co stanowi reakcję na potrzeby młodzieży sygnalizującej deficyty w tym zakresie.

– ***LUBELSKIE.EU - Europejska sieć współpracy turystycznej*** – projekt realizowany przez **Lubelską Regionalną Organizację Turystyczną w partnerstwie z Samorządem Województwa Lubelskiego oraz Polską Organizacją Turystyczną**, którego celem jest podejmowanie działań promocyjnych na rzecz Regionu Lubelskiego. W ramach projektu m.in. przygotowano stoiska promocyjne regionu na 10 największych targach turystycznych w Europie: w Niemczech, Holandii, Belgii, Norwegii, Szwecji, Finlandii, na Litwie, we Włoszech, w Hiszpanii i Londynie, podczas których rozdano kilkanaście tysięcy sztuk materiałów promocyjnych, uczestniczono w licznych spotkaniach i nawiązano wiele kontaktów branżowych.

– ***Moje miasto w naszej Europie. Międzynarodowe spotkanie młodzieżowych rad miast partnerskich w Lublinie*** – uczestnikami projektu są członkowie młodzieżowych rad lub przedstawiciele organizacji młodzieżowych współpracujących z Radami Miast z następujących miast: **Nancy (Francja), Delmenhorst (Niemcy), Pernik (Bułgaria), Poniewież (Litwa), Debreczyn (Węgry), Lublin (Polska)**. Projekt polega na organizacji warsztatów i konferencji poświęconych samorządności wśród młodzieży z różnych krajów w celu nawiązania współpracy uczniów lubelskich szkół z młodzieżą zagraniczną.

– ***Od Unii Lubelskiej do Unii Europejskiej*** – projekt miasta Lublin realizowany w partnerstwie z miastami: **Münster (Niemcy), Poniewież (Litwa) i Viseu (Portugalia)**, którego celem jest stworzenie efektywnych powiązań partnerskich w ramach współpracy międzyregionalnej ludzi, niezależnie od granic państwowych poprzez: opracowanie ramowych, wieloletnich programów współpracy (organizacja wizyt studyjnych, warsztatów, konferencji tematycznych); wypracowanie strategii współpracy międzynarodowej miasta oraz przygotowanie projektów pilotażowych, wzmocnienie poczucia tożsamości lokalnej a zarazem ustanowienie przyjaznych stosunków ze społecznością zamieszkujących miasta partnerskie (poprzez organizowanie targów, zawodów sportowych, festiwali, koncertów, warsztatów artystycznych i innych przedsięwzięć służących promocji regionu); kampania promocyjna Lublina i Lubelszczyzny w kraju i za granicą (publikacje, biuletyny informacyjne, stworzenie strony internetowej, kampanie promocyjne, itp.); współdziałanie z placówkami dyplomatycznymi w kraju i za granicą, z działającymi w Polsce zagranicznymi instytucjami

kultury i z instytucjami polskimi za granicą; uczestnictwo w międzynarodowych związkach miast, nacisk na współpracę z miastami partnerskimi w ramach istniejących sieci miast.

– **Partnerskie współdziałanie na rzecz promocji Roztocza Tomaszowskiego jako atrakcji turystycznej Unii Europejskiej** - Projekt realizowany jest w partnerstwie z **Powiatem Freudenstadt (Niemcy – Kraj Związkowy Badenia Wirtembergia) oraz gminami Bełżec, Lubycza Królewska, Susiec, Tomaszów Lubelski i Tyszowce**. Bezpośrednim efektem partnerskiej współpracy będzie opracowanie i wdrożenie skutecznego programu działań w zakresie rozwoju turystyki powiatu tomaszowskiego, przeszkolenie pracowników samorządowych i przedstawicieli branży turystycznej w zakresie profesjonalnej promocji, utworzenie w pięciu gminach powiatu, charakteryzujących się największą atrakcyjnością sprawnego systemu informacji i promocji turystycznej, opracowanie i wydanie materiałów promocyjnych. Realizacja partnerskiego projektu zakłada wykorzystanie najlepszych doświadczeń we współpracy z partnerem niemieckim, funkcjonującym na obszarze Schwarzwald, do promowania Roztocza jako atrakcji przyrodniczej i turystycznej Unii Europejskiej .

– **Ponad granicami – transfer wiedzy i doświadczeń osób w wieku 50+** - Głównym celem projektu było stworzenie warunków dla wzrostu aktywności zawodowej i społecznej generacji 50+ na Lubelszczyźnie, dzięki stworzeniu efektywnych, ponadnarodowych powiązań partnerskich w ramach współpracy między **Lubelszczyzną (Polska) a Perthshire (Szkocja)**.

– **Rajd samolotowy Polska – Litwa im. Generała Tadeusza Góry** - Projekt realizowany w partnerstwie przez: **Gminę Miejską Świdnik, Gminę Rejonową Soleczniki na Litwie, Powiat Świdnicki i Aeroklub Świdnik**, mający na celu promocję walorów turystyczno – rekreacyjnych obu regionów, popularyzację sportów lotniczych i promocja miejscowego Aeroklubu, kreację nowego produktu turystycznego i jego pozytywny odbiór przez społeczność lokalną, podnoszenie świadomości historycznej mieszkańców Powiatu.

– **Razem ku przedsiębiorczości! – pobudzanie aktywności społeczno-gospodarczej przedsiębiorców sektora MŚP z terenu Powiatu Łęczyńskiego** – projekt realizowany w partnerstwie z miastem **Humenne (Słowacja)**. Jego celem jest m.in. poprawa optymalności współpracy międzyregionalnej regionu poprzez partycypowanie łęczyńskiego biznesu w doświadczeniach inwestycyjnych przedsiębiorców regionu partnerskiego, rozwój postaw proinwestycyjnych wśród przedstawicieli sektora MŚP terenu Powiatu Łęczyńskiego poprzez uczestnictwo w konferencji i telekonferencji, nawiązanie współpracy przez lokalny biznes z przedstawicielami przedsiębiorców sektora MŚP miasta Humenne.

– **Współpraca międzyregionalna powiatu chełmskiego i miasta Chełm szansą rozwoju turystyki ziemi chełmskiej jako atrakcji wschodniej granicy Unii Europejskiej** - jest wspólnym przedsięwzięciem **Powiatu Chełmskiego, Miasta Chełm i Miasta Trebieszów na Słowacji**. Przedmiot projektu stanowi wsparcie współpracy międzyregionalnej dwóch partnerskich obszarów w zakresie turystyki poprzez uczestnictwo w wizytach studyjnych oraz warsztatach i konferencjach z udziałem ekspertów z dziedziny rozwoju turystyki i planowania strategicznego, a także opracowanie planu rozwoju turystyki i współpracy międzyregionalnej, który będzie zawierał m.in. wykaz produktów turystycznych.

– **Współpraca straży pożarnych powiatu tomaszowskiego z partnerami z Niemiec i województwa podkarpackiego** – Celem projektu jest podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności członków jednostek straży pożarnych powiatu tomaszowskiego poprzez uczestnictwo w wizytach studyjnych, szkoleniach, ćwiczeniach oraz innych formach doskonalenia zawodowego a przez to zapewnienie sprawności i skuteczności działań ratowniczych.

– **Zielone serca Europy – promocja walorów kulturowych i turystycznych terenów Gminy Zamość** - Projekt realizowany przez **Gminę Zamość** wraz z partnerami **Snina (Słowacja), Sarospatak (Węgry), Comune di Staffolo (Włoch), Rzeszów (Polska)**, którego celem jest zwiększenie świadomości mieszkańców o własnej kulturze, tradycjach oraz zwiększenie aktywności społecznej i turystycznej mieszkańców Gminy Zamość. Realizacja celu projektu bezpośrednio przyczyni się do nawiązania trwałej współpracy międzyregionalnej wnoszącej wiedzę i doświadczenie w zakresie promocji walorów kulturowych i turystycznych w celu stwarzania warunków dla rozwoju społecznego i gospodarczego.

Jak widać z powyższego zestawienia zakres tematyczny projektów realizowanych w partnerstwie jest bardzo bogaty i różnorodny – od obszaru lotnictwa, poprzez hip-hop, wzmacnianie świadomości kulturalnej i turystykę aż po aktywizację lokalnego sektora MŚP. Jeśli chodzi o partnerów wybieranych przez beneficjentów, to są to miasta z następujących państw: Litwa, Łotwa, Francja, Niemcy, Bułgaria, Węgry, Portugalia, Słowacja, Włochy. Jak widać region lubelski podejmuje inicjatywy mające na celu zacieśnianie współpracy z państwami sąsiednimi, z którymi istnieją silne, długoletnie tradycje kooperacyjne ale również dąży do nawiązania takich kontaktów z partnerami, z którymi współpraca ta nie ma tak rozwiniętego charakteru. Analiza projektów z Działania 7.3 RPO WL prowadzi do wniosku, iż silnie obecne są projekty z zakresu zacieśniania współpracy pomiędzy miastami partnerskimi – jak to ma miejsce np. w przypadku projektu Od Unii Lubelskiej do Unii Europejskiej.

Ważnym efektem realizacji wskazanych projektów w ramach przedmiotowego Działania jest wzrost konkurencyjności Lubelszczyzny a przez to zwiększenie zdolności instytucjonalnej regionu. Ponadto projekty te spełniają ważną funkcję w zakresie spójności priorytetów współpracy zagranicznej regionu z działaniami mającymi na celu poprawę wewnątrzregionalnych standardów społeczno-gospodarczych.

Postęp rzeczowy Osi Priorytetowej

Poważne niedobory w infrastrukturze kultury i turystyki sprawiają, że potencjał regionu w tym zakresie nie jest w pełni wykorzystywany. Zwiększenie udziału sektorów kultury i turystyki w gospodarce województwa lubelskiego, wydobycie walorów kulturalnych i środowiskowych województwa oraz zwiększenie jego atrakcyjności turystycznej możliwe jest poprzez wsparcie zarówno infrastruktury kultury i turystyki, jak również sfery dotyczącej informacji i promocji regionu.

W latach 2006 – 2009 w województwie obserwowano stały wzrost liczby widzów kin i osób odwiedzających muzea (odpowiednio o 111 tys. i 30 tys. średniorocznie). Wobec tych danych osiągnięta w 2010 roku liczba widzów kin i odwiedzających muzea na poziomie niespełna 111 tys. osób oznacza dużą poprawę w tym zakresie.

Realizacja wskaźników VII Osi Priorytetowej przedstawia się następująco:

Liczba projektów z zakresu turystyki – na podstawie podpisanych umów szacowane jest osiągnięcie przedmiotowego wskaźnika w 2013 r. na poziomie 80% (48 szt.) w stosunku do zakładanej dla tego roku wartości. Należy jednak podkreślić, iż mimo mniejszej od pierwotnie zakładanej liczby projektów, które uzyskają wsparcie, osiągnięte zostaną powiązane z omawianym wskaźnikiem wskaźniki rezultatu, co zostało przedstawione poniżej.

Liczba wybudowanych/zmodernizowanych obiektów kultury – szacowana wartość wskaźnika w 2013 r. osiągnie 17 szt., co w przypadku bezproblemowej realizacji projektów pozwoli na osiągnięcie 170% wartości zakładanej w Programie.

Liczba projektów współpracy międzynarodowej – na koniec 2010 r. przedmiotowy wskaźnik został osiągnięty na poziomie 4 szt. Na podstawie podpisanych umów szacowana wartość wskaźnika produktu wyniesie w 2013 roku 17 szt., co wskazuje na zagrożenie jego realizacji, gdyż wartość docelowa w 2013 r. powinna osiągnąć 150 szt. W ramach Działania 7.3 realizującego ten wskaźnik były ogłoszone 2 konkursy w okresie marzec – kwiecień 2009r., które cieszyły się stosunkowo małym zainteresowaniem Beneficjentów (konkurs nr 03/RPOWL/7.3/09 – wnioskowane wsparcie 2 262 762,42 EUR (8 971 853, 01 PLN), co stanowi ok. 84% alokacji na konkurs wynoszącej 2 737 773,92 EUR (10 855 273, 60 PLN); oraz konkurs nr 04/RPOWL/7.3/09, w którym wnioskowane wsparcie wyniosło 89 326,10 EUR (354 178,00 PLN), co stanowi ok. 13% alokacji na konkurs wynoszącej 684 443,48 EUR (2 713 818,40 PLN). W odpowiedzi na w/w konkursy dla dwóch możliwych kategorii projektów: *Partnerskie inicjatywy międzyregionalne* oraz *Małe inicjatywy międzyregionalne*, złożono 22 wnioski z czego dofinansowanie uzyskało 14 wniosków o łącznej wartości stanowiącej 40 % przeznaczonej alokacji. Analizując realizację Działania 7.3 należy stwierdzić, iż Beneficjenci Programu w pierwszej kolejności skupili się na realizacji zadań związanych z rozwojem szeroko pojętej infrastruktury. Potwierdzają to wyniki ewaluacji „*Analiza zaangażowania i możliwości JST oraz MŚP w aplikowaniu o środki w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013*”. Wśród wymienionych przez respondentów najpopularniejszych obszarów, w których JST pozyskują wsparcie z RPO WL nie znalazły się inicjatywy współpracy międzynarodowej. Samorządy województwa są głównie zainteresowane inwestycjami w infrastrukturę drogową (58,2%), szkolną i sportową (53,9%), jak również w infrastrukturę teleinformatyczną (31,3%) oraz inwestycje dotyczące rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej (29,3%). W związku z obserwowanym niskim zainteresowaniem beneficjentów Działaniem 7.3 IZ RPO zaproponowała w ramach renegotjacji Programu zmniejszenie wartości docelowej przedmiotowego wskaźnika i realokację środków finansowych pozostających w Działaniu 7.3 w kwocie 4 300 000 euro do Działania 6.1, na wsparcie inwestycji z zakresu gospodarki odpadami, zgodnie z rekomendacjami ewaluacji „*Weryfikacja wartości docelowych wskaźników Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013*”. Powyższa decyzja jest także zgodna z założeniami Strategii Lizbońskiej jak również realizuje założenia Strategii Europa 2020 w priorytecie „wzrost zrównoważony” - *sustainable growth* (promowanie gospodarki zrównoważonej – efektywniej wykorzystującej zasoby, bardziej zielonej, a zarazem konkurencyjnej).

Liczba utworzonych miejsc pracy – omawiany wskaźnik został osiągnięty na poziomie 15 osób, przy zakładanych 50 na koniec 2010 r. Na podstawie podpisanych umów szacowane jest osiągnięcie wartości wskaźnika pod koniec 2013 r. na poziomie 111,5 osób, co stanowi 74% wartości założonej w Programie.

Nowe rodzaje usług/produktów/atrakcji oferowanych w wyniku realizacji projektów – wartość docelowa wskaźnika rezultatu założona w 2010 roku (30 szt.) zostanie osiągnięta w kolejnych latach i wyniesie 226 szt. w 2013, co wskazuje na przekroczenie zakładanej wartości wskaźnika (226%).

Liczba odwiedzających widzów - omawiany wskaźnik został osiągnięty na poziomie 110 828 osób, przy zakładanych 150 000 (74%) na koniec 2010 r. Analizując prognozy na kolejne lata realizacji Programu należy zauważyć, że w roku 2013 realizacja wskaźnika oscylować będzie w granicach 3 143 244 osób, co wpłynie na przekroczenie zakładanej wartości docelowej (628%).

Ewaluatorzy w badaniu „Weryfikacja wartości docelowych wskaźników Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013” zwrócili uwagę na luki w doborze wskaźników przez Beneficjentów VII Osi Priorytetowej, co skutkowało niepełnym oglądem poziomu realizacji wskaźników podczas przeprowadzania analiz. Rekomendowano usprawnienia w systemie monitorowania, które IZ RPO podjęła w celu rzetelnego przygotowania stanowiska renegocjacyjnego z KE.

W odniesieniu do wskaźników, których szacowana na podstawie umów realizacja znacznie przekracza wartość docelową, IZ RPO zaproponowała zwiększenie wartości tylko dla tych wskaźników, których realizacja na podstawie wniosków o płatność końcową przebiega zgodnie z szacunkami. W pozostałych przypadkach IZ pozostawiła wartości docelowe na niezmiennym poziomie.

Tabela przedstawiająca propozycje realokacji dotychczasowych środków z VII Osi Priorytetowej na inne Osie, została zamieszczona w rozdziale 2.1.6.4 *Rekomendacje IZ i innych instytucji*.

Wkład Osi w promowanie równości szans

Opis realizacji zasady równości szans został zawarty w rozdziale 2.2.1 niniejszego sprawozdania.

Cross-financing

Informacje na temat *cross-financingu* zostały zawarte w rozdziale 2.6.3 niniejszego sprawozdania.

Krajowy Program Reform

Wkład Osi w obszary i priorytety Krajowego Programu Reform znajduje się w punkcie 2.1.6.6.

Rekomendacje Komisji Europejskiej dla VII Osi Priorytetowej, przedstawione w opinii dotyczącej sprawozdania z realizacji RPO WL za 2009 r. (REGIO H.1 BG/sp D92010/ 870605. Bruksela, 1 września 2010 r.).

- *Należy przedstawić i zinterpretować podział terytorialny projektów oraz ocenić szacowany wpływ na potencjał turystyczny regionu (lub subregionów / powiatów) jaki został opisany w Planie Marketingowym. Należy ocenić również planowany wpływ na bazę turystyczną.*
- *Należy przedstawić i zinterpretować informacje na temat typów projektów (rozbudowa bazy turystycznej, atrakcyjność przedstawionej oferty kulturalnej i wystawowej, poprawa zasobów kulturowych itp.) oraz struktury beneficjentów (muzea, teatry, kościoły, organizacje pozarządowe itp.)*
- *Należy uzasadnić, w kontekście innych inwestycji, strategiczny charakter projektów kluczowych.*
- *Należy określić partnerów i obszary współpracy międzyregionalnej w kontekście celów na podstawie podpisanych umów. Należy dokonać próby porównania projektów realizowanych w ramach Programu z dotychczasowymi doświadczeniami w tej dziedzinie zdobytymi podczas realizacji programów przedakcesyjnych PHARE lub INTERREG.*

Powyższe rekomendacje zostały wdrożone.

Rekomendacje IZ RPO dla Osi VII

Rekomendacje IZ RPO zamieszczone są w opisie przedmiotowej Osi oraz rozdziale 2.1.6.4. niniejszego sprawozdania.

3.7.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi

Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi został zamieszczony w *2.3 Napotkane znaczące problemy oraz podjęte środki zaradcze*.

3.8 OŚ PRIORYTETOWA VIII

Celem VIII Osi Priorytetowej **Infrastruktura społeczna** jest „Poprawa warunków kształcenia oraz dostępu do wiedzy, usług medycznych i pomocy społecznej”. Na jego realizację przeznaczono **152 572 800,00 EUR** (604 951 152 PLN), co stanowi 13,20% całkowitej alokacji na Program.

Cel VIII Osi Priorytetowej zostanie osiągnięty poprzez realizację poniższych działań:

Działanie 8.1 *Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych* - celem działania jest zwiększenie wykorzystania potencjału regionalnych szkół wyższych, a także poprawa dostępu do bazy dydaktycznej na poziomie wyższym. Na jego realizację zaplanowano kwotę **31 208 073,00 EUR** (123 740 009,45 PLN) co stanowi 20,45% alokacji na Oś.

Działanie 8.2 *Infrastruktura szkolna i sportowa* - celem działania jest podniesienie poziomu kształcenia na wszystkich szczeblach nauczania (z wyłączeniem poziomu wyższego i przedszkolnego) oraz zwiększenie dostępu mieszkańców regionu do infrastruktury edukacyjnej i sportowej. Na jego realizację przeznaczono **65 572 000 EUR** (259 992 980 PLN), co stanowi 41,67% alokacji na Oś.

Działanie 8.3 *Ochrona zdrowia* - celem działania jest poprawa jakości i dostępności do świadczeń udzielanych w zakresie publicznej ochrony zdrowia. Na jego realizację przeznaczono sumę **51 458 272,00 EUR** (204 032 048,48 PLN), co stanowi 33,73% alokacji na Oś.

Działanie 8.4 *Pomoc społeczna* - celem działania jest poprawa jakości i dostępności świadczeń z zakresu pomocy społecznej, udzielanych przez domy pomocy społecznej i placówki opiekuńczo-wychowawcze. Na jego realizację przeznaczono kwotę **4 334 455,00 EUR** (17 186 114,08 PLN), co stanowi 2,84% alokacji na Oś.

Do głównych grup Beneficjentów VIII Osi Priorytetowej należą jednostki samorządu terytorialnego, jednostki sektora finansów publicznych, podmioty działające w oparciu o ustawę z dnia 28 lipca 2005r. o partnerstwie publiczno-prywatnym, organizacje pozarządowe, zakłady opieki zdrowotnej działające w publicznym systemie ochrony zdrowia, uczelnie (publiczne i niepubliczne).

3.8.1 Osiągnięcie celów i analiza postępów

- **Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu**

Postęp fizyczny VIII Osi Priorytetowej został przedstawiony w załączniku nr IV tabela 4.8.

- **Analiza jakościowa**

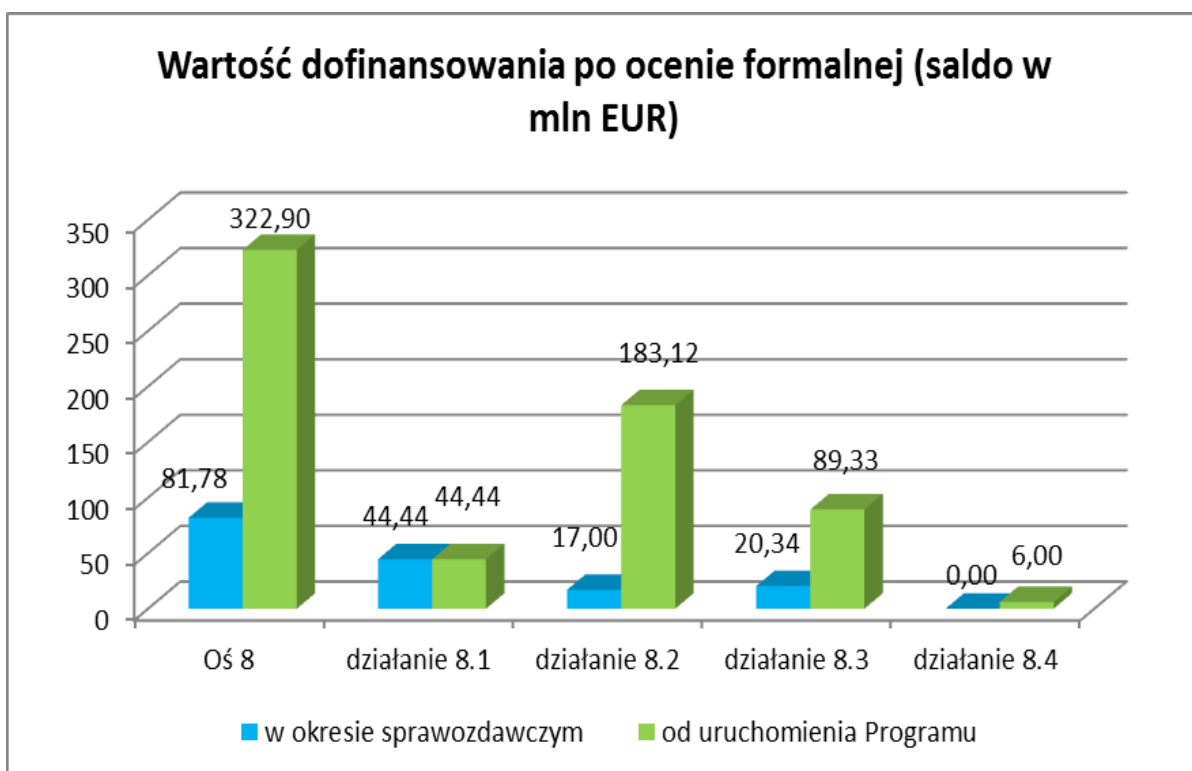
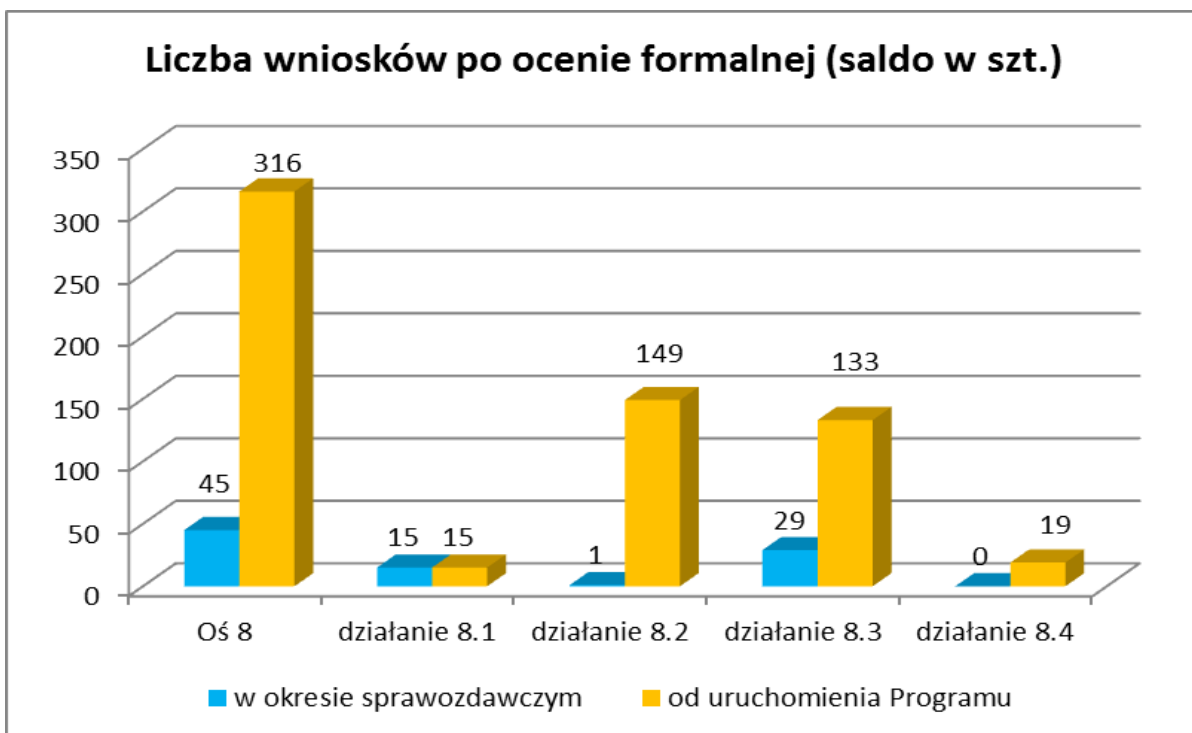
Konkursy

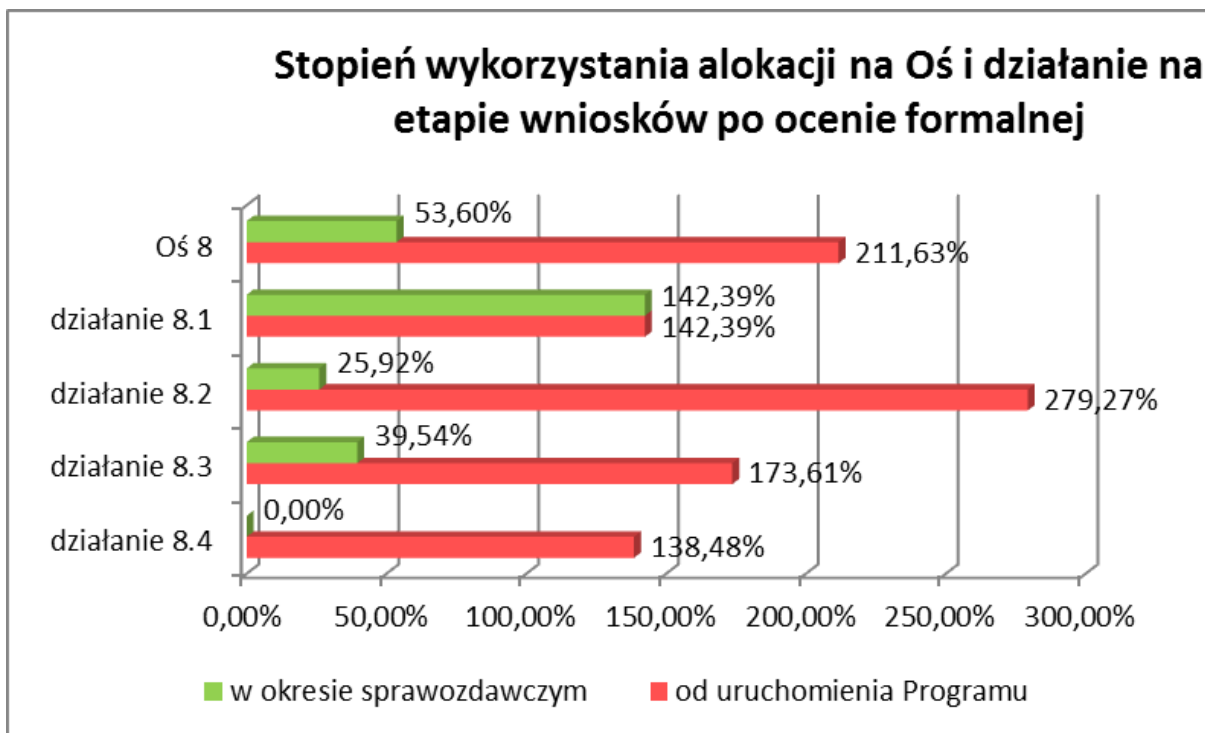
W ramach VIII Osi Priorytetowej w okresie sprawozdawczym nie ogłaszano konkursów. Konkursy przeprowadzane były w okresie wcześniejszym i trwały prace związane z oceną, zatwierdzaniem oraz podpisywaniem umów z Beneficjentami.

Łącznie, od początku okresu programowania w ramach VIII Osi Priorytetowej złożono 345 wniosków o dofinansowanie (w ramach 9 konkursów) na łączną wartość projektów 435 223 174,35 EUR (1 804 959 886,30 PLN) oraz kwotę wnioskowanego dofinansowania 341 365 062,89 EUR (1 353 512 474,37 PLN). Stanowiło to 279,44% dostępnych środków w ramach konkursów oraz 80,07% alokacji przewidzianej w Programie na realizację projektów VIII Osi Priorytetowej.

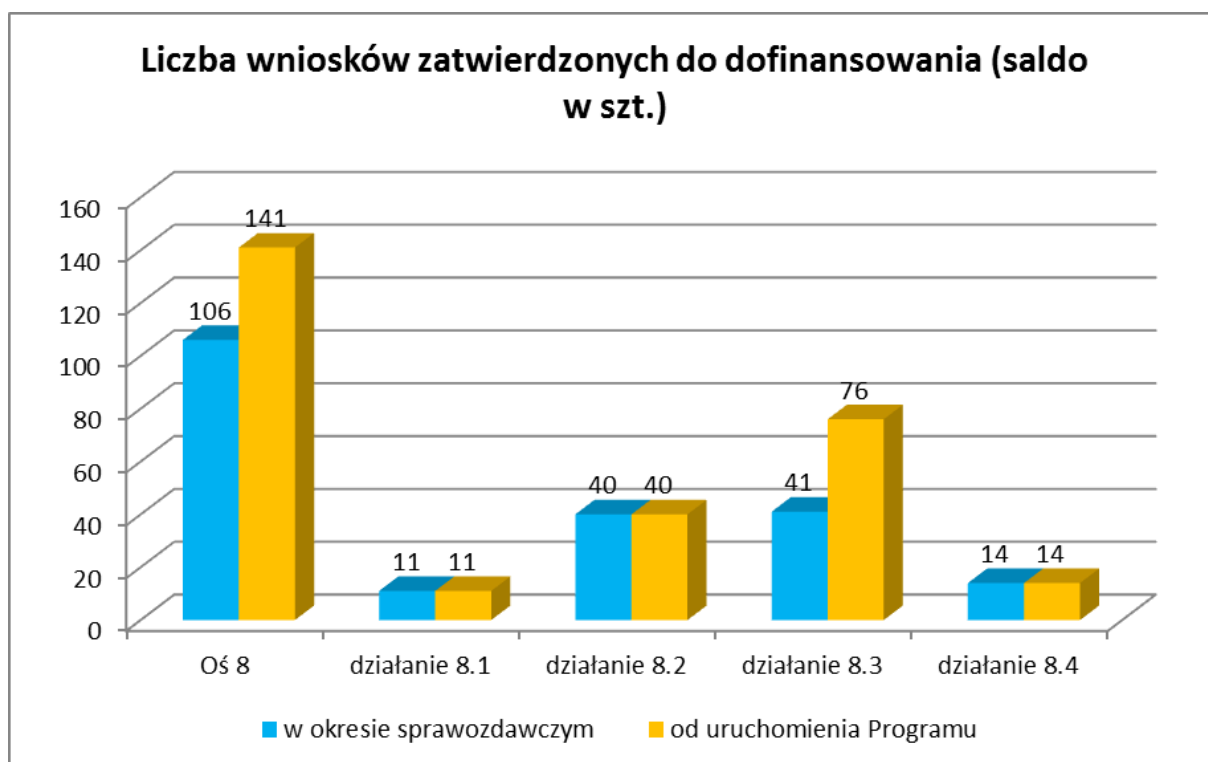
IZ RPO nie planuje ogłaszania kolejnych konkursów w ramach przedmiotowej Osi. Środki, które pozostały w ramach Osi zostaną przeznaczone realizację projektów z list rezerwowych i odwołań.

Wnioski o dofinansowanie poprawne formalnie

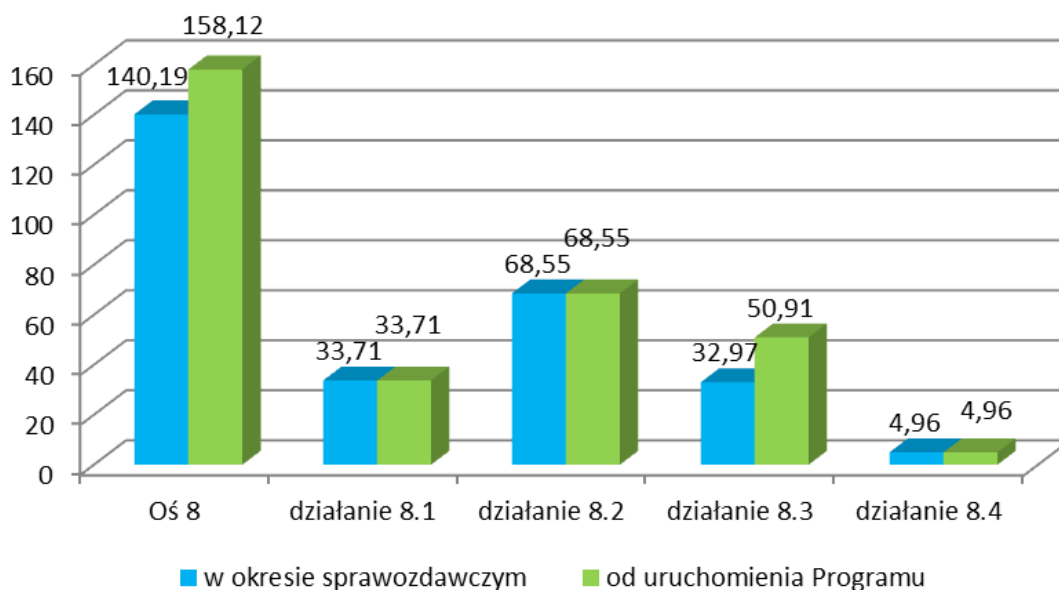

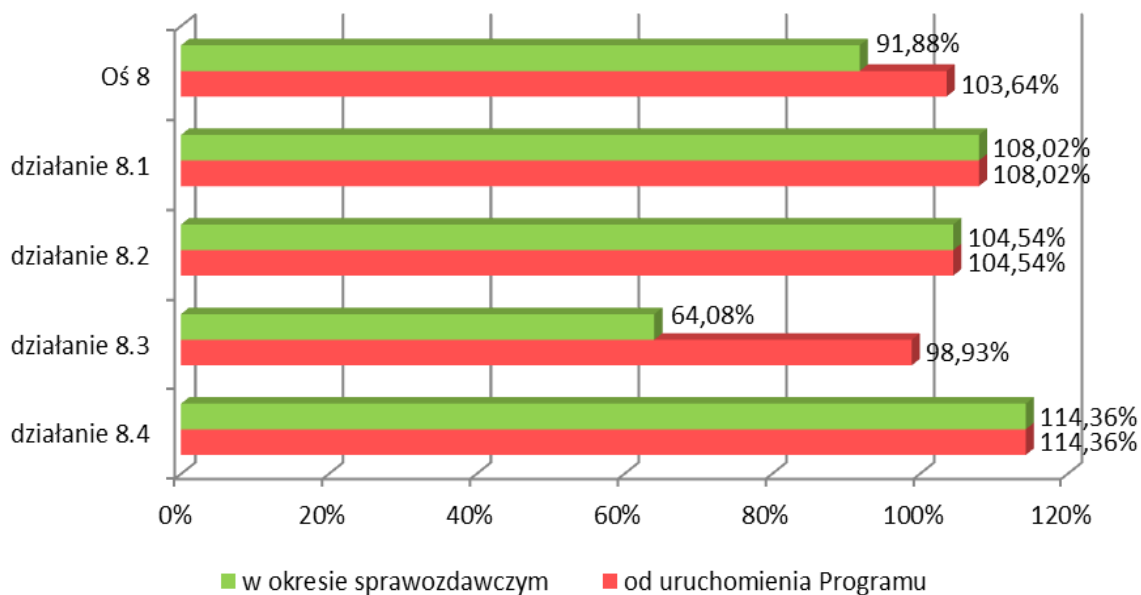
Wnioski zatwierdzone do realizacji

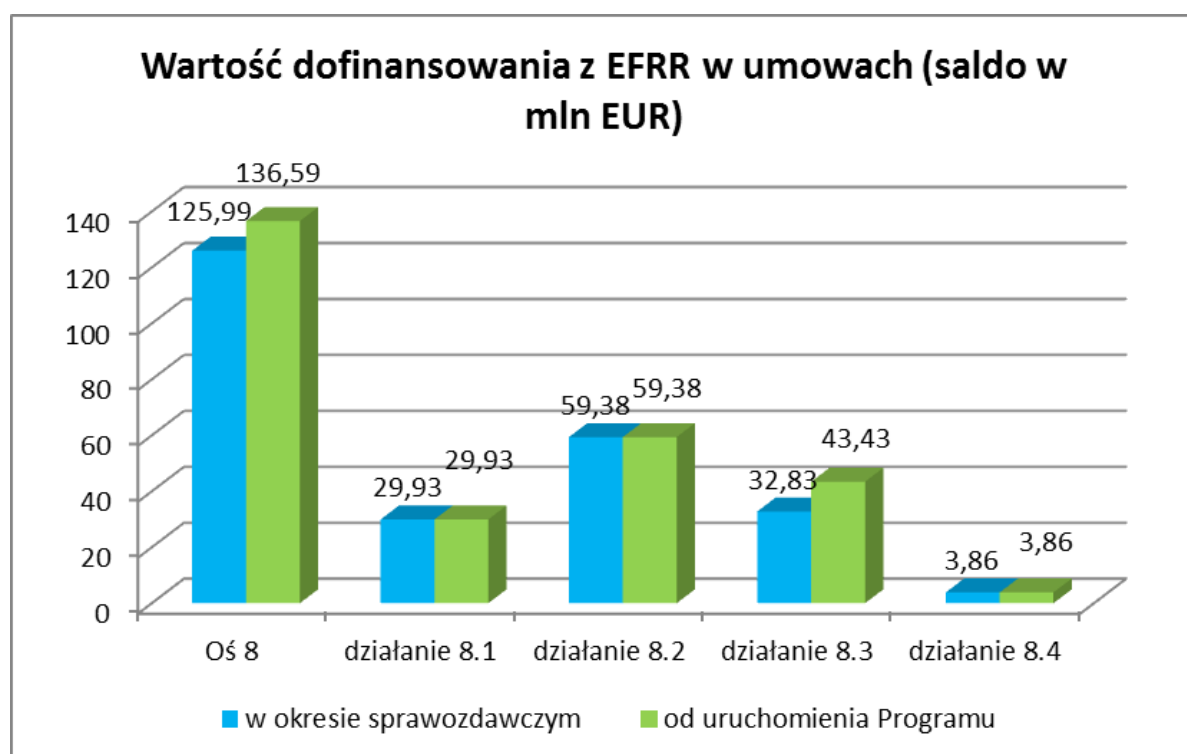
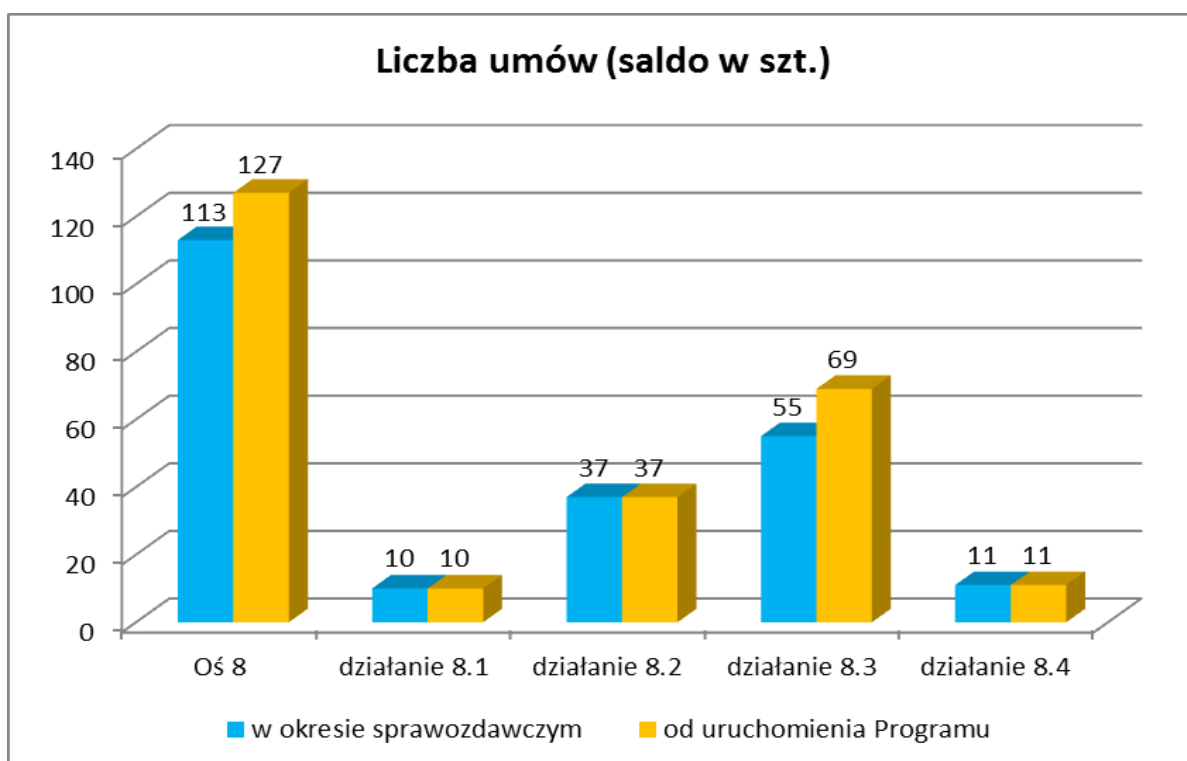
Wartość dofinansowania wniosków zatwierdzonych do realizacji (saldo w mln EUR)

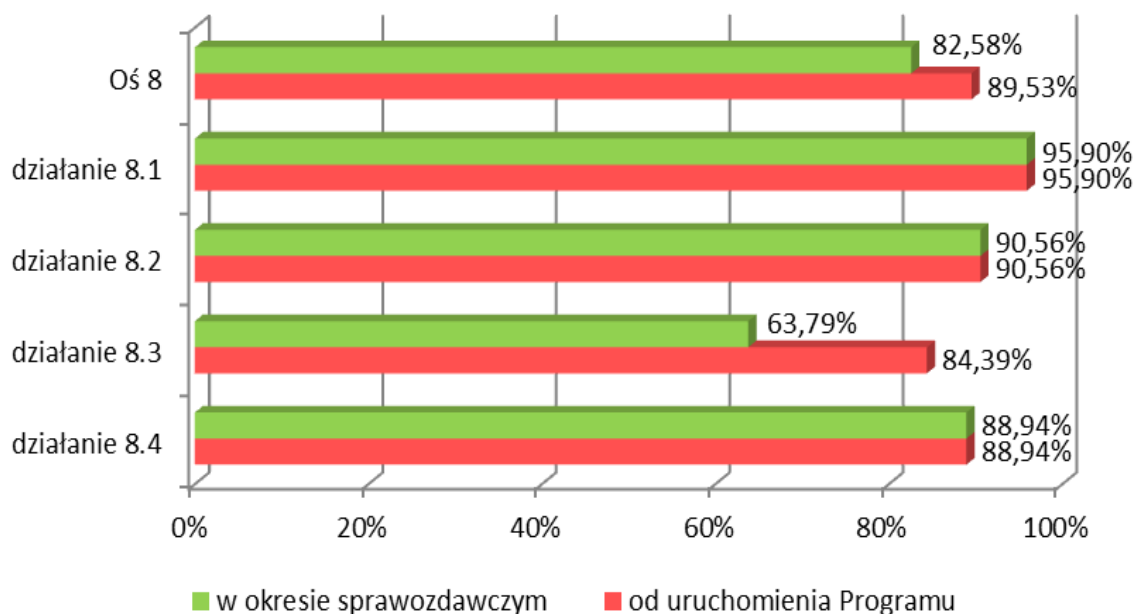
Stopień wykorzystania alokacji na Oś i działanie na etapie wniosków zatwierdzonych do realizacji

Umowy

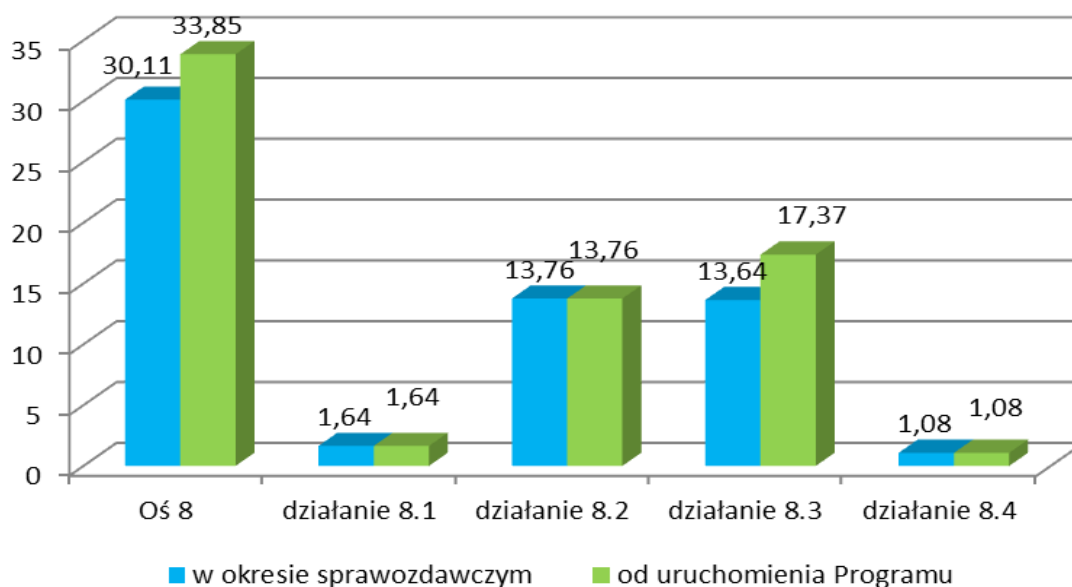

Stopień wykorzystania alokacji na Oś i działanie na etapie podpisanych umów

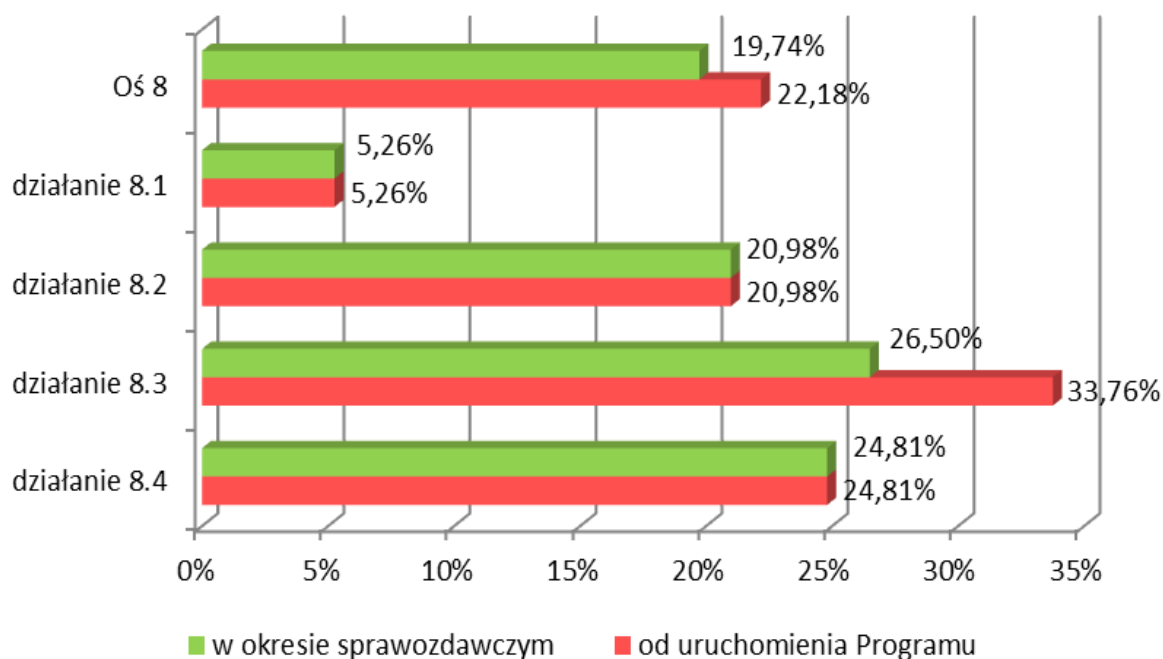

Wnioski o płatność

Wartość dofinansowania z EFRR w zatwierdzonych wnioskach o płatność (saldo mln EUR)

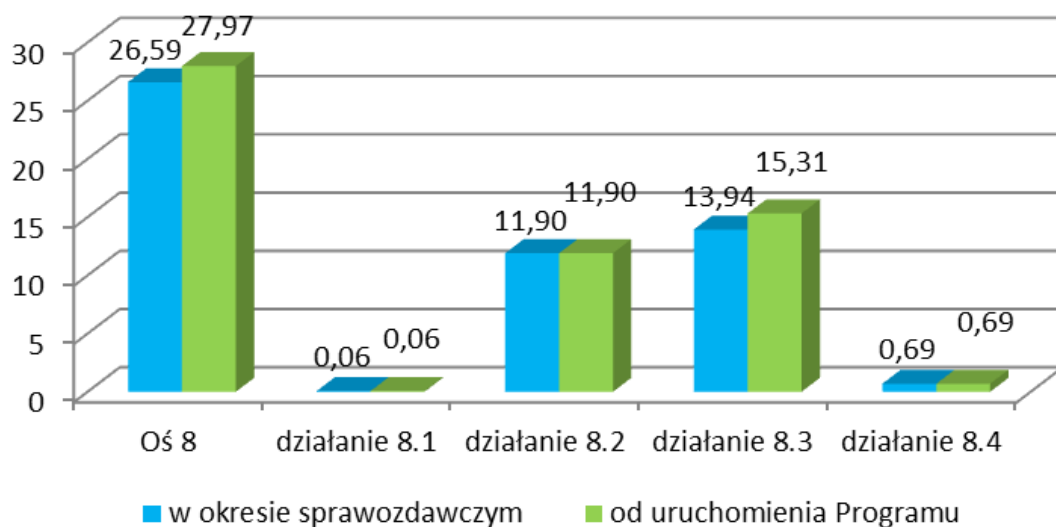

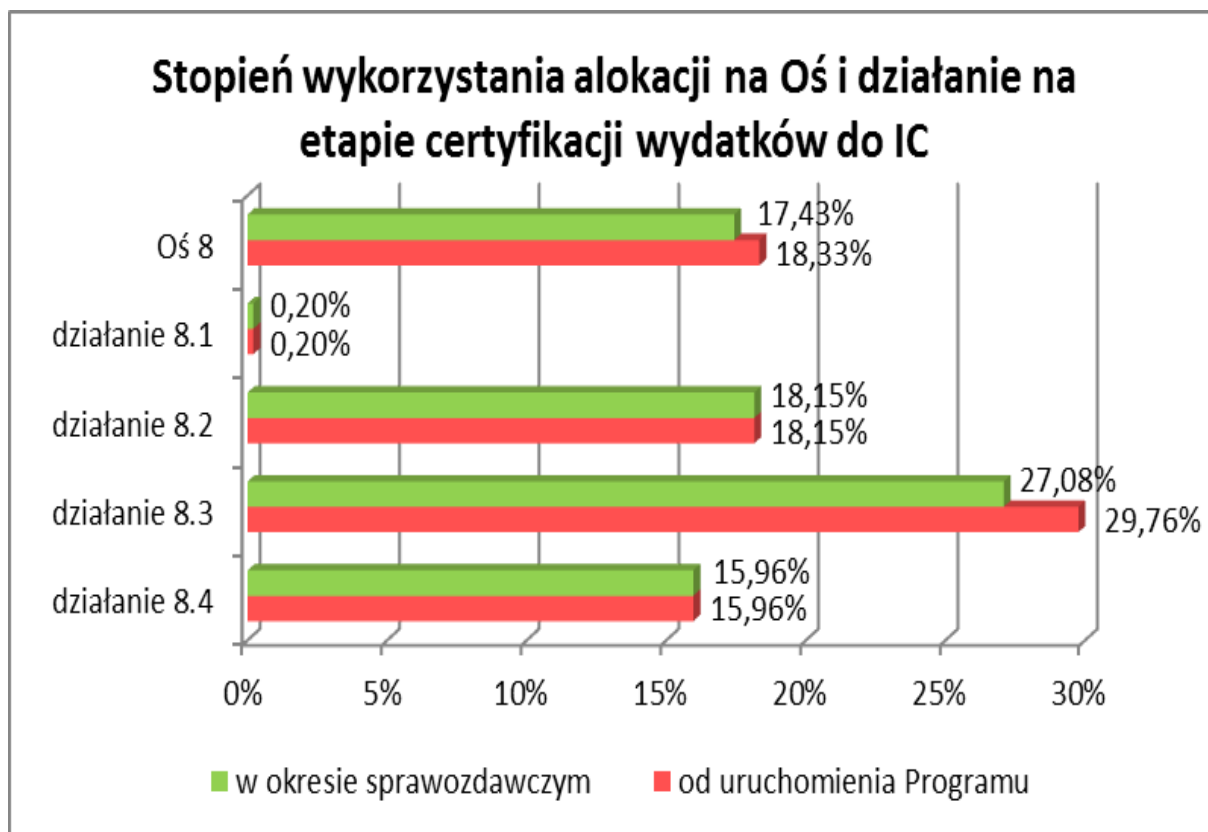
Stopień wykorzystania alokacji na Oś i działanie na etapie wniosków o płatność

Poświadczenia i certyfikacja

Poświadczenia i deklaracje wydatków skierowane przez IZ do IC - dofinansowanie z EFRR (saldo wartości w mln EUR)

Tab. Rozkład udzielonego wsparcia pomiędzy obszar realizacji miejski/wiejski.

Działanie	Obszar realizacji	Liczba umów	Wartość projektów (EUR)	Dofinansowanie z EFRR (EUR)
8.1 Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych	miejski	10	40 241 432,67	29 929 885,81
	wiejski	0	0,00	0,00
8.2 Infrastruktura szkolna i sportowa	miejski	17	89 723 745,49	46 209 134,65
	wiejski	20	17 439 974,06	13 171 198,79
8.3 Ochrona zdrowia	miejski	56	52 982 701,64	41 489 796,47
	wiejski	13	3 177 444,17	1 936 369,51
8.4 Pomoc społeczna	miejski	3	4 308 908,36	1 513 240,86
	wiejski	8	3 070 790,76	2 342 021,74
Ogółem	miejski	86	187 256 788,15	119 142 057,78
	wiejski	41	23 688 208,99	17 449 590,05

Rozkład terytorialny projektów według powiatów w VIII Osi Priorytetowej został przedstawiony w tabeli zawartej w rozdziale 2.1.6 niniejszego sprawozdania.

Tab. Rozkład udzielonego wsparcia wg rodzajów Beneficjentów.

Działanie/Oś	Rodzaj Beneficjenta	Liczba zawartych umów	Wartość ogółem projektów (EUR)	Dofinansowanie z EFRR (EUR)
8.1 Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych	Uczelnie/jednostki naukowe	10	40241432,67	29929885,81
	Suma	10	40241432,67	29929885,81
8.2 Infrastruktura szkolna i sportowa	Jednostki samorządu terytorialnego	36	107 016 485,59	59 267 847,87
	NGO	1	147 233,95	112 485,57
	Suma	37	107 163 719,55	59 380 333,44
8.3 Ochrona zdrowia	Jednostki samorządu terytorialnego	10	3 334 633,46	2 131 398,42
	Przedsiębiorcy	4	2 460 247,00	1 817 293,01
	Zakłady opieki zdrowotnej	55	50365265,35	39 477 474,55
	Suma	69	56 160 145,81	43 426 165,98
8.4 Pomoc społeczna	Jednostki samorządu terytorialnego	9	6 591 841,65	3 249 077,24
	Kościóły i związki wyznaniowe	2	787 857,47	606 185,35
	Suma	11	7 379 699,11	3 855 262,60
Oś VIII Infrastruktura społeczna	Jednostki samorządu terytorialnego	55	116 942 960,70	64 648 323,53
	Przedsiębiorcy	4	2 460 247,00	1 817 293,01
	Uczelnie/jednostki naukowe	10	40 241 432,67	29 929 885,81
	NGO	1	147 233,95	112 485,57
	Zakłady opieki zdrowotnej	55	50 365 265,35	39 477 474,55
	Kościóły i związki wyznaniowe	2	787 857,47	606 185,35
	Ogólnie	127	210 944 997,14	136 591 647,83

Tab. Rozkład udzielonego dofinansowania przeznaczanego na realizację inwestycji w poszczególnych obszarach wsparcia.

Działanie/Oś	Obszar/nazwa kategorii	kod kategorii	Liczba podpisanych umów	Wartość ogółem projektów (w EUR)	Dofinansowanie z EFRR (w EUR)
8.1 Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych	INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ	75-79			
	Infrastruktura systemu oświaty	75	10	40 241 432,67	29 929 885,81
8.2 Infrastruktura szkolna i sportowa	INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ	75-79			
	Infrastruktura systemu oświaty	75	29	37 706 887,24	26 928 367,19
	Pozostała infrastruktura społeczna	79	8	69 456 832,30	32 451 966,26
8.3 Ochrona zdrowia	SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE	10-15			
	Technologie informacyjne i komunikacyjne (dostęp, bezpieczeństwo, interoperacyjność, zapobieganie zagrożeniom, badania, innowacje, treści cyfrowe itp.)	11	11	9 979 312,59	8 227 668,78
	INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ	75-79			
	Infrastruktura ochrony zdrowia	76	58	46 180 833,22	35 198 497,20
8.4 Pomoc społeczna	INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ	75-79			
	Pozostała infrastruktura społeczna	79	11	7 379 699,11	3 855 262,60
Oś VIII Infrastruktura społeczna	SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE	10-15	11	9 979 312,59	8 227 668,78
	Technologie informacyjne i komunikacyjne (dostęp, bezpieczeństwo, interoperacyjność, zapobieganie zagrożeniom, badania, innowacje, treści	11	11	9 979 312,59	8 227 668,78

cyfrowe itp.)				
INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ	75-79	116	200 965 684,55	128 363 979,05
Infrastruktura systemu oświaty	75	39	77 948 319,91	56 858 252,99
Infrastruktura ochrony zdrowia	76	58	46 180 833,22	35 198 497,20
Pozostała infrastruktura społeczna	79	19	76 836 531,42	36 307 228,85
OGÓLEM	OGÓLEM	127	210 944 997,14	136 591 647,83
w tym STRATEGIA LIZBOŃSKA		11	9 979 313	8 227 669
STRATEGIA LIZBOŃSKA jako % udział w Osi	11	8,66%	4,73%	6,02%
STRATEGIA LIZBOŃSKA jako % realizacji planu dla Osi		założenia:	18 380 241,00	44,76%

Wysoki stopień wykorzystania alokacji na Oś Priorytetową VIII wynika z faktu, iż w danym okresie sprawozdawczym nie ogłoszono nowych konkursów lecz trwała realizacja projektów z wcześniejszych naborów. Wartość dofinansowania z EFRR jest największa w Działaniach 8.2 i 8.3, stąd proporcjonalnie duża liczba podpisanych umów.

Analizując rozkład udzielonego wsparcia pomiędzy obszarami realizacji miasto/wieś w VIII Osi Priorytetowej należy zauważyć zdecydowaną przewagę obszaru miejskiego, natomiast w poszczególnych Działaniach obszar realizacji jest bardziej niejednorodny. W Działaniach 8.1 i 8.3 przeważa miasto, natomiast w Działaniach 8.2 i 8.4 widoczna jest przewaga obszarów wiejskich. Różnice powyższe wynikają ze specyfiki adresatów poszczególnych Działań.

Do rozwiązania wskazanych w analizie SWOT problemów województwa lubelskiego takich jak: niedostateczny rozwój bazy edukacyjnej i usług związanych ze sportem i rekreacją oraz niezadowalający poziom usług społecznych (w tym zdrowotnych) wynikających z niedoinwestowania tej sfery przyczyni się realizacja projektów w ramach VIII Osi Priorytetowej. Szczegółowy opis wpływu Programu na rozwój regionu zostanie zaprezentowany dopiero po zrealizowaniu Działań Osi VIII.

Do głównych Beneficjentów Osi Priorytetowej VIII należą jednostki samorządu terytorialnego i zakłady opieki zdrowotnej. Rozkład ten jest zgodny z założeniami Osi dotyczącymi rozkładu udzielonego wsparcia według rodzajów Beneficjentów.

Na realizację **Strategii Lizbońskiej** przewidziano **12,05%** alokacji na Oś. Z analizy podpisanych umów wynika, iż realizacja SL w omawianej Osi jest niezgodna z założeniami

planami. Sytuacja ta wynika z faktu, iż w podpisanych umowach kategorii wiodące są kategoriami nielizbońskimi. W celu realizacji założeń SL na Program, IZ RPO przekaże dodatkowe środki pochodzące z KRW oraz dostosowania technicznego na osie I, III i VI, które w znacznym stopniu wpisują się w przedmiotową Strategię. Szczegółowe informacje znajdują się w pkt. 2.1.6.6 niniejszego sprawozdania.

Projekty kluczowe

W ramach VIII Osi Priorytetowej w Działaniu 8.2 *Infrastruktura szkolna i sportowa* realizowany jest projekt kluczowy pn. „*Budowa stadionu miejskiego w Lublinie wraz z zagospodarowaniem przylegającego terenu*”. Beneficjentem projektu jest Miasto Lublin. Umowa podpisana została 30.11.2010 r. Całkowita wartość oszacowana została na 39 092 055,48 EUR (155 000 000,00 PLN), w tym dofinansowania ze środków EFRR wynosi 16 998 284,99 EUR (67 398 200,00 PLN), co stanowi 11,14% alokacji na Oś. Realizacja w/w inwestycji przyczyni się do poprawy dostępności na terenie Lublina do nowoczesnej infrastruktury sportowej, upowszechnienia w większym stopniu uprawiania różnych dyscyplin sportowych, dzięki czemu wzrośnie aktywność ruchowa mieszkańców. Realizacja projektu wpłynie na zmianę wizerunku miasta, które jako stolica województwa powinno oferować szeroką gamę możliwości wypoczynku. Do końca okresu sprawozdawczego nie były zatwierdzone żadne wnioski o płatność. Zakończenie realizacji projektu przewidziane jest w grudniu 2013 r.

Postęp rzeczowy Osi Priorytetowej

W województwie lubelskim korzystniej niż w kraju prezentuje się sytuacja w zakresie liczby ludności przypadających na 1 łóżko w szpitalach ogólnych. Według danych za 2009 r. w województwie lubelskim wartość tego wskaźnika wynosiła 188, co plasowało województwo na 3. pozycji w kraju (średnia wartość wskaźnika dla kraju wyniosła 209). Mimo to sytuacja zdrowotna mieszkańców Lubelszczyzny jest znacznie gorsza niż w pozostałej części Polski. Charakteryzuje się niższym, zwłaszcza wśród mężczyzn przeciętnym wskaźnikiem trwania życia (w regionie – 70,5 lat, w kraju – 71,5) oraz wysokim wskaźnikiem zgonów powodowanych chorobami układu krążenia oraz chorobami nowotworowymi. W 2007 roku¹³, w lubelskim zachorowalność mężczyzn na nowotwory złośliwe wynosiła 370,1/100tys. ludności (w kraju – 349,1). Od poprzedniego badania widać zaś znaczną poprawę jeśli chodzi o zachorowalność kobiet – 317,5 (w kraju – 327,9). W odniesieniu do chorób epidemiologicznych województwo lubelskie wciąż należy do obszarów o najwyższych wskaźnikach zachorowalności na gruźlicę (region lubelski – 34,3 zachorowania/100 tys. ludności, w kraju – 21,6 w roku 2009). Powyższa sytuacja wskazuje na złą sytuację ekonomiczną gospodarstw domowych funkcjonujących w województwie oraz słabą dostępność do diagnostyki i działań profilaktycznych.

Osiem zmodernizowanych szpitali (1 ogólna modernizacja i 7 termomodernizacji) i tyleż samo szpitali, które zakupiło sprzęt medyczny stanowi 21% wszystkich szpitali funkcjonujących w województwie lubelskim, natomiast potencjalna liczba specjalistycznych badań medycznych przeprowadzonych sprzętem zakupionym w wyniku realizacji projektów wynosząca 6 477 w zestawieniu z ogólną liczbą leczonych w ciągu roku w szpitalach województwa lubelskiego na poziomie 471 tys. wydaje się wartością niewielką.

¹³ Ostatnie dostępne dane pochodzące z „Biuletynu statystycznego Ministerstwa Zdrowia 2010”

Liczba wspartych obiektów edukacyjnych, zarówno podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (odpowiednio 4, 2 i 1) stanowiła wartość marginalną w odniesieniu do liczby szkół w województwie lubelskim (odpowiednio 1 064, 470, 161¹⁴).

Realizacja wskaźników VIII Osi Priorytetowej przedstawia się następująco:

W przypadku wskaźnika produktu **Liczba projektów z zakresu edukacji** został on osiągnięty na poziomie 10 szt., przy zakładanych 17 szt. (58%) na koniec 2010 r. Na podstawie podpisanych umów szacowane jest osiągnięcie wartości wskaźnika pod koniec 2013 r. na poziomie 42 szt., co stanowi 47% wartości założonej na ten rok. Analiza przedmiotowego wskaźnika wykazała, iż podczas określania wartości docelowej na etapie programowania, została błędnie przyjęta przewidywana wartość projektów – została ona zaniżona. W efekcie założenia Programu (rezultaty) w zakresie edukacji są realizowane mniejszą liczbą projektów o wyższej niż zakładano wartości. W związku z powyższym IZ RPO w ramach renegotjacji Programu zaproponowała zmniejszenie wartości docelowej w/w wskaźnika produktu z 90 szt. na 50 szt. należy bowiem pamiętać, iż głównym miernikiem realizacji celów działań są wskaźniki rezultatu.

Wskaźnik **Liczba wspartych obiektów edukacyjnych** został osiągnięty na poziomie 7 szt. przy zakładanych 20 na koniec 2010 r. Na podstawie podpisanych umów szacuje się znaczny wzrost realizacji omawianego wskaźnika w następnych okresach sprawozdawczych. W 2013 r. powinien on osiągnąć wartość – 70 szt., co stanowi 437% wartości założonej w Programie.

Wskaźnik **Liczba projektów z zakresu ochrony zdrowia** – w okresie sprawozdawczym omawiany wskaźnik został osiągnięty na poziomie 19 szt., przy zakładanych 10 szt. na koniec 2010 r. Szacuje się, iż w 2013 r. powinien on osiągnąć wartość 71 szt., co stanowi 118% wartości założonej w Programie. W ramach renegotjacji RPO, IZ RPO proponuje rozszerzenie nazwy tego wskaźnika na **Liczba projektów z zakresu: - ochrony zdrowia** z wartością docelową 65 sz. i **- pomocy społecznej** z wartością docelową 10 sz. Zmiana ma charakter porządkujący, jest uwzględnieniem rekomendacji IK RPO (pismo zn. DKR-II-82610-3-JW/11 z dnia 4 kwietnia 2011 r.). W sposób bardziej adekwatny obrazuje specyfikę realizowanych w RPO WL projektów. Zaproponowane wartości docelowe zostały oszacowane na podstawie analizy danych monitoringowych projektów realizowanych oraz możliwych do realizacji.

Wskaźnik **Liczba zmodernizowanych szpitali** – wskaźnik ten został osiągnięty na poziomie 50% - 1 szt. przy zakładanej wartości 2 szt. Analiza podpisanych umów wskazuje na dalszy wzrost tego wskaźnika w kolejnych okresach sprawozdawczych. Na koniec roku 2013 szacuje się osiągnięcie wartości na poziomie 35 szt., co stanowi 233% założonej dla tego roku wartości (15 szt.).

Jednocześnie IZ RPO zaproponowała w ramach renegotjacji Programu zmianę nazwy tego wskaźnika produktu na

Liczba zmodernizowanych:

- **szpitali** o wartości docelowej 15 szt.

- **obiektów pomocy społecznej** o wartości docelowej 10 szt.

Zmiana ta ma charakter porządkujący, jest uwzględnieniem rekomendacji IK RPO (pismo zn. DKR DKR-II-82610-3-JW/11 z dnia 4 kwietnia 2011 r.). W sposób bardziej adekwatny obrazuje specyfikę realizowanych w RPO WL projektów. Zaproponowane wartości docelowe

¹⁴ Liczba liceów ogólnokształcących dla młodzieży bez specjalnych

zostały oszacowane na podstawie analizy danych monitoringowych projektów realizowanych oraz możliwych do realizacji.

Wskaźnik **Liczba szpitali, które zakupiły sprzęt medyczny** – w okresie sprawozdawczym, wskaźnik został zrealizowany w 160% (8 szt.). Szacuje się, iż na koniec 2013 r. wskaźnik zostanie osiągnięty na poziomie 83%.

Wskaźnik **Pojemność (capacity) wspartych obiektów szkół wyższych** - na podstawie podpisanych umów szacowane jest osiągnięcie w 2013 r. wskaźnika na poziomie 201 143 osób, co stanowi 12 571% wartości założonej w Programie. Szacowane przez Beneficjentów wartości wskaźnika należy jednak poddać weryfikacji pod kątem poprawności ich wyliczenia (istnieją duże rozbieżności pomiędzy poszczególnymi projektami), wówczas możliwa będzie realna prognoza poziomu osiągnięcia wskaźnika. Jednocześnie IZ RPO zaproponowała w ramach renegotjacji Programu przeniesienie tego wskaźnika ze wskaźników rezultatu do wskaźników produktu. Zmiana ma charakter porządkujący, jest uwzględnieniem rekomendacji IK RPO (pismo zn. DKR-II-82610-3-JW/11 z dnia 4 kwietnia 2011 r.) odnośnie poprawności metodologicznej konstrukcji wskaźników.

Wskaźnik **Liczba obiektów edukacyjnych wykorzystywanych w kształceniu ustawicznym oraz zawodowym** - na podstawie podpisanych umów, IZ RPO przewiduje problemy z osiągnięciem omawianego wskaźnika na zakładanym w Programie poziomie 32 szt. Na podstawie analizy danych należy stwierdzić, że beneficjenci głównie skupili się na realizacji projektów dotyczących wsparcia szkół ponadgimnazjalnych i podstawowych (na podstawie analizy listy projektów złożonych w ramach Działania 8.2 *Infrastruktura szkolna i sportowa*). Projekty dotyczące wsparcia infrastruktury kształcenia ustawicznego nie cieszyły się zainteresowaniem beneficjentów z uwagi na możliwość ich realizacji w ramach IX Priorytetu PO KL w zakresie opisanym interwencją EFS. W większości przypadków centra kształcenia są w dostatecznym stopniu wyposażone w pomoce dydaktyczne zaś główne braki koncentrują się w obszarze kompetencji kadr, skutecznego zarządzania i ewaluacji procesu nauczania jak również wsparcia procesu dydaktycznego przez rozszerzenie oferty zajęć dodatkowych. Wobec powyższego realizacja projektów w ramach PO KL okazała się być bardziej atrakcyjna dla beneficjentów (jako oferująca możliwość realizacji kompleksowych rozwiązań programowych) niż wsparcie dostępne w ramach RPO WL. W związku z powyższym IZ RPO proponuje w ramach renegotjacji Program zmniejszenie wartości docelowej wskaźnika z 30 szt. na 5 szt.

Wskaźnik **Liczba szkół wyposażonych w pracownie komputerowe** - na podstawie podpisanych umów szacuje się, iż przedmiotowy wskaźnik w 2013 r. osiągnie wartość 9 szt. przy zakładanych w Programie 40 szt. (22%). Zgodnie z danymi statystycznymi dotyczącymi roku szkolnego 2009/2010 na terenie województwa lubelskiego szkoły podstawowe w 95,4 % posiadały pracownie komputerowe, gimnazja – 83,5 %, szkoły ponadgimnazjalne – około 80 %. Należy podkreślić, że diagnoza i wskaźniki opracowywane były na podstawie danych z roku 2005, które to dane stwierdzały dość duże braki w tym zakresie. Przez ostatnie lata jednak sytuacja się bardzo zmieniła. Ponadto finansowanie tego typu inwestycji jest możliwe z różnych źródeł, w tym także ze środków pochodzących z programów rządowych jak i bezpośrednio ze środków samorządów sprawujących nadzór na danymi placówkami. W związku z powyższym zapotrzebowanie na środki w ramach RPO WL na wsparcie tego typu projektów w widoczny sposób uległo zmniejszeniu. Dodatkowo należy stwierdzić, że wiele placówek działa w tym samym budynku – tak jest np. w przypadku gimnazjów i szkół podstawowych, czy zespoły szkół ponadgimnazjalnych dlatego jedna pracownia komputerowa

może być wykorzystywana na potrzeby różnych szczebli kształcenia. W związku z powyższym zasadna jest korekta tego wskaźnika z 40 szt. na 22 szt.

Wskaźnik rezultatu **Pojemność (capacity) wspartych obiektów infrastruktury sportowej** - na podstawie podpisanych umów szacowane jest osiągnięcie w 2013 r. wskaźnika na poziomie 100% w stosunku do zakładanej wartości w Programie. Zaznaczyć należy, iż wprowadzenie powyższego wskaźnika do katalogu wskaźników rezultatu, z ogólną wartością docelową na poziomie 35 900 osób, zostało zatwierdzone *Uchwałą Nr 27/09 KM RPO WL z dnia 2 grudnia 2009 roku w sprawie zatwierdzenia zmian w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013*. Zmiana związana była z wprowadzeniem do Programu wskaźnika produktu dotyczącego infrastruktury sportowej.

Aktualnie, zgodnie z rekomendacją IK RPO (pismo zn. DKR-II-82610-3-JW/11 z dnia 4 kwietnia 2011 r.) proponuje się przeniesienie przedmiotowego wskaźnika ze wskaźników rezultatu do wskaźników produktu, z wartością docelową wskaźnika na niezmienionym poziomie. Zmiana ta ma charakter porządkujący i stanowi dostosowanie poprawności metodologicznej konstrukcji wskaźników.

Wskaźnik **Potencjalna liczba specjalistycznych badań medycznych przeprowadzonych sprzętem zakupionym w wyniku realizacji projektów** – w okresie sprawozdawczym omawiany wskaźnik został osiągnięty na poziomie 6477 szt., przy zakładanych 100 000 szt. na koniec 2010 r. Na podstawie podpisanych umów szacuje się osiągnięcie w 2013 r. przedmiotowego wskaźnika na poziomie 386 677 szt., co stanowi 70% wartości założonej w Programie. Na poziom osiągnięcia powyższego wskaźnika wpływ ma sposób finansowania przez NFZ usług medycznych w publicznym systemie ochrony zdrowia – kontrakty, które określają koszt badania i pulę środków jakie dana jednostka może wykorzystywać na badania. Dlatego też niejednokrotnie zdarzają się przypadki, iż Beneficjenci nie mają możliwości wykonania zadeklarowanej liczby badań. IZ RPO w ramach renegotjacji Programu zaproponowała zmniejszenie wartości docelowej przedmiotowego wskaźnika 500 000 szt. do 375 000 szt.

Wskaźnik **Wartość zakupionego sprzętu (onkologia, choroby układu krążenia)** – na podstawie podpisanych umów szacuje się osiągnięcie wskaźnika rezultatu w 2013 roku na poziomie 8 278 304,92 EUR (32 823 479 PLN), co wskazuje na zrealizowanie zakładanej wartości w 41%. Z uwagi na potrzebę zapewnienia jak najbardziej kompleksowego wsparcia modernizacji sektora ochrony zdrowia IZ RPO musiała zagwarantować możliwość dofinansowania wszystkich typów projektów. Na działania związane z zakupem specjalistycznego sprzętu, w tym na potrzeby onkologii i chorób układu krążenia, przekazano ponad 20 mln EUR. Należy zaznaczyć, że większość projektów dotyczyła kompleksowej modernizacji posiadanego przez szpitale i przychodnie sprzętu (nie tylko z zakresu onkologii i chorób układu krążenia). Beneficjenci realizując projekty, kompleksowo podchodzili do zakupu sprzętu aby uzyskać większe możliwości w otrzymaniu finansowania badań, co w konsekwencji zmniejszyło możliwość osiągnięcia przedmiotowego wskaźnika. W związku z powyższym IZ RPO zaproponowała zmniejszenie wartości docelowej przedmiotowego wskaźnika z 20.176.544,77 EUR (80 mln PLN) na 10.844.892,81 EUR (43 mln PLN).

Dodatkowo, oprócz wskaźników wpisanych do Programu, IZ RPO proponuje dodanie nowego wskaźnika produktu dla VIII Osi Priorytetowej **Liczba wspartych obiektów infrastruktury sportowej** – z wartością docelową 50 szt., w tym:

- przy obiektach edukacyjnych o wartości docelowej 35 szt.,

- przy obiektach uszkodzonych w wyniku powodzi: o wartości docelowej 1 szt.

Podkreślić należy, iż wprowadzenie wskaźnika **Liczba wspartych obiektów infrastruktury sportowej** – z wartością docelową 16 szt. zostało zatwierdzone *Uchwałą Nr 27/09 KM RPO WL z dnia 2 grudnia 2009 roku w sprawie zatwierdzenia zmian w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013*. Zmiana wynikała z obowiązku monitorowania przez Instytucję Zarządzającą oraz Komitet Monitorujący RPO realizacji programu poprzez odniesienie do wskaźników określonych w programie operacyjnym oraz podyktowana była potrzebą zwiększenia przejrzystości systemu wskaźników w RPO WL.

Aktualnie proponuje się wyszczególnienie w ramach przedmiotowego wskaźnika informacji o obiektach edukacyjnych i projektach powodziowych. Zmiana ma charakter porządkujący. Uszczegółowienie wskaźnika w sposób bardziej adekwatny oddaje specyfikę realizowanych w RPO WL projektów z zakresu infrastruktury sportowej. Dostarcza również dodatkowych informacji nt realizacji celów VIII Osi Priorytetowej związanych z infrastrukturą edukacyjną a także obrazuje poziom wsparcia dla projektów z zakresu naprawy infrastruktury uszkodzonej w wyniku powodzi w roku 2010. Zaproponowane wartości docelowe wskaźników zostały oszacowane w wyniku analizy danych monitoringowych, zainteresowania Beneficjentów (wg badania ewaluacyjnego pt. „*Analiza zaangażowania i możliwości JST oraz MŚP w aplikowaniu o środki w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013*” aż 53,9 % JST jest zainteresowanych realizacją projektów z zakresu infrastruktury szkolnej i sportowej) oraz wielkości alokacji możliwej do wykorzystania na tego typu projekty.

Ponadto IZ RPO zaproponowała dodanie dwóch nowych wskaźników rezultatu dla tej Osi:

Liczba studentów korzystających z infrastruktury wspartej w wyniku realizacji projektów o wartości docelowej 65 000 osób,

Liczba uczniów korzystających z infrastruktury wspartej w wyniku realizacji projektów o wartości docelowej 110 000 osób.

Zmiana o charakterze porządkującym związana z uwzględnieniem rekomendacji IK RPO (pismo zn. DKR-II-82610-3-JW/11 z dnia 4 kwietnia 2011 r.) odnośnie poprawności metodologicznej konstrukcji wskaźników. Zaproponowane wartości docelowe są zgodne z wartościami docelowymi odpowiednich wskaźników osiągnięcia Celu Szczegółowego III, który wg logiki interwencji Programu jest realizowany poprzez działania podejmowane w ramach VIII Osi Priorytetowej.

Podobnie jak w VII Osi Priorytetowej Beneficjenci dobierali wskaźniki w sposób niewyczerpujący zakresu interwencji realizowanych projektów, na co zwrócili uwagę ewaluatorzy badania „*Weryfikacja wartości docelowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013*”. W celu rzetelnego przeglądu postępu rzeczowego IZ RPO zebrała od Beneficjentów brakujące dane, w oparciu o które przeprowadzono analizy na potrzeby sprawozdania rocznego oraz renegotjacji z KE.

W odniesieniu do wskaźników, których szacowana na podstawie umów realizacja znacznie przekracza wartość docelową, IZ RPO zaproponowała zwiększenie wartości tylko dla tych wskaźników, których realizacja na podstawie wniosków o płatność końcową przebiega zgodnie z szacunkami. W pozostałych przypadkach IZ pozostawiła wartości docelowe na niezmiennym poziomie.

Komplementarność pomiędzy VIII Osi Priorytetową RPO WL a PO RPW opisana została w punkcie 2.6.2.

Po dokonaniu analizy wykorzystania środków IZ RPO mając do dyspozycji dodatkowe fundusze pochodzące z Krajowej Rezerwy Wykonania oraz dostosowania technicznego zaplanowała zwiększenie alokacji w VIII Osi Priorytetowej:

- w ramach Działania 8.2 *Infrastruktura szkolna i sportowa* zaplanowano zwiększenie alokacji o dodatkowe środki z dostosowania technicznego przyznane na realizację projektów niwelujących skutki powodzi.
- ponadto, ze względu na duże zainteresowanie beneficjentów konkursami w ramach Działania 8.2 *Infrastruktura szkolna i sportowa* oraz duże potrzeby województwa w tym zakresie zaproponowano zwiększenie alokacji w tym działaniu ze środków dostosowania technicznego oraz KRW w kwocie ogółem 12 558 388 EUR. Szczegółowe uzasadnienie zostanie przekazane KE wraz z propozycją zmian Programu.

Tabela przedstawiająca propozycje alokacji dodatkowych środków na tę Oś została zamieszczona w rozdziale 2.1.6.4 *Rekomendacje IZ i innych instytucji*.

Wkład Osi w promowanie równości szans

Opis realizacji zasady równości szans został zawarty w rozdziale 2.2.1 niniejszego sprawozdania.

Cross-financing

Informacje na temat *cross-financingu* zostały zawarte w rozdziale 2.6.3 niniejszego sprawozdania.

Krajowy Program Reform

Wkład Osi w obszary i priorytety Krajowego Programu Reform znajduje się w punkcie 2.1.6.6.

Rekomendacje Komisji Europejskiej dla VIII Osi Priorytetowej, przedstawione w opinii dotyczącej sprawozdania z realizacji RPO WL za 2009 r. (REGIO H.1 BG/sp D92010/ 870605. Bruksela, 1 września 2010 r.).

- *Należy odnieść się do celów i zdiagnozowanych problemów w sektorze edukacji (Jak inwestycje wzmacniają ofertę edukacyjną oraz możliwości związane z kształceniem ustawicznym i szkoleniami zawodowymi?, Jak się one mają do potrzeb rynku pracy oraz niskiego poziomu umiejętności cywilizacyjnych?)*

W ramach działania 8.2 projekty dotyczące wsparcia infrastruktury kształcenia ustawicznego nie cieszyły się zainteresowaniem beneficjentów z uwagi na możliwość ich realizacji w ramach IX Priorytetu PO KL w zakresie opisanym interwencją EFS. W większości przypadków centra kształcenia są w dostatecznym stopniu wyposażone w pomoce dydaktyczne zaś główne braki koncentrują się w obszarze kompetencji kadr, skutecznego zarządzania i ewaluacji procesu nauczania jak również wsparcia procesu dydaktycznego przez rozszerzenie oferty zajęć dodatkowych. Realizacja projektów w ramach PO KL okazała się być bardziej atrakcyjna dla beneficjentów (jako oferująca możliwość realizacji kompleksowych rozwiązań programowych) niż wsparcie dostępne w ramach RPO WL. W konsekwencji IZ RPO planuje obniżenie wartości docelowej wskaźnika rezultatu (*liczba obiektów edukacyjnych wykorzystywanych w kształceniu ustawicznym oraz zawodowym z 30 na 5 szt.*)

- *Należy odnieść się do komplementarności z Programem Operacyjnym Rozwój Polski Wschodniej oraz Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki w zakresie edukacji.*

Powyższa rekomendacja została uwzględniona w punkcie 2.6.2 niniejszego sprawozdania.

Rekomendacje IZ RPO dla Osi VIII

Rekomendacje IZ RPO zamieszczone są w opisie przedmiotowej Osi oraz rozdziale 2.1.6.4. niniejszego sprawozdania.

3.8.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi

Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi został zamieszczony w *2.3 Napotkane znaczące problemy oraz podjęte środki zaradcze*.

3.9 OŚ PRIORYTETOWA IX

Celem IX Osi Priorytetowej **Pomoc techniczna** jest „Zapewnienie efektywnego oraz zgodnego z prawem i politykami wspólnotowymi wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego poprzez wsparcie instytucji uczestniczących w zarządzaniu i wdrażaniu”. Na realizację tego celu przeznaczono **32 363 927 EUR** (128 322 970,555 PLN), co stanowi 2,80% całkowitej alokacji z EFRR na Program.

Realizacja ww. celu przebiegać będzie poprzez wdrażanie dwóch działań:

Działanie 9.1 Wsparcie wdrażania RPO – celem działania jest zapewnienie efektywnego oraz zgodnego z prawem i politykami wspólnotowymi wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego poprzez wsparcie instytucji uczestniczących w zarządzaniu i wdrażaniu Programu. Na realizację tego celu przeznaczono **27 509 338 EUR** (10 907 369,17 PLN), co stanowi 85,00% alokacji na Oś.

Działanie 9.2 Informacja i promocja RPO – celem działania jest zapewnienie efektywnego powszechnego dostępu do informacji o Regionalnym Programie Operacyjnym w zakresie możliwości ubiegania się o dofinansowanie projektów ze środków funduszy strukturalnych oraz przygotowania i realizacji projektów. Na jego realizację zaplanowano kwotę **4 854 589 EUR** (12 248 445,385 PLN), co stanowi 15,00% alokacji na Oś.

W ramach wskazanych działań można zrealizować projekty mające na celu zapewnienie prawidłowego zarządzania i wdrażania programu oraz jego promocji, a także przygotowania kolejnego programu na nowy okres programowania, w tym m.in.:

- zatrudnienie personelu zaangażowanego w realizację RPO, dokończenie realizacji ZPORR oraz zaangażowanego w przygotowanie kolejnego programu na nowy okres programowania,
- podnoszenie kwalifikacji zawodowych personelu zaangażowanego w realizację RPO na poziomie Instytucji Zarządzającej oraz innych instytucji zaangażowanych we wdrażanie programu, jak również personelu zaangażowanego w dokończenie realizacji ZPORR (w tym ekspertów zaangażowanych w proces oceny i wyboru projektów) i przygotowanie kolejnego programu,
- organizacja i obsługa procesu naboru, selekcji, oceny i wyboru projektów,
- wsparcie procesu kontroli realizacji projektów oraz systemu monitorowania projektów,
- organizacja i obsługa Komitetu Monitorującego,
- utrzymanie i rozwój systemu informatycznego monitoringu i kontroli, który będzie kompatybilny z Krajowym Systemem Informatycznym na okres 2007 – 2013 (SIMIK 07-13),
- zakup sprzętu komputerowego wraz z niezbędnym oprogramowaniem, sprzętu biurowego oraz wyposażenia i materiałów biurowych na potrzeby realizacji RPO, funkcjonowania punktu informacyjnego RPO oraz na potrzeby przygotowania kolejnego programu,
- pokrycie kosztów związanych z zapewnieniem właściwych warunków technicznych niezbędnych do realizacji RPO i przygotowania programu na kolejny okres programowania,
- pokrycie kosztów związanych z archiwizacją dokumentacji dotyczącej realizacji RPO,

- pokrycie kosztów krajowych i zagranicznych delegacji służbowych, służących prawidłowemu przygotowaniu i wdrażaniu RPO oraz przygotowaniom do nowego okresu programowania,
- przygotowanie wydruk i rozpowszechnienie materiałów informacyjnych i promocyjnych,
- pokrycie kosztów przygotowania i przeprowadzenia kampanii informacyjno-promocyjnej oraz działań związanych z informacją i promocją RPO, w tym prowadzenia działań informacyjno-promocyjnych na temat nowego programu,
- stworzenie i administrowanie stron i serwisów internetowych na temat RPO WL oraz na temat kolejnego programu,
- organizacja konferencji, seminariów, warsztatów, spotkań na temat RPO WL oraz na temat kolejnego programu,
- organizacja i przeprowadzenie szkoleń dla beneficjentów na temat RPO WL oraz na temat kolejnego programu,
- stworzenie sieci wymiany informacji o zasięgu ponadlokalnym, ponadregionalnym i międzynarodowym, w celu wymiany doświadczeń i propagowania dobrych wzorów,
- przygotowania analiz, badań, sprawozdań i innych ekspertyz na potrzeby programu, a także przygotowanie niezbędnych dokumentów i analiz dla kolejnego okresu programowania,
- koszty związane z przeprowadzeniem ewaluacji RPO WL (mid-term i ex-post) oraz przygotowanie ewaluacji ex-ante dotyczącej kolejnego programu.

Beneficjentami Osi Priorytetowej IX są podmioty zaangażowane we wdrażanie RPO WL, tj.:

- Instytucja Zarządzająca RPO (IZ RPO) – Zarząd Województwa Lubelskiego, który część swoich kompetencji przekazał Departamentowi Strategii i Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie (DSiRR, DF, a także inne komórki organizacyjne UMWL, o ile zostaną powierzone im obowiązki w zakresie wdrażania lub obsługi RPO WL),
- Instytucja Pośrednicząca II stopnia (IP II) – Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości, która jest odpowiedzialna za wdrażanie I i II Osi Priorytetowej RPO WL *na mocy Porozumienia pomiędzy IŻ RPO a IP II w sprawie powierzenia Lubelskiej Agencji Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie realizacji działań I i II Osi Priorytetowej RPO WL.*

Wsparcie udzielane projektom realizowanym w ramach IX Osi Priorytetowej nie dotyczy kategorii Strategii Lizbońskiej.

Dla projektów realizowanych w ramach IX Osi Priorytetowej nie przewiduje się także stosowania *cross-financingu*.

3.9.1 Osiągnięcie celów i analiza postępów

- **Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu**

Postęp fizyczny wskaźników IX Osi Priorytetowej został przedstawiony w załączniku nr I tabela 4.9.

- **Analiza jakościowa**

W roku 2010 w ramach Osi Priorytetowej IX wydatkowano kwotę **3 927 364,24 EUR** (15 571 999,22 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR na kwotę **3 307 193,18 EUR** (13 113 020,98 PLN), co stanowi 10,22% alokacji na tę Oś, a jednocześnie 0,29% całości alokacji na Program.

Od początku realizacji Programu w IX Osi Priorytetowej zakontraktowano łącznie 43,38% (1 4 037 880,32 EUR - 55 660 195,49 PLN). W tym 42,91% (11 804 274,23 EUR - 46 803 947,31 PLN) środków z EFRR przeznaczonych na *Działanie 9.1. Wsparcie wdrażania RPO* oraz 46,01% (2 233 606,10 EUR - 8 856 248,18 PLN) środków na *Działanie 9.2. Informacja i promocja RPO*.

Postęp rzeczowy Osi Priorytetowej

Osiągnięcie Celu IX Osi Priorytetowej jakim jest „zapewnienie efektywnego oraz zgodnego z prawem i politykami wspólnotowymi wdrażania RPO WL poprzez wsparcie instytucji uczestniczących w zarządzaniu i wdrażaniu” realizowane jest poprzez takie wskaźniki jak:

Liczba etatów współfinansowanych z Pomocy Technicznej - osiągnięta wartość w 2010 r. wynosi 168 szt., (przy zakładanych 150 szt.), a więc przekroczenie wartości tego

wskaźnika wynosi 18 etatów. Wartość tego wskaźnika została przekroczona ze względu na zwiększenie zakładanego docelowego stanu zatrudnienia personelu w ramach realizacji Programu. Wzrost stanu zatrudnienia podyktowany jest zarówno zwiększeniem ilości zadań niezbędnych do wdrażania RPO WL, jak również potrzebą podniesienia efektywności ich realizacji. W związku z powyższym nadal przewiduje się wzrost tego wskaźnika do poziomu 195 etatów w 2011 r. (przekroczenie w stosunku do założonej w RPO WL wartości o 45 etatów), oraz do 221 etatów w 2015 r. (147% założonej wartości).

Liczba zakupionego sprzętu komputerowego - osiągnięta wartość w 2010 r. wynosi 231 szt. (założenia do końca 2010 r. – 150 szt.), co stanowi 154% zakładanej wartości docelowej. Wzrost tego wskaźnika wiąże się ze wzrostem wskaźnika „Liczba etatów współfinansowanych z PT”. Wzrost liczby etatów współfinansowanych z PT, jest czynnikiem wpływającym bezpośrednio na konieczność zwiększenia liczby zakupionego sprzętu na potrzeby większego zespołu pracowników wdrażających Program. W związku z powyższym przewiduje się wzrost tego wskaźnika do poziomu 294 szt. w 2012 r., co będzie stanowiło 196% założonej wartości docelowej.

Liczba kampanii informacyjnych i promocyjnych - Wartość przedmiotowego wskaźnika w okresie sprawozdawczym wynosi 5 (założenia do końca 2010 r. – 3 szt.), co stanowi 166% wartości docelowej. Osiągnięcie wyższej wartości wskaźnika wynika bezpośrednio z obowiązku corocznego przeprowadzania kampanii informacyjnej i/lub promocyjnej przez IZ RPO. Obowiązek ten nakłada *Strategia komunikacji Funduszy Europejskich w Polsce w ramach Narodowej Strategii Spójności na lata 2007-2013*. Biorąc pod uwagę dotychczasową praktykę oraz cykl rozliczania projektów szacuje się, że wartość wskaźnika w 2011 r. wzrośnie o 2 szt.

Liczba zleconych ekspertyz, analiz - Osiągnięta wartość omawianego wskaźnika w 2010 r. wynosi 10 szt. (założenia do końca 2010 r. – 5 szt.), co stanowi 160% wartości docelowej. Przekroczenie wartości wskaźnika wynikało z potrzeby przeprowadzenia analiz i ekspertyz w początkowej fazie programowania. Przewiduje się dalszy wzrost tego wskaźnika do poziomu 17 szt.

Liczba szkoleń, seminariów i konferencji dla beneficjentów – w okresie sprawozdawczym IZ RPO i IP II przeprowadziły łącznie 20 szkoleń. Osiągnięta wartość omawianego wskaźnika w 2010 r. wynosi 38 szt. (założenia do końca 2010 r. – 8 szt.), co stanowi 475% wartości docelowej. Przekroczenie zakładanych wartości wynika ze stale rosnących potrzeb Beneficjentów RPO WL, w zakresie dostępu do bezpłatnych szkoleń dotyczących realizacji projektów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013. Zarówno IZ RPO, jak i IP II wychodzą naprzeciw tym oczekiwaniom i organizują większą niż pierwotnie założono w Programie liczbę szkoleń.

Z uwagi na dotychczasową praktykę oraz cykl rozliczania projektu szacuje się, że wartość wskaźnika możliwa do osiągnięcia w 2011 r. wyniesie 16 szt.

Ewaluatorzy w badaniu „Weryfikacja wartości docelowych wskaźników Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013” rekomendowali, by w kolejnych latach skupić się na przeprowadzaniu ogólnowojewódzkich konferencji o charakterze informacyjnym dotyczących np. przyszłego okresu programowania.

Liczba osób uczestniczących w szkoleniach, seminariach i konferencjach - w szkoleniach zorganizowanych przez IZ RPO i IP II w 2010 r. wzięło udział w sumie 2130 osób: IZ RPO - 791; IP II – 1339. Osiągnięta wartość omawianego wskaźnika na koniec okresu sprawozdawczego wynosi 5008 (założenia do końca 2010 r. – 1500 szt.), co stanowi

333,87% wartości docelowej. Przekroczenie zakładanych wartości wynika z tego, iż wraz ze wzrostem liczby organizowanych szkoleń wzrasta liczba osób, które w nich uczestniczyły.

Z uwagi na dotychczasową praktykę oraz cykl rozliczania projektu szacuje się, że wartość wskaźnika możliwa do osiągnięcia w 2011 r. wyniesie 1441 osób.

Liczba przeszkolonego personelu zaangażowanego we wdrażanie RPO - wielkość tego wskaźnika jest bezpośrednią konsekwencją kształtowania się wielkości wskaźnika „Liczba etatów współfinansowanych z PT”. Wartość przedmiotowego wskaźnika wynosi 152 (założenia do końca 2010 r. – 150), co stanowi 101,33% wartości docelowej. Należy to tłumaczyć faktem zwiększenia stanu zatrudnienia, a co za tym idzie wzrostem liczby pracowników zajmujących się wdrażaniem RPO WL biorących udział w różnego rodzaju szkoleniach, kursach językowych oraz studiach podyplomowych. Przewiduje się, że wskaźnik ten w 2011 r. może osiągnąć wielkość zbliżoną do zakładanej na ten rok wysokości wskaźnika „Liczba etatów współfinansowanych z PT”.

Liczba odwiedzin portalu www.rpo.lubelskie.pl - w grudniu 2008 r. został uruchomiony zmodernizowany serwis internetowy www.rpo.lubelskie.pl. W związku z powyższym licznik wizyt umieszczony w poprzedniej wersji portalu został skasowany. Stąd IZ RPO nie była w stanie dokładnie określić liczby osób odwiedzających oficjalną witrynę Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego w 2008 r. Natomiast w 2007 r. poprzednia wersja strony odnotowywała jedynie liczbę odsłon, a nie liczbę pojedynczych wizyt (odwiedzin) strony. W związku z modernizacją i przebudową strony internetowej RPO WL, IZ RPO dokonała zmiany metodologii obliczania opisywanego wskaźnika. Za bardziej miarodajną uznano liczbę wizyt, czyli wejść na stronę internetową RPO WL, niż liczbę jej każdorazowych odsłon.

W związku z powyższym osiągnięta wartość omawianego wskaźnika w okresie sprawozdawczym wynosi 3 837 221 szt. (założenia do końca 2010 r. – 1 000 000 szt.), co stanowi 383,72% wartości docelowej. Zmiana sposobu liczenia odwiedzin rzutuje również na osiągnięcie zakładanych wartości wskaźnika w 2013 i 2015 r.

Szacuje się, że wartość wskaźnika wzrośnie w 2011 r. nie mniej niż o 320 tys. osób.

3.9.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi i planowanymi środkami zaradczymi

Głównymi przyczynami niskiego wydatkowania środków z Pomocy Technicznej są:

- wypłacenie mniejszej niż zakładano kwoty na wynagrodzenia pracowników wdrażających RPO WL. Do końca grudnia 2010 r. zakładana średnia liczba osób współfinansowanych z PT RPO nie została osiągnięta w związku z wydłużoną procedurą naborów pracowników. Ponadto rzeczywisty średni koszt osobowy zatrudnienia jednego pracownika miesięcznie okazał się niższy od planowanego. W konsekwencji obu faktów poniesiono niższe wydatki od uprzednio zakładanych,
- rezygnacja z niektórych form podnoszenia kwalifikacji tj. udziału pracowników w międzynarodowych wizytach studyjnych oraz organizacji szkoleń blokowych. Ponadto mniejszy niż zakładano udział pracowników w szkoleniach indywidualnych, związanych z obowiązkami wykonywanymi na stanowisku pracy. Powodem tej ograniczonej aktywności szkoleniowej jest znaczne obciążenie zadaniami służbowymi uniemożliwiające udział w tego typu działaniach,

- wypłacenie mniejszej niż planowano kwoty na wynagrodzenia dla specjalistów powołanych do oceny projektów zgłaszanych w ramach III-VIII Osi Priorytetowych RPO WL,
- oszczędności powstałe po zakończeniu procedur przetargowych,
- mniejsze niż planowano zapotrzebowanie na wykonanie ekspertyz na potrzeby zarówno procesu oceny projektów, jak i na potrzeby procesu kontroli realizacji projektów,
- mniejsze niż planowano wydatki związane z pokryciem innych kosztów niezbędnych do prawidłowego zarządzania i wdrażania RPO: prenumeraty czasopism, zakupu literatury fachowej. Koszty związane z utrzymaniem samochodów służbowych były ponoszone dopiero we wrześniu 2010, podczas gdy wydatki te planowane były na cały rok,
- rezygnacja z wydatków na usługi związanej z rozwojem i utrzymaniem Lokalnego Systemu Informatycznego na potrzeby zarządzania i monitoringu RPO WL, na rzecz zatrudnienia odpowiednio wykwalifikowanego personelu,
- fakt, iż nie doszła do skutku zaplanowana na czerwiec 2010 r. konferencja dla beneficjentów RPO WL.

Niskie wydatkowanie środków w IX Osi skłania Instytucję Zarządzającą Programem do działań zmierzających do zwiększenia poziomu dofinansowania w IX Osi z 85 do 100% ze środków EFRR. Zmiana taka zostanie zaproponowana w ramach rozpoczynających się renegocjacji Programu. Przesłanką do tego typu zmiany jest przede wszystkim dążenie do maksymalnego odciążenia Budżetu Województwa z ponoszenia kosztów związanych z utrzymaniem komórek organizacyjnych zajmujących się wdrażaniem Programu. Przy dotychczasowym poziomie dofinansowania wydatków ponoszonych w ramach Pomocy Technicznej, na zakończenie 2010 roku wydano około 26 % alokacji przypadającej na tę Oś. Obecny, niski procent wykorzystania środków EFRR w ramach IX Osi (budzący zaniepokojenie KE m.in. w rocznych ocenach programu) spowodowany jest dotychczasowym, stałym poszukiwaniem oszczędności w budżecie województwa finansującego projekty w ramach tej Osi w 15%. Stan środków będących w dyspozycji Zarządu Województwa uległ zmniejszeniu z uwagi na zwiększający się poziom zadłużenia samorządu, dlatego też koniecznym stało się poszukiwanie oszczędności.

W związku z powyższym IZ RPO rekomenduje podniesienie intensywności zaangażowania środków EFRR do 100%, co umożliwi pełne wydatkowanie środków EFRR, a ponadto pozwoli uwolnione w ten sposób fundusze Województwa przeznaczyć na inne potrzeby regionu. Reasumując, biorąc pod uwagę planowaną w ramach renegocjacji Programu zmianę montażu finansowego w IX Osi, zakładany na lata 2011 - 2015 poziom wydatkowania środków w ramach Pomocy Technicznej RPO WL, jak również występującą ostatnio niekorzystną tendencję kursu euro, należy stwierdzić, że przeznaczenie 2 % środków z KRW na IX Oś Programu jest uzasadnione.

4 PROGRAMY EFS – SPÓJNOŚĆ I KONCENTRACJA

Nie dotyczy RPO WL.

5 PROGRAMY EFRR/FUNDUSZU SPÓJNOŚCI: DUŻE PROJEKTY

W ramach RPO WL realizowany jest jeden projekt duży w rozumieniu art.39 Rozporządzenia Rady WE nr 1083/2006. Zgodnie z preumową dotyczącą projektu pn. **„Rozbudowa Regionalnego Portu Lotniczego: Port Lotniczy Lublin S.A. (Świdnik)”**, która została podpisana 31 grudnia 2009 roku, wartość projektu lotniskowego została określona na kwotę 56 446 116,73 EUR (223 808 852,86 PLN). Wartość dofinansowania ze środków RPO WL wynosi 25 443 215,14 EUR (100 882 352,00 PLN), w tym środki z EFRR to 21 626 733,92 EUR (85 750 000,00 PLN). W ww. preumowie Beneficjent określił termin złożenia wniosku o dofinansowanie na 30 czerwca 2010 r., ale w związku z brakiem otrzymania decyzji środowiskowej w tym terminie, a także z poprawkami wprowadzanymi w studium wykonalności, powyższa preumowa została aneksowana w dniu 24 czerwca 2010 r., a nowy termin złożenia wniosku o dofinansowanie został określony na 31 grudnia 2010 r. Aneks nr 2 został podpisany 30 grudnia 2010 r. Podpisanie drugiego aneksu wynikało z prośby beneficjenta o przesunięcie terminu złożenia wniosku o dofinansowanie do dnia 30 kwietnia 2011 r. Beneficjent prośbę swoją motywował brakiem otrzymania od przedstawicieli Jaspers oceny przedmiotowego projektu tzw. *Completion Note*. Projekt tego dokumentu umożliwi Komisji Europejskiej zapoznanie się z uwagami konsultantów Jaspers przed oficjalnym otrzymaniem aplikacji, co spowoduje przyspieszenie tempa zatwierdzania aplikacji dla projektu. Dodatkowo beneficjent motywował swój wniosek faktem, że do 31 grudnia 2010r. spółka Port Lotniczy Lublin S.A. nie zakończy procesu dotyczącego programu emisji

obligacji, z którego między innymi mają być pozyskane środki na finansowanie inwestycji (tzw. wkład własny). Przesunięcie terminu złożenia wniosku o dofinansowanie oznacza, że wniosek do Komisji Europejskiej dotyczący projektu lotniskowego zostanie najprawdopodobniej złożony w lipcu 2011 r.

Ww. projekt został objęty wsparciem eksperckim Jaspers. W ramach tej pomocy przedstawiciele Jaspers weryfikowali prognozy ruchu lotniczego, studium wykonalności oraz raport środowiskowy. W 2010 r. miały miejsce spotkania z przedstawicielami Jaspers, w których brali udział także przedstawiciele IZ RPO. Podczas tych spotkań omawiano kwestie środowiskowe związane z projektem, kwestie dotyczące dokumentu notyfikacyjnego, koncentrowano się na pytaniach dotyczących analizy ekonomicznej, dyskutowano o zmianie umowy o dofinansowanie, a także możliwości złożenia jednego wniosku (tzn. jednego formularza) do IZ RPO oraz do KE.

Decyzja ustalająca środowiskowe uwarunkowania dla przedsięwzięcia pn. „Rozbudowa Regionalnego Portu Lotniczego: Port Lotniczy Lublin SA (Świdnik)” została wydana w dniu 19 maja 2010 roku przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie. Na skutek złożonych odwołań sprawa była rozpoznawana przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska. Ostatecznie Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska 25 sierpnia br. podpisał decyzję podtrzymującą decyzję środowiskową wydaną przez RDOŚ w Lublinie (decyzja ustalająca środowiskowe uwarunkowania dla przedsięwzięcia pn. "Rozbudowa Regionalnego Portu Lotniczego: Port Lotniczy Lublin SA (Świdnik)").

Ponadto 18 października 2010 r. spółka Port Lotniczy Lublin S.A. otrzymała „Decyzję o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego”, zawierającą w sobie - na podstawie specustawy lotniskowej - 3 elementy: pozwolenie na budowę, zatwierdzenie podziałów geodezyjnych oraz przejęcie nieruchomości, których nie udało się skupić /jest 8 takich przypadków/. Decyzja ma rygor natychmiastowej wykonalności - ewentualne odwołania czy protesty nie wstrzymują budowy.

Poniżej przedstawiono informację dotyczącą postępowań przetargowych związanych z inwestycją przeprowadzonych w 2010 roku, dla których podpisano umowy z podwykonawcami w 2010 r.

Zadanie	Status postępowania:- rozstrzygnięte, w tym podpisane umowy
Makroniwelacja na wymaganym terenie część I. Roboty niwelacyjne na terenie 171 ha w ramach których wykonywane były wykopy i nasypy oraz przemieszczanie mas ziemnych	Rozstrzygnięte, podpisana umowa dn. 20.10.2010
Makroniwelacja część III- elektryka. Przebudowa sieci energetycznej wraz z demontażem istniejącej infrastruktury energetycznej	Rozstrzygnięte, podpisana umowa dn. 25.10.2010
Makroniwelacja część II- przebudowa kolektora sanitarnego. Usunięcie kolizji polegających na przekładce kolektora sanitarnego o średnicy 1,2 km i długości 1,3 km	Rozstrzygnięte, podpisane umowa dn. 29.10.2010

Makroniwelacja część IV przebudowa gazociągu. Przebudowa gazociągów wysokiego ciśnienia i metanociągów o łącznej długości 2470m	Rozstrzygnięte, podpisana umowa dn. 29.10.2010
Usunięcie warstwy ziemi o powierzchni 2,2 ha oraz usunięcie karp ok.3,6 ha po wycince lasu	Rozstrzygnięte, podpisana umowa dn. 15.12.2010

Dodatkowo w 2010 roku w ramach inwestycji lotniczej wykonano następujące zadania:

1. Makroniwelacja – roboty makro- i makroniwelacyjne na terenie 171 ha w części – za 120 008,57 EUR (475 834 PLN). W ramach tych robót wykonane były wykopy i nasypy oraz przemieszczenie mas ziemnych.
2. Makroniwelacja – przebudowa kolektora sanitarnego w części – za 277 245,15 EUR (1 099 277 PLN). W ramach tych robót trwała przekładka (usunięcie) kolizji z kolektorem sanitarnym polegająca na położeniu części istniejącego kolektora nowym śladem.
3. Makroniwelacja – przebudowa gazociągu w części – za 20 516,27 EUR (81 347 PLN). W ramach tych robót trwała przebudowa gazociągów wysokiego ciśnienia i metanociągów o łącznej długości do wykonania 2470 m.

Na dzień sporządzania sprawozdania przewiduje się, że wniosek o potwierdzenie wkładu unijnego dotyczący projektu lotniskowego zostanie przekazany do KE na przełomie lipca i sierpnia 2011 r.

IZ RPO kierując się dobrymi praktykami KE w zarządzaniu przygotowaniem dużych projektów realizowanych w obecnej perspektywie finansowej podjęła szereg działań zmierzających do wsparcia beneficjentów realizujących duże inwestycje finansowane ze środków programu. W ramach tych działań pracownicy IZ odpowiedzialni za przygotowanie dużych projektów, jak również za ich ocenę formalną i merytoryczną są w stałym kontakcie z beneficjentami powyższych projektów. Dodatkowo należy stwierdzić, że stały kontakt utrzymywany jest również z przedstawicielami IK RPO oraz ekspertami JASPERS współpracującymi z beneficjentami w procesie przygotowania projektów.

Zarówno pracownicy IŻ, jak i sami beneficjenci mają możliwość udziału we wszelkiego rodzaju konferencjach, szkoleniach, grupach roboczych. Działania te zmierzają do jak najlepszego przygotowania kadry odpowiedzialnej za nadzór, jak i realizację projektów.

Szeroko rozumiana współpraca poszczególnych jednostek przynosi wymierne efekty w postaci szybkiego i sprawnego procesu przygotowania, jak również realizacji formalnych działań zmierzających do jak najlepszego przygotowania dokumentacji, która będzie stanowiła podstawę przyznania dofinansowania.

W ramach RPO WL nie są realizowane projekty środowiskowe o koszcie całkowitym w przedziale 25 – 50 mln EUR.

6 POMOC TECHNICZNA

W całym okresie programowania na potrzeby Działania 9.1. *Wsparcie wdrażania RPO* z EFRR została przeznaczona kwota **27 509 338 EUR** (109 074 525,20 PLN), co stanowi **2,4%** środków przeznaczonych na realizację całego Programu.

W ramach *Działania 9.1.* RPO WL wielkość wydatków zaplanowanych na 2010 rok przez beneficjentów Pomocy Technicznej wyniosła łącznie **3 637 252,52 EUR** (14 421 706,24 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR **3 091 664,64 EUR** (12 258 450,31 PLN), w tym:

- Departament Strategii i Rozwoju Regionalnego UMWL – **2 001 643,94 EUR** (7 936 518,24 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR **1 701 397,35 EUR** (6 746 040,50 PLN),
- Departament Finansów UMWL – **141 235,81 EUR** (560 000,00 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR **120 050,44 EUR** (476 000,00 PLN),
- Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie – **1 494 372,76 EUR** (5 925 188,00 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR **1 270 216,85 EUR** (5 036 409,81 PLN).

W ramach IX Osi Priorytetowej RPO WL w DSiRR, zgodnie z przyjętym *Rocznym Planem Działań Pomocy Technicznej na 2010 rok*, w obrębie Działania 9.1. były realizowane dwa projekty:

1. „Wsparcie wdrażania RPO – Zatrudnienie personelu w 2010 roku” o wartości **1 521 664,56 EUR** (6 033 400,00 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **1 293 414,88 EUR** (5 128 390,00 PLN):

W ramach projektu poniesione zostały koszty związane z wynagrodzeniem 101 osób (średnia liczba zatrudnienia w ciągu jednego miesiąca), które w 2010 roku wyniosły **1 427 431,57 EUR** (5 659 766,18 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **1 213 316,82 EUR** (4 810 801,18 PLN). Wartość tego wskaźnika odpowiada średniej liczbie zatrudnienia w ciągu jednego miesiąca osób, których wynagrodzenia kwalifikują się do współfinansowania z Pomocy Technicznej RPO.

2. „Wsparcie wdrażania RPO” o wartości **479 979,38 EUR** (1 903 118,24 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **407 982,47 EUR** (1 617 650,50 PLN):

W 2010 roku w ramach przedmiotowego projektu zostały poniesione następujące wydatki o wartości **393 983,40 EUR** (1 562 144,2 PLN) w podziale na poszczególne zadania tj.:

- podnoszenie kwalifikacji zawodowych personelu zaangażowanego w realizację RPO, w tym koszty szkoleń indywidualnych, blokowych, kursów językowych oraz studiów podyplomowych pracowników – o wartości **69 820,17 EUR** (276 836,96 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **59 347,12 EUR** (235 311,35 PLN),
- organizacja i obsługa procesu naboru, selekcji, oceny i wyboru projektów, w tym koszty publikacji ogłoszeń prasowych oraz wynagrodzeń asesorów – specjalistów oceniających projekty ubiegające się o dofinansowanie ze środków RPO WL – o wartości **26 566,42 EUR** (105 335,87 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **22 581,40 EUR** (89 535,26 PLN),
- wsparcie procesu kontroli realizacji projektów oraz systemu monitorowania projektów – o wartości **5 207,78 EUR** (20 648,84 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **4 426,46 EUR** (17 550,91 PLN),

- organizacja i obsługa Komitetu Monitorującego RPO WL, w tym koszty usług cateringowych oraz publikacji ogłoszeń prasowych – o wartości **785,62 EUR** (3 115,00 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **667,78 EUR** (2 647,75 PLN),
- zakup sprzętu komputerowego wraz z niezbędnym oprogramowaniem, sprzętu biurowego oraz wyposażenia i materiałów biurowych na potrzeby realizacji RPO, w tym zestawy komputerowe, urządzenia biurowe, meble biurowe oraz artykuły biurowe, programy komputerowe, licencje – o wartości **113 560,16 EUR** (450 266,03 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **96 526,13 EUR** (382 726,11 PLN),
- pokrycie niezbędnych kosztów związanych z zapewnieniem właściwych warunków technicznych niezbędnych do realizacji RPO, w tym koszty czynszu, opłat za telefony komórkowe oraz za infolinie – o wartości **173 132,80 EUR** (686 471,57 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **147 162,87 EUR** (583 500,77 PLN),
- koszty krajowych i zagranicznych delegacji służbowych, służących prawidłowemu przygotowaniu i wdrożeniu RPO oraz przygotowaniom do nowego okresu programowania – **1 456,52 EUR** (5 775,10 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR **1 238,04 EUR** (4 908,81 PLN),
- pokrycie innych kosztów – o wartości **3 453,93** (13 694,83 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **2 935,83 EUR** (11 640,58 PLN).

W ramach realizacji Pomocy Technicznej RPO w okresie sprawozdawczym *Departament Finansów UMWL* również zrealizował dwa projekty:

1. „Wsparcie wdrażania RPO – Zatrudnienie personelu” o wartości **115 006,30 EUR** (456 000,00 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **97 755,35 EUR** (387 600,00 PLN):

Na realizację przedmiotowego projektu została wydatkowana kwota w wysokości **98 428,73 EUR** (390 269,94 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **83 664,40 EUR** (331 729,37 PLN).

2. „Wsparcie wdrażania RPO” o wartości **26 229,51 EUR** (104 000,00 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **22 295,08 EUR** (88 400,00 PLN):

Na realizację przedmiotowego projektu została wydatkowana kwota w wysokości **22 810,93 EUR** (90 445,33 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **19 389,27 EUR** (76 878,46 PLN).

W 2010 roku w ramach przedmiotowego projektu zostały poniesione następujące wydatki w podziale na poszczególne zadania tj.:

- podnoszenie kwalifikacji zawodowych personelu zaangażowanego w realizację RPO, w tym koszty szkoleń indywidualnych, blokowych, kursów językowych oraz studiów podyplomowych pracowników – o wartości **22 508,29 EUR** (89 245,40 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **19 132,03 EUR** (75 858,52 PLN),
- zakup sprzętu komputerowego wraz z niezbędnym oprogramowaniem, sprzętu biurowego oraz wyposażenia i materiałów biurowych na potrzeby realizacji RPO, w tym zestawy komputerowe, urządzenia biurowe, meble biurowe oraz artykuły biurowe, programy komputerowe, licencje – o wartości **302,63 EUR** (1 199,93 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **257,23 EUR** (1 019,94 PLN),

Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie w ramach Działania 9.1. IX Osi Priorytetowej RPO WL realizowała w 2010 roku dwa projekty:

1. „Koszty personelu – Wsparcie wdrażania RPO WL” o wartości **1 128 206,30 EUR** (4 473 338,00 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **958 975,35 EUR** (3 802 337,31 PLN).

Na realizację przedmiotowego projektu została wydatkowana kwota **1 113 898,98 EUR** (4 416 609,44 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **946 814,12 EUR** (3 754 117,99 PLN).

2. „Wsparcie wdrażania RPO” o wartości **366 166,45 EUR** (1 451 850,00 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **311 241,48 EUR** (1 234 072,50 PLN)

W 2010 roku w ramach przedmiotowego projektu zostały poniesione następujące wydatki w podziale na poszczególne zadania tj.:

- podnoszenie kwalifikacji zawodowych personelu zaangażowanego w realizację RPO WL (koszty studiów podyplomowych, szkoleń, kursów i związane z tym koszty delegacji) – o wartości **33 223,92 EUR** (131 732,86 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **28 240,33 EUR** (111 972,92 PLN),
- organizacja i obsługa procesu naboru, selekcji, oceny i wyboru projektów (ogłoszenia w prasie, zakup artykułów spożywczych, wynagrodzenia asesorów) – o wartości **16 469,74 EUR** (65 302,53 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **13 999,28 EUR** (55 507,15 PLN),
- wsparcie procesu kontroli realizacji projektów – o wartości **19 554,79 EUR** (77 534,77 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **16 621,57 EUR** (65 904,55 PLN),
- zakup sprzętu komputerowego wraz z niezbędnym oprogramowaniem, sprzętu biurowego oraz wyposażenia i materiałów biurowych na potrzeby realizacji RPO (zakup artykułów i materiałów biurowych, pieczęci, książki nadawczej, legitymacji służbowych, tonerów, bębnow, regałów, kopert bezpiecznych, druków ścisłego zarachowania, dalmierza) – o wartości **91 663,91 EUR** (363 447,43 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **77 914,32 EUR** (308 930,31 PLN),
- pokrycie kosztów związanych z zapewnieniem właściwych warunków technicznych niezbędnych do realizacji RPO WL (sprząatanie i wynajem pomieszczeń biurowych, opłaty za energię elektryczną, prąd, gaz, usługi telekomunikacyjne, ochrona, obsługa BHP i p.poż., konserwacja urządzeń, naprawa drukarki, bindownicy, konwój) – o wartości **134 176,28 EUR** (532 008,96 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **114 049,83 EUR** (452 181,68 PLN),
- pokrycie kosztów związanych z zapewnieniem właściwych warunków technicznych niezbędnych do realizacji RPO (ekwiwalent za pranie i odzież, meble do archiwum) – o wartości **1 023,08 EUR** (4 056,52 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **869,61 EUR** (3 448,04 PLN),
- koszty krajowych i zagranicznych delegacji służbowych – o wartości **749,63 EUR** (2 972,32 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **637,19 EUR** (2 526,47 PLN),

- pokrycie innych kosztów niezbędnych do prawidłowego zarządzania i wdrażania programu (abonament BIP, usługi pocztowe, nadzór eksploatacyjny, opłaty za wodę i czynsz, opłaty za barki i stojaki, prenumerata czasopism, dojazdy na terenie miasta) – o wartości **19 383,69 EUR** (76 856,34 PLN), przy dofinansowaniu z EFRR wynoszącym **16 476,13 EUR** (65 327,88 PLN).

Szczegółowy opis znaczących problemów we wdrażaniu znajduje się w punkcie 3.9.2. *Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi* niniejszego sprawozdania.

Projekty w ramach działania 9.1 przyczyniają się do wsparcia zarządzania i wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013, poprzez umożliwienie pracownikom uczestnictwa w studiach podyplomowych, szkoleniach oraz konferencjach, które mają na celu podnoszenie kwalifikacji zawodowych, a tym samym zwiększenie efektywności, jakości i rezultatów pracy przy wdrażaniu. Zatrudnianie nowych pracowników, zapewnienie odpowiedniego sprzętu oraz rozwoju systemu informatycznego monitoringu i kontroli przyczynia się do bardziej skutecznego zarządzania zadaniami, których przybywa w miarę wdrażania programu.

W okresie sprawozdawczym środki z Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 nie były wykorzystywane dla potrzeb związanych z wdrażaniem *Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego*.

7 PROMOCJA I INFORMACJA

Opis działań podejmowanych w roku sprawozdawczym odnośnie informacji i promocji został zaprezentowany w załączniku nr VIII – *Formularz dotyczący informacji i promocji* oraz w rozdziale 3 niniejszego sprawozdania w punkcie opisującym IX Oś priorytetową.